

Službeni list

Europske unije

C 465

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 65.
6. prosinca 2022.

Sadržaj

EUROPSKI PARLAMENT

ZASJEDANJE 2022.–2023.

Dnevne sjednice od 2. do 5. svibnja 2022.

Tekstovi o razrješnici za financijsku godinu 2020., usvojeni 4. svibnja 2022., objavljeni su u SL L 258, 5.10.2022.

USVOJENI TEKSTOVI

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Europski parlament

utorak, 3. svibnja 2022.

2022/C 465/01	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. Prema održivom plavom gospodarstvu u EU-u: uloga sektora ribarstva i akvakulture (2021/2188(INI))	2
2022/C 465/02	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o akcijskom planu EU-a za ekološku poljoprivredu (2021/2239(INI))	22
2022/C 465/03	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o progonu manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti (2021/2055(INI))	33
2022/C 465/04	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. Prema strategiji EU-a za promicanje obrazovanja djece u svijetu: ublažavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19 (2021/2209(INI))	44
2022/C 465/05	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o postizanju ekonomske neovisnosti žena s pomoću poduzetništva i samozapošljavanja (2021/2080(INI))	54
2022/C 465/06	Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o umjetnoj inteligenciji u digitalnom dobu (2020/2266(INI))	65

srijeda, 4. svibnja 2022.

2022/C 465/07	Rezolucija Europskog parlamenta od 4. svibnja 2022. o daljnjem postupanju nakon zaključaka Konferencije o budućnosti Europe (2022/2648(RSP))	109
---------------	--	-----

četvrtak, 5. svibnja 2022.

2022/C 465/08	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o slučaju Osmana Kavale u Turskoj (2022/2656(RSP))	112
2022/C 465/09	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o navodima o kontinuiranoj pojavi uzimanja organa u Kini (2022/2657(RSP))	117
2022/C 465/10	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o kontinuiranoj represiji političke oporbe u Kambodži (2022/2658(RSP))	120
2022/C 465/11	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o politici tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2021. (2021/2185(INI))	124
2022/C 465/12	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o prijetnjama stabilnosti, sigurnosti i demokraciji u zapadnoj i sahelskoj Africi (2022/2650(RSP))	137
2022/C 465/13	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o tekućim saslušanjima u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske (2022/2647(RSP))	147
2022/C 465/14	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o trenutačnom stanju suradnje EU-a i Moldove (2022/2651(RSP))	151
2022/C 465/15	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o posljedicama koje rat u Ukrajini ostavlja na žene (2022/2633(RSP))	155
2022/C 465/16	Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o utjecaju ruske nezakonite vojne agresije protiv Ukrajine na sektore prometa i turizma EU-a (2022/2643(RSP))	164

III Pripremni akti

Europski parlament

utorak, 3. svibnja 2022.

2022/C 465/17	Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, stavljanju izvan snage Odluke Vijeća (76/787/EZUČ, EEZ, Euratom) i Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima priloženog toj Odluci (2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))	171
2022/C 465/18	Amandmani koje je donio Europski parlament 3. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni priloga IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 Europskog parlamenta i Vijeća o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (COM(2021)0656 – C9-0396/2021 – 2021/0340(COD))	199
2022/C 465/19	Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu direktive Vijeća o izmjeni Direktive 2006/112/EZ u pogledu produljenja razdoblja primjene neobveznog mehanizma prijenosa porezne obveze u odnosu na isporuke određene robe i usluga podložnih prijevari te primjene mehanizma brze reakcije na prijevaru u vezi s PDV-om (COM(2022)0039 – C9-0053/2022 – 2022/0027(CNS))	209
2022/C 465/20	Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu odluke Vijeća o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u području Schengenskog informacijskog sustava u Republici Cipru (COM(2021)0472 – C9-0350/2021 – 2021/0266(NLE))	210

2022/C 465/21	Odluka Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o predloženom imenovanju Lefterisa Christoforoua za člana Revizorskog suda (C9-0042/2022 – 2022/0802(NLE))	211
2022/C 465/22	Odluka Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o predloženom imenovanju Georgea Mariusa Hyzlera na mjesto člana Revizorskog suda (C9-0043/2022 – 2022/0803(NLE))	212

srijeda, 4. svibnja 2022.

2022/C 465/23	P9_TA(2022)0142 Jačanje mandata Europolu: suradnja s privatnim stranama, obrada osobnih podataka i potpora za istraživanje i inovacije ***I Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 4. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europolu s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europolu u području istraživanja i inovacija (COM(2020)0796 – C9-0401/2020 – 2020/0349(COD)) P9_TC1-COD(2020)0349 Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 4. svibnja 2022. radi donošenja Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europolu s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europolu u području istraživanja i inovacija	213
2022/C 465/24	Amandmani koje je donio Europski parlament 4. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište (COM(2021)0223 – C9-0167/2021 – 2021/0114(COD))	217
2022/C 465/25	Odluka Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 8. travnja 2022. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2021/2306 u pogledu prijelaznih odredaba za potvrde o inspekciji izdane u Ukrajini (C(2022)02164 – 2022/2637(DEA))	255

četvrtak, 5. svibnja 2022.

2022/C 465/26	P9_TA(2022)0198 Prijelazna pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda ***I Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju prijelaznih pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda odobrenih u skladu s Direktivom 2001/82/EZ i Uredbom (EZ) br. 726/2004 (COM(2022)0076 – C9-0054/2022 – 2022/0053(COD)) P9_TC1-COD(2022)0053 Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 5. svibnja 2022. radi donošenja Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju prijelaznih pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda odobrenih ili registriranih u skladu s Direktivom 2001/82/EZ ili Uredbom (EZ) br. 726/2004	257
---------------	--	-----

OZNAKE POSTUPAKA

- * postupak savjetovanja
- *** postupak suglasnosti
- ***I redovni zakonodavni postupak, prvo čitanje
- ***II redovni zakonodavni postupak, drugo čitanje
- ***III redovni zakonodavni postupak, treće čitanje

(Vrsta postupka ovisi o pravnoj osnovi predloženoj u nacrtu akta.)

Amandmani Parlamenta:

Novi tekst piše se **podobljanim kurzivom**. Brisanja se označuju simbolom **■** ili precrtanim tekstom. Zamjene se označuju isticanjem novog teksta **podobljanim kurzivom** i brisanjem ili precrtavanjem zamijenjenog teksta.

EUROPSKI PARLAMENT

ZASJEDANJE 2022.–2023.

Dnevne sjednice od 2. do 5. svibnja 2022.

*Tekstovi o razrješnici za financijsku godinu 2020., usvojeni 4. svibnja 2022., objavljeni su u
SL L 258, 5.10.2022.*

USVOJENI TEKSTOVI

utorak, 3. svibnja 2022.

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2022)0135

Održivo plavo gospodarstvo u EU-u: uloga sektora ribarstva i akvakulture

Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. Prema održivom plavom gospodarstvu u EU-u: uloga sektora ribarstva i akvakulture (2021/2188(INI))

(2022/C 465/01)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 17. svibnja 2021. o novom pristupu za održivo plavo gospodarstvo u EU-u – Preobrazba plavog gospodarstva EU-a za održivu budućnost (COM(2021)0240),
- uzimajući u obzir članke 3., 4., 13., 38., 43. i 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu u izmjeni Uredbe (EU) 2017/1004 ⁽²⁾ (EMFAF),
- uzimajući u obzir Direktivu 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir Sedmi program djelovanja za okoliš i u njemu sadržane koncepte, kao što su granice planeta i ekološka ograničenja,
- uzimajući u obzir Direktivu 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2007/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o procjeni i upravljanju rizicima od poplava ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ SL L 354, 28.12.2013., str. 22.

⁽²⁾ SL L 247, 13.7.2021., str. 1.

⁽³⁾ SL L 164, 25.6.2008., str. 19.

⁽⁴⁾ SL L 257, 28.8.2014., str. 135.

⁽⁵⁾ SL L 288, 6.11.2007., str. 27.

⁽⁶⁾ SL L 328, 21.12.2018., str. 82.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir politički dogovor između Parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2021. o Instrumentu za povezivanje Europe za razdoblje 2021. – 2027.,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenu „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: vraćanje prirode u naše živote” (COM(2020)0380), i svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2021. o toj strategiji ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenu „Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav” (COM(2020)0381), i svoju Rezoluciju od 20. listopada 2021. o toj strategiji ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir izvješće Komisije naslovljeno „Izvješće o plavom gospodarstvu EU-a za 2021.” ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir izvješće Komisije iz ožujka 2021. naslovljeno „Kriteriji održivosti za plavo gospodarstvo” ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. svibnja 2021. naslovljenu „Strateške smjernice za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU-u za razdoblje 2021. – 2030.” (COM(2021)0236),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 23. srpnja 2020. naslovljenu Novi pristup Pomorskoj strategiji za Atlantik – Akcijski plan za područje Atlantika 2.0: Ažurirani akcijski plan za održivo, otporno i konkurentno plavo gospodarstvo u atlantskoj regiji Europske Unije” (COM(2020)0329),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. prosinca 2020. naslovljenu „Strategija za održivu i pametnu mobilnost – usmjeravanje europskog prometa prema budućnosti” (COM(2020)0789),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. studenog 2020. naslovljenu „Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost” (COM(2020)0741),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. rujna 2015. o iskorištavanju potencijala istraživanja i inovacija u plavom gospodarstvu radi stvaranja radnih mjesta i ostvarivanja rasta ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2018. naslovljenu „Međunarodno upravljanje oceanima: plan za budućnost naših oceana u okviru ciljeva održivog razvoja do 2030.” ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o utjecaju morskog otpada na ribarstvo ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. o novom pristupu Pomorskoj strategiji za Atlantik ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. srpnja 2021. o utjecaju priobalnih vjetroelektrana i drugih sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na sektor ribarstva ⁽¹⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. naslovljenu „Prema snažnijem partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a” ⁽¹⁶⁾,

⁽⁷⁾ SL C 67, 8.2.2022., str. 25.

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0425.

⁽⁹⁾ https://blueindicators.ec.europa.eu/sites/default/files/2021_06_BlueEconomy_Report-2021.pdf

⁽¹⁰⁾ <https://cinea.ec.europa.eu/system/files/2021-05/Sustainability%20criteria%20for%20the%20blue%20economy%20.pdf>

⁽¹¹⁾ SL C 316, 22.9.2017., str. 64.

⁽¹²⁾ SL C 458, 19.12.2018., str. 9.

⁽¹³⁾ SL C 494, 8.12.2021., str. 14.

⁽¹⁴⁾ SL C 117, 11.3.2022., str. 30.

⁽¹⁵⁾ SL C 99, 1.3.2022., str. 88.,

⁽¹⁶⁾ SL C 117, 11.3.2022., str. 18.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir sporazum postignut 12. prosinca 2015. u Parizu (Pariški sporazum) na 21. zasjedanju Konferencije stranaka (COP 21) Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama,
 - uzimajući u obzir globalne smjernice i međunarodne standarde za ribarstvo i akvakulturu koje je izradila Organizacija za hranu i poljoprivredu UN-a (FAO) u suradnji s Unijom kao članicom,
 - uzimajući u obzir izvješće FAO-a naslovljeno „Stanje ribarstva i akvakulture u svijetu 2020.: Održivost na djelu”,
 - uzimajući u obzir inicijativu „Mreža plavih ribarskih luka”, koju je FAO pokrenuo u srpnju 2018.,
 - uzimajući u obzir strategiju „Plavi rast” luke u Vigu za razdoblje 2016. – 2020. i 2021. – 2027. ⁽¹⁷⁾,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija o Komunikaciji Komisije o novom pristupu za održivo plavo gospodarstvo u EU-u: Preobrazba plavog gospodarstva EU-a za održivu budućnost (COM(2021)0240),
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 2. prosinca 2021. o održivom plavom gospodarstvu i akvakulturi (NAT-VVI/020),
 - uzimajući u obzir nadležnost Odbora Parlamenta za promet i turizam o pomorskom programiranju i integriranoj pomorskoj politici,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za razvoj i Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ribarstvo (A9-0089/2022),
- A. budući da plavo gospodarstvo EU-a osigurava 4,5 milijuna izravnih radnih mjesta te obuhvaća sve industrije i sektore povezane s oceanima, morima i obalama, bez obzira na to temelje li se na morskom okolišu (kao što su pomorski promet, plovibdeni putnički promet, ribarstvo i proizvodnja energije) ili na kopnenim aktivnostima (kao što su luke, brodogradilišta, obalni turizam i kopnena akvakultura); budući da je riječ o opsežnom segmentu našega gospodarstva koji se brzo razvija i koji se tijekom proteklog desetljeća znatno modernizirao i diversificirao te koji će imati važnu ulogu u poboljšanju okolišnog, društvenog i gospodarskog razvoja;
- B. budući da bi, kad bi se usporedilo s nacionalnim gospodarstvom, globalno plavo gospodarstvo bilo sedmo najveće na svijetu, dok bi ocean kao gospodarski subjekt bio član skupine G7; budući da se ono odvija u oceanima, koji su najveći ekosustav na planetu i u kojima živi 80 % svih živih organizama; budući da nas ocean okružuje i da o njemu ovisimo te da pruža ključne resurse za ljudsko zdravlje i mrežu gospodarskih interakcija;
- C. budući da razvoj plavoga gospodarstva može dati snažan poticaj rastu i gospodarskom razvoju te otvaranju radnih mjesta, posebno u obalnim i otočnim regijama i zemljama te najudaljenijim regijama;
- D. budući da se sektor ribarstva, posebno mali, obalni i artizanalni ribolov, ne uzima u dovoljnoj mjeri u obzir u strategiji EU-a za plavo gospodarstvo;
- E. budući da će ono nastaviti pružati nove mogućnosti i otvarati radna mjesta, posebno u područjima kao što su obnovljiva energija oceana, plavo biogospodarstvo, biotehnologija i desalinizacija;
- F. budući da se sektorski prioriteti za razvoj plavoga gospodarstva mogu razlikovati od jedne države članice do druge, što s jedne strane ovisi o ostvarenim rezultatima kad je riječ o razvoju tradicionalnih ili afirmiranih sektora, a s druge strane o postojećim resursima i potencijalu za razvoj sektora u nastanku u svakoj državi članici;

⁽¹⁷⁾ <http://bluegrowthvigo.eu/>

utorak, 3. svibnja 2022.

- G. budući da iskorištavanje potencijala plavoga gospodarstva ne smije biti izgovor za podvrgavanje mora i oceana oblicima iskorištavanja resursa i modela rasta koji su se već pokazali neodrživima; budući da se morski i oceanski resursi moraju upotrebljavati strogo u skladu s potrebom za njihovim dobrim upravljanjem i očuvanjem, bez mijenjanja ravnoteže morskih ekosustava;
- H. budući da se u Direktivi o prostornom planiranju morskog područja navodi da države članice moraju u obzir uzeti interakciju aktivnosti i načina korištenja kao što su akvakultura, ribarstvo te objekti i infrastruktura za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, kao i podmorski kabeli, te promicati usporedno postojanje relevantnih aktivnosti i primjenjivati pristup utemeljen na ekosustavu;
- I. budući da se u plavom gospodarstvu koje se razvija unutar ekoloških granica, a time ne samo u sektorima ribarstva i akvakulture već i u svim predmetnim sektorima, moraju u jednakoj mjeri poštovati okolišni, socijalni i gospodarski stupovi kako bi ih se smatralo održivima;
- J. budući da se zajedničkom ribarstvenom politikom (ZRP) nastoji osigurati pravilno očuvanje i upravljanje morskim biološkim resursima te da aktivnosti u okviru ribarstva i akvakulture budu dugoročno ekološki održive i da se njima upravlja na način koji je u skladu s ciljevima postizanja gospodarskih i društvenih koristi te koristi za zapošljavanje i s ciljem doprinosa sigurnosti opskrbe hranom;
- K. budući da bi zajednička ribarstvena politika trebala doprinijeti porastu produktivnosti i pristojnom životnom standardu u sektoru ribarstva, među ostalim u sektoru malog ribolova, te stabilnim tržištima te da bi trebala zajamčiti dostupnost opskrbe hranom;
- L. budući da je u skladu s ciljem održivog razvoja br. 14 neophodno očuvati oceane, mora i morske resurse te promicati njihovo održivo korištenje, dok je u skladu s ciljem održivog razvoja br. 15 neophodno zajamčiti sigurnost opskrbe hranom; budući da se u podcilju 14.1. utvrđuje nastojanje da se spriječe i znatno smanje sve vrste onečišćenja mora do 2025., posebno onečišćenja koje potječe od aktivnosti na kopnu, uključujući onečišćenje morskim otpadom i hranjivim tvarima;
- M. budući da je ocean ključan za život na Zemlji jer proizvodi 50 % kisika u atmosferi, apsorbira oko 25 % emisija ugljičnog dioksida koje proizvodi čovjek i 90 % viška topline u klimatskom sustavu te regulira globalnu klimu;
- N. budući da su obnova, očuvanje, zaštita i održivo korištenje morske bioraznolikosti od ključne važnosti za zdravlje oceana, u kojima žive milijuni vrsta, za zaštitu zdravlja planeta i pružanje osnove za morske i pomorske gospodarske aktivnosti;
- O. budući da je prikupljanje podataka za praćenje i znanstvenu procjenu stokova u morima i oceanima, uključujući ocjenu toga jesu li ti stokovi unutar sigurnih bioloških granica, ključno da bi se njima održivo upravljalo;
- P. budući da su veliki dijelovi oceana i morskog dna i dalje neistraženi, posebno u dubokom moru, te budući da su potrebna daljnja istraživanja kako bi se osigurala potpuna održivost svih aktivnosti u okviru plavog gospodarstva;
- Q. budući da su ribarstvo i akvakultura ključni sektori plavog gospodarstva koji su važan izvor bjelančevina i mikronutrijenata neophodnih za sigurnost opskrbe hranom i zdravlje ljudi;
- R. budući da je morska biološka raznolikost u Europi pod pritiskom i da je velik udio procijenjenih morskih vrsta i staništa u „nepovoljnom” ili „nepoznatom stanju očuvanosti”; budući da gubitak morske biološke raznolikosti ima velik okolišni i socioekonomski učinak na sektor ribarstva, obalne zajednice te otoke i najudaljenije regije EU-a te da je stoga hitno potrebno nadoknaditi taj gubitak; budući da se biološka raznolikost mora obnoviti u suradnji sa svim dionicima, posebno s ribarskim sektorom i znanstvenom zajednicom;
- S. budući da obalne i otočne zajednice predstavljaju ključne dionike u raspravama o potencijalu plavoga gospodarstva i načinima njegovog iskorištavanja;

utorak, 3. svibnja 2022.

- T. budući da ribari i uzgajivači u akvakulturi iz EU-a imaju ključnu ulogu u cijeloj Uniji kad je riječ o zaštiti i promicanju teritorijalnog identiteta, kulturnih tradicija, sigurnosti opskrbe hranom, zapošljavanja i prihoda;
- U. budući da mali artizanalni ribolov ima svoje posebnosti i potrebe;
- V. budući da sektor rekreacijskog ribolova, kao visokovrijedna i održiva turistička aktivnost, može doprinijeti diversifikaciji prihoda obalnih zajednica;
- W. budući da žene imaju važnu ulogu u sektorima ribarstva i akvakulture; budući da je potrebno povećati njihovu vidljivost i osigurati jednak pristup zapošljavanju u tom sektoru te odgovarajuće pravno priznavanje;
- X. budući da se u UN-ovim ciljevima održivog razvoja br. 3, 6, 9 i 12 naglašava važnost zdravlja životinja, dobre kvalitete vode, održivih inovacija te održive potrošnje i proizvodnje u plavom gospodarstvu;
- Y. budući da su zdravlje i dobrobit akvatičnih životinja povezani s kvalitetom prehrambenih proizvoda; budući da loša dobrobit životinja i uzgoj životinja mogu povećati rizik od zaraza i bolesti;
- Z. budući da poljoprivreda na kopnu ima znatan utjecaj na morske ekosustave i ribarstvo, posebno upotreba dušičnih gnojiva i eutrofikacija vodenog okoliša;
- AA. budući da ribari imaju vrlo važnu ulogu u prikupljanju napuštenog morskog otpada u moru, bilo provođenjem ciljanih kampanja ili usputnim prikupljanjem otpada tijekom ribolovnih operacija;
- AB. budući nisu ostvareni ciljevi za 2020. u pogledu postizanja dobrog stanja okoliša za europska mora i okončanja prelova;
- AC. budući da je 2018. ribarska industrija u EU-u bila odgovorna za oko 163 600 radnih mjesta i da je ribarska flota EU-a 2019. ulovila oko 4,1 milijun tona žive mase; budući da je 2018. u zemljama EU-27 proizveden 1,1 milijun tona vodenih organizama u vrijednosti od 3,7 milijardi eura ⁽¹⁸⁾;
- AD. budući da je EU neto uvoznik proizvoda ribarstva i akvakulture te da je i dalje ovisan o uvozu većine svoje potrošnje hrane akvatičnog podrijetla, što je 2018. činilo 34 % globalne vrijednosti uvoza; budući da se pri uvozu ribarstva u EU moraju barem poštovati standardi održivosti slični onima u EU-u; budući da uvoz ribarstva u EU mora biti izravno povezan s održivim radnim mjestima u sektorima uvoza, prerade i maloprodaje;
- AE. budući da su učinci klimatskih promjena već utjecali na ribarstvo, akvakulturu i obalne zajednice u EU-u; budući da klimatska kriza znatno utječe na zdravlje europskih mora, sa štetnim učincima na otpornost plavog gospodarstva, posebno ribarstva i akvakulture;
- AF. budući da je pandemija bolesti COVID-19 pogodila nekoliko sektora plavoga gospodarstva, a posebno obalni i pomorski turizam; budući da bi plavo gospodarstvo moglo pomoći u otklanjanju gospodarske i socijalne štete prouzročene aktualnom krizom;
- AG. budući da je pandemija bolesti COVID-19 imala značajan gospodarski učinak na osobe zaposlene u sektorima ribarstva i akvakulture zbog kombiniranih učinaka smanjenja potražnje i nedostatka uvjeta na mnogim plovilima koji bi omogućili zdravstvenu sigurnost; budući da su poremećaji na tržištu prouzročeni pandemijom pogodili ribare diljem EU-a; budući da su ribari i dalje osigurali opskrbu visokokvalitetnom hranom i da upravo zbog toga posebna pozornost mora biti posvećena ribarima zbog njihove važnosti za sigurnost opskrbe hranom u EU;
- AH. budući da je u pandemiji na vidjelo izašla važnost otpornog okoliša, uz potporu održivih praksi u upravljanju resursima, za globalno zdravlje i za budućnost prehrambenih sustava;

⁽¹⁸⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fishery_statistics#Fisheries:_the_factors_of_production.

utorak, 3. svibnja 2022.

- AI. budući da obalne zajednice trebaju diversificirati svoje izvore prihoda kako bi se oduprle gospodarskim i socijalnim šokovima;
- AJ. budući da obalne i udaljene zajednice pri diversifikaciji njihovih prihoda trebaju izgraditi otpornost na šokove kao što su oni prouzročeni klimatskim promjenama;
- AK. budući da su pomorski i obalni turizam među stupovima plavoga gospodarstva, pri čemu se više od polovice turističkih smještajnih objekata EU-a nalazi u obalnim područjima, a 30 % noćenja ostvaruje se u priobalnim odmaralištima; budući da se u Komunikaciji Komisije o turizmu i prometu od 2020. nadalje (COM(2020)0550) naglašava važnost zaštite i obnove europskog kopnenog i morskog prirodnog kapitala;
- AL. budući da pomorski i obalni turizam osiguravaju 60 % radnih mjesta u plavom gospodarstvu; budući da su za konkurentno, otporno i socijalno pravedno plavo gospodarstvo potrebni visokokvalificirani i kvalificirani stručnjaci; budući da „plava radna mjesta” mogu promicati rast i prilike za razvoj karijere;
- AM. budući da udičarski turizam kao sektor ima potencijal da bude novi izvor prihoda za obalne zajednice, osiguravajući pritom održivost i dobro stanje ribljih stokova te pružajući socijalne i zdravstvene koristi;
- AN. budući da je rekreacijski ribolov već održiva i visokovrijedna turistička opcija i komplementarna aktivnost za mnoge zajednice diljem Europe; budući da u mnogim zemljama postoji sve veći interes za rekreacijski ribolov, posebno nakon izbivanja pandemije bolesti COVID-19;
- AO. budući da će u obalnim regijama razvoj održive infrastrukture pomoći u očuvanju biološke raznolikosti, obalnih ekosustava i krajolika, čime će se ojačati održivi razvoj turizma i obalna gospodarstva;
- AP. budući da plavo gospodarstvo ima ključnu ulogu u blagostanju najudaljenijih regija, koje zbog svoje izoliranosti posebno ovise o aktivnostima koje se temelje na plavom gospodarstvu, kao što su pomorski prijevoz putnika i tereta te turizam;
- AQ. budući da su luke ključni akteri u postizanju ciljeva održivog plavog gospodarstva i da će se jačanjem održivosti luka promicati održivi razvoj obalnih zajednica; budući da su luke važno čvorište za prijevoz robe i putnika u najudaljenijim regijama;
- AR. budući da su luke ključne za povezanost i gospodarstvo regija i zemalja te da imaju važnu ulogu u promicanju održivog razvoja, koji doprinosi rješavanju problema gubitka biološke raznolikosti, kako je navedeno u novoj strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.; budući da će se uloga luka također razvijati tijekom promjena u europskom industrijskom krajoliku (na primjer, širenjem korištenja energije iz obnovljivih izvora na moru);
- AS. budući da bi brodogradilišta EU-a mogla iskoristiti mogućnosti koje proizlaze iz brzorastućeg inovativnog tržišta servisnih plovila koja su energetske učinkovita;
- AT. budući da različite aktivnosti povezane s plavim gospodarstvom na jednome mjestu dovode do konkurencije, onečišćenja i sukoba u prostornom upravljanju koji ponajprije utječu na ribolovne aktivnosti, posebno na mali artizanalni ribolov i obalne zajednice; budući da je prostorno planiranje morskog područja ključno kako bi se izbjeglo povećanje konkurencije i sukobi u upravljanju morskim prostorom;
- AU. budući da bi prostornim planovima morskog područja države članice trebale nastojati doprinijeti održivom razvoju energetskih sektora na moru, pomorskog prijevoza i sektora ribarstva i akvakulture te očuvanju, zaštiti i poboljšanju stanja okoliša, uključujući njegovu otpornost na utjecaje klimatskih promjena; budući da bi u tom pogledu interesi ribarstva i akvakulture trebali dobiti posebnu pozornost i ne bi ih trebalo marginalizirati s obzirom na to da države članice nastavljaju s radom i naknadnim revizijama nacionalnih planova morskog područja;
- AV. budući da je cilj Pariškog sporazuma ograničiti globalno zagrijavanje na znatno manje od 2 °C, po mogućnosti na 1,5 °C, u usporedbi s predindustrijskim razinama;

utorak, 3. svibnja 2022.

- AW. budući da posebno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama o oceanima i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena pruža dokaze o prednostima povezivanja znanstvenih spoznaja s lokalnim i autohtonim znanjem radi jačanja otpornosti;
- AX. budući da EU namjerava ostvariti klimatsku neutralnost najkasnije do 2050. u skladu s ciljevima europskog zelenog plana; budući da je EU predložio cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030.; budući da je energija iz obnovljivih izvora na moru jedna od opcija koje države članice mogu odabrati za postizanje tog cilja; budući da bi energija iz obnovljivih izvora na moru trebala imati ključnu ulogu u ostvarenju tih ciljeva primjenom integriranog pristupa kojim se u obzir uzimaju tri stupa održivosti;
- AY. budući da je u okviru Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. potrebno izraditi prijedlog pravno obvezujućih ciljeva za obnovu prirode u skladu s ciljem zaštite 30 % i stroge zaštite 10 % morskog područja EU-a;
- AZ. budući da su potrebne posebne smjernice i čvrsti planovi za svaku pomorsku regiju EU-a u pogledu ciljeva koje treba ostvariti u vezi sa zaštićenim morskim područjima;
- BA. budući da su najudaljenije regije autentični prirodni laboratoriji bogati biološkom raznolikošću i autentična prirodna utočišta kojima je potrebna hitna zaštita, osobito zbog svojih uglavnom arhipelaških značajki i velikih obalnih područja;
- BB. budući da je za upravljanje ekosustavima potreban holistički pristup kojim se u obzir uzimaju svi uzroci gubitka biološke raznolikosti, kao što su klimatske promjene, zakiseljavanje oceana, pojava stranih vrsta, erozija obale itd.; budući da bi se u upravljanju i očuvanju morskih resursa u obzir trebali uzeti sveobuhvatna vizija, okvir i pristup utemeljen na ekosustavu;
- BC. budući da klimatske promjene sve više mijenjaju rasprostranjenost i migracijske obrasce različitih ribljih vrsta te utječu na artizanalni ribolov u zemljama u razvoju, koje su osjetljivije na njihove učinke;
- BD. budući da je nezakonit ribolov velika prijetnja morskim resursima, da osiromašuje riblje stokove, uništava morska staništa, stvara nepošteno tržišno natjecanje i ugrožava egzistenciju obalnih zajednica i otočnog ribarstva;
- BE. budući da je provedba jednostavnog, transparentnog i učinkovitog sustava kontrole ribarstva EU-a od strane država članica ključna za postizanje ciljeva održivosti sektora;
- BF. budući da je bolja sljedivost uz pristup informacijama o hranjivim vrijednostima i mjestu podrijetla ili proizvodnje proizvoda ključna za ponašanje potrošača u pogledu diversifikacije potrošnje;

Sveobuhvatan pristup plavom gospodarstvu EU-a

1. pozdravlja novu strategiju Komisije za održivo plavo gospodarstvo u EU-u, međutim, žali zbog nedostatka konkretnih ciljeva za različite sektore, posebno za ribarstvo i akvakulturu kao najvažnije sektore plavoga gospodarstva; skreće pozornost na činjenicu da bi se novi zakonodavni prijedlozi i akcijski planovi uvijek trebali temeljiti na najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama i na procjenama okolišnog, društvenog i gospodarskog utjecaja;
2. zalaže se za široku definiciju plavoga gospodarstva kojom bi se obuhvatile sve sektorske i međusektorske aktivnosti povezane s oceanima, morima i obalnim područjima, uključujući izravne i neizravne potporne aktivnosti, i u kojoj se sektor ribarstva uzima u obzir na odgovarajući način; skreće pozornost na transverzalnu važnost inovacija u svim tim aktivnostima, bez obzira na to jesu li tradicionalne ili tek u nastajanju;
3. skreće pozornost na potrebu za promicanjem integriranog pristupa različitim sektorima plavoga gospodarstva, uz prepoznavanje i poštovanje prioriteta država članica te uz podupiranje država članica u razvoju tih prioriteta;
4. ističe da sektor plavog gospodarstva općenito ima ključnu ulogu, osobito u najudaljenijim regijama, te može doprinijeti ublažavanju učinaka klimatskih promjena, promicanju prirodnih rješenja i poboljšanju upotrebe morskih i vodenih resursa;

utorak, 3. svibnja 2022.

5. skreće pozornost na negativna kretanja i očito pogoršanje stanja u nekim tradicionalnijim sektorima plavoga gospodarstva (kao što su, među ostalim, ribarstvo, brodogradnja i popravak brodova), posebno u regijama u kojima su aktivnosti iz tog sektora temeljne aktivnosti, odnosno, aktivnosti kojima su se poticale i uzlazne i silazne gospodarske aktivnosti, otvarala radna mjesta i promicao razvoj; smatra da bi se svakom strategijom plavog rasta trebale uzeti u obzir te aktivnosti i regije te bi ona trebala istaknuti potencijal inovacija u preokretanju zabilježenog trenda pada;
6. ističe da je poticanje plavoga gospodarstva ključno za oživljavanje gospodarstva u cjelini i obnovu ekonomskih i socijalnih aspekata nekoliko sektora koji su teško pogođeni pandemijom bolesti COVID-19, kao što su promet i turizam;
7. poziva na poboljšanu i bolje koordiniranu provedbu svih dostupnih financijskih instrumenata, uključujući strukturne i investicijske fondove, s ciljem boljeg promicanja strategije plavoga gospodarstva;
8. poziva Komisiju da u bliskoj suradnji s državama članicama procijeni posebne potrebe sektora ribarstva u kontekstu financiranja plavoga gospodarstva (na sektorskoj, nacionalnoj i europskoj razini), s ciljem ostvarivanja njegova potencijala za rast i otvaranje radnih mjesta;
9. ističe da razvoj plavoga gospodarstva zahtijeva dodatna ulaganja u znanje te da Unija i države članice moraju osigurati solidno financiranje namijenjeno za poboljšanje spoznaja o morskom okolišu, čiji bi kontinuitet bio zajamčen i dugoročno predvidljiv;
10. naglašava da je potrebna odgovarajuća financijska potpora za plavo gospodarstvo kako bi se omogućila velika ulaganja u istraživanje, tehnologiju i infrastrukturu na razini EU-a i država članica; stoga poziva Komisiju i industriju da ocijene prednosti uspostave partnerstava EU-a za pomorski promet, među ostalim i s privatnim sektorom, na razini EU-a i na međunarodnoj razini kako bi se uhvatilo ukoštac s postojećim izazovima u području međunarodne trgovine i lanca opskrbe, kako bi se potaknuli inovacije i tržišno natjecanje u tom sektoru, doprinijelo dekarbonizaciji i stvorila infrastruktura za opskrbu električnom energijom s kopna te utovar i opskrbu alternativnim gorivima u lukama i teretnim terminalima te kako bi se razvili planovi za gospodarenje otpadom u lukama Atlantika, Sredozemlja i Baltičkog mora; stoga pozdravlja uspostavu „europskog partnerstva za klimatski neutralno, održivo i produktivno plavo gospodarstvo”, koje je usmjereno na usklađivanje nacionalnih i regionalnih prioriteta te prioriteta EU-a u području istraživanja i inovacija;
11. poziva Komisiju i države članice da pokrenu nove projekte i uvedu nove instrumente za sve sudionike iz sektora plavog gospodarstva da svoje aktivnosti temelje na konceptima odgovorne i održive upotrebe prirodnih resursa, dekarbonizacije i kružnoga gospodarstva; naglašava da se održivo plavo gospodarstvo mora razvijati unutar ekoloških ograničenja, temeljiti se na znanstvenim savjetima i poticati zdrav morski okoliš;
12. naglašava da je u svim sektorima plavog gospodarstva potrebno primijeniti integrirani pristup koji se temelji na ekosustavu;
13. poziva Komisiju da predloži zakonodavne i nezakonodavne inicijative na temelju provedbe odgovarajućih procjena učinka tih inicijativa na sektore ribarstva i akvakulture te da zajamči da plavo gospodarstvo postane osnovni stup za ostvarivanje općih ciljeva europskog zelenog plana i povezanih naknadnih strategija EU-a; naglašava da će preobrazba kojoj će morati biti podvrgnuto plavo gospodarstvo pokrenuti inovacije te potaknuti otvaranje radnih mjesta i gospodarske prilike;
14. ističe da obalne zajednice i zajednice ovisne o oceanima mogu doprinijeti razvoju održivog sektora plavoga gospodarstva kojim se u obzir uzimaju njihove posebne okolnosti i potrebe; naglašava da one mogu voditi pilot-projekte različite prirode, kao što su oni u pogledu tehnologija energije iz obnovljivih izvora na moru, razvoja aktivnosti koje se temelje na prirodi i doprinosa održivog ribarstva i akvakulture zdravim, otpornim i sigurnim prehrambenim sustavima;
15. smatra da obalne i otočne zajednice, posebno one koje se bave ribarstvom, trebaju u potpunosti sudjelovati u svim fazama razvoja plavoga gospodarstva i da je to ključni uvjet za ostvarenje potencijala tog gospodarstva u području inovacija, zapošljavanja, blagostanja i održivog razvoja;

utorak, 3. svibnja 2022.

16. naglašava da je potreban holistički pristup svim sektorima plavoga gospodarstva kojim se u obzir uzima njihovo međudjelovanje kako bi se osiguralo da se aktivnostima jednog sektora ne ometaju aktivnosti drugog sektora odnosno da aktivnosti jednog sektora ne budu u suprotnosti s aktivnostima drugog sektora; napominje da je to važno i za zaštitu morskog okoliša; naglašava potrebu za suradničkim, uključivim i međusektorskim planiranjem morskog područja; u tom pogledu naglašava važnost učinkovitog prostornog planiranja morskog područja koje se temelji na ekosustavu za postizanje ekoloških, socijalnih i gospodarskih ciljeva, među ostalim u kontekstu prijelaza na klimatski neutralno društvo; smatra da će se prostornim planiranjem morskog područja stvoriti sinergije među sektorima i zaštititi egzistencija ribara; žali zbog toga što je većina država članica odgodila izradu prostornih planova morskog područja kako se traži u skladu s Direktivom 2014/89/EU; poziva Komisiju da 2022. pravodobno predstavi reviziju Direktive i da je po potrebi popratni korektivnim inicijativama;

17. naglašava da se u inicijativama kojima će se ostvariti nova vizija održivog plavog gospodarstva u EU-u moraju u obzir uzeti interakcije kopna i mora;

18. ističe važnost uspostave bilateralnih sporazuma o partnerstvu s trećim zemljama, posebno sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu i borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova; naglašava da bi se pri uspostavi bilateralnih partnerstava uvijek trebalo voditi računa o poštovanju najviših kriterija ekološke, gospodarske i socijalne održivosti te da bi se ona trebala temeljiti na najboljim dostupnim znanstvenim savjetima;

19. zabrinut je zbog slučajeva nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova izvan voda EU-a; podsjeća da se nezakonitim, neprijavljenim i nereguliranim ribolovom, koji je olakšan praksom plovidbe pod zastavom pogodnosti, šteti sigurnosti opskrbe hranom i egzistenciji ljudi u obalnim zemljama te istodobno stvara plodno tlo za piratstvo; poziva na snažan globalni sustav odvratajućih sankcija i višestrani pristup borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova; naglašava da je potrebno ograničiti upotrebu zastava pogodnosti i zamjene zastave te riješiti problem prekrcaja na moru jer su to važni alati za uklanjanje rupa u zakonu o nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu; poziva EU da u širem smislu ojača izgradnju kapaciteta za borbu protiv korupcije poticanjem suradnje između nacionalnih agencija, povećanjem međunarodne suradnje, poboljšanjem nadzora nad ribolovnim agentima u zemljama u razvoju uz potporu EU-a, kao i podupiranjem regionalnih centara za praćenje, kontrolu i nadzor te radnih skupina;

20. inzistira na potrebi za dosljednom, učinkovitom i sveobuhvatnom borbom protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova; poziva Komisiju da izvjesti o svojim razmjenama s državama članicama koje imaju „žuti karton”; naglašava važnost sljedivosti proizvoda i zabrane uvoza morskog prehrambenih proizvoda koji potječu iz nezakonitog ribolova; poziva države članice da zauzmu iznimno strogo pristup u pogledu iskrcaja plovila iz sumnjivih trećih zemalja;

21. naglašava da je važno ojačati dijalog sa zemljama na obalama Sredozemlja, posebno onima na njegovim južnim obalama, te povećati sredstva za projektne linije usmjerene na međunarodnu suradnju u sektorima plavog gospodarstva (Interreg Next Med, program Interreg Euro-MED za razdoblje 2021. – 2027., Switch Med itd.);

22. naglašava da neke flote izvan EU-a koje ribare u istim područjima i izvoze proizvode ribarstva na europsko tržište imaju niže standarde održivosti, što negativno utječe na konkurentnost europskih ribara;

23. ističe da je potrebno uspostaviti jednake uvjete za sve proizvode uvezene iz trećih zemalja kako bi se zajamčilo da se svi proizvodi ribarstva i akvakulture koji se konzumiraju u EU-u proizvode u održivim prehrambenim sustavima i da ispunjavaju ciljeve zelenog plana; poziva Komisiju da poduzme sve potrebne mjere kako bi se osigurali opći uvjeti poštenog tržišnog natjecanja u okviru Svjetske trgovinske organizacije, a posebno u trgovinskim sporazumima EU-a;

24. poziva Komisiju i države članice da nastave jačati prava i radne uvjete državljana trećih zemalja koji rade na plovilima EU-a te da osiguraju pristojnu plaću svima koji rade u sektorima ribarstva i akvakulture i svim drugim sektorima plavoga gospodarstva;

25. naglašava da je potrebno ojačati suradnju i koordinirati djelovanje s aktualnim multilateralnim forumima, kao što su Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime, Konvencija o biološkoj raznolikosti te Program održivog razvoja do 2030. i drugi povezani međunarodni i multilateralni procesi, kako bi se promicala zaštita, očuvanje, održivo upravljanje i obnova morske i slatkovodne biološke raznolikosti te istodobno doprinijelo drugim ciljevima održivog razvoja; naglašava da konferencija COP15 u Kunmingu (Kina) pruža dobru priliku za postizanje dogovora o globalnim mjerama u tom pogledu;

utorak, 3. svibnja 2022.

26. prima na znanje cilj zaštite 30 % svjetskih oceana do 2030., ali upozorava da se to ne bi trebalo činiti na štetu sigurnosti opskrbe hranom, ribara i proizvođača u sektoru akvakulture, autohtonih naroda i lokalnih zajednica;
27. pozdravlja zalaganje Komisije za određivanje triju velikih zaštićenih morskih područja u Južnom oceanu; žali zbog toga što Komisija za očuvanje antarktičkih morskih živih resursa (CCAMLR) opet nije uspjela postići dogovor o tim zaštićenim područjima 2021. godine;
28. ističe ulogu lokalnih i regionalnih vlasti koje su, zajedno s državama članicama, nadležne za pomoć pri utvrđivanju i određivanju dodatnih zaštićenih morskih područja;
29. podsjeća da sve veći broj istraživanja, prije svega izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama o oceanima i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena, pokazuje da se ciljevi u pogledu biološke raznolikosti te ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih lakše postižu kada ribari i lokalne zajednice imaju izravnu kontrolu nad resursima o kojima ovise; naglašava da su ekosustavi kojima upravljaju obalne zajednice među najbogatijima i najproduktivnijima te da također doprinose prilagodbi obalnih područja posljedicama klimatskih promjena; ističe rizike od jagme za oceanom povezane s pomorskim prostornim planiranjem; u skladu s time naglašava da je potrebno osigurati artizanalni ribolov, osigurati odgovorno upravljanje zakupom i pozvati korisnike poduzeća iz EU-a koja djeluju u sektoru plavoga gospodarstva na odgovornost ako se njihovim aktivnostima krše ljudska prava;
30. poziva EU i partnerske zemlje da se u svojim strategijama ublažavanja klimatskih promjena oslanjaju na znanje autohtonog stanovništva i da aktivno promiču participativno upravljanje, koje se pokazalo učinkovitim u povećanju otpornosti obalnih zajednica;
31. smatra da bi se pitanja plavog gospodarstva u okviru međunarodnog upravljanja oceanima trebala rješavati na međusektorskoj osnovi, čime bi se osiguralo jednako postupanje prema svim gospodarskim aktivnostima na moru; podržava priznavanje oceana kao zajedničke vrijednosti čovječanstva i poziva na to da sporazumi o partnerstvu u održivom ribarstvu uvijek budu u skladu s ciljevima održivog razvoja do 2030., obvezama i ciljevima EU-a u području okoliša te obvezama i ciljevima ZRP-a;
32. izražava zabrinutost zbog toga što sektorska potpora koju pružaju sporazumi o partnerstvu u održivom ribarstvu često ne koristi izravno lokalnim ribarskim i obalnim zajednicama u trećim zemljama te stoga poziva Komisiju da usko poveže sporazume o partnerstvu u održivom ribarstvu s programima EU-a za održivi razvoj;
33. ističe da sporazumi o partnerstvu u održivom ribarstvu moraju postati alat za razvoj lokalnih plavih gospodarstava; smatra da je zbog nedostatnih podataka teško procijeniti doprinose sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu postizanju ciljeva održivog razvoja u partnerskim zemljama; potiče EU da pospješi transparentnost, prikupljanje podataka (posebno o ulovu, registraciji plovila i uvjetima rada) i zahtjeve u pogledu izvješćivanja u okviru sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu te da uspostavi centraliziranu socioekonomsku bazu podataka za sva plovila EU-a bez obzira na to gdje djeluju;
34. naglašava da je potrebno uključiti sve dionike u pregovore o sporazumima o partnerstvu u održivom ribarstvu i tijekom njihove provedbe te osigurati da se u obzir uzmu potrebe zajednica na koje ta partnerstva najviše utječu;
35. žali zbog nedostatka praćenja provedbe i pravilne upotrebe financijskih sredstava; zabrinut je zbog toga što sektorska potpora u okviru sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu često ne koristi izravno malim ribarima; poziva Komisiju da usko poveže sporazume o partnerstvu u održivom ribarstvu s razvojnom pomoći EU-a u cilju povećanja dodane vrijednosti za obalne zajednice; nadalje, poziva Komisiju da proaktivno objavljuje godišnja izvješća o načinima na koje se upotrebljava sektorska potpora radi boljeg praćenja upotrebe javnih sredstava EU-a;
36. pozdravlja ulogu regionalnih konvencija o moru i regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom; poziva Komisiju da predloži ambiciozne mandate u okviru regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom kako bi se zaštitili ribolovni resursi u zemljama u razvoju i međunarodnim vodama, posebno u pogledu poboljšanja upravljanja stokovima vrsta kao što je tropska tuna, smanjenja odbačenog ulova, primjene predostrožnog pristupa radi osiguranja očuvanja ugroženih vrsta i osjetljivih morskih ekosustava te poboljšanja dostupnosti podataka, usklađenosti i transparentnog donošenja odluka;

utorak, 3. svibnja 2022.

37. u širem smislu poziva na poboljšanje praksi upravljanja ribarstvom, praćenja i razvoja ekoloških oznaka i novih tehnologija kao što je lanac blokova kako bi se poboljšala sljedivost proizvoda;
38. također poziva EU da pruži tehničku pomoć proizvođačima iz zemalja u razvoju, posebno malim proizvođačima;
39. podsjeća da bi sve države uključene u ribarstvo u zapadnoj Africi trebale uspostaviti regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom, posebno za iskorištavanje zajedničkih stokova, kao što je mala pelagijska riba, u skladu s međunarodnim pravom, relevantnim nacionalnim zakonima, panafričkim i regionalnim ribarstvenim politikama i drugim instrumentima; smatra da bi taj sustav upravljanja trebao biti u skladu s pristupom predostrožnosti i pristupom koji se temelji na ekosustavu, uz jamstvo da je ukupni dopušteni ulov unutar sigurnih bioloških granica;
40. potiče EU da učinkovito promiče i štiti mali ribolov u Africi, koji je glavni izvor zarade od mora, kao temelj buduće „plave radne skupine EU-a i Afrike”, primjerice financiranjem provedbe međunarodnih smjernica Organizacije za hranu i poljoprivredu o održivom artizanalnom ribolovu;
41. naglašava da proizvodnja ribljeg brašna i ribljeg ulja, među ostalim faktorima, može doprinijeti prelovu u zemljama u razvoju, prije svega u zapadnoj Africi; poziva na uvođenje obveznih mjera dužne pažnje kako bi se osiguralo da cijeli lanac opskrbe industrije morskih prehrambenih proizvoda bude pošten, u potpunosti sljediv, da se u njemu ne koriste proizvodi nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova te da ne bude povezan s kršenjima ljudskih prava, uključujući trgovinu ljudima i ropstvo;
42. pozdravlja ulogu regionalnih konvencija o moru i regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom u jačanju upravljanja na temelju najboljih raspoloživih znanstvenih spoznaja koje su lako dostupne svim subjektima;
43. poziva Europsku komisiju da predloži ambiciozne mandate u okviru regionalnih organizacije za upravljanje ribarstvom kako bi se zaštitili ribolovni resursi u zemljama u razvoju i međunarodnim vodama, posebno u pogledu poboljšanja upravljanja stokovima vrsta kao što je tropska tuna, smanjenja odbačenog ulova, primjene predostrožnog pristupa radi zaštite očuvanja ugroženih vrsta i osjetljivih morskih ekosustava te poboljšanja dostupnosti podataka, usklađenosti i transparentnog donošenja odluka;
44. poziva Komisiju da aktivno provodi i promiče uključivanje ciljeva prilagodbe klimatskim promjenama i ublažavanja klimatskih promjena u svoje sporazume o partnerstvu u održivom ribarstvu i u donošenje odluka regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom;
45. poziva EU i države članice da pojačaju napore za poboljšanje globalnog upravljanja ribarstvom, posebno s pomoću mehanizama kao što je Inicijativa za transparentnost u sektoru ribarstva (FiTI);
46. podsjeća da održivo upravljanje resursima na temelju najboljih raspoloživih znanstvenih savjeta i najbolje procjene socioekonomskog učinka mora biti ključni prioritet za postizanje ciljeva strateškog programa EU-a te da također mora biti prisutno u bilateralnim partnerstvima;
47. naglašava da plavo gospodarstvo osim tradicionalnih obuhvaća i mnoge druge aktivnosti te da razvoj novih aktivnosti uvijek mora biti popraćen studijama utjecaja utemeljenima na transparentnom i znanstveno utemeljenom pristupu, kao i podjednakim sudjelovanjem svih relevantnih sektora i savjetovanjima s njima, kako bi se te aktivnosti na održiv način uključile u plavo gospodarstvo;
48. ističe da je pomorski sektor ključna karika za međunarodnu povezanost, globalni trgovinski sustav, gospodarstvo EU-a i njegovu konkurentnost te za regije EU-a; naglašava važnost povećanja uloge luka, potrebu za ulaganjem u pametnu infrastrukturu te razvoj luka i upravljanje njima, čime bi se trebali dodatno povećati njihovi kapaciteti za ostvarenje trgovinskog rasta;
49. poziva Komisiju i države članice da ulažu u luke smještene na obalama EU-a kako bi se usredotočile na nedostatak veza sa zaleđem, s općim ciljevima povećanja otpornosti prometa i pretvaranja luka u logističke platforme i strateške klastere za multimodalni prijevoz, proizvodnju, skladištenje i distribuciju energije te turizam; naglašava važnost uključivanja tržišno utemeljene mjere među ciljeve Međunarodne pomorske organizacije (IMO) za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz pomorskog prometa kako bi se proveo sustav kompenzacije za emisije ugljika u međunarodnom pomorskom prometu i osigurao realističan put k smanjenju emisija;

utorak, 3. svibnja 2022.

50. ističe da je cilj komunikacije Komisije o Strategiji za održivu i pametnu mobilnost do 2030. staviti na tržište prva plovila s nultom stopom emisija te da je EU već financirao znatan broj istraživanja u području hibridizacije i elektrifikacije plovila u okviru programa Obzor 2020.; poziva Komisiju da dodatno poveća svoju potporu za električna plovila za kratke rute;

51. poziva Komisiju i države članice da dovrše prioritetne projekte uključene u transeuropsku prometnu mrežu (TEN-T) za područja Atlantika, Sredozemlja i Baltičkog mora, posebno u prekograničnim područjima i u kontekstu budućih smjernica mreže TEN-T i Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2021. – 2027., kako bi se promicala, pojednostavila i ulagala dostatna financijska sredstva u potpuni razvoj morskih autocesta u sklopu mreže TEN-T radi bolje integracije pomorskog prometa na kratkim relacijama s ciljem šire distribucije robe preko luka koje spajaju otoke s kopnom te stvaranja sveobuhvatnog multimodalnog prometnog sustava; naglašava da je ključno stvoriti neometane i održive prometne lance za putnike i teret u svim vrstama prijevoza, a posebno u željezničkom i pomorskom prometu te prometu unutarnjim plovnim putovima; smatra da bi se u okviru projekata posebna pozornost trebala posvetiti potrebama u pogledu povezivosti i pristupačnosti perifernih, otočnih i najudaljenijih regija u područjima Atlantika, Sredozemlja i Baltičkog mora;

52. ističe da se luke mogu koristiti za poticanje plavoga gospodarstva jer imaju ključnu ulogu u gospodarskim aktivnostima tog sektora te za osiguravanje njegovog prelaska na održivu i pametnu mobilnost, u skladu s načelima europskog zelenog plana; poziva Komisiju da preraspodijeli više sredstava EU-a kako bi se poboljšala učinkovitost prometa i pristupačnost luka u sklopu osnovne mreže TEN-T te kako bi se smanjili troškovi, uključujući ulaganja u kontinuirano jaružanje, produbljivanje kanala i druge mjere za izgradnju kapaciteta u odabranim lukama; podsjeća Komisiju i države članice da su potrebna daljnja ulaganja u održivu i inteligentnu lučku infrastrukturu kako bi luke mogle postati multimodalna čvorišta mobilnosti i prometa, kao i energetska čvorišta za integrirane elektroenergetske sustave, vodik i druga alternativna goriva te testne platforme za ponovnu uporabu otpada i kružno gospodarstvo;

53. pohvaljuje luku u Vigu kao luku koja je prva u EU-u provela europsku strategiju plavog rasta;

54. pozdravlja inicijativu „Mreže plavih ribarskih luka” FAO-a, čiji je cilj razvoj smjernica o najboljim međunarodnim praksama za ribarske luke u prijelazu na modele plavoga gospodarstva kako bi se poboljšala njihova održivost zaštitom okoliša i promicanjem društvenih i gospodarskih koristi; podržava osnivanje stalnog ureda FAO-a u luci u Vigu za razvitak i upravljanje globalnom mrežom plavih luka;

Otpornost, konkurentnost i radna mjesta

55. uviđa da se naponi koji se ulažu u oporavak EU-a moraju usmjeriti na ciljeve održivosti, konkurentnosti i rasta; naglašava potrebu za održivim financijskim instrumentima za poticanje te tranzicije, među ostalim jačanjem javnih i privatnih ulaganja;

56. poziva Komisiju i države članice da podrže održivi razvoj lanaca vrijednosti malog ribolova i akvakulture, od ribara do potrošača, promicanjem usklađivanja selektivnih, nedestruktivnih ribolovnih i akvakulturnih metoda, kao i onih s niskom energetsom potrošnjom, olakšavanjem razmjene znanja s istraživačkom zajednicom iz EU-a, promicanjem održivih metoda stavljanja proizvoda ribarstva na tržište i smanjenjem administrativnih troškova;

57. naglašava da je potrebno prepoznati socioekonomsku vrijednost rekreacijskog ribolova i njegov doprinos održivom plavom gospodarstvu u EU-u; ističe potrebu za brojnijim i boljim podacima o rekreacijskom ribolovu, uključujući njegov doprinos turističkom sektoru, njegovu interakciju s malim ribarima, njegov utjecaj na okoliš, kao i njegovu socioekonomsku važnost;

58. ističe važnost malog obalnog ribolova za plavo gospodarstvo i za kulturni identitet zajednica u obalnim i otočnim regijama;

59. poziva države članice da pri dodjeli ribolovnih mogućnosti u potpunosti primjenjuju transparentne i objektivne kriterije iz članka 17. Uredbe o zajedničkoj ribarstvenoj politici;

utorak, 3. svibnja 2022.

60. poziva Komisiju i države članice da poduzmu mjere potrebne za poboljšanje prikupljanja podataka o rekreacijskom ribolovu na moru te na unutarnjim slatkim vodama i bočatim vodama, uzimajući u obzir njegov utjecaj na okoliš i socioekonomsku vrijednost, kako bi se osiguralo pravedno i uravnoteženo upravljanje sektorom ribarstva i akvakulture, te da potiču veća ulaganja u razvoj aktivnosti obalnih zajednica;

61. naglašava važnost uključivog prostornog planiranja morskog područja kako bi se na najmanju moguću mjeru svelo tržišno natjecanje u pogledu prostora nauštrb drugih aktivnosti, kao što je ribarstvo, pri razvoju novih aktivnosti plavog gospodarstva; naglašava da ribarstvo i akvakultura imaju središnju ulogu u plavom gospodarstvu i da im se mora dati odgovarajuća vidljivost, stoga poziva na izradu strategije za promicanje sinergija između različitih aktivnosti u okviru plavoga gospodarstva u morskome i kopnenome području od kojih će svi imati koristi;

62. apelira na Komisiju da podrži razvoj programa proizvodnje energije pod vodstvom zajednice, čime se obalnim zajednicama, uključujući ribare, omogućuje da u potpunosti sudjeluju u planiranju i razvoju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora te da dobit reinvestiraju u lokalnu zajednicu;

63. poziva države članice da, u skladu s odredbama prostornog planiranja morskog područja, odrede posebna povijesna i tradicionalna ribolovna područja ribara kao područja na kojima se neće proizvoditi energija iz obnovljivih izvora na moru;

64. naglašava da bi se priobalne vjetroelektrane trebale graditi samo ako se može zajamčiti da ne postoje negativni okolišni i ekološki te gospodarski, socioekonomski i sociokulturni učinci na ribare i proizvođače u akvakulturi, u skladu s ciljevima plavoga gospodarstva i europskog zelenog plana;

65. pozdravlja inicijative kao što je „Opservatorij za energiju vjetra na moru”, forum koji je pokrenula regionalna vlada Galicije kako bi se utvrdile mogućnosti i uskladili načini iskorištavanja mora koji mogu biti međusobno konkurentni, povezujući industrijski sektor, sektor morskog ribolova te povezane subjekte i organizacije;

66. konstatira činjenicu da je ekstraktivna industrija rastući sektor u plavom gospodarstvu; naglašava dužnost država da se suzdrže od poduzimanja mjera, uključujući velike razvojne projekte, koje bi mogle negativno utjecati na egzistenciju malih ribara u unutrašnjosti i na moru, njihove teritorije ili prava pristupa te njihovu dužnost provođenja *ex ante* procjena projekata ekstraktivne industrije kojima upravljaju privatni subjekti kako bi se procijenili njihovi mogući negativni učinci na ljudska prava lokalne ribarske zajednice;

67. poziva na uspostavu foruma za dijalog na razini EU-a koji bi bio transparentan i jamčio sudjelovanje svih dionika i ravnotežu moći među njima kako bi se potaknula suradnja, razmjena iskustava i rješavanje sukoba među sektorima;

68. potiče Komisiju i države članice da poduzmu konkretne mjere za poticanje, olakšavanje pristupa i potpuno iskorištavanje dostupnih mogućnosti ulaganja za održive prakse u ribarstvu i akvakulturi u okviru novog Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPRA), zajedno s drugim programima EU-a kao što su Mehanizam za oporavak i otpornost ili Obzor Europa, za održive ribolovne prakse i održive aktivnosti akvakulture te da osiguraju da obalne, udaljene i prekomorske zajednice mogu diversificirati svoja gospodarstva;

69. poziva Komisiju da na temelju najboljih praksi EFPPRA-a razvije projekte povezane s turizmom u području rekreacijskog ribolova te da nastavi financirati takve projekte u okviru EFPPRA-e;

70. naglašava potrebu za razvojem sveobuhvatnijih strategija kako bi se sektori ribarstva i akvakulture te obalna područja prilagodili posljedicama klimatskih promjena i njihovu utjecaju na zajednice i njihove životne uvjete; naglašava da svi sektori trebaju doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena u skladu s europskim zelenim planom te Sedmim i Osmim programom djelovanja za okoliš;

utorak, 3. svibnja 2022.

71. smatra da bi ZRP trebao uključivati socijalnu uvjetovanost, sličnu onoj uspostavljenoj u okviru nove zajedničke poljoprivredne politike, kojom bi se mogle predvidjeti sankcije za vlasnike ribarskih plovila, proizvođače u akvakulturi i druge korisnike EFPPA-e ako ne osiguraju odgovarajuće radne uvjete za sve svoje radnike, uključujući sezonske radnike i radnike migrante; ističe da je ta socijalna uvjetovanost ključna za zaštitu dostojanstva na radnome mjestu i socijalnih prava radnika u ribarstvu i akvakulturi te da doprinosi postizanju socijalne pravde za sve;

72. smatra da su veća sigurnost radnih mjesta, sigurnost na radu, zdravi oceani koji pružaju bolju zaradu i socijalnu sigurnost u sektorima ribarstva i akvakulture ključni za privlačenje žena i mlađih generacija, čime se jamči njihovo pomlađivanje i opstanak;

73. pozdravlja ulogu žena u lancima vrijednosti održivog ribarstva i akvakulture i u skladu s tim poziva da im se zajamče pristojni uvjeti rada, jednake plaće i socijalna sigurnost, kao i vidljivost i zastupljenost u strukturama i postupcima donošenja odluka;

74. podsjeća da ribarstvo i akvakultura imaju ključnu ulogu u otvaranju radnih mjesta i gospodarstvu u mnogim dijelovima EU-a jer čine više od polovine lokalnih radnih mjesta u mnogim obalnim zajednicama i na otocima, posebno u najudaljenijim regijama;

75. naglašava da je, kako bi se poboljšala održivost, konkurentnost i gospodarska uspješnost sektora ribarstva i akvakulture, potrebno zajamčiti jednake uvjete za subjekte iz EU-a u globalnom gospodarstvu i usredotočiti se na strukovno osposobljavanje, cjeloživotno učenje, priznavanje tog osposobljavanja na europskoj razini, usluge savjetovanja i širenje tehničkih i znanstvenih spoznaja i inovativnih praksi te prepoznati doprinos trgovinskih udruženja u tom pogledu;

76. ističe da je potrebno povećati vrijednost proizvoda ribarstva pri prvoj prodaji, posebno onih koji potječu iz artizanalnog ribolova, kako bi se povećali prihodi i plaće ribara;

77. poziva Komisiju da razvije nove oblike održivog pomorskog i obalnog turizma, potakne nove oblike turističkih aktivnosti, pruži dodatne dotoke prihoda i poveća zaposlenost tijekom cijele godine kako bi se povećala vrijednost pomorskih i obalnih područja, uz istovremenu zaštitu okoliša i plave kulturne baštine te očuvanje morskih i obalnih staništa; ističe važnost kruznoga gospodarstva u turističkom sektoru za razvoj održivijih praksi koje pogoduju lokalnom razvoju; uviđa da bi turistički sektor trebao surađivati s obalnim zajednicama i da mu je potrebna potpora kako bi se povećale učinkovitost i održivost infrastrukture te konkurentnost morskih i turističkih odmarališta;

78. uviđa da obalni turizam može imati pozitivne učinke na zemlje u razvoju, ali da može biti i štetan kada se razvijaju strategije masovnog turizma, što dovodi do smanjenja pristupa hrani i potrošnje hrane za lokalne potrošače te do uništavanja morskog okoliša i kulturnog identiteta; poziva EU da promiče pravedne modele turizma s malim učinkom;

79. naglašava potrebu za očuvanjem našeg prirodnog kapitala i baštine kako bi se potaknuo održivi turizam (kao što je ekološki turizam) i poziva države članice da zaštite biološku raznolikost hitnim provođenjem mjera očuvanja mora (uključujući prekogranične mjere) za zaštitu, obnovu i vrednovanje morskih i obalnih ekosustava, među ostalim preko morskih mreža Natura 2000;

80. poziva Komisiju da u povezane mjere i programe uključi održivi pomorski, otočni i obalni turizam, da podrži inicijative kojima se potiče diversifikacija obalnog, pomorskog i morskog turizma te da se pobrine za to da turističke aktivnosti i zapošljavanje budu manje sezonski; ističe da je potrebno prikupiti kvalitetnije podatke o doprinosu rekreacijskog udičarskog turizma obalnim i otočnim gospodarstvima;

81. naglašava važnost plavoga gospodarstva u najudaljenijim regijama, posebno u njihovim sektorima turizma; stoga poziva Komisiju da izradi prometni program s opcijama koje se konkretno odnose na udaljenost i izoliranost (POSEI za promet) kako bi se izravnije odgovorilo na potrebe otoka i najudaljenijih regija te podržalo prometovanje na određenim komercijalnim rutama prema njima;

utorak, 3. svibnja 2022.

82. podržava održive prakse u obalnom i pomorskom turizmu jer su presudne za konkurentnost područja Atlantika, Sredozemlja i Baltičkog mora, kao i otvaranje radnih mjesta visoke vrijednosti u okviru obrazovanja i stručnog osposobljavanja u plavom gospodarstvu; naglašava da bi posebno osposobljavanje u području plavoga gospodarstva doprinijelo podizanju razine svijesti o morskim ekosustavima i o potrebi da ih se zaštiti;
83. poziva Komisiju da provede opsežno savjetovanje s regionalnim i lokalnim vlastima i svim povezanim dionicima kako bi se pronašla prilagođena rješenja za lokalne i regionalne zajednice;
84. traži od Komisije da procijeni moguća rješenja za promicanje otpornosti turističkog sektora na posljedice budućih pandemija ili drugih disruptivnih događaja koji predstavljaju rizik za turističke aktivnosti te da osmisli odgovarajuće inicijative za poboljšanje uvjeta rada i zapošljavanja radnika u tom sektoru kako bi se povećala njegova privlačnost i kako bi se doprinijelo ostvarivanju punog potencijala plavoga gospodarstva;
85. ističe važnost jahtinga i jedrenja za pomorski turizam; ističe ulogu lokalne kulture i gastronomije u razvoju europskog obalnog turizma te važnost turizma na plažama i podvodnog turizma, udičarskog i ekološkog turizma, vodenih sportova i industrije kružnih putovanja;
86. naglašava važnost zaštićenih morskih područja kao instrumenta za zaštitu oceana; smatra da ta područja predstavljaju priliku za razvoj znanstvenog turizma;
87. pozdravlja usredotočenost Komisije na održiv i „spor“ turizam te cilj razvoja paketa potpore („Nacrt za lokalne zelene planove“) kako bi se poduprla zelena tranzicija gradova i regija; primjećuje da udaljeni otoci i obalne zajednice mogu imati vodeću ulogu u toj tranziciji;
88. poziva Komisiju i države članice da uvide doprinos rekreacijskog ribolova na moru i turizma povezanog s takvim ribolovom plavom gospodarstvu i potencijal tog sektora za pružanje dodatnih gospodarskih prilika obalnim zajednicama;
89. žali zbog toga što potencijal plavoga gospodarstva nije u dovoljnoj mjeri uzet u obzir u pripremi i procjeni nacionalnih planova za oporavak i otpornost koji se financiraju iz instrumenta Next Generation EU;
90. zalaže se za stvaranje odgovarajućeg financijskog okvira za poticanje razvoja plavoga gospodarstva i otvaranje radnih mjesta, kojim bi se integrirali i povezali različiti dostupni financijski instrumenti – strukturni i investicijski fondovi (EFPR, EFRR, ESF, Kohezijski fond), Obzor Europa za razdoblje od 2021. do 2027. i drugi; skreće pozornost na potrebu za promicanjem boljeg usklađivanja tih instrumenata s potrebama različitih dionika i širenjem informacija o postojećim mogućnostima;
91. poziva da se na razini EU-a povede temeljita rasprava sektorom i da se pritom uzmu u obzir ozbiljni društveno-gospodarski učinci pravila o mjerenju ribolovnog kapaciteta, o utjecaju tih pravila na ribarstvo i život ribara, uz istodobno zadržavanje stroge kontrole ribolovnog kapaciteta;
92. ističe stratešku važnost aktivnosti brodogradnje i popravka brodova te njihovu međusobnu povezanost s raznim drugim sektorima, kao što je pomorski turizam; smatra da ulaganje u tehnološke inovacije i visokospecijalizirane procese kojima bi se mogao postići porast dodane vrijednosti može stvoriti kontekst koji je manje izložen međunarodnoj konkurenciji i olakšati preokretanje trenutačnog nepovoljnog trenda; zagovara postojanje posebne potpore namijenjene ponovnom pokretanju i modernizaciji brodogradnje u državama članicama, u njezinim različitim oblicima;
93. konstatira da je flota EU-a za artizanalni i mali ribolov jako stara, osobito u najudaljenijim regijama, i da njezina plovila, s vrlo visokom prosječnom starošću, nisu sigurna ni za radnike na njima ni za ulov, ponovno naglašavajući potrebu da se razmotri mogućnost korištenja potpore u okviru EFPR-e za kupnju novih plovila, no da to ne dovede do povećanja ulova, uz poštovanje najvišeg održivog prinosa, čime bi se povećala njihova ekološka učinkovitost;
94. podsjeća da su ribarske flote najudaljenijih regija u nekim slučajevima u vrlo lošem stanju i opasnost su za sigurnost ribara i okoliša; u tom kontekstu smatra da je potrebno pronaći rješenja za poboljšanje sigurnosti i radnih uvjeta ribara, za smanjenje emisija CO₂ te za poboljšanje uvjeta za prihvat i očuvanje ulova; ističe da je potrebno osigurati kontinuitet opskrbe zdravim i visokokvalitetnim bjelančevinama, u potpuno sigurnim i zaštićenim uvjetima, uz manji utjecaj na okoliš i bez povećanja ribolovnog kapaciteta;

utorak, 3. svibnja 2022.

95. poziva Komisiju i Vijeće da uspostave instrument potpore sličan programu POSEI za ribarstvo kako bi se ublažili učinci izoliranosti u najudaljenijim regijama;

96. ističe potencijal za održivo korištenje pomorske dimenzije EU-a u Atlantskom oceanu, za što su potrebna uravnoteženija ulaganja u njegove otoke, najudaljenije regije i priobalne luke, kao i širenje mnogih pristaništa i povećanje skladišnih kapaciteta EU-a, uz opremu za rukovanje teretom, koja je vrlo važna za proizvode ribarstva i akvakulture;

Plava tranzicija

97. poziva na razvoj instrumenata za održivo iskorištavanje morskih resursa i diversifikaciju gospodarstva oceana, među ostalim podupiranjem novih proizvoda koji su povezani s ribolovnim aktivnostima i dobiveni iz njih te koji mogu dati dodanu vrijednost našoj kulturnoj i prirodnoj baštini, posebno pružanjem visokokvalitetnih turističkih mogućnosti;

98. naglašava da je potrebno postići integrirani okvir pomorske politike EU-a kojim se osigurava dosljednost između Strategije EU-a za bioraznolikost, strategije „od polja do stola”, klimatske politike i zajedničke ribarstvene politike;

99. smatra da bi sektor akvakulture trebao nastaviti pratiti i poboljšavati nekoliko parametara na temelju mjera utemeljenih na dokazima, uključujući dobrobit riba i gustoću ribljih stokova; nadalje smatra da bi trebalo provesti studije o procjeni utjecaja na okoliš kako bi se poboljšala dobrobit riba, uključujući, ali ne ograničavajući se na obogaćivanje njihova okoliša, održavanje kvalitete vode unutar granica relevantnih za dobrobit kako bi se smanjile bolesti i njihovo širenje, smanjila potreba za antibioticima, nastavilo smanjivati onečišćenje, postigli bolji rezultati u području klime i okoliša te povećala otpornost na klimatske promjene;

100. napominje da je diversifikacija ribljih vrsta u akvakulturi EU-a, uključujući vrste koje su nisko u trofičkom lancu i nekarnivorne vrste, nužna za poboljšanje održivosti tog sektora;

101. ističe potencijalnu ulogu akvakulture, posebno u stvaranju radnih mjesta i sigurnosti opskrbe hranom, kao i u olakšavanju prijelaza na održive prehrambene sustave; smatra da je ključno smanjiti pritisak na morske resurse razvojem i povećanjem upotrebe alternativa ulovljenoj divljoj ribi i izvora hrane za životinje kojima se upravlja na održiv način, čime bi se obrnuo trend gubitka biološke raznolikosti u oceanima i morima; naglašava da se korištenje morskog prostora za potrebe akvakulture mora regulirati na odgovarajući način; u tom pogledu naglašava važnost jasnog i pouzdanog pravnog okvira kojim se promiče pristup vodi i kojim se pružaju potrebna jamstva;

102. napominje da povećana upotreba ribljev brašna i ribljev ulja u akvakulturi EU-a može ugroziti održivost divljih ribljih stokova u vodama EU-a i trećih zemalja;

103. naglašava da je potrebno poduzeti sve mjere kako bi se osigurao konkurentan razvoj ribarstva i akvakulture zbog njihove važnosti za sigurnost opskrbe hranom;

104. naglašava važnost sektora ribarstva i akvakulture za opskrbu bjelančevinama, što je ključno za sigurnost opskrbe hranom, kao i za društveno-gospodarski razvoj lokalnih zajednica i otvaranje radnih mjesta diljem svijeta; posebno podsjeća da se gotovo milijarda ljudi, uglavnom u zemljama u razvoju, oslanja na ribu i morske prehrambene proizvode kao primarni izvor životinjskih bjelančevina; napominje da više od 90 % svjetskog ulova ribara i radnika u ribarstvu ovisi o artizanalnom ribolovu; žali zbog toga što je pandemija bolesti COVID-19 znatno utjecala na osobe zaposlene u sektoru ribarstva i akvakulture;

105. podsjeća da održiva hrana iz oceana, mora i slatkih voda mora potjecati samo iz odgovornog ribarstva i održive akvakulture te da svi proizvodi ribarstva i akvakulture koji se konzumiraju u EU-u moraju dolaziti iz održivih prehrambenih sustava, uz potpuno poštovanje granica planeta; poziva Komisiju da na temelju znanstvenih savjeta razvije pokazatelje održivosti za proizvode ribarstva i akvakulture iz EU-a te da zatraži slične održive standarde za proizvode koji se uvoze na tržište EU-a;

106. naglašava da proizvodnja algi u EU-u iznosi oko 1 % svjetske proizvodnje i stoga smatra da bi države članice i EFPR trebale poticati proizvodnju morskih algi; naglašava da su alge jedno od budućih rješenja za postizanje ciljeva zelenog plana, kao sredstvo pohrane ugljikova dioksida i održiva alternativa u raznim gospodarskim sektorima, ili kao hranjivi proizvod namijenjen ljudskoj prehrani jer bi mogle biti važan izvor bjelančevina i kvalitetnih mikronutrijenata;

utorak, 3. svibnja 2022.

107. poziva Komisiju da razmotri sve mogućnosti za razvoj proizvodnje i upotrebe algi te da iskoristi mogućnosti financiranja kako bi se ubrzala proizvodnja algi; poziva Komisiju da brzo djeluje kako bi olakšala odobravanje algi kao nove hrane smanjenjem povezanih troškova primjene i olakšavanjem pristupa tržištu, uz istodobno jamčenje kvalitete i sigurnosti proizvoda;

108. smatra da bi trebalo promicati održive modele akvakulture koji bi mogli doprinijeti očuvanju ekosustava koji pružaju zaštitu od učinaka klimatskih promjena; naglašava važnost razlikovanja akvakulture od proizvodnje i prerade bjelančevina, posebno kada je ona rezultat praksi koje opterećuju održivost morskih resursa; smatra da hrana za hranidbu akvakulturnih vrsta mora potjecati iz održive poljoprivrede i ribarstva te stoga mora isključivati sve proizvode dobivene nezakonitim, neprijavljenim i nereguliranim ribolovom i prelovom;

109. smatra da se proizvodnjom mikroalgi može smanjiti upotreba neodrživog ribljeg brašna u akvakulturnim uzgajalištima, ističe potrebu za daljnjim razvojem i promicanjem ekološke akvakulture jer ima velik potencijal za rast te da se u tom pogledu mogu iskoristiti alati i financijska sredstva EU-a; poziva na pojačano prikupljanje, obradu i objavljivanje statističkih podataka o ekološkoj proizvodnji u akvakulturi;

110. poziva na opću primjenu ZRP-a na sve ribarske flote EU-a kako bi se osiguralo da se aktivnostima ribarstva i akvakulture upravlja na način kojim se mogu ostvariti socioekonomske koristi, čime se doprinosi dostupnosti prehrambenih proizvoda i minimizira utjecaj njihovih posebnih aktivnosti na staništa i morske ekosustave, uz istodobno obnavljanje i održavanje populacija izlovljivanih vrsta iznad razina koje mogu proizvesti najviši održivi prinos; smatra da bi se to trebalo učiniti uz vođenje računa o posebnostima različitih morskih bazena;

111. ističe ulogu industrije sektora ribarstva i akvakulture te osoba koje su u njima zaposlene u energetske tranziciji i borbi protiv klimatskih promjena putem dekarbonizacije i promicanja aktivnosti koje pogoduju kružnom gospodarstvu, kao što je prikupljanje morskog otpada;

112. upozorava da odlaganje otpada i svih vrsta onečišćujućih tvari u more, posebno svih vrsta plastike, šteti okolišu, uzrokuje velike gospodarske gubitke u aktivnostima kao što je ribarstvo te da utječe na zdravlje ljudi u cijelom prehrambenom lancu; pozdravlja odluku EFPR-a o pružanju financijske potpore ribarima za pronalaženje, prikupljanje, ponovnu uporabu i recikliranje izgubljenog ribolovnog alata te ostalog morskog otpada; međutim, žali zbog kašnjenja u postizanju ciljeva Okvirne direktive o pomorskoj strategiji i u tom pogledu naglašava da bi trebalo promicati daljnje kampanje za podizanje razine osviještenosti i osposobljavanje ribara;

113. poziva Komisiju i države članice da pruže aktivniju potporu modernizaciji i održivom razvoju sektora ribarstva, posebno artizanalnog ribolova, kako bi ribolovni alat postao selektivniji te kako bi se smanjio utjecaj ribolova na okoliš;

114. ističe ulogu Uredbe (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava putem tehničkih mjera⁽¹⁹⁾, u kojoj se utvrđuju mjere očuvanja kojima se uređuje kako, gdje i kada se može obavljati ribolov, kako bi se zaštitile osjetljive vrste i staništa na nacionalnoj i na regionalnoj razini, povećao ribolovni prinos i istodobno smanjio utjecaj na morske ekosustave, posebno povećanom selektivnošću;

115. smatra da je važno kontinuirano prikupljati podatke kako bi se bolje procijenili kriteriji održivosti i spriječilo uspostavljanje ribolovnih područja tamo gdje su utvrđeni osjetljivi morski ekosustavi;

116. poziva EU da se hitno pozabavi štetnim učincima ribolovnih tehnika kao što su pridneni alati, lebdeće mreže, pridnene potegače ili uređaji za privlačenje ribe na klimu, cjelovitost morskog dna, riblje populacije i osjetljive vrste (kao usputni ulov), među ostalim ograničavanjem njihove upotrebe;

117. posebno poziva EU da zabrani uporabu štetnih metoda u svojim strogo zaštićenim morskim područjima u skladu s najboljim dostupnim znanstvenim savjetima; poziva da se Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu koristi za pružanje učinkovite potpore prelasku na selektivnije i manje štetne ribolovne tehnike za ribarske flote EU-a;

⁽¹⁹⁾ SL L 198, 25.7.2019., str. 105.

utorak, 3. svibnja 2022.

118. poziva EU da pokrene i financira programe znanstvenog istraživanja za mapiranje morskih staništa bogatih ugljikom u vodama EU-a koji bi poslužili kao temelj za određivanje takvih područja kao strogo zaštićenih morskih područja kako bi se zaštitili i obnovili morski ponori ugljika u skladu s Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama te zaštitili i obnovili ekosustavi, posebno oni na morskom dnu, u skladu s Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji, čime ih se zaštitilo od ljudskih aktivnosti koje bi mogle uznemirivati i ispuštati ugljik u vodeni stupac, kao što su ribolovne operacije koje dolaze u dodir s dnom;

119. poziva EU da zabrani sve industrijske aktivnosti koje su štetne za okoliš, kao što su rudarstvo i vađenje fosilnih goriva u zaštićenim morskim područjima;

120. ističe da je u dubokom moru prisutna najveća raznolikost vrsta i ekosustava na Zemlji, da ono pruža ključna ekološka dobra i usluge, uključujući dugoročnu sekvestraciju ugljika, te da je zbog svojih okolišnih uvjeta ono vrlo osjetljivo na poremećaje koje izaziva čovjek; stoga poziva Komisiju i države članice da podrže međunarodni moratorij na dubokomorsko rudarenje;

121. poziva na provedbu strategije za bioraznolikost s pomoću zakonodavnih i nezakonodavnih alata te na poboljšanje djelovanja usmjerenog na ostvarivanje ciljeva Okvirne direktive o pomorskoj strategiji za očuvanje morske bioraznolikosti i obnovu narušenih ekosustava te promicanje konkurentnosti u ribarstvu, akvakulturi i drugim povezanim sektorima;

122. pozdravlja angažman Komisije u reviziji Okvirne direktive o pomorskoj strategiji; poziva Komisiju da prilikom revizije Direktivu uskladi s ciljevima europskog zelenog plana, Strategije za bioraznolikost do 2030. i Osmog programa djelovanja za okoliš;

123. poziva na hitne mjere za borbu protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, koji je i dalje jedna od najozbiljnijih prijetnji zdravlju ekosustava i gospodarskoj konkurentnosti samog sektora ribarstva; traži veću usklađenost između trgovinskih i ribarstvenih politika u EU-u kako bi se omogućilo djelotvorno rješavanje problema nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova;

Suradnja, znanje i inovacije

124. poziva na veću suradnju između akademske zajednice, istraživačkih i inovacijskih centara, javnih tijela i industrije kako bi se promicala oprema, metode, tehnike i prakse koje se temelje na najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama i kojima se mogu poboljšati učinkovitost i sigurnost na radu, gospodarski rast i konkurentnost, kao i ekološka održivost; podsjeća na važnost znanja o oceanima za upozoravanje društva i poticanje svih građana i dionika da zauzmu informirane i odgovorne stavove o oceanu i njegovim resursima;

125. napominje da su pouzdani, visokokvalitetni i usklađeni podaci o oceanima važan čimbenik održive transformacije plavoga gospodarstva;

126. ističe da se potencijal strategije plavoga gospodarstva može ostvariti samo suradnjom svih dionika; primjećuje sve veću upotrebu podataka i umjetne inteligencije u pomorskom prometu; poziva Komisiju da procijeni socioekonomski učinak automatizacije i digitalizacije sektora;

127. poziva Komisiju da dodatno razvije i unaprijedi centre znanstvenih spoznaja, kao što su Copernicusove usluge praćenja morskog okoliša i Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru, koji nude neprocjenjivo znanje o europskim morima i oceanima; naglašava da se zahvaljujući rekreacijskom ribolovu poboljšava poznavanje vodenog okoliša te povećava zalaganje za zaštitu tog okoliša;

128. pozdravlja uspostavu misije pod nazivom „Ocean” u okviru programa Obzor 2030.; poziva na veću jasnoću i bolju komunikaciju o rasporedu poziva na podnošenje prijedloga za projekte povezane s tom misijom;

129. naglašava potrebu za usklađivanjem prikupljanja podataka o praćenju socioekonomskog stanja i stanja okoliša, kao i praćenja živih ekosustava i ribolovnih stokova; ističe da bi se prikupljeni podaci također trebali uzeti u obzir kako bi se regulirao učinak aktivnosti drugih pomorskih industrija;

130. smatra da ograničenje bruto tonaže, kao kriterija za mjerenje ribolovnog kapaciteta, treba prilagoditi radi odražavanja stvarnog stanja u sektoru i potrebe za korištenjem modernijih i energetski učinkovitijih motora koji manje zagađuju; u tom kontekstu apelira na Komisiju da preispita te kriterije kako bi se poboljšala sigurnost te radni i životni uvjeti i omogućile potrebne promjene kojima bi se poboljšala okolišna održivost, privuklo više mladih radnika u sektor, osigurao manji utjecaj na okoliš i zajamčilo da se kapacitet za ribolov ne poveća;

utorak, 3. svibnja 2022.

131. poziva Komisiju da prikupi dosljedne podatke koji bi omogućili pametno upravljanje obalnim turizmom te da izbjegne pritisak na ekosustave i lokalne zajednice, kao i natjecanje s tradicionalnim aktivnostima kao što su artizanalni i obalni ribolov;

132. ističe važnost mjera upravljanja i prilagodbe koje su potrebne za zaštitu obalnih zajednica, staništa i biološke raznolikosti, a koje bi predstavljale dobro utrošena sredstva s obzirom na goleme posljedice klimatskih promjena i troškove koji proizlaze iz njih; poziva Komisiju da uspostavi sustav za uzbunjivanje i promatranje u vezi sa sve češćim olujama i poplavama, osigura odgovarajuće praćenje okoliša i zdravlja te provede istraživanje ranih upozorenja; poziva Komisiju da procijeni različite scenarije i mjere za suočavanje s mogućim povećanjem razine mora i pojačavanjem teških vremenskih nepogoda;

133. podsjeća da postoje instrumenti kao što je Europski program CleanSeaNet, koji je usmjeren na praćenje onečišćenja naftom; naglašava da je u tom području ključna regionalna suradnja, uključujući suradnju sa zemljama izvan EU-a, posebno na Sredozemnom moru; stoga poziva Komisiju da pojača razmjenu informacija i suradnju među zemljama; naglašava važnost suradničkog, uključivog i međusektorskog pomorskog prostornog planiranja, kojim se u obzir uzimaju socioekonomska pitanja te pitanja okoliša i biološke raznolikosti; naglašava važnost energetske tranzicije, u kojoj sektor plavoga gospodarstva može promicati tehnologije za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru, kao što su energija plime i oseke te valova, solarna energija i energija vjetra; naglašava važnost podupiranja dekarbonizacije broderske industrije i industrije pomorskog prometa, razvoja održivih tehnologija i veće upotrebe izvora energije s niskom razinom emisija i obnovljivih izvora energije;

134. podržava načelo održivog razvoja u plavom gospodarstvu kao pokretača gospodarskog rasta u EU-u, posebno u atlantskom i sredozemnom području te području Baltičkog mora, jer se njime podržavaju sve sektorske i međusektorske aktivnosti povezane s oceanima, morima i obalnim područjima, uključujući pomorski promet, brodogradnju i popravak brodova, biotehnologiju, održivi turizam, odobalne vjetroelektrane, komercijalno i rekreativno ribarstvo i akvakulturu te energiju valova i plime i oseke; poziva Komisiju da promiče istraživanje, razvoj i inovacije kojima se doprinosi održivom turizmu, učinkovitosti resursa i obnovljivoj energiji; posebno naglašava da energija iz obnovljivih izvora na moru može postati važna sastavnica europskog energetskeg sustava do 2050.; poziva na stvaranje poticaja i financiranja za ulaganja u lučku infrastrukturu kako bi se olakšalo servisiranje industrije energije iz obnovljivih izvora na moru;

135. poziva Komisiju da osigura da EU postane i ostane predvodnik u tehnološkom razvoju, zadrži talente i proizvodi čistu energiju, istovremeno smanjujući sve potencijalne posljedice na morski okoliš;

136. naglašava važnost inovacija u ribarstvu kako bi se poboljšala njegova ekološka i gospodarska učinkovitost te poziva na novi pristup inovacijama, pri čemu inovacije i modernizacija ne podrazumijevaju povećanje ribolovnih kapaciteta;

137. poziva Europsku komisiju, države članice i regije da surađuju u promicanju i podupiranju lokalnih inicijativa za očuvanje izvora zarade i tradicija te kulturne baštine povezane s ribarstvom i akvakulturom;

138. poziva Komisiju da, s obzirom na krhki položaj najudaljenijih regija, pruži snažnu potporu inovacijama i istraživanju u cilju razvoja inovativnih, ekološki, socijalno i gospodarski održivih praksi i tehnika u ribarstvu i akvakulturi u tim regijama, čime bi se tim regijama dala vodeća uloga u upravljanju oceanima;

139. ističe da morski otpad ima velik utjecaj na okoliš i socioekonomski učinak u tim regijama te stoga poziva Komisiju da uspostavi centar za borbu protiv onečišćenja mora plastikom, po mogućnosti u najudaljenijoj regiji, sa stručnim znanjem u području inovacija, razvoja i suradnje s dionicima i udruženjima u području ribarstva i akvakulture, zadužen za donošenje strategija i politika održivosti koje bi se mogle ponoviti u drugim regijama;

140. smatra da je važno među potrošačima promicati pozitivnu percepciju prehrambenih vrijednosti proizvoda ribarstva i akvakulture; ističe da je nužno potrošačima pružiti odgovarajuće informacije kako bi se promijenile potrošačke navike i promicala potrošnja manje poznatih morskih proizvoda iz europskih voda;

utorak, 3. svibnja 2022.

141. ističe da je nužno podići razinu osviještenosti potrošača o proizvodima od algi, povećati njihovo prihvaćanje tih proizvoda i senzibilizirati ih u pogledu problema rasipanja hrane; ponavlja da se informiranje potrošača mora poboljšati učinkovitim označivanjem, uključujući označivanje održivosti;

o

o o

142. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Odboru regija te Europskom gospodarskom i socijalnom odboru.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0136

Akcijski plan EU-a za ekološku poljoprivredu

Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o akcijskom planu EU-a za ekološku poljoprivredu (2021/2239(INI))

(2022/C 465/02)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 39., članak 192. stavak 1. i članak 349.,
- uzimajući u obzir Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. i ciljeve održivog razvoja,
- uzimajući u obzir Pariški sporazum koji je postignut na 21. konferenciji stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP21),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 25. ožujka 2021. o akcijskom planu za razvoj ekološkog sektora (COM(2021)0141),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2021. o Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2021. o strategiji „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013 ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/2117 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o izmjeni uredaba (EU) br. 1308/2013 o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda, (EU) br. 1151/2012 o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode, (EU) br. 251/2014 o definiciji, opisivanju, prezentiranju, označivanju i zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina i (EU) br. 228/2013 o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u najudaljenijim regijama Unije ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ SL C 270, 7.7.2021., str. 2.

⁽²⁾ SL L 150, 14.6.2018., str. 1.

⁽³⁾ SL C 67, 8.2.2022., str. 25.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0425.

⁽⁵⁾ SL L 435, 6.12.2021., str. 1.

⁽⁶⁾ SL L 435, 6.12.2021., str. 262.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 19. srpnja 2021. o akcijskom planu za razvoj ekološke proizvodnje,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o Europskoj strategiji za promicanje proteinskih usjeva – poticanje proizvodnje proteinskih kultura i mahunarki u europskom poljoprivrednom sektoru⁽⁷⁾,
 - uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 19. listopada 2020. o strategiji „od polja do stola”,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 22. rujna 2021. naslovljeno „Akcijski plan za razvoj ekološkog sektora”,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 2. prosinca 2021. o Akcijskom planu EU-a za organsku poljoprivredu,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj (A9-0126/2022),
- A. budući da se u Komunikaciji Komisije o akcijskom planu za razvoj ekološkog sektora (akcijski plan za ekološku poljoprivredu) ističe da su zeleni plan, kao i strategija „od polja do stola” i strategija za biološku raznolikost kao dio zelenog plana, ključni za upravljanje prijelazom na održiviji prehrambeni sustav, posebno za jačanje napora poljoprivrednika za zaštitu okoliša, očuvanje bioraznolikosti i suzbijanje klimatskih promjena; budući da poljoprivreda općenito, a posebno ekološka poljoprivreda, ima ključnu ulogu u postizanju tog cilja;
- B. budući da je nakon 12 mjeseci dovršeno gotovo cjelokupno sekundarno zakonodavstvo potrebno za stupanje na snagu Uredbe (EU) 2018/848, iako to nije slučaj s delegiranom uredbom o proizvodnji ekološke soli;
- C. budući da se u delegiranoj uredbi prednost mora dati prirodnim procesima, bez aditiva ili emisija ugljika u njihovoj pripremi, koji su karakteristični za proizvodnju morske soli, kako bi se mogla klasificirati kao ekološka;
- D. budući da europski prehrambeni sustav mora osigurati hranjivu hranu koja je proizvedena na održiv način po pristupačnim cijenama te zajamčiti sigurnost opskrbe hranom na način kojim se osigurava zdravo društvo i zdrav planet, doprinosi socijalnoj i ekonomskoj dobrobiti, štiti zdravlje i ekosustava i europskih građana te osigurava profitabilnost poljoprivredne proizvodnje, a time i pravedan život za poljoprivrednike; budući da je ključno osigurati da povećanje površine zemljišta koje se koristi za ekološku poljoprivredu odgovara sposobnosti tržišta da apsorbira ekološke proizvode;
- E. budući da su u skladu s Uredbom (EU) 2018/848 o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda poljoprivrednici obvezni poštovati prijelazno razdoblje tijekom kojeg moraju primjenjivati sva pravila o ekološkoj proizvodnji;
- F. budući da to razdoblje može trajati do tri godine; budući da tijekom tog razdoblja poljoprivrednici moraju snositi veće troškove proizvodnje, a da pritom ne profitiraju od viših tržišnih cijena ekoloških proizvoda;
- G. budući da ekološka poljoprivreda ima razne koristi za okoliš, uključujući smanjene emisije stakleničkih plinova, i potencijal da pomogne poljoprivrednom sektoru da odigra svoju ulogu u borbi protiv klimatskih promjena i prilagodbi njima te u suočavanju s ključnim izazovima kao što su gubitak radnih mjesta u ruralnim područjima, plodnost tla, gubitak biološke raznolikosti te promicanju otpornosti na ekonomske izazove;
- H. budući da su poljoprivredna raznolikost i kraći lanci između poljoprivrednika i potrošača važni za zdrav i održiv prehrambeni sustav;

(7) SL C 390, 18.11.2019., str. 2.

utorak, 3. svibnja 2022.

- I. budući da ekološka poljoprivreda može doprinijeti postizanju ambiciozne ravnoteže u pogledu održivosti iz gospodarske, socijalne i ekološke perspektive, potičući zaštitu tla, vode i biološke raznolikosti te dobiti životinja, te mladima nudi mogućnosti za bavljenje poljoprivredom;
- J. budući da su ekološki standardi i standardi dobiti životinja u EU-u među najvišima u svijetu; budući da ekološka poljoprivredna zemljišta imaju 30 % veću biološku raznolikost, korisna su za oprašivače te je na njima ograničena upotreba umjetnih gnojiva i proizvoda za zaštitu bilja;
- K. budući da ekološka poljoprivreda može doprinijeti revitalizaciji ruralnih područja, otvaranju radnih mjesta, održivosti malih poljoprivrednih gospodarstava, te istodobno približiti potrošače i proizvođače, ojačati veze s lokalnim gospodarstvom i poticati pozitivne gospodarske multiplikatore; budući da se novom zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP) uvode nove ambiciozne mjere za poticanje održive proizvodnje, uključujući ekološku poljoprivredu;
- L. budući da je ključno osigurati da potrošači, kojima je kvaliteta namirnica koje konzumiraju sve važnija, i ugostiteljski sektor pri kupnji hrane mogu donijeti informiranu i svjesnu odluku;
- M. budući da je potrebno osigurati da potrošači budu pravilno informirani o koristima konzumacije ekoloških proizvoda i da su zaštićeni od namjerno zavaravajućih etiketa, ambalaža i oglašavanja;
- N. budući da se 2019. ukupna poljoprivredna površina EU-a namijenjena za ekološki uzgoj povećala na 13,8 milijuna hektara; budući da ona trenutačno čini 8,5 % ukupne korištene poljoprivredne površine u EU-u; budući da se u razdoblju između 2010. i 2019. vrijednost tržišta ekoloških proizvoda EU-a više nego udvostručila;
- O. budući da se u razdoblju od 2009. do 2019. maloprodaja ekoloških proizvoda povećala s 18 milijardi EUR na 41 milijardu EUR; budući da u dijelovima EU-a povećanje ekološke proizvodnje premašuje razvoj tržišta ekoloških proizvoda, sa značajnim razlikama u konzumaciji ekoloških proizvoda među državama članicama; budući da je proizvodnja ekoloških proizvoda vrlo niska ili ne postoji u određenim dijelovima EU-a, uz velike razlike među državama članicama, u rasponu od 0,5 % do 26,5 % raspoloživog područja namijenjenog tom sektoru;
- P. budući da akcijski plan za ekološku poljoprivredu obuhvaća 23 mjere te stoga pruža čvrstu osnovu za održivi razvoj sektora ekološke proizvodnje; budući da je 2024. predviđena revizija akcijskog plana za ekološku poljoprivredu na sredini razdoblja i da je uspostavljen godišnji „Dan ekološke proizvodnje”, što predstavlja priliku za poboljšanje vidljivosti i priznavanja ekološke poljoprivrede te za senzibiliziranje javnosti o koristima ekološke proizvodnje jer se ekološki poljoprivrednici smatraju „pionirima održive poljoprivrede”;
- Q. budući da se Uredbom (EU) 2018/848, koja se primjenjuje od 1. siječnja 2022., posebno nastoji povećati povjerenje potrošača u ekološke proizvode strožim kontrolama i pravilima za uvoz;
- R. budući da su u svibnju 2021. objavljene strateške smjernice za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU-u za razdoblje od 2021. do 2030. koje će se razvijati u okviru nacionalnih strateških planova;

Opće primjedbe

1. pozdravlja komunikaciju Komisije o akcijskom planu za razvoj ekološkog sektora, cilj povećanja poljoprivredne površine EU-a za ekološki uzgoj do 2030. razvojem ponude i potražnje te činjenicu da je Komisija prepoznala ekološki uzgoj kao jednu od glavnih sastavnica na putu EU-a prema održivijim prehrambenim sustavima upotrebom održivijih poljoprivrednih praksi, učinkovitijom upotrebom obnovljivih izvora, jamčenjem viših standarda dobiti životinja i pružanjem pomoći europskim poljoprivrednicima da ostvare veće prihode;

utorak, 3. svibnja 2022.

2. poziva Komisiju da provede procjenu učinka u pogledu udjela poljoprivrednih površina EU-a u ekološkoj poljoprivredi; smatra da će razvoj ekološke poljoprivrede, koja donosi mnoge pozitivne vanjske učinke i koristi za ublažavanje klimatskih promjena, biološku raznolikost i zaštitu tla, doprinijeti postizanju ciljeva strategije „od polja do stola” i strategije za biološku raznolikost; istodobno uviđa potencijal drugih održivih modela proizvodnje i metoda uzgoja, poput integrirane proizvodnje i biološke kontrole, da doprinesu ciljevima zelenog plana;
3. ističe da se udio poljoprivrednog zemljišta pod ekološkom poljoprivredom znatno razlikuje među državama članicama; naglašava da se to mora uzeti u obzir pri izradi politika i instrumenata usmjerenih na poboljšanje ekološke proizvodnje i potiče Komisiju da posebnu pozornost posveti pružanju potpore državama članicama koje zaostaju;
4. inzistira na tome da bi se sve mjere i instrumenti koji su s tim u vezi predloženi trebali temeljiti na detaljnim analizama i procjenama učinka; smatra da zakonodavstvo i akcijski planovi za ekološku poljoprivredu moraju pružiti dovoljno prostora za fleksibilnost kako bi se uzele u obzir razlike u prirodi i uvjetima ekološke poljoprivrede u državama članicama;
5. naglašava da pri uvođenju nove Uredbe (EU) 2018/848 o ekološkoj proizvodnji 2022. Komisija treba ostvariti uređen i umjeren prijelaz sa starog zakonodavstva EU-a o ekološkoj proizvodnji kako bi se sektor ekološke proizvodnje mogao brzo i sigurno upoznati s novim pravilima; poziva Komisiju da provede procjenu učinka nove uredbe pet godina nakon njezine provedbe kako bi se provele potrebne prilagodbe;
6. naglašava da razvoj i rast ekološkog sektora i ekoloških područja, kako je predviđeno strategijom „od polja do stola”, s ključnom ulogom u revitalizaciji i održavanju dinamičnih ruralnih područja, moraju biti tržišno usmjereni i popraćeni holističkim kretanjima u lancu opskrbe, uključujući prerađu, kao i mjerama politike za poticanje daljnje ponude i potražnje za ekološkom hranom te za jamčenje povjerenja potrošača;
7. naglašava da bi kombinacija tih pristupa trebala omogućiti uravnotežen razvoj, u skladu sa sposobnošću tržišta da apsorbira ekološku proizvodnju kako bi se zaštitila buduća profitabilnost ekološkog tržišta i ekološke poljoprivrede u EU-u;
8. u tom kontekstu ističe potrebu za uklanjanjem prekomjernih administrativnih opterećenja; naglašava da koristi ekološke poljoprivrede za okoliš ne bi trebali podupirati samo potrošači ekoloških proizvoda koji su voljni platiti više cijenu, već bi se iz proračuna ZPP-a također trebali na odgovarajući način nagraditi ekološki poljoprivrednici za specifična javna dobra koja pružaju zaštitom okoliša i prirodnih resursa, smanjenjem korištenja ulaznih materijala i višim standardima dobiti životinja;
9. ističe da bi poticanje poljoprivredne održivosti i otpornosti prehrambenog sustava EU-a trebalo biti prioritet te da je ekološka poljoprivreda ključan element za postizanje ciljeva u području okoliša i klime; smatra da održive inovacije u praksama kao što su ekološka poljoprivreda i, u širem smislu, agroekologija mogu dovesti do veće raznolikosti u poljoprivrednim sustavima;
10. naglašava da je koegzistencija različitih poljoprivrednih sustava važna jer je raznolikost ključna za sigurnost i otpornost prehrambenog sustava te doprinosi održivom razvoju; ističe da ne postoji jedinstveni poljoprivredni model koji bi odgovarao svim zemljama i regijama te naglašava da bi trebalo uvidjeti prednosti različitih modela održive poljoprivrede;
11. ističe da je važno nastaviti povećavati ekološke prinose kako bi se spriječio povećani ekološki otisak proizvodnje hrane u trećim zemljama, dok se u regijama EU-a odvija veći prijelaz na model ekološke poljoprivrede;
12. ističe da je za uspjeh akcijskog plana EU-a važno da se njime potiču i mobiliziraju države članice, kao i regionalne i lokalne vlasti, uzimajući u obzir njihove posebnosti i različita polazišta; dodaje da regionalni i lokalni akcijski planovi za ekološku poljoprivredu, po potrebi, moraju imati ulogu i u razvoju sektora ekološke proizvodnje;

utorak, 3. svibnja 2022.

13. stoga smatra da bi države članice trebalo poticati da uspostave vlastite nacionalne strategije za ekološku poljoprivredu i da razviju vlastite nacionalne i/ili regionalne operativne akcijske planove, u koordinaciji s nacionalnim strateškim planovima, koji bi trebali imati visoku razinu ambicije u pogledu razvoja ekološke poljoprivrede, s realističnim i konkretnim ciljevima, mjerama, vremenskim okvirima i proračunima, uključujući poticaje za poljoprivrednike, kojima se olakšava izbor i podupiru inicijative odozdo prema gore;

14. poziva Komisiju da se pobrine za to da se ti uvjeti u potpunosti poštuju pri odobravanju nacionalnih strateških planova koje podnose države članice te da zajamči da su dostatna financijska sredstva, zajedno s najučinkovitijim alatima, dostupna za postizanje relevantnih ciljeva u pogledu razvoja sektora; naglašava da je potrebna razmjena znanja i najboljih praksi jer neke države članice imaju više iskustva u osmišljavanju i provedbi ambicioznih nacionalnih planova;

15. poziva Komisiju da takve razmjene uključi u planirane javne sastanke u vezi s daljnjim postupanjem; ističe da bi se u nacionalnim akcijskim planovima za ekološku poljoprivredu trebala osigurati predvidljivost i jasnoća za poljoprivrednike i industriju, čime bi se potaknuo razvoj ekološke proizvodnje i komercijalizacija ekoloških proizvoda;

16. pozdravlja proširenje područja primjene Uredbe o ekološkoj poljoprivredi na određene proizvode usko povezane s poljoprivredom koji nisu navedeni u Prilogu I. UFEU-a, kao što je sol; međutim, izražava zabrinutost zbog izvješća o ekološkoj soli koje je 6. kolovoza 2021. objavila Stručna skupina za tehničko savjetovanje o ekološkoj proizvodnji (EGTOP) jer se u izvješću zagovara proširenje ekološke oznake EU-a na proizvodne metode koje nisu u skladu s načelima Uredbe (EU) 2018/848; stoga poziva Komisiju da ne slijedi savjete EGTOP-a;

17. naglašava da bi pri osmišljavanju, donošenju, preispitivanju i provedbi nacionalnih i/ili regionalnih akcijskih planova za ekološku poljoprivredu države članice u proces savjetovanja trebale uključiti sve dionike, zadruge, lokalne i regionalne vlasti, poljoprivredno-prehrambenu industriju duž lanca vrijednosti, poljoprivredno-prehrambene trgovce na veliko, predstavnike potrošača i privatnog sektora te ugostiteljski sektor, uključujući objekte javne prehrane i udruge za educiranje o hrani, ako i građane, kako bi se postigle najbolje sinergije i ostvario cilj povećanja područja pod ekološkom poljoprivredom kako je utvrđen u njihovim nacionalnim strateškim planovima;

18. priznaje da ekološka proizvodnja nudi bolji ekonomski povrat za poljoprivrednike, ali često podrazumijeva veće troškove proizvodnje te stoga zahtijeva da tržišne cijene i izravne potpore budu dovoljne za nadoknadu tih troškova kako bi se poljoprivrednicima omogućili pravedni prihodi;

19. ističe da više potrošačke cijene mogu otežati širenje sektora ekološke proizvodnje, ali da su one potrebne za održavanje sektora ekološke proizvodnje; podsjeća da u nekim slučajevima nema tržišta za ekološke poljoprivredne proizvode zbog čega su poljoprivrednici prisiljeni prodavati ih kao konvencionalne poljoprivredne proizvode po nižoj cijeni;

20. podsjeća da ekološka poljoprivreda uključuje vrlo visoke proizvodne standarde; naglašava potrebu za rješavanjem pitanja cjenovne pristupačnosti, a time i dostupnosti ekoloških proizvoda; snažno naglašava da se proizvođačima mora pružiti potpora pri prelasku na ekološku proizvodnju i da oni moraju imati koristi od dodane vrijednosti ekološke poljoprivrede; napominje da bi, kao i za konvencionalne proizvode, bolja raspodjela vrijednosti među akterima u vrijednosnom lancu donijela korist i poljoprivrednicima i potrošačima;

21. uviđa da će razvoj ekološkog sektora omogućiti ekonomiju razmjera u preradi i logistici koja će povećati učinkovitost i dovesti do nižih troškova; naglašava važnost Direktive o nepoštenim trgovačkim praksama za razvoj sektora i u osiguravanju da trgovci na malo nemaju pretjerano visoke profitne marže na ekološke proizvode; također smatra da bi ekološki proizvodi mogli biti uključeni u programe u okviru Fonda europske pomoći za najpotrebitije, pod uvjetom da je dostupna dostatna opskrba;

utorak, 3. svibnja 2022.

22. pozdravlja činjenicu da Komisija radi na poboljšanju opće dobrobiti životinja i ističe da je u istraživanju Eurobarometra o poljoprivredi i ZPP-u iz 2020. utvrđeno da 80 % građana EU-a ekološki uzgoj povezuje s većim poštovanjem dobrobiti životinja; u tom kontekstu naglašava važnost podupiranja ekološkog stočarstva;

23. uviđa da je važno ubrzati razvoj ekološke akvakulture i tog tržišta u EU-u te ojačati potražnju za tim proizvodima i povjerenje potrošača u te proizvode; napominje da svaki četvrti proizvod ribarstva potječe iz akvakulture; ističe, međutim, da, s obzirom na to da se većina potrošnje tih proizvoda opskrbljuje uvozom, koji čini 60 % ukupne ponude, postoji ogroman potencijal rasta koji moramo iskoristiti za razvoj europske akvakulture općenito, a posebno ekološke akvakulture;

24. naglašava potrebu za koordinacijom djelovanja u ekološkoj akvakulturi s novim strateškim smjernicama za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU-u za razdoblje od 2021. do 2030. i razvojem tog sektora u državama članicama i regijama;

Poticanje potražnje i osiguravanje povjerenja potrošača

25. podržava Komisiju u daljnjem promicanju i razmjeni informacija o logotipu ekološke proizvodnje EU-a među potrošačima, među ostalim u okviru školskih programa, koji bi se nakon revizije trebali više usredotočiti na ekološke proizvode, kao i u drugim institucijama kao što su domovi za starije i nemoćne; podržava promicanje lokalnih ekoloških logotipa koji postoje u nekoliko država članica i koji pružaju barem jednaka jamstva kao i logotip ekološke proizvodnje EU-a i koji se upotrebljavaju zajedno s njim; napominje da bi školski programi trebali biti temelj za pedagošku raspravu o prehrani i održivoj hrani te da bi trebali biti popraćeni mjerama za informiranje i obrazovanje djece o boljoj prehrani;

26. naglašava da je iznimno važno da nakon ispitivanja potrošača o ekološkoj proizvodnji uslijede mjere za daljnje senzibiliziranje javnosti o koristima ekološkog uzgoja za zdravlje, dobrobit i visoku kvalitetu života, pri čemu je potrebno osigurati da povjerenje potrošača u sigurnost i održivost konvencionalnih metoda uzgoja u Uniji ne bude ugroženo; naglašava potrebu za pružanjem točnih informacija kako bi se zajamčilo da nove inicijative koje se razvijaju u pogledu označavanja održive hrane ne oslabljuju logotip ekološke proizvodnje EU-a i ne zbunjuju potrošače u pogledu njihova područja primjene i značenja;

27. izražava zabrinutost zbog obmanjujućih oznaka, pakiranja i oglašavanja koji potrošačima otežavaju razlikovanje konvencionalnih proizvoda od ekoloških proizvoda; napominje da su Uredba (EU) 2018/848 i česte neovisne kontrole temelj povjerenja potrošača u ekološke proizvode i poziva države članice da jasno komuniciraju u pogledu logotipa ekološke proizvodnje EU-a;

28. naglašava ulogu supermarketa i različitih lanaca opskrbe hranom u promicanju i podupiranju logotipa ekološke proizvodnje EU-a; očekuje buduće inicijative Komisije koje teže boljem usmjeravanju potrošača pri odabiru hrane putem označavanja, promidžbe i informativnih kampanja koje se temelje na čvrstim, neovisnim i operativnim znanstvenim temeljima te potpunim i dosljednim metodologijama; napominje da se transparentnost i sljedivost mogu znatno povećati primjenom obveznog označavanja podrijetla svih prehrambenih proizvoda iz EU-a, a time se mogu suzbijati prijevare i nezakonite metode proizvodnje te povećati povjerenje potrošača;

29. podsjeća da se zahtjevi profesionalnih kuhinja razlikuju od zahtjeva kućanstava; naglašava da je važno stvoriti dodanu vrijednost za lanac opskrbe i povećati razinu prerade ekoloških proizvoda kako bi se odgovorilo na potrebe profesionalnih kuhinja;

30. smatra da bi se revizija zelene javne nabave iz 2019. trebala bolje promicati u državama članicama kako bi se poboljšala senzibiliziranost javnosti i pružio snažan poticaj za djelovanje usmjereno na promicanje ekološke proizvodnje i podupiranje zdravije i ekološki prihvatljivije prehrane u ustanovama kao što su škole, bolnice, domovi za starije osobe i zatvori te da se njome može smanjiti količina otpada od organskih proizvoda u državama članicama s viškovima; smatra da bi institucije EU-a trebale poslužiti kao primjer drugima u vlastitim objektima; smatra da je, kako bi se postiglo takvo povećanje zelene javne nabave, potrebna koordinacija sa sektorom putem njegovih predstavničkih organizacija kako bi se osiguralo neometano odvijanje javne nabave;

utorak, 3. svibnja 2022.

31. poziva Komisiju da nastavi s istragama u vezi s trenutačnim strukturnim i logističkim preprekama te da promiče primjenu kriterija zelene javne nabave u državama članicama, kao i aktivnosti informiranja, educiranja i promicanja ekoloških proizvoda za bolju učinkovitost te mjere; smatra da bi odluku o povećanju upotrebe zelene javne nabave trebalo donijeti na nacionalnoj razini u skladu s nacionalnom potražnjom i ciljevima utvrđenima u nacionalnim akcijskim planovima za ekološku poljoprivredu; smatra da se zelenom javnom nabavom mora staviti snažan naglasak na ekološke proizvode EU-a, čime bi se potaknula proizvodnja i pomoglo EU-u da ostvari svoje klimatske ciljeve;

32. naglašava da se ekološka proizvodnja i prerada moraju razvijati na odgovarajući način na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući lokalne ekološke poljoprivrednike; podržava uspostavu regionalnih održivih prehrambenih sustava na temelju suradnje svih dionika iz područja prehrane; žali zbog nedostatka provjerenih podataka o prihvaćanju ekoloških proizvoda u javnim kantinama i restoranima;

33. ističe da lokalne, regionalne i nacionalne vlasti, zajedno s udruženjima poljoprivrednika i veleprodajnici poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, imaju važnu ulogu u podupiranju strukturiranja ekološkog sektora u pogledu proizvodnje, kolektivne prerade, logistike i trgovine, olakšavanju pristupa zemljištu za ekološke poljoprivrednike, olakšavanju suradnje između samih proizvođača, između proizvođača i potrošača te u pogledu prehrambenih usluga;

34. nadalje ističe ulogu koju lokalne, regionalne i nacionalne vlasti trebaju imati u senzibiliziranju javnosti o svim vrstama održivih poljoprivrednih metoda, u opskrbi ekološkim proizvodima u kantinama i u razvoju obrazovnih programa za predškolske i školske ustanove;

35. u tom kontekstu ističe da su tržnice poljoprivrednika na lokalnoj i regionalnoj razini učinkovit alat za premošćivanje jaza između proizvođača i potrošača te da bi ih trebalo promicati; također podsjeća da lokalne i regionalne vlasti i udruženja poljoprivrednika pružaju vrlo vrijednu tehničku pomoć ekološkim poljoprivrednicima i onima koji su u postupku prenamjene gospodarstva, što je ključno za provedbu tih praksi i za koje je potrebno odgovarajuće financiranje iz ZPP-a i drugih izvora;

36. ističe da sva tijela vlasti moraju osigurati da regulatorni okvir i dalje omogućuje i potiče razvoj sektora, a da se pritom administrativno opterećenje zadrži na najmanjoj mogućoj razini; podsjeća da lokalne i regionalne vlasti u mnogim državama članicama već dugo sudjeluju u podupiranju razvoja ekološke poljoprivrede, posebno upravljanjem regionalnim programima ruralnog razvoja i njihovom provedbom;

37. naglašava da je pri uključivanju lokalnih i regionalnih vlasti potreban lokalizirani pristup u skladu s načelima Teritorijalnog programa do 2030. kako bi se odgovorilo na različite potrebe seoskih, prigradskih i gradskih područja diljem Europe;

38. naglašava da će uspjeh akcijskog plana za ekološku poljoprivredu ovisiti o većoj uključenosti privatnog sektora u poticanje potražnje i o osiguranju pravednih naknada za poljoprivrednike, posebno u zemljama sa slabije razvijenom ekološkom proizvodnjom i tržištima ekoloških proizvoda; poziva Komisiju da utvrdi niz instrumenata kojima će se državama članicama omogućiti da potiču maloprodajne lance da aktivno pomažu u promicanju i pružanju informacija o važnosti ekološke potrošnje te da stvore lokalne lance opskrbe za ekološku poljoprivredu; naglašava da povećanje ekološke proizvodnje prije svega mora biti rezultat veće privatne potražnje, a ne samo političkih poticaja;

39. naglašava da je važno poboljšati transparentnost u lancu opskrbe ekološkom hranom i sljedivost svih procesa proizvodnje i distribucije u skladu sa zahtjevima europskih potrošača za boljim informacijama o podrijetlu i proizvodnim metodama prehrambenih proizvoda koje konzumiraju; pozdravlja dobrovoljne inicijative trgovaca na malo da se proizvodi iz prijelaznog razdoblja kupuju po višoj cijeni i smatra da bi takve inicijative trebalo promicati;

40. prima na znanje poteškoće s kojima se trgovci na malo suočavaju kad stavljaju te proizvode na tržište za potrošače jer ne postoje usklađena pravila o stavljanju na tržište te poziva Komisiju da ispita mjere za olakšavanje njihova stavljanja na tržište, na primjer usklađenim označivanjem;

utorak, 3. svibnja 2022.

41. naglašava da je ključno da se Komisija, države članice i dionici aktivno uključe u utvrđivanje načina na koje se postojeći mehanizmi certificiranja i kontrole mogu ojačati kako bi se spriječile prijevare u ekološkoj proizvodnji i trgovini;
42. smatra da mehanizmi certificiranja i kontrole moraju biti prilagođeniji stvarnim uvjetima na terenu za ekološke poljoprivrednike te da se taj postupak mora pojednostaviti, među ostalim pomoću informatičkih rješenja;
43. naglašava da se posebna pozornost mora posvetiti postupcima za ovlašćivanje tijela za certificiranje; naglašava da je postupak certificiranja pri prijelazu na ekološku poljoprivredu i dalje složen i težak za provedbu te bi ga trebalo olakšati, posebno za male poljoprivrednike; smatra da bi poljoprivrednicima trebalo pružiti potporu u pokrivanju troškova certificiranja;
44. naglašava potrebu za usklađenim europskim sustavima certificiranja ulaznih materijala za ekološku poljoprivredu kako bi se izbjeglo povećanje broja privatnih certifikata s različitim zahtjevima i sustavima kontrole; poziva Komisiju da putem akcijskih planova za ekološku poljoprivredu promiče usklađivanje na razini EU-a;
45. apelira na Komisiju da ojača carinske kontrole izravnim i jedinstvenim mehanizmima kontrole u koordinaciji s državama članicama i uz potpuno poštovanje načela supsidijarnosti kako bi se spriječile prijevare povezane s hranom, patvorenje i uvoz proizvoda koji nisu u skladu sa standardima ekološke proizvodnje EU-a te kako bi se izbjegao rizik od toga da sektor ekološke proizvodnje EU-a dođe u komparativno nepovoljan položaj zbog nedostatka globalne konvergencije standarda i povećanih troškova za potrošače; u tom kontekstu ističe potrebu za većim uključivanjem relevantnih carinskih tijela kako bi se zajamčila kvaliteta i sigurnost ekoloških proizvoda i zajamčilo pošteno tržišno natjecanje među proizvođačima unutar i izvan EU-a;
46. žali zbog toga što se u akcijskom planu za ekološku poljoprivredu uopće ne spominju poteškoće i veliki troškovi koji za taj sektor nastaju zbog toga što se tijekom uzgoja, žetve, prijevoza, skladištenja i prerade moraju uvesti odgovarajuće mjere kako bi neodobreni proizvodi, npr. GMO-i, ostali izvan lanca ekološke proizvodnje;
47. naglašava da su poljoprivredni proizvodi podrijetlom iz EU-a međunarodno priznati zbog svoje visoke kvalitete; smatra da su potrebne pozitivne mjere kojima se promiče trgovina kako bi se dodatno promicali ekološki proizvodi iz EU-a na međunarodnoj razini; u tom pogledu uviđa potencijalnu ulogu politike EU-a za promicanje ekološke proizvodnje; naglašava da bi se trebao prepoznati širok raspon održivih metoda, praksi i proizvoda u EU-u;
48. ističe da oznake zemljopisnog podrijetla, koje se podupiru promotivnom politikom EU-a, snažno doprinose gospodarskom rastu u mnogim ruralnim područjima i vodeća su inicijativa europske poljoprivrede; traži od Komisije da obavijesti Parlament o potencijalu za širenje ekološkog tržišta i da ubrza tekuće pregovore kako bi se postigao prijelaz s istovjetnosti na usklađenost sa standardima EU-a za uvoz ekoloških proizvoda;
49. podržava globalni prijelaz na održive prehrambene sustave; smatra da bi djelovanje na razini EU-a, posebno uključujući strategiju zelenog plana, trebalo biti usmjereno na redovito povećanje senzibiliziranosti o okolišu na globalnoj razini; žali zbog toga što se u sporazumima o slobodnoj trgovini često ne pridaje dovoljno pozornosti znatnim razlikama u standardima poljoprivredne proizvodnje između EU-a i trećih zemalja u pogledu zaštite okoliša i dobrobiti životinja, što odvraća poljoprivrednike iz EU-a od daljnjih ulaganja u okoliš, među ostalim u ekološku proizvodnju;

Poticanje prelaska na ekološku proizvodnju i jačanje cijelog lanca vrijednosti

50. smatra da je, kako bi se ispunili ciljevi nacionalnih strateških planova, ključan odgovarajući proračun ZPP-a, kao i kompatibilnost s drugim europskim fondovima ili programima, kako bi se poljoprivrednicima pružili poticaji za prijelaz na prakse ekološkog uzgoja ili za zadržavanje tih praksi, i to pomoću adekvatno financiranih mjera ruralnog razvoja ili financijski atraktivnih eko-programa ili pak kombinacijom tih dviju mjera;

utorak, 3. svibnja 2022.

51. poziva na to da eko-programi budu dostupni i konvencionalnim i ekološkim poljoprivrednicima te da budu osmišljeni tako da budu kompatibilni s poljoprivredno-okolišno-klimatskim mjerama i da ih dopunjuju; podsjeća da je važno ekološkim poljoprivrednicima pružati potporu i nakon prijelazne faze; poziva države članice da podrže generacijsku obnovu u ekološkoj poljoprivredi putem relevantnih javnih politika, promiču poduzetništvo u poljoprivredi među ženama i podupru razvoj održivih malih i srednjih ekoloških poljoprivrednih gospodarstava;

52. žali zbog smanjenja proračuna ZPP-a tijekom posljednja dva desetljeća dok su se istovremeno povećali zahtjevi za poljoprivredni sektor; napominje da se u okviru trenutnog ZPP-a samo 1,8 % proračuna troši na mjere potpore ekološkoj poljoprivredi i pozdravlja činjenicu da se novim ZPP-om, posebno putem eko-programa i mjera ruralnog razvoja, državama članicama omogućuje veća fleksibilnost u povećanju iznosa namijenjenih ekološkom sektoru;

53. primjećuje potencijal kratkih, lokalnih i sezonskih te pametnih lanaca opskrbe hranom i mogućnosti izravnog stavljanja na tržište, uključujući tržnice poljoprivrednika, kako bi ekološki proizvođači i ruralna gospodarstva ostvarili koristi za okoliš i dobrobit životinja, uz istodobno osiguravanje prihoda, očuvanje i otvaranje radnih mjesta, jamčenje vitalnosti ruralnih područja i premošćivanje jaza između proizvođača i potrošača u EU-u; naglašava da je razvoj tržišta ključan za održivi razvoj sektora ekološke proizvodnje;

54. poziva države članice da dodijele dostatna sredstva za potporu ulaganjima kojima se omogućuje razvoj kratkih prehrambenih lanaca, npr. povećanjem broja mobilnih klaonica ili pogona za preradu na poljoprivrednim gospodarstvima; smatra da bi se u postupcima javne nabave prednost trebala dati lokalnim lancima opskrbe; naglašava da usmjerenost na lokalnu proizvodnju i kratke lance ne smije dovesti do dodatnih prepreka na europskom unutarnjem tržištu;

55. poziva Komisiju i države članice da aktivno doprinose poboljšanju strukture lanaca opskrbe ekološkim proizvodima i izgradnji kapaciteta organizacija ekoloških proizvođača; potiče države članice da primijene „sektorske intervencije” i sve dostupne mjere za poboljšanje organizacije ekoloških proizvođača u svim relevantnim sektorima te da im pomognu u slučaju privremene prekomjerne proizvodnje;

56. ističe da ekološka poljoprivredna gospodarstva, čija je proizvodnja količinski manja te zato i skuplja, mogu imati manju pregovaračku snagu u trgovačkim ugovorima te stoga mogu biti posebno izložena nepoštenim poslovnim praksama, posebno u obliku kašnjenja u plaćanju kvarljive robe, otkazivanja u zadnji čas ili prisiljavanja dobavljača da plate neprodane i bačene proizvode; naglašava da su potrebni jasni ugovorni uvjeti i pošteno priznavanje rada ekoloških poljoprivrednih proizvođača i smatra da bi trebalo promicati alate kao što su ugovori o lancu opskrbe;

57. pozdravlja potporu Komisije razvoju biookruga u državama članicama, koje se još zovu i eko-regije, s obzirom na to da su oni multifunkcionalne prirode, promiču kratke lance opskrbe i stvaraju sinergije, među ostalim, između poljoprivrednika, potrošača, prerađivačkih poduzeća, prodavača na malo, hotelijerskog i ugostiteljskog sektora i kulturnih poduzeća; poziva Komisiju da državama članicama pruži informacije o instrumentima kojima bi se mogle koristiti za promicanje razvoja biookruga, uz posebnu pozornost na urbanizirana područja; napominje da njihov uspjeh ovisi o snažnoj regionalnoj integraciji i uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti;

58. ističe da je izrazito važno širiti strukturiranu razmjenu znanja i primjera najboljih praksi o ekološkom uzgoju među državama članicama i poljoprivrednicima; ističe koristi jačanja suradnje između znanstvenika, poljoprivrednih znanstvenih sveučilišta i šireg obrazovnog sektora, savjetodavnih službi ili konzultanata, poljoprivrednika i njihovih udruženja i organizacija te društva; ističe važnu ulogu koju u razvoju ekološke proizvodnje trebaju imati neovisne savjetodavne službe za poljoprivredna gospodarstva koje države članice moraju uključiti u svoje strateške planove u okviru ZPP-a te naglašava potrebu da im se dodijele dostatna financijska sredstva;

utorak, 3. svibnja 2022.

59. napominje da se u izvješću Zajedničkog istraživačkog centra naslovljenom „*Modeling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model*” (Prilagodba ekoloških i klimatskih ambicija u poljoprivrednom sektoru s modelom CAPRI) ⁽⁸⁾ navodi da je potrebno povećati produktivnost u pogledu ekološke poljoprivrede i upravljanja hranjivim tvarima, što se može poboljšati, između ostalog, preciznom poljoprivredom, novim digitalnim tehnologijama i drugim inovativnim tehnikama;

60. napominje da inovativni digitalni alati mogu znatno povećati transparentnost i sljedivost, a time se mogu suzbijati prijevare i nezakonite metode proizvodnje te povećati povjerenje potrošača; stoga potiče Komisiju da, među ostalim putem strateških planova u okviru ZPP-a, osigura veću primjenu digitalnih tehnologija, kao što su precizna poljoprivreda i lanci blokova u ekološkoj poljoprivredi; naglašava, međutim, da te tehnologije dopunjuju sustavni pristup održivosti ekološke poljoprivrede i da se mora osigurati privatnost, profitabilnost i neovisnost poljoprivrednika kad je riječ o podacima;

Poboljšanje doprinosa ekološkog uzgoja održivosti

61. ponovno ističe važnost istraživanja i inovacija za održivost sektora ekološke poljoprivrede i za ispunjavanje društvenih očekivanja u pogledu biološke raznolikosti, klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, dobrobiti životinja i učinkovite upotrebe resursa te pozdravlja namjeru Komisije da izdvoji sredstva iz programa Obzor Europa za potporu tim ciljevima; u tom kontekstu naglašava potrebu za istraživanjem i inovacijama kako bi se potaknuo prijelaz na ekološku poljoprivredu, uključujući stočarsku proizvodnju, kako bi se pronašla alternativna rješenja za određene sirovine u poljoprivredi i preradi te povećali prinosi i osigurala dostupnost potrebnog proteinskog krmiva, vitamina, sredstava za zaštitu bilja, posebno rješenja za biološku kontrolu, gnojiva i genetskih resursa kako bi se dodatno razvili snažni poljoprivredni sustavi i povećala tolerancija na suše, nametnike i bolesti; poziva Komisiju da potiče i jača suradnju među istraživačkim zajednicama koje se bave ekološkom i konvencionalnom hranom i poljoprivredom, posebno u okviru Europskog partnerstva za inovacije (EIP AGRI);

62. potiče zauzimanje znanstveno utemeljenog pristupa u pogledu plodnosti tla te potrebe za razvojem, prihvaćanjem i poticanjem inovacija u novim izvorima hranjivih tvari biljnog podrijetla u ekološkom uzgoju, uključujući povećano recikliranje hranjivih tvari odgovarajućom preradom i odvajanjem hranjiva te, ako je to prikladno i primjereno, gnojidbenim proizvodima proizvedenima iz obnovljivih izvora, kao što su otpad iz biomase i životinjsko gnojivo, kako bi se izbjegao dugoročni manjak hranjivih tvari; podsjeća na važnost stajskog gnoja kao organskog gnojiva i potiče njegovo održivo korištenje u ciklusu uzgoja; poziva Komisiju da procijeni nove reciklirane materijale koji sadrže esencijalne biljne hranjive tvari (fosfor, kalij i dušik) kako bi se u budućnosti dodale na popis ulaznih materijala iz Uredbe (EU) 2018/848 u skladu s načelima ekološke poljoprivrede, osiguranjem kvalitete, sigurnosti i povjerenja potrošača;

63. poziva na više istraživanja i informacija o mogućim koristima upotrebe biljnih biostimulansa i poboljšivača tla na biološkoj osnovi u sustavima ekološke poljoprivrede te o tome kako oni doprinose apsorpciji hranjivih tvari i boljoj učinkovitosti u tom proizvodnom modelu kako bi se omogućila njihova šira primjena i pomoglo smanjiti jaz između organskih i konvencionalnih prinosa; ističe da bi se problem neravnoteže hranjivih tvari u sustavima ekološke poljoprivrede mogao riješiti poticanjem korištenja prave kombinacije različitih vanjskih hranjivih tvari za pojedinačna poljoprivredna gospodarstva, uz biološku fiksaciju dušika;

64. ističe da je u Europskoj uniji hitno potrebno razviti proizvodnju ekoloških biljnih bjelančevina i poticati proizvodnju ekoloških mahunarki, među ostalim u sustavima krmnog bilja kako bi se smanjila ovisnost sektora ekološke proizvodnje o uvozu; apelira na Komisiju da s tim u vezi izradi poseban strateški plan;

65. pozdravlja doprinos ekološke poljoprivrede smanjenju upotrebe sintetičkih pesticida i poziva Komisiju da pri izradi novog zakonodavstva o održivoj upotrebi pesticida definira proizvode za biološku kontrolu i poveća dostupnost rješenja za biološku kontrolu i prirodnih tvari koje imaju prostor za mnogo širu upotrebu poboljšanjem i ubrzavanjem postupka evaluacije i odobravanja;

⁽⁸⁾ Barreiro Hurlé, J., Bogonos, M., Himics, M., Hristov, J., Perez Dominguez, I., Sahoo, A., Salputra, G., Weiss, F., Baldoni, E. i Elleby, C., *Modelling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model*, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.

utorak, 3. svibnja 2022.

66. podsjeća Komisiju i države članice na Rezoluciju Parlamenta od 15. veljače 2017. o pesticidima niskog rizika biološkog podrijetla⁽⁹⁾ i naglašava potrebu za podupiranjem razvoja sigurnih, učinkovitih i cjenovno pristupačnih alternativnih sredstava za zaštitu bilja te za poticanjem njihove šire upotrebe, posebno olakšavanjem postupka odobravanja osnovnih tvari i proširenja njihove upotrebe, kao važne sastavnice u razvoju ekološke proizvodnje; naglašava da je potrebno stvoriti uvjete za jednak pristup ekološkim sredstvima za zaštitu bilja i gnojivima u državama članicama; naglašava da ostaci pesticida, prisutni u okolišu, mogu utjecati i na ekološke proizvode;

67. ističe da ekološki poljoprivrednici, koji jamče visoke ekološke standarde u proizvodnji, ne smiju biti odgovorni za rizike izvan njihove kontrole te poziva Komisiju da dodatno promiče usklađivanje u postupanju u vezi s otkrivanjem ostataka pesticida;

68. ističe važnost dovoljno dostupnog i visokokvalitetnog ekološkog sjemena, heterogenog materijala i biljnih sorti s visokim prinosom, autohtonih i lokalno prihvaćenih sorti; ističe njihov potencijal za jačanje otpornosti na bolesti bilja i utjecaj klimatskih promjena; potiče Komisiju i države članice da ulože veće napore, među ostalim konkretnim mjerama, kako bi se poboljšalo funkcioniranje tržišta ekološkog sjemena i smatra da bi prijelazna razdoblja bila korisna za postizanje tog cilja; poziva Komisiju da osigura da se dostatna proračunska sredstva dodijele za istraživanje ekološkog sjemena i uzgoja životinja;

69. naglašava da je važno podupirati programe za očuvanje i odabir lokalnih sorti koje su, s obzirom na njihovu otpornost, posebno prikladne za ekološku poljoprivredu; naglašava da je za razvoj zdravih i otpornih sorti potrebno podržati tradicionalni uzgoj usjeva te da su pri razvoju novog ekološkog sjemena i poljoprivrednih praksi potrebne moderne, održive i inovativne metode, a da pritom treba očuvati visoku razinu zaštite zdravlja ljudi i okoliša;

70. u tom kontekstu ističe ulogu koju znanstvene inovacije u uzgoju bilja mogu imati, posebno u poboljšanju otpornosti sorti, poticanju raznolikosti genetskih resursa i jačanju sustava proizvodnje hrane, te istodobno podsjeća da upotreba genetski modificiranog sjemena (GMO) nije dopuštena u ekološkoj poljoprivredi;

71. podržava namjeru Komisije da analizu tržišnih opservatorija EU-a proširi na ekološke proizvode; naglašava važnost intenzivnijeg prikupljanja i poboljšanja dostupnosti točnih i pravodobnih podataka o ekološkom sektoru, među ostalim na regionalnoj razini, kako bi se bolje razumjeli njegovi ekološki, gospodarski i socijalni učinci;

72. smatra da bi to trebalo uključivati podatke o doprinosu tog sektora ekološkoj održivosti, zajedno s podacima o proizvodnji, obradi, potrošnji, među ostalim u ugostiteljskom sektoru i javnim kantinama, o trgovini unutar EU-a i s trećim zemljama te o otkupnim i maloprodajnim cijenama, preferencijama potrošača, strukturama lanca opskrbe, dodanoj vrijednosti i udjelu poljoprivrednika u lancima opskrbe; uvjeren je da su ti podaci ključni za oblikovanje i praćenje politike EU-a o ekološkoj proizvodnji i poduzimanje mjera za ispravljanje neravnoteže između ponude i potražnje, procjenu trendova potrošnje i proizvodnje te povećanje transparentnosti i povjerenja u sektor;

73. uviđa potencijal zajedničkog europskog prostora za poljoprivredne podatke za povećanje znanja i povjerenja potrošača te za poboljšanje sljedivosti lanca opskrbe ekološkim proizvodima; naglašava da je za poticanje potražnje ključno utvrditi potrebe potrošača pomoću relevantnih procjena; poziva države članice da bolje informiraju građane o ekonomskim rezultatima sektora ekološke proizvodnje; poziva Komisiju da provede sveobuhvatne studije i analize učinka koje bi povećanje ekološke poljoprivrede imalo i na klimatske promjene i na sigurnost opskrbe hranom u Europskoj uniji;

o

o o

74. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

⁽⁹⁾ SL C 252, 18.7.2018., str. 184.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0137

Progon manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti**Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o progonu manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti (2021/2055(INI))**

(2022/C 465/03)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 2., 18. i 26. Opće deklaracije o ljudskim pravima,
- uzimajući u obzir članke 2., 4., 18., 24., 26. i 27. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima,
- uzimajući u obzir članke 2. i 13. Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- uzimajući u obzir članke 6. i 21. Ugovora o Europskoj uniji (UEU),
- uzimajući u obzir članak 17. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članke 10., 14., 21. i 22. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir članak 9. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, članak 2. njezina Prvog protokola i članak 12. Protokola br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.,
- uzimajući u obzir Rimski statut Međunarodnoga kaznenog suda,
- uzimajući u obzir Deklaraciju Opće skupštine UN-a od 25. studenog 1981. o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju uvjerenja i vjeroispovijesti,
- uzimajući u obzir Deklaraciju Opće skupštine UN-a od 18. prosinca 1992. o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća UN-a za ljudska prava od 24. ožujka 2011. o suzbijanju netolerancije, negativnih stereotipa i stigmatizacije te diskriminacije, poticanja na nasilje i nasilja nad osobama na temelju religije ili uvjerenja,
- uzimajući u obzir Akcijski plan iz Rabata od 5. listopada 2012. o zabrani zagovaranja nacionalne, rasne ili vjerske mržnje koja predstavlja poticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje,
- uzimajući u obzir odluku Opće skupštine UN-a, donesenu 28. svibnja 2019., kojom je 22. kolovoza proglašen Međunarodnim danom sjećanja na žrtve nasilja zbog uvjerenja ili vjeroispovijesti,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Opće skupštine UN-a od 21. siječnja 2021. o promicanju kulture mira i tolerancije za zaštitu vjerskih lokaliteta,
- uzimajući u obzir izvješća posebnog izvjestitelja UN-a za pitanja manjina podnesena Vijeću UN-a za ljudska prava 15. srpnja 2019. i 3. ožujka 2021. u kojima je posebno riječ o konceptu „manjine” i činjenici da su baš pripadnici manjina često žrtve govora mržnje u društvenim medijima,
- uzimajući u obzir izvješće posebnog izvjestitelja UN-a za slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja od 12. listopada 2020. u kojem je riječ o važnosti zaštite slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja za sve radi uspješne provedbe Programa održivog razvoja do 2030. i o opasnosti da osobe koje pripadaju vjerskim manjinama ili manjinama na temelju uvjerenja budu „zapostavljene”,

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir godišnje izvješće Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava od 28. prosinca 2020. o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama,
- uzimajući u obzir Deklaraciju iz Marakeša od 27. siječnja 2016. o pravima vjerskih manjina u pretežno muslimanskim zajednicama,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. studenoga 2009. o slobodi vjeroispovijesti i uvjerenja,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 21. veljače 2011. o netoleranciji, diskriminaciji i nasilju na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 22. veljače 2021. o prioritetima EU-a na forumima UN-a za ljudska prava tijekom 2021.,
- uzimajući u obzir Smjernice EU-a od 24. lipnja 2013. o promicanju i zaštiti slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja,
- uzimajući u obzir Smjernice EU-a o ljudskim pravima od 18. ožujka 2019. o nediskriminaciji u vanjskom djelovanju,
- uzimajući u obzir izvješća posebnog izaslanika za promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja izvan EU-a,
- uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024. koji će se financirati u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027.,
- uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (COM(2018)0460) i izmijenjeni prijedlog na istu temu (COM(2020)0459),
- uzimajući u obzir dodjelu nagrade Saharov za slobodu mišljenja koju je Europski parlament dodijelio Raifu Badawiju 2015., Nadiji Murad i Lamiji Adži Bašaru 2016. te Ilhamu Tohtiju 2019.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. listopada 2013. o diskriminaciji na temelju kaste ⁽¹⁾, a posebno njezin stavak 6. o vjeri kao intersekcijskom čimbeniku diskriminacije i zlostavljanja,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2019. o Smjernicama EU-a i mandatu posebnog izaslanika EU-a za promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja izvan EU-a ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. veljače 2016. o sustavnom masovnom ubijanju vjerskih manjina koje provodi tzv. Islamska država ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. srpnja 2017. o kršenjima ljudskih prava u kontekstu ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti, uključujući genocid ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. ožujka 2018. o stanju u Siriji ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ SL C 181, 19.5.2016., str. 69.

⁽²⁾ SL C 411, 27.11.2020., str. 30.

⁽³⁾ SL C 35, 31.1.2018., str. 77.

⁽⁴⁾ SL C 334, 19.9.2018., str. 69.

⁽⁵⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 119.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 4. listopada 2018. o masovnom proizvoljnom pritvaranju Ujgura i Kazaha u Ujgurskoj autonomnoj regiji Xinjiangu ⁽⁶⁾, 18. travnja 2019. o Kini, posebno o položaju vjerskih i etničkih manjina ⁽⁷⁾, 19. prosinca 2019. o stanju Ujgura u Kini (China Cables) ⁽⁸⁾ i 17. prosinca 2020. o prisilnom radu i stanju Ujgura u Ujgurskoj autonomnoj regiji Xinjiangu ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 7. srpnja ⁽¹⁰⁾ i 15. prosinca 2016. ⁽¹¹⁾, od 14. rujna ⁽¹²⁾ i 14. prosinca 2017. ⁽¹³⁾ te od 19. rujna 2019. ⁽¹⁴⁾ o Mjanmaru i položaju naroda Rohingya,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 28. studenoga 2019. o stanju sloboda u Alžiru ⁽¹⁵⁾ i od 26. studenoga 2020. o pogoršanju stanja ljudskih prava u Alžiru, posebno slučaj novinara Khaleda Drarenija ⁽¹⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. prosinca 2019. o kršenjima ljudskih prava i vjerskih sloboda u Burkini Faso ⁽¹⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2020. o Nigeriji, posebno o nedavnim terorističkim napadima ⁽¹⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. travnja 2021. o zakonima o bogohuljenju u Pakistanu, posebice o slučaju Shagufte Kausar i Shafqata Emmanuela ⁽¹⁹⁾, a u kojoj se citira i slučaj Asije Bibi, svoju Rezoluciju od 14. travnja 2016. o Pakistanu, a posebno o napadu u Lahoreu ⁽²⁰⁾ i svoju Rezoluciju od 13. prosinca 2018. o Iranu, a posebno o slučaju Nasrin Sotoudeh ⁽²¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenoga 2020. o posljedicama izbijanja bolesti COVID-19 na vanjsku politiku ⁽²²⁾,
- uzimajući u obzir svoju preporuku od 29. travnja 2021. upućenu Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o odnosima EU-a i Indije ⁽²³⁾,
- uzimajući u obzir svoju preporuku Vijeću od 9. lipnja 2021. o 75. i 76. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda ⁽²⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o godišnjem izvješću o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2018. ⁽²⁵⁾ i politici Europske unije u tom području, a posebno njezine stavke 42., 43. i 45.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. siječnja 2021. o godišnjem izvješću o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2019. ⁽²⁶⁾ i politici Europske unije u tom području, a posebno njezine stavke 103., 104., 106. i 107.,

⁽⁶⁾ SL C 11, 13.1.2020., str. 25.

⁽⁷⁾ SL C 158, 30.4.2021., str. 2.

⁽⁸⁾ SL C 255, 29.6.2021., str. 60.

⁽⁹⁾ SL C 445, 29.10.2021., str. 114.

⁽¹⁰⁾ SL C 101, 16.3.2018., str. 134.

⁽¹¹⁾ SL C 238, 6.7.2018., str. 112.

⁽¹²⁾ SL C 337, 20.9.2018., str. 109.

⁽¹³⁾ SL C 369, 11.10.2018., str. 91.

⁽¹⁴⁾ SL C 171, 6.5.2021., str. 12.

⁽¹⁵⁾ SL C 232, 16.6.2021., str. 12.

⁽¹⁶⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 126.

⁽¹⁷⁾ SL C 255, 29.6.2021., str. 45.

⁽¹⁸⁾ SL C 270, 7.7.2021., str. 83.

⁽¹⁹⁾ SL C 506, 15.12.2021., str. 77.

⁽²⁰⁾ SL C 58, 15.2.2018., str. 151.

⁽²¹⁾ SL C 388, 13.11.2020., str. 127.

⁽²²⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 63.

⁽²³⁾ SL C 506, 15.12.2021., str. 109.

⁽²⁴⁾ SL C 67, 8.2.2022., str. 150.

⁽²⁵⁾ SL C 270, 7.7.2021., str. 25.

⁽²⁶⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 94.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir aktivnosti Međukluba Europskog parlamenta za slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja i vjersku toleranciju,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za razvoj,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0071/2022),
- A. budući da se ugovorima UN-a o ljudskim pravima, zajedno s međunarodnim zakonima i zakonima EU-a, utvrđuju standardi za zaštitu prava pripadnika manjina na temelju uvjerenja ili vjerskih manjina kao sastavnog dijela ljudskih prava;
- B. budući da pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti uključuje slobodu pojedinca da bira što će vjerovati ili ne, slobodu da pronade, pridržava se, promijeni ili napusti vjeroispovijest ili uvjerenje bez ikakvih ograničenja, te slobodu da, bilo kao pojedinac ili unutar zajednice, i bilo privatno ili javno, izrazi svoju vjeroispovijest ili uvjerenje u pogledu bogoslužja, podučavanja, prakticiranja i obreda; budući da ta sloboda podrazumijeva i pravo vjerskih, sekularnih i nekonfesionalnih organizacija na priznatu pravnu osobnost; budući da sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja podrazumijeva i pravo na izražavanje kritičkih ili satiričkih mišljenja o religijama i religijskim vlastima kao legitiman iskaz slobode mišljenja ili umjetničkog stvaralaštva;
- C. budući da, sukladno članku 21. UEU-a, EU promiče i brani poštovanje ljudskog dostojanstva i univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava i temeljnih sloboda kao dio vodećih načela svoje vanjske politike;
- D. budući da se sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja krši u velikom broju zemalja diljem svijeta; budući da velik broj ljudi živi u zemljama koje nameću ili toleriraju teška kršenja slobode mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti ili uvjerenja;
- E. budući da diskriminaciju i progon pripadnika vjerskih manjina ili manjina na temelju uvjerenja provode razni akteri – vlade, nevladini akteri ili kombinacija navedenog – i da mogu poprimiti različite oblike kao što su ubojstva, mučenje, fizički napadi, masovna zatvaranja, proizvoljna uhićenja, prisilni nestanci, izvansudski progoni, prisila, prisilna preobraćanja, otmice, rani i prisilni brakovi, rodno nasilje, silovanje, fizičko i psihičko zlostavljanje, prisilna kontracepcija i pobačaj, prisilni porod i razmještanje, trgovina ljudima, prijetnje, isključivanje, diskriminirajuće i nepravedno postupanje, uznemiravanje, izvlašćivanje, ograničavanje pristupa državljanstvu, natjecanju na izborima, zapošljavanju, obrazovanju, zdravstvenim i administrativnim uslugama, uništavanje mjesta bogoslužja, groblja i kulturne baštine te govor mržnje na internetu i izvan njega;
- F. budući da je pandemija bolesti COVID-19 pogoršala progon i nasilje nad manjinama na temelju uvjerenja i vjerskim manjinama u nekim zemljama; budući da je, nadalje, zdravstvena kriza nekim zemljama poslužila kao izgovor za donošenje mjera progona u svrhe koje nisu povezane s pandemijom; budući da su manjine na temelju uvjerenja i vjerske manjine postale posebno osjetljive na zarazu bolešću COVID 19 i smrtnost zbog nejednakog pristupa odgovarajućoj medicinskoj skrbi;
- G. budući da su žene koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja i vjerskim manjinama posebno izložene riziku od povećane diskriminacije i nasilja, što je oboje povezano s višedimenzionalnim čimbenicima kao što su spol, vjeroispovijest, kasta, etničko podrijetlo, neravnoteža moći i patrijarhija, a u nekim se slučajevima opravdava kao motivirano vjeroispoviješću ili uvjerenjem; budući da se žene suočavaju s većim poteškoćama u ostvarivanju prava na napuštanje vjerske zajednice ili zajednice na temelju uvjerenja zbog nedostatka socijalne ili ekonomske neovisnosti, prijetnji nasiljem ili gubitkom skrbništva nad svojom djecom;
- H. budući da su rodno uvjetovano nasilje i diskriminacija na temelju vjerskih razloga i dalje prisutni; budući da žene i pripadnici skupine LGBTIQ+ i dalje doživljavaju diskriminaciju i nasilje koje u ime vjere napadaju državni i nedržavni akteri; budući da i državni i nedržavni akteri u ime vjere zabranjuju spolno i reproduktivno zdravlje i prava, uključujući pobačaj;

utorak, 3. svibnja 2022.

- I. budući da svaki progon na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja zaslužuje naj snažniju osudu i brze reakcije nacionalnih vlada i međunarodnih aktera;
- J. budući da su prakse vezane uz autohtona uvjerenja ili vjeroispovijesti dio kulturnog identiteta ljudi; budući da autohtoni narodi imaju pravo promicati, razvijati i održavati svoje institucionalne strukture i prepoznatljivu običajnost, duhovnost, tradicije, postupke i prakse u skladu s međunarodnim standardima u području ljudskih prava;
- K. budući da se čini da u gotovo svakoj regiji svijeta postoji opasnost da vjerske manjine budu proglašene „terorističkim skupinama” i da članovi budu uhićeni pod optužbom za „ekstremizam” ili „nezakonitu aktivnost”; budući da se neke vlade koriste nacionalnim sigurnosnim imperativima i protuterorističkim mjerama za kriminalizaciju članstva ili aktivnosti određenih vjerskih skupina ili skupina na temelju uvjerenja; budući da se takvim pristupima ozbiljno narušava ostvarivanje prava na slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja;
- L. budući da skupine na temelju uvjerenja ili vjerske skupine često nisu na odgovarajući način zastupljene na nacionalnoj razini; budući da zakonodavstvo često isključuje potrebe i interese tih manjina, pri čemu vlade primjenjuju niz izvanzakonskih mjera kojima se progoni, delegitimizira ili stigmatizira te manjine;
- M. budući da su u brojnim sukobima i krizama diljem svijeta napadi na kulturnu baštinu bili instrument simboličnog nasilja i politizacije kulturne baštine; budući da su vjerski aspekti tih sukoba izravno doprinijeli humanitarnim krizama, raseljavanju, migracijama i kršenju vjerskih i kulturnih prava kao i ljudskog dostojanstva; budući da ti sukobi i krize mogu polarizirati društva, zemlje, regije, etničke skupine i zajednice te povećati rizik od nasilnog sukoba; budući da stoga uništavanje i pljačkanje kulturne baštine mogu biti oružje u ratu i znak upozorenja na buduće masovne zločine; budući da, nadalje, uništavanje i pljačkanje predstavljaju glavne prepreke dijalogu, miru i pomirenju;
- N. budući da uništavanje kulturne baštine čini zajednice, posebice vjerske zajednice, osjetljivima jer bivaju lišene važnog dijela svojeg identiteta; budući da ekstremističke skupine i ostale strane u sukobu mogu lako proširiti svoj utjecaj u područjima gdje su identitet i društvena kohezija oslabljeni, a podjele u zajednicama ojačane;
- O. budući da u slučajevima međunarodnih zločina koji se temelje na vjeri ili uvjerenju počinitelji uživaju nekažnjivost, uz neke manje iznimke, te se stoga zlodjela mogu nastaviti;
- P. budući da su, u skladu s Konvencijom UN-a o genocidu iz 1948., države i javne vlasti obvezne ne samo kazniti počinitelje genocida nego i spriječiti takve zločine;
1. potvrđuje svoju nepokolebljivu predanost promicanju i zaštiti prava pripadnika manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti posvuda u svijetu, uključujući njihovo pravo na usvajanje, promjenu, odabir, iskazivanje, prakticiranje ili napuštanje svojeg uvjerenja ili vjeroispovijesti, uz poštovanje načela ravnopravnosti i nediskriminacije; najoštrije osuđuje sve progone, nasilje, poticanje na nasilje i čino ve terorizma usmjerene protiv bilo koje manjine na temelju njihovog uvjerenja ili vjeroispovijesti, odnosno neimanja uvjerenja ili vjeroispovijesti; naglašava da se u određenim slučajevima kršenja tih ljudskih prava mogu smatrati genocidom ili zločinima protiv čovječnosti; osuđuje negiranje ili pokušaje umanjivanja takvih kršenja i ponovno potvrđuje svoju posvećenost iskorištenju takvih kršenja i podršci žrtvama istih;
 2. ističe da države članice imaju primarnu odgovornost da promiču i štite ljudska prava osoba manje zastupljenih uvjerenja i osoba koje pripadaju vjerskim manjinama, uključujući njihovo pravo na slobodno prakticiranje svoje vjere ili uvjerenja i pravo na nevjerovanje, te da ih zaštite od kršenja tih prava, a posebno od zločina protiv čovječnosti i genocida;
 3. smatra da je ključno promicati i osigurati uključenost svih građana u njihova društva te u politički, socioekonomski i kulturni život bez obzira na njihovo uvjerenje, vjeroispovijest i savjest te zajamčiti poštovanje njihovog dostojanstva, državljanstva, osobnih prava i sloboda;

utorak, 3. svibnja 2022.

4. naglašava da su sloboda mišljenja, savjesti, uvjerenja i vjeroispovjesti, uključujući slobodu bogoslužja, obreda, prakticiranja i podučavanja, sloboda vjerovanja ili nevjerovanja, sloboda izražavanja teističkih, neteističkih, agnostičkih ili ateističkih stajališta i pravo na apostazu ljudska prava zaštićena međunarodnim pravom; naglašava da se promicanjem i zaštitom tih prava doprinijelo unaprjeđenju ljudskih prava i demokracije u nizu okruženja, uključujući represivna; uviđa da se kršenjem tih prava često pogoršava ili uzrokuje netolerancija, što je često rani pokazatelj potencijalnog nasilja i sukoba;
5. podsjeća da borba protiv diskriminacije nad svim manjinama bez obzira na njihove tradicije, uvjerenja ili vjeru te promicanje i zaštita njihovih prava uvelike doprinose društvenoj i političkoj stabilnosti, smanjenju siromaštva, demokratskom upravljanju i sprečavanju sukoba;
6. naglašava da je progon manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti često međusobno povezan s drugim različitim osnovama, posebice onima povezanim s nacionalnim ili etničkim podrijetlom, spolom ili kastom; naglašava slučajeve u kojima su skupine na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti podvrgnute progonu, uključujući kad su snažno prisutne na području države ili kad demografski nisu manjina, ali se nalaze u ranjivoj situaciji zbog koje su lake mete nasilja i represije; također naglašava da preobraćenici s većinske vjeroispovijesti mogu biti izloženi teškim povredama njihovih ljudskih prava, među kojima su zatvaranje, prisilni razvod, otmice, fizičko nasilje i ubojstva;
7. duboko je zabrinut zbog visokih razina prisile, diskriminacije, uznemiravanja, nasilja i represije protiv pripadnika određenog uvjerenja ili vjerskih manjina kao globalni fenomen koji se pojačava u određenim regijama; napominje da to utječe na mnoge vjerske zajednice, kao što su budizam, kršćanstvo, hinduizam, islam i židovstvo među ostalim religijama te skupine osoba koje su ateisti, humanisti, agnostici ili se ne identificiraju ni s jednim uvjerenjem ili religijom;
8. duboko žali zbog toga što su nevjerske, sekularne i humanističke organizacije suočene sa sve većim progonom, uključujući dosad nezabilježene valove poticanja na mržnju i ubojstva u brojnim zemljama diljem svijeta; osuđuje činjenicu da su nebrojeni pojedinci i organizacije civilnog društva pod napadom zbog mirnog ispitivanja, kritiziranja ili satiriziranja vjerskih uvjerenja; naglašava da se to kontinuirano kršenje slobode mišljenja i izražavanja odvija bez obzira na zemljopisne i kulturne granice, uključujući unutar država članica EU-a;
9. ističe da se u progonitelje ubrajaju pojedini autoritarni režimi, vlade sklone nametanju nadmoći stanovništva dominantne etničke ili vjerske pripadnosti nad manjinama, terorističke organizacije, političke i vjerske ekstremističke stranke ili skupine, te ponekad i članovi obitelji, prijatelji i susjedi žrtava, primjerice kada žrtve promijene ili napuste svoju vjersku pripadnost;
10. pozdravlja pozitivnu ulogu određenih skupina na temelju uvjerenja i vjerskih skupina kao i nevladinih vjerskih organizacija u humanitarnim aktivnostima u zonama sukoba, u borbi protiv uništavanja okoliša, u zagovaranju mira i pomirenja te u doprinosu razvoju;
11. priznaje da crkve, vjerske organizacije i druge vjerske i religijske institucije i udruge imaju važnu ulogu u društvenoj strukturi zemalja u razvoju;
12. ističe da određene vjerske organizacije imaju strateški važnu ulogu jer utječu na članove svojih zajednica kako bi došli do stajališta razumijevanja i zagovaranja ključnih pitanja kao što su HIV, spolna i reproduktivna zdravstvena skrb te osnaživanje djevojčica i žena;
13. napominje da su crkvene i druge vjerske i religijske institucije, kao i vjerske organizacije, često jedini pružatelji zdravstvenih i drugih socijalnih usluga u udaljenim područjima određenih zemalja u razvoju i u okruženjima podložnima sukobima;
14. mišljenja je da bi humanitarni akteri trebali biti osposobljeni u pogledu osjetljivosti manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti u okruženjima u kojima su ljudi raseljeni kako bi pružili uključiviju pomoć i zaštitu nizu izbjegličkih populacija;

utorak, 3. svibnja 2022.

Rješavanje glavnih problema koje predstavlja progon vjerskih manjina

15. naglašava da je iznimno važno privesti pravdi počinitelje kršenja ljudskih prava osoba koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti; naglašava da je iznimno važno provesti opsežna istraživanja povreda ljudskih prava te žrtvama i njihovim obiteljima osigurati učinkovit pristup pravosuđu i pravnim lijekovima kao i odgovarajuću odštetu; poziva EU i države članice da hitno intenziviraju istraživanja povreda ljudskih prava manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti diljem svijeta putem odgovarajućih mehanizama i odbora UN-a; u tom pogledu ponovno potvrđuje svoju podršku Međunarodnom kaznenom sudu i naglašava važnost njegove uloge u progonu najtežih kaznenih djela; napominje da su Rimskim statutom obuhvaćeni zločini protiv čovječnosti i genocid protiv skupina na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja te da se njime uspostavlja temeljni međunarodni pravni okvir za borbu protiv nekažnjavanja; poziva EU i države članice da povećaju svoju financijsku potporu Međunarodnom kaznenom sudu te poziva države članice UN-a da se obvežu na borbu protiv nekažnjavanja u tom kontekstu ratifikacijom Rimskog statuta; naglašava da je potrebno raditi na sprječavanju činova nasilja na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti, kao što su genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini; naglašava da EU i države članice moraju uvesti mehanizme koji bi im omogućili praćenje znakova upozorenja i faktora rizika u pogledu međunarodnih zločina u skladu s Analitičkim okvirom Ujedinjenih naroda za najteže zločine, njihovu analizu i pružanje sveobuhvatnih odgovora, među ostalim u skladu s obvezom sprečavanja i kažnjavanja zločina genocida;

16. sa zabrinutošću napominje da se na svjetskoj razini većina zločina iz mržnje na temelju uvjerenja i vjeroispovijesti i dalje nedovoljno prijavljuje i kazneno ne goni; poziva Vijeće, Komisiju, Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i države članice EU-a da surađuju s trećim zemljama u pogledu donošenja mjera za sprečavanje zločina iz mržnje i borbe protiv tih zločina, kao i na donošenju zakonodavstva koje je u potpunosti u skladu s međunarodnim standardima u pogledu slobode izražavanja, uvjerenja i vjeroispovijesti; također poziva vlade da uspostave sveobuhvatne sustave prikupljanja podataka o zločinima iz mržnje i drugim diskriminirajućim postupcima prema zajednicama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti;

17. poziva Vijeće i države članice EU-a da primjenjuju sankcije na pojedince i subjekte odgovorne za ili uključene u teške ili sustavne povrede ili kršenja slobode vjeroispovijesti i uvjerenja, kako je predviđeno globalnim režimom sankcija EU-a u području ljudskih prava;

18. osupnut je pogoršanjem progona manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti tijekom pandemije bolesti COVID-19; osuđuje činjenicu da su pripadnici manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti poslužili kao žrtvena janjad jer ih se okrivljivalo za širenje virusa COVID-19 te da im je na temelju kriterija vjeroispovijesti ili uvjerenja uskraćivan pristup javnoj zdravstvenoj skrbi, hrani ili humanitarnoj pomoći ili su pri ostvarivanju tog pristupa bili diskriminirani;

19. naglašava da pružanje humanitarne pomoći ne smije imati nikakve veze s diskriminacijom i oštro osuđuje svaki oblik diskriminacije na temelju vjerske pripadnosti prilikom distribucije humanitarne pomoći;

20. poziva EU i države članice da priznaju prava, uvjerenja i vrijednosti autohtonih naroda i da se obvežu riješiti pitanje specifične diskriminacije s kojom se suočava autohtono stanovništvo na temelju svojih uvjerenja, na sveobuhvatan način u okviru vanjskog djelovanja EU-a;

21. zabrinut je zbog primjene zakona o bogohuljenju i vjerskih zakona koji imaju prednost pred nacionalnim zakonima u nekim zemljama; žali zbog činjenice da su žene i djevojčice koje pripadaju vjerskim manjinama ili manjinama na temelju uvjerenja posebno i sve više žrtve progona kako bi se nanijela šteta njihovoj zajednici u cjelini; naglašava da su one osobito izložene nasilnim napadima, otmicama, silovanju, spolno i rodno uvjetovanom nasilju, prisilnom preobraćenju, prisilnoj sterilizaciji i pobačajima, genitalnom sakaćenju žena, prisilnom i ranom braku te zatvaranju u obitelji; snažno osuđuje sve te povrede ljudskih prava protiv njih i naglašava da je zbog mjera ograničavanja kretanja tijekom pandemije bolesti COVID-19 stanje njihovih ljudskih prava postalo još nesigurnije i njihov pristup informacijama dodatno ograničen;

22. osuđuje sve čino ve nasilja, progona, prisile ili diskriminacije protiv pojedinaca ili poticanje na takve čino ve na temelju roda ili seksualne orijentacije, uključujući one koje počine vjerski vođe, ili one motivirane vjerom ili uvjerenjem; ističe da obrana „tradicije” ili „javnog morala” ni u kojem slučaju ne smije biti u suprotnosti s međunarodnim odredbama

utorak, 3. svibnja 2022.

o ljudskim pravima koje su države obvezne poštovati; posebno ističe diskriminaciju u zapošljavanju, obrazovanju, pristupu pravosuđu i djelotvornim pravnim lijekovima, stanovanju i zdravstvenoj skrbi; izražava duboku zabrinutost zbog zloupotrebe i instrumentalizacije uvjerenja ili vjeroispovijesti za nametanje diskriminirajućih politika, zakona, uključujući kaznene zakone, ili ograničenja koja su u suprotnosti s pravima LGBTIQ osoba, žena i djevojčica i koja ugrožavaju njihova prava te kojima im se ograničava pristup osnovnim uslugama kao što su obrazovanje i zdravlje, uključujući seksualna i reproduktivna prava, kriminalizira pobačaj u svim slučajevima, kriminalizira preljub ili olakšavaju vjerske prakse kojima se krše ljudska prava; poziva na opoziv odgovarajućih politika, zakona ili ograničenja koja se često prenose u nacionalno zakonodavstvo kao sekularna ograničenja;

23. osuđuje vjerske kultove čije su aktivnosti usmjerene na dijasporu iz zemalja u razvoju koji se koriste planovima kako bi financijski profitirali na ranjivosti tih migrantskih zajednica u Europi i promicale pristrane svjetonazore, često uključujući homofobiju, transfobiju i mizoginiju;

24. osuđuje kršenja ljudskih prava, seksualno zlostavljanje, sektaštvo i financijsko kršenje propisa koje su počinile vjerske misije i vođe u nekoliko zemalja u razvoju;

25. osuđuje činjenicu da se zakonodavstvo o sigurnosti, izazivanju nereda, ometanju javnog reda, poticanju na nasilje i borbi protiv terorizma i ekstremizma koristi kao sredstvo za progon ili kriminalizaciju osoba koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti, zabranu ili ograničavanje prakse izražavanja njihovih uvjerenja ili vjeroispovijesti, zatvaranje mjesta bogoslužja i odvratanje od članstva u vjerskim udruženjima ili udruženjima na temelju uvjerenja ili od registracije istih; poziva Komisiju i ESVD da pomno prate provedbu tog zakonodavstva i da dosljedno postavljaju to pitanje u bilateralnim dijalozima s predmetnim vladama; apelira na države članice EU-a da odbace svaki zahtjev stranih tijela za pravosudnu i policijsku suradnju u pojedinačnim sudskim predmetima ako se oni temelje na takvom zakonodavstvu;

26. snažno osuđuje svaku praksu prinudnog zatvaranja u kampove za reedukaciju pod kontrolom države, prisilan rad ili iskorištavanje osoba koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti svrha kojih je, među ostalim, prisiljavanje pripadnika manjina na napuštanje njihove vjeroispovijesti i asimilaciju s dominantnom kulturom, jezikom ili načinom razmišljanja; također osuđuje raširenu upotrebu tehnologija digitalnog nadzora za praćenje, kontrolu i represiju pripadnika manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti;

27. žali zbog ograničenja u pogledu pristupa pravnoj dokumentaciji i mogućnosti registracije za organizacije i pojedince koji pripadaju manjinama na temelju vjeroispovijesti i uvjerenja te podsjeća da je pravni identitet pravo koje se svim osobama mora zajamčiti na jednak način;

28. žali zbog činjenice da u više od 70 zemalja u svijetu vlasti provode kaznene zakone ili nastoji uvesti novo zakonodavstvo kojim se predviđaju kazne za bogohuljenje, krivovjeru, apostazu, klevetu ili vrijeđanje religije i preobraćenje, uključujući smrtnu kaznu; primjećuje da se postojeći zakoni nerazmjerno koriste protiv osoba koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti te da potiču ozračje nasilja, diskriminacije i vjerske nesnošljivosti, što može uključivati nasilje gomile protiv manjinskih zajednica i uništavanje mjesta bogoslužja; traži od EU-a da pojača svoj politički dijalog sa svim uključenim zemljama kako bi se ti zakoni stavili izvan snage; naglašava da bi za vanjsko djelovanje EU-a kojim se podržava promidžba slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja bila korisna suradnja EU-a i država članica u nastojanju da ukinu zakone o bogohuljenju diljem svijeta; poziva EU da vlastitim primjerom pokaže kako se rješava unutarnja situacija u tom pogledu;

29. naglašava da je potrebno zaštititi borbe za ljudska prava, odvjetnike, nevladine organizacije i aktiviste civilnog društva koji podržavaju i brane osobe koje se progone na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti; osuđuje pribjegavanje optužbama za bogohuljenje i apostazu, ili drugim optužbama koje se temelje na vjerskoj osnovi, kako bi se suzbile legitimne aktivnosti tih osoba i organizacija, među ostalim na internetu i na društvenim medijima;

30. ističe da bi države koje imaju obvezno služenje vojnog roka trebale dopustiti prigovor savjesti, među ostalim na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja, i omogućiti alternativne načine izvršavanja te obveze;

utorak, 3. svibnja 2022.

31. smatra da bi neznanje i nepriznavanje raznolikosti vjeroispovijesti i uvjerenja za pojedince i zajednice moglo potpiriti pristranost i stereotipizaciju i na taj način doprinijeti pojačanoj napetosti, nesporazumima, diskriminirajućim stavovima i nepoštivanju među pojedincima; podsjeća da, kako je naveo Odbor UN-a za ljudska prava, javno obrazovanje koje uključuje podučavanje neke određene vjeroispovijesti ili uvjerenja nije u skladu s pravom na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti, osim ako se ne pruži nediskriminirajuća mogućnost izuzeća i alternative kojima se uzimaju u obzir želje predmetnih osoba i njihovih skrbnika;

32. naglašava važnost strateških pristupa i obrazovnih inicijativa koje obuhvaćaju obrazovne i međukulturalne, međuvjerske i međureligijske dijaloge, uključujući one vjerskih vođa i organizacija civilnog društva, u rješavanju problema progona manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti i nesnošljivosti i govora mržnje protiv njih; naglašava da međukulturalni, međuvjerski i međureligijski dijalozi mogu poslužiti kao katalizator za razvoj osjećaja povjerenja, poštovanja i razumijevanja kao i izgradnje međusobnog poštovanja i pomirenja kako bismo zajedno živjeli miroljubivo i konstruktivno u multikulturalnom kontekstu;

33. napominje da su mladi u zemljama u razvoju posebno osjetljivi na ekstremističke ideologije te da je kvalitetno obrazovanje jedan od ključnih koraka u borbi protiv radikalizacije; napominje da ekstremistički pokreti često iskorištavaju slabu prisutnost države u ruralnim područjima;

34. žali zbog činjenice da se platforme društvenih medija i društvene mreže sve više koriste kao prostor za zastrašivanje i poticanje na mržnju i nasilje; naglašava da su manjine na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti i dalje izložene govoru mržnje na internetu i izvan njega od strane pojedinaca i organiziranih skupina cijelog političkog i vjerskog spektra te poziva vlade da riješe taj problem i suprotstave mu se;

Jačanje vanjske politike EU-a u području ljudskih prava i vanjskog djelovanja za zaštitu slobode uvjerenja i vjeroispovijesti pripadnika manjinskih skupina

35. napominje da već više od godinu dana nitko nije imenovan na mjesto posebnog izaslanika EU-a za promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja izvan EU-a; ponavlja svoj poziv Vijeću i Komisiji da provedu transparentnu i sveobuhvatnu procjenu učinkovitosti i dodane vrijednosti položaja posebnog izaslanika, da posebnom izaslaniku osiguraju odgovarajuća sredstva te da na adekvatan način podupru institucijski mandat, kapacitete i dužnosti posebnog izaslanika; ponavlja svoje pozive Komisiji da zajamči transparentnost u imenovanju, mandatu, aktivnostima i obvezama izvješćivanja posebnog izaslanika; ističe da bi dužnosti posebnog izaslanika trebale biti usredotočene na promicanje slobode mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti i uvjerenja te na pravo na nevjerovanje, apostazu i ateistička stajališta, pri čemu pažnju treba posvetiti i položaju ugroženih nereligioznih osoba; preporučuje da posebni izaslanik blisko, i na komplementaran način, surađuje s posebnim predstavnikom EU-a za ljudska prava i radnom skupinom Vijeća za ljudska prava (COHOM);

36. poziva Vijeće, Komisiju, ESVD i države članice EU-a da rješavaju problem progona na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti kao jedan od prioriteta vanjske politike EU-a u području ljudskih prava, u skladu s Akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024.; naglašava da je za zaštitu i promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja potreban pristup na više razina i s više dionika koji obuhvaća ljudska prava, dijalog i medijaciju, rješavanje i prevenciju sukoba u suradnji s većim brojem državnih i nedržavnih aktera kao što su vjerske organizacije, vjerski vođe, skupine nereligioznih osoba, organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava; poziva na poboljšanje suradnje s inicijativama UN-a u tom području; ponovno traži redovnu i javnu reviziju smjernica EU-a o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja, kojom bi se omogućila procjena njihove provedbe i prijedloga za njihovo ažuriranje; konstatira da je smjernicama EU-a predviđeno da Radna skupina za ljudska prava (COHOM) po isteku trogodišnjeg razdoblja izvrši evaluaciju njihove provedbe, ali da takva evaluacija nije objavljena ni predstavljena javnosti; smatra da bi se u takvoj evaluaciji trebale naglasiti najbolje prakse, utvrditi područja koja se mogu poboljšati i pružiti konkretne preporuke o provedbi Smjernica u skladu s utvrđenim vremenskim okvirom i ključnim etapama; poziva da se ta evaluacija uključi u godišnja izvješća EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu; ujedno traži da se izvješća o napretku provedbe smjernica redovito dostavljaju Parlamentu;

utorak, 3. svibnja 2022.

37. poziva EU i njegove države članice da ojačaju mehanizme pravne i institucijske zaštite kako bi se osigurala ljudska prava pripadnika manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti te svih osoba u ranjivom položaju, uključujući žene i djevojčice, pripadnike različitih etničkih skupina ili kasta, starije osobe i osobe s invaliditetom, migrante, izbjeglice i interno raseljene osobe te pripadnike zajednice LGBTIQ, kako bi bili potpuno zaštićeni na temelju njihovih temeljnih prava i kako ne bi bili izloženi diskriminaciji zbog svoje vjeroispovijesti ili uvjerenja;

38. naglašava da instrumentalizacija vjere i uvjerenja predstavlja važan pokretač sukoba diljem svijeta; naglašava da progon i diskriminacija na temelju vjeroispovijesti i uvjerenja prisiljava mnoge pojedince i zajednice da migriraju ili postanu interno raseljeni; poziva Komisiju i države članice EU-a da pomognu svim raseljenim osobama, uključujući one koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti, koje se dobrovoljno žele vratiti u svoje domovine kad to materijalni i sigurnosni uvjeti dozvoljavaju i kad okolnosti koje su dovele do njihova odlaska više ne postoje, osobito doprinoseći njihovim sredstvima za život i obnovi njihove stambene i osnovne infrastrukture, primjerice škola i bolnica;

39. poziva EU i njegove partnere da razmotre mapiranje uloge religije u određenim sukobima, utvrđivanje postojećih pozitivnih mjera vjerskih vođa i sudjelovanje u njima u nastojanjima na izgradnji mira, analizi i sprečavanju sukoba te slušanju i procjeni višestrukih glasova koji predstavljaju i većinske i manjinske vjerske skupine;

40. ističe da nasilje koje se provodi nad vjerskim manjinama tijekom sukoba te manjine može učiniti podložnima daljnjim napadima u okruženju izbjegličkog života zbog pogrešnog tumačenja humanitarnih načela neutralnosti i univerzalnosti te raširenih pretpostavki o religiji kao nebitnom elementu ili elementu razdora;

41. apelira na ESVD i delegacije EU-a da u strategije za ljudska prava i demokraciju po pojedinim zemljama za razdoblje 2021. – 2024. uključe ciljeve koji se posebno odnose na progon manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti za sve relevantne situacije; poziva ESVD i delegacije EU-a da dosljedno potežu opća pitanja i konkretne slučajeve vezane uz progon ili diskriminaciju manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti tijekom dijaloga o ljudskim pravima s partnerskim zemljama i na forumima UN-a za ljudska prava, primjenjujući pristup usmjeren na rezultate koji uključuje rodnu perspektivu; ponovno traži da se zastupnicima u Parlamentu omogući pristup sadržaju tih strategija po pojedinim zemljama; primjećuje da broj ateista i nereligioznih skupina ubrzano raste te da bi prema njima trebalo jednako postupati unutar političkog okvira EU-a;

42. ističe da glavni uzroci diskriminacije nad manjinama u nekim zemljama dolaze od nedržavnih aktera; poziva Komisiju i države članice da se ne usmjere isključivo na diskriminaciju čiji su temelji u vlasti i da surađuju s partnerskim zemljama na rješavanju uzroka društvene diskriminacije nad manjinama, s posebnim naglaskom na govoru mržnje;

43. poziva delegacije EU-a i predstavništva država članica da podupru borbu za ljudska prava i novinare aktivne u području prava manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti i po potrebi, u slučajevima kada su ti pojedinci u opasnosti, olakšaju izdavanje hitnih viza i osiguraju privremeni smještaj u državama članicama EU-a;

44. poziva Komisiju da pruži potporu organizacijama civilnog društva i društvenim kampanjama kojima se promiče razumijevanje i osviještenost o nevećinskim skupinama na temelju vjeroispovijesti i uvjerenja, posebno humanistima i ateistima u zemljama u kojima se suočavaju s posebno teškim oblicima diskriminacije;

45. poziva Komisiju i ESVD da pobliže nadziru stanje ljudskih prava manjina na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti u trećim zemljama i provedbu povezanih obveza tih zemalja u okviru bilateralnih sporazuma s EU-om; poziva Komisiju da u tom pogledu posebno preispita prihvatljivost trećih zemalja u okviru općeg sustava povlastica; zalaže se za sustav kojim se postupno dodjeljuju povlastice trećoj zemlji ovisno o njejoj sukladnosti s obvezama u pogledu ljudskih prava, uključujući slobodu uvjerenja i vjeroispovijesti;

46. naglašava da bi EU trebao uzeti u obzir konkretne izazove s kojima se vjerske, etničke i jezične manjine često suočavaju kada ostvaruju pristup humanitarnoj pomoći zbog marginalizacije, aktivnog ciljanja ili lošeg socioekonomskog stanja; poziva Komisiju da ocijeni stvarni pristup manjina humanitarnoj pomoći i da zajamči da se u okviru njezine humanitarne politike ne zanemaruju manjine;

utorak, 3. svibnja 2022.

47. žali zbog uništavanja i oštećenja vjerskih objekata, koji su sastavni dio kulturne baštine, te poziva na njihovu zaštitu i obnovu; preporučuje da EU uključi zaštitu kulturne baštine kao element vanjskih djelovanja svoje vanjske politike u cilju očuvanja mira, promicanja pomirenja i sprječavanja sukoba; preporučuje da se EU koristi suradnjom u pogledu kulturne baštine u okviru mjera za izgradnju povjerenja u mirovnim procesima;

48. poziva Komisiju da osigura odgovarajuća financijska sredstva za pitanja vezana uz zaštitu osoba koje pripadaju manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti u okviru tematskog programa o ljudskim pravima Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa; poziva EU da osigura poštivanje načela pluralizma, neutralnosti i pravednosti te da se pri dodjeli sredstava u tu svrhu strogo suzdrži od jačanja politika ili zakonodavstva koje daju prednost jednoj skupini na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti pred drugima;

49. preporučuje da se ojača multilateralna suradnja EU-a radi promicanja poštovanja manjina na temelju vjeroispovijesti ili uvjerenja i njegova uvrštenja u politike ljudskih prava diljem svijeta; traži da EU i njegove države članice poboljšaju suradnju s UN-om, Vijećem Europe i Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS), da pojačaju otvorene i konstruktivne dijaloge s Afričkom unijom, Organizacijom američkih država, Udruženjem država jugoistočne Azije, Organizacijom islamske suradnje i drugim regionalnim organizacijama te da uspostave saveze s trećim zemljama ili skupinama država istomišljenica kako bi se pružio međunarodni odgovor na pitanja ljudskih prava s kojima se suočavaju manjine na temelju uvjerenja i vjeroispovijesti, a posebno one koje su najosjetljivije ili najugroženije u područjima sukoba; preporučuje da EU i dalje bude vodeći pokrovitelj rezolucija o slobodi mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti ili uvjerenja u Općoj skupštini UN-a i Vijeću UN-a za ljudska prava; poziva zajedničke inicijative EU-a i UN-a da riješe problem progona i diskriminacije manjina na temelju uvjerenja i vjeroispovijesti i nereligioznih osoba; poziva EU da pojača suradnju s Vijećem UN-a za ljudska prava, osobito putem postupaka pred Vijećem UN-a za ljudska prava, Uredom visokog povjerenika za ljudska prava i posebnim izvjestiteljem za slobodu uvjerenja ili vjeroispovijesti; preporučuje da posebni izaslanici za slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja u svim državama članicama EU-a razmjenjuju svoje najbolje prakse i blisko surađuju;

50. naglašava važnost 22. kolovoza kao Međunarodnog dana sjećanja na žrtve nasilja zbog vjeroispovijesti ili uvjerenja; poziva Vijeće, Komisiju i države članice EU-a da pri izradi planova posebnu pažnju posvete tom danu i da aktivno surađuju s manjinama na temelju uvjerenja ili vjeroispovijesti radi pokazivanja posvećenosti promicanju i zaštiti njihovih sloboda i nastojanju na sprječavanju budućih činova nasilja i nesnošljivosti protiv tih manjina;

o

o o

51. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnom predstavniku EU-a za ljudska prava, vladama i parlamentima država članica i Ujedinjenim narodima.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0138

Strategija EU-a za promicanje obrazovanja djece u svijetu

Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. Prema strategiji EU-a za promicanje obrazovanja djece u svijetu: ublažavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19 (2021/2209(INI))

(2022/C 465/04)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta od 20. studenoga 1989.,
- uzimajući u obzir članak 26. Opće deklaracije o ljudskim pravima, članak 18. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, članke 13. i 14. Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima te članak 10. Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena,
- uzimajući u obzir UN-ove ciljeve održivog razvoja usvojene 2015. i Izvješće UN-a o ciljevima održivog razvoja za 2021.,
- uzimajući u obzir Opće napomene Odbora UN-a za prava djeteta ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Smjernice EU-a o pravima djeteta od 18. prosinca 2009.,
- uzimajući u obzir Globalnu studiju UN-a o djeci lišenoj slobode od 11. srpnja 2019.,
- uzimajući u obzir političko izvješće UN-a od 15. travnja 2020. naslovljeno „The impact of COVID-19 on children” (Utjecaj bolesti COVID-19 na djecu) i pozitivan odgovor koji su zajedno inicirali EU i Skupina latinskoameričkih i karipskih država, a koji su potpisale 173 zemlje,
- uzimajući u obzir politički odgovor Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj od 19. listopada 2020. naslovljen „What is the impact of the COVID-19 pandemic on immigrants and their children?” (Koji je učinak pandemije bolesti COVID-19 na imigrante i njihovu djecu?),
- uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a protiv diskriminacije u obrazovanju, donesenu 14. prosinca 1960.,
- uzimajući u obzir brošuru UNICEF-a, UNESCO-a i Svjetske banke naslovljenu „Mission: Recovering Education in 2021” (Misija: oporavak obrazovanja 2021.),
- uzimajući u obzir članak 49. Povelje Organizacije američkih država iz 1967.,
- uzimajući u obzir članak 11. Afričke povelje o pravima i dobrobiti djeteta iz 1990.,
- uzimajući u obzir članke 17 i 25. Afričke povelje o ljudskim pravima i pravima narodâ iz 1981.,
- uzimajući u obzir članak 31. Deklaracije o ljudskim pravima Udruženja država jugoistočne Azije iz 2012.,

⁽¹⁾ Osobito Opću napomenu br. 5. o općim mjerama provedbe Konvencije o pravima djeteta; br. 6. o postupanju prema djeci bez pratnje i djeci odvojenoj od roditelja izvan njihove države porijekla; br. 10. o pravima djece u maloljetničkom pravosuđu; br. 12. o pravu djeteta da bude saslušano; br. 13. o pravu djeteta na zaštitu od svih oblika nasilja; br. 14. o pravu djeteta da se prvenstveno u obzir uzmu njegovi najbolji interesi; br. 15. o pravu djeteta na uživanje u najvišem mogućem standardu zdravstvene zaštite i br. 16. o obvezama države povezanima s utjecajem poslovnog sektora na prava djece.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir članak 14. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,
 - uzimajući u obzir članak 3. stavak 5. i članak 21. Ugovora o Europskoj uniji,
 - uzimajući u obzir izvješće o razvojnom programu UN-a pod nazivom „Leaving No One Behind: Impact of COVID-19 on the Sustainable Development Goals (SDGs)” (Nitko ne smije biti zapostavljen: utjecaj bolesti COVID-19 na ciljeve održivog razvoja),
 - uzimajući u obzir europsko jamstvo za djecu,
 - uzimajući u obzir da je 2021. proglašena Međunarodnom godinom za ukidanje dječjeg rada i Komisijin pristup nulte tolerancije prema dječjem radu,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2019. o pravima djece povodom 30. obljetnice Konvencije UN-a o pravima djeteta ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 11. ožujka 2021. o sukobu u Siriji – deset godina nakon ustanka ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za razvoj i Odbora za kulturu i obrazovanje,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0058/2022),
- A. budući da je zbog pandemije bolesti COVID-19 u svijetu umrlo gotovo pet milijuna ljudi, što je potaknulo vlade diljem svijeta da donesu izvanredne mjere za sprečavanje širenja te bolesti, uključujući zatvaranje škola i ograničavanje pristupa obrazovnim ustanovama;
- B. budući da nove varijante pospješuju zdravstvenu krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, dok se zbog sukoba i drugih kriza, uključujući klimatsku krizu, djeca i dalje izložena povećanom riziku da neće steći osnovno obrazovanje;
- C. budući da je pravo na obrazovanje međunarodno priznato temeljno ljudsko pravo koje je neophodno za ostvarivanje drugih ljudskih prava; budući da pravo na obrazovanje podrazumijeva da je osnovno obrazovanje obvezno i univerzalno te da je dostupno svima;
- D. budući da UNICEF procjenjuje da je više od 168 milijuna djece izgubilo cijelu godinu obrazovanja zbog zatvaranja škola za vrijeme ograničenja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19, a podaci UNESCO-a pokazuju da je obrazovanje znatno narušeno za 800 milijuna studenata diljem svijeta koji su u prosjeku izgubili dvije trećine akademske godine;
- E. budući da su od ožujka 2020. otprilike 194 zemlje bile prisiljene zatvoriti sve škole zbog pandemije bolesti COVID-19, što je utjecalo na više od 1,8 milijardi učenika diljem svijeta i onemogućilo im pristup obrazovanju i drugim ključnim uslugama koje škole pružaju; budući da su u nekim regijama škole i dalje zatvorene; budući da se zbog zatvaranja škola djeca sve više izlažu nasilju, zlostavljanju i izrabljivanju, među ostalim u obiteljskom okruženju; budući da djelomično ili potpuno zatvaranje škola utječe na djecu iz ranjivih i marginaliziranih skupina jer dovodi do povećanja postojeće nejednakosti u obrazovnom sustavu i ometa sve aspekte njihovih svakodnevnih života;
- F. budući da prema UNICEF-u trećina djece diljem svijeta nema pristup internetu, što stvara prepreku pristupu daljinskom/digitalnom učenju; budući da će nakon pandemije bolesti COVID-19 i dalje postojati potreba za programima učenja i poučavanja na daljinu, posebno u zemljama pogođenima prirodnim katastrofama i sukobima; budući da je e-učenje stvorilo nove poteškoće za nastavnike u pogledu olakšavanja učenja i održavanja društvene interakcije; budući da pandemija bolesti COVID-19 i inovativne mjere donesene po hitnom postupku za osiguravanje kontinuiranog učenja za djecu pružaju priliku da se osmisli obrazovanje nove vrste koje je usmjerenije na budućnost, uključivije, fleksibilnije i otpornije; budući da programi učenja na daljinu moraju biti dostupni svojoj djeci, uzimajući u obzir socioekonomske izazove s kojima se djeca mogu suočiti, kao i nedostatak pristupa internetu, emitiranom sadržaju ili digitalnim medijima;

⁽²⁾ SL C 232, 16.6.2021., str. 2.

⁽³⁾ SL C 474, 24.11.2021., str. 130.

utorak, 3. svibnja 2022.

- G. budući da ekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19 s kojima se suočavaju roditelji utječu na zdravlje, dobrobit i pristup obrazovanju njihove djece; budući da roditelji u trenutku zatvaranja škola nisu bili pripremljeni za obrazovanje na daljinu i kod kuće; budući da su neki zaposleni roditelji, bez financijskih mogućnosti ili alternativnog izbora, bili prisiljeni ostaviti djecu samu kod kuće, a drugi su, uglavnom žene, prisiljeni napustiti posao, zbog čega su obitelji dovedene u siromaštvo;
- H. budući da je više od 90 % zemalja tijekom izvanrednog zatvaranja škola uvelo neki oblik učenja na daljinu; budući da su od učenja na daljinu najviše koristi imala djeca u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, dok je za predškolsku djecu postojao rizik da neće biti pripremljena za osnovnu školu;
- I. budući da su djeca diljem svijeta od početka pandemije bolesti COVID-19 izgubila oko 1,8 bilijuna sati fizičke nastave te da je zbog zatvaranja škola diljem svijeta propušteno više od 39 milijardi obroka u školama ⁽⁴⁾;
- J. budući da se svijet već prije pandemije bolesti COVID-19 suočavao s globalnom krizom učenja uzrokovanom ne samo otežanim pristupom obrazovanju zbog siromaštva, dugim putovanjima do najbliže škole, štetnim rodnim normama, diskriminacijom ranjivih skupina, rizicima za okoliš i sukobima, nego i obrazovanjem koje ne vodi nužno do usvajanja znanja; budući da je pandemija dodatno pogoršala kritičnu situaciju djece u nizu regija zahvaćenih sukobima, koju često, među ostalim, obilježavaju sve veća nesigurnost, veća ranjivost na učinke klimatskih promjena i napadi na obrazovne ustanove, zbog čega su djeca izložena povećanom riziku od novačenja i uključivanja u sukobe, što je teško kršenje prava djece i međunarodnog humanitarnog prava; budući da 617 milijuna djece i adolescenata diljem svijeta ne može doseći osnovnu razinu sposobnosti čitanja ⁽⁵⁾ i računanja, iako dvije trećine njih pohađa školu;
- K. budući da je bolest COVID-19 poništila 20 godina napredovanja u području obrazovanja; budući da je 2020. dodatnih 101 milijuna djece, odnosno 9 % djece od 1. do 8. razreda, palo ispod minimalne razine vještine čitanja ⁽⁶⁾;
- L. budući da se procjenjuje da do 2030. dodatnih 825 milijuna djece neće ući u odraslu dob s vještinama iz srednjoškolskog obrazovanja koje su im potrebne za rad i život; budući da milijuni djece i mladih koji redovito pohađaju školu ne razvijaju znanje i vještine koje su im potrebne za uspješan ulazak na tržište rada, ostvarenje punog potencijala i doprinos njihovim zajednicama;
- M. budući da zatvaranje škola ima velik gospodarski učinak jer sprječava djecu i mlade da razviju potrebne vještine, ostvare svoj puni potencijal i pripreme se za život, što dovodi do nezaposlenosti i, posljedično, povećanja neravnopravnosti, zbog čega im se otvara manje prilika;
- N. budući da prema podacima UN-a za 11 milijuna učenika osnovnih i srednjih škola diljem svijeta, od kojih su 5,2 milijuna djevojčice, postoji bojazan da neće nastaviti školovanje nakon zatvaranja škola povezanog s bolešću COVID-19 ⁽⁷⁾; budući da se rizik da će djeca u potpunosti napustiti obrazovanje sve više povećava što duže ne pohađaju školu; budući da bi takva situacija mogla ugroziti rezultate ostvarene u području obrazovanja i napredak prema postizanju ciljeva održivog razvoja te osobito onih povezanih sa suzbijanjem siromaštva, zdravljem i dobrobiti i kvalitetnim obrazovanjem;
- O. budući da zatvaranje škola ima jasne rodno utemeljene učinke i dovodi do rizikâ od povećanja nejednakosti; budući da se procjenjuje da zatvaranje škola tijekom kriza može dovesti do povećanja broja trudnoća u tinejdžerskoj dobi; budući da su djevojčice koje ne pohađaju školu nerazmjerno izložene riziku od ranih i prisilnih brakova i spolnog iskorištavanja; budući da se procjenjuje da bi tijekom sljedećeg desetljeća moglo doći do još dva milijuna slučajeva

⁽⁴⁾ Ured za istraživanja UNICEF-a, COVID-19: *Missing More Than a Classroom. The impact of school closures on children's nutrition* (COVID-19: nedostaje nam više od učionice. Utjecaj zatvaranja škola na dječju prehranu), siječanj 2021.

⁽⁵⁾ UNESCO, informativni članak br. 46, „More Than One-Half of Children and Adolescents Are Not Learning Worldwide” (Više od polovine djece i adolescenata diljem svijeta ne uči), rujanj 2017.

⁽⁶⁾ *Izješće UN-a o ciljevima održivog razvoja za 2021.*, 15. srpnja 2021.

⁽⁷⁾ UNESCO, „How many students are at risk of not returning to school?” (Za koliko učenika postoji bojazan da se neće vratiti u školu?), 30. srpnja 2020.

utorak, 3. svibnja 2022.

genitalnog sakaćenja žena; budući da bi veliki broj djevojaka mogao biti spriječen vratiti se u škole nakon ponovnog otvaranja s obzirom na postojanje određenih diskriminirajućih politika kojima se trudnim djevojkama i mladim majkama zabranjuje školovanje;

- P. budući da 129 milijuna djevojčica u svijetu ne pohađa školu, uključujući 32 milijuna njih osnovnoškolske dobi, 30 milijuna mlađe srednjoškolske dobi i 67 milijuna starije srednjoškolske dobi; budući da je manje od polovice zemalja diljem svijeta postiglo rodni paritet u sudjelovanju u osnovnom obrazovanju; budući da su zbog prelaska na učenje na daljinu djeca, posebno djevojčice, iz najsiromašnijih i najranjivijih kućanstava izložena znatnom riziku od trajnog napuštanja školovanja ili prekida na dulje razdoblje;
- Q. budući da se devet od deset zemalja u kojima je djevojčicama najviše otežan pristup obrazovanju nalazi u supsaharskoj Africi, uz Afganistan, u kojem su talibani praktički onemogućili djevojčicama obrazovanje nakon osnovne škole jer su naredili ponovno otvaranje srednjih škola samo za dječake; budući da zbog nejasne politike talibana te nepreciznih i neispunjenih obećanja o obrazovanju djevojčica milijuni djevojčica u Afganistanu s razlogom strahuju za svoje obrazovanje; budući da se pojavilo nekoliko međunarodnih inicijativa koje su pokrenule sveučilišta i fizičke osobe, a koje nude obrazovanje na daljinu za djevojke i žene u Afganistanu;
- R. budući da su, prema mišljenju više nacionalnih i regionalnih tijela kaznenog progona, djeca koja nisu u školi, posebno djevojčice i djeca u nepovoljnom položaju, kao što su, među ostalim, djeca iz manjinskih skupina, djeca iz ruralnih područja, djeca autohtonog stanovništva, djeca migranti, uključujući izbjeglice, djeca s invaliditetom i djeca u skrbništvu te djeca koja su uslijed pandemije izgubila roditelje, djedove i bake, nerazmjerno izložena iskorištavanju, dječjem radu i nasilju u obitelji, uključujući svjedočenje nasilju, zlostavljanju na internetu i drugim zločinima kao što su seksualno iskorištavanje i zlostavljanje⁽⁸⁾;
- S. budući da, osim što nastaju ogromni socijalni troškovi, Svjetska banka procjenjuje da bi zatvaranje škola na svjetskoj razini u trajanju od pet mjeseci moglo dovesti do gubitka u učenju u sadašnjoj vrijednosti od 10 bilijuna USD; budući da gubitak u učenju može dnevno koštati gospodarstva do 161 milijun USD;
- T. budući da je zatvaranje škola nažalost bilo ključno za ograničavanje širenja bolesti COVID-19; budući da su škole više od mjesta na kojima djeca mogu učiti jer također predstavljaju mjesta susreta i centre za mentalno zdravlje i psihosocijalnu potporu; budući da prema UNESCO-u i UNICEF-u zatvaranje škola ne utječe samo na pravo na obrazovanje, nego i na pravo na zdravlje, pri čemu više od 80 milijuna djece nije primilo primarno cjepivo zbog zatvaranja škola; budući da zatvaranje škola znači da nastavnici nisu bili u prilici zamijetiti znakove zlostavljanja ili nedostatka odgovarajuće roditeljske skrbi; budući da prema podacima UNICEF-ova Ureda za istraživanje Innocenti i Svjetskog programa za hranu zatvaranje škola utječe i na pravo na kvalitetnu prehranu i pristup svakodnevnom obroku; budući da programi prehrane u školi mogu biti poticaj za povratak djece iz najranjivijih skupina u školu; budući da zatvaranje škola ozbiljno utječe na mentalnu dobrobit djece jer ona mogu biti izložena nasilju i stresu u svom domu; budući da zatvaranje škola može imati akutne i dugotrajne psihosocijalne posljedice sve do depresije, povećane anksioznosti i samoubojstva zbog toga što je djeci onemogućeno održavanje društvenih kontakata;
- U. budući da napuštanje školovanja povećava društvenu nejednakost i može utjecati na stabilnost i blagostanje zemlje te tako ugroziti budućnost milijuna djece u svijetu i teško utjecati na čitavu generaciju; budući da se obrazovanje pokazalo ključnim za borbu protiv ekstremizma i radikalizacije djece i mladih;
- V. budući da prema izvješću UNHCR-a o obrazovanju za 2021. polovina ukupnog broja djece izbjeglica još uvijek ne pohađa školu; budući da su djeci izbjeglicama uskraćene prilike za učenje na daljinu; budući da prenapučeni uvjeti u kojima žive djeca izbjeglice, posebno oni koji žive u izbjegličkim kampovima, često potiču širenje virusa i otežavaju pridržavanje sanitarnih pravila; budući da je stanje uzrokovano bolešću COVID-19 u tim kampovima kriza koja prijete

⁽⁸⁾ Priopćenje za medije EUROPOL-a od 19. lipnja 2020. naslovljeno „Exploiting Isolation: Sexual Predators Increasingly Targeting Children during COVID Pandemic” (Iskorištavanje izolacije: djeca još više na meti seksualnih predatora tijekom pandemije COVID-a 19).

utorak, 3. svibnja 2022.

djeci jer brojna djeca već pokazuju znakove oslabljenog imuniteta ili drugih zdravstvenih problema tijekom svojih formativnih godina, što ih dovodi u veću opasnost od razvijanja težeg oblika bolesti kada se zaraze tim smrtonosnim virusom; budući da većina izbjegličkih kampova nema odgovarajuće zdravstvene usluge kojima bi se na odgovarajući način ispunile potrebe djece i njihovih obitelji;

W. budući da nejednaka distribucija cjepiva protiv bolesti COVID-19 diljem svijeta nerazmjerno utječe na zemlje s niskim dohotkom;

1. uzima u obzir i cijeni rad učitelja, svih vrsta nastavnika i pomoćnog osoblja, koji su se brzo prilagodili situaciji nastaloj zbog pandemije bolesti COVID-19 i osigurali nastavak procesa učenja za djecu i adolescente; pohvaljuje inicijative međunarodnih i lokalnih organizacija civilnog društva, fizičkih osoba i poduzeća kojima se djeci osiguravaju informacijske i komunikacijske tehnologije, programi učenja na daljinu i drugi materijali za učenje, posebno u zemljama u kojima djeca imaju ograničen pristup učenju na daljinu ili uopće nemaju pristup učenju; potiče Komisiju, Europsku službu za vanjsko djelovanje (EEAS) i države članice da promiču pristup globalnih nastojanja za ublažavanje učinka pandemije bolesti COVID-19 na pristup djece obrazovanju koji se temelji na pravima djeteta i načelima nediskriminacije, djelujući u najboljem interesu djeteta i uz sudjelovanje djeteta;

2. potvrđuje da je obrazovanje međusektorsko pitanje relevantno za sve dimenzije održivog razvoja;

3. pozdravlja obveze preuzete na Svjetskoj konferenciji UNESCO-a o obrazovanju za održivi razvoj 2021. i usvajanje Berlinske deklaracije; ustraje u osiguravanju kvalitetnog obrazovanja za svu djecu kao pokretača svih UN-ovih ciljeva održivog razvoja i naglašava važnost uključivanja održivog razvoja u sve razine obrazovanja i osposobljavanja od ranog djetinjstva do tercijarnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje, neformalno obrazovanje i informalno učenje;

4. ustraje u tome da EU bude predvodnik kao obrazovna sila koja državama članicama omogućuje da u potpunosti iskoriste svoje kapacitete za potporu obrazovanju djece u svijetu i izraze svoja uvjerenja o tom pitanju; ističe ključnu ulogu budućeg europskog prostora obrazovanja koji pruža važnu priliku za pojačanu međunarodnu suradnju kako bi se izgradile sinergije u obrazovanju i izvan Europe u cilju razvoja zajedničkih pristupa i rješenja za zajedničke izazove; potiče Komisiju da udvostruči svoje napore u definiranju strategije u tu svrhu, uključujući jasan nacrt i ciljeve;

5. naglašava da je od ključne važnosti zajamčiti pravo djeteta na obrazovanje i svakom djetetu dati priliku da se vrati u školu te poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže vlasti trećih zemalja u davanju prednosti ponovnom otvaranju škola u svojim planovima oporavka, uključujući potporu za nastavnike kako bi se djeci pomoglo da nadoknade propušteno gradivo i potporu dobrobiti djece, s obzirom na to da su škole ključne za obrazovanje, sigurnost, zdravlje, prehranu i opću dobrobit djece;- poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže vlasti trećih zemalja u tome da osiguraju svoj djeci mogućnost korištenja njihova prava na besplatno osnovnoškolsko obrazovanje i poduzmu mjere radi osiguravanja raspoloživosti i dostupnosti srednjoškolskog obrazovanja; usto poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže tijela trećih zemalja u razvoju i provedbi digitalnih metoda poučavanja i učenja i olakšaju pristup internetu za sve;

6. smatra da poboljšanje mobilizacije domaćih resursa, zaštita i izuzetno povećanje domaćih rashoda za socijalne sektore, posebno obrazovanje i zdravstvo te poboljšanje kvalitete tih rashoda trebaju biti prioritet u nacionalnim planovima oporavka i programima pomoći europskih i međunarodnih financijskih institucija diljem svijeta; u tom kontekstu inzistira na jamčenju pravedne raspodjele i financiranja kako siromašna i marginalizirana djeca u nepovoljnom položaju, s posebnim naglaskom na djevojčicama, i mladi i obitelji ne bi bili zapostavljeni; naglašava da najbolji interes djeteta treba biti vodilja za sva nastojanja da se ublaži učinak pandemije bolesti COVID-19 na pristup obrazovanju i da takve mjere trebaju poštovati prava djece na informiranost, osnaživanje i stjecanje prilika za to da se njihov glas čuje;

utorak, 3. svibnja 2022.

7. ističe da je nužno uzeti u obzir socijalni položaj roditelja i pružiti potporu obiteljima čiji su se prihodi smanjili zbog ekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19;
8. potvrđuje da postizanje kvalitetnog obrazovanja mora biti prioritet službene razvojne pomoći EU-a i država članica;
9. napominje da prisilno raseljavanje dovodi do sve većeg broja osoba koje žive u izbjeglištvu; poziva Komisiju da da podršku prijenosu vještina unutar izbjegličkih kampova i da pruži snažnu obrazovnu potporu izbjeglicama i raseljenim osobama kako bi se poduprla njihova integracija i sudjelovanje u aktivnostima kojima se ostvaruju prihodi;
10. zabrinut je zbog dugotrajnih financijskih posljedica pandemije na financiranje obrazovanja jer većina država članica UNESCO-a još nije dosegla prag od 4 do 6 % BDP-a ili 15 do 20 % javnih rashoda;
11. naglašava nepravdu u okviru borbe protiv pandemije zbog nejednake dostupnosti cjepiva i posljedično nejednakih mogućnosti zaštite; naglašava da se pandemija može zaustaviti samo na globalnoj razini i da cjepiva moraju biti dostupna svima; poziva države članice da povećaju svoje doprinose programu UN COVAX i poboljšaju njegovu cjelokupnu učinkovitost kako bi se trećim zemljama osigurao dostatan pristup cjepivima protiv bolesti COVID-19 i kako bi im se omogućilo da provedu nacionalne kampanje cijepljenja protiv bolesti COVID-19 koje su u skladu sa smjernicama nadležnih nacionalnih tijela za javno zdravstvo i Svjetske zdravstvene organizacije u cilju osiguravanja brzog povratka u škole; potiče Komisiju, ESVD i države članice da blisko surađuju sa svojim transatlantskim saveznicima i međunarodnim partnerima kako bi se povećala globalna opskrba cjepivima protiv bolesti COVID-19, čime bi se osigurala pravedna distribucija zemljama i stanovništvu kojima je pomoć najpotrebnija, te kako bi se poboljšao globalni pristup cjenovno pristupačnim medicinskim proizvodima povezanim s bolešću COVID-19 i kako bi se riješio problem globalnih ograničenja proizvodnje i nestašice u opskrbi;
12. potiče EU, zajedno s SAD-om i drugim članicama Svjetske trgovinske organizacije (WTO), da poveća proizvodnju i raspon mogućnosti opskrbe kako bi se osigurao pravedan pristup dijagnostici, cjepivima, lijekovima i drugim relevantnim zdravstvenim proizvodima potrebnima za ograničavanje, sprečavanje i liječenje bolesti COVID-19 te kako bi se osiguralo da se ti ciljevi ostvare na 12. ministarskoj konferenciji WTO-a;
13. poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže tijela trećih zemalja u financiranju i provedbi operacija „sigurnih škola”, uključujući pružanje higijenskih potrepština i razmjenu informacija o pranju ruku i drugim higijenskim mjerama te održavanje kontinuiteta usluga prehrane za djecu školske dobi i adolescente; ističe da školski obroci i čista voda nisu ključni samo za osiguravanje prehrane, rasta i razvoja djeteta, već su i snažan poticaj da se djeca, a posebno djevojčice i djeca iz najsiromašnijih i najmarginaliziranijih skupina, vrate u školu nakon ukidanja ograničenja; naglašava u tom pogledu ključnu ulogu učitelja i aktera civilnog društva, uključujući vjerske organizacije, vjerske zajednice i nevladine organizacije, za promociju zdravlja i sprječavanje širenja pandemije bolesti COVID-19 te pružanje potpore djeci i njihovim obiteljima, svladavanje izazova i poteškoća uzrokovanih zdravstvenom krizom, poboljšavanje njihove dobrobiti i pružanje programa osposobljavanja i obrazovanja;
14. poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže vlasti trećih zemalja u izradi planova za ublažavanje rizika za obrazovanje i upravljanje tim rizikom putem planiranja otpornosti; ističe važnost izrade i osiguranja planova za izvanredne situacije i odgovora na krizu kako bi se smanjio rizik od prijenosa bolesti COVID-19 u školama i kako bi se umanjio učinak zatvaranja škola na djecu i njihove obitelji, posebno na najsiromašniju i najmarginaliziraniju djecu te na djecu s teškim invaliditetom; ističe da je potrebno na prvo mjesto staviti djecu iz područja zahvaćenih sukobom te njihov pristup kvalitetnom obrazovanju;
15. ističe učinak koji bi zatvaranje škola moglo imati na poslovne obveze roditelja dok istodobno skrbe o svojoj djeci; ističe da je važno zaposlenim roditeljima pružiti odgovarajuće resurse i smjernice za obrazovanje na daljinu, izvannastavne aktivnosti i metode psihološke potpore za uravnoteženje rada od kuće i obrazovanja kod kuće;

utorak, 3. svibnja 2022.

16. naglašava važnost pružanja obrazovne i psihosocijalne potpore djeci i obiteljima koje se moraju samoizolirati kako bi se rizik od zaraze sveo na najmanju moguću mjeru u cilju smanjenja stresa i tjeskobe u njihovim domovima;

17. poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže vlasti trećih zemalja u proaktivnom pružanju smjernica o najboljim praksama učenja na daljinu te u brizi da se primjenjuju odgovarajući i sigurni alati, kurikulumi i tehnologije i da oni budu dostupni djeci iz obitelji s niskim primanjima, djeci iz ruralnih područja, djeci starosjedioca i migranata, marginaliziranoj djeci i djeci s invaliditetom ili s teškoćama u učenju, djeci u alternativnoj skrbi, djeci u objektima za zadržavanje i djeci koja žive u udaljenim područjima ili u okruženjima u kojima im je uskraćena sloboda ili u kojima pristup internetu nije sveprisutan; ponovno ističe potencijal koji digitalno učenje ima za omogućavanje obrazovnim ustanovama da dopru do sve djece velikom brzinom i u velikim razmjerima te istodobno potičući partnerstva i radeći sa širokim rasponom dionika iz civilnog društva te javnog i privatnog sektora; no ustraje u tome da se ulaganjima u digitalno učenje mora nastojati smanjiti digitalni jaz, da ona trebaju biti posebno prilagođena kontekstu i usklađena s najboljim interesima djeteta te da se ne smiju provoditi nauštrb potpore osnovnoj obrazovnoj infrastrukturi i osoblju te učenju koje zahtijeva fizičku prisutnost; podsjeća, međutim, da pristup digitalnim tehnologijama tijekom pandemije još nije bio pravedan niti raširen; smatra da su u tom sektoru potrebna velika ulaganja, kako u pogledu osposobljavanja tako i u pogledu financiranja; poziva EU i njegove države članice da nastave pružati pristupačne obrazovne resurse i otvoren pristup digitalnim alatima za nastavnike, roditelje i učenike; u tom kontekstu naglašava da se u pogledu svih digitalnih alata mora osigurati privatnost djece i zaštita osobnih podataka te voditi računa o rodno osjetljivim sadržajima i različitim životnim uvjetima djece;

18. poziva Komisiju i ESVD da, kako bi se povećala otpornost na aktualne i buduće krize, nastave sa snažnim financiranjem obrazovanja putem svih dostupnih financijskih instrumenata EU-a, u skladu s referentnom vrijednosti od 10 % za obrazovanje u okviru instrumenta Globalna Europa, te da povećaju dostupna financijska sredstva;

19. poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže tijela trećih zemalja u osiguravanju odgovarajuće skrbi za djecu, među ostalim izradom plana za izvanredne situacije za skrb o djeci koja su ostala bez roditelja ili bez odgovarajuće skrbi zbog teških slučajeva bolesti COVID-19 koji zahtijevaju hospitalizaciju odraslih pružatelja skrbi;

20. poziva Komisiju da uspostavi vezu između mogućih aktivnosti za smanjenje rizika ulaganja i financijske potpore za pristup obrazovanju i strukovnom osposobljavanju, posebno u pogledu uspostave odgovarajuće infrastrukture i osposobljavanja za nastavnike, u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa;

21. poziva Komisiju i ESVD da podrže vlade trećih zemalja u izgradnji i daljnjem razvoju jačih rodno osjetljivih i uključivih obrazovnih sustava uz iskorjenjivanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i djevojčicama; podsjeća da je UN pristup žena obrazovanju utvrdio kao temeljno pravo; smatra da bi povećanje stope obrazovanja djevojčica i podupiranje sudjelovanja žena u obrazovanju i odabiru karijere u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM) trebali biti glavni politički cilj EU-a i međunarodne razvojne zajednice; u tom pogledu ustraje na tome da je potrebno djevojčicama omogućiti da završe svoje obrazovanje te im osigurati pristup informacijama i uslugama prilagođenima njihovoj dobi, bez diskriminacije i rodne pristranosti te uz jednake mogućnosti za ispunjavanje njihova potencijala; naglašava hitnu potrebu da se uklone rodno uvjetovane prepreke obrazovanju kao što su zakoni, politike te štetne društvene i kulturne norme koje sprječavaju djevojčice da nastave svoje obrazovanje u slučaju trudnoće, braka i majčinstva; potiče borbu protiv rodni stereotipa te štetnih društvenih i kulturnih normi s pomoću obrazovanja te sprječavanje nasilja s pomoću rodno osjetljivih obrazovnih programa;

22. osuđuje činjenicu da milijuni djevojčica diljem svijeta nemaju pristup obrazovanju, zbog čega su izložene ovisnosti i većem riziku od nasilja i iskorištavanja, posebno u slučajevima u kojima vlasti sustavno uskraćuju ženama i djevojčicama pristup obrazovanju, radu i javnom životu; odbacuje zlorabu i instrumentalizaciju svake prakse kojom se potiče diskriminirajući pristup obrazovanju i zatvaranju škola; poziva na ukidanje tih praksi i na ponovno otvaranje svih škola za djevojčice i žene;

23. poziva Komisiju i ESVD da održe i dodatno povećaju postignuća ostvarena u posljednjih 20 godina u području obrazovanja djevojaka i žena u Afganistanu; potiče dodjelu potrebnih sredstava u okviru paketa humanitarne pomoći EU-a

utorak, 3. svibnja 2022.

za Afganistan kako bi se međunarodnim i lokalnim organizacijama omogućilo da olakšaju ponovno otvaranje obrazovnih ustanova za žene i djevojke te da razviju programe učenja na daljinu kao privremenu mjeru; poziva na to da se slična pozornost posveti obrazovanju afganistanske djece i mladih u zemljama koje su primile afganistanske izbjeglice;

24. ističe da se svim osobama mora jamčiti pravo na obrazovanje i informacije o spolnom i reproduktivnom zdravlju, planiranju obitelji, modernim metodama kontracepcije, sigurnom i zakonitom pobačaju te zdravstvenoj zaštiti majki, prenatalnoj i postnatalnoj zdravstvenoj zaštiti;

25. poziva Komisiju, ESVD i države članice, kao i nacionalne vlade trećih zemalja, da razviju posebne programe za upravljanje psihičkim i psihosocijalnim posljedicama pandemije bolesti COVID-19 na djecu, nastavnike i njihove zajednice, kao i njihovo ublažavanje, te da osmisle posebne kampanje za prevenciju usmjerene na djecu, roditelje i nastavnike o rizicima pri upotrebi interneta, kao što su uznemiravanje, nezakonita trgovina, seksualno zlostavljanje i zlostavljanje na internetu, te da promiču posebne planove za pomoć djeci koja su bila žrtve tih praksi i njihovim roditeljima;

26. naglašava potrebu za sveobuhvatnim programima spolnog odgoja koji su prilagođeni dobi i utemeljeni na dokazima kako bi se smanjila izloženost djevojčica i mladih žena ranom porodu i nenamjernoj trudnoći, dječjim brakovima, prostituciji, prijenosu HIV-a i rodno uvjetovanom nasilju;

27. napominje da je omjer učenika i osposobljenih stručnjaka u supsaharskoj regiji i dalje visok, unatoč raznim naporima EU-a i pomoći koju pruža; ističe da je regionalni prosjek 58 učenika po kvalificiranom učitelju na osnovnoškolskoj razini i 43 učenika po kvalificiranom učitelju na srednjoškolskoj razini; ističe da mnoge zemlje u razvoju imaju poteškoća s učinkovitim upotrebom resursa i da se vrlo često više sredstava namijenjenih za obrazovanje ne pretvara u više učenja i poboljšanje ljudskoga kapitala; naglašava da je uloga nastavnika olakšati učenje na svim razinama te ističe važnost tehnologije za učenje i učinkovito upravljanje školama i obrazovnim sustavima u tim zemljama; podsjeća da je prema UNESCO-u potrebno zaposliti najmanje 15 milijuna nastavnika kako bi se do 2030. ostvarili ciljevi povezani s obrazovanjem u supsaharskoj Africi, u skladu s ciljem održivog razvoja br. 4;

28. poziva Komisiju, ESVD i države članice da podrže tijela partnerskih zemalja u suočavanju s izazovima u njihovim obrazovnim sustavima kako bi bili sposobni izdržati buduće krize i kako bi ti sustavi postali otporniji i uključiviji, uz provedbu programa za ponovni nastavak učenja i zaštite proračuna za obrazovanje, s namjenskim ulaganjima u visokokvalitetno, cjenovno pristupačno i uključivo obrazovanje, uključujući ulaganja u alate obrazovne tehnologije, osposobljavanje nastavnika i druge resurse kako bi se osiguralo da djeca i mladi ostvare svoj puni potencijal te da budu pripremljeni za život i ne propuštaju mogućnosti za ulazak na tržište rada kasnije u životu, uz poštovanje obrazovnih potreba i prava svakog djeteta; ističe da programi učenja na daljinu osmišljeni za odgovor na buduće krize trebaju obuhvaćati različite materijale za učenje, uključujući tiskane materijale, kako bi oni bili dostupni djeci u najnepovoljnijem položaju i iz najmarginaliziranijih skupina;

29. pozdravlja Parišku deklaraciju UNESCO-a: globalni poziv na ulaganje u budućnost obrazovanja; potiče zemlje diljem svijeta da obrazovanje smatraju ulaganjem, a ne troškom; smatra da je adekvatna i učinkovita financijska pomoć u obrazovanju preduvjet za iskorjenjivanje siromaštva i poboljšanje dobrobiti, posebno u vrijeme kada su javni resursi sve više ograničeni suprotstavljenim zahtjevima u teško pogođenim sektorima kao što su zdravstvo i obrazovanje; apelira na Komisiju i države članice da znatno povećaju financiranje obrazovanja u svojim međunarodnim razvojnim strategijama i strategijama pomoći;

30. ističe da su mladi najvrjedniji kapital za poticanje gospodarskog razvoja zemalja u razvoju;

31. podsjeća da je globalna zajednica predana poboljšanju kvalitete obrazovanja do 2030. (cilj održivog razvoja br. 4);

32. poziva na jačanje međunarodnih obrazovnih razmjena između mladih u Africi i EU-u putem programa kao što su Erasmus i Erasmus za mlade poduzetnike, čiji je cilj pomoći novim poduzetnicima da steknu vještine relevantne za upravljanje poduzećima;

33. poziva države članice da uzmu u obzir činjenicu da je zdravstvena kriza uzrokovana bolešću COVID-19 pogoršala položaj osoba pritvorenih u kampovima u Siriji te ih poziva da svu europsku djecu koja se nalaze u tim kampovima odmah vrate u njihove domovine, brinući se pri tome da primarni cilj bude najbolji interes djeteta;

utorak, 3. svibnja 2022.

34. naglašava važnost uključivanja strukovnog osposobljavanja i programa za pružanje drugih prilika u planove oporavka kako bi se djeci i mladima pomoglo da uđu na tržište rada; poziva Komisiju, ESVD, države članice i treće zemlje na stvaranje poželjnih perspektiva za budućnost za mlade;

35. naglašava da je ulaganje u osposobljavanje i obrazovanje važno podržati stvaranjem radnih mjesta kako bi se sljedećoj generaciji mladih u Africi i drugim regijama u razvoju pružili bolji izgledi za budućnost; primjećuje posebnu važnost javno-privatnog partnerstva u postizanju 8. cilja održivog razvoja o pristupu dostojanstvenom radu; podsjeća da je srednjoškolsko i strukovno obrazovanje ključno za zapošljivost mladih i održivi razvoj; nadalje napominje da je sve većem broju mladih u Africi prije svega potrebna potpora u vidu kvalitetnog obrazovanja i unapređenja strukovnog osposobljavanja kako bi se povećala mobilnost i pristup tržištima i pravima;

36. poziva EU da u suradnji s privatnim sektorom potiče ulaganja u strukovno osposobljavanje i cjeloživotno učenje te jačanje obrazovnih struktura kako bi se iskoristio ljudski kapital;

37. ističe važnost trajnog profesionalnog razvoja i dodatne financijske potpore nastavnika kako bi im se omogućilo da riješe probleme u učenju među učenicima, reagiraju na njihove osobne socijalne okolnosti, obiteljske situacije i mentalne probleme i uključe digitalnu tehnologiju u njihovo poučavanje; ističe važnu potrebu da se iskoristi prilika i uz pomoć sredstava za oporavak od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i inovativnih mjera donesenih po hitnom postupku za osiguravanje učenja na daljinu za vrijeme pandemije osmisli obrazovanje nove vrste i izgrade sustavi koji su usmjereniji na budućnost, uključiviji, fleksibilniji i otporniji; vjeruje da ti novi pristupi moraju riješiti problem zaostataka u učenju, spriječiti odustajanje od školovanja te osigurati socijalnu i emocionalnu dobrobit učenika, nastavnika i osoblja;

38. naglašava ulogu neformalnog i informalnog obrazovanja, građanskog obrazovanja i volontiranja; poziva Komisiju da podrži treće zemlje u poboljšanju priznavanja mekih vještina; inzistira na promicanju praksi međugeneracijske solidarnosti i mentorstva kako bi se smanjile nejednakosti, isključenost ili rano napuštanje školovanja;

39. poziva na ubrzanje globalne razmjene znanja i mobilnosti na svim razinama obrazovanja između i unutar zemalja i regija te priznaje složenu i spornu povijest globalnih odnosa i naglašava važnost promicanja baštine, kulturnog identiteta, povijesti, umjetnosti i globalnoga građanstva s pomoću obrazovanja; primjećuje potencijal kombiniranja internetskih razmjena i putovanja u tu svrhu;

40. naglašava važnost razvoja i jačanja aktivnosti za podizanje razine osviještenosti povezanih s klimatskim promjenama, zaštitom okoliša i njihovim utjecajem na djecu i buduće generacije; poziva na to da obrazovanje o okolišu postane ključna sastavnica školskog kurikuluma;

41. naglašava važnu ulogu tjelesnog odgoja u školama jer su tjelesna aktivnost i zdrav način života ključni za poboljšanje zdravlja učenika; stoga poziva Komisiju i ESVD da podrže nacionalna tijela vlasti u osiguravanju dostatnih i sigurnih sportskih objekata u školama i osposobljavanju kvalificiranih sportskih nastavnika;

42. skreće pozornost na potrebu za iskorištavanjem sinergija između kulture i obrazovanja kako bi se oblikovala održiva, uključiva i otporna društva; u tom pogledu poziva Komisiju i ESVD da podrže nacionalna tijela u uključivanju umjetnosti i kulture u školske kurikulume i izvanškolske aktivnosti kako bi se obogatila iskustva učenika u obrazovanju i učenju u trećim zemljama;

43. smatra da nacionalne vlade i njihova nadležna nacionalna, regionalna ili lokalna tijela moraju komunicirati s djecom na njima prilagođen kako bi im se objasnile mjere poduzete za ograničavanje širenja bolesti COVID-19, kako bi ih se informiralo o učincima, rizicima i opasnostima bolesti COVID-19 i kako bi ih se poučilo o njihovim pravima;

44. naglašava važnost stjecanja vještina, posebno učenjem uživo, koje će djeci omogućiti napredovanje tijekom cijelog života, na primjer u pogledu osobnih odnosa, vještina učenja, empatije i suradnje; ističe da je važno da djeca mogu sudjelovati u igri i slobodnim aktivnostima kao ključnom elementu njihova razvoja, kao što je prepoznato u članku 31.

utorak, 3. svibnja 2022.

Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta; poziva na to da se poduzmu mjere za povećanje sudjelovanja djece u slobodnim i kulturnim aktivnostima, i kao prava sama po sebi i kao sredstva za poboljšanje njihova mentalnog zdravlja i opće dobrobiti;

45. ponavlja svoj poziv svim državama članicama UN-a koje to još nisu učinile da ratificiraju Konvenciju UN-a o pravima djeteta, naglašavajući pritom važnost toga da taj ključni instrument za ljudska prava postane učinkovit diljem svijeta;

46. ističe da su potrebni odgovarajuća procjena, praćenje i nadziranje učinka inicijativa provedenih za vrijeme krize kako bi se otkrili propusti i nedostaci te utvrdili načini njihova ispravljanja;

47. obvezuje se da će obrazovanje postati ključna tema rasprava u radu parlamentarnog izaslanstva, posebno putem zajedničkih parlamentarnih skupština kao što je Zajednička parlamentarna skupština AKP-a i EU-a;

48. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0139

Postizanje ekonomske neovisnosti žena s pomoću poduzetništva i samozapošljavanja

Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o postizanju ekonomske neovisnosti žena s pomoću poduzetništva i samozapošljavanja (2021/2080(INI))

(2022/C 465/05)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 2. i članak 3. stavak 3. Ugovora o Europskoj uniji te članak 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članak 21. stavak 1., članak 23. i članak 33. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025.” (COM(2020)0152),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu” (COM(2020)0103),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 1. srpnja 2020. naslovljenu „Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” (COM(2020)0274),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.” (COM(2021)0101),
- uzimajući u obzir studiju Glavne uprave Komisije za komunikacijske mreže, sadržaje i tehnologije iz 2020. naslovljenu „Žene u digitalnom dobu”,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o vanjskim čimbenicima koji otežavaju žensko poduzetništvo u Europi ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. travnja 2016. o jednakosti spolova i osnaživanju žena u digitalnom dobu ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. listopada 2017. o ekonomskom osnaživanju žena u privatnom i javnom sektoru u EU-u ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o osnaživanju žena i djevojčica posredstvom digitalnog sektora ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o premošćivanju digitalnog jaza između spolova: sudjelovanje žena u digitalnom gospodarstvu ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o rodnoj perspektivi tijekom i poslije razdoblja krize uzrokovane bolešću COVID-19 ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o Strategiji EU-a za rodnu ravnopravnost ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ SL C 11, 12.1.2018., str. 35.

⁽²⁾ SL C 66, 21.2.2018., str. 44.

⁽³⁾ SL C 346, 27.9.2018., str. 6.

⁽⁴⁾ SL C 390, 18.11.2019., str. 28.

⁽⁵⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 232.

⁽⁶⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 191.

⁽⁷⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 208.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. lipnja 2021. o promicanju rodne ravnopravnosti u obrazovanju i karijerama u područjima znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) ⁽⁸⁾,
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „The Professional Status of Rural Women in the EU” (Položaj u zaposlenju žena u ruralnim područjima EU-a), koju je u svibnju 2019. objavio Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja Glavne uprave za unutarnju politiku Unije,
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Enhancing Women’s Economic Empowerment through Entrepreneurship and Business Leadership in OECD Countries” (Veće ekonomsko osnaživanje žena u zemljama OECD-a preko poduzetništva i poslovnog vodstva), koju je 2014. objavila Uprava za zapošljavanje, rad i socijalna pitanja Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj OECD),
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „International Survey of Adult Financial Literacy” (Međunarodno istraživanje financijske pismenosti odraslih osoba), koju je 2020. objavio OECD,
 - uzimajući u obzir drugo poglavlje studije naslovljene „The Missing Entrepreneurs 2019: Policies for Inclusive Entrepreneurship” (Poduzetnici koji nedostaju 2019.: Politike za uključivo poduzetništvo), koju je u prosincu 2019. objavio OECD,
 - uzimajući u obzir indeks rodne ravnopravnosti Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE),
 - uzimajući u obzir članak 6. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom,
 - uzimajući u obzir ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda,
 - uzimajući u obzir pregled pokazatelja „Žene u digitalnoj sferi”,
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Women’s entrepreneurship and self-employment, including aspects of gendered Corporate Social Responsibility” (Poduzetništvo i samozapošljavanje žena, uključujući aspekte rodno uvjetovanog društveno odgovornog poslovanja) koju je u svibnju 2020. objavio Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja Glavne uprave Parlamenta za unutarnju politiku Unije,
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Funding women entrepreneurs – How to empower growth” (Financiranje poduzetnica – Kako ojačati rast) koju je u lipnju 2020. objavilo Savjetodavno tijelo za financiranje inovacija pri Europskoj investicijskoj banci,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost (A9-0096/2022),
- A. budući da je rodna ravnopravnost temeljna vrijednost i ključni cilj EU-a te osnovni preduvjet za potpuno ostvarivanje ljudskih prava žena i djevojčica, što je temelj za njihovo osnaživanje, razvoj njihova punog potencijala te postizanje održivog i uključivog društva; budući da rodno uvjetovana diskriminacija koja se temelji na stereotipima i nejednakostima, u kombinaciji s intersekcijskom diskriminacijom zbog, među ostalim, njihova spola, rase, etničkog ili društvenog podrijetla ili invaliditeta, spolne orijentacije, rodnog identiteta ili rodnog izražavanja ima negativne društvene i gospodarske posljedice te utječe na način na koji se žene suočavaju s izazovima, među ostalim, tijekom ulaska u poduzetništvo ili samozaposlenje;

⁽⁸⁾ SL C 67, 8.2.2022., str. 137.

utorak, 3. svibnja 2022.

- B. budući da žensko poduzetništvo potiče emancipaciju i osnaživanje žena; budući da je u razdoblju 2014. – 2018. medijan godišnjeg dohotka poduzetnikâ s punim radnim vremenom bio jednak za muškarce i žene⁽⁹⁾; budući da su ekonomska neovisnost i osnaživanje žena neophodni za ostvarivanje prava žena i rodne ravnopravnosti te uključuju mogućnost ravnopravnog sudjelovanja na tržištima rada, pristup proizvodnim resursima i njihovu kontrolu, kontrolu vlastitog vremena, života i tijela, samoispunjenje i konstruktivno sudjelovanje u ekonomskom odlučivanju na svim razinama; budući da promicanje ekonomske neovisnosti iziskuje poticanje ženskog poduzetništva i samozapošljavanja te treba biti praćeno odgovarajućim mjerama kako bi se osigurali ravnopravno sudjelovanje žena na tržištima rada, jednaka plaća za jednaki rad ili rad jednake vrijednosti, pristup dostojanstvenom radu te dijeljenje i prepoznavanje kućanskih obveza i obveza skrbi;
- C. budući da su žene najvrjedniji i najveći neiskorišteni izvor potencijala za poduzetništvo i vodstvo u Europi; budući da je u razdoblju 2014. – 2018. za žene u zemljama OECD-a bilo dvostruko vjerojatnije da će pokrenuti vlastito poduzeće nego za žene u EU-u⁽¹⁰⁾; budući da su poduzetnice i samozaposlene žene nedovoljno iskorišten izvor potencijala održivog gospodarskog rasta, otvaranja radnih mjesta i inovacija, dok je promicanje tog izvora rasta važan alat u poticanju ekonomskog osnaživanja i neovisnosti žena; budući da ekonomsko osnaživanje žena potiče produktivnost te povećava gospodarsku diversifikaciju i jednakost prihoda; budući da se samozapošljavanje treba prepoznati kao oblik rada koji pridonosi otvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti; budući da studije pokazuju da žene često imaju drukčiji stil upravljanja i vodstva od muškaraca i da je rodna raznolikost u timovima korisna za društvo i gospodarstvo⁽¹¹⁾; budući da bi poticanje poduzetnica i samozaposlenih žena ojačalo i konkurentnost EU-a te bi stoga EU i države članice trebale promicati sve poduzetničke aktivnosti kojima se otvaraju radna mjesta i stvara dohodak te time i dodana vrijednost za poduzeća i društvo;
- D. budući da je za žene u ruralnim regijama i regijama u nepovoljnom položaju vjerojatnije da će se baviti poduzetništvom i biti samozaposlene nego za žene u urbanim i gospodarski prosperitetnim regijama⁽¹²⁾; budući da su mogućnosti zapošljavanja žena u ruralnim područjima lošije od mogućnosti muškaraca u ruralnim područjima i žena u urbanim područjima; budući da je udio samozaposlenih žena u ruralnim područjima nešto viši od udjela u općoj populaciji; budući da 30 % poljoprivrednih gospodarstava u EU-u vode samozaposlene žene⁽¹³⁾;
- E. budući da bi se činjenica da postoji relativno mali udio žena u poduzetništvu trebala smatrati neiskorištenim izvorom inovacija i rasta, posebno u kontekstu zelene i digitalne transformacije Europe i njezina gospodarskog oporavka nakon krize prouzročene bolešću COVID-19; budući da je kriza prouzročena bolešću COVID-19 nerazmjerno pogodila žene, osobito žene zaposlene na nesigurnim radnim mjestima, u sektorima u kojima su zaposlene većinom žene i u neformalnoj ekonomiji, te je na njih znatno utjecala u ekonomskom smislu te u području zapošljavanja zbog povećane potrebe za pružanjem skrbi i količine kućanskih obveza, ograničenog pristupa spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, kao i zbog rodno uvjetovanog nasilja i uznemiravanja; budući da europsko gospodarstvo može imati koristi od rasta BDP-a u iznosu od 16 milijardi EUR ako potakne veći broj žena da uđe na tržište rada digitalnog sektora; budući da su povećanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje ženskog poduzetništva ključni za ubrzavanje i učvršćivanje europskog oporavka;

⁽⁹⁾ OECD, *The Missing Entrepreneurs – Policies for Inclusive Entrepreneurship* (Poduzetnici koji nedostaju – Politike za uključivo poduzetništvo), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2019.

⁽¹⁰⁾ OECD, *The Missing Entrepreneurs – Policies for Inclusive Entrepreneurship* (Poduzetnici koji nedostaju – Politike za uključivo poduzetništvo), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2019.

⁽¹¹⁾ Bajcar, B. i Babiak, J., „Gender Differences in Leadership Styles: Who Leads more Destructively?” (Rodne razlike u stilu rukovodstva: tko je destruktivniji na rukovodećim položajima?), 34. konferencija IBIMA-e, Madrid, studeni 2019. https://www.researchgate.net/publication/337534934_Gender_Differences_in_Leadership_Styles_Who_Leads_more_Destructively

⁽¹²⁾ Resorni odjel Europskog parlamenta za prava građana i ustavna pitanja, „The professional status of rural women in the EU” (Položaj u zaposlenju žena u ruralnim područjima u EU-u), Bruxelles, svibanj 2019. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608868/IPOL_STU\(2019\)608868_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608868/IPOL_STU(2019)608868_EN.pdf)

⁽¹³⁾ Vidjeti prethodnu bilješku.

utorak, 3. svibnja 2022.

- F. budući da Europska unija zaostaje za SAD-om i Kinom u pogledu razvoja tehnologija u području primjerice umjetne inteligencije i tehnologije lanca blokova; budući da su *start-up* poduzeća s najvećom vrijednosti u svijetu u travnju 2021. bila većinom kineska i američka poduzeća; budući da bi Europska unija trebala prepoznati i podupirati inovacijske sposobnosti žena u Europi u pogledu tehnologija u razvoju;
- G. budući da žene čine samo 34,4 % samozaposlenih osoba u EU-u i 30 % poduzetnika koji u njemu pokreću *start-up* poduzeća, čime se potvrđuje da su najveće razlike među spolovima u poduzetničkoj djelatnosti u Europi i Sjevernoj Americi ⁽¹⁴⁾; budući da su žene na samo 34 % rukovodećih položaja u EU-u ⁽¹⁵⁾; budući da prethodno iskustvo na rukovodećim položajima pruža osobama potrebne vještine i samopouzdanje za osnivanje vlastitog poduzeća ⁽¹⁶⁾; budući da nepostojanje socijalne zaštite, kao što je plaćeno bolovanje, roditeljski dopust, može biti problematično za samozaposlene žene u nekoliko država članica; budući da su samozaposlene žene izloženije riziku od siromaštva;
- H. budući da je pokretanje i vođenje poslovanja u EU-u složeno zbog raznih birokratskih i administrativnih zahtjeva i postupaka, što je prepreka poticanju većeg broja žena da postanu poduzetnice; budući da se žene suočavaju s raznim preprekama, osobito ekonomske, zakonodavne i socijalne naravi, pri ulasku u poduzetništvo za razliku od muškaraca; budući da se te prepreke temelje na rodnim stereotipima koji pridonose rodnoj segregaciji u obrazovanju, nedostatku posebnog osposobljavanja, nižoj razini samopouzdanja za poduzetničke aktivnosti, manjem pristupu informacijama, financijskoj i vladinoj potpori te manjem broju alata za društveno i poslovno umrežavanje, rodnim predrasudama i poteškoćama u usklađivanju poslovnog i obiteljskog života zbog nedostatka infrastrukture za pružanje skrbi, osobito skrbi za djecu i zbog stereotipa da žene obavljaju većinu skrbi i kućanskih obveza; budući da je za žene vjerojatnije nego za muškarce da će navesti fleksibilno radno vrijeme kao motivaciju za pokretanje poduzeća ili samozapošljavanje ⁽¹⁷⁾; budući da žensko poduzetništvo i samozapošljavanje mogu biti i vrijedan instrument za usklađivanje poslovnog i privatnog života; budući da je od 2014. do 2018. samo 34,5 % žena u EU-u i 37,7 % žena u zemljama OECD-a smatralo da imaju potrebne vještine i znanje za pokretanje vlastitog poduzeća; budući da je za žene gotovo 10 % vjerojatnije da će navesti strah od neuspjeha nego što je to za muškarce ⁽¹⁸⁾; budući da između muškaraca i žena postoji razlika u financijskoj pismenosti; budući da je ta razlika prepreka za žene tijekom pristupa financiranju i općenito im onemogućuje da sa samopouzdanjem sudjeluju u gospodarskim i financijskim aktivnostima ⁽¹⁹⁾;
- I. budući da štetne strukture i stereotipi pridonose neravnopravnosti; budući da tradicionalne rodne uloge i stereotipi i dalje utječu na podjelu rada kod kuće, u obrazovnom sustavu, na radnome mjestu i u društvu; budući da neplaćene poslove skrbi i rada u kućanstvu uglavnom obavljaju žene, što utječe na zapošljavanje i napredovanje u karijeri te doprinosi razlici u plaćama i mirovinama žena i muškaraca; budući da države članice trebaju hitno i na odgovarajući način prenijeti mjere za ravnotežu između poslovnog i privatnog života, kao što je Direktiva o ravnoteži između poslovnog i privatnog života, te da one trebaju biti popraćene daljnjim mjerama za uključivanje više muškaraca u obavljanje neplaćenog rada;

⁽¹⁴⁾ Global Entrepreneurship Monitor, *Women's Entrepreneurship 2020/21: Thriving Through Class* (Žensko poduzetništvo 2020./2021.: Napredak kroz razrede), London, 2021.

<https://gemconsortium.org/report/gem-202021-womens-entrepreneurship-report-thriving-through-crisis>

⁽¹⁵⁾ Eurostat, *Women in Management* (Žene na rukovodećim položajima), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2020.

⁽¹⁶⁾ Foss, L., Henry, C., Ahl, H. i Mikalsen, G., „Women's entrepreneurship policy research: a 30-year review of the evidence” (Istraživanje politike ženskog poduzetništva: 30-godišnje preispitivanje dokaza), *Small Business Economics*, 53(2), str. 409. – 429.

⁽¹⁷⁾ OECD, *The Missing Entrepreneurs – Policies for Inclusive Entrepreneurship* (Poduzetnici koji nedostaju – Politike za uključivo poduzetništvo), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2019.

⁽¹⁸⁾ Vidjeti prethodnu bilješku.

⁽¹⁹⁾ OECD, *OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy* (Međunarodna anketa OECD/INFE-a o financijskoj pismenosti odraslih osoba za 2020.), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2020.

utorak, 3. svibnja 2022.

- J. budući da su pristup mrežama, mentorstvo i promicanje poduzetnica kao uzora važni za poticanje žena da se odluče za poduzetničku karijeru i za povećanje ekonomskog osnaživanja žena; budući da raznoliki uzori mogu privući žene različitog podrijetla;
- K. budući da su neka privatna poduzeća u okviru svojih strategija za društveno odgovorno poslovanje uključila mjere kao što su mentorstvo, umrežavanje i potpora radi povećanja pristupa žena financiranju i tehnologiji u cilju podupiranja ženskog poduzetništva;
- L. budući da statistički podaci pokazuju da se poduzetnice suočavaju s većim poteškoćama tijekom prikupljanja financijska sredstva i kapitala nego njihovi muški kolege; budući da trgovačka društva pod vodstvom žena i dalje čine vrlo mali udio korisnika ulaganja; budući da je 2018. godine 93 % ukupnog kapitala koji je uložen u europska tehnološka poduzeća dodijeljeno osnivačkim timovima koje su činili samo muškarci ⁽²⁰⁾; budući da je samo 32 % financiranja rizičnog kapitala dodijeljeno poduzećima s najmanje jednom rukovoditeljicom ⁽²¹⁾; budući da su inovacije žena rjeđe prepoznate i priznate kao inovacije i obećavajuće ideje; budući da, unatoč slabijoj financijskoj potpori, poduzeća iz regije srednje i istočne Europe kojima su na čelu žene premašuju poduzeća koja su osnovali muškarci u produktivnosti kapitala za 96 % ⁽²²⁾;
- M. budući da podaci pokazuju da poduzetnice ostvaruju veće prihode unatoč tome što primaju manju financijsku potporu;
- N. budući da žene čine samo 10 % poslovnih anđela u Europi ⁽²³⁾ i da su posebno nedovoljno zastupljene među privatnim ulagačima u vlasnički kapital u području digitalizacije; budući da žene zauzimaju samo 10 % svih rukovodećih položaja u poduzećima privatnog i rizičnog kapitala u svijetu ⁽²⁴⁾; budući da je nekoliko studija pokazalo da investicijski menadžeri obično pružaju kapital onima koji su njima slični te njih i zapošljavaju, zbog čega su žene, a osobito žene raznolikih podrijetla i one koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom, među ostalim zbog njihova rasnog, etničkog ili socioekonomskog podrijetla, očigledno u nepovoljnom položaju; budući da je za poduzeća rizičnog kapitala koja imaju partnerice dva do tri puta vjerojatnije da će uložiti u poduzeća pod vodstvom žena ⁽²⁵⁾; budući da je utvrđeno da je nedostatak žena koje donose odluke u poduzećima rizičnog kapitala jedan od primarnih uzroka stalnog manjka financijskih sredstava za poduzeća pod ženskim vodstvom u EU-u ⁽²⁶⁾; budući da je još jedan glavni uzrok stalnog manjka financijskih sredstava za poduzeća pod vodstvom žena u EU-u činjenica da je za žene manje vjerojatno nego za muškarce da će tražiti vanjsko financiranje u obliku bankovnih zajmova, rizičnog kapitala ili financiranja iz državnih programa te se umjesto toga financiraju same uz pomoć osobne uštedevine ili ih financiraju članovi obitelji ⁽²⁷⁾; budući da su provedba mjera za ostvarivanje pravedne zastupljenosti žena i razvoj rodno uravnoteženog financijskog ekosustava, stvaranje povoljnijeg okruženja na razini EU-a i pružanje dostatnih proračunskih sredstava neophodni za stvaranje neophodnih uvjeta financiranja i osnovne mreže ulagačica kako bi napredovala poduzeća pod vodstvom žena;

⁽²⁰⁾ Skonieczna, A. i Castellano, L., „Gender Smart Financing. Investing In and With Women: Opportunities for Europe” (Rodno uvjetovano pametno financiranje. Ulaganje u žene i s njima: mogućnosti za Europu), *European Economy Discussion Papers*, br. 129, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, srpanj 2020.

⁽²¹⁾ Europska komisija i Europska investicijska banka, *Funding women entrepreneurs: How to empower growth* (Financiranje poduzetnica: Kako osnažiti rast), 2018.

⁽²²⁾ Women in VC, Experior Venture Fund and Unconventional, *Funding in the CEE Region Through the Lens of Gender Diversity and Positive Impact* (Financiranje u regiji srednje i istočne Europe kroz prizmu rodne raznolikosti i pozitivnog učinka), 2021.

⁽²³⁾ EBAN, *Statistics Compendium – European Early Stage Market Statistics* (Zbirka statističkih podataka – Europska statistika tržišta u ranoj fazi), EBAN, Bruxelles, 2019.

⁽²⁴⁾ Međunarodna financijska korporacija, „Moving Towards Gender Balance in Private Equity and Venture Capital” (Prijelaz na rodnu ravnotežu u privatnom vlasničkom i rizičnom kapitalu), Međunarodna financijska korporacija, Washington DC, 2019.

⁽²⁵⁾ Women in VC, Experior Venture Fund and Unconventional Ventures, *Funding in the CEE Region Through the Lens of Gender Diversity and Positive Impact* (Financiranje u regiji srednje i istočne Europe kroz prizmu rodne raznolikosti i pozitivnog učinka), internetsko izdanje.

⁽²⁶⁾ Europska komisija, *Gender Smart Financing. Investing In and With Women: Opportunities for Europe* (Rodno uvjetovano pametno financiranje. Ulaganje u žene i s njima: mogućnosti za Europu), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2020.

⁽²⁷⁾ OECD, *The Missing Entrepreneurs – Policies for Inclusive Entrepreneurship* (Poduzetnici koji nedostaju – Politike za uključivo poduzetništvo), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2021.

utorak, 3. svibnja 2022.

- O. budući da je šest država članica uspostavilo 11 privatnih fondova kako bi se premostio jaz u financiranju poduzetnica i da se u investicijskim kriterijima tih fondova u obzir uzimaju rodna pitanja kojima se potiče raznolikost; budući da su neki od tih fondova primili nacionalnu potporu ili potporu na razinu EU-a, što pokazuje važnu ulogu javnih politika u promicanju poduzetništva ⁽²⁸⁾;
- P. budući da postoje izazovi u učinkovitom mjerenju poduzetništva u EU-u;
- Q. budući da su žene izvršni direktori u manje od 8 % vodećih poduzeća;
- R. budući da su 2018. godine 59 % znanstvenika i inženjera u EU-u bili muškarci, dok je udio žena iznosio samo 41 %, što je razlika od 18 % ⁽²⁹⁾; budući da su društvene norme, stereotipi, kulturno uvjetovano odvracanje i rodno utemeljena očekivanja o izboru karijere, koji se često učvršćuju u obrazovnom sadržaju i kurikulumima, među glavnim uzrocima rodne segregacije u visokom obrazovanju i na tržištu rada;
- S. budući da je ključno da Europa ima jednak broj poduzetnica i poduzetnika kako bi se osigurala raznolikost sadržaja i proizvoda; budući da je od 2014. do 2018. u EU-u za *start-up* poduzeća pod vodstvom žena bilo jednako vjerojatno da će ponuditi nove proizvode i usluge kao i za ona pod vodstvom muškaraca ⁽³⁰⁾, što pokazuje da se mora smatrati kako su žene i muškarci jednako uspješni u inovacijama; budući da poticanje većeg broja žena da se upuste u poduzetničke vode može poboljšati kvalitetu i raznolikost inovacija, proizvoda i usluga;
- T. budući da je Europska mreža ambasadorica ženskog poduzetništva dosad organizirala više od 650 nacionalnih sastanaka i doprla do više od 61 000 potencijalnih poduzetnica; budući da su njezine ambasadorice poduprle osnivanje više od 250 novih poduzeća pod vodstvom žena i nekoliko ženskih klubova za umrežavanje i potporu poslovanju ⁽³¹⁾;
- U. budući da je 2020. bilo više ljudi koji znaju nekoga tko je zatvorio poduzeće, nego nekoga tko ga je otvorio ⁽³²⁾, što je podsjetnik na važnost njegovanja plodnog tla za svaku vrstu poduzetništva i održavanja poveznica s drugim gospodarstvima kako bi se pratile nove prilike i očuvala radna mjesta budućnosti;
- V. budući da razlika u plaći na temelju spola u EU-u iznosi 14,1 % i da se ta brojka u zadnjem desetljeću tek minimalno izmijenila; budući da je 24 % razlike u plaći na temelju spola povezano s prekomjernom zastupljenosti žena u relativno slabo plaćenim sektorima kao što su skrb, zdravstvo i obrazovanje;
- W. budući da su za poduzetništvo potrebni znanje i vještine; budući da povećanje razine postignutog obrazovanja žena i djevojčica pridonosi njihovom ekonomskom osnaživanju i uključivijem gospodarskom rastu; budući da cjeloživotno obrazovanje, usavršavanje i prekvalifikacija, osobito kako bi bile ukorak s brzom tehnološkom i digitalnom transformacijom povećavaju njihove poslovne mogućnosti i važni su za zdravlje, dobrobit i kvalitetu života žena i djevojčica;
- X. budući da bi poduzetništvo trebalo biti dostupno svim ženama, uključujući žene s invaliditetom, starije žene i žene s manjinskim rasnim ili etničkim podrijetlom; budući da ženama s invaliditetom može biti teže pokrenuti vlastiti posao; budući da se poduzetništvo među starijim ženama ne promiče iako bi ih se trebalo smatrati vrijednim i neiskorištenim potencijalom gospodarskog rasta; budući da promicanje poduzetništva među migranticama može ponuditi odlične mogućnosti za njihovu integraciju na tržište rada i potaknuti njihovu ekonomsku neovisnost i osnaživanje;

⁽²⁸⁾ Eurofound, „Female entrepreneurship: Public and private funding” (Žensko poduzetništvo: Javno i privatno financiranje), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2019.

⁽²⁹⁾ Eurostat, „Women in science and technology” (Žene u znanosti i tehnologiji), Products Eurostat News, 2. listopada 2020.

⁽³⁰⁾ OECD, *The Missing Entrepreneurs – Policies for Inclusive Entrepreneurship* (Poduzetnici koji nedostaju – Politike za uključivo poduzetništvo), Izdavaštvo OECD-a, Pariz, 2019.

⁽³¹⁾ https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/women-entrepreneurs/support-tools-and-networks-women_hr

⁽³²⁾ Global Entrepreneurship Monitor, *2021/2022 Global Report – Opportunity Amid Disruption* (Svjetsko izvješće – Prilika usred poremećaja), GEM, London, 2022. <https://www.gemconsortium.org/reports/latest-global-report>

utorak, 3. svibnja 2022.

Poduzetnički programi, obrazovanje i stjecanje kompetencija

1. ističe da žensko poduzetništvo pridonosi povećanju razine ekonomske neovisnosti žena i njihovu osnaživanju, što je ključan preduvjet za postizanje rodno ravnopravnih društava i trebalo bi se poticati i promicati diljem EU-a; napominje da se ekonomskom neovisnošću žena jača njihovo ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada, pruža se kontrola nad proizvodnim resursima te povećava sudjelovanje u ekonomskom odlučivanju na svim razinama, kao i ekonomsko osnaživanje i samoodređenje, koji su ključni za ostvarivanje ženskih prava i rodne ravnopravnosti; ističe da bi svaku ženu koja se želi baviti poduzetništvom trebalo poticati da učini taj korak jer vođenje poduzeća stvara radna mjesta i prihode, a stoga i dodanu vrijednost za poduzeće i cijelo društvo; poziva Komisiju da uloži veće napore u povećanje stope zaposlenosti žena u Europi i olakša njihov pristup tržištu rada, među ostalim pružanjem više poticaja za promicanje ženskog poduzetništva; pozdravlja prijedlog Komisije za Direktivu o transparentnosti plaća;

2. žali zbog toga što žene ne osnivaju i ne vode poduzeća u istoj mjeri kao muškarci; potiče države članice da uvedu reforme prilagođene poduzećima kako bi poticale ravnopravnost i ojačale žensko poduzetništvo; poziva na pomno ispitivanje potreba i sudjelovanja žena na tržištu rada na razini EU-a, kao i horizontalne i vertikalne segregacije na tržištu rada;

3. pozdravlja inicijative Komisije kao što su Women TechEU i Program za žene na vodećim položajima pod okriljem Europskog vijeća za inovacije te stvaranje raznih europskih mreža za poduzetnice; potiče Komisiju i države članice da aktivnije promiču takve inicijative usmjeravanjem na potencijal održivog rasta EU-a i da podržavaju postignuća poduzetnica u svojoj njihovoj raznolikosti; potiče Komisiju da ojača mreže usmjerene na žensko poduzetništvo na europskoj razini kako bi se poticale inovacije i suradnja među nacionalnim, međunarodnim mrežama te mrežama EU-a; napominje da daljnja prekogranična suradnja među poduzeticama može ojačati unutarnje tržište Europske unije;

4. poziva Komisiju i države članice da u svoje inicijative uključe javno-privatna partnerstva jer privatna trgovačka društva mogu imati važnu ulogu kao savjetnici te poduzeticama pružati relevantne i specijalizirane vještine; potiče Komisiju da olakša paneuropsko umrežavanje poduzetnica i podupire njihovu suradnju; poziva Komisiju da provede programe kojima se promiče kreativnost u inovacijama kako bi se osiguralo poduzetništvo na tržištu rada i kako bi se zajamčilo da žene mogu donijeti dodanu vrijednost društvu;

5. ističe da mentoriranje početnika od strane iskusnih poduzetnika može biti korisno za obje strane i pomoći u podizanju svijesti o poduzetništvu u javnosti, borbi protiv dvojbi u pogledu ulaska u poduzetnički sektor te poticanju razmjene informacija i savjeta među poduzeticama;

6. ističe da je nužno i važno prepoznati i promicati poduzetnice i ulagačice kao uzore i mentorice te osigurati da ti uzori predstavljaju žene u svojoj njihovoj raznolikosti; u tom pogledu prima na znanje nagradu EU-a za inovatorice za 2021. i Europsku mrežu ambasadorica ženskog poduzetništva, koje potiču žene da se odluče za poduzetničku karijeru; poziva Komisiju da pokrene kampanju na razini Europe za podizanje svijesti u javnosti o potencijalu poduzetništva usmjerenu osobito na žene te da provede studije slučaja poduzetnica kako bi istaknula najuspješnije poduzetnice i ulagačice kao uzore;

7. poziva Komisiju da s državama članicama razvije strategiju za osiguravanje konstruktivne zastupljenosti svih žena različitog podrijetla u donošenju odluka, koja uključuje posebne aktivnosti i politike za promicanje ekonomskog osnaživanja žena; poziva na to da se osigura da sve mjere koje se odnose na žensko poduzetništvo uključuju intersekcijsku perspektivu kako bi se zajamčilo da sve žene primaju odgovarajuću pomoć i potporu te da nijedna žena ne bude zapostavljena;

8. pozdravlja javne i privatne programe ženskog poduzetništva u državama članicama koji uključuju aspekte umrežavanja, mentorstva, osposobljavanja, podučavanja i konzultantskih usluga te stručnog savjetovanja o pravnim i fiskalnim pitanjima kako bi se podupirale i savjetovale poduzetnice te kako bi se promicala njihova neovisnost; napominje da je u javno dostupnim izvješćima i svjedočenjima u sedam država članica istaknut pozitivan učinak tih programa; apelira na Komisiju i EIGE da prikupe podatke raščlanjene po spolu iz svih država članica i analiziraju učinak programâ za poduzetnice; poziva Komisiju i države članice da dijele primjere najboljih praksi za jačanje i povećanje udjela poduzetnica i samozaposlenih žena unutar EU-a; poziva države članice da promiču dobro razvijenu strategiju osposobljavanja za

utorak, 3. svibnja 2022.

pružanje različitih razina osposobljavanja, od podizanja svijesti i informiranja do specijaliziranog i naprednog osposobljavanja te da prepoznaju razne prilike i ograničenja tog posebnog poslovnog okruženja i širok raspon posebnosti i potreba poduzetnica s posebnim naglaskom na ravnoteži između poslovnog i privatnog života; ističe da su potrebne jedinstvene kontaktne točke kojima se nude primjerice tečajevi i osposobljavanje u širokom rasponu zanimanja kao što su računovodstvo i marketing za poduzetnike koji imaju slabo ili nikakvo iskustvo ili kvalifikacije; napominje da ta inicijativa može potaknuti više žena da postanu poduzetnice;

9. poziva Komisiju i EIGE da izrade ažurirane i usporedive statističke podatke za potrebe analize gospodarskog značaja poduzetnika i samozaposlenih osoba te raznih kategorija unutar poduzetništva i samozapošljavanja s obzirom na sektor i rod kako bi se utvrdio udio poduzetnica i samozaposlenih žena; ponovno poziva Komisiju i države članice da poboljšaju prikupljanje podataka raščlanjenih po spolu, statistiku, istraživanje i analizu, posebno kad je riječ o sudjelovanju žena na tržištu rada i u područjima kao što su neformalno zapošljavanje, poduzetništvo, pristup financiranju i uslugama zdravstvene zaštite, neplaćeni rad, siromaštvo i utjecaj sustava socijalne zaštite; podsjeća na ulogu EIGE-a u tom pogledu i poziva Komisiju da upotrebljava te podatke kako bi učinkovito provela procjene utjecaja koji na rodnu ravnopravnost imaju njezine politike i programi te politike i programi drugih agencija i institucija EU-a;

10. posebno poziva na snažnije promicanje predmeta iz područja STEM-a, digitalnog obrazovanja, umjetne inteligencije i financijske pismenosti, usmjerenih posebno na žene, i na podizanje svijesti o njima u borbi protiv prevladavajućih stereotipa u obrazovanju, osposobljavanju, školskim programima i karijernom savjetovanju; poziva na to da se osigura da veći broj žena sudjeluje u tim sektorima, čime bi se omogućili raznolikiji načini upravljanja i vodstva kojima bi se stvorila dodana vrijednost za te sektore te bi se doprinijelo njihovu razvoju; ističe važnost širenja horizonta ženskog poduzetništva kako bi se uključilo više sektora osim STEM-a i informacijskih tehnologija te promicali razni oblici poduzetništva; poziva Komisiju i države članice da provedu mjere za poboljšanje diversifikacije poduzetništva i promicanje socijalnih i kolektivnih oblika ženskog poduzetništva; pozdravlja posebno osposobljavanje, istraživanje i studije poduzetništva; naglašava da je važno među ženama promicati obrazovanje i karijere u području financija kako bi se podržao razvoj pouzdane mreže ulagačica i istodobno ističe potrebu za osnaživanjem žena kako bi postale ekonomski neovisne i napredovale u poduzetništvu;

11. izražava žaljenje zbog činjenice da žene nisu dovoljno zastupljene na vodećim položajima te naglašava potrebu za promicanjem ravnopravnosti muškaraca i žena na svim razinama donošenja odluka u poslovanju i upravljanju; poziva na brz postupak pregovora o Direktivi o ženama u upravnim odborima; ističe da je nužno pružiti više boljih informacija o poduzetništvu kao privlačnoj karijeri, kako za mlade žene u obrazovnom sustavu tako i za žene izvan tržišta rada koje razmišljaju o zaposlenju ili povratku u radni odnos; poziva Komisiju da promiče programe potpore poduzetništvu za starije ljude i napominje da se time može doprijeti do žena koje su izostavljene iz tržišta rada; ističe nužnost promicanja politika za stimuliranje poduzeća koja brzo rastu te rasta i razvoja srednjih i većih poduzeća kako bi se osiguralo da više žena postanu poduzetnice i pruže potporu održivom rastu; poziva države članice i Komisiju da među poduzetnicama dodatno podižu svijet o politikama potpore i smanje birokratske prepreke pristupu programima usmjerenima na poticanje poduzetništva; pozdravlja napore za promicanje potpore stručnjaka i savjetnika koji kao mentori poduzetnicama mogu pružiti samopouzdanje i pratiti ih tijekom svih faza poduzetničkog procesa, uzimajući u obzir sve uključene aspekte, među ostalim pitanja povezana sa zakonodavstvom, porezom, administracijom, ekonomijom i računovodstvom, kao i pravna, formalna, radnička i kadrovska pitanja;

12. traži da se prepozna poduzetnički potencijal žena u svim sektorima i obrazovnim područjima, uključujući u onima u kojima su većina zaposlenih žene, kao što su zdravstvo i obrazovanje; naglašava potrebu za omogućivanjem daljnjeg usavršavanja i prekvalifikacije zaposlenika i onih koji prelaze iz radnog odnosa u samozapošljavanje; poziva Komisiju da promiče cjeloživotno učenje za sve; ističe da se poduzetnička dimenzija mora prepoznati i u svim programima za mlade na europskoj razini; potiče države članice te regionalne i lokalne vlasti da ulažu u programe prekvalifikacije i usavršavanja usmjerene na samozaposlene žene i poduzetnice s posebnim naglaskom na prekvalifikaciju u području financijske pismenosti;

utorak, 3. svibnja 2022.

Pristup kapitalu

13. naglašava da je potrebno prepoznati žensko poduzetništvo i samozapošljavanje kao profitabilne slučajeve ulaganja te izvore gospodarskog rasta i otvaranja radnih mjesta;

14. poziva države članice i Komisiju da povećaju razinu svijesti i olakšaju pristup sredstvima poduzeticama i samozaposlenim ženama, uključujući alternativne oblike financiranja, osiguravajući da su novčana sredstva dostupna i dopiru do njih; napominje da je za poduzetnice vjerojatnije da će upotrebljavati alternativne izvore kao što su masovno kreditiranje putem interneta i platforme za financiranje; napominje da se u nekim slučajevima mikrokreditiranje pokazalo uspješnim u motiviranju više žena da pokrenu vlastita poduzeća; prepoznaje utjecaj politika financiranja i pozitivan utjecaj koji imaju za žene; potiče države članice te regionalne i lokalne vlasti da upotrebljavaju postojeće europske strukturne fondove te ih usmjere na poduzetnice i samozaposlene žene; apelira na Komisiju da uspostavi europsku mrežu rodno osviještenih ulagača; smatra da će takva mreža trgovačkim društvima pod vodstvom žena moći pružiti relevantne veze, mreže i mogućnosti financiranja; ističe potrebu za kampanjama za podizanje svijesti i informativnim kampanjama o postojećim i budućim mogućnostima financiranja poduzetnica u EU-u kako bi se pružila prilagođena potpora vlasnicama poduzeća i poduzeticama i povećala vidljivost žena na vodećim položajima kako bi mogle biti snažniji uzori i kako bi iskorijenile postojeće stereotipe; potiče Komisiju da izradi akcijski plan za žensko poduzetništvo u okviru Akta o malom poduzetništvu te da u plan uključi paneuropsko događanje na temu poduzetništva, inovacija i ulaganja koje će okupiti znanstvenike, poduzetnike, *start-up* poduzeća i prije svega ulagače privatnog kapitala kako bi se pospješile nove mogućnosti za poduzeća pod vodstvom žena;

15. pozdravlja rad namjenskih privatnih investicijskih fondova koji u svoje procjene ulaganja uključuju rodne kriterije kako bi se riješio problem nedovoljnog financiranja poduzeća pod ženskim vodstvom; poziva Komisiju da podrži programe zajedničkog ulaganja s fondovima rizičnog kapitala i poslovnim anđelima čija su ulaganja usmjerena na žene i programe mentorstva za poduzetnice; smatra da bi to bila snažna mjera za poticanje tog ekosustava od samog početka;

16. pozdravlja javne i privatne fondove u sklopu kojih se provode politike rodne ravnopravnosti, raznolikosti i uključivosti; u tom pogledu prima na znanje inicijativu o obvezi raznolikosti, koja je prva inicijativa u svijetu u kojoj su se privatni fondovi obvezali na mjerenje i praćenje rodne zastupljenosti te godišnje i javno izvješćivanje o svojim nalazima;

17. ističe važnost uloge mikrokreditiranja u poboljšanju financijske uključenosti žena prevladavanjem tržišnih i socijalnih prepreka na financijskim tržištima; napominje da je prednost mikrofinanciranja činjenica da ono poduzeticama pruža mogućnost snažnih poticaja za stvaranje održivog poslovanja jer moraju otplatiti zajmove te da je taj instrument osmišljen posebno za potrebe ljudi koji imaju poteškoće u pogledu pristupa konvencionalnim zajmovima;

18. poziva Komisiju i države članice da sustavno prate i nadziru podatke razvrstane po rodu u cijeloj Uniji kako bi se osigurali visokokvalitetni podaci o programima financiranja na nacionalnoj razini i na razini EU-a; isto tako podsjeća na važnost prikupljanja podataka o ravnopravnosti kako bi se dobile informacije o intersekcijskoj diskriminaciji te naglašava da bi to moglo poslužiti kao osnova za donošenje informiranijih političkih odluka u budućnosti i za poboljšanje ekonomske neovisnosti žena; napominje da se pri oblikovanju politika povezanih s poslovanjem i MSP-ovima mora prepoznati dimenzija ženskog poduzetništva kako bi se zajamčio odgovarajući okvir politike kojim se podupiru rast ženskog poduzetništva i inovacije na temelju raznolikosti;

Bolji okvir za poduzetnice

19. poziva države članice da provedu Preporuku Vijeća iz 2019. o osiguravanju učinkovitog pristupa sustavima socijalne zaštite i pravu na socijalnu zaštitu, uključujući mirovine i dopuste za sve samozaposlene osobe, te da provode sva načela europskog stupa socijalnih prava kako bi osigurale nediskriminaciju i poticale rodnu ravnopravnost;

20. poziva države članice i Komisiju da uvedu rodno osviještenu politiku u sve faze procesa oblikovanja mjera potpore za poduzetnice i da se savjetuju s raznolikom skupinom potencijalnih i postojećih poduzetnica kako bi se osiguralo da su te mjere podudarne i usklađene s njihovim očekivanjima i potrebama;

utorak, 3. svibnja 2022.

21. naglašava da je potrebno ukloniti administrativne prepreke za pokretanje poduzeća kako bi ženama, uključujući imigrantice, postalo privlačnije poduzetništvo ili samozapošljavanje; poziva države članice da razmotre izradu standardiziranih administrativnih paketa koje će poduzetnici slijediti u ranim fazama osnivanja poduzeća; smatra da će se time smanjiti administrativno opterećenje u interakciji s lokalnim tijelima kao što su porezna tijela, općine itd.;
22. ističe da je potrebno razviti europski inovacijski ekosustav kako bi se više žena osnažilo da pokrenu održiva i profitabilna poduzeća te inovacije radi jačanja konkurentnosti EU-a, gospodarskog rasta i otvaranja radnih mjesta;
23. poziva Komisiju da bez odgode provede mjere utvrđene u svojoj Komunikaciji o boljoj regulativi te u svojoj Strategiji za MSP-ove;
24. naglašava da su potrebne smjernice te pojednostavnjeni obrasci, postupci i procesi za pomoć samozaposlenim poduzetnicama u snalaženju unutar regulatornog okvira, na primjer za izvoz; napominje da mikropoduzeća i posebno MSP-ovi ionako nemaju dovoljno resursa za snalaženje s obvezama usklađenosti i njihovim upravljanjem u državama članicama; potiče Komisiju i države članice da ocijene i prema potrebi unaprijede smjernice i administraciju;
25. pozdravlja Komisijinu agendu za bolju regulativu; smatra da je spremnost Komisije da primijeni pristup „jedan za jedan” važan korak prema smanjivanju administrativnog opterećenja za poduzeća, uključujući *start-up* poduzeća i MSP-ove, čime bi ženama poduzetništvo ili samozapošljavanje postalo privlačnije;
26. poziva države članice da razmotre bolje porezne poticaje ili fleksibilne porezne strukture za poboljšavanje okvirnih uvjeta za poduzetništvo i samozapošljavanje; kao primjer ističe da, kad je riječ o oporezivanju poduzetnika u njihovim ranim fazama, oporezivanje isključivo prihoda ili odgoda plaćanja poreza kako bi se osigurao kapital mogu poduzetništvo ili samozapošljavanje učiniti privlačnijima za žene;
27. ističe važnost ravnoteže između poslovnog i privatnog života i kvalitetnih, cjenovno pristupačnih socijalnih usluga kao preduvjeta za poduzetnice i samozaposlene žene; priznaje da žensko poduzetništvo i samozapošljavanje omogućuju fleksibilnost za postizanje bolje ravnoteže između poslovnog i privatnog života; prepoznaje važnost omogućivanja ravnomjerne raspodjele kućanskih obveza i obveza pružanja skrbi kako bi se postigla ravnoteža između poslovnog i privatnog života koja je potrebna kako bi žene postale poduzetnice ili samozaposlene osobe; poziva Komisiju i države članice da zajamče bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života omogućavanjem boljih roditeljskih, očinskih, roditeljskih dopusta i dopusta za njegovatelje, fleksibilnog radnog vremena te objekata namijenjenih čuvanju djece u okolini i promicanjem rada na daljinu; ističe da se radno vrijeme i raspored rada u ruralnim područjima znatno razlikuju od onih u urbanim područjima i da je važno ponuditi skrb za djecu koja je prilagođena posebnih potrebama žena u različitim područjima; poziva države članice te regionalna i lokalna tijela da pruže potporu socijalnim okvirima, kao što su okviri za starije, uzdržavane osobe te da osiguraju fleksibilnije odredbe za skrb za djecu i mogućnosti za roditeljski dopust jer su oni neophodni da bi se više žena potaknulo na poduzetništvo te da bi im se omogućilo da postanu poduzetnice; poziva države članice da provedu ciljeve iz Barcelone te da osiguraju ispunjavanje tih potreba ulaganjima u dostupne i cjenovno pristupačne visokokvalitetne usluge skrbi te da ih osuvremene kako žene ne bi trebale birati između obitelji i sudjelovanja na tržištu rada; naglašava da daljnje omogućavanje ženama da postanu poduzetnice i poboljšavanje njihovih mogućnost za to može imati ključnu ulogu u uklanjanju razlike u plaći na temelju spola u državama članicama; pozdravlja mjere koje su neke države članice već poduzele u tom pogledu te ih potiče da osiguraju pristup kvalitetnim uslugama skrbi za djecu i dugotrajne skrbi, da promiču pristup samozaposlenih osoba i da brzo i u potpunosti prenesu i provedu Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života te poziva Komisiju da to djelotvorno prati; prepoznaje nacionalne razlike u socijalnoj politici i poštovanju supsidijarnosti; naglašava da je promicanje modela rada prilagođenih obitelji u interesu država članica;
28. zabrinut je zbog toga što je Revizorski sud u tematskom izvješću br. 10/21 o uključivanju rodno osviještene politike u proračun EU-a zaključio da Komisija nije na prikladan način uvela rodnu osviještenost u politike te da nije u dovoljnoj mjeri upotrebljavala podatke i pokazatelje raščlanjene po spolu; poziva Komisiju da donese rodno osjetljiv proračun kako bi osigurala da javna potrošnja ravnopravno koristi ženama i muškarcima, među ostalim u okviru instrumenta *NextGenerationEU* i svih mjera za gospodarski oporavak;

utorak, 3. svibnja 2022.

o

o o

29. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0140

Umjetna inteligencija u digitalnom dobu

Rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o umjetnoj inteligenciji u digitalnom dobu (2020/2266(INI))

(2022/C 465/06)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 4., 16., 26., 114., 169., 173., 179., 180., 181. i 187. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta i Opću napomenu br. 25 Odbora UN-a o pravima djeteta od 2. ožujka 2021. o pravima djeteta u pogledu digitalnog okruženja,
- uzimajući u obzir preporuku Organizacije UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) o etičnosti umjetne inteligencije koju je donijela Opća skupština UNESCO-a na svom 41. zasjedanju 24. studenoga 2021.,
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum o boljoj izradi zakonodavstva⁽¹⁾ od 13. travnja 2016. i smjernice Komisije za bolju regulativu,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 24. ožujka 2021. pod naslovom „Strategija EU-a o pravima djeteta” (COM(2021)0142),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2021. o stanju kapaciteta EU-a za kiberbranu⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju o izazovima i budućnosti multilateralnih sustava za kontrolu oružja za masovno uništenje i razoružanje od 15. prosinca 2021.⁽³⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka)⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2021. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) i izmjeni određenih zakonodavnih akata Unije (COM(2021)0206),
- uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o europskom upravljanju podacima (Akt o upravljanju podacima) (COM(2020)0767),

⁽¹⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽²⁾ SL C 132, 24.3.2022., str. 102.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0504.

⁽⁴⁾ SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

⁽⁵⁾ SL L 166, 11.5.2021., str. 1.

⁽⁶⁾ SL L 170, 12.5.2021., str. 1.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1807 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o okviru za slobodan protok neosobnih podataka u Europskoj uniji ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/770 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2021/1173 od 13. srpnja 2021. o osnivanju Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1488 ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 25. travnja 2018. naslovljenu „Umjetna inteligencija za Europu” (COM(2018)0237),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. prosinca 2018. naslovljenu „Koordinirani plan o umjetnoj inteligenciji” (COM(2018)0795),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. travnja 2019. naslovljenu „Izgradnja povjerenja u antropocentričnu umjetnu inteligenciju” (COM(2019)0168),
- uzimajući u obzir Bijelu knjigu Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Umjetna inteligencija – europski pristup izvrsnosti i povjerenju” (COM(2020)0065),
- uzimajući u obzir Zelenu knjigu Komisije od 27. siječnja 2021. o starenju – poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti (COM(2021)0050),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)0066),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” (COM(2020)0067),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020)0102) te komunikaciju Komisije od 5. svibnja 2021. naslovljenu „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe” (COM(2021)0350),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. rujna 2020. naslovljenu „Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.-2027. – Prilagodba obrazovanja i osposobljavanja digitalnom dobu” (COM(2020)0624),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. ožujka 2021. naslovljenu „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće” (COM(2021)0118),
- uzimajući u obzir prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi programa politike za 2030. naslovljenu „Put u digitalno desetljeće” (COM(2021)0574),
- uzimajući u obzir studiju Komisije od 28. srpnja 2020. naslovljenu „Europsko istraživanje poduzeća o uporabi tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji”,
- uzimajući u obzir studiju Komisije od 26. studenoga 2020. naslovljenu „Energetski učinkovite tehnologije računalstva u oblaku i politike za ekološki prihvatljivo tržište računalstva u oblaku”,
- uzimajući u obzir izvješće Komisije upućeno Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru od 19. veljače 2020. o utjecaju umjetne inteligencije, interneta stvari i robotike na sigurnost i odgovornost (COM(2020)0064),
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 22. ožujka 2021. o Strategiji EU-a za kibersigurnost za digitalno desetljeće,

⁽⁷⁾ SL L 303, 28.11.2018., str. 59.

⁽⁸⁾ SL L 170, 12.5.2021., str. 149.

⁽⁹⁾ SL L 136, 22.5.2019., str. 1.

⁽¹⁰⁾ SL L 256, 19.7.2021., str. 3.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir izvješće Stručne skupine na visokoj razini za umjetnu inteligenciju od 8. travnja 2019. naslovljeno „Etičke smjernice za pouzdanu umjetnu inteligenciju”,
- uzimajući u obzir izvješće Stručne skupine na visokoj razini za umjetnu inteligenciju od 8. travnja 2019. naslovljeno „Definicija umjetne inteligencije: glavne mogućnosti i discipline”,
- uzimajući u obzir izvješće Stručne skupine na visokoj razini za umjetnu inteligenciju od 26. lipnja 2019. naslovljeno „Preporuke za politiku i ulaganja za pouzdanu umjetnu inteligenciju”,
- uzimajući u obzir studiju UNESCO-a iz ožujka 2019. naslovljenu „Pocrvenio bih da mogu: prevladavanje rodnih razlika u digitalnim vještinama obrazovanjem”,
- uzimajući u obzir izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava od 14. prosinca 2020. naslovljeno „Oblikovanje budućnosti kakva nam odgovara – umjetna inteligencija i temeljna prava”,
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) o umjetnoj inteligenciji od 22. svibnja 2019.,
- uzimajući u obzir platformu UN-a za dijalog o umjetnoj inteligenciji: sastanak na vrhu „Umjetna inteligencija za dobro”,
- uzimajući u obzir Načela o umjetnoj inteligenciji skupine G20 od 9. lipnja 2019.,
- uzimajući u obzir izvješće Svjetske zdravstvene organizacije od 28. lipnja 2021. o umjetnoj inteligenciji u zdravstvu i šest vodećih načela za njezino osmišljavanje i uporabu,
- uzimajući u obzir samoinicijativno mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 31. svibnja 2017. naslovljeno „Umjetna inteligencija – posljedice umjetne inteligencije za jedinstveno (digitalno) tržište, proizvodnju, potrošnju, zapošljavanje i društvo”⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir izvješće podskupine za nove tehnologije Stručne skupine za odgovornost i nove tehnologije od 21. studenoga 2019. naslovljeno „Odgovornost za umjetnu inteligenciju i druge digitalne tehnologije u nastajanju”,
- uzimajući u obzir publikaciju Ad hoc odbora za umjetnu inteligenciju (CAHAI) Vijeća Europe iz prosinca 2020. naslovljenu „Ususret regulaciji sustava umjetne inteligencije – globalne perspektive za razvoj pravnog okvira za sustave umjetne inteligencije temeljenog na standardima Vijeća Europe u pogledu ljudskih prava, demokracije i vladavine prava”,
- uzimajući u obzir radni dokument Europskog sveučilišnog instituta iz listopada 2020. naslovljen „Modeli prava i regulacija umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir zajedničko izvješće poduzeća Trend Micro Research, Međuregionalnog istraživačkog instituta Ujedinjenih naroda za kriminal i pravdu i Europolu od 19. studenoga 2020. naslovljeno „Zlonamjerno korištenje i zlouporaba umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir političke smjernice Komisije za razdoblje 2019.-2024. naslovljene „Ambicioznija Unija: Moj plan za Europu”,
- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije od 16. srpnja 2020. u predmetu C-311/18 (*Schrems II*),

⁽¹⁾ SL C 288, 31.8.2017., str. 1.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. veljače 2017. s preporukama Komisiji o pravilima građanskog prava o robotici ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. lipnja 2017. o digitalizaciji europske industrije ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 6. listopada 2021. o Okviru politike EU-a za sigurnost na cestama za razdoblje 2021.-2030. – preporuke za sljedeće korake u ostvarenju „vizije nula” ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2018. o autonomnim oružanim sustavima ⁽¹⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2019. o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici o umjetnoj inteligenciji i robotici ⁽¹⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2020. o automatiziranim postupcima donošenja odluka: osiguravanje zaštite potrošača i slobodnog kretanja robe i usluga ⁽¹⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o sustavu građanske odgovornosti za umjetnu inteligenciju ⁽¹⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. o pravima intelektualnog vlasništva za razvoj tehnologija umjetne inteligencije ⁽¹⁹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o okviru etičkih aspekata umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija ⁽²⁰⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. siječnja 2021. o umjetnoj inteligenciji: pitanja u vezi s tumačenjem i primjenom međunarodnog prava u slučajevima koji se odnose na EU u području civilne i vojne upotrebe te državne vlasti izvan područja primjene kaznenog pravosuđa ⁽²¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. svibnja 2021. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače ⁽²²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. ožujka 2021. o europskoj strategiji za podatke ⁽²³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o umjetnoj inteligenciji u obrazovnom, kulturnom i audiovizualnom sektoru ⁽²⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 6. listopada 2021. o umjetnoj inteligenciji u kaznenom pravu i njezinoj primjeni od strane policije i pravosudnih tijela u kaznenim stvarima ⁽²⁵⁾,
- uzimajući u obzir studiju Glavne uprave za unutarnju politiku (GU IPOL) iz lipnja 2021. naslovljenu „Diplomacija temeljena na umjetnoj inteligenciji – upravljanje umjetnom inteligencijom kao novi instrument vanjske politike Europske unije”,

⁽¹²⁾ SL C 252, 18.7.2018., str. 239.

⁽¹³⁾ SL C 307, 30.8.2018., str. 163.

⁽¹⁴⁾ SL C 132, 24.3.2022., str. 45.

⁽¹⁵⁾ SL C 433, 23.12.2019., str. 86.

⁽¹⁶⁾ SL C 449, 23.12.2020., str. 37.

⁽¹⁷⁾ SL C 294, 23.7.2021., str. 14.

⁽¹⁸⁾ SL C 404, 6.10.2021., str. 107.

⁽¹⁹⁾ SL C 404, 6.10.2021., str. 129.

⁽²⁰⁾ SL C 404, 6.10.2021., str. 63.

⁽²¹⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 34.

⁽²²⁾ SL C 15, 12.1.2022., str. 204.

⁽²³⁾ SL C 494, 8.12.2021., str. 37.

⁽²⁴⁾ SL C 15, 12.1.2022., str. 28.

⁽²⁵⁾ SL C 132, 24.3.2022., str. 17.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz svibnja 2021. naslovljenu „Izazovi i ograničenja pristupa umjetnoj inteligenciji koji počiva na otvorenom kodu”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz svibnja 2021. naslovljenu „Tržište umjetne inteligencije i tokovi kapitala – umjetna inteligencija i financijski sektor na raskršću”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz svibnja 2021. naslovljenu „Unapređenje radnih uvjeta s pomoću umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz svibnja 2021. naslovljenu „Uloga umjetne inteligencije u europskom zelenom planu”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz srpnja 2021. naslovljenu „Umjetna inteligencija u pametnim gradovima i urbanoj mobilnosti”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz srpnja 2021. naslovljenu „Umjetna inteligencija i javne usluge”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz srpnja 2021. naslovljenu „Izazov s kojim se Europska unija suočava u području podataka”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz lipnja 2020. naslovljenu „Mogućnosti umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz listopada 2021. naslovljenu „Digitalno desetljeće Europe i autonomija”,
- uzimajući u obzir studiju GU IPOL-a iz siječnja 2022. naslovljenu „Utvrdjivanje i procjena postojećeg i predloženog zakonodavstva EU-a u digitalnom području”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz rujna 2020. naslovljenu „Sustav građanskopravne odgovornosti za umjetnu inteligenciju – ocjena europske dodane vrijednosti”,
- uzimajući u obzir studiju Odjela za znanstvena predviđanja Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz prosinca 2020. naslovljenu „Ispitanici, digitalni nadzor, umjetna inteligencija i budućnost rada”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz rujna 2020. naslovljenu „Europski okvir o etičkim aspektima umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz ožujka 2020. naslovljenu „Etički aspekti umjetne inteligencije: pitanja i inicijative”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz lipnja 2020. naslovljenu „Umjetna inteligencija: kako funkcionira, zašto je važna i što možemo poduzeti u vezi s njome?”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz srpnja 2020. naslovljenu „Umjetna inteligencija i kazneni progon – utjecaj na temeljna prava”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz lipnja 2020. naslovljenu „Utjecaj Opće uredbe o zaštiti podataka na umjetnu inteligenciju”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz travnja 2020. naslovljenu „Bijela knjiga o umjetnoj inteligenciji”,

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz rujna 2021. naslovljenu „Regulacija prepoznavanja lica u EU-u”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz veljače 2021. naslovljenu „Budućnost rada: trendovi, izazovi i potencijalne inicijative”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz lipnja 2021. naslovljenu „Robotski savjetnici: kako se uklapaju u postojeći zakonodavni okvir EU-a, osobito u pogledu zaštite potrošača?”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz rujna 2021. naslovljenu „Ambicije Kine u području umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz lipnja 2021. naslovljenu „Što bi se dogodilo kad bismo odabrali nove metafore za umjetnu inteligenciju?”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz siječnja 2018. naslovljenu „Razumijevanje umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz srpnja 2021. naslovljenu „Suočavanje s uvjerljivim krivotvorenim sadržajem u europskoj politici”,
- uzimajući u obzir radni dokument Posebnog odbora za umjetnu inteligenciju u digitalnom dobu (AIDA) iz veljače 2021. naslovljen „Umjetna inteligencija i zdravlje”,
- uzimajući u obzir radni dokument odbora AIDA iz ožujka 2021. naslovljen „Umjetna inteligencija i zeleni plan”,
- uzimajući u obzir radni dokument odbora AIDA iz ožujka 2021. naslovljen „Vanjskopolitičke dimenzije umjetne inteligencije”,
- uzimajući u obzir radni dokument odbora AIDA iz svibnja 2021. naslovljen „Umjetna inteligencija i konkurentnost”,
- uzimajući u obzir radni dokument odbora AIDA iz lipnja 2021. naslovljen „Umjetna inteligencija i budućnost demokracije”,
- uzimajući u obzir radni dokument odbora AIDA iz lipnja 2021. naslovljen „Umjetna inteligencija i tržište rada”,
- uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
- uzimajući u obzir izvješće Posebnog odbora za umjetnu inteligenciju u digitalnom dobu (A9-0088/2022),

1. Uvod

1. napominje da je svijet na pragu četvrte industrijske revolucije; ističe da četvrti val, za razliku od prethodna tri, koji su bili potaknuti uvođenjem parnog stroja, električne energije, odnosno računala, pokreće obilje podataka u kombinaciji s moćnim algoritmima i računalnim kapacitetima; naglašava da današnju digitalnu revoluciju oblikuju njezini globalni razmjeri, brza konvergencija i ogromni utjecaj revolucionarnih tehnologija u nastajanju na države, gospodarstva, društva, međunarodne odnose i okoliš; uviđa da radikalna promjena tih razmjera različito utječe na različite dijelove društva, ovisno o njihovim ciljevima, zemljopisnom položaju ili socioekonomskom kontekstu; naglašava da se digitalna tranzicija mora oblikovati uz potpuno poštovanje temeljnih prava i tako da digitalne tehnologije služe čovječanstvu;

2. primjećuje da je digitalna revolucija istovremeno izazvala globalno natjecanje kao rezultat ogromne ekonomske vrijednosti i tehnoloških mogućnosti akumuliranih u gospodarstvima koje ulažu najviše sredstava u istraživanje, razvoj i stavljanje na tržište aplikacija umjetne inteligencije; primjećuje da su digitalna konkurentnost i otvorena strateška autonomija postali središnji cilj politike u nekoliko zemalja; naglašava da među donositeljima odluka raste svijest o tome da bi tehnologije u nastajanju mogle utjecati na status geopolitičke moći cijelih zemalja;

utorak, 3. svibnja 2022.

3. ističe da stoga Europa, koja je stoljećima postavljala međunarodne standarde, dominirala u tehnološkom napretku i bila predvodnik u vrhunskoj proizvodnji i primjeni, zaostaje jer razvija i ulaže u digitalno tržište znatno manje od vodećih gospodarstava kao što su SAD ili Kina, ali je i dalje relativno konkurentna u pogledu tematskih istraživanja o umjetnoj inteligenciji; prepoznaje rizik od marginalizacije europskih aktera u razvoju globalnih standarda i napretka tehnologije i dovođenja u pitanje europskih vrijednosti;

4. naglašava, prije svega, da digitalni alati sve više postaju instrument manipulacije i zlouporabe u rukama određenih korporativnih subjekata kao i u rukama autokratskih vlada u svrhu potkopavanja demokratskih političkih sustava, što može dovesti do sukoba političkih sustava; objašnjava da digitalno špijuniranje, sabotaza, ratovanje u malim razmjerima i kampanje dezinformiranja stavlja demokratska društva pred izazov;

5. naglašava da priroda digitalnih poslovnih modela omogućuje veliku razinu prilagodljivosti i mrežnih učinaka; ističe da je značajka mnogih digitalnih tržišta visoka razina tržišne koncentracije koja omogućava da mali broj tehnoloških platformi, većina kojih je trenutačno iz SAD-a, predvodi komercijalizaciju revolucionarnih tehnoloških inovacija, privlači najbolje ideje, stručnjake i poduzeća te postiže izvanrednu profitabilnost; upozorava da će se dominantni tržišni položaji iz podatkovnog gospodarstva vjerojatno preslikati na gospodarstvo umjetne inteligencije u nastajanju; naglašava da danas samo osam od 200 vodećih digitalnih poduzeća ima sjedište u EU-u; ističe da je u tom pogledu dovršetak istinskog digitalnog jedinstvenog tržišta od najveće važnosti;

6. naglašava da je zbog toga globalno natjecanje za tehnološko vodstvo postalo prioritet u EU-u; naglašava da će EU, ako ne bude djelovao brzo i odvažno, morati pratiti pravila i standarde koje će postaviti drugi te da će biti pod rizikom od štetnih učinaka na političku stabilnost, socijalnu zaštitu, temeljna prava, individualne slobode i gospodarsku konkurentnost;

7. tvrdi da je umjetna inteligencija jedna od ključnih tehnologija u nastajanju u okviru četvrte industrijske revolucije; primjećuje da umjetna inteligencija pokreće digitalnu ekonomiju jer omogućuje uvođenje inovativnih proizvoda i usluga, može potrošačima povećati izbor te poboljšati učinkovitost proizvodnih postupaka; navodi da očekivani doprinos umjetne inteligencije svjetskom gospodarstvu do 2030. iznosi više od 11 bilijuna EUR; ističe da istodobno uporaba tehnologija umjetne inteligencije donosi rizik od smanjenja ljudskog djelovanja; naglašava da bi umjetna inteligencija trebala ostati antropocentrična, vjerodostojna tehnologija te da ne bi trebala zamijeniti ljudsku autonomiju niti pretpostaviti gubitak osobne slobode; ističe da je potrebno pobrinuti se da je ova četvrta industrijska revolucija uključiva i da nikoga ne zapostavi;

8. smatra da postoji globalno natjecanje za vodstvo u umjetnoj inteligenciji; naglašava da tehnologije umjetne inteligencije obećavaju iznimnu gospodarsku vrijednost onim gospodarstvima koja profitabilno razvijaju, proizvedu i primijene takve tehnologije kao i onim državama u kojima se odvija takvo stvaranje gospodarske vrijednosti; naglašava da umjetna inteligencija nije svemoćna tehnologija, već učinkovit komplet alata i tehnika koji se može dobro iskoristiti za korist društva; objašnjava da način na koji tehnologije funkcioniraju ovisi o tome kako ih osmislimo; ističe da je EU iskazala namjeru da bude prva koja će donijeti regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju; ističe, ipak, da je ključno da EU može definirati regulatorni pristup, uključujući zaštitu temeljnih prava i sloboda, te da djeluje kao globalno tijelo za postavljanje standarda; naglašava stoga važnost europske konkurentnosti u području umjetne inteligencije i sposobnost EU-a da oblikuje regulatorni krajobraz na međunarodnoj razini; naglašava da određene uporabe umjetne inteligencije mogu predstavljati individualne i društvene rizike koji mogu ugroziti temeljna prava, zbog čega bi ih donositelji politika trebali ukloniti kako bi umjetna inteligencija efektivno postala instrument koji služi pojedincima i društvu u cilju zajedničke dobrobiti i općeg interesa;

9. primjećuje da je potreban jasan regulatorni okvir, politička posvećenost i znatizelniji način razmišljanja, kojih danas često nema, da bi europski akteri mogli biti uspješni u digitalnom dobu i postati predvodnici u umjetnoj inteligenciji; zaključuje da uz takav pristup i građani i poduzeća u EU-u mogu imati korist od umjetne inteligencije koja je dobra prilika za podizanje konkurentnosti, uključujući u pogledu blagostanja i dobrobiti; naglašava da regulatorni okviri moraju biti oblikovani na način da ne predstavljaju neopravdane prepreke zbog kojih europski akteri, osobito start-up poduzeća, mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) ne mogu biti uspješni u digitalnom dobu; naglašava da privatna i javna ulaganja treba značajno povećati radi stvaranja klime u kojoj nastaje i razvija se više uspješnih europskih poduzeća na našem kontinentu;

utorak, 3. svibnja 2022.

10. naglašava da se brz tehnološki napredak koji donosi umjetna inteligencija sve manje može odvojiti od većine područja ljudske aktivnosti te da će utjecati na životne uvjete svih osoba koje ne posjeduju vještine koje su im potrebne da se dovoljno brzo prilagode tim novim tehnologijama; naglašava da, iako stjecanje digitalne pismenosti kroz usavršavanje i prekvalifikaciju može pomoći u rješavanju mnogih posljedičnih socioekonomskih problema, te učinke treba sagledati i u kontekstu sustava socijalne skrbi, urbane i ruralne infrastrukture te demokratskih procesa;

11. naglašava da se u digitalnoj tranziciji moraju odražavati ciljevi i interesi žena i ranjivih skupina; u tom kontekstu naglašava da je 2018. udio žena među stručnjacima za umjetnu inteligenciju u cijelom svijetu 2018. bio samo 22 % što pridonosi nastavku i eskalaciji stereotipa i pristranosti; prepoznaje potrebu za očuvanjem prava na jednakost pred zakonom, privatnošću, slobodom izražavanja i sudjelovanjem u kulturnom i političkom životu pri uporabi tehnologija umjetne inteligencije, osobito za manjinske zajednice;

2. Potencijalne mogućnosti, rizici i prepreke u primjeni umjetne inteligencije: šest studija slučaja koje je razmotrio odbor AIDA

12. podsjeća da je umjetna inteligencija utemeljena na softveru koji upotrebljava probabilističko modeliranje i algoritamsko predviđanje za skup posebnih ciljeva; ističe da je pojam „umjetna inteligencija” krovni pojam koji obuhvaća širok spektar starih i novih tehnika i pristupa bolje poznatih kao pojam „sustavi umjetne inteligencije” koji se odnosi na bilo koje strojne sustave koji često nemaju mnogo toga zajedničkog, osim što ih usmjerava zadani skup ciljeva koji su definirali ljudi, koji u svojem djelovanju imaju različite stupnjeve autonomije te koji su uključeni u predviđanja, preporuke i donošenje odluka na temelju dostupnih podataka; napominje da, iako su neke od tih tehnologija već u širokoj primjeni, druge se još razvijaju ili su čak samo spekulativni koncepti koji će u budućnosti možda postojati, a možda i neće;

13. napominje da je velika razlika između simboličke umjetne inteligencije, koja je bila glavni pristup umjetnoj inteligenciji od pedesetih do devedesetih godina 20. stoljeća, i umjetne inteligencije temeljene na strojnom učenju i podacima, koja prevladava od prvog desetljeća 21. stoljeća; objašnjava da se u prvom valu umjetna inteligencija razvijala kodiranjem znanja i iskustva stručnjaka u skup pravila koja je zatim izvršavao stroj;

14. napominje da su u drugom valu sustavi umjetne inteligencije postali složeniji, autonomniji i netransparentniji zbog automatiziranih procesa učenja algoritama koji se temelje na obradi velikih količina podataka, na sposobnosti objedinjavanja ulaznih podataka iz više različitih izvora kako bi se dobio složen prikaz okruženja te na prepoznavanju obrazaca, što može dovesti do ishoda koji se teže mogu objasniti; naglašava da se aktualna umjetna inteligencija stoga može raščlaniti u mnogo različitih poddomena i tehnika, pa je tako duboko učenje, na primjer, potpodručje strojnog učenja, koje je pak potpodručje umjetne inteligencije;

15. naglašava da današnja umjetna inteligencija, iako je postala mnogo učinkovitija i moćnija od simboličke umjetne inteligencije zahvaljujući znatno većim računalnim kapacitetima, i dalje može rješavati samo jasno definirane zadatke u nišama karakterističnim za određene domene kao što su šah ili prepoznavanje slika te njezino programiranje nije osmišljeno da u potpunosti prepozna radnje koje sustav umjetne inteligencije izvršava; naglašava da sustavi umjetne inteligencije – iako to njihovo ime sugerira – nemaju „inteligenciju” u ljudskom smislu; ističe da se stoga o njoj govori kao o „uskoj” ili „slabo” umjetnoj inteligenciji koja je i dalje samo instrument koji daje preporuke i predviđanja; napominje da autonomni automobili, na primjer, funkcioniraju na temelju kombinacije različitih sustava umjetne inteligencije koji obavljaju svaki po jedan zadatak i koji zajedno mogu izraditi trodimenzionalnu kartu okruženja vozila kako bi njegov operativni sustav mogao donijeti odluke;

16. napominje da se mnogi strahovi vezani uz umjetnu inteligenciju temelje na hipotetskim konceptima kao što su opća umjetna inteligencija, umjetna superinteligencija i singularnost, koji bi u teoriji mogli dovesti do toga da umjetna inteligencija nadmaši inteligenciju ljudi u mnogim područjima; ističe da postoje sumnje može li se ta spekulativna umjetna inteligencija uopće postići uz naše tehnologije i znanstvene zakone; vjeruje, međutim, da rizike koje trenutno predstavlja donošenje odluka na temelju umjetne inteligencije moraju riješiti zakonodavci jer je posve jasno da se štetni učinci kao što su rasna i spolna diskriminacija već mogu pripisati određenim slučajevima u kojima je umjetna inteligencija primijenjena bez zaštitnih mjera;

17. naglašava da je većina sustava umjetne inteligencije koji su trenutno u uporabi niskorizična; ukazuje, na primjer, na automatske prijevode, „Eureka” strojeve, strojeve za igranje igara i robote koji izvršavaju ponavljajuće proizvodne procese; zaključuje da se neke slučajeve primjene može okarakterizirati kao rizične i da je u takvim slučajevima potrebno regulatorno djelovanje i djelotvorne zaštitne mjere, ako se već ne primjenjuju;

utorak, 3. svibnja 2022.

18. potiče javnu raspravu o tome kako istražiti ogroman potencijal umjetne inteligencije temeljene na temeljnim europskim vrijednostima, načelima transparentnosti, objašnjivosti, pravednosti, odgovornosti i pouzdanosti kao i na načelu da umjetna inteligencija i robotika moraju biti antropocentrične i razvijene kao nadopuna ljudima; naglašava da u velikom broju područja ljudskog života, od održivosti do zdravlja, umjetna inteligencija može korisnicima i stručnjacima poslužiti kao pomoćni alat kojim se povećavaju ljudske mogućnosti i kojim se ljudima ne ograničava mogućnost da neovisno djeluju i odlučuju; ističe da bi se dogovorena etička načela i obveze u vezi umjetne inteligencije trebali operacionalizirati u svim područjima primjene umjetne inteligencije, uz uključivanje potrebnih zaštitnih mjera, za povećanje povjerenja i poticanje građana na prihvaćanje prednosti umjetne inteligencije;

19. ističe da se razina rizika koju predstavlja određena primjena umjetne inteligencije znatno razlikuje ovisno o vjerojatnosti da će do štete doći i o ozbiljnosti te štete; stoga naglašava da bi se tome trebali prilagoditi pravni propisi u skladu s pristupom koji se temelji na rizicima, uzimajući na odgovarajući način u obzir načelo opreznosti kad je to opravdano; naglašava da su u takvim sadašnjim ili budućim slučajevima u kojima, u određenom slučaju primjene, sustavi umjetne inteligencije predstavljaju velik rizik za temeljna i ljudska prava potrebni ljudski nadzor i regulatorna intervencija te da, s obzirom na brzinu tehnološkog razvoja, reguliranje visokorizičnih sustava umjetne inteligencije mora biti fleksibilno i dugoročno održivo;

20. pojašnjava da se u aktualnom izvješću detaljno razmatra šest studija slučaja iz područja umjetne inteligencije, uz iznošenje mogućnosti koje umjetna inteligencija pruža u odgovarajućim sektorima, rizika koje je potrebno razmotriti i prepreka koje Europu sprečavaju da potpuno iskoristi prednosti umjetne inteligencije; naglašava da te studije slučaja predstavljaju neke od najvažnijih slučajeva primjene umjetne inteligencije u današnje vrijeme i da istodobno odražavaju neke od glavnih tema javnih saslušanja održanih pred odborom AIDA za vrijeme njegova mandata, a to su zdravlje, zeleni plan, vanjska politika i sigurnost, konkurentnost, budućnost demokracije i tržište rada;

a) *Umjetna inteligencija i zdravlje*

21. smatra da metodološka analiza velikih količina podataka, uključujući s pomoću umjetne inteligencije, može dovesti do novih rješenja ili poboljšati postojeće tehnike u sektoru zdravlja koje bi mogle uvelike ubrzati znanstvena istraživanja, spasiti živote ljudi i poboljšati njegu pacijenata osiguravanjem inovativnih načina liječenja i bolje dijagnostike te razvijanjem poticajnih okruženja za zdrave načine života; naglašava da sustavi umjetne inteligencije mogu pridonijeti i pristupačnosti, otpornosti i održivosti zdravstvenih sustava, istodobno donoseći konkurentnu prednost europskih sektorima IKT-a i zdravlja ako se inherentnim rizicima upravlja na odgovarajući način;

22. naglašava da bi se upotreba umjetne inteligencije u zdravstvenom sektoru trebala temeljiti na snažnim etičkim zahtjevima kao što su jednaki pristup zdravstvu, privatnost, odgovornost, transparentnost, objašnjivost, pouzdanost, uključivost i reprezentativnost skupova podataka te stalni ljudski nadzor; naglašava da sustavi temeljeni na umjetnoj inteligenciji moraju biti oblikovani uzimajući u obzir rizik od pogrešne dodjele sredstava pojedincima na temelju pogrešne ili pristrane kategorizacije ili određivanja prednosti ili pak neispravne tehnologije, posljedica čega može biti pogrešna dijagnoza, pogrešno liječenje ili izostanak liječenja. smatra da bi se najviši etički standardi trebali primjenjivati na sve primjene za zdravstvenu zaštitu te da je potrebno uspostaviti etička načela u vrlo ranoj fazi razvoja i dizajna, tj. primjenjivati integriranu etiku; naglašava da automatizirano donošenje odluka u primjenama za zdravstvenu zaštitu može predstavljati rizike za dobrobit i temeljna prava pacijenata te da stoga umjetna inteligencija mora imati poticajnu ulogu u zdravstvu koje bi uvijek trebalo biti pod stručnim ljudskim nadzorom;- poziva da se pri svakoj upotrebi umjetne inteligencije za dijagnostiku u javnom zdravstvu očuva odnos liječnika i pacijenta te da se u svakom trenutku poštuje Hipokratova zakletva; primjećuje međutim da umjetna inteligencija već postiže bolje rezultate od dijagnoza koje postavljaju liječnici u nekoliko slučajeva; smatra da postojeći okviri odgovornosti ne pružaju dovoljno pravne sigurnosti i da ne podržavaju prava pacijenata na pravnu zaštitu u slučaju pogrešne dijagnoze i neodgovarajućeg liječenja s pomoću umjetne inteligencije; pozdravlja po tom pitanju budući zakonski prijedlog o odgovornosti umjetne inteligencije; napominje da je važno zaštititi zdravstvene radnike kao korisnike sustava umjetne inteligencije i pacijente kao krajnje korisnike te im omogućiti pristup dostatnim i transparentnim informacijama;

23. naglašava da se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji već koriste ili ispituju u kliničkim okruženjima kao pomoć u postavljanju dijagnoza, prognoziranju, liječenju i angažiranju pacijenata, čime se ubrzava i poboljšava liječenje i smanjuju nepotrebne intervencije; nadalje primjećuje da umjetna inteligencija može unaprijediti personaliziranu medicinu

utorak, 3. svibnja 2022.

i njegu pacijenta; napominje da umjetna inteligencija pokriva širok spektar područja zdravstva, uključujući javno zdravlje, usluge skrbi, sustave za samoskrb i zdravstvenu zaštitu; primjećuje da podaci imaju važnu ulogu; smatra da postoje obećavajuće primjene za umjetnu inteligenciju u ekstrakciji informacija iz slika i u drugim medicinskim proizvodima za potrebe nizvodne analize te nadalje primjećuje da se očekuje da algoritmi dubinskog učenja mogu dovesti do brzog i znatnog poboljšanja u raznim kliničkim zadacima;

24. naglašava da se tehnologije umjetne inteligencije mogu primjenjivati u istraživanju, razvoju i masovnoj proizvodnji lijekova i mogu ubrzati razvoj novih lijekova, liječenja i cjepiva uz manji trošak; smatra da umjetna inteligencija može pomoći u predviđanju ishoda odgovora na liječenje i da može liječnicima omogućiti da prilagode strategije liječenja individualnim genetskim ili fiziološkim karakteristikama s povećanim razinama točnosti kad se temelje na visokokvalitetnim podacima i valjanim pretpostavkama, čime se povećava učinkovitost preventivne skrbi, pod uvjetom da su zadovoljeni svi etički zahtjevi u pogledu stručnog nadzora nad kliničkom validacijom umjetnom inteligencijom, privatnosti, zaštite podataka i informiranog pristanka; primjećuje da se velike količine podataka u zdravstvu mogu analizirati s pomoću umjetne inteligencije radi njihove brže obrade; naglašava da je važno osigurati interoperabilnost računalstva visokih performansi s umjetnom inteligencijom budući da se glavni gospodarski sektori, uključujući proizvodnju, zdravstvo i farmaceutsku industriju, oslanjaju na računalstvo visokih performansi;

25. naglašava da rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji imaju potencijal za prilagođavanje liječenja i razvoja lijekova posebnim potrebama pacijenata i za jačanje suradnje s dionicima i sudionicima u sustavu zdravstvene skrbi; smatra da umjetna inteligencija i pristup relevantnim, ažuriranim i visokokvalitetnim anonimiziranim i reprezentativnim skupovima podataka, u skladu s pravilima EU-a o zaštiti osobnih podataka, pomaže zdravstvenim djelatnicima u pružanju bolje njege svojim pacijentima kao i personaliziranije povratne informacije, smjernice i podršku, osiguravajući veću sigurnost i učinkovitije liječenje pacijenata; ističe da bi to moglo biti posebno korisno pri odabiru i pregledu sve većeg korpusa znanstvenih spoznaja kako bi na temelju njih zdravstveni djelatnici stekli relevantne uvide; ističe da bi građani iz svih država članica trebali moći dijeliti svoje zdravstvene podatke s pružateljima zdravstvene zaštite i nadležnim tijelima po njihovu izboru; ističe u tom pogledu da je potrebno osmisliti poticaje kojima se zdravstveni djelatnici potiču na usavršavanje, prekvalifikaciju i dodatno osposobljavanje;

26. smatra da je borba protiv bolesti COVID-19 ubrzala istraživanje novih tehnologija i njihovo uvođenje, osobito primjena umjetne inteligencije, u potrazi za boljim metodama otkrivanja zaraze, kliničkom skrbi i istraživanjem liječenja, te je naglasila korisnost umjetne inteligencije kao i važnost financiranja i visokokvalitetnih podataka u svrhu učinkovitog praćenja i modeliranja širenja epidemija zaraznih bolesti, u skladu sa zakonom o zaštiti podataka; primjećuje, međutim, da su iskustva s primjenama umjetne inteligencije tijekom pandemije bolesti COVID-19 otkrila određena ograničenja u upotrebi umjetne inteligencije u medicinskoj dijagnostici⁽²⁶⁾;

27. naglašava da sustavi umjetne inteligencije mogu smanjiti opterećenja na zdravstvene sustave i osobito zdravstvene djelatnike i doprinijeti rješenjima za pružanje skrbi europskom i svjetskom stanovništvu koje ubrzano stari i za njihovu zaštitu od opasnih bolesti;

28. ističe da upotrebom sigurnih i učinkovitih primjena umjetne inteligencije u administrativnim poslovima u kojima ljudsko djelovanje nije potrebno zdravstveni djelatnici mogu uštedjeti puno vremena tijekom kojeg se radije mogu posvetiti posjetima pacijenata;

29. naglašava da potrošačke aplikacije za praćenje zdravlja temeljene na umjetnoj inteligenciji mogu pomoći u praćenju zdravstvenog stanja putem svakodnevnih uređaja kao što su pametni telefoni i na taj način omogućiti korisnicima da dobrovoljno pruže podatke koji mogu biti osnova za rano upozoravanje i uzbunjivanje na po život opasna stanja kao što su moždani ili srčani udar; naglašava da aplikacije za praćenje zdravlja temeljene na umjetnoj inteligenciji također potiču zdravo ponašanje i osnažuju pojedince u odgovornoj brizi za sebe dajući pacijentima dodatna sredstva za praćenje vlastitog zdravlja i načina života i unapređenjem točnosti probira koji provode zdravstveni djelatnici; naglašava, međutim, naročitu osjetljivost osobnih podataka o zdravlju i rizik od povreda ili zloupotrebe podataka u tom pogledu te ističe da je potrebno primjenjivati snažne standarde kibersigurnosti u odnosu na bilo koju aplikaciju za praćenje zdravlja;

⁽²⁶⁾ Roberts, M., Driggs, D., Thorpe, M. et al., „Common pitfalls and recommendations for using machine learning to detect and prognosticate for COVID-19 using chest radiographs and CT scans” („Najčešće zamke i preporuke za upotrebu strojnog učenja za otkrivanje i prognoziranje bolesti COVID-19 s pomoću rendgenskih slika prsišta i CT snimki”), *Nature Machine Intelligence*, 3, str. 199.-217., 15. ožujka 2021.

utorak, 3. svibnja 2022.

30. naglašava da umjetna inteligencija u sektoru zdravstva posebno ovisi o velikim količinama osobnih podataka, razmjeni i visokoj kvaliteti podataka, njihovoj pristupačnosti i interoperabilnosti za ostvarenje punog potencijala umjetne inteligencije i zdravlja; naglašava da je potrebno olakšati povezivanje elektroničkih zdravstvenih zapisa s elektroničkim sustavima za propisivanje lijekova kako bi zdravstveni djelatnici uključeni u njegu mogli pristupiti potrebnim informacijama o pacijentu, uz pristanak pacijenta.

31. pozdravlja stvaranje europskog prostora za zdravstvene podatke radi uključivanja visokokvalitetnih podataka za upotrebu u zdravstvenom sektoru; smatra da bi međusobna povezanost i interoperabilnost infrastruktura računalstva visokih performansi s europskim prostorom za zdravstvene podatke osigurala dostupnost velikih i visokokvalitetnih skupova zdravstvenih podataka koji su važni za istraživanje i liječenje patologija, posebice rijetkih bolesti i stanja u pedijatrijskoj populaciji;

32. naglašava da je potrebno izgraditi povjerenje promicanjem interoperabilnosti i snažnije suradnje između različitih zdravstvenih radnika koji skrbe za iste pacijente; naglašava da je potrebno zdravstvenim radnicima ponuditi osposobljavanje o tehnikama i pristupima umjetne inteligencije; naglašava da je potrebno suzbijati nepovjerenje, primjerice iskorištavanjem cjelokupnog potencijala anonimizacije i pseudonimizacije podataka, te bolje informirati građane, zdravstvene djelatnike i donositelje odluka o upotrebama, koristima i rizicima umjetne inteligencije u području zdravstva, kao i razvojne programere u području umjetne inteligencije o izazovima i rizicima obrade osjetljivih podataka u tom području;

33. nadalje vjeruje da su obvezujući i kvalitetni etički i pravni standardi i provediva prava na pravnu zaštitu nužni za promicanje ekosustava povjerenja među građanima i odgovarajuću zaštitu zdravstvenih podataka od potencijalne zloupotrebe i nezakonitog pristupa; slaže se s Komisijom da bi građani trebali imati siguran pristup sveobuhvatnoj elektroničkoj evidenciji svojih zdravstvenih podataka i zadržati kontrolu nad svojim osobnim zdravstvenim podacima i mogućnost da te podatke sigurno dijele s ovlaštenim trećim stranama uz učinkovitu zaštitu osobnih podataka i snažnu kibersigurnost; ističe da bi trebalo zabraniti neovlašteni pristup i širenje podataka te da mora biti zajamčena zaštita osobnih podataka pacijenata u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka;

34. u tom pogledu naglašava rizik od donošenja pristranih odluka koje dovode do diskriminacije i povrede ljudskih prava; naglašava da je stoga potrebno provesti nepristranu provjeru primijenjenih algoritama i skupova podataka te poticati daljnje istraživanje metoda i pristranosti koje su ugrađene u poučene sustave umjetne inteligencije kako bi se izbjegli neetički i diskriminirajući zaključci u području podataka o ljudskom zdravlju;

35. naglašava da je potrebno učinkovito i dosljedno primjenjivati Opću uredbu o zaštiti podataka u EU-u kako bi se riješili problemi kao što su pravna nesigurnost i izostanak suradnje u sektoru zdravstva; naglašava da takvi izazovi u nekim slučajevima dovode do kašnjenja u znanstvenim otkrićima i birokratskog opterećenja u istraživanjima u području zdravlja; ističe da bi se stvaranjem europskog prostora za zdravstvene podatke kojima se jamče prava pacijenata i prenosivost podataka mogla pojačati suradnja i potaknuti dijeljenje podataka za istraživanja i inovacije u europskom zdravstvenom sektoru;

36. primjećuje da umjetna inteligencija može doprinijeti brzom napretku novih tehnologija, kao što je snimanje mozga, koje već imaju važne primjene u medicini, ali također dovode do znatnih rizika za ljudsko djelovanje i ostvarivanje temeljnih prava, bez obveze ishođenja pristanka; zabrinut je zbog nedostatka propisa o neurološkim podacima i smatra da bi EU trebao težiti tome da postane svjetski predvodnik u razvoju sigurnih neurotehnologija;

b) Umjetna inteligencija i zeleni plan

37. naglašava da su dva ključna prioriteta Komisije u nadolazećim godinama Europa spremna za digitalno doba i zeleni plan; ističe da je potrebno osigurati da digitalna tranzicija doprinosi postizanju održivog razvoja i potiče zelenu tranziciju; smatra da je za to potrebno ubrzati inovacije kompatibilne s klimatskim ciljevima EU-a i ekološkim standardima; naglašava da bi se primjenama umjetne inteligencije mogle ostvariti ekološke i gospodarske koristi te ojačati sposobnosti predviđanja

utorak, 3. svibnja 2022.

koje mogu doprinijeti borbi protiv klimatskih promjena i postizanju ciljeva europskog zelenog plana kao i cilja EU-a da postane prvi klimatski neutralni kontinent do 2050.; smatra da se globalne emisije stakleničkih plinova mogu smanjiti za do 4 % do 2030. primjenom umjetne inteligencije⁽²⁷⁾; utvrđuje da informatičko-komunikacijske tehnologije (IKT) prema nekim procjenama mogu smanjiti deset puta više emisija stakleničkih plinova nego što iznosi njihov vlastiti otisak⁽²⁸⁾, ali prepoznaje da su za to potrebni svjestan odabir koncepta i regulatorne mjere; istodobno upozorava na činjenicu da povećana potrošnja energije uslijed pohrane velikih skupova podataka potrebnih za poučavanje sustava umjetne inteligencije može imati i negativan učinak; podsjeća na činjenicu da udio podatkovnog prometa i infrastrukture IKT-a u svjetskoj potrošnji električne energije trenutačno iznosi oko 7 %, a procjenjuje se da će se ta brojka bez odgovarajućih zaštitnih mjera povećati na 13 % do 2030.; dodaje da intenzivna uporaba sirovina za proizvodnju mikroprocesora i uređaja visoke tehnologije u kojima se upotrebljava umjetna inteligencija također može doprinijeti tom negativnom učinku; naglašava da je, kako bi se mogao zajamčiti „znatan pozitivni ugljični otisak i malen negativni otisak” umjetne inteligencije u okolišu i klimi, treba uzeti u obzir te izravne i neizravne negativne učinke na okoliš te dizajnirati sustave umjetne inteligencije na način kojim se potiče održiva potrošnja, ograničava upotreba resursa i potrošnja energije, izbjegavaju nepotrebne aktivnosti obrade i sprečava šteta za okoliš; naglašava da se pitanje učinka sektora IKT-a na okoliš može riješiti samo s pomoću relevantnih informacija i podataka;

38. zabrinut je zbog toga što je samo šest država članica stavilo snažan naglasak na aplikacije umjetne inteligencije u svojim naporima usmjerenim na ostvarenje ciljeva zelenog plana; utvrđuje da se umjetna inteligencija može iskoristiti za prikupljanje i organiziranje podataka relevantnih za ekološko planiranje, donošenje odluka i upravljanje napretkom politika zaštite okoliša i praćenje tog napretka, na primjer politika za čišći zrak, kod kojih aplikacije umjetne inteligencije mogu pratiti onečišćenje i upozoravati na opasnosti; naglašava da se takva rješenja umjetne inteligencije i digitalna rješenja mogu upotrijebiti u više sektora za širenje rješenja koja se odlikuju učinkovitim iskorištavanjem resursa;

39. ističe važnost sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji u pametnim gradovima i selima u razvoju optimiziranjem upotrebe resursa i povećanjem otpornosti infrastrukture, uključujući predviđanjem i smanjenjem prometa, upravljanjem pametnom energijom, pomoći u hitnim slučajevima i otpadom, kao što to nekoliko gradova i općina diljem EU-a već čini; naglašava da rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji mogu doprinijeti urbanističkom planiranju, arhitekturi i građevinarstvu kako bi se skratilo vrijeme izgradnje i kako bi se smanjili emisije, troškovi i otpad;

40. ističe da se energetska tranzicija ne može provesti bez digitalizacije; ističe da se s pomoću umjetne inteligencije može pratiti, optimizirati i smanjiti potrošnju i proizvodnju energije te se može poduprijeti integraciju obnovljive energije u postojeće elektroenergetske mreže; naglašava da pametna brojila, učinkovita rasvjeta, računalstvo u oblaku i distribuirani softveri u kombinaciji s komponentom umjetne inteligencije mogu promijeniti obrasce iskorištavanja energije i promicati odgovornu potrošnju;

41. naglašava da je zbog sve veće složenosti sustava energetske tranzicije, uz sve nestabilniju proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i uz promjene u upravljanju opterećenjem, za sigurnost opskrbe energijom potrebna sve veća automatizirana kontrola; naglašava da se zahvaljujući umjetnoj inteligenciji mogu ostvariti koristi za sigurnost opskrbe, posebno u radu, praćenju, održavanju i kontroli vodovodnih, plinskih i električnih mreža; primjećuje, međutim, da će tehnologije mreža ojačanih umjetnom inteligencijom uvesti milijune inteligentnih komponenti sa zajedničkim ranjivostima, zbog čega će energetske mreže imati velik broj točaka podložnih mogućim napadima, a ključna infrastruktura biti ranjivija ako odgovarajuće odredbe o kibersigurnosti ne budu uspostavljene; smatra da je za pametne mreže potrebno daljnje ulaganje i istraživanje;

42. utvrđuje da se s pomoću umjetne inteligencije i ostalih digitalnih aplikacija za mobilnost i promet mogu optimizirati prometni tokovi i povećati sigurnost na cestama, među ostalim povećanjem učinkovitosti prometnih sustava; ističe da se na temelju umjetne inteligencije mogu dizajnirati energetska učinkovita vozila i upravljati njihovom energijom; naglašava da su se mogućnosti usluga prijevoza, dijeljenja prijevoza i dijeljenja automobila koje se temelje na aplikacijama znatno povećale te da se umjetna inteligencija često upotrebljava u takvim uslugama mobilnosti kroz učinkovito planiranje trase i odabir točke preuzimanja;

43. vjeruje da umjetna inteligencija može imati transformativnu ulogu u poljoprivrednom sektoru, podržavajući pojavu novih načina žetve, uključujući predviđanje žetve i upravljanje poljoprivrednim resursima; naglašava da je poljoprivreda ključni sektor u kojem umjetna inteligencija može doprinijeti smanjenju emisija i uporabe pesticida, gnojiva, kemikalija i vode usmjeravanjem njihove uporabe na točno određenu količinu i na manje područje; naglašava, nadalje, da umjetna

⁽²⁷⁾ Studija GU IPOL-a, *Mogućnosti umjetne inteligencije*, lipanj 2020.

⁽²⁸⁾ Radni dokument odbora AIDA, *Umjetna inteligencija i zeleni plan*, ožujak 2021.

utorak, 3. svibnja 2022.

inteligencija može doprinijeti obnovi bioraznolikosti praćenjem ugroženih vrsta ili aktivnosti krčenja šuma; naglašava da postoji potreba za osmišljavanjem smjernica za uvođenje i standardiziranih metodologija za procjenu kako bi se podržala „zelena umjetna inteligencija” u područjima kao što su pametne mreže, precizna poljoprivreda te pametni i održivi gradovi i zajednice; smatra da umjetna inteligencija u obliku precizne poljoprivrede ima potencijal za optimizaciju proizvodnje hrane na poljoprivrednom gospodarstvu, kao i za šire upravljanje zemljištem s pomoću poboljšanja planiranja upotrebe zemljišta, predviđanja prenamjene zemljišta i praćenja zdravlja usjeva kao i potencijal za uvođenje radikalnih promjena u predviđanje ekstremnih vremenskih uvjeta;

44. naglašava da umjetna inteligencija može doprinijeti kružnom gospodarstvu tako da postupke proizvodnje, potrošnje i recikliranja, ali i ponašanje, učini resursno učinkovitijima te da poveća transparentnost iskorištavanja materijala, na primjer kad je riječ o etičnoj nabavi sirovina i smanjenju otpada; naglašava da umjetna inteligencija poduzećima može omogućiti bolje razumijevanje njihovih emisija, među ostalim u lancima vrijednosti, čime im može pomoći da se prilagode i ostvare individualne ciljeve u pogledu emisija; ističe da digitalni alati poduzećima mogu pomoći u provedbi potrebnih koraka koji vode održivijem poslovanju, posebno MSP-ovima koji inače možda ne bi imali resursa za tu svrhu;

45. naglašava da trenutačno nije moguće s pomoću umjetne inteligencije u potpunosti izmjeriti učinke na okoliš; smatra da je potrebno provesti više studija o ulozi umjetne inteligencije u smanjenju učinaka na okoliš; naglašava da je potrebno više podataka o okolišu kako bi se steklo više spoznaja i kako bi se potaknuo veći napredak putem rješenja umjetne inteligencije; naglašava da bi se primjenom umjetne inteligencije za sustavno povezivanje podataka o emisijama CO₂ s podacima o obrascima proizvodnje i potrošnje, lancima opskrbe i logističkim pravcima moglo osigurati otkrivanje aktivnosti koje imaju pozitivan ili negativan utjecaj;

c) Vanjskopolitička i sigurnosna dimenzija umjetne inteligencije

46. ponavlja da EU nastoji postići globalni sporazum o zajedničkim standardima za odgovornu upotrebu umjetne inteligencije koja je iznimno važna; u načelu, međutim, vjeruje u potencijal suradnje demokratskih zemalja sličnih stavova na zajedničkom oblikovanju međunarodne rasprave o okviru umjetne inteligencije koja poštuje ljudska prava i vladavinu zakona, na uspostavi određenih zajedničkih normi i načela, tehničkih i etičkih standarda kao i smjernica za odgovorno ponašanje države, osobito pod okriljem međuvladinih organizacija kao što su UN i OECD, čime se potiče višestranost, održivi razvoj, interoperabilnost i razmjena podataka na međunarodnoj pozornici; podržava rad otvorene skupine UN-a o IKT-u i međunarodnoj sigurnosti; naglašava da su mjere za izgradnju povjerenja nužne za podizanje razine dijaloga i povjerenja; stoga poziva na veću transparentnost u upotrebi umjetne inteligencije radi osiguravanja veće odgovornosti;

47. pozdravlja nedavne višestrane inicijative za razvoj smjernica i standarda za etički odgovornu upotrebu umjetne inteligencije kao što su načela OECD-a o umjetnoj inteligenciji, Globalno partnerstvo za umjetnu inteligenciju, preporuke UNESCO-a o etičnosti umjetne inteligencije, sastanak na vrhu „Umjetna inteligencija za dobro”, preporuke Vijeća Europe za mogući pravni okvir o umjetnoj inteligenciji te političke smjernice UNICEF-a o umjetnoj inteligenciji za djecu; pozdravlja trenutačni rad na međunarodnoj razini u području standarda za umjetnu inteligenciju i napredak postignut s normama Međunarodne organizacije za normizaciju o utjecaju umjetne inteligencije na upravljanje;

48. također pozdravlja osnivanje i početak rada Vijeća za trgovinu i tehnologiju (TTC) EU-a i SAD-a; pozdravlja ishode prvog sastanka Vijeća za trgovinu i tehnologiju održanog u Pittsburghu; smatra da bi Vijeće za trgovinu i tehnologiju moglo biti forum za globalnu suradnju između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država u cilju utvrđivanja globalno primjenjivih pravila za umjetnu inteligenciju i globalnih tehnoloških standarda kojima se štite naše zajedničke vrijednosti, poticanja zajedničkih ulaganja, istraživanja i razvoja te uspostavljanja bliže političke suradnje međunarodnih institucija na pitanjima povezanim s tehnologijom i umjetnom inteligencijom;

49. naglašava ključnu ulogu koju EU može imati u pružanju primjera ostatku svijeta kao prva svjetska sila koja će uvesti zakonodavstvo o umjetnoj inteligenciji; naglašava da bi zbog Unijina pravnog okvira o umjetnoj inteligenciji Europa mogla postati svjetski predvodnik sektora te bi ga stoga trebalo promicati u cijelom svijetu uspostavom suradnje sa svim međunarodnim partnerima istodobno nastavljajući kritički dijalog temeljen na etičkom aspektu s trećim zemljama koje imaju drukčije modele upravljanja i standarde o umjetnoj inteligenciji;

50. primjećuje da je kineska Vlada potpisala sporazume o normama i suradnji s 52 države u okviru svoje inicijative „Jedan pojas, jedan put”; upozorava da, budući da nekoliko od tih normi, uključujući one o tehnologijama umjetne inteligencije, a posebno one povezane s vladinim nadzorom i individualnim slobodama, nije usklađeno s ljudskim pravima i vrijednostima EU-a, aktivizam Kine u pogledu normi predstavlja izazov za EU;

utorak, 3. svibnja 2022.

51. naglašava da tehnologije umjetne inteligencije, naročito one koje nisu osmišljene i razvijene s uspostavljenim izričitim postupcima kontrole te koje se upotrebljavaju nepravilno, bez nadzora u vojnim zapovjednim središtima ili u postrojenjima za lansiranje projektila, predstavljaju naročito značajne rizike i da bi mogle dovesti do eskalacije automatiziranog uzajamnog sukoba;

52. primjećuje da će upotreba sustava umjetne inteligencije u događajima u području obrane dovesti do korjenitih promjena u vojnim operacijama kroz analizu podataka, mogućnost sagledavanja šire složenosti situacije, potencijala za unapređenje ciljne točnosti, optimizacije logistike i ulaska u oružane sukobe s manjim rizikom od fizičkih ozljeda civila i vlastitog vojnog osoblja, kao i upotrebe podataka za razvoj načina djelovanja kao što su, na primjer, vojne vježbe; međutim, upozorava da bi to moglo dovesti do nižeg praga za primjenu sile te samim time do češćih sukoba; potvrđuje da strojevi i roboti ne mogu poput ljudi donositi odluke koje uključuju pravna načela razlikovanja, proporcionalnosti i mjere opreza; potvrđuje da bi ljudi trebali imati kontrolu nad odlukama o primjeni i uporabi oružja te ostati odgovorni za primjenu smrtonosne sile i donošenje odluka koje su pitanje života i smrti; smatra da bi oružani sustavi opremljeni umjetnom inteligencijom trebali biti podložni globalnim standardima i međunarodnom etičkom kodeksu ponašanja na kojima bi se temeljila primjena tehnologija umjetne inteligencije u vojnim operacijama, uz potpuno poštovanje međunarodnog humanitarnog prava i prava o ljudskim pravima te u skladu s pravom i vrijednostima Unije;

53. zabrinut je zbog vojnih istraživanja i tehnoloških napredaka na kojima neke države rade u pogledu smrtonosnih autonomnih oružanih sustava bez znatne ljudske kontrole; primjećuje da se smrtonosni autonomni oružani sustavi već rabe u vojnim sukobima; podsjeća da je Parlament više puta pozvao na uvođenje međunarodne zabrane razvoja, proizvodnje i upotrebe smrtonosnih autonomnih oružanih sustava te na početak učinkovitih pregovora o njihovoj zabrani; naglašava da se sustavima utemeljenima na umjetnoj inteligenciji ni u kojem slučaju ne smije dopustiti da umjesto ljudi donose odluke za koje je potrebna primjena pravnih načela razlikovanja, proporcionalnosti i mjera opreza;

54. osobito napominje da tehnologija umjetne inteligencije može dovesti do rizika kao sredstvo za različite oblike hibridnog ratovanja i vanjskog uplitanja; navodi da bi se ona, na primjer, mogla mobilizirati za aktivaciju dezinformiranja s pomoću botova ili lažnih računa na društvenim mrežama, za iskorištavanje međuovisnosti kao oružja prikupljanjem vrijednih informacija ili uskraćivanjem pristupa mreži neprijateljima, u cilju stvaranja poremećaja u gospodarskim i financijskim sustavima drugih država i ugrožavanja političkih rasprava, pogodovanja ekstremističkim skupinama ili manipuliranja izborima radi destabilizacije demokratskih sustava;

55. naglašava da bi tehnologije umjetne inteligencije također mogle uključivati štetni softver kojim upravlja umjetna inteligencija, krađu identiteta, trovanje podataka ili druge oblike neprijateljskog strojnog učenja koja navodi druge sustave umjetne inteligencije na pogrešno tumačenje ulaznih podataka; posebno ukazuje na rastuću pojavu uvjerljivih krivotvorenih sadržaja (eng. deepfake), koji nisu nužno kibernetički, ali koji su već doveli do sumnji u vjerodostojnost cjelokupnog digitalnog sadržaja, uključujući videozapise te stoga zavravaju da im se posveti posebna pozornost kad je riječ o zahtjevima u pogledu transparentnosti; upozorava da bi uvjerljivi krivotvoreni sadržaji mogli doprinijeti širokoj klimi javnog nepovjerenja u umjetnu inteligenciju, kao i dubljoj društveno-političkoj polarizaciji u našim društvima;

56. objašnjava da je upotreba sustava umjetne inteligencije u velikom broju objekata ključne infrastrukture, kao što su energetske i prometne mreže, svemirski sektor, prehrambeni lanac, bankovna i financijska infrastruktura te bolnički objekti, uzrokovala nove slabosti za koje će biti potrebne robusne mjere kibersigurnosti kako bi se spriječile prijetnje; u tom pogledu naglašava važnost suradnje i razmjene informacija te djelovanja na razini EU-a, ali i među državama članicama; naglašava važnost poticanja otpornosti ključnih subjekata na hibridne prijetnje;

57. upozorava da sposobnosti umjetne inteligencije također mogu predstavljati sigurnosne rizike, budući da mogu ljude navesti da u umjetnu inteligenciju imaju toliko povjerenja da joj vjeruju više nego vlastitoj prosudbi; napominje da pristup ljudske intervencije nije moguće primijeniti kao korektivni mehanizam u svim slučajevima; napominje da su pokusi pokazali da se umjetna inteligencija zbog toga može podići na veću razinu autonomije od one za koju je prvobitno namijenjena, što znači da ljudi propuštaju prilike da steknu iskustvo i usavrše svoje vještine i poznavanje sustava umjetne inteligencije; stoga ističe da su u visokorizičnim sustavima umjetne inteligencije potrebni integrirana sigurnost i značajan ljudski nadzor na temelju odgovarajućeg osposobljavanja kao i odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite privatnosti kako bi se nadišla takva pristranost u automatizaciji;

utorak, 3. svibnja 2022.

58. naglašava međutim da se umjetna inteligencija može primijeniti za predviđanje nestanka energije i precizno utvrđivanje potrebe za održavanjem; navodi i da se može upotrijebiti za sintetiziranje velikih količina podataka s pomoću automatizirane ekstrakcije informacija ili automatizirane klasifikacije informacija te za otkrivanje posebnih obrazaca; naglašava da bi ti elementi omogućili bolje predviđanje i bolju procjenu razine prijetnje i slabosti sustava, brže procese donošenja odluka, bolju reaktivnost te učinkovitije osiguranje uređaja u krajnjoj točki;

59. osobito naglašava inherentni potencijal u omogućivanju tijelima kaznenog progona da otkrivaju i suzbijaju kaznene aktivnosti s pomoću tehnologija umjetne inteligencije; naglašava da su za takve aktivnosti kaznenog progona koje su povezane s umjetnom inteligencijom, međutim, potrebni potpuno poštovanje temeljnih prava, strogi nadzor demokracije, jasna pravila o transparentnosti, snažna IT infrastruktura, ljudski nadzor, visokokvalificirani zaposlenici i pristup relevantnim i visokokvalitetnim podacima;

d) *Umjetna inteligencija i konkurentnost*

60. napominje da će sve više proizvoda i usluga u lancu vrijednosti biti međusobno povezano u bliskoj budućnosti te da će umjetna inteligencija i automatizacija imati važnu ulogu u mnogim proizvodnim procesima, operacijama i poslovnim modelima; naglašava iznimnu važnost osnovnog istraživanja za razvoj industrijskih ekosustava umjetne inteligencije kao i značajnog ulaganja radi promicanja digitalizirane javne uprave i nadogradnje digitalne infrastrukture;

61. primjećuje da, iako je u posljednje dvije godine došlo do značajnog povećanja rizičnog kapitala i ostalog financiranja u ranoj fazi, mnoge europske industrije zaostaju i trenutačne razine financiranja u EU-u su još uvijek nedovoljne te bi ih trebalo u značajnoj mjeri povećati kako bi sustigle dinamiku vodećih ekosustava umjetne inteligencije kao što su Silikonska dolina i druge; naglašava posebnu strukturu inovacijskih ekosustava u EU-u kao mreže klastera, za razliku od centraliziranih inovacijskih ekosustava (koji primaju i potporu države);

62. ističe da umjetna inteligencija može dovesti do korjenitih promjena u konkurentnosti industrije EU-a te da ima potencijal za povećanje produktivnosti, ubrzanje inovacije, unapređenje proizvodnih postupaka i pomaganje u nadzoru otpornosti europskih lanaca opskrbe;

63. ukazuje na rizik od poremećaja lanaca opskrbe uslijed razdvajanja gospodarskog rasta od utjecaja na okoliš ili katastrofalnih događaja kao što su pandemije ili pojave povezane s klimatskim promjenama; naglašava da upotreba umjetne inteligencije može pomoći u otkrivanju uzoraka poremećaja lanaca opskrbe i pružiti informacije o predviđenim potrebama za održavanjem, čime bi se mogla podržati diversifikacija dobavljača;

64. napominje da su poduzeća koja su pokrenula digitalne poremećaje često nagrađena značajnim porastom tržišnog udjela; napominje da nedavne studije ukazuju na to da će se taj obrazac vjerojatno ponavljati još većim intenzitetom jer poduzeća koja usvajaju umjetnu inteligenciju obično prikupljaju velike količine podataka čime obično jačaju svoj konkurentni položaj; zabrinut je zbog proizašlih rizika tržišne koncentracije nauštrb MSP-ova i start-up poduzeća;

65. naglašava da su ti izgledi posebno zabrinjavajući s obzirom na to da postojeća najveća tehnološka poduzeća koja će vjerojatno također dominirati tehnologijama umjetne inteligencije imaju selekcijsku ulogu u odnosu na tržišta te istovremeno uzimaju veći dio ostvarene vrijednosti; naglašava da će postojeća prevlast tih velikih tehnoloških poduzeća, koja korisnicima nude pristup uslugama u zamjenu za podatke i izlaganje ciljanim oglasima, vjerojatno sama po sebi potaknuti njihovu daljnju prevlast na tržištu jer se podaci na kojima se temelji razvoj sektora umjetne inteligencije u vrlo velikoj mjeri prikupljaju upravo od tih velikih tehnoloških poduzeća; naglašava da mnoga od tih tehnoloških poduzeća koja imaju sjedište izvan EU-a tek moraju uspjeti uzeti vrijednost proizašlu iz podataka o europskim kupcima i na taj način steći konkurentnu prednost;

66. pozdravlja nedavnu komunikaciju Komisije u kojoj ona poziva na ažuriranje pravila natjecanja kako bi bila spremna za digitalno doba⁽²⁹⁾ te naglašava ključnu ulogu *ex ante* mjera, uključujući budući Zakon o digitalnim tržištima, u stvaranju protuteže koncentraciji prije nego što do nje dođe; nadalje, ističe ulogu koju standardizacija i regulatorna suradnja mogu imati u rješavanju tog pitanja olakšavanjem globalnog razvoja proizvoda i usluga bez obzira na njihovu fizičku lokaciju;

⁽²⁹⁾ Komunikacija Komisije od 18. studenoga 2021. o politici tržišnog natjecanja spremnoj za nove izazove (COM(2021)0713).

utorak, 3. svibnja 2022.

67. ističe da mala i srednja poduzeća te start-up poduzeća imaju središnju ulogu u uvođenju tehnologija umjetne inteligencije na području EU-a, budući da čine veliku većinu ukupnog broja poduzeća i da su ključan izvor inovacija; primjećuje, međutim, da se obećavajuća start-up poduzeća suočavaju sa značajnim preprekama u širenju Europom zbog nepotpunog jedinstvenog digitalnog tržišta i regulatornih razlika u mnogim državama članicama ili zbog toga što ih, nakon širenja, kupuju velika tehnološka poduzeća; žali zbog činjenice da se MSP-ovi često suočavaju s nedostatkom financijskih sredstava, složenim upravnim postupcima i nedostatkom odgovarajućih vještina i pristupa informacijama; primjećuje da su tijela EU-a nadležna za tržišno natjecanje u prošlosti dozvoljavala većinu stranih preuzimanja europskih poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom i robotikom;

68. naglašava da bi intenzivna uporaba algoritama, npr. za određivanje cijena, također mogla dovesti do potpuno novih problema karakterističnih za umjetnu inteligenciju na jedinstvenom tržištu; napominje da bi, na primjer, tijelima za suzbijanje zlouporabe monopolskog položaja moglo biti teško dokazati postojanje sporazuma o cijeni između sustava određivanja cijena koji se temelje na umjetnoj inteligenciji; dodaje također da nekolicina pružatelja umjetne inteligencije koja već sudjeluje u trgovanju dionicama mogla predstavljati sustavni rizik za financijska tržišta, uključujući putem sporazuma; naglašava da može biti vrlo teško prepoznati sporazum u vezi algoritama jer sustavi temeljeni na umjetnoj inteligenciji ne moraju međusobno komunicirati na način na koji to čine ljudi za potrebe sporazuma, zbog čega je teško dokazati namjeru sklapanja sporazuma; ističe rizik koji to predstavlja za stabilnost tržišta i potrebu da tijela EU-a i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje razviju odgovarajuće strategije i alate; ističe također sustavni rizik za financijska tržišta koji proizlazi iz široke uporabe modela i sustava algoritamskog trgovanja bez ikakve ljudske interakcije, koji su u prošlosti doveli do znatnog povećanja tržišnih kretanja te je vjerojatno da će do toga ponovno doći u budućnosti;

69. primjećuje da se mnoga poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom na području EU-a trenutačno suočava s pravnom nesigurnošću u pogledu mogućih sigurnih načina razvoja njihovih proizvoda i usluga zbog birokratskih prepreka, preklapanja postojećeg sektorskog zakonodavstva i nepostojanja utvrđenih standarda i normi u području umjetne inteligencije;

70. ističe izazov za poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom u pogledu kontrole kvalitete i zaštite potrošača; zaključuje da su transparentnost i pouzdanost ključni čimbenici koji poduzećima EU-a osiguravaju konkurentnu prednost jer će u budućnosti biti odlučujući za prihvatanje proizvoda ili usluge na tržište;

71. primjećuje da, iako 26 % visokovrijednih znanstvenih publikacija o umjetnoj inteligenciji dolazi iz Europe, samo 4 od glavnih 30 podnositelja (13 %) i 7 % poduzeća koja podnose patentne prijave u području umjetne inteligencije dolazi iz Europe;

72. smatra da je zakonima EU-a o intelektualnom vlasništvu propisano usklađivanje te jasna i transparentna provedba, kao i uravnotežen, provediv i predvidiv okvir koji europskim poduzećima, a osobito MSP-ovima i start-up poduzećima, omogućuje osiguravanje zaštite intelektualnog vlasništva;

73. zabrinut je zbog toga što MSP-ovi rijetko upotrebljavaju zaštitu intelektualnog vlasništva zbog toga što nisu u potpunosti upoznati sa svojim pravima i nemaju dovoljno sredstava za njihovo ostvarivanje; naglašava važnost informacija i statistike za zaštitu intelektualnog vlasništva među MSP-ovima aktivnima u sektorima utemeljenima na znanju te pozdravlja nastojanja, uključujući pojednostavljene postupke registracije i niže administrativne naknade, da se MSP-ovima i start-up poduzećima pruži bolje znanje i olakša pristup zaštiti intelektualnog vlasništva; napominje da bi se trebao ojačati položaj EU-a kao uzora za utvrđivanje standarda kako bi se poduzećima iz EU-a pomoglo da zaštite vlastita prava intelektualnog vlasništva povezana s umjetnom inteligencijom; naglašava da su međunarodna konkurentnost i privlačnost ukorijenjene u čvrstom i otpornom jedinstvenom tržištu, među ostalim u području zaštite i provedbe intelektualnog vlasništva;

74. navodi da su analitika podataka te pristup neosobnim podacima, kao i razmjena i ponovna uporaba neosobnih podataka, već danas neophodni za mnoge proizvode i usluge koji se temelje na podacima, ali da će za razvoj i primjenu nadolazećih sustava umjetne inteligencije oni biti važni; naglašava, međutim, da se zasad većina neosobnih podataka koji nastaju u EU-u ne upotrebljava, a jedinstveno tržište podataka tek se formira;

75. ističe važnost omogućavanja pristupa podacima i razmjeni podataka, otvorenim standardima i tehnologiji otvorenog koda radi poticanja ulaganja i inovacija u području umjetne inteligencije u EU-u; navodi da bi za razvojne programere umjetne inteligencije bila korisna bolja usklađenost tumačenja nacionalnih tijela nadležnih za zaštitu podataka kao i smjernica o miješanim podacima i tehnikama depersonalizacije;

utorak, 3. svibnja 2022.

76. ističe ulogu koju može imati umjetna inteligencija kao pomoć europskim i nacionalnim tijelima u provedbi djelovanja, osobito u području carinskog i tržišnog nadzora; smatra da trgovinski i carinski postupci mogu biti djelotvorniji i cjenovno učinkovitiji uz upotrebu umjetne inteligencije, ako se poveća sukladnost i osigura ulazak na jedinstveno tržište samo sigurnih proizvoda; ističe primjer inovativnog kanadskog sustava *Canada Border Services Agency Assessment and Revenue Management* (CARM) kojim se uvelike pojednostavljaju uvozni i izvozni postupci primjenom kvalificirane procjene rizika vezanog uz umjetnu inteligenciju i pojednostavnjenog upravljanja digitaliziranim informacijama kako bi se smanjila potreba za opsežnim inspekcijama;

e) *Umjetna inteligencija i zeleni plan*

77. primjećuje da umjetna inteligencija sve više utječe na tržište rada, radna mjesta i društvenu domenu te da su učinci tehnoloških promjena na rad i zapošljavanje višestruki; naglašava da u tom području uporaba umjetne inteligencije dovodi do niza etičkih i pravnih izazova te onih povezanih sa zapošljavanjem; zabrinut je da bi na tržištu rada digitalizacija mogla dovesti do reorganizacije radne snage i mogućeg nestajanja određenih sektora zapošljavanja; smatra da bi se usvajanjem umjetne inteligencije, pod uvjetom da se ona usvoji zajedno s potrebnom pomoćnom infrastrukturom, edukacijom i osposobljavanjem, moglo povećati produktivnost kapitala i radne snage, inovacije, održivi rast i otvaranje radnih mjesta;

78. naglašava da će umjetna inteligencija možda zamijeniti neke zadaće, uključujući one repetitivne, teške, radno intenzivne ili opasne, ali da također može pomoći u unapređenju vještina, podizanju kvalitete rada i otvaranju novih radnih mjesta veće dodane vrijednosti i omogućiti da se više vremena uloži u stimulirajuće zadaće i razvoj karijere; naglašava da umjetna inteligencija trenutačno već služi kao zamjena ili nadopuna ljudima u jednom podskupu zadaća, ali da to još nema vidljive znatne skupne posljedice na tržištu rada⁽³⁰⁾; naglašava, međutim, da bi se dohodovna nejednakost mogla povećati ako umjetna inteligencija bude služila kao poboljšanje za visokokvalificirana zanimanja i zamjena za niskokvalificirana zanimanja; dodaje da eventualno proizašle posljedice po gospodarstvo i društvo treba ublažiti odgovarajućim mjerama, istraživanjem i prognozom, te da se na njih treba pripremiti ulaganjem u unapređenje vještina i prekvalifikaciju radne snage s naglaskom na nedovoljno zastupljenim skupinama kao što su žene i manjine na koje će taj prijelaz vjerojatno najviše utjecati, te promicanjem raznolikosti u svim fazama razvoja sustava umjetne inteligencije; zabrinut je zbog toga što bi umjetna inteligencija mogla dovesti do gubitka kvalifikacija i ustaljivanja slabo plaćenih radnih mjesta s niskom razinom autonomije te povećati broj netipičnih i fleksibilnih (ili „honorarnih“) poslova; ističe da bi upravljanje algoritmima moglo dovesti do neravnoteže moći između uprave i zaposlenika i netransparentnosti donošenja odluka;

79. naglašava da uvođenje umjetne inteligencije predstavlja priliku za poticanje znatne promjene kulture u organizacijama, uključujući kroz bolju zaštitu na radu, bolju ravnotežu poslovnog i privatnog života, i davanje zaposlenicima prava na isključivanje i učinkovitije mogućnosti za osposobljavanje i usmjeravanje; u tom pogledu upućuje na preporuke OECD-a i naglašava da automatizacija također može dovesti do smanjenja radnog vremena i na taj način poboljšati uvjete života i zdravlje radnika; smatra da bi aplikacije umjetne inteligencije koje osnažuju položaj ljudi također mogle stvoriti nove prilike za zapošljavanje, posebno za osobe koje su zbog ograničenja kao što su invaliditet ili životne okolnosti dosad bile ograničene na radna mjesta s nižim kvalifikacijama; naglašava da je potrebno upotrebljavati umjetnu inteligenciju na radnom mjestu kako bi se ljudima omogućilo vrijeme da poboljšaju kvalitetu svojih rezultata umjesto da se poveća radno opterećenje;

80. osuđuje povećano pribjegavanje nadzoru na temelju umjetne inteligencije na radnom mjestu koje se često događa bez znanja radnika, kao i bez njihova pristanka, osobito također u kontekstu rada na daljinu; smatra da takvo postupanje ne bi trebalo biti dozvoljeno jer je iznimno štetno po temeljno pravo na privatnost, zaštitu podataka i ljudsko dostojanstvo radnika kao i po socijalna i radna prava, te da ima negativne učinke i na duševno zdravlje radnika zbog stupnja zadiranja u privatnost, njegova općeg ili neselektivnog učinka i nedostataka zaštitnih mjera za pogođene pojedince;

81. zabrinut je što zbog sve češće uporabe sustava umjetne inteligencije u školama postoji sličan rizik od nadzora i u školskim okruženjima, što narušava temeljna prava djece; primjećuje da umjetna inteligencija utječe na privatnost i sigurnost djece na više načina, od koristi povezanih s preciznijom i točnijom sposobnošću razumijevanja prijatelji s kojima se djeca suočavaju do rizika povezanih s nenamjernim povredama privatnosti; ističe da su i pozitivni i negativni učinci na privatnost, zaštitu i sigurnost djece zahtijevaju detaljna ispitivanja i odgovarajuće zaštitne mjere; također naglašava da pri razvoju sustava umjetne inteligencije posebnu pažnju treba posvetiti djeci zbog njihove posebno osjetljive prirode i posebnih ranjivosti;

⁽³⁰⁾ Acemoglu, D., et al., *AI and Jobs: Evidence from Online Vacancies (Umjetna inteligencija i radna mjesta: dokazi iz ponude poslova na internetu)*, National Bureau of Economic Research, prosinac 2020.

utorak, 3. svibnja 2022.

82. naglašava da je od presudne važnosti pojedincima osigurati sveobuhvatne programe za razvoj vještina u svim fazama života kako bi mogli ostati produktivni na radnom mjestu koje se stalno razvija i kako ne bi bili isključeni iz tržišta rada; smatra da je prilagodba radne snage u smislu obrazovanja, cjeloživotnog učenja i prekvalifikacije u području umjetne inteligencije od temeljne važnosti; naglašava da trenutačne koncepte učenja i rada i dalje u prevelikoj mjeri definira preddigitalni svijet, što doprinosi sve većem nedostatku vještina i novom digitalnom jazu za građane koji nemaju pristup sigurnom digitalnom prostoru; naglašava da jačanje digitalne pismenosti doprinosi ostvarenju ciljeva održivog razvoja UN-a, posebno onih koji se odnose na obrazovanje, ljudski kapital i infrastrukturu; ističe povećanje znanja o novim oblicima rada i učenja zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, a koja bi se mogla dodatno istražiti;

83. ističe da Unija, kako bi u potpunosti iskoristila prednosti digitalizacije, mora nastojati riješiti problem digitalne pismenosti i vještina za sve; smatra da je digitalna pismenost preduvjet za povjerenje ljudi u umjetnu inteligenciju i javnu svijest o njenim učincima; naglašava važnost uključivanja programa temeljnog osposobljavanja o digitalnim vještinama i umjetnoj inteligenciji u nacionalne obrazovne sustave; vjeruje da bi uvođenje i razvoj tehnologije umjetne inteligencije u područje manjinskih jezika moglo dovesti do poboljšanja njihova znanja i upotrebe; naglašava da više od 70 % poduzeća navodi nedostatak osoblja s odgovarajućim digitalnim vještinama i vještinama u području umjetne inteligencije kao prepreku ulaganjima; zabrinut je zbog toga što je 2019. u EU-u bilo 7,8 milijuna stručnjaka za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (IKT) i što je njihov broj prije toga rastao po godišnjoj stopi od 4,2 %, što je daleko manje od 20 milijuna stručnjaka koji su prema predviđanjima Komisije potrebni u ključnim područjima kao što je analiza podataka;

84. zabrinut je zbog velikog jaza među spolovima u tom području, s obzirom da je tek svaki šesti stručnjak za IKT i svaki treći diplomant u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) žena⁽³¹⁾; sa zabrinutošću napominje da jaz među spolovima još uvijek postoji, posebno kad je riječ o start-up poduzećima jer je 2019. na svakih 100 USD uloženi u europska tehnološka poduzeća 92 USD dodijeljeno osnivačkim timovima u kojima su samo muškarci; preporuča izradu ciljanih inicijativa za potporu ženama u STEM-u kako bi se prevladao generalni problem nedostatka vještina u tom sektoru; naglašava da taj jaz neizbježno dovodi do pristranih algoritama; naglašava važnost osnaživanja i motiviranja djevojaka prema STEM-u i iskorjenjivanja jaza među spolovima u tom području;

f) *Umjetna inteligencija i budućnost demokracije*

85. ističe da umjetna inteligencija, s jedne strane, može pomoći u izgradnji transparentnijeg i učinkovitijeg javnog sektora, no da je, s druge strane, tehnički razvoj u području umjetne inteligencije, često vođen logikom rasta i profita, vrlo brz i dinamičan, zbog čega je donositeljima politike teško biti dovoljno dobro upoznat s načinom na koji aplikacije umjetne inteligencije rade i vrstama ishoda koje mogu proizvesti te aplikacije, iako su dužni ponuditi okvir kojim se osigurava usklađenost umjetne inteligencije s temeljnim pravima i mogućnost njene upotrebe u korist društva; naglašava da se stručne prognoze budućeg utjecaja umjetne inteligencije također razlikuju, što znači da bi čak i njima moglo biti teško predvidjeti ishode primjene novih tehnologija umjetne inteligencije; stoga tvrdi da je zbog te nesigurnosti važno da zakonodavci uzmu u obzir načelo opreznosti za reguliranje umjetne inteligencije; smatra da je ključno provesti savjetovanja sa stručnjacima iz različitih struka i sredina kako bi se izradilo čvrsto i provedivo zakonodavstvo otporno na buduće promjene; upozorava da pravna nesigurnost može biti jedna od najvećih prepreka inovacijama; primjećuje, u tom pogledu, važnost promicanja pismenosti u pogledu umjetne inteligencije među građanima, uključujući odabrane predstavnike i nacionalna tijela;

86. upozorava da zakonodavni ciklusi stoga često nisu usklađeni s tempom tehnološkog napretka, zbog čega su donositelji politika prisiljeni da pokušavaju držati korak i da daju prednost regulaciji slučajeva upotrebe koji su već na tržištu; ističe da prije izrade dobrog regulatornog pristupa umjetnoj inteligenciji treba izvršiti opsežnu analizu razmjernosti i nužnosti kako inovativnost i konkurentnost poduzeća EU-a ne bi bile ugrožene;

87. naglašava da upotreba umjetne inteligencije za dobivanje biometrijskih podataka može biti i intruzivna i štetna ili pak korisna kako za pojedinca tako i za širu javnost;

⁽³¹⁾ Komunikacija Komisije od 9. ožujka 2021. naslovljena „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće” (COM(2021)0118).

utorak, 3. svibnja 2022.

88. sa zabrinutošću primjećuje da takve tehnologije umjetne inteligencije povlače ključna etička i pravna pitanja; primjećuje da određene tehnologije umjetne inteligencije omogućuju automatizaciju obrade podataka do neviđenih razmjera, što otvara put za masovni nadzor i nezakonito uplitanje na druge načine, te predstavlja prijetnju temeljnim pravima, osobito pravima na privatnost i zaštitu podataka;

89. naglašava da se brojni autoritarni režimi služe sustavima umjetne inteligencije za kontroliranje, masovni nadzor, špijuniranje i rangiranje svojih građana ili ograničavanje njihove slobode kretanja; ističe da svaki oblik normativnog bodovanja građana koje provode javne vlasti, posebno u području kaznenog progona, graničnog nadzora i pravosuđa, te takvo bodovanje koje provode privatna poduzeća ili pojedinci, dovodi do gubitka autonomije i privatnosti, donosi rizik od diskriminacije i nije usklađen s europskim vrijednostima; podsjeća da tehnologije kao što su kibernetički nadzor i biometrijsko prepoznavanje, koje se mogu koristiti u te svrhe, podliježu uredbi EU-a kojom je reguliran izvoz. vrlo je zabrinut zbog slučajeva u kojima su poduzeća iz EU-a prodavala biometrijske sustave čija bi uporaba bila nezakonita u EU-u autoritarnim režimima u trećim zemljama te osuđuje takve slučajeve;

90. napominje da dominantne tehnološke platforme danas imaju znatnu kontrolu nad pristupom informacijama i njihovom distribucijom te se koriste tehnologijama umjetne inteligencije za prikupljanje više informacija o identitetu i ponašanju osobe te njezinoj povijesti odlučivanja; smatra da takvo profiliranje predstavlja rizike za demokratske sustave kao i za očuvanje temeljnih prava i autonomije građana; naglašava da to stvara neravnotežu moći i sustavne rizike koji mogu utjecati na demokraciju;

91. ističe da se digitalne platforme mogu rabiti, uključujući putem aplikacija za stavljanje na tržište, za vanjsko uplitanje i širenje dezinformacija i uvjerljivog krivotvorenog sadržaja, pri čemu djeluju kao mreže za propagandu, trolanje i uznemiravanje s ciljem potkopavanja izbornih procesa; naglašava da strojno učenje posebno omogućuje ciljano iskorištavanje osobnih podataka za manipuliranje glasačima koji toga nisu svjesni izradom personaliziranih i uvjerljivih poruka; ističe važnost čvrstih obveza u pogledu transparentnosti i njihove učinkovite provedbe;

92. naglašava da bi se umjetna inteligencija, međutim, također mogla upotrijebiti za smanjivanje antidemokratskih i neetičkih aktivnosti na platformama i kao sredstvo za ograničavanje distribucije lažnih vijesti i govora mržnje, iako su dosad ispitivanja njenih sposobnosti razumijevanja kontekstualno uvjetovanog sadržaja pokazala slabe rezultate; zabrinut je zbog činjenice da govor koji izaziva podjele može rezultirati većim angažmanom korisnika, zbog čega bi uklanjanje takvog govora bilo u izravnoj suprotnosti s takvim poslovnim modelom platformi koji se temelji na maksimalnom angažmanu korisnika; smatra da se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji moraju zasnivati na potpunom poštovanju slobode izražavanja i mišljenja kao i na snažnim dokazima u njihovu korist, prije eventualne upotrebe;

93. naglašava da do pristranosti u sustavima umjetne inteligencije, osobito sustavima dubokog učenja, često dolazi zbog nedostatka raznolikih i visokokvalitetnih podataka za treniranje i testiranje, na primjer u slučajevima kad se rabe skupovi podataka koji ne predstavljaju u dovoljnoj mjeri ranjive skupine, ili u slučajevima kada je definicija zadatka pristrana ili su uvjeti pristrano postavljeni; napominje da pristranost može nastati zbog mogućeg nedostatka raznovrsnosti u timovima razvojnih programera, čime se pojačava postojeća pristranost, i zbog ograničene količine podataka za treniranje i ispitivanje ili u slučaju da pristrani razvojni programer umjetne inteligencije ugrozi algoritam; ističe da se obrazložena diferencijacija također stvara namjerno kako bi se poboljšao učinak umjetne inteligencije u učenju u određenim okolnostima;

94. ističe da se strukturne pristranosti koje su prisutne u našem društvu ne bi smjele ponavljati ili čak povećati uporabom skupova podataka niske kvalitete; navodi, s time u vezi, da se algoritmi uče da diskriminiraju u mjeri u kojoj to čine podaci na temelju kojih uče te da kao rezultat nekvalitetnih podataka za učenje ili pristranosti i diskriminacije koje promatraju u društvu mogu predložiti odluke koje su po svojoj prirodi diskriminirajuće, što pak pogoršava diskriminaciju u društvu; napominje da se pristranost umjetne inteligencije ponekad može ispraviti; zaključuje da je stoga potrebno primijeniti tehnička sredstva i uspostaviti različite razine kontrole za sustave umjetne inteligencije, uključujući softver, algoritme i podatke koje oni upotrebljavaju i proizvode kako bi se taj rizik sveo na najmanju moguću mjeru; tvrdi da se umjetna inteligencija može i treba upotrebljavati za smanjivanje pristranosti i diskriminacije kao i za promicanje jednakih prava i pozitivne društvene promjene u našim društvima, među ostalim donošenjem normativnih zahtjeva za skupove podataka koji se upotrebljavaju za poučavanje sustava umjetne inteligencije; naglašava da je jedan od najučinkovitijih načina da se smanji pristranost sustava umjetne inteligencije jamčenje, u mjeri u kojoj je to moguće u skladu s pravom Unije, dostupnosti maksimalne količine neosobnih podataka za potrebe treniranja i strojnog učenja;

utorak, 3. svibnja 2022.

g) *Zaključci koji se ponavljaju u svih šest studija slučaja*

95. primjećuje da postoje jasne društvene prednosti i mogućnosti povezane s usvajanjem tehnologija umjetne inteligencije koje se mogu iskoristiti samo ako EU prevlada transverzalne prepreke u skladu s temeljnim pravima, vrijednostima i zakonodavstvom; navodi da se preklapanje zakonodavstva, rascjepkanost tržišta, birokratske prepreke, nedostatak pristupačne digitalne infrastrukture i digitalnih vještina u širem društvu kao i nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj mogu naročito doživljavati kao prepreke uspješnoj primjeni pouzdane umjetne inteligencije u svim analiziranim područjima;

96. zaključuje, na temelju razmotrenih studija slučaja, da postoje određeni slučajevi upotrebe koji su rizični ili štetni, no da se ne radi nužno o konkretnim tehnologijama umjetne inteligencije, već o njihovim područjima primjene; prepoznaje da se budući propisi trebaju baviti opravdanim zabrinutostima vezanima uz te rizike kako bi tehnologije umjetne inteligencije naišle na široku primjenu u EU-u;

97. naglašava da, iako je važno razmotriti i kategorizirati potencijalne rizike koje predstavlja umjetna inteligencija, studije slučaja pokazuju da nam tehnologije umjetne inteligencije mogu omogućiti učinkovite protumjere kojima se ti rizici mogu ublažiti ili ukloniti; naglašava da puni potencijal umjetne inteligencije i njezini rizici još nisu jasni jer je ona i dalje u ranim fazama razvoja u širem kontekstu tehnologija u nastajanju; ističe da je potrebno razmotriti ne samo rizike za pojedince, već i štetu za šire društvo i nematerijalnu štetu za pojedince; ističe znatne neravnoteže tržišne snage na tržištima podataka i u s njima povezanom gospodarstvu umjetne inteligencije; naglašava da su pošteno tržišno natjecanje i uklanjanje prepreka natjecanju start-up poduzeća i malih i srednjih poduzeća ključni za pravednu raspodjelu potencijalnih koristi umjetne inteligencije u gospodarskom i društvenom smislu koji su, čini se, značajni i u EU-u i diljem svijeta;

3. Položaj EU-a u globalnom natjecanju u umjetnoj inteligenciji

98. primjećuje žestoku globalnu konkurenciju u području umjetne inteligencije gdje EU još nije ostvarila svoje ambicije; razmatra u sljedećim odjeljcima globalnu konkurentnost EU-a s obzirom na umjetnu inteligenciju, uspoređujući je s globalnom konkurentnošću Kine i SAD-a, uz naglasak na trima ključnim elementima: regulatornom pristupu, tržišnom položaju i ulaganjima; prepoznaje, međutim, da se transnacionalna tržišta i korporacije ne mogu lako razgraničiti prema nacionalnim granicama jer tehnološka poduzeća imaju kupce, dioničare, zaposlenike i dobavljače u više različitih država;

a) *Regulatorni pristup*

99. napominje da SAD još nije uveo horizontalno zakonodavstvo u digitalnom području te je dosad naglasak stavljao na posebne zakone za određene sektore i olakšavanje ulaganja, uključujući mjerama naplate poreza na inovacije u privatnom sektoru, posebno među svojim tehnološkim divovima i vodećim sveučilištima; primjećuje da, iako nedavna kretanja pokazuju aktivniju ulogu donošenja politika, pristup koji primjenjuje SAD dosad je uglavnom pokazivao usmjerenost na pružanje pravnih smjernica poduzećima, ulaganje u istraživačke projekte i uklanjanje opaženih prepreka za inovacije;

100. naglašava da je američkim Zakonom o inicijativi u području umjetne inteligencije iz 2019. došlo do male promjene: osim preusmjeravanja financijskih sredstava, prekvalifikacije radnika i jačanja digitalne infrastrukture, Vlada SAD-a najavila je razvoj zajedničkih normi za pouzdanu umjetnu inteligenciju; napominje, međutim, da je deset načela koja su tako nastala formulirano vrlo široko kako bi se svim vladinim agencijama omogućilo oblikovanje posebnih sektorskih propisa; očekuje da će pristup SAD-a ostati usmjeren na tržište unatoč tomu što trenutna administracija SAD-a planira 2022. predstaviti novi prijedlog zakona o pravima kojim će se ograničiti štete uzrokovane umjetnom inteligencijom;

101. naglašava da je kineski predsjednik Xi Jinping još 2013. naglasio važnost tehnologije u geopolitici, ulogu javnih politika u definiranju dugoročnih ciljeva i činjenicu da tehnologije umjetne inteligencije pružaju priliku za oživljavanje njegove vojne sile; ističe, nadalje, da je kineska Vlada nakon toga 2015. predložila plan „Made in China 2025“, a 2017. Plan razvoja umjetne inteligencije sljedeće garancije, te da je jasan cilj oba plana da Kina do 2030. postane globalni predvodnik u umjetnoj inteligenciji; napominje da se u kineskoj bijeloj knjizi o normizaciji umjetne inteligencije iz 2018. dodatno iznosi kako socijalističko tržišno gospodarstvo može razvijati međunarodne norme i strateški se uključiti u međunarodne organizacije za normizaciju; primjećuje uvođenje pravila o sustavima za preporučivanje i etičkog kodeksa o umjetnoj inteligenciji u Kini;

utorak, 3. svibnja 2022.

102. primjećuje da Kina na globalnoj razini aktivno promiče međunarodna partnerstva u području umjetne inteligencije kao način za izvoz vlastitih praksi nadzora, sustava društvenog bodovanja i strategija za cenzuru, što se sve temelji na umjetnoj inteligenciji; naglašava da se velika ulaganja u inozemstvo u okviru inicijative Digitalni put svile također iskorištavaju kao sredstvo za širenje kineskog utjecaja i njihove umjetne inteligencije u svijetu, što bi moglo imati dalekosežne posljedice koje nadilaze nametanje tehnoloških standarda ili održavanje tehnološke konkurentnosti; zaključuje da se pristup kineske vlade stoga temelji na domaćoj primjeni umjetne inteligencije i na izvozu tehnologija umjetne inteligencije koje se temelje na unaprijed utvrđenim standardima koji su usklađeni s ideologijom kineske vlade;

103. primjećuje da je Komisija započela rad na regulaciji umjetne inteligencije 2018. objavom Europske strategije za umjetnu inteligenciju, uspostavljanjem Stručne skupine na visokoj razini i uvođenjem koordiniranog plana⁽³²⁾ za poticanje „umjetne inteligencije proizvedene u Europi”; napominje da se u bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji iz 2020. predlažu brojne mjere i mogućnosti politike za buduću regulaciju umjetne inteligencije te da je ta bijela knjiga konačno dovela do horizontalnog Zakona o umjetnoj inteligenciji⁽³³⁾ koji je zajedno s revidiranim koordiniranim planom o umjetnoj inteligenciji⁽³⁴⁾ predstavljen u svibnju 2021.; ističe da je do lipnja 2021. nacionalne strategije u području umjetne inteligencije objavilo 20 država članica, a u sedam država članica pripreme za usvajanje strategija u završnoj su fazi;

104. naglašava da pridavanje velike pozornosti razvoju europskog jedinstvenog digitalnog tržišta i etičkim razmatranjima u skladu s temeljnim vrijednostima ljudskih prava i demokratskim načelima središnji dio regulatornog pristupa EU-a; potvrđuje da bi uspostavljanjem prvog regulatornog okvira za umjetnu inteligenciju na svijetu EU mogao steći prednost i biti predvodnik u postavljanju međunarodnih standarda za umjetnu inteligenciju temeljenih na temeljnim pravima, kao i u uspješnom izvozu antropocentrične „pouzdanu umjetne inteligencije” diljem svijeta; naglašava da je taj pristup potrebno podržati regulatornom koordinacijom i konvergencijom s međunarodnim partnerima;

b) Stanje na tržištu

105. primjećuje da mnoga od 100 vodećih svjetskih poduzeća u području umjetne inteligencije imaju sjedište u SAD-u, dok ih je tek nekoliko u EU-u; napominje da SAD također vodi po ukupnom broju start-up poduzeća u području umjetne inteligencije;

106. napominje da su tehnološki divovi iz SAD-a posljednjih godina stekli nekoliko europskih digitalnih poduzeća; pozdravlja ambiciju Komisije da se uhvati u koštac sa stjecanjima koja mogu imati znatan utjecaj na učinkovito tržišno natjecanje na digitalnom tržištu i ograniči stjecanja u cilju eliminiranja konkurencije (eng. killer acquisitions); ističe, međutim, da stjecanje u određenim slučajevima može biti primarni cilj osnivatelja start-up poduzeća i njihovih financijera kao legitimna metoda za izvlačenje koristi iz njihovih ideja;

107. naglašava da SAD i Kina nastoje ubrzati primjenu tehnologija umjetne inteligencije u javnom i privatnom sektoru, dok EU zaostaje u usvajanju umjetne inteligencije; navodi da je 2020. samo 7 % poduzeća iz EU-a s najmanje 10 zaposlenika koristilo tehnologije umjetne inteligencije, uz velike razlike između država članica i poslovnih sektora;

108. zabrinut je zbog činjenice da SAD i Kina imaju svoja jedinstvena digitalna tržišta s usklađenim skupom pravila, dok je jedinstveno digitalno tržište EU-a i dalje nepotpuno i sadrži neopravdane prepreke; naglašava da razvoj proizvoda i usluga umjetne inteligencije može dodatno usporiti trenutačni rad na 27 različitih nacionalnih strategija u području umjetne inteligencije;

109. također ukazuje na činjenicu da nedosljednosti u pravu EU-a, preklapanje različitih zakonodavnih inicijativa, proturječnosti između prava EU-a i nacionalnih prava, različita pravna tumačenja i nedostatak provedbe između država članica onemogućuju jednake uvjete za sve i stvaraju rizik od pravne nesigurnosti za europska poduzeća jer im može biti teško odrediti jesu li njihove inovacije u području umjetne inteligencije u skladu s pravom EU-a;

⁽³²⁾ Europska komisija, Koordinirani plan o umjetnoj inteligenciji (COM(2018)0795).

⁽³³⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) i izmjeni određenih zakonodavnih akata Unije (COM(2021)0206).

⁽³⁴⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Poticanje europskog pristupa umjetnoj inteligenciji” (COM(2021)0205).

utorak, 3. svibnja 2022.

110. primjećuje da rascjepkanost tržišta za poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom dodatno pogoršava nedostatak zajedničkih standarda i normi u određenim sektorima, uključujući onih o interoperabilnosti podataka; žali zbog regulatornog rizika koji proizlazi iz kašnjenja zakonodavstva, kao što je Uredba o privatnosti i elektroničkim komunikacijama; naglašava kao primjer činjenicu da se razvojni programeri u području umjetne inteligencije u EU-u suočavaju s izazovom u pogledu podataka s kakvim se ne suočavaju njihovi ekvivalenti iz SAD-a ni Kine zbog nepotpunosti europskog jedinstvenog digitalnog tržišta; primjećuje da često nemaju dovoljno visokokvalitetnih podataka za poučavanje i ispitivanje algoritama i da im nedostatak sektorskih podatkovnih prostora i međusektorske interoperabilnosti, kao i ograničenja prekograničnih tokova podataka stvaraju poteškoće;

c) Ulaganja

111. primjećuje da europska poduzeća i vlade ulažu puno manje u tehnologije umjetne inteligencije nego SAD ili Kina; naglašava da, iako su privatna ulaganja u EU-u u industriju umjetne inteligencije u velikom porastu, EU i dalje ulaže znatno premalo u umjetnu inteligenciju u usporedbi s drugim vodećim regijama, s obzirom na to da je udio SAD-a i Kine u godišnjim ulaganjima privatnog kapitala u umjetnu inteligenciju i tehnologije lanca blokova koji iznosi 25 milijardi EUR veći do 80 %, dok je udio EU-a samo 7 % ili oko 1,75 milijardi EUR; naglašava da likvidnost financijskih tržišta EU-a za tehnološka poduzeća i dalje nema opseg usporedivih tržišta u SAD-u; primjećuje da SAD također vodi u financiranju rizičnim i privatnim vlasničkim kapitalom, što je posebno važno za start-up poduzeća u području umjetne inteligencije, s 12,6 milijarde EUR 2019. u odnosu na 4,9 milijardi EUR uloženi u Kini i 2,8 milijardi EUR uloženi u EU-u; primjećuje da zbog toga europski poduzetnici u području umjetne inteligencije odlaze preko Atlantika kako bi svoje poslovanje proširili u SAD-u;

112. navodi da se godišnja javna ulaganja u umjetnu inteligenciju u EU-u, zajedno s nacionalnim inicijativama, procjenjuju na 1 milijardu EUR ⁽³⁵⁾, što je mnogo manje od godišnjih ulaganja u SAD-u, koja iznose 5,1 milijardu EUR, te u Kini, koja iznose do 6,8 milijardi EUR ⁽³⁶⁾; navodi, međutim, da se financiranje istraživanja i inovacija u području umjetne inteligencije javnim sredstvima EU-a u razdoblju između 2017. i 2020. povećalo za 70 % u usporedbi s prethodnim razdobljem, te da je 2019. EU uložio između 7,9 i 9 milijardi EUR u umjetnu inteligenciju, što je 39 % više nego prethodne godine; potvrđuje i pozdravlja planove Komisije za dodatno povećanje ulaganja kroz program Digitalna Europa, program Obzor Europa, program InvestEU, europske strukturne i investicijske fondove, Europski investicijski fond i Instrument za povezivanje Europe za telekomunikacije i razni programi kohezijske politike koji će se dodatno nadopuniti i potpomoći ciljanim rashodima od najmanje 20 % za digitalnu tranziciju u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost, kako su Komisija i države članice to dogovorile u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost; ističe, međutim, nedavno izvješće u kojem je Europska investicijska banka izračunala da jaz u ulaganjima u umjetnu inteligenciju i tehnologije lanca blokova iznosi 5 do 10 milijardi EUR godišnje;

113. naglašava da se poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom u EU-u suočavaju s oštrom konkurencijom u potrazi za kvalificiranim zaposlenicima, što dodatno pogoršava činjenica da 42 % stanovništva EU-a nema osnovne digitalne vještine; naglašava potrebu za osposobljavanjem i privlačenjem znatno većeg broja dobro obrazovanih diplomanata, uključujući žene, za rad u digitalnom sektoru;

114. primjećuje da je, iako EU ima izvrsnu zajednicu istraživača u području umjetne inteligencije, odljev mozgova istraživača iz EU-a i dalje ozbiljan problem; naglašava da je potrebno uvesti mjere kojima se privlače vodeći istraživači; primjećuje da je 2020. EU potrošio samo 2,32 % svojeg BDP-a na istraživanje i razvoj, dok je SAD potrošio 3,08 %; podsjeća da države članice moraju poštovati svoju obvezu ulaganja 3 % svojeg BDP-a u istraživanje i razvoj kako bi se zajamčila strateška autonomija Unije u digitalnom području;

115. napominje da digitalnu infrastrukturu EU-a treba nadograditi u značajnoj mjeri, s obzirom na to da samo 25 % stanovnika EU-a ima mogućnost povezivanja na 5G mrežu, u usporedbi sa 76 % stanovnika SAD-a; primjećuje da EU-u nedostaje dovoljna digitalna infrastruktura visokih performansi s interoperabilnim podatkovnim prostorima, velikim brzinama i količinama prijenosa, pouzdanošću i malim kašnjenjima; naglašava da je potrebno podržati europske ekosustave umjetne inteligencije s klasterima izvrsnosti;

⁽³⁵⁾ Podaci iz 2018.

⁽³⁶⁾ Koerner, K., (How) will the EU become an AI superstar? (Kako, odnosno hoće li, EU postati superzvijezda u području umjetne inteligencije), Deutsche Bank, ožujak 2020.

utorak, 3. svibnja 2022.

d) **Zaključak**

116. zaključuje da je SAD općeniti predvodnik u umjetnoj inteligenciji u mnogim kategorijama budući da vodi u mnogim kategorijama, pri čemu poduzeća sa sjedištem u SAD-u predvode u tehnološkom razvoju u područjima kao što su računalstvo u oblaku i mogućnosti računalstva visokih performansi, kao i u ulaganjima, privlačenju stručnjaka u području umjetne inteligencije, istraživanjima i infrastrukturi; naglašava, međutim, da Kina, koja je prije nekoliko godina još uvijek znatno zaostajala za SAD-om prema svim pokazateljima, brzo sustiže tu zemlju; prepoznaje da obje države imaju prednost objedinjenog jedinstvenog tržišta i snažnije predanosti zadržavanju vodećeg položaja u području umjetne inteligencije;

117. naglašava da akteri iz EU-a, unatoč snažnom položaju EU-a u području industrijskog softvera i robotike, i dalje zaostaju za svojim kolegama iz SAD-a i Kine u mnogim kategorijama; naglašava da bi EU trebao razviti ambiciozan plan za antropocentričnu europsku umjetnu inteligenciju; primjećuje, međutim, da je EU ispred navedenih država u pogledu regulatornih pristupa; ističe da održiva strategija EU-a kojoj bi cilj bio da EU postane konkurentniji u području umjetne inteligencije uključuje usmjerenost na istraživanja i inovacije, vještine, infrastrukturu i ulaganja, uz istovremeno nastojanje da uspostavi regulatorni okvir za razvoj i primjenu umjetne inteligencije koji će biti okrenut budućnosti, horizontalan i pogodovati inovacijama, štiteći pritom temeljna prava građana EU-a i vladavinu prava;

118. naglašava da je Brexit imao negativan utjecaj na nastojanja EU-a da ojača svoj globalni utjecaj u području umjetne inteligencije, s obzirom na to da je Ujedinjena kraljevina bila jedna od vodećih zemalja u području umjetne inteligencije; naglašava, međutim, da bi UK trebao ostati dragocjen partner EU-a radi veće konkurentnosti obaju partnera i promicanja zajedničkih regulatornih pristupa u postavljanju globalnih standarda;

119. zaključuje da je EU trenutačno još uvijek daleko od ostvarivanja svoje težnje da postane konkurentna u području umjetne inteligencije na globalnoj razini te da postoji rizik od daljnjeg zaostajanja EU-a u određenim kategorijama; tvrdi i dalje da brzo djelovanje prema Planu EU-a za umjetnu inteligenciju navedenom u nastavku predstavlja mogućnost za promjenu ove situacije,

120. navodi da, s obzirom na to da EU nema zakonodavnu moć da riješi sve stavke nabrojane u Planu EU-a za umjetnu inteligenciju, posebni odbor preporučuje daljnje razgovore na visokoj razini i političke procese između institucija EU-a i država članica radi zalaganja za usklađeniji pristup umjetnoj inteligenciji i pomaganja državam članicama da usklade svoje napore; upućuje, s time u vezi, na Lisabonsku strategiju EU-a iz 2000., koja je unatoč kritikama imala važnu ulogu u usmjeravanju političke orijentacije EU-a više od 20 godina i u održavanju pritiska na države članice da provode reforme;

4. „Europa spremna za digitalno doba” – plan za preuzimanje globalnog vodstva

a) **Povoljno regulatorno okruženje**i. **IZRADA ZAKONODAVSTVA**

121. poziva Komisiju da zakonodavne akte za nove digitalne zakone u područjima kao što je umjetna inteligencija predlaže isključivo u obliku uredaba, s obzirom na to da jedinstveno digitalno tržište treba proći proces istinskog usklađivanja; uvjeren je da bi zbog brzog razvoja tehnologije digitalno zakonodavstvo uvijek trebalo biti fleksibilno, utemeljeno na načelima, tehnološki neutralno, dugoročno održivo i razmjerno, te da bi trebalo usvojiti pristup temeljen na riziku gdje je to prikladno, poštujući temeljna prava i sprečavajući dodatno administrativno opterećenje za MSP-ove, start-up poduzeća te akademsku i istraživačku zajednicu. naglašava, nadalje, važnost visoke razine pravne sigurnosti i samim time potrebu za čvrstim, praktičnim i nedvosmislenim kriterijima primjenjivosti, definicijama i obvezama u svim pravnim tekstovima koji se odnose na prodaju, upotrebu ili razvoj tehnologija umjetne inteligencije;

122. smatra da je agenda za bolju regulativu ključna za uspješnost strategije EU-a za umjetnu inteligenciju; naglašava da je potrebno usmjeriti se na mehanizme za preispitivanje, prilagođavanje, uvođenje i provedbu već postojećih zakona prije predlaganja novih zakonodavnih akata;

123. poziva Komisiju da provede detaljnu *ex ante* procjenu učinka s odgovarajućom prognozom i analizom rizika prije nego što u područjima kao što je umjetna inteligencija objavi nove digitalne prijedloge; naglašava da bi se procjenama učinka trebalo sustavno mapirati i ocijeniti odgovarajuće postojeće zakonodavstvo kako ne bi došlo do preklapanja ili proturječnosti;

124. predlaže da bi novi zakoni u područjima kao što je umjetna inteligencija trebali ići usporedo s promicanjem europskih normi koje razvijaju dionici; smatra da bi EU trebao nastojati izbjeći rascjepkanost i da međunarodne norme mogu poslužiti kao korisna referenca, no da bi EU trebao dati prednost razvijanju vlastitih normi; ističe da bi te norme trebale biti rezultat poštenog natjecanja za najbolje norme u EU-u, na koje bi trebale odgovoriti organizacije za normizaciju

utorak, 3. svibnja 2022.

i EU; napominje da bi se tehničke norme i upute za dizajn tada mogle kombinirati sa sustavima označivanja kao način izgradnje povjerenja među potrošačima pružanjem pouzdanih usluga i proizvoda; naglašava ulogu koju organizacije za normizaciju u EU-u imaju u smislu razvijanja najsuvremenijih tehničkih normi; poziva Komisiju da ubrza objavu mandata za normizaciju europskim organizacijama za normizaciju u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji⁽³⁷⁾;

125. objašnjava da bi se otvorenom platformom za certificiranje mogao uspostaviti ekosustav povjerenja koji uključuje vlade, civilno društvo, poduzeća i druge dionike;

126. poziva Parlament, Komisiju i Vijeće da, kad je riječ o općim temama kao što je umjetna inteligencija, unaprijede svoje sposobnosti rješavanja internih nesuglasica o pitanjima nadležnosti jer zbog takvih nesuglasica može doći do kašnjenja u zakonodavnom postupku s dodatnim učincima na stupanje propisa na snagu;

ii. UPRAVLJANJE I PROVEDBA

127. poziva na dosljednu koordinaciju, uvođenje i provedbu propisa u području umjetne inteligencije na razini EU-a;

128. objašnjava da forumi za savjetovanje s dionicima, kao što je Odbor za inovacije u području podataka, koji će se uspostaviti Aktom o upravljanju podacima, ili Europski savez za umjetnu inteligenciju, koji uključuju javno-privatna partnerstva, kao što je Europski savez za industrijske podatke, računalstvo na rubu mreže i računalstvo u oblaku, predstavljaju pristup upravljanju koji obećava; objašnjava da taj pristup omogućuje ekosustavu umjetne inteligencije EU-a da operacionalizira svoja načela, vrijednosti, ciljeve i da odražava društvene interese na razini softverskog koda;

129. naglašava da „problem određivanja tempa” zahtijeva od sudova i regulatornih agencija da se posebno usmjere na *ex post* provedbu kao i da primijene *ex ante* pristupe za rješavanje pravnih izazova koje predstavljaju tehnologije u nastajanju; stoga podržava upotrebu regulatornih izoliranih okruženja zahvaljujući kojima bi razvojni programeri u području umjetne inteligencije dobili priliku da eksperimentiraju na brz, fleksibilan i kontroliran način, pod nadzorom nadležnih tijela; primjećuje da bi ta regulatorna izolirana okruženja predstavljala eksperimentalne prostore u kojima se ispituju sustavi umjetne inteligencije i novi poslovni modeli u uvjetima stvarnog svijeta, u kontroliranom okruženju, prije ulaska na tržište;

iii. PRAVNI OKVIR ZA UMJETNU INTELIGENCIJU

130. naglašava da je stvaranje „europskog puta” u digitaliziranom svijetu osnovni cilj digitalne strategije EU-a i strategije za umjetnu inteligenciju; pojašnjava da bi taj pristup trebao biti antropocentričan, pouzdan, vođen etičkim načelima i temeljen na konceptu socijalnog tržišnog gospodarstva; ističe da bi pojedinac i zaštita njegovih temeljnih prava uvijek trebao ostati u središtu svih političkih i zakonodavnih razmatranja;

131. slaže se sa zaključkom Komisije iz Bijele knjige o umjetnoj inteligenciji iz 2020. da je potrebno uspostaviti pravni okvir za umjetnu inteligenciju koji se temelji na rizicima i osobito obuhvaća etičke standarde visoke razine koji se temelje na transparentnosti, odgovornosti i mogućnosti njihove revizije, u kombinaciji s odredbama o sigurnosti proizvoda, odgovarajućim pravilima o odgovornosti i sektorskim odredbama, a istovremeno poduzećima i korisnicima pruža dovoljnu fleksibilnost i pravnu sigurnost te jednake uvjete za poticanje uvođenja umjetne inteligencije i inovacija;

132. naglašava vodeću dodanu vrijednost koja proizlazi iz nalaženja nadahnuća u načelima, terminologiji i normama koje je razvio OECD za definiranje umjetne inteligencije u zakonodavstvu; naglašava da bi EU tako stekao prednost u oblikovanju budućeg međunarodnog sustava za upravljanje umjetnom inteligencijom;

133. uvjeren je da ne bi trebalo uvijek regulirati umjetnu inteligenciju kao tehnologiju, već da bi razina regulatorne intervencije trebali biti razmjerna vrsti rizika za pojedinca i/ili društvo koji nastaje primjenom nekog sustava umjetne inteligencije; ističe, s time u vezi, da je važno razlikovati „visokorizične” slučajeve primjene umjetne inteligencije od „niskorizičnih” slučajeva primjene; zaključuje da prva kategorija zahtijeva dodatne zakonodavne zaštitne mjere, dok kod „niskorizičnih” slučajeva primjene često može biti potrebno primjenjivati zahtjeve transparentnosti za krajnje korisnike i potrošače;

⁽³⁷⁾ SL L 316, 14.11.2012., str. 12.

utorak, 3. svibnja 2022.

134. navodi da se klasificiranje sustava umjetne inteligencije kao „visokorizičnih” treba temeljiti na njihovoj konkretnoj upotrebi kao i kontekstu, prirodi, vjerojatnosti, ozbiljnosti i mogućoj nepovratnosti štete koja se može očekivati kao posljedica povrede temeljnih prava te pravila zdravlja i sigurnosti kako su navedena u pravu Unije; naglašava da bi takvu klasifikaciju trebalo nadopuniti smjernicama i poticanjem razmjene najboljih praksi za razvojne programere u području umjetne inteligencije; naglašava da je uvijek potrebno poštovati pravo na privatnost te da bi razvojni programeri u području umjetne inteligencije trebali jamčiti potpunu sukladnost s pravilima o zaštiti podataka;

135. ističe da sustavi umjetne inteligencije za koje postoji vjerojatnost da će stupiti u interakciju s djecom ili na neki drugi način utjecati na djecu moraju u obzir uzeti njihova prava i ranjivosti te zadovoljiti najviše dostupne integrirane i zadane standarde u pogledu sigurnosti, zaštite i privatnosti;

136. napominje da se okruženja u kojima djeluju sustavi umjetne inteligencije mogu razlikovati u odnosima između poduzeća (B2B) u usporedbi s odnosima poduzeća i potrošača (B2C); naglašava da se prava potrošača trebaju pravno zaštititi zakonodavstvom o zaštiti potrošača; ističe da, iako poduzeća mogu brzo i ekonomično riješiti izazove koji se odnose na odgovornost i druge pravne izazove ugovornim putem izravno s poslovnim partnerima, zakonodavstvo može biti potrebno kako bi se manja poduzeća zaštitilo od zlouporabe tržišne moći koju provode dominantni akteri ovisnošću o odabranim komercijalnim uslugama ili tehnologijama, preprekama ulasku na tržište ili kroz probleme asimetričnih informacija; ističe da je nužno i uzeti u obzir potrebe MSP-ova i star-up poduzeća sa složenim zahtjevima kako ih ne bi stavili u nepovoljan položaj u odnosu na veća poduzeća koja imaju resurse za održavanje velikih pravnih odjela i odjela za praćenje usklađenosti;

137. naglašava da je potrebno primijeniti pristup koji se temelji na načelima na otvorena etička pitanja koja se postavljaju uslijed novih tehnoloških mogućnosti, a koja su rezultat prodaje i upotrebe aplikacija umjetne inteligencije, uključujući upotrebom temeljnih, obveznih načela kao što su načelo nenanošenja štete, načelo poštovanja ljudskog dostojanstva i temeljnih prava te zaštita demokratskog procesa; napominje da su dobre prakse u razvoju umjetne inteligencije, kao što su antropocentrična umjetna inteligencija, odgovorno upravljanje, načela transparentnosti i objašnjivosti te načela održive umjetne inteligencije koja su u potpunosti usklađena s UN-ovim Programom održivog razvoja do 2030., druge važne komponente u oblikovanju ekonomije umjetne inteligencije;

138. potvrđuje da nije uvijek moguće algoritme umjetne inteligencije u potpunosti osloboditi pristranosti jer je idealan cilj podataka bez pogreški teško ili gotovo nemoguće postići; napominje da će čak i sustav umjetne inteligencije koji je testiran sigurno naići na scenarije u stvarnom svijetu koji bi mogli proizvesti pristrane rezultate kad se upotrijebe u kontekstu koji se razlikuje od sastava podataka iz obuke i testiranja tog sustava; naglašava da bi EU trebao nastojati poboljšati transparentnost skupova podataka i algoritama, usko surađivati s razvojnim programerima u području umjetne inteligencije i smanjiti strukturalne društvene pristranosti te razmotriti pravila temeljne analize obveznih ljudskih prava u ranoj fazi razvoja;

139. objašnjava da se smislene obveze transparentnosti i objašnjivosti za sustave umjetne inteligencije, iako su u brojnim slučajevima korisne, možda neće moći provesti u svim slučajevima; napominje da prava intelektualnog vlasništva i poslovne tajne, moraju biti zaštićena od nezakonitih praksi kao što je industrijska špijunaža;

140. navodi da se zakonodavnim okvirom za intelektualno vlasništvo moraju i dalje poticati i štiti inovatori u području umjetne inteligencije tako da im se odobravaju patenti kao nagrada za razvoj i objavljivanje njihovih djela; smatra da su postojeći zakoni uglavnom dugoročno održivi, ali predlaže određene prilagodbe, uključujući ugradnju elemenata otvorenog koda, kao i upotrebu javne nabave da se odobri, gdje je to prikladno, softver otvorenog koda za rješenja koja se temelje na umjetnoj inteligenciji; predlaže nove oblike licenciranja patenata kako bi se osigurala dostupnost instrumenata regijama i inicijativama koji si ih inače ne bi mogli priuštiti;

141. smatra da bi obvezne samoprocjene *ex ante* rizika na temelju jasnih pravila i normi, kao i procjene učinka zaštite podataka, zajedno s procjenama sukladnosti treće strane s relevantnom i odgovarajućom oznakom CE, u kombinaciji s *ex post* provedbom tržišnog nadzora, mogle biti korisne da se osigura sigurnost i pouzdanost sustava umjetne inteligencije na tržištu; smatra da bi se, kako bi se spriječilo istiskivanje MSP-ova s tržišta, norme i smjernice o usklađivanju sa zakonodavstvom u području umjetne inteligencije trebale razvijati u bliskoj suradnji s malim poduzećima, da bi u najvećoj mogućoj mjeri trebale biti usklađene s međunarodnim normama te dostupne bez naknade;

utorak, 3. svibnja 2022.

142. napominje da bi razvojni programeri visokorizične umjetne inteligencije trebali zajamčiti sigurno održavanje pristupačnih zapisa algoritamske aktivnosti kako bi se povećala sigurnost proizvoda i poboljšalo prepoznavanje pogrešaka; smatra da bi, prema potrebi, razvojni programeri trebali dizajnirati visokorizične sustave umjetne inteligencije s ugrađenim mehanizmima – gumbima za zaustavljanje – koji omogućuju ljudsku intervenciju za sigurno i učinkovito zaustavljanje automatiziranih aktivnosti u svakom trenutku te zajamčiti pristup ljudske intervencije; smatra da bi izlazne podatke i logiku sustava umjetne inteligencije ljudi uvijek trebali moći razumjeti;

143. prepoznaje pravne izazove koje uzrokuju sustavi umjetne inteligencije i da postoji potreba da se razmotri mogućnost revizije određenih dijelova postojećih pravila o odgovornosti; sa zanimanjem iščekuje, u tom pogledu, predstavljanje zakonodavnog prijedloga Komisije o odgovornosti u području umjetne inteligencije; naglašava da Direktiva o odgovornosti za proizvode⁽³⁸⁾ i nacionalni sustavi odgovornosti temeljeni na krivnji mogu u načelu ostati središnje zakonodavstvo za suzbijanje većeg dijela štete koju uzrokuje umjetna inteligencija; ističe da bi do neodgovarajućih ishoda moglo doći u nekim slučajevima, ali upozorava da bi pri svakoj reviziji, koja bi se trebala temeljiti na jasno utvrđenim nedostacima, trebalo uzeti u obzir postojeće zakonodavstvo o sigurnosti proizvoda koje je istodobno prilagođeno budućim potrebama te se može učinkovito provesti i osigurati zaštitu pojedinaca u EU-u;

144. naglašava da pravni okvir ne bi trebao podvrgavati djecu istoj razini osobne odgovornosti kao odrasle osobe u pogledu razumijevanja rizika;

145. napominje da bi se mogle razmotriti određene promjene pravne definicije pojma „proizvod”, uključujući integrirane softverske aplikacije, digitalne usluge i ovisnost među proizvodima, kao i pojma „proizvođač”, uključujući pozadinskog operatera, pružatelja usluga i dobavljača podataka, kako bi se osigurala dostupnost naknade za štetu uzrokovanu tim tehnologijama; naglašava, međutim, da bi trebalo izbjeći pretjerano širok ili pretjerano uzak pristup definiciji pojma „proizvod”;

146. ističe da, zbog karakteristika sustava umjetne inteligencije, kao što su njihova složenost, povezivost, netransparentnost, ranjivost, sposobnost mijenjanja kroz ažuriranja, sposobnost samostalnog učenja i potencijalna autonomija, kao i velik broj aktera uključenih u njihov razvoj, uvođenje i upotrebu, postoje značajni izazovi u pogledu učinkovitosti odredbi Unijinog i nacionalnog okvira odgovornosti. smatra stoga da, iako postoji potreba za potpunim preispitivanjem funkcionalnih sustava odgovornosti, nužne su posebne i usklađene prilagodbe u europskim i nacionalnim sustavima odgovornosti da bi se izbjegle situacije u kojima osobe koje pretrpe osobnu ili imovinsku štetu završe bez naknade; ističe da iako bi visokorizični sustavi umjetne inteligencije trebali potpadati pod stroge zakone o odgovornosti, zajedno s obveznim pokrićem osiguranja, sve ostale aktivnosti, uređaji ili procesi koji rade na temelju sustava umjetne inteligencije koji uzrokuju ozljede ili štetu trebaju i dalje podlijetati odgovornosti na temelju krivnje; smatra da bi oštećena osoba ipak trebala imati koristi od pretpostavke krivnje od strane operatera, osim ako potonji može pružiti dokaz o tome da je postupao s dužnom pažnjom;

iv. IZAZOV S KOJIM SE EU SUOČAVA U PODRUČJU PODATAKA

147. primjećuje zaključke koje su donijeli Komisija u svojoj komunikaciji iz 2020. naslovljenoj „Europska strategija za podatke” i Parlament u svojoj rezoluciji od 25. ožujka 2021. o istoj temi, u kojima se navodi da je stvaranje jedinstvenog europskog podatkovnog prostora zajedno s razvojem sektorskih podatkovnih prostora i usmjerenošću na zajedničke standarde ključno za osiguravanje brze prilagodljivosti rješenja koja se temelje na umjetnoj inteligenciji u EU-u i izvan njega, kao i za osiguravanje otvorene strateške autonomije i gospodarskog blagostanja EU-a; podsjeća na ključnu poveznicu između dostupnosti visokokvalitetnih podataka i razvoja aplikacija umjetne inteligencije; naglašava u tom pogledu potrebu za primjenom kvalitetnih, pouzdanih i interoperabilnih usluga u oblaku unutar EU-a, kao i rješenja koja iskorištavaju analitiku podataka i arhitekturu na rubu mreže; poziva Komisiju da razjasni prava vlasnika zajednički izrađenih neosobnih podataka na pristup podacima, njihovu upotrebu i dijeljenje; naglašava da pristup podacima mora biti tehnički omogućen, uključujući putem interoperabilnih standardiziranih sučelja i interoperabilnog softvera; ističe da prepreke za dijeljenje podataka smanjuju inovacije i tržišno natjecanje te potiču razvoj oligopolističkih tržišnih struktura, koje se suočavaju s velikim rizikom od nastavka ulaska na susjedno tržište aplikacija umjetne inteligencije;

148. ističe ključnu važnost otvaranja izoliranih sustava i poticanja pristupa podacima istraživačima i poduzećima koja se bave umjetnom inteligencijom kako je navedeno u rezoluciji Parlamenta o europskoj strategiji za podatke; ističe da tržišne neravnoteže koje su posljedica činjenice da privatna poduzeća pojačano ograničavaju podatke povećavaju prepreke ulasku

⁽³⁸⁾ Direktiva Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. o približavanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode, (SL L 210, 7.8.1985., str. 29.).

utorak, 3. svibnja 2022.

na tržište i ograničavaju širi pristup podacima i njihovu uporabu, što osobito otežava start-up poduzećima i istraživačima dobivanje ili licenciranje podataka koji su im potrebni za treniranje njihovih algoritama; ističe potrebu za uspostavljanjem potrebne pravne sigurnosti i interoperabilne tehničke infrastrukture, istodobno motivirajući nositelje podataka u Europi da stave na raspolaganje svoje velike količine neiskorištenih podataka; smatra da dobrovoljno dijeljenje podataka između poduzeća na temelju poštenih ugovornih aranžmana doprinosi postizanju tog cilja; potvrđuje, međutim, da ugovorni sporazumi između poduzeća (B2B) ne jamče nužno odgovarajući pristup podacima za mala i srednja poduzeća zbog razlika u pregovaračkoj snazi ili stručnom znanju; naglašava da tržišta otvorenih podataka olakšavaju dijeljenje podataka tako što pomažu poduzećima i istraživačima u području umjetne inteligencije u dobivanju ili licenciranju podataka od dionika koji žele podatke učiniti dostupnima na takvih tržištima, a to uključuje kataloge podataka i omogućuje vlasnicima podataka i korisnicima da pregovaraju o transakcijama dijeljenja podataka; u tom kontekstu pozdravlja pravila o uslugama posredovanja podacima navedena u Aktu o upravljanju podacima;

149. pozdravlja inicijative europskog saveza za računalstvo u oblaku, kao što su Europski savez za industrijske podatke, računalstvo na rubu mreže i računalstvo u oblaku, kao i projekt GALA-X, kojima je cilj razviti zajedničku podatkovnu infrastrukturu i stvoriti ekosustav koji omogućuje prilagodljivost, interoperabilnost i samoodređivanje pružatelja podataka; napominje da bi Pravilnik EU-a o računalstvu u oblaku u kojem su kompilirani postojeće zakonodavstvo i inicijative za samoregulaciju također pomogao prenijeti zajednička načela i vrijednosti EU-a u provedive procese i provjere za tehničke stručnjake;

150. preporučuje dodatno jačanje interoperabilnosti podataka i uspostavu zajedničkih standarda radi omogućavanja protoka podataka između različitih uređaja i tijela u cilju dijeljenja podataka između zemalja i sektora i omogućavanja stvaranja visokokvalitetnih skupova podataka velikih razmjera; napominje da bi poticanje otvorenih standarda, softvera otvorenog koda, Creative Commons licencije i otvorenih aplikacijskih programskih sučelja (API-ji) također moglo imati ključnu ulogu u ubrzavanju dijeljenja podataka; ističe ulogu zajedničkih europskih podatkovnih prostora u olakšavanju slobodnog kretanja podataka u europskom podatkovnom gospodarstvu;

151. poziva Komisiju i države članice da zajamče da se pošteni ugovorni uvjeti snažnije provode unutar opsega pravila o tržišnom natjecanju u cilju otklanjanja neravnoteža tržišne moći bez neopravdanog ometanja ugovorne slobode te da tijela za suzbijanje monopola imaju opremu i resurse za borbu protiv tendencija koncentracije podataka; naglašava da bi europski podatkovni prostor poduzećima omogućio bliskiju međusobnu suradnju te stoga smatra da je poduzećima potrebno više usmjerenosti i pravne jasnoće o zakonu o tržišnom natjecanju i suradnja na razmjeni i objedinjavanju podataka; ističe da suradnja u području podataka, uključujući za potrebe treniranja aplikacija umjetne inteligencije ili u industriji interneta stvari, ni pod kojim okolnostima ne bi trebala omogućiti stvaranje kartela ili prepreka za nove sudionike na tržištu; naglašava važnost pojašnjavanja ugovornih prava razvojnih programera i poduzeća u području umjetne inteligencije koji pridonose stvaranju podataka upotrebom algoritama ili strojeva interneta stvari, te osobito prava na pristup podacima, prenosivost podataka, zahtijevanje od druge strane da prestane upotrebljavati podatke te na ispravljanje ili brisanje podataka;

152. u pogledu podataka u vlasništvu vlada poziva države članice da brzo provedu Direktivu o otvorenim podacima⁽³⁹⁾ i da na pravilan način primijene Akt o upravljanju podacima tako što će skupove podataka visoke vrijednosti besplatno staviti na raspolaganje i pružati ih u strojno čitljivim formatima i API-jima; ističe da bi ta inicijativa smanjila troškove za javna tijela u pogledu širenja i ponovne upotrebe njihovih podataka te bi istraživačima i poduzećima iz EU-a uvelike pomogla u poboljšanju njihovih digitalnih tehnologija u područjima kao što je umjetna inteligencija;

153. poziva na ujednačenu provedbu Opće uredbe o zaštiti podataka diljem EU-a učinkovitim i brzim primjenjivanjem mehanizma dosljednosti te usklađivanjem različitih nacionalnih tumačenja zakona; smatra da postoji i potreba za boljim opremljivanjem tijela za zaštitu podataka, uključujući tehničkim znanjem;

154. uzima u obzir praktične smjernice Komisije iz 2019. o tome kako obrađivati miješane skupove podataka; ističe da izostanak dijeljenja skupova podataka često ostaje najbolja opcija za istraživače i poduzeća u području umjetne inteligencije zbog nesigurnosti u pogledu pitanja jesu li podaci u dovoljnoj mjeri anonimizirani;

⁽³⁹⁾ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

utorak, 3. svibnja 2022.

155. smatra da mišljenje 05/2014 iz članka 29. Radne skupine za zaštitu podataka od 10. travnja 2014. o tehnikama anonimizacije pruža koristan pregled koji se može dodatno razraditi; poziva Europski odbor za zaštitu podataka (EOZP) da donese smjernice na temelju konkretnih slučajeva primjene i relevantnih situacija za različite vrste voditelja obrade i izvršitelja obrade te različite situacije obrade, uključujući popis za provjeru sa svim zahtjevima koje je potrebno ispuniti kako bi se podaci učinili dovoljno anonimnima; međutim, napominje da tehnike anonimizacije trenutačno ne mogu zajamčiti potpunu zaštitu privatnosti jer je eksperimentima utvrđeno da suvremeni sustavi umjetne inteligencije mogu neovisno o tome ponovno identificirati osobu;

156. traži od Europskog odbora za zaštitu podataka više smjernica za istraživače i poduzeća u područjima kao što je umjetna inteligencija o tome kako provesti učinkovitu obradu osobnih podataka izvan EU-a na način koji je usklađen s Općom uredbom o zaštiti podataka;

157. predlaže financiranje većeg broja istraživanja o normizaciji pristupa „integrirane privatnosti” te promicanje kriptografskih rješenja i strojnog učenja koje čuva privatnost jer je ključno zajamčiti da se visokokvalitetni podaci mogu upotrebljavati za treniranje algoritama i izvođenje zadataka umjetne inteligencije bez kršenja privatnosti; napominje da fondovi podataka, certifikacije za visokorizične aplikacije umjetne inteligencije, sustavi za upravljanje osobnim podacima i upotreba sintetičkih podataka isto tako djeluju obećavajuće;

158. potiče EU i njegove države članice da iskoriste nedavno uspostavljen projekt OECD-a o pouzdanom pristupu vlade osobnim podacima u vlasništvu privatnog sektora kao referentnu točku za donositelje politika na globalnoj razini kako bi se postiglo međunarodno rješenje i regulatorno usklađivanje najboljih praksi u tom području; ističe da je, u tom pogledu, slobodan protok podataka i metapodataka preko međunarodnih granica, uz poštivanje stečevine EU-a u vezi sa zaštitom podataka, ključan čimbenik koji omogućuje digitalne inovacije u Europi; poziva Komisiju da se stoga suzdrži od nametanja zahtjeva u pogledu lokalizacije podataka, osim ako je to potrebno za zaštitu temeljnih prava, uključujući zaštitu podataka, ili u ograničenim, razmjernim i opravdanim slučajevima kada je takva politika u interesu EU-a ili potrebna za očuvanje europskih standarda;

159. poziva Komisiju da odgovori na presudu Suda Europske unije u kojoj se navodi da je europsko-američki sustav zaštite privatnosti nevažeći poduzimanjem svih nužnih mjera da bi se osiguralo da je nova odluka o prikladnosti u odnosu na SAD u potpunosti usklađena s Općom uredbom o zaštiti podataka, Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i svakim aspektom presude Suda Europske unije, uz pojednostavljivanje transatlantskog prijenosa podataka; traži Komisiju da nastavi voditi razgovore o prikladnosti podataka s drugim zemljama izvan EU-a jer je to najbolji način promicanja politika EU-a u odnosu na zaštitu podataka i omogućivanja međunarodne razmjene podataka;

b) *Dovršavanje jedinstvenog digitalnog tržišta*

i. NACIONALNE STRATEGIJE ZA UMJETNU INTELIGENCIJU

160. poziva države članice da preispitaju svoje nacionalne strategije za umjetnu inteligenciju jer je nekoliko njih i dalje nejasno i bez jasnih ciljeva, uključujući digitalno obrazovanje za društvo u cjelini kao i napredne kvalifikacije za specijaliste; preporučuje da države članice formuliraju konkretnije, mjerljive i specifične mjere te da istovremeno pokušaju među njima postići sinergije;

161. poziva Komisiju da pomogne državama članicama odrediti prioritete i što više uskladiti njihove nacionalne strategije u području umjetne inteligencije i regulatorna okruženja kako bi se zajamčile usklađenost i dosljednost diljem EU-a; ističe da, iako je raznolikost nacionalnih pristupa dobar način uspostave najboljih praksi, razvojni programeri i istraživači u području umjetne inteligencije naišli bi na velike prepreke ako bi bili podvrgnuti različitim operativnim parametrima i regulatornim obvezama u svakoj od 27 država članica;

ii. TRŽIŠNE PREPREKE

162. potiče Komisiju da nastavi raditi na uklanjanju neopravdanih prepreka koje sprečavaju potpuno dovršavanje digitalnog jedinstvenog tržišta uključujući neopravdanu diskriminaciju na temelju države, nepotpuno uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija, pretjerano opterećujuće postupke za pristup tržištu, nepotrebno visoke troškove regulatorne usklađenosti i različite postupke procjene sukladnosti, kao i da riješi problem česte primjene odstupanja zbog kojeg dolazi do različitih pravila u jurisdikcijama različitih država članica; naglašava da za poduzeća koja posluju u prekograničnom okruženju pravila EU-a o umjetnoj inteligenciji, u suprotnosti s fragmentiranim pristupom koji se odnosi na svaku zemlju zasebno, predstavlja dobrodošlu promjenu koja će pomoći potaknuti europsko vodstvo u razvoju i uvođenju umjetne inteligencije;

utorak, 3. svibnja 2022.

163. poziva Komisiju da ubrza uspostavu realne unije tržišta kapitala; ističe potrebu za poboljšanjem pristupa financijskim resursima, osobito za MSP-ove, start-up i rastuća poduzeća;

164. naglašava potrebu za brzim zaključivanjem pregovora o zakonodavnim dokumentima u postupku donošenja čiji je cilj dovršavanje digitalnog jedinstvenog tržišta;

165. poziva Komisiju da osigura dosljednu provedbu pravila jedinstvenog tržišta;

166. napominje da bi novi zakonodavni okvir trebao biti pažljivo ažuriran i usklađen s digitalnim proizvodima i uslugama; predlaže da se fokus stavi na modernizaciju i pojednostavljivanje postupaka usklađenosti uvođenjem digitalnih alternativa postojećim analognim i papirnatim sredstvima, čime se poduzećima primjerice omogućuje upotreba digitalne oznake CE, elektroničkog označivanja ili digitaliziranih sigurnosnih uputa;

167. potiče Komisiju da podrži izvanmrežna poduzeća koja žele prijeći na način rada putem interneta; podržava daljnje informativne kampanje usmjerene na MSP-ove i start-up poduzeća u očekivanju novog i budućeg zakonodavstva u tom pogledu, kao i intenzivniju provedbu pravila tržišnog nadzora u cilju jačanja povjerenja europskih potrošača;

iii. RAVNOPRAVNI UVJETI

168. uvjeren je da je aktualne nacionalne i europske okvire za zaštitu tržišnog natjecanja i suzbijanje monopola potrebno reformirati kako bi ih se bolje usmjerilo protiv zlouporabe tržišne snage i sporazuma u pogledu algoritama u digitalnom gospodarstvu kao i pitanja vezanih uz prikupljanje podataka, te kako bi se bolje rješavali rizici od novih monopola u nastajanju bez ugrožavanja inovacija; pozdravlja nadolazeće odobrenje Akta o digitalnim tržištima; poziva na posebno razmatranje potencijalnih pitanja natjecanja u području umjetne inteligencije;

169. napominje da bi takva reforma trebala ojačati pristup koji se temelji na dokazima i više uzeti u obzir vrijednost podataka te posljedice mrežnih učinaka, uvodeći jasna pravila za dominantne platforme na tržištu te povećavajući pravnu sigurnost za suradnju u digitalnom gospodarstvu;

170. u tom pogledu navodi da bi Komisija trebala prilagoditi svoje prakse definiranja tržišta kako bi preciznije definirala tržišta u skladu sa suvremenim tržišnim stvarnostima u digitalnom sektoru, provodeći dinamičke analize i usvajajući dugoročno stajalište za procjenu postojanja konkurentnih pritisaka;

171. poziva Komisiju i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da povećaju napore u pogledu neprekidnog nadziranja digitalnih tržišta, i na taj način identificiraju ograničenja tržišnog natjecanja i zastoje u tržišnome natjecanju te naknadno češće nametnu korektivne mjere poduzećima koja zloupotrebljavaju svoj dominantan položaj ili čije je postupanje protutržišno;

172. poziva države članice da znatno povećaju financiranje tijela nadležna za tržišno natjecanje i njihov tehnički kapacitet kako bi se zajamčila učinkovita i brza provedba pravila tržišnog natjecanja u brzom i složenom digitalnom gospodarstvu; naglašava da bi tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala ubrzati postupke u slučaju zlouporabe i, gdje je to potrebno, primjenjivati privremene mjere kako bi se očuvalo i poticalo pošteno tržišno natjecanje, te istodobno osigurati poduzećima postupovna prava obrane;

c) Digitalna zelena infrastruktura

i. POVEZIVOST I RAČUNALNA SNAGA

173. poziva Komisiju da poduzme daljnje mjere u vezi sa svojom ambicijom da potakne 75 % europskih poduzeća na prihvaćanje računalnih usluga u oblaku, velike količine podataka i umjetne inteligencije do 2030. kako bi se održala globalna konkurentnost i ubrzao rad na klimatskoj neutralnosti radi postizanja ciljeva klimatske neutralnosti do 2050.; smatra da 2,07 milijardi EUR sredstava dodijeljenih za digitalnu infrastrukturu u okviru Instrumenta za povezivanje Europe nije dovoljno;

174. naglašava da promjena u količini i obradi podataka za umjetnu inteligenciju također zahtijeva razvoj i primjenu novih tehnologija za obradu podataka koje obuhvaćaju rubne točke, čime će se postići odmak od centraliziranih modela infrastrukture temeljenih na oblaku i pomak prema sve većoj decentralizaciji kapaciteta za obradu podataka; poziva na intenzivnije ulaganje i istraživanje u distribuiranim računalnim klasterima, rubnim čvorovima i digitalnim mikro-

utorak, 3. svibnja 2022.

upravljačkim inicijativama; primjećuje da prelazak na široku upotrebu rubnih rješenja može zahtijevati više resursa jer se gube prednosti optimizacije objedinjavanja, te naglašava da omjer troškova i prednosti koje za okoliš donose rubne infrastrukture treba sagledati na sustavnoj razini u europskoj strategiji računalstva u oblaku, uključujući u cilju optimizacije energetske potrošnje umjetne inteligencije;

175. naglašava da je umjetnoj inteligenciji potreban snažan hardver kako bi sofisticirani algoritmi bili iskoristivi, što uključuje računalstvo visokih performansi, kvantno računalstvo i internet stvari; poziva na daljnje povećanje ciljanog javnog i privatnog financiranja za inovativna rješenja kojima se smanjuje potrošnja energije, uključujući ekološki dizajn softvera; poziva na razvoj standarda za mjerenje resursa koje digitalna infrastruktura koristi na razini EU-a, na temelju najboljih praksi; zabrinut je zbog globalne krize mikroprocesora i u tom pogledu pozdravlja prijedlog Komisije o aktu o čipovima kako bi se smanjila trenutačna ovisnost EU-a o vanjskim dobavljačima; upozorava, međutim, na buduće rizike od prevelikog kapaciteta na tržištu i poziva na pažljivo razmatranje ciklusa ulaganja;

176. naglašava da se funkcionalna i brza infrastruktura za umjetnu inteligenciju mora temeljiti na pravednoj i sigurnoj povezivosti velike brzine, a to pak zahtijeva uvođenje 5G mreža u svim urbanim područjima do 2030., kao i širok pristup ultrabrzim širokopolasnim mrežama i politiku radiofrekvencijskog spektra s uvjetima licenciranja kojima se osigurava predvidivost, potiču dugoročna ulaganja i ne narušava tržišno natjecanje; poziva države članice da nastave s provedbom paketa instrumenata za 5G; poziva na primjenu Direktive o smanjenju troškova širokopolasnog interneta⁽⁴⁰⁾ u praksi kako bi se olakšalo uvođenje mreže; poziva Komisiju da provede procjenu učinka 5G mreža na okoliš; naglašava važnost suzbijanja širenja dezinformacija povezanih s 5G mrežama putem komunikacijske strategije EU-a; ističe u tom pogledu da će široka i uključiva rasprava u konačnici doprinijeti izgradnji povjerenja među građanima u pogledu mjera za kontinuirani razvoj mobilnih mreža;

177. poziva Komisiju da utvrdi rokove za države članice, gradove, regije i industriju te da unaprijedi upravne postupke odobravanja za 5G; traži da se u regijama u kojima javni sektor uvodi 5G mreže stavi na raspolaganje više financijskih sredstava za uvođenje brze povezivosti u udaljene zajednice i doprinos premošćivanju digitalnog jaza; poziva na podržavanje projekata širokopolasnih mreža i povezivosti u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira, uz lakši pristup za lokalna tijela kako bi se izbjegla nedovoljna iskorištenost javnih sredstava;

178. poziva Komisiju da ocijeni međudjelovanje umjetne inteligencije i sljedećeg vala digitalne infrastrukture kako bi Europa mogla preuzeti vodstvo u mrežama sljedeće generacije, uključujući 6G;

179. poziva na jasnu strategiju za uvođenje optičke i širokopolasne mreže u ruralnim područjima, što je također od ključne važnosti za podatkovno intenzivne tehnologije poput umjetne inteligencije; u tom pogledu poziva na veću potporu Europske investicijske banke za projekte povezivosti u ruralnim područjima;

180. naglašava da su za uvođenje mreže potrebna znatna ulaganja i brzo uvođenje radi ostvarivanja ciljeva Digitalnog kompasa potrebni sporazumi o zajedničkom korištenju infrastrukturom, koji su također ključni za promicanje održivosti i smanjenje potrošnje energije; naglašava da su ta nastojanja još uvijek u začetku i da ih je potrebno dodatno proširiti;

ii. ODRŽIVOST

181. poziva EU da preuzme vodstvo u ostvarenju klimatske neutralnosti i energetske učinkovitosti zelene digitalne infrastrukture do 2030. u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i integriranu s programom politike europskog zelenog plana; uključujući procjenom učinka opsežnih uvođenja sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji na okoliš, uzimajući u obzir povećane potrebe za energijom zbog razvoja i upotrebe umjetne inteligencije; poziva na koordinirano globalno multilateralno djelovanje s ciljem primjene umjetne inteligencije u borbi protiv klimatskih promjena i uništavanja okoliša, kao i gubitka biološke raznolikosti;

182. potiče upotrebu umjetne inteligencije za praćenje potrošnje energije u općinama i razvoj mjera energetske učinkovitosti;

⁽⁴⁰⁾ Direktiva 2014/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina (SL L 155, 23.5.2014., str. 1.).

utorak, 3. svibnja 2022.

183. prepoznaje podatkovno i resursno intenzivnu prirodu nekih opsežnih primjena umjetne inteligencije i njihov utjecaj na okoliš; podsjeća da bi se, kako bi europska umjetna inteligencija bila održiva i okolišno odgovorna, sustavi umjetne inteligencije trebali dizajnirati, razvijati i uvoditi imajući na umu postizanje zelene tranzicije, klimatske neutralnosti i kružnoga gospodarstva;

184. poziva Komisiju da odobri poticaje za upotrebu energetski učinkovitih podatkovnih središta kojima se može podržati ugljična neutralnost,

185. ističe da trenutačni nedostatak razmjene informacija među podatkovnim centrima onemogućuje odgovarajuće javno djelovanje i komparativni pregled ekološke učinkovitosti podatkovnih centara; poziva na značajno povećanje broja procjena učinka na okoliš koje se izvršavaju tijekom razvoja umjetne inteligencije, poziva na utvrđivanje uvjeta kojima bi se osigurala dostupnost odgovarajućih dokaza za mjerenje ekološkog otiska opsežnih primjena umjetne inteligencije; ukazuje na potrebu za jasnim pravilima i smjernicama za procjene učinka na okoliš za umjetnu inteligenciju, uključujući procjene životnog ciklusa na temelju više kriterija; poziva na otvoren pristup ključnim pokazateljima uspješnosti podatkovnih centara za okoliš, razvoj standarda EU-a i izradu oznaka EU-a za zeleno računalstvo u oblaku;

186. poziva na plan kružnog gospodarstva za digitalne tehnologije i umjetnu inteligenciju te naglašava da bi EU trebao osigurati snažan lanac recikliranja za IKT;

187. preporučuje poticanje upotrebe rješenja temeljenih na umjetnoj inteligenciji, u skladu s dvostrukom zelenom i digitalnom tranzicijom u svim sektorima kako bi se uskladili održivi standardi za poduzeća i omogućilo praćenje energetske učinkovitosti i prikupljanje informacija o emisijama i životnim ciklusima proizvoda;

188. poziva Komisiju da pokrene natječaje i misije za rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji kojima se rješavaju specifični ekološki problemi te da ojača tu sastavnicu u okviru programa Obzor Europa i programa Digitalna Europa; podsjeća da projekte koji se odnose na potencijal umjetne inteligencije za rješavanje ekoloških problema treba provesti na temelju odgovornog i etičkog istraživanja i inovacije;

189. poziva Komisiju da razvije ekološke kriterije i da kao uvjet za dodjelu sredstava iz proračuna EU-a, financiranje i postupke javne nabave u području umjetne inteligencije postavi njihovu ekološku učinkovitost;

190. poziva Komisiju da potiče pametne gradove, koji obuhvaćaju pametne zgrade, pametne mreže, povezane automobile, platforme za mobilnost, javne usluge i logistiku; podržava razvoj zajedničke zbirke najboljih praksi za projekte i aplikacije; naglašava da pametni gradovi zahtijevaju dobru suradnju između državnih i lokalnih vlada kao i između njihovih agencija i privatnih stranaka;

191. naglašava da je potrebno utvrditi načela kako bi se osiguralo da se relevantni podaci o klimi i održivosti mogu integrirati pri uspostavi novih podatkovnih prostora za održivost;

192. poziva Komisiju da surađuje s državama članicama i privatnim sektorom na uspostavi i održavanju objekata za ispitivanje u kojima se primjene umjetne inteligencije mogu testirati u pogledu njihove održivosti i da ponudi smjernice o načinu na koji se može poboljšati ekološki otisak tih primjena; potiče prilagodbu postojećih objekata za testiranje kako bi se mogli usmjeriti na slučajeve upotrebe u kružnoj proizvodnji;

193. poziva Komisiju da promiče održivu prometnu infrastrukturu u kojoj se umjetna inteligencija koristi za povećanje učinkovitosti, smanjenje onečišćenja i promicanje prilagodljivosti potrebama korisnika;

d) *Ekosustav izvrsnosti*

i. STRUČNJACI

194. poziva Komisiju da izradi okvir vještina u području umjetne inteligencije za pojedince kao nadogradnju okvira digitalnih kompetencija, koji će građanima, radnicima i poduzećima pružiti relevantne mogućnosti za osposobljavanje i učenje u području umjetne inteligencije i poboljšati razmjenu znanja, najboljih praksi, te medijske i podatkovne pismenosti između organizacija i poduzeća na razini EU-a i nacionalnoj razini; poziva Komisiju da brzo djeluje u smjeru stvaranja takvog okvira kompetencija na temelju postojećih programa obrazovanja u području umjetne inteligencije; preporučuje uspostavu europskog podatkovnog prostora za vještine u području umjetne inteligencije koje bi podržalo

utorak, 3. svibnja 2022.

europsko osposobljavanje za vještine na razini sektora i regija u svim državama članicama; naglašava da stjecanje i poučavanje digitalnih vještina i vještina umjetne inteligencije mora biti dostupno svima, osobito ženama i ranjivim skupinama; potiče Komisiju i države članice da pruže potporu besplatnim internetskim tečajevima kojima se jača osnovno osposobljavanje iz umjetne inteligencije;

195. poziva na ulaganje u istraživanje radi boljeg razumijevanja strukturalnih trendova povezanih s umjetnom inteligencijom na tržištu rada, uključujući informacije o vještinama za kojima vlada veća potražnja ili u odnosu na koje prijete manjak u budućnosti radi osiguravanja ulaznih informacija za programe tranzicije zaposlenika;

196. sa zabrinutošću primjećuje nedostatak ciljanih i sustavnih mjera za stručno osposobljavanje odraslih osoba; poziva Komisiju i države članice da razviju politike koje uključuju odgovarajuće ulaganje u prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage, uključujući informiranje građana o načinu na koji funkcioniraju algoritmi i njihovom utjecaju na svakodnevni život; poziva na posvećivanje posebne pažnje na one koji su izgubili posao ili kojima prijete gubitak posla zbog digitalne tranzicije, kako bi ih se pripremio na rad s tehnologijama povezanim s umjetnom inteligencijom i IKT-om; poziva Komisiju da potiče višedionička partnerstva za vještine i ulaže u njih kako bi se ispitale najbolje prakse; preporučuje praćenje otvaranja kvalitetnih radnih mjesta povezanih s umjetnom inteligencijom u EU-u;

197. naglašava da se postojeći digitalni jazovi mogu ukloniti samo ciljanim i uključivim mjerama usmjerenima na žene i starije osobe te stoga poziva na znatna ulaganja u ciljane mjere usavršavanja i obrazovanja kako bi se uklonili takvi digitalni jazovi; poziva Komisiju i države članice da potiču kulturu rodne ravnopravnosti i radne uvjete u tom pogledu;

198. poziva Komisiju da promiče rodnu ravnopravnost u poduzećima koja se bave djelatnostima povezanim s umjetnom inteligencijom i IKT-om, među ostalim financiranjem projekata koje vode žene u digitalnom sektoru i promicanjem minimalnog broja žena istraživačica koje sudjeluju u pozivima na financiranje projekata povezanih s umjetnom inteligencijom i IKT-om;

199. naglašava potrebu za rješavanjem problema manjka stručnjaka jamčenjem rasta, privlačenjem i zadržavanjem vrhunskih stručnjaka; potiče Komisiju da poduzme daljnje korake povezane sa svojim ciljem da u EU-u bude zaposleno 20 milijuna stručnjaka za IKT; naglašava da EU mora omogućiti konkurentne plaće, bolje radne uvjete, prekograničnu suradnju i konkurentnu infrastrukturu kako bi zadržao vrhunske talente u području umjetne inteligencije i spriječio odljev mozgova;

200. naglašava dodanu vrijednost pojednostavnjenog i racionaliziranog okvira Unije za privlačenje međunarodnih talenata u tehnološkom sektoru kako bi se omogućili protok i mobilnost talenata unutar EU-a i iz inozemstva, poboljšao pristup međunarodnih talenata tržištu rada Unije i privukli radnici i studenti na zahtjev; ističe da su potrebni novi inovativni alati i zakonodavstvo kako bi se omogućilo da poslodavci pronađu potencijalne radnike u području IKT-a, kako bi se riješio problem nedostatka radne snage na tržištu rada i olakšalo priznavanje međunarodnih kvalifikacija i vještina; preporučuje stvaranje europske baze talenata i platforme za povezivanje koja bi služila kao jedinstvena kontaktna točka za međunarodne talente koji se žele prijaviti za posao u EU-u, kao i za poslodavce koji traže potencijalne zaposlenike u inozemstvu; poziva Komisiju da proširi područje primjene plave karte EU-a kako bi se osiguralo da Europa ostane otvorena za stručnjake iz cijelog svijeta;

201. poziva Komisiju da odgovori na povećanu potražnju za radom na daljinu preko granica država članica kako bi se zaposlenicima iz EU-a i međunarodnim zaposlenicima omogućilo da rade na daljinu u državi članici različitoj od one u kojoj borave; u tom kontekstu preporučuje sveobuhvatnu reviziju zakonodavnih i drugih prepreka radu na daljinu i njihovo rješavanje u budućim zakonodavnim prijedlozima;

202. naglašava da je potrebno ojačati koheziju u području inovacija između regija EU-a i država članica jer stručnjaci mogu biti nejednako raspoređeni po zemljama;

203. poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuću zaštitu prava i dobrobiti radnika koji rade putem platformi, kao što su zabrana diskriminacije, privatnost, autonomija i ljudsko dostojanstvo u upotrebi umjetne inteligencije i algoritamskog upravljanja, uključujući u pogledu nedopuštenih praksi nadzora; ističe da, ako se umjetna inteligencija koristi na radnom mjestu, poslodavci moraju biti transparentni u pogledu načina na koji se ona koristi i njezina utjecaja na

utorak, 3. svibnja 2022.

radne uvjete, te naglašava da radnike uvijek treba obavijestiti i s njima se savjetovati prije upotrebe uređaja i praksi temeljnih na umjetnoj inteligenciji; ističe činjenicu da algoritme moraju uvijek nadzirati ljudi i da njihove odluke moraju biti obrazložive, osporive i prema potrebi izmjenjive; vjeruje da bi trebalo poticati osposobljavanje programera algoritama o pitanjima etičnosti, transparentnosti i nediskriminacije;

204. poziva na izradu europske strategije za sigurnu upotrebu umjetne inteligencije u pogledu djece, koja je osmišljena za informiranje djece o interakciji s umjetnom inteligencijom u cilju njihove zaštite od rizika i potencijalne štete;

205. poziva države članice da digitalne vještine i pismenost učine sastavnim dijelom osnovnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja; poziva na uspostavu učinkovitog obrazovnog sustava u području umjetne inteligencije kojim se od rane faze potiču digitalna pismenost, vještine i digitalna otpornost, počevši od osnovnoškolskog obrazovanja; naglašava da razvoj učinkovitih kurikuluma za digitalno obrazovanje zahtijeva političku volju, dostatna sredstva i znanstvena istraživanja; poziva Komisiju da promiče uvođenje tečajeva u području umjetne inteligencije i računalnih kompetencija u svim europskim školama, sveučilištima i obrazovnim ustanovama; ističe da je takav razvoj vještina u jednakoj mjeri potreban u obrazovanju odraslih kao i u osnovnoškolskom ili srednjoškolskom obrazovanju; poziva na sveobuhvatnu i usklađenu političku inicijativu Komisije i država članica o vještinama u području umjetne inteligencije i obrazovanje na razini EU-a, kao i na zakonodavnu inicijativu o umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu;

206. skreće pozornost na potrebu za multidisciplinarnim sveučilišnim kurikulumima koji su usmjereni na digitalne vještine i vještine umjetne inteligencije, među ostalim u zdravstvu, te za interdisciplinarnim istraživačkim centrima; smatra da bi trebalo naglasiti i daljnje putove u obrazovanju s ciljem specijalizacije u području umjetne inteligencije (npr. magistarski i doktorski studiji te studij uz rad);

207. poziva države članice da daju prednost razvoju inovativnih metoda poučavanja i kurikuluma u području STEM-a i programiranja, posebno da povećaju kvalitetu matematičke i statističke analize u svrhu razumijevanja algoritama umjetne inteligencije; poziva Komisiju i države članice da promiču akademske discipline u području STEM-a kako bi se povećao broj studenata u tim područjima; naglašava da će i druge discipline koje su u interakciji s disciplinama u području STEM-a biti ključne za promicanje digitalnih vještina;

208. potiče države članice da promiču sudjelovanje žena u obrazovanju i karijerama u području STEM-a, IKT-a i umjetne inteligencije kako bi se postigla rodna ravnopravnost, među ostalim, utvrđivanjem ciljnih vrijednosti za sudjelovanje žena istraživačica u projektima u području STEM-a i umjetne inteligencije;

209. naglašava da bi digitalno obrazovanje također trebalo podići razinu svijesti o aspektima svakodnevnog života na koje bi moglo utjecati strojno učenje, uključujući sustave za preporučivanje, ciljano oglašavanje, algoritme društvenih medija i uvjerljivo krivotvorene sadržaje; naglašava da je za digitalnu otpornost potrebno dodatno medijsko obrazovanje kao pomoć u stavljanju novih digitalnih vještina i vještina umjetne inteligencije u kontekst, te stoga poziva na podršku i odobrenje za nove i postojeće pristupačne tečajeve pismenosti u području umjetne inteligencije za sve građane;

210. poziva na mjere kojima se osigurava da svaka obrazovna ustanova ima širokopojasni pristup i snažnu infrastrukturu za digitalno učenje; naglašava da je potrebno europskim sveučilištima i njihovim mrežama osigurati odgovarajuća računalna sredstva potrebna za poučavanje modela umjetne inteligencije koji postaju sve skuplji; naglašava da je potrebno osigurati da nastavnici imaju potrebne vještine i alate u području umjetne inteligencije; poziva Komisiju da se više usmjeri na tehničko osposobljavanje nastavnika i razvoj inovativnih alata za poučavanje i učenje;

211. zahtijeva ulaganje u inicijative za vještine mladih u području programiranja kako bi se kod mladih razvijale vještine umjetne inteligencije i kvalifikacije na visokoj razini, uključujući akademije programiranja, ljetne škole i stipendije u području umjetne inteligencije; smatra da bi se EU-ov program pripravnosti Digitalna prilika trebao dodatno proširiti na strukovno osposobljavanje;

ii. ISTRAŽIVANJE

212. poziva EU da poveća ulaganja u istraživanja tehnologija umjetne inteligencije i drugih ključnih tehnologija kao što su robotika, kvantno računalstvo, mikroelektronika, internet stvari, nanotehnologija i 3D ispis; poziva Komisiju da izradi i održava europski plan strateških istraživanja za umjetnu inteligenciju koji razmatra glavne interdisciplinarnе izazove čijem rješavanju umjetna inteligencija može doprinijeti; naglašava da bi se ulaganja trebala usmjeriti na slučajeve koji bi mogli povećati održiva rješenja, dobrobit i uključenost u društvo;

utorak, 3. svibnja 2022.

213. potiče sve države članice da veći dio svojeg BDP-a utroše na istraživanje digitalnih tehnologija; poziva na kontinuirano jačanje programa Obzor Europa, a posebno partnerstva za umjetnu inteligenciju, podatke i robotiku u okviru tog programa te Europskog vijeća za inovacije; poziva na proširenje programa Digitalna Europa i smatra da sredstva u iznosu od 7,6 milijardi EUR dodijeljena tom programu treba povećati;

214. ističe da je potrebno dati prednost istraživanjima na razini EU-a u području umjetne inteligencije; poziva Komisiju da pojednostavi strukturu financiranja istraživanja, uključujući uvjete i postupke za podnošenje zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava; naglašava da je potrebno poboljšati kvalitetu i dosljednost preispitivanja prijedloga te povećati predvidljivost instrumenata financiranja i rokove za potporu dugoročnom planiranju s pomoću europskog plana za istraživanja u području umjetne inteligencije; poziva Komisiju da financira veći broj primjena u području umjetne inteligencije kombiniranjem različitih instrumenata, kao što su Europsko istraživačko vijeće, aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, Europsko vijeće za inovacije i Europski institut za tehnologiju i inovacije;

215. poziva Komisiju i države članice da daju prednost financiranju istraživanja u području održive i društveno odgovorne umjetne inteligencije, čime će se pridonijeti pronalaženju rješenja za zaštitu i promicanje temeljnih prava te da izbjegavaju financiranje programa koji predstavljaju neprihvatljivi rizik za ta prava, uključujući financiranje sustava za masovni nadzor, socijalno bodovanje i drugih koji bi mogli imati negativne posljedice po društvo, kao i tehnologije koje doprinose šteti po okoliš;

216. poziva na osnivanje više mjesta za nastavnike u području umjetne inteligencije na europskim sveučilištima, na pristojne plaće za istraživanja u području umjetne inteligencije te na osiguravanje više javnih sredstava za odgovarajuće osposobljavanje i zadržavanje sadašnje i sljedeće generacije istraživača i talenata i za sprečavanje odljeva mozgova; naglašava potrebu da se smanji birokratsko opterećenje kako bi istraživači na sveučilištima mogli jednostavno pristupiti financijskim sredstvima te poziva Komisiju da osigura instrumente za povećanje digitalne međupovezivosti između sveučilišta unutar država članica i među njima; potiče razvoj horizontalnih mreža za umjetnu inteligenciju na europskim sveučilištima, u istraživačkim institucijama i privatnom sektoru, kao i namjenskih multidisciplinarnih istraživačkih centara u području umjetne inteligencije;

217. sveučilištima preporučuje da pojačaju financiranje za primijenjene istraživačke projekte u kojima se uzimaju u obzir dimenzije umjetne inteligencije;

218. poziva Komisiju da unaprijedi prenošenje znanja između istraživača u području umjetne inteligencije i javnosti uspostavom poslovnih mreža i točaka kontakta s pravnim stručnjacima i poslovnim savjetnicima na sveučilištima kao i organiziranjem panela građana, znanstvenih i društvenih platformi i uključivanjem javnosti u oblikovanje istraživačkih programa u području umjetne inteligencije; naglašava važnost neometanog prelaska iz akademske zajednice u industriju te dodanu vrijednost njihove suradnje za uspješne i dinamične ekosustave i industrijske polove u području umjetne inteligencije;

219. naglašava da je potrebno ubrzati prijenos znanja u EU-u s istraživanja i znanosti na primjene umjetne inteligencije u industriji i javnom sektoru; pozdravlja uspostavu posebnog javno-privatnog partnerstva za umjetnu inteligenciju; poziva Komisiju da uspostavi europske podatkovne centre za umjetnu inteligenciju koje će zajednički razviti industrija i civilno društvo; naglašava važnost ispitnih poligona za umjetnu inteligenciju; posebno upućuje na Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi, Zajedničko poduzeće za ključne digitalne tehnologije i Zajedničko poduzeće za pametne mreže i usluge;

220. poziva na uspostavu oglednog projekta za umjetnu inteligenciju u okviru programa Obzor Europa na temelju postojećih i budućih mreža regionalnih centara izvrsnosti u području umjetne inteligencije u cilju stvaranja saveza kompetentnih europskih istraživačkih organizacija koje će u skladu sa zajedničkim planom podupirati izvrsnost u temeljnim i primijenjenim istraživanjima, koordinirati nacionalne aktivnosti u području umjetne inteligencije, poticati inovacije i ulaganja, privlačiti i zadržavati kvalitetan kadar u Europi te stvarati sinergije i ekonomije razmjera; vjeruje da bi ideja oglednog projekta mogla privući najbolje i najposobnije stručnjake iz inozemstva te znatna privatna ulaganja u Europu;

221. dodaje da bi ogledne projekte za umjetnu inteligenciju, u suradnji s drugim istraživačkim institucijama i industrijom trebalo financirati dostatnim iznosima; naglašava prednosti dobro izoliranih regulatornih okruženja za ispitivanje proizvoda, usluga i prisutpa u području umjetne inteligencije u kontroliranom okruženju stvarnog svijeta prije njihova stavljanja na tržište;

utorak, 3. svibnja 2022.

222. ističe da je određivanje europskih centara za digitalne inovacije u okviru programa Digitalna Europa još jedan važan korak u izgradnji ekosustava izvrsnosti za umjetnu inteligenciju koji se temelji na klasterima koji okupljaju industriju i sveučilišta; kritizira, međutim, činjenicu da su kriteriji za određivanje europskih centara za digitalne inovacije i dalje nejasni te se stoga kapaciteti i razvoj tih centara diljem Europe razlikuju i da je povezanost s drugim digitalnim centrima koje je odredio Europski institut za inovacije i tehnologiju, kao i centrima određenim u okviru programa Obzor Europa, i dalje nejasna; predlaže, dakle, da su potrebni veća koordinacija i dodatan trud te uspostava krovnog klastera za suradnju decentraliziranih centara za umjetnu inteligenciju na temelju okvira za pravna stručna znanja, podatke, financiranje i poticaje na razini EU-a; pozdravlja Komisijinu inicijativu za uspostavu mreža start-up poduzeća u cijelom EU-u i izvan njega, kao što su Startup Europe i Startup Europe Mediterranean, radi poticanja razmjene ideja, poslovanja i prilika za umrežavanje;

223. predlaže proširenje i usklađivanje postojećih inicijativa, kao što su Europski laboratorij za učenje i inteligentne sustave i Savez laboratorija za istraživanja u području umjetne inteligencije u Europi te vodeći projekti kao što su HumanE AI Network i AI4EU radi promicanja ambicioznih i kolaborativnih istraživačkih i razvojnih ciljeva i projekata na razini cijele Unije;

e) Ekosustav povjerenja

i. DRUŠTVO I UMJETNA INTELIGENCIJA

224. predlaže da, osim predloženog osposobljavanja u području umjetne inteligencije, EU i države članice osmisle kampanje za podizanje razine osviještenosti, uključujući javne rasprave na lokalnoj razini, kao dodatno sredstvo da se dopre do građana, informira ih se i omogući im se da bolje razumiju mogućnosti, rizike te društveni, pravni i etički utjecaj umjetne inteligencije kako bi se dodatno pridonijelo vjerodostojnosti i demokratizaciji umjetne inteligencije; uvjeren je da bi to, zajedno sa stvaranjem jasnog i snažnog pravnog okvira o antropocentričnoj i vjerodostojnoj umjetnoj inteligenciji, pridonijelo smanjenju zabrinutosti građana koja može biti povezana s raširenom upotrebom umjetne inteligencije u Europi;

225. poziva EU da osigura da se pri razvoju, uvođenju i upotrebi umjetne inteligencije u potpunosti poštuju demokratska načela, temeljna prava i zakon na način kojim se mogu spriječiti mehanizmi nadzora i koji ne ometa izbore na nepropisan način i ne doprinosi širenju dezinformacija;

226. naglašava da bi vlade i poduzeća trebala uvoditi i nabavljati samo pouzdane sustave umjetne inteligencije koji su prema potrebi osmišljeni za poštivanje prava radnika i promicanje kvalitetnog obrazovanja i digitalne pismenosti te koji ne povećavaju razliku između spolova ili diskriminaciju onemogućavanjem jednakih mogućnosti za sve;

227. podupire izmjene zakonâ o zaštiti potrošača kao još jedan način za izgradnju povjerenja u umjetnu inteligenciju, na primjer priznavanjem prava potrošača na obavještenost o tome jesu li u interakciji s agentom temeljenim na umjetnoj inteligenciji, što bi im omogućilo da inzistiraju na ljudskoj provjeri odluka koje je donijela umjetna inteligencija, te tako da im se omogući osporavanje komercijalnog nadzora ili personaliziranog određivanja cijena;

228. naglašava da bi se uvođenje određenih tehnologija umjetne inteligencije na radna mjesta, kao što su tehnologije koje upotrebljavaju podatke radnika, trebalo odvijati uz savjetovanje s predstavnicima radnika i socijalnim partnerima; ističe da bi radnici i njihovi predstavnici trebali moći od poslodavaca zahtijevati informacije o tome koji se podaci prikupljaju, gdje se ti podaci pohranjuju i kako se obrađuju te o uspostavljenim zaštitnim mjerama;

229. poziva EU da osigura da sustavi umjetne inteligencije odražavaju njegovu kulturnu raznolikost i višejezičnost radi sprečavanja pristranosti i diskriminacije; ističe da treba promicati raznolikost u timovima koji razvijaju i primjenjuju pojedine aplikacije umjetne inteligencije te ocjenjuju njihove rizike kako bi se riješio problem pristranosti umjetne inteligencije; naglašava da je potrebno upotrebljavati podatke razvrstane po spolu za procjenu algoritama umjetne inteligencije i uključiti rodnu analizu u sve procjene rizika vezanog uz umjetnu inteligenciju;

utorak, 3. svibnja 2022.

230. naglašava važnost kontinuiranog istraživanja i praćenja učinaka umjetne inteligencije na različite aspekte društva, i na nacionalnoj i na razini EU-a; predlaže da u tome sudjeluju Eurostat i druge agencije EU-a;

231. ističe da bi se, na temelju rezultata sustava nadzora, mogao razmotriti europski tranzicijski fond kao pomoć u upravljanju, na primjer, gubitkom posla u ranjivim sektorima ili između regija,

ii. e-uprava

232. poziva države članice da ostvare ciljeve Izjave iz Tallinna o e-upravi, stave građane u središte usluga i da uvedu mehanizme za pružanje prekograničnih, interoperabilnih, personaliziranih, korisnicima prilagođenih i sveobuhvatnih digitalnih javnih usluga temeljenih na umjetnoj inteligenciji svim građanima na svim razinama javne uprave; smatra da bi cilj trebao biti uspostava pružanja digitaliziranih usluga e-uprave, temeljenih na umjetnoj inteligenciji, građanima tijekom sljedećih pet godina, uz istodobno osiguravanje ljudske interakcije; podsjeća da će sredstva u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i nacionalnih planova za otpornost i oporavak imati ključnu ulogu u tom pogledu; poziva javna tijela na podržavanje i razvoj umjetne inteligencije u javnom sektoru; pozdravlja reviziju Uredbe eIDAS⁽⁴¹⁾ i njezinu ulogu u povećanju pružanja digitalnih javnih usluga; naglašava da nitko ne smije biti zapostavljen i da uvijek moraju biti dostupne izvanmrežne alternative;

233. poziva Komisiju da obnovi akcijski plan o e-upravi i stvori sinergije s programom Digitalna Europa kako bi podržala javne uprave u usvajanju umjetne inteligencije u skladu sa europskom strategijom softvera otvorenog koda;

234. ističe da e-uprava ima važnu ulogu u razvoju podatkovnog gospodarstva i digitalnih inovacija na jedinstvenom digitalnom tržištu; napominje da su suradnja i razmjena dobrih praksi među javnim upravama i preko granica ključni elementi uvođenja e-uprave u cijelom EU-u; poziva na standardizaciju i pojednostavnjenje postupaka javne uprave radi učinkovitije razmjene među svim državama članicama EU-a i razinama uprave;

235. napominje da su za razvoj visokokvalitetnih internetskih usluga potrebni kvalificirani stručnjaci; naglašava da je potrebno pojačati vladine politike zapošljavanja i osposobljavanja u pogledu osoba s digitalnim vještinama i znanjem o umjetnoj inteligenciji;

236. poziva na bržu provedbu jedinstvenog digitalnog pristupnika i promicanje razvoja interoperabilnih platformi koje nude prekogranične usluge u EU-u, uz ispunjavanje zajedničkih sigurnosnih standarda u svim državama članicama; ističe da treba razmotriti moguće širenje izvan okvira ograničenog skupa usluga koje su trenutačno uključene u Uredbu (EU) 2018/1724⁽⁴²⁾ o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika;

237. ističe da platforme za javno savjetovanje institucija EU-a i država članica povećavaju angažiranost i pristup digitalnim informacijama; preporučuje ulaganje u poboljšanje upotrebljivosti i pristupačnosti, na primjer u pružanje sažetaka i informacija na više jezika te u poseban marketing i ciljano informiranje u slučaju digitalnih platformi za sudjelovanje javnosti;

238. preporučuje jačanje interaktivnih i osobnih dijaloga s građanima EU-a putem internetskog savjetovanja s građanima, dijaloga s dionicima ili digitalnih funkcija za komentiranje zakonodavstva i inicijativa EU-a;

iii. E-ZDRAVSTVO

239. poziva na antropocentričan dizajn i na dokazima temeljen pristup umjetnoj inteligenciji u zdravstvu koji je usmjeren na personalizirano, cjenovno učinkovito, visokokvalitetno zdravstvo s pacijentom u središtu, razvijeno u uskoj suradnji sa zdravstvenim djelatnicima i pacijentima, uz ljudski nadzor i donošenje odluka; poziva da se prioritet da

⁽⁴¹⁾ Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014., str. 73.).

⁽⁴²⁾ SL L 295, 21.11.2018., str. 1.

utorak, 3. svibnja 2022.

financiranju, postavljanju strateških ciljeva, poticanju suradnje i usvajanju aplikacija umjetne inteligencije u zdravstvu kao ključnom sektoru, u kojemu mogućnosti koje umjetna inteligencija pruža mogu stvoriti velike koristi za zdravlje i dobrobit građana dok god se primjereno upravlja inherentnim rizicima;

240. naglašava da bi se prihvaćanje umjetne inteligencije u zdravstvenim ustanovama trebalo promicati kao alat za pomoć zdravstvenim radnicima i smanjenje njihova opterećenja kako bi se mogli usredotočiti na kliničke zadatke, a ne kao zamjena zdravstvenih radnika ili neovisni akter u zdravstvenim sustavima; ističe da je potrebno osigurati razinu kvalitete, sigurnosti i zaštite jednaku regulatornom postupku odobrenja lijekova, cjepiva i medicinskih proizvoda; zahtijeva primjenu metode slične kliničkom ispitivanju kako bi se ispitala točnost i pratila primjena umjetne inteligencije u kliničkim okruženjima; smatra da bi bilo korisno ocijeniti koje zdravstvene usluge mogu biti etički i odgovorno automatizirane;

241. smatra da bi jednak pristup zdravstvenoj zaštiti kao načelo trebao obuhvaćati i aplikacije umjetne inteligencije povezane sa zdravljem, uključujući sustave za otkrivanje bolesti, upravljanje kroničnim stanjima, pružanje zdravstvenih usluga i otkrivanje lijekova; ističe nužnost donošenja odgovarajućih mjera za suočavanje sa zdravstvenim rizicima povezanim s digitalnim jazom, algoritamskom pristranošću i diskriminacijom te marginalizacijom ranjivih osoba ili kulturnih manjina, koje imaju ograničen pristup zdravstvenoj zaštiti;

242. podsjeća na stajalište Parlamenta da osiguravajućim društvima ili drugim pružateljima usluga koji imaju pravo pristupiti informacijama pohranjenima u aplikacijama e-zdravstva ne bi trebalo dopustiti korištenje tih podataka u svrhu diskriminacije pri određivanju cijena;

243. uvjeren je da su postojeći projekti i inicijative EU-a, kao što su program „EU za zdravlje”, europski prostor za zdravstvene podatke i europska platforma za registraciju rijetkih bolesti, koraci u pravom smjeru jer omogućuju državama članicama da udruže sredstva, jačaju korisnu suradnju među zdravstvenim sustavima i omoguće sigurnu razmjenu visokokvalitetnih podataka za istraživanja i inovacije kojom se poštuje privatnost;

244. poziva na uspostavu odgovarajućeg zakonskog temelja i pozicioniranje „okvira za umjetnu inteligenciju u zdravstvu” na razini Unije; ističe da se s vremenom razvijaju brojne razine rizika kako tehnologije umjetne inteligencije napreduju;

245. naglašava da je potrebno više smjernica o obradi zdravstvenih podataka na temelju OUZP-a radi iskorištavanja punog potencijala umjetne inteligencije u korist pojedinaca, uz istodobno poštivanje temeljnih prava; poziva Komisiju na brže i bolje usklađivanje standarda koji upravljaju obradom podataka u svim državama članicama, uključujući njihovo dijeljenje, anonimizaciju i interoperabilnost;

246. poziva Komisiju da promiče primjenu etičkih pravila u svakom koraku razvoja, osmišljavanja i uporabe aplikacija umjetne inteligencije; ističe da je potrebno promicati daljnja istraživanja o metodama i pristranostima koje su ugrađene u poučene sustave umjetne inteligencije kako bi se izbjegli neetički i diskriminirajući zaključci kad se primijene na podatke o zdravlju ljudi; preporučuje izradu kodeksa ponašanja EU-a za obradu zdravstvenih podataka u potpunosti u skladu s OUZP-om;

247. poziva Komisiju da razmotri inicijativu o „neuropravima” kako bi se ljudski mozak zaštitio od ometanja, manipulacije ili kontrole neurotehnologije temeljene na umjetnoj inteligenciji; potiče Komisiju da promiče program za zaštitu neuroprava na razini UN-a kako bi se neuroprava uključila u Opću deklaraciju o ljudskim pravima, konkretno u pogledu prava na identitet, slobodnu volju, mentalnu privatnost, jednak pristup tehnologijama za poboljšanje funkcija mozga i zaštitu od algoritamske pristranosti;

248. poziva Komisiju da razmotri pravni okvir za internetsko liječničko savjetovanje;

249. naglašava potrebu za donošenjem mjera kojima se promiče jednak pristup zdravstvu i omogućuje pružateljima zdravstvene zaštite da se više koriste rješenjima temeljnim na umjetnoj inteligenciji;

250. poziva Komisiju da podrži uspostavu mehanizma suradnje u kontekstu i radu europskog prostora za zdravstvene podatke kako bi se potaknulo dijeljenje zdravstvenih podataka i podržao razvoj elektroničke zdravstvene evidencije u skladu s primjenjivim zakonima i propisima; poziva na podizanje kvalitete dostupnih podataka za svakog građana EU-a

utorak, 3. svibnja 2022.

omogućavanjem ispravnog rada digitalnih alata (npr. na temelju algoritama koji samostalno uče ili analize velike količine podataka); preporučuje da podaci pohranjeni u skladu s OUZP-om budu dostupni za daljnja istraživanja kao i za razvoj novih lijekova i individualiziranih liječenja;

251. ističe da obrazovanje zdravstvenih radnika mora uključivati digitalne vještine i vještine u području umjetne inteligencije kao i znanje o zakonodavstvu EU-a o zaštiti podataka i obradi osjetljivih podataka, uključujući promicanje anonimizacije podataka;

252. poziva na donošenje smjernica u pogledu primjenjivosti okvira odgovornosti i usklađenih sustava odobravanja za zdravstvene aplikacije temeljene na umjetnoj inteligenciji i lijekove koji su razvijeni ili ispitani s pomoću umjetne inteligencije i strojnog učenja; ističe da šteta koja je rezultat nedovoljne raspodjele resursa ili nedostatka pružanja skrbi putem sustava za preporučivanje umjetne inteligencije u sektoru zdravstvene skrbi treba biti otklonjena u svakoj budućoj regulatornoj reformi; naglašava da su potrebne odgovarajuće najbolje prakse, standardi i kriteriji radi potvrde i odobrenja zdravstvenih aplikacija u skladu s rizicima odgovornosti;

253. poziva Komisiju da pruži i iskoristi antropocentrične prognostičke modele za pandemije u kojima se pri donošenju odluka u obzir uzimaju raznoliki skupovi podataka koji se prikupljaju u stvarnom vremenu;

f) *Industrijska strategija*

i. STRATEŠKO PLANIRANJE I ULAGANJA

254. uvjeren je da bi EU trebao staviti umjetnu inteligenciju i podatkovno gospodarstvo u središte ambiociosne strategije digitalne industrije u cilju osnaživanja inovativnih poduzeća i poduzetnika da se natječu za najbolje inovacije u području tehnoloških i poslovnih modela u Europi i svijetu te u cilju jačanja otvorene strateške autonomije EU-a, uz istodobnu uspostavu kvalitetnih pravnih, etičkih, tehnoloških i sigurnosnih standarda za sve sustave i elemente umjetne inteligencije koji su namijenjeni upotrebi na jedinstvenom tržištu EU-a;

255. potiče Komisiju da na temelju analize velike količine podataka u području umjetne inteligencije pomogne u provedbi testova otpornosti radi procjene otpornosti lanaca vrijednosti i mapiranja ovisnosti;

256. poziva Komisiju da provede sveobuhvatnu analizu prednosti i nedostataka kako bi se utvrdile slabe točke, kritična područja i visokorizične ovisnosti EU-a, uspostavila realistična tehnička i gospodarska očekivanja u pogledu umjetne inteligencije te ocijenili učinci u svim sektorima europske industrije; naglašava da Komisija treba surađivati s odgovarajućim dionicima u tom cilju;

257. predlaže da bi EU trebao, na temelju te analize, formulirati i donijeti dugoročnu industrijsku strategiju u području umjetne inteligencije s jasnom vizijom za sljedećih 10 godina kao produžetak Digitalnog kompasa; objašnjava da bi ta strategija trebala biti dopunjena sustavom praćenja s ključnim pokazateljima uspješnosti i godišnjim ažuriranjima; naglašava, međutim, da je potrebno objediniti i pojednostavniti velik broj pojedinačnih inicijativa koje je Komisija pokrenula kako bi pružila potporu industriji EU-a, a zatim ih uključiti u tu novu industrijsku strategiju u području umjetne inteligencije;

258. poziva Komisiju da razmotri kako se cjelokupna industrijska strategija može nadopuniti kroz ciljano javno ulaganje; naglašava, međutim, da previše neusmjerenih programa ulaganja za složene tehnologije mogu, u određenim slučajevima, dovesti do rizika od narušavanja učinkovite dodjele kapitala i do neupotrebljivih ulaganja; naglašava da je u tom kontekstu osnaživanje poduzeća, poduzetnika i istraživača da razviju i stave na tržište rješenja tehnologije temeljena na umjetnoj inteligenciji na temelju privatnog poduzetništva ključan dio industrijske strategije EU-a, uključujući primjenom jednakih pravila za sve i upotunjivanjem jedinstvenog digitalnog tržišta i unije tržišta kapitala; predlaže omogućavanje pristupa financijama, osobito instrumentima rizičnog financiranja, naročito za financiranje u ranim fazama; smatra da bi se udio sredstava posvećenih umjetnoj inteligenciji u okviru programâ InvestEU i Digitalna Europa trebao preispitati i prema potrebi znatno povećati;

utorak, 3. svibnja 2022.

259. naglašava da je potrebno brzo uvesti nedavno usvojeni okvir EU-a za probir inozemnih izravnih ulaganja⁽⁴³⁾ i nedavno revidiranu uredbu o režimu EU-a za izvoznu kontrolu proizvoda s dvojnomo namjenom⁽⁴⁴⁾; navodi da umjetnu inteligenciju, kao i robotiku i drugu digitalnu infrastrukturu, treba smatrati ključnim sektorom; primjećuje da zaštita prava intelektualnog vlasništva i odljev ključnih tehnologija treba podlijevati snažnijoj provedbi;

260. naglašava da je ključno za Europu da se opremi odgovarajućom digitalnom infrastrukturom; pozdravlja inicijative kao što su Inicijativa europski procesor, novi prijedlog akta o čipovima i Zajedničko poduzeće za europsko računalstvo visokih performansi;

ii. MALA I SREDNJA PODUZEĆA TE START-UP PODUZEĆA

261. predlaže da start-up poduzećima koja se bave umjetnom inteligencijom bude pružena podrška na razini EU-a i vlada kroz pristup privatnom kapitalu i visokokvalificiranim zaposlenicima, mogućnost pribavljanja visokokvalitetnih skupova podataka za poučavanje algoritama te mogućnost širenja preko granica država članica; nadalje naglašava da je vrlo učinkovit alat javne politike za potporu start-up gospodarstvu učinkovita provedba zakona o tržišnom natjecanju kako bi se spriječila zlouporabe dominantne tržišne snage i uklonile prepreke ulasku na tržište; ističe, u tom pogledu, da bi EU trebao pojačati svoja nastojanja da MSP-ovima i start-up poduzećima ponudi razvojne puteve i usluge; smatra da bi to moglo uključivati i uvođenje sustava sparivanja koji povezuje iskusna poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom s manjim poduzećima koja žele primijeniti tu tehnologiju; ističe da su nedovoljna sredstva za plaćanje velikih pravnih timova česta prepreka ulasku u složena regulatorna okruženja za start-up poduzeća i poduzetnike; ističe da je potrebno omogućiti pristup pravnoj i tehničkoj potpori za MSP-ove; naglašava i potrebu za njegovanjem partnerstava u kojima bi poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom i poduzeća koja ulaze na tržište mogla surađivati; potiče Komisiju i države članice da pruže bolje savjetovanje i konkretniju potporu putem mreža, digitalnih središta, voditelja osposobljavanja u području umjetne inteligencije, poslovnog mentorstva, obilazaka lokacija i pravnih klinika; naglašava važnost programa razmjene osoba kao što je Erasmus za mlade poduzetnike te da bi ih trebalo dodatno razviti i poticati;

262. predlaže smanjenje administrativnog opterećenja MSP-ova i start-up poduzeća u području umjetne inteligencije, primjerice pojednostavljanjem obveza izvješćivanja, informiranja ili vođenja dokumentacije te pružanjem smjernica o zajedničkim postupovnim standardima građanskog prava koje treba usvojiti na nacionalnoj razini; poziva na brzo uvođenje jedinstvenog digitalnog pristupnika radi uspostave jedinstvenog internetskog portala EU-a na različitim jezicima koji sadrži sve potrebne postupke i formalnosti da bi funkcionirao u drugoj zemlji EU-a; naglašava da bi sve jedinstvene točke kontakta uspostavljene na nacionalnoj razini trebale biti jednostavno dostupne putem jedinstvenog digitalnog pristupnika i da bi trebale pružati informacije i nuditi administrativne usluge u državama članicama, uključujući u pogledu pravila o PDV-u i informacije o zahtjevima za pružanje usluga, uz primjenu pristupačne terminologije i potpunu dostupnost te osposobljene djelatnike službe za korisnike koji pružaju učinkovitu podršku prilagođenu korisnicima;

263. primjećuje da načini na koje države članice EU-a mogu podržavati MSP-ove i start-up poduzeća uključuju: porezne olakšice za dubinsko istraživanje, bolji pristup računalnim kapacitetima i visokokvalitetnim skupovima podataka te potporu za praćenje razvoja novih tehnologija i obrazovanje u području umjetne inteligencije, osposobljavanje i prekvalifikaciju zaposlenika;

264. ističe da MSP-ovi i start-up poduzeća u području umjetne inteligencije trebaju bolji pristup javnoj nabavi; poziva Komisiju da preoblikuje postupke podnošenja zahtjeva za postupke javne nabave i financiranje iz programa EU-a kako bi start-up poduzeća i MSP-ovi imali poštenu priliku da im se dodijele projekti javne nabave i bespovratna sredstva za istraživanje i razvoj; podsjeća, u tom pogledu, na uspješne programe GovTech koji su podržavali angažman malih poduzeća u digitalnoj javnoj nabavi; ističe da bi trebalo promicati i mogućnosti trgovanja dionicama za start-up poduzeća u području umjetne inteligencije diljem Europe;

iii. MEĐUNARODNA RAZINA

265. ističe da bi EU trebao oformiti i primjerom voditi snažan međunarodni tehnološki savez, zasnovan na temeljnim vrijednostima, surađujući s partnerima sličnih stavova radi uspostave zajedničkih regulatornih standarda, iskorištavanja najboljih praksi u području umjetne inteligencije, prava na privatnost, tokova podataka i pravila tržišnog natjecanja, kao i otklanjanja strateških slabosti iskorištavanjem uzajamnih prednosti i udruživanjem resursa u područjima u kojima je to

⁽⁴³⁾ SL L 79 I, 21.3.2019., str. 1.

⁽⁴⁴⁾ SL L 206, 11.6.2021., str. 1.

utorak, 3. svibnja 2022.

obostrano korisno; ističe da bi EU također trebao aktivno podržavati ojačanu međunarodnu suradnju na etičkoj, pouzdanoj i antropocentričnoj umjetnoj inteligenciji na odgovarajućim multilateralnim i bilateralnim forumima, na primjer, unutar sustava UN-a, OECD-a, Vijeća Europe, Svjetske trgovinske organizacije, Svjetskog gospodarskog foruma i skupine G20; posebno pozdravlja uspostavu Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a (TTC) kojem je suradnja na standardima umjetne inteligencije ključni prioritet te smatra da, s obzirom na njegov strateški potencijal, TTC mora biti ojačan međuparlamentarnom dimenzijom u kojoj bi sudjelovali Europski parlament i američki Kongres;

266. predlaže i osnivanje posebne transatlantske radne skupine za umjetnu inteligenciju s predstavnicima vlada, organizacija za normizaciju, privatnog sektora i civilnog društva, u cilju rada na zajedničkim standardima i etičkim smjernicama za umjetnu inteligenciju; predlaže uspostavu dugoročne platforme za razmjenu u području umjetne inteligencije i drugih važnih digitalnih i trgovinskih pitanja na temelju trenutnog TTC-a, zajedno s partnerima sličnih stavova;

267. naglašava da bi EU trebao promicati društveno odgovornu i etičku upotrebu umjetne inteligencije te surađivati s međunarodnim tijelima za normizaciju kako bi se dodatno poboljšali standardi o etici, sigurnosti, pouzdanosti, interoperabilnosti i sigurnosti; pozdravlja nedavne inicijative standardizacije koje su pokrenuli akteri kao što su Zajednički tehnički odbor Međunarodne organizacije za normizaciju i Međunarodna elektrotehnička komisija kojima je cilj globalno uskladiti različite kodekse o umjetnoj inteligenciji; naglašava također da bi Europa trebala promicati i razvijati standarde, uključujući one u području pametne proizvodnje, interneta stvari, robotike i analize podataka; predlaže pružanje bolje podrške akademskoj zajednici, civilnom društvu i MSP-ovima za sudjelovanje u forumima za normizaciju;

268. podržava inicijativu e-trgovine Svjetske trgovinske organizacije za razvoj uključive i gospodarski značajne politike visokih standarda i temeljene na dokazima u cilju boljeg uklanjanja prepreka digitalnoj trgovini; ističe da bi sporazum također trebao odražavati načela dobrog upravljanja te omogućiti vladama suprotstavljanje digitalnom protekcionizmu uz zaštitu i promicanje povjerenja potrošača i stvaranje stvarne vrijednosti za globalno gospodarstvo;

269. predlaže da Komisija nastavi uklanjati neopravdane prepreke trgovini, posebno necarinske prepreke ili ograničenja pristupa tržištu za europska poduzeća u sektoru umjetne inteligencije u trećim zemljama; naglašava da bi se i trgovinska politika, politika susjedstva i razvojna politika trebale aktivno koristiti za oblikovanje međunarodne rasprave o umjetnoj inteligenciji i promicanje europskih etičkih načela za umjetnu inteligenciju;

g) *Sigurnost*

i. UMJETNA INTELIGENCIJA I KAZNENI PROGON

270. naglašava važnost sposobnosti tijela kaznenog progona da otkrivaju i suzbijaju kaznene aktivnosti s pomoću tehnologija umjetne inteligencije;

271. naglašava da potencijalna zloupotreba umjetne inteligencije u kaznenom progonu može uzrokovati štetu, uključujući automatiziranu diskriminaciju i nezakonito postupanje prema građanima, kojima je pruženo vrlo malo sredstava pravne zaštite; potiče države članice da ispunjavaju značajne zahtjeve za ljudski nadzor i zajamče sredstva pravne zaštite onima koji podliježu odlukama koje je donijela umjetna inteligencija;

272. predlaže da EU sudjeluje u pristupima neobvezujućeg prava koje je uspostavio Međuregionalni istraživački institut UN-a za kriminal i pravdu, koji je razvio operativne alate umjetne inteligencije i uspostavio partnerstvo s Interpolom te koji služi kao jedinstveni forum za dijalog i suradnju u području umjetne inteligencije među tijelima kaznenog progona, industrijom, akademskom zajednicom i civilnim društvom, u potpunosti u skladu sa stečevinom EU-a o zaštiti podataka i privatnosti;

273. primjećuje ulogu Europola u razvoju, osposobljavanju i potvrđivanju alata umjetne inteligencije za suzbijanje organiziranog kriminala, terorizma i kiberkriminaliteta u partnerstvu s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka te u potpunosti poštujući temeljne vrijednosti EU-a, naročito zabranu diskriminacije i pretpostavku nevinosti;

274. poziva Komisiju da ojača financijske i ljudske resurse inovacijskog centra EU-a za unutarnju sigurnost; pozdravlja nastojanja Eurojusta, Agencije EU-a za temeljna prava i Europola da se razvije skup univerzalnih načela odgovornosti pravosudnih djelatnika i djelatnika u području unutarnje sigurnosti za upotrebu umjetne inteligencije (okvir AP4AI); poziva Komisiju da pruži namjensku financijsku potporu toj inicijativi u cilju promicanja standarda odgovornosti i vrijednosti EU-a u području umjetne inteligencije;

utorak, 3. svibnja 2022.

ii. KIBERSIGURNOST

275. traži od država članica da pojačaju suradnju u području kibersigurnosti na europskoj razini kako bi se EU-u i državama članicama omogućilo bolje udruživanje resursa, učinkovitija koordinacija i racionalizacija nacionalnih kibersigurnosnih politika, daljnje povećanje izgradnje kapaciteta i podizanja razine osviještenosti u području kibersigurnosti, te brzo pružanje znanja i tehničke pomoći u području kibersigurnosti MSP-ovima i drugim tradicionalnijim sektorima;

276. potiče EU da preuzme vodstvo u razvoju strogih kriptografskih i drugih sigurnosnih standarda koji osiguravaju povjerenje u sustave umjetne inteligencije i njihovu interoperabilnost; naglašava da je, radi stvaranja međunarodne konvergencije u području nadzora rizika IKT-a, potrebno nadograditi postojeće međunarodne standarde i uzeti ih u obzir što je više moguće;

277. predlaže uvođenje horizontalnih zahtjeva kibersigurnosti na temelju postojećeg zakonodavstva i, prema potrebi, na temelju novih horizontalnih zakonodavnih akata radi sprečavanja rascjepkanosti i osiguravanja dosljednog pristupa kibersigurnosti u svim skupinama proizvoda; napominje da bi proizvodi umjetne inteligencije koji su označeni oznakom CE na digitalnom jedinstvenom tržištu mogli u budućnosti jamčiti i visoku razinu fizičke sigurnosti i razinu kiberotpornosti prilagođenu riziku te ukazivati na sukladnost s odgovarajućim zakonodavstvom EU-a;

278. predlaže državama članicama da potiču kibersigurnosne zahtjeve za sustave umjetne inteligencije putem politika javne nabave, među ostalim postavljanjem određenih obveznih načela zaštite te etičkih i sigurnosnih načela za nabavu aplikacija umjetne inteligencije, posebno u ključnim sektorima;

279. zahtijeva da Agencija EU-a za kibersigurnost (ENISA) provede procjenu rizika sektorske sigurnosti, počevši sa sektorima, i javnim i privatnim, koji su uključeni u najrizičnije i najosjetljivije upotrebe umjetne inteligencije te s najvećim potencijalom za negativne učinke na ljudsko zdravlje, zaštitu, sigurnost i temeljna prava; naglašava da bi ENISA, kao i Europski stručni centar za industriju, tehnologiju i istraživanja u području kibersigurnosti i Mreža nacionalnih koordinacijskih centara trebali preispitati incidente kibersigurnosti u cilju utvrđivanja nedostataka i novih ranjivosti te pravodobnog savjetovanja institucija EU-a o prikladnim korektivnim mjerama;

280. potiče poduzeća koja koriste, razvijaju i primjenjuju sustave utemeljene na umjetnoj inteligenciji i koja su aktivna na digitalnom jedinstvenom tržištu da razviju jasnu i neovisno ocijenjenu kibersigurnosnu strategiju temeljenu na njihovoj posebnoj rizičnoj situaciji; potiče uključivanje sustava umjetne inteligencije u modeliranje prijetnji i upravljanje sigurnosnim rizicima; predlaže da Komisija, ENISA i nacionalna tijela podrže taj postupak;

281. navodi da bi kibersigurnosni zahtjevi za proizvode umjetne inteligencije trebali obuhvaćati cijeli životni ciklus; isto tako ističe da treba biti jasno da svako poduzeće u lancu opskrbe mora pridonositi stvaranju otpornih proizvoda umjetne inteligencije; ističe da bi se novi zahtjevi trebali temeljiti na povezanim rizicima u posebnoj skupini proizvoda i stupnju utjecaja na razinu rizika kako bi se spriječilo nerazmjerno opterećenje malih i srednjih poduzeća te start-up poduzeća;

282. predlaže da se postojeće inicijative u nekim državama članicama, kao što su njemački katalog kriterija usklađenosti za usluge umjetne inteligencije u oblaku ili malteški program certifikacije umjetne inteligencije, uzmu u obzir u razvoju programa certifikacije na razini EU-a za pouzdanu umjetnu inteligenciju;

iii. KIBEROBRANA

283. poziva države članice da provode aktivnu politiku europske kiberdiplomacije osuđivanjem i pripisivanjem kibernetičkih napada koji imaju potporu iz inozemstva, među ostalim onih koje omogućuje umjetna inteligencija, te da pritom u potpunosti iskoriste paket instrumenata diplomacije EU-a; pozdravlja činjenicu da kiberlati EU-a uključuju obustavu financijske pomoći i sankcije protiv država, ili njihovih agenata, koji sudjeluju u zlonamjernim kiberaktivnostima ili hibridnim napadima, među ostalim kampanjama dezinformiranja, ili su pokrovitelji kiberkriminala; prepoznaje da je kiberobrana temeljena na umjetnoj inteligenciji u određenoj mjeri učinkovitija ako sadržava i određena ofenzivna sredstva i mjere, pod uvjetom da je njihova primjena u skladu s međunarodnim pravom;

284. predlaže nadalje jačanje mogućnosti kibersigurnosti unutar Europske obrambene agencije, među ostalim upotrebom sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji radi podržavanja koordinirane i brze reakcije na kibernetičke napade; preporučuje nadziranje provedbe politika kibernetičke obrane u svakoj državi članici i procjenu dodjele odgovarajućih resursa unutar EU-a;

utorak, 3. svibnja 2022.

285. naglašava da je potrebno analizirati utjecaj umjetne inteligencije na europsku sigurnost i razviti preporuke o načinu na koji se rješavaju novi sigurnosni izazovi na razini EU-a, u suradnji s državama članicama, privatnim sektorom, istraživačima, znanstvenicima i civilnim društvom;

286. potiče države članice na poduzimanje mjera kojima se nagrađuje ranjivost i otkrivanje te podržavaju revizije proizvoda, sustava i procesa temeljenih na umjetnoj inteligenciji;

iv. VOJNA UPORABA UMJETNE INTELIGENCIJE

287. napominje da svaka vojna upotreba umjetne inteligencije mora biti podložna strogim mehanizmima ljudske kontrole i nadzora i etičkim načelima te potpuno poštovati međunarodna ljudska prava i humanitarno pravo; nadalje primjećuje da bi EU trebao surađivati s partnerima sličnih stavova na međunarodnom okviru za sigurno istraživanje, razvoj i upotrebu oružja nastalog uz pomoć umjetne inteligencije koji ojačava međunarodno humanitarno pravo, uključujući u kontekstu prava vezanog uz oružani sukob; podsjeća na važeće međunarodne norme i načela, kao što je proporcionalnost, koje je potrebno poštivati pri razvoju i upotrebi novih vojnih tehnologija;

288. napominje da su tehnologije temeljene na umjetnoj inteligenciji sve važnija komponenta vojne opreme i strategije; naglašava da prema ekskluzivnim vojnim i nacionalnim sigurnosnim primjenama umjetne inteligencije treba postupati kao strogo odvojenima od slučajeva civilne upotrebe; podsjeća da se pitanjima povezanim s novim tehnologijama u vojnom području, među ostalim pitanjima povezanim s umjetnom inteligencijom, bavi Skupina vladinih stručnjaka za nove tehnologije u području smrtonosnih autonomnih oružanih sustava, u kojoj države članice EU-a imaju svoje predstavnike;

289. pozdravlja budući Strateški kompas EU-a koji treba definirati okvir i određenu razinu ambicije u rješavanju sigurnosnih i obrambenih aspekata umjetne inteligencije; podsjeća da će stalna strukturna suradnja u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike i Europski obrambeni fond omogućiti državama članicama i Uniji da povećaju ulaganja, kapacitete i interoperabilnost u području novih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju;

290. navodi da bi EU trebala razmotriti umjetnu inteligenciju kao ključni element europske tehnološke suverenosti;

291. zaključuje da bi države članice trebale nastaviti osposobljavati svoje vojno osoblje kako bi osigurale da imaju potrebne digitalne vještine za upotrebu umjetne inteligencije u kontrolnim, operativnim i komunikacijskim sustavima; pozdravlja pristup Europskog fonda za obranu u pogledu smrtonosnih autonomnih oružanih sustava i članak 10. stavak 6.; naglašava važnost Europskog fonda za obranu u podupiranju prekogranične suradnje među državama članicama EU-a u istraživanju vojne umjetne inteligencije, razvoju najsuvremenijih obrambenih tehnologija i izgradnji potrebne infrastrukture, konkretno podatkovnih centara sa snažnim kiberkapacitetima;

292. poziva Vijeće na donošenje zajedničkog stajališta o autonomnim oružanim sustavima kojim bi se osigurao znatan ljudski nadzor nad njihovim ključnim funkcijama; ustraje na početku međunarodnih pregovora u cilju donošenja pravno obvezujućeg instrumenta kojim bi se zabranili potpuno autonomni oružani sustavi; napominje da bi se takvim međunarodnim sporazumom trebalo utvrditi da svo smrtonosno oružje temeljeno na umjetnoj inteligenciji mora biti podložno značajnom ljudskom nadzoru i kontroli, što znači da ljudi imaju mogućnost intervenirati i u konačnici su odgovorni za odluku o odabiru mete i poduzimanju smrtonosnog djelovanja;

293. poziva na bliskiju suradnju s NATO-om u području kibernetičke obrane i poziva saveznike NATO-a da podrže multilateralna nastojanja da se regulira vojna upotreba umjetne inteligencije;

5. Zaključak: hitni poziv na djelovanje!

294. vjeruje da je tekuća digitalna transformacija, u kojoj umjetna inteligencija igra ključnu ulogu, pokrenula globalno natjecanje za vodstvo u području tehnologije; naglašava da je EU dosad zaostajao, zbog čega postoji rizik da će se budući tehnološki standardi razvijati bez dovoljno doprinosa EU-a, često djelovanjem nedemokratskih aktera, što ugrožava političku stabilnost i gospodarsku konkurentnost; zaključuje da EU mora djelovati kao globalno tijelo za postavljanje standarda za umjetnu inteligenciju;

295. naglašava da umjetna inteligencija, iako se često predstavlja kao nepredvidiva prijetnja, može biti moćan digitalni alat i dovesti do korjenitih promjena u mnogo važnih aspekata, među ostalim ponudom inovativnih proizvoda i usluga, povećanjem izbora za potrošače i čineći proizvodne procese učinkovitijima; primjećuje da usvajanje tehnologija umjetne inteligencije donosi jasne prednosti i mogućnosti za društvo u cjelini, među ostalim u području zdravstva, održivosti,

utorak, 3. svibnja 2022.

sigurnosti i konkurentnosti; ističe da umjetna inteligencija istodobno donosi rizik od smanjenja ljudskog djelovanja i zamjene ljudske autonomije; naglašava da bi se regulacija umjetne inteligencije i javna komunikacija o umjetnoj inteligenciji trebala voditi i tim prednostima i rizicima i uključivati informacije o njima;

296. naglašava da EU može oblikovati međunarodnu raspravu o umjetnoj inteligenciji i razviti globalno vodeća zajednička pravila i standarde kojima se promiče antropocentričan, pouzdan i održiv pristup umjetnoj inteligenciji, u potpunosti u skladu s temeljnim pravima; naglašava, međutim, da mogućnost za konsolidaciju takvog prepoznatljivog europskog pristupa umjetnoj inteligenciji na međunarodnoj razini zahtijeva brzo djelovanje i da EU stoga mora brzo dogovoriti zajedničku strategiju u području umjetne inteligencije i regulatorni okvir; naglašava da se oblikovanje međunarodnih tehnoloških normi i standarda zahtijeva bliskiju koordinaciju i suradnju s demokratskim partnerima sličnih stavova;

297. naglašava da je EU trenutačno još daleko od postizanja njegove težnje da bude konkurentan u umjetnoj inteligenciji u globalnim razmjerima; u tom kontekstu naglašava važnost osiguravanja usklađenih pravila i standarda, pravne sigurnosti i jednakih pravila za sve radi poticanja uvođenja umjetne inteligencije i inovacija, među ostalim uklanjanjem nepotrebnih administrativnih prepreka za start-up poduzeća, MSP-ove i civilno društvo; prepoznaje da radikalna promjena takvog razmjera različito utječe na različite dijelove društva i naglašava da digitalna tranzicija mora biti u potpunosti u skladu s temeljnim pravima; poziva Komisiju, države članice i Parlament, uključujući njegove odgovarajuće odbore, da provode daljnje mjere u vezi s preporukama izdanima u Planu EU-a za umjetnu inteligenciju;

298. poziva na regulatorno okruženje za umjetnu inteligenciju koje omogućuje učinkovito upravljanje i zaštitu temeljnih prava, olakšavajući istodobno akterima svih veličina konkurentni pristup digitalnim tržištima radi promicanja inovacija i gospodarskog rasta u korist svih; ističe da je konkurentno, pristupačno i pravedno podatkovno gospodarstvo, temeljeno na zajedničkim standardima, preduvjet za odgovarajući razvoj i osposobljavanje u području umjetne inteligencije; ukazuje u tom kontekstu da se rizik od tržišne koncentracije u podatkovnom gospodarstvu proširi na gospodarstvo za primjene umjetne inteligencije;

299. zaključuje da unapređenja digitalnih ambicija EU-a u područjima kao što je umjetna inteligencija zahtijevaju puno veći stupanj integracije i usklađenosti na jedinstvenom digitalnom tržištu kako bi se promicala prekogranična razmjena i jamčila primjena istih pravila i standarda u cijelom EU-u; naglašava, s time u vezi, da se institucije EU-a također moraju boriti protiv zlouporaba tržišne moći kako bi se ostvarili ravnopravni uvjeti;

300. zaključuje da se moraju poduzeti potrebni koraci kako bi se osiguralo da digitalna tranzicija promiče, a ne otežava zelenu tranziciju; zaključuje da su za sustave umjetne inteligencije potrebni veliki kapaciteti infrastrukture i povezivosti; naglašava da će digitalna infrastruktura usklađena sa zelenim planom biti usmjerena na sve sektore i lance vrijednosti te da bi trebala biti vođena načelima kružnog gospodarstva; ističe, međutim, da umjetna inteligencija neće biti funkcionalna bez odgovarajuće primjene digitalne infrastrukture, uključujući širokopojasne i optičke mreže, rubne čvorove i 5G mreže; ističe važnost ublažavanja povećane potrošnje energije i upotrebe resursa radi postizanja klimatski neutralne digitalne infrastrukture do 2030.;

301. ističe da će brzi tehnološki napredak postignut zahvaljujući umjetnoj inteligenciji također utjecati na životne uvjete svih onih koji nemaju vještine za dovoljno brzu prilagodbu na te nove tehnologije; primjećuje da usavršavanje i prekvalifikacija može pomoći u rješavanju mnogih posljedičnih socioekonomskih problema, no naglašava da te učinke treba sagledati i u kontekstu sustava socijalne skrbi, urbane i ruralne infrastrukture te demokratskih procesa; zaključuje da je za promicanje usvajanja inovacija u području umjetne inteligencije, povećanje prihvaćanja aplikacija temeljenih na umjetnoj inteligenciji i osiguravanje da nitko ne zaostaje potrebno građanima pružiti načine za stjecanje digitalnih vještina; naglašava da obrazovanje na temelju IKT-a i STEM-a mora početi u ranoj dobi i ostati dostupno u svim fazama života kako bi se povećala digitalna pismenost i otpornost; smatra da su inicijative za uspostavu ekosustava izvrsnosti u području umjetne inteligencije, privlačenje stručnjaka za umjetnu inteligenciju u EU i borbu protiv odljeva mozgova od ključne važnosti;

302. naglašava važnost rješavanja poteškoća koje umjetna inteligencija donosi u odnosu na temeljna prava kako bi umjetna inteligencija mogla postati instrument koji služi ljudima i društvu, usmjeren na postizanje općeg dobra i općeg interesa; zaključuje da radi izgradnje povjerenja u umjetnu inteligenciju među građanima njihova temeljna prava moraju biti zaštićena u svim aspektima života, uključujući u kontekstu upotrebe umjetne inteligencije u javnom prostoru i na radnom mjestu, osobito naglašava da se u digitalnoj tranziciji moraju odražavati prava, ciljevi i interesi žena i manjinskih zajednica; naglašava da javne usluge i njihove upravne strukture moraju voditi svojim primjerom; naglašava da EU mora ubrzati

utorak, 3. svibnja 2022.

uvođenje sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji i e-uprave radi olakšavanja sigurne uporabe umjetne inteligencije u javnim upravama; nadalje naglašava da umjetna inteligencija može dovesti do novih rješenja u sektoru zdravstva ako se rizicima upravlja na odgovarajući način i ako se jednak pristup zdravstvenoj zaštiti kao načelo u potpunosti odnosi na primjene umjetne inteligencije povezane sa zdravstvom;

303. zaključuje da se u strategiji EU-a za umjetnu inteligenciju ne bi smjela previdjeti vojna i sigurnosna pitanja i problemi koji se javljaju uslijed uvođenja tehnologija umjetne inteligencije na svjetskoj razini; naglašava da je potrebno povećati međunarodnu suradnju s partnerima sličnih stavova radi očuvanja temeljnih vrijednosti, ali istovremeno i radi suradnje u cilju smanjivanja novih tehnoloških prijetnji;

o

o o

304. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji.

srijeda, 4. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0141

Daljnje postupanje nakon Konferencije o budućnosti Europe

Rezolucija Europskog parlamenta od 4. svibnja 2022. o daljnjem postupanju nakon zaključaka Konferencije o budućnosti Europe (2022/2648(RSP))

(2022/C 465/07)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Poslovnik Konferencije o budućnosti Europe („Konferencija”), koji je odobrio Izvršni odbor i koji je objavljen na višejezičnoj digitalnoj platformi Konferencije,
 - uzimajući u obzir zaključke devet tematskih radnih skupina Konferencije koje je 30. travnja 2022. podržala plenarna skupština Konferencije,
 - uzimajući u obzir izvješće o radu višejezične digitalne platforme Konferencije o budućnosti Europe objavljeno u veljači 2022.,
 - uzimajući u obzir doprinose po državama članicama na višejezičnoj digitalnoj platformi Konferencije o budućnosti Europe objavljene u veljači 2022.,
 - uzimajući u obzir izvješća nacionalnih panela građana i građanki te nacionalna događanja objavljena na višejezičnoj digitalnoj platformi Konferencije,
 - uzimajući u obzir Izvješće o idejama mladih za Konferenciju o budućnosti Europe s Europskog skupa mladih održanog 8. i 9. listopada 2021.,
 - uzimajući u obzir preporuke prvog panela europskih građana i građanki „Snažnije gospodarstvo, socijalna pravda i radna mjesta / Obrazovanje, kultura, mladi i sport / Digitalna transformacija”,
 - uzimajući u obzir preporuke drugog panela europskih građana i građanki „Europska demokracija / vrijednosti i prava, vladavina prava, sigurnost”,
 - uzimajući u obzir preporuke trećeg panela europskih građana i građanki „Klimatske promjene, okoliš / zdravlje”,
 - uzimajući u obzir preporuke četvrtog panela europskih građana i građanki „EU u svijetu / migracije”,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o stajalištu Europskog parlamenta o Konferenciji o budućnosti Europe ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir svoje rezolucije od 16. veljače 2017. o poboljšanju funkcioniranja Europske unije korištenjem potencijala Ugovora iz Lisabona ⁽²⁾, od 16. veljače 2017. o mogućim promjenama i prilagodbama aktualnog institucijskog ustroja Europske unije ⁽³⁾, od 13. veljače 2019. o stanju rasprave o budućnosti Europe ⁽⁴⁾ i od 26. studenoga 2020. o analizi europskih izbora ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da se Europska unija nalazi u dosad nezabilježenoj situaciji, drugačijoj od one u trenutku pokretanja Konferencije, što zahtijeva novi poticaj za europsku integraciju, uz potrebu za još snažnijim zajedničkim djelovanjem i solidarnošću, s obzirom na to da se rat vraća na europski kontinent;

⁽¹⁾ SL C 270, 7.7.2021., str. 71.

⁽²⁾ SL C 252, 18.7.2018., str. 215.

⁽³⁾ SL C 252, 18.7.2018., str. 201.

⁽⁴⁾ SL C 449, 23.12.2020., str. 90.

⁽⁵⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 98.

srijeda, 4. svibnja 2022.

- B. budući da će se EU prosuđivati prema njegovoj sposobnosti da savlada trenutačne krize te da bi stoga trebao težiti svom jačanju;
 - C. budući da se Europski parlament u potpunosti obvezao poštovati Konferenciju i čvrsto vjeruje da EU treba reformirati kako bi se mogao suočiti ne samo s trenutačnim, već i s budućim izazovima;
 - D. budući da će se zaključci Konferencije trebati odnositi i na sve posljedice ruske invazije na Ukrajinu u ionako vrlo zahtjevnom kontekstu nakon pandemije;
 - E. budući da se prijedlozima koji su dobiveni sudjelovanjem građana, kako su preneseni u konačne zaključke Konferencije, zahtijeva da Europska unija postane demokratskija, sigurnija, učinkovitija, prosperitetnija, pravednija, održivija, sposobnija za djelovanje i utjecajni akter u svijetu;
 - F. budući da bi EU trebao raspolagati dostatnim i primjerenim sredstvima za postizanje navedenih ciljeva, što još jednom naglašava potrebu za poboljšanjem načina na koji institucije funkcioniraju;
 - G. budući da bi EU stoga trebao biti osnažen alatima koji će mu omogućiti da se suoči s važnim transnacionalnim izazovima u području sigurnosti, zdravlja, klimatskih promjena i okoliša, migracija, digitalizacije, obrane, oporezivanja, borbe protiv nejednakosti, gospodarskih i socijalnih politika te geopolitike;
 - H. budući da je uz zakonodavne prijedloge potrebno i pokretanje procesa institucionalnih reformi kako bi se provele preporuke i očekivanja koja su rezultat postupka sudjelovanja građana;
 - I. budući da nove politike, a u nekim slučajevima i izmjene Ugovora, nisu potrebne kao sredstvo same po sebi, nego su potrebne u interesu svih Europljana i Europljanki jer se njima nastoji preoblikovati EU na način kojim će se zajamčiti njegova otvorena strateška autonomija, sigurnost, održivost i konkurentnost, poboljšanje životnih i radnih uvjeta te poštovanje vladavine prava i temeljnih prava;
 - J. budući da Konferencija još jednom pokazuje da svaka reforma Unije zahtijeva potpunu uključenost Parlamenta, Komisije, Vijeća i relevantnih dionika, kao i izravnu suradnju s građanima;
 - K. budući da iskustvo Konferencije potvrđuje važnost jačanja svih mogućih načina dijaloga i suradnje između Europskog parlamenta i nacionalnih parlamenata;
1. pozdravlja zaključke Konferencije koje je podržala plenarna skupština Konferencije 30. travnja 2022.;
 2. izražava zadovoljstvo ambicioznim i konstruktivnim prijedlozima Konferencije koji se temelje na preporukama i idejama proizašlima iz europskih i nacionalnih panela građana i građanki, Europskog skupa mladih i internetske platforme; pozdravlja činjenicu da su zaključci Konferencije sastavljeni u procesu predvođenom građanima i naglašava važnost sudjelovanja građana u europskoj demokraciji;
 3. smatra da je Konferencija dovela do inovativnog i uspješnog sudjelovanja europskih građana i da je pružila dodatnu priliku europskim institucijama, što je dovelo do sveobuhvatnog dijaloga između građana, nacionalnih parlamenata, regionalnih i lokalnih vlasti, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva o budućnosti Unije;
 4. ističe važnost parlamentarne dimenzije procesa u okviru Konferencije i izražava želju za poticanjem i jačanjem dijaloga i suradnje između nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta;
 5. smatra da povećana uloga u postupku donošenja odluka EU-a ide ruku pod ruku s demokratičnijim, transparentnijim i odgovornijim institucijama EU-a; nadalje, podržava kontinuirano sudjelovanje građana i savjetovanje s njima u tom postupku;

srijeda, 4. svibnja 2022.

6. ističe da najnovije krize zahtijevaju zajednička europska rješenja; smatra da je u tom pogledu Konferencija bila jedinstvena prilika da EU dobije prijedloge usmjerene na budućnost;
7. smatra da ruska agresija na Ukrajinu dokazuje potrebu za geopolitički snažnijim EU-om koji nastupa jedinstveno u svijetu i provodi zajedničke politike u području sigurnosti, obrane, energetike i migracija, na temelju zajedničkog djelovanja i potpune solidarnosti;
8. podsjeća da je EU kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 pokazao svoju sposobnost djelovanja i promicanja inovativnih i zajedničkih rješenja u vezi sa zdravljem, gospodarskim rastom i socijalnom kohezijom; smatra da se te pozitivne mjere trebaju pretvoriti u novi trajni institucionalni i politički okvir;
9. naglašava da zaključci Konferencije pokazuju hitnu potrebu da EU preuzme vodeću ulogu u borbi protiv klimatskih promjena, zaštiti biološke raznolikosti i promicanju održivosti;
10. ističe da je potrebno ostvariti rezultate u pogledu zaključaka Konferencije i očekivanja građana radom na ambicioznim promjenama u nekima od naših najvažnijih politika;
11. smatra da se dublja politička integracija i istinska demokracija, kao što je istaknuto u zaključcima Konferencije, mogu postići pravom Europskog parlamenta na zakonodavnu inicijativu i ukidanjem jednoglasnosti u Vijeću;
12. potvrđuje da zaključci Konferencije zahtijevaju izmjene Ugovora, među ostalim u pogledu pojednostavnjenja institucionalne strukture EU-a, veće transparentnosti i odgovornosti u postupku donošenja odluka te novog promišljanja o nadležnostima EU-a;
13. podržava, kako je istaknuto u zaključcima radnih skupina Konferencije, pomak prema održivom, uključivom i otpornom modelu rasta; jačanje konkurentnosti i otpornosti gospodarstva EU-a, s posebnim naglaskom na MSP-ove kao okosnicu našega gospodarstva, te provjeru konkurentnosti; potpunu provedbu europskog stupa socijalnih prava, uključujući njegove relevantne glavne ciljeve za 2030.; Protokol o socijalnom napretku; te promicanje ulaganja okrenutih budućnosti i usmjerenih na pravednu, zelenu i digitalnu tranziciju, sa snažnom socijalnom dimenzijom, uključujući rodnu ravnopravnost, pri čemu bi se također uzeli u obzir primjeri instrumenta NextGenerationEU i Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE);
14. smatra da je ključno usredotočiti se na daljnje postupanje u vezi s prijedlozima Konferencije kako bi se ispunili zahtjevi građana; očekuje od svih europskih institucija da se u svakoj fazi daljnjeg postupanja obvežu na konstruktivan i ambiciozan pristup u skladu sa svojim ulogama i nadležnostima, među ostalim podnošenjem zakonodavnih prijedloga;
15. spreman je odigrati svoju ulogu i osigurati odgovarajuće daljnje postupanje u vezi s ishodom Konferencije; stoga poziva na sazivanje konvencije aktiviranjem postupka revizije Ugovora predviđenog člankom 48. Ugovora o Europskoj uniji te poziva Odbor za ustavna pitanja da u skladu s time pokrene potreban postupak;
16. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0199

Slučaj Osmana Kavale u Turskoj

Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o slučaju Osmana Kavale u Turskoj (2022/2656(RSP))

(2022/C 465/08)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Turskoj, posebno one od 19. svibnja 2021. o izvješćima Komisije o Turskoj za 2019. i 2020. ⁽¹⁾ i od 21. siječnja 2021. o stanju ljudskih prava u Turskoj, posebno o slučaju Selahattina Demirtaşa i drugih zatvorenika savjesti ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir izjave stalnog izvjestitelja Parlamenta za Tursku i predsjednika Izaslanstva u Zajedničkom parlamentarnom odboru EU-a i Turske o konačnom saslušanju u suđenju Gezi od 21. travnja 2022. i o sudskoj odluci o Osmanu Kavali od 18. prosinca 2020. te izjavu predsjednika Izaslanstva u Zajedničkom parlamentarnom odboru EU-a i Turske o zadržavanju Osmana Kavale od 20. veljače 2020.,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 19. listopada 2021. o politici proširenja EU-a (COM(2021)0644) i popratno izvješće o Turskoj za 2021. godinu (SWD(2021)0290),
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 24. lipnja 2021. i sve prethodne relevantne zaključke Vijeća i Europskog vijeća,
- uzimajući u obzir komunikaciju Vijeća od 14. prosinca 2021. o proširenju i procesu stabilizacije i pridruživanja,
- uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 26. travnja 2022. o osuđujućoj presudi Osmanu Kavali i prethodne izjave Europske službe za vanjsko djelovanje o njegovu slučaju,
- uzimajući u obzir presudu Europskog suda za ljudska prava od 10. prosinca 2019. u predmetu Kavala protiv Turske (28749/18), koja je postala pravomoćna 11. svibnja 2020.,
- uzimajući u obzir relevantne rezolucije Odbora ministara Vijeća Europe, uključujući privremenu rezoluciju od 2. prosinca 2021. o izvršenju presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Kavala protiv Turske i privremenu rezoluciju od 2. veljače 2022. o istoj temi, na temelju koje je pokrenut postupak zbog povrede prava protiv Turske jer ne želi izvršiti presudu Europskog suda za ljudska prava i pustiti Osmana Kavalu na slobodu,
- uzimajući u obzir reakciju glavne tajnice Vijeća Europe na presudu u predmetu Osmana Kavale u Turskoj od 18. veljače 2020. i reakciju povjerenice Vijeća Europe za ljudska prava na ponovno uhićenje Osmana Kavale od 19. veljače 2020.,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima od 4. studenoga 1950. čiji je potpisnik Turska,
- uzimajući u obzir članak 46. Europske konvencije o ljudskim pravima prema kojem se ugovorne strane obvezuju da će poštovati konačne presude Suda [Europski sud za ljudska prava] u svakom predmetu u kojemu sudjeluju kao stranke u postupku, pa time i obvezu Turske da provede sve presude Europskog suda za ljudska prava,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, koji je Opća skupština UN-a usvojila 19. prosinca 1966. i čiji je potpisnik Turska, a posebno njegov članak 9. o proizvoljnom uhićenju i pritvaranju,
- uzimajući u obzir odluku 13. Visokog kaznenog suda u Istanbulu o suđenju Gezi od 25. travnja 2022.,

⁽¹⁾ SL C 15, 12.1.2022., str. 81.

⁽²⁾ SL C 456, 10.11.2021., str. 247.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir odluku 30. Visokog kaznenog suda u Istanbulu o suđenju Gezi od 18. veljače 2020.,
 - uzimajući u obzir Smjernice EU-a o borcima za ljudska prava,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima od 10. prosinca 1948.,
 - uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,
- A. budući da je 25. travnja 2022. 13. Visoki kazneni sud u Istanbulu, kojim je predsjedao sudac Mesut Özdemir, osudio Osmana Kavalu, filantropa i istaknutog borca za ljudska prava, na doživotni zatvor bez mogućnosti pomilovanja, proglašivši ga krivim za pokušaj rušenja vlade, ali ga je oslobodio optužbi za špijunažu; budući da je još sedmero optuženika osuđeno na 18 godina zatvora zbog istih optužbi, a među njima su arhitektica Mücella Yapıcı, odvjetnik Can Atalay, urbanist Tayfun Kahraman, direktor Europske škole za politiku Sveučilišta Boğaziçi Ali Hakan Altınay, osnivač Sveučilišta Bilgi u Istanbulu Yiğit Ali Ekmekçi, filmski producent Çiğdem Mater Utku i redateljica dokumentarnih filmova Mine Özerden; budući da je sud naredio njihovo trenutačno uhićenje u sudnici; budući da su te optužbe politički motivirane i nikad nisu potkrijepljene, čak ni u odluci suda od 25. travnja 2022.;
- B. budući da je Osman Kavala prvi put uhićen i zatvoren 1. studenoga 2017. zbog optužbi povezanih s prosvjedima u parku Gezi 2013. i pokušajem državnog udara 2016. godine; budući da je suđenje za park Gezi započelo u lipnju 2019.; budući da je Kavala optužen za financiranje i organiziranje prosvjeda u parku Gezi; budući da je 18. veljače 2020. 30. Visoki kazneni sud u Istanbulu oslobodio Kavalu na suđenju Gezi i naredio njegovo trenutačno puštanje na slobodu, navodeći da ne postoje konkretni i materijalni dokazi kojima se potvrđuje da su navodna kaznena djela počinjena; budući da je sud oslobodio i Mücellu Yapıcı, Cana Atalaya, Tayfunu Kahramana, Aliju Hakana Altınaya, Yiğita Aksakoğlua, Yiğita Aliju Ekmekçija, Çiğdema Matera Utkua i Mine Özerden; budući da je Kavala bio jedini optuženik koji je u vrijeme oslobađajuće presude još uvijek bio u pritvoru, s obzirom na to da se od 18. listopada 2017. zbog neutemeljenih optužbi nezakonito nalazio u istražnom zatvoru;
- C. budući da je Treće kazneno vijeće Okružnog suda u Istanbulu, žalbeni sud, 22. siječnja 2021. poništilo oslobađajuću presudu za Osmana Kavalu i osmero drugih optuženika;
- D. budući da je sud, pozivajući se na optužnice protiv optuženika u tom predmetu, opravdao svoju odluku time što je naveo da dokazi kao što su objave optuženika na društvenim mrežama, izjave za medije i slogani koje su uzvikivali nisu uzeti u obzir pri donošenju prethodne presude;
- E. budući da je sedmero optuženika, uključujući novinara Cana Dündera i glumca Mehmeta Aliju Alaboru, tijekom suđenja ostalo u inozemstvu; budući da je sud odvojio njihove predmete od devetero optuženika koji su suđenje pratili u Turskoj te je za njih izdao uhiđbeni nalog; budući da je sud u svojoj odluci od 18. veljače 2020. ukinuo uhiđbene naloge;
- F. budući da je samo nekoliko sati nakon oslobađajuće presude i prije nego što se mogao provesti nalog za njegovo puštanje na slobodu Osman Kavala ponovno uhićen i premješten u policijski pritvor na zahtjev glavnog javnog tužitelja u Istanbulu İrfana Fidana, u skladu s člankom 309. turskog Kaznenog zakona, pod optužbom da je pokušao ugroziti ustavni poredak u kontekstu paralelne istrage koja se vodi u vezi s njegovom navodnom umiješanošću u pokušaj državnog udara od 15. srpnja 2016.;
- G. budući da je turski predsjednik Recep Tayyip Erdoğan 19. veljače 2020. izrazio jasno neslaganje s presudom 30. Visokog kaznenog suda u Istanbulu, tvrdeći da je oslobađajuća presuda Osmanu Kavali dio programa koji su iznjedrili pojedinci „koji žele potaknuti pobune u određenim zemljama i izazvati nevolje”, a te je pojedince nazvao „zlim neprijateljima države i njezina naroda”; budući da izjave predsjednika Erdoğan, zajedno s izjavama drugih visokih dužnosnika, aktivno podrivaju neovisnost turskog pravosuđa;
- H. budući da je Ured javnog tužitelja također podnio žalbu na oslobađajuće presude, a javni tužitelj Edip Şahiner zatražio da se oslobađajuće presude ponište kako bi se postupak umjetno produžio;
- I. budući da je nakon izjava predsjednika Erdoğan Vijeće sudaca i državnih odvjetnika, koje je odgovorno za imenovanja sudaca i upravu, pokrenulo istragu protiv trojice sudaca koji su oslobodili Kavalu i osmero njegovih suoptuženika, navodeći kao razlog nedostatke u njihovoj presudi; budući da se čini da su disciplinski postupci protiv tih sudaca predstavljali izravno uplitanje u njihovu ovlast donošenja odluka i da su mogli imati negativan učinak na neovisnost svih članova pravosuđa;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- J. budući da u skladu s turskim zakonom br. 7188 o izmjeni Zakona o kaznenom postupku i određenim zakonima osumnjičeni koji je suočen s optužbama za terorizam ili kaznena djela protiv države može biti zadržan u istražnom zatvoru najviše dvije godine prije suđenja; budući da je istražni spis protiv Osmana Kavale na temelju članka 309. turskog Kaznenog zakona otvoren 25. veljače 2018.; budući da su turske vlasti prekršile turski Kazneni zakon time što Kavalu 25. veljače 2020. nisu pustile na slobodu;
- K. budući da činjenica da Ured glavnog javnog tužitelja u Istanbulu nije proveo novo ispitivanje nakon ponovnog uhićenja Osmana Kavale pokazuje da nisu pronađeni novi dokazi kojima bi se potkrijepile optužbe podnesene na temelju članka 309. turskog Kaznenog zakona od odluke o oslobađanju *ex officio* od 11. listopada 2019.; budući da zbog nedostatka novih dokaza nije bilo ni utemeljenog razloga za ponovno uhićenje Osmana Kavale pod istim optužbama;
- L. budući da je ponovno uhićenje Osmana Kavale primjer zlostavljanja, kao što je izjavila povjerenica Vijeća Europe za ljudska prava Dunja Mijatović; budući da kaznena odluka o ponovnom uhićenju Osmana Kavale predstavlja otvoreno kršenje nacionalnog i međunarodnog prava; budući da je cijeli postupak protiv Osmana Kavale bio niz sudskih manevara i nepravilnosti, obilježen političkim uplitanjima, i s glavnim ciljem produljenja njegova pritvora;
- M. budući da je, među ostalim neracionalnim odlukama, u razdoblju od kolovoza 2021. do veljače 2022. predmet Gezi spojen s takozvanim suđenjem Çarşı, u okviru kojeg su optuženici također poništene njihove oslobađajuće presude; budući da je Mahmut Başbuğ, sudac koji je predsjedao 30. Visokim kaznenim sudom u Istanbulu i koji je zatražio spajanje predmeta, isti sudac koji je potpisao spajanje na 13. Visokom kaznenom sudu nakon što je ondje privremeno imenovan; budući da je kasnije, u veljači 2022., 13. Visoki kazneni sud odlučio ponovno razdvojiti predmete bez jasnog razloga; budući da se Murat Bircan, jedan od sudaca 13. Visokog kaznenog suda na suđenju 25. travnja 2022., kandidirao za zastupnika vladajuće stranke u Velikoj narodnoj skupštini 2018. godine;
- N. budući da je Europski sud za ljudska prava 10. prosinca 2019. presudio da se pritvaranjem g. Kavale krši članak 5. stavak 1. Europske konvencije o ljudskim pravima zbog nedostatka opravdane sumnje, članak 5. stavak 4. Konvencije zbog nedostatka brzog sudskog razmatranja Ustavnog suda i članak 18. Konvencije u vezi s njezinim člankom 5. stavkom 1. zbog politički motivirane prirode njegova pritvaranja, čija je svrha bila zastrašiti borce za ljudska prava;
- O. budući da se presuda Europskog suda za ljudska prava odnosi i na optužbe protiv g. Kavale na temelju članka 312. turskog Kaznenog zakona zbog njegova navodnog sudjelovanja u prosvjedima u parku Gezi i na optužbe protiv njega u skladu s člankom 309. tog zakona zbog navodnog sudjelovanja u neuspjelom državnom udaru 15. srpnja 2016.;
- P. budući da je presudom Europskog suda za ljudska prava od turskih vlasti zatraženo da osiguraju trenutačno puštanje na slobodu g. Kavale; budući da nije ostvaren napredak prema njegovu puštanju na slobodu, unatoč obvezujućoj presudi Europskog suda za ljudska prava iz 2019. i dvjema privremenim rezolucijama Odbora ministara Vijeća Europe od 2. prosinca 2021. i 2. veljače 2022., kojima je pokrenut postupak zbog povrede protiv Turske zbog odbijanja provedbe pravno obvezujuće presude Europskog suda za ljudska prava i neposrednog puštanja na slobodu g. Kavale, čime se povećala zabrinutost EU-a u vezi s poštovanjem međunarodnih standarda i standarda EU-a u turskom pravosuđu;
- Q. budući da turska vladajuća stranka opetovano narušava vladavinu prava, demokratske standarde i standarde ljudskih prava, uz čestu represiju nad političkim protivnicima i borcima za ljudska prava, koji su često mete široko definiranih optužbi za terorizam;
- R. budući da je, nakon što je nekoliko država članica EU-a izdalo izjave u kojima se osuđuje nastavak Kavalinog pritvora, Turska zaprijetila da će proglasiti desetero njihovih veleposlanika u Turskoj nepoželjnim osobama;
- S. budući da Turska, kao zemlja kandidatkinja za članstvo u EU-u, mora poštovati najviše standarde demokracije, uključujući poštovanje ljudskih prava, vladavine prava, temeljnih sloboda i univerzalnih prava na pošteno suđenje te strogo poštovanje načela pretpostavke nedužnosti i prava na pravičan sudski postupak;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

T. budući da je Turska članica Vijeća Europe od 9. kolovoza 1949., što je obvezuje na Europsku konvenciju o ljudskim pravima i presude Europskog suda za ljudska prava;

1. najoštrije osuđuje nedavnu presudu 13. Visokog kaznenog suda u Istanbulu kojom je Osmanu Kavali izrečena teška doživotna kazna nakon više od četiri i pol godine nepravедnog i nezakonitog pritvora i manje od tri mjeseca nakon što je Odbor ministara Vijeća Europe pokrenuo postupak zbog povrede protiv Turske zbog odbijanja provedbe pravno obvezujuće presude Europskog suda za ljudska prava; smatra da je Kavala osuđen na temelju neopravdanih optužbi kako bi ga se ušutkalo kao borca za ljudska prava i prijetilo kritičkim glasovima u Turskoj; jednako tako osuđuje izricanje osuđujućih presuda suoptuženicima Mücellî Yapıcı, Canu Atalayu, Tayfunu Kahramanu, Aliju Hakanu Altınayu, Yiğitu Aliju Ekmekçiju, Çiğdem Mater Utku i Mine Özerden;

2. poziva na trenutačno i bezuvjetno puštanje Osmana Kavale na slobodu u skladu s presudom Europskog suda za ljudska prava iz 2019., da se odmah odbace sve optužbe protiv njega i da se u potpunosti zajamče njegova prava i slobode te da se smjesta pusti na slobodu ostalih sedam optuženika u tom slučaju; osuđuje činjenicu da je Osman Kavala od listopada 2017. trajno lišen slobode i poziva Tursku da djeluje u skladu sa svojim međunarodnim i domaćim obvezama;

3. izražava punu solidarnost s Osmanom Kavalom, ostalim optuženicima u predmetu Gezi i njihovim obiteljima;

4. duboko je zabrinut zbog kontinuiranog pogoršanja stanja temeljnih prava i sloboda te vladavine prava u Turskoj, osobito nakon neuspjelog državnog udara; poziva turske vlasti da stanu na kraj sudskom uznemiravanju boraca za ljudska prava, pripadnika akademske zajednice, novinara, duhovnih vođa i odvjetnika;

5. poziva Tursku kao članicu Vijeća Europe da u potpunosti provede sve presude Europskog suda za ljudska prava u skladu s člankom 46. Europske konvencije o ljudskim pravima, što je apsolutna obveza koja proizlazi iz turskog članstva u Vijeću Europe i koja je sadržana u turskom ustavu; naglašava da odbijanje Turske da provede presudu Europskog suda za ljudska prava o slučaju Osmana Kavale dodatno pojačava zabrinutost EU-a u vezi s poštovanjem međunarodnih i europskih standarda od strane turskog pravosuđa;

6. osuđuje stalne pokušaje produljenja zatvorske kazne g. Kavale, unatoč nepostojanju bilo kakvih vjerodostojnih ili opipljivih dokaza, putem niza složenih evazivnih sudskih taktika, uključujući spajanje i odvajanje predmeta i stalne nepravilnosti uz potpuno zanemarivanje standarda poštenog suđenja i u službi političkog cilja;

7. zgrožen je činjenicom da je na 13. Visokom kaznenom sudu u Istanbulu Osmanu Kavali dosuđena teška doživotna kazna jer je navodno pokušao silom i uz korištenje nasilja svrgnuti vladu, čime je očito zanemarena činjenica da je Europski sud za ljudska prava u svojim presudama već izričito odbacio tu optužbu;

8. pozdravlja opetovane odluke Odbora ministara Vijeća Europe kojima se zahtijeva oslobođanje g. Kavale, koje su dovele do povijesnog pokretanja postupaka zbog povrede protiv Turske putem privremenih rezolucija u prosincu 2021. i veljači 2022. zbog odbijanja te zemlje da poštuje konačnu presudu Europskog suda za ljudska prava; napominje da postupci zbog povrede ističu ozbiljnost kršenja obveza Turske kao članice Vijeća Europe i države kandidatkinje za članstvo u EU-u; poziva Odbor ministara Vijeća Europe da poduzme potrebne korake kako bi osigurao da turska vlada bez daljnje odgode provede presudu Europskog suda za ljudska prava;

9. osuđuje ponižavajuće i nehumano postupanje turskih vlasti prema g. Kavali, kojim se krše njegova prava iz Europske konvencije o ljudskim pravima, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i turskog nacionalnog prava, kao i njegovo ljudsko dostojanstvo prema članku 17. Ustava Republike Turske; poziva Tursku da se suzdrži od daljnjih mjera zastrašivanja protiv njega te da zajamči njegova ljudska prava utvrđena u turskom Ustavu te u europskom i međunarodnom pravu;

10. osuđuje odluku turskog Vijeća sudaca i tužitelja o pokretanju istrage o trima sucima koji su kategorički i nedvosmisleno oslobodili g. Kavalu; zgrožen je zbog toga što je, s druge strane, bivši zamjenik istanbulskog javnog tužitelja Hasan Yılmaz, koji je odgovoran za drugu optužnicu protiv Kavale, naknadno imenovan zamjenikom ministra pravosuđa i članom po službenoj dužnosti Vijeća sudaca i tužitelja;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

11. izražava duboku zabrinutost zbog incidenata koji upućuju na jasno uplitanje vlade u pravosudna pitanja povezana s kaznenim progonom g. Kavale; iznimno je zabrinut zbog toga što tursko pravosuđe i tijela vlasti ne poštuju presude Europskog suda za ljudska prava i što se dio pravosuđa sve manje pridržava presuda turskog Ustavnog suda; ustraje u tome da turske vlasti moraju poduzeti sve moguće mjere kako bi riješile trenutačno teško stanje pravosuđa i ponovno uspostavile njegovu neovisnost u skladu s člankom 6. Europske konvencije o ljudskim pravima, osiguravajući nepristranost svih turskih pravosudnih tijela i štiteći ih od političkog uplitanja;
 12. snažno potiče potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Komisiju i države članice EU-a da sa svojim turskim sugovornicima nastave upozoravati na slučaj g. Kavale i sve druge slučajeve, među ostalima, boraca za ljudska prava, odvjetnika, novinara, političara i pripadnika akademske zajednice podvrgnutih proizvoljnom pritvaranju te da im pruže diplomatsku i političku potporu, uključujući promatranje suđenja i praćenje predmeta; poziva izaslanstvo Europskog parlamenta da, ako se ono nastavi, prisustvuje suđenju g. Kavale i njegovim suoptuženicima; prima na znanje mogućnost podnošenja žalbe protiv posljednje sudske presude turskom Kasacijskom sudu i Ustavnom sudu;
 13. poziva Komisiju i države članice EU-a da povećaju korištenje hitnih bespovratnih sredstava za borce za ljudska prava i da osiguraju potpunu provedbu smjernica EU-a za borce za ljudska prava;
 14. ističe da g. Kavala i drugi turski državljani u sličnim situacijama po potrebi mogu dobiti politički azil unutar EU-a;
 15. napominje da je odlukom da se otvoreno suprotstavi obvezujućim presudama Europskog suda za ljudska prava u slučaju Osmana Kavale i drugih sadašnja turska vlada u trenutačnim okolnostima namjerno uništila sve nade o ponovnom otvaranju procesa pristupanja EU-u ili otvaranju novih i zatvaranju otvorenih poglavlja; podsjeća Europsko vijeće da bi svako poboljšanje službenih odnosa EU-a i Turske, kao i svaki napredak u pogledu pozitivnog programa koji je ponuđen u zaključcima Europskog vijeća iz lipnja 2021., ožujka 2021. i prosinca 2020., trebalo ovisiti o poboljšanju stanja građanskih i ljudskih prava te vladavine prava u Turskoj;
 16. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku te turskom predsjedniku, vladi i parlamentu te traži da se ova Rezolucija prevede na turski jezik.
-

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0200

Navodi o kontinuiranoj pojavi vađenja organa u Kini**Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o navodima o kontinuiranoj pojavi uzimanja organa u Kini (2022/2657(RSP))**

(2022/C 465/09)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o odnosima između EU-a i Kine,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. prosinca 2013. o uzimanju organa u Kini ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Proceedings of the Workshop on Organ Harvesting in China” (dokument s radionice na temu uzimanja organa u Kini), koju je objavila Glavna uprava za unutarnju politiku 12. travnja 2016. ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir Direktivu 2010/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o standardima kvalitete i sigurnosti ljudskih organa namijenjenih transplantaciji ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. Godine te Povelju Europske unije o temeljnim pravima iz 2009., a osobito njezin članak 3. o pravu na integritet osobe,
 - uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima i Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, koju je Kina ratificirala 4. listopada 1988.,
 - uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe protiv trgovanja ljudskim organima,
 - uzimajući u obzir Deklaraciju iz Istanbula o trgovini organima i transplantacijskom turizmu,
 - uzimajući u obzir Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, koju je Kina potpisala 1949.,
 - uzimajući u obzir izjavu stručnjaka UN-a za ljudska prava od 14. lipnja 2021. o navodnom uzimanju organa čije su žrtve manjine u Kini,
 - uzimajući u obzir saslušanje od 29. studenoga 2021. koje je na temu uzimanja organa u Kini organizirao Pododbor za ljudska prava,
 - uzimajući u obzir konačnu presudu neovisnog suda nadležnog za prisilno uzimanje organa zatvorenika savjesti u Kini (China Tribunal), donesenu 1. ožujka 2020.,
 - uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,
- A. budući da su promicanje i poštovanje ljudskih prava, demokracije i vladavine prava u središtu odnosa EU-a i Kine, u skladu s obvezom EU-a da štiti te vrijednosti u svojem vanjskom djelovanju te u skladu sa obvezom Kine da se tih vrijednosti pridržava u vlastitom razvoju i međunarodnoj suradnji;
- B. budući da se stanje ljudskih prava u Kini i dalje pogoršava otkad je vlast u ožujku 2013. preuzeo predsjednik Xi Jinping; budući da stav kineske vlade prema ljudskim pravima i vladavini prava postaje sve više neprijateljski;
- C. budući da se svake godine diljem svijeta obavi 10 000 nezakonitih presađivanja ljudskih organa; budući da prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) trgovinom ljudima svake godine ostvari dobit veća od jedne milijarde eura;

⁽¹⁾ SL C 468, 15.12.2016., str. 208.

⁽²⁾ Studija naslovljena „Proceedings of the Workshop on Organ Harvesting in China” (dokument s radionice na temu uzimanja organa u Kini), Europski parlament, Glavna uprava za unutarnju politiku, Resorni odjel A – Ekonomska i znanstvena politika, 12. travnja 2016.

⁽³⁾ SL L 207, 6.8.2010., str. 14.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- D. budući da Narodna Republika Kina ima iznimno niske stope dobrovoljnog darivanja organa zbog tradicionalnih uvjerenja stanovništva; budući da je 1984. Kina provela uredbe koje dozvoljavaju uzimanje organa pogubljenih zatvorenika; budući da je Kina 2015. prema vlastitim navodima prestala upotrebljavati organe pogubljenih zatvorenika i da je pokrenula nacionalni sustav darivanja, ali da nikad nije potpuno zabranila tu praksu, koja je i dalje zakonita;
- E. budući da sustav presađivanja organa u Kini nije usklađen sa zahtjevima Svjetske zdravstvene organizacije za transparentnost i sljedivost u nabavi organa te budući da se kineska vlada dosad opirala neovisnom nadziranju sustava; budući da je dobrovoljan i informiran pristanak preduvjet za etičko darivanje organa;
- F. budući da prisilno uzimanje organa treba smatrati usmrćivanjem osobe bez njezina pristanka kako bi se njezini organi mogli odstraniti i presaditi drugoj osobi; budući da se ta praksa mora smatrati nečuvenim i neprihvatljivim kršenjem temeljnog prava na život;
- G. budući da su Odbor UN-a protiv mučenja i posebni izvjestitelj UN-a za mučenje i drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje izrazili zabrinutost zbog navoda o uzimanju organa od zatvorenika i da su pozvali Vladu Narodne Republike Kine da poveća odgovornost i transparentnost sustava za presađivanje organa te da kazni odgovorne za zlouporabu;
- H. budući da je sud China tribunal ⁽⁴⁾ u ožujku 2020. donio konačnu presudu u kojoj je zaključio da se prisilno uzimanje organa već godinama naveliko provodi diljem Kine te da su sljedbenici Falun Gong-a bili jedan, a vjerojatno i glavni, izvor opskrbe organima; budući da je kineska vlada odbila svjedočiti pred tim sudom;
- I. budući da snažno oslanjanje na pogubljene i žive zatvorenike kao izvor organa za presađivanje podrazumijeva cijelu lepezu neprihvatljivih kršenja u domenama ljudskih prava i medicinske etike;
- J. budući da prema izjavi stručnjaka UN-a za ljudska prava od 10. lipnja 2021. postoje vjerodostojne informacije o tome da su zatvorenici koji pripadaju etničkim, jezičnim ili vjerskim manjinama u Kini bez slobodnog, dobrovoljnog i informiranog pristanka podvrgnuti liječničkim pregledima, uključujući krvne pretrage i preglede organa kao što su ultrazvuk i rendgen, koji su ključni da bi se provjerila podudarnost organa za presađivanje;
- K. budući da su stručnjaci UN-a za ljudska prava kinesku vladu na taj problem upozorili još 2006. i 2007. godine; budući da u odgovorima kineske vlade nije bilo dovoljno podataka, kao što su informacije o podrijetlu organa koji se upotrebljavaju za presađivanje ili sustavima za razmjenu informacija, koji bi mogli pomoći u identifikaciji i zaštiti žrtava trgovanja te pri učinkovitoj istrazi i kaznenom progону trgovaca organima;
- L. budući da je kineska vlada opovrgnula optužbe o uzimanju organa, u prvom redu u svojem odgovoru Uredu visokog povjerenika UN-a za ljudska prava, te da je opetovano i kategorički poricala da su sljedbenici Falun Gong-a ubijeni zbog organa;
1. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog navoda o ustrajnoj, sustavnoj, nehumanoj praksi uzimanja organa zatvorenika u Narodnoj Republici Kini, a posebno sljedbenika Falun Gong-a i drugih manjina kao što su Ujguri, Tibetanci i kršćani, koja se primjenjuje uz odobrenje kineske vlade;
2. podsjeća na to da je Kina ratificirala Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, kojom se predviđa apsolutna i bezuvjetna zabrana mučenja i drugog okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja;

⁽⁴⁾ <https://chinatribunal.com/>

četvrtak, 5. svibnja 2022.

3. smatra da se praksa uzimanja organa živih zatvorenika koji čekaju na izvršenje smrtne kazne te zatvorenika savjesti u Narodnoj Republici Kini može smatrati zločinom protiv čovječnosti, kako je definirano u članku 7. Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda; potiče Narodnu Republiku Kinu da potpiše Rimski statut i da mu pristupi;
 4. poziva kineske vlasti da hitno odgovore na navode o uzimanju organa te da omogućće neovisno praćenje koje bi provodili međunarodni mehanizmi za ljudska prava, uključujući Ured visokog povjerenika UN-a za ljudska prava;
 5. izražava zabrinutost zbog nedostatka neovisnog nadzora nad time daju li zatvorenici ili pritvorenici valjan pristanak za darivanje organa; osuđuje to što kineske vlasti ne daju odgovore u vezi s informacijama da obitelji preminulih pritvorenika i zatvorenika ne mogu preuzeti tijela;
 6. poziva kineske vlasti da zatraže i osiguraju postojanje slobodnog i informiranog pristanka zatvorenika ili pritvorenika na liječničke preglede te da u skladu s međunarodnim konvencijama donesu regulatorni okvir za dobrovoljan i transparentan sustav darivanja organa;
 7. poziva EU i njegove države članice da u okviru svakog dijaloga o ljudskim pravima pokrenu pitanje o uzimanju organa u Kini; inzistira na tome da EU i njegove države članice javno osude zlouporabe u presađivanju organa u Kini; poziva države članice da poduzmu potrebne mjere kako bi spriječile odlaske svojih građana u Kinu radi presađivanja organa (transplantacijski turizam) te da podignu razinu osviještenosti o tom pitanju među svojim građanima koji onamo putuju;
 8. pozdravlja posjet visoke povjerenice UN-a za ljudska prava Michelle Bachelet Kini; potiče UN da tijekom tog posjeta nastavi s istragom o trgovini organima;
 9. poziva EU i njegove države članice da u okviru suradnje s trećim zemljama, a posebno sa svojim partnerima u regiji Perzijskog zaljeva, u kojima su kineski centri za presađivanje oglašavali „halal organe” Ujgura i muslimanskih manjina u Kini, pokrenu pitanje prisilnog uzimanja organa;
 10. poziva Kinu da u potpunosti poštuje zahtjeve Svjetske zdravstvene organizacije u pogledu transparentnosti i sljedivosti u nabavi organa;
 11. poziva države članice da zajamče da njihove konvencije i sporazumi o suradnji sa zemljama koje nisu članice EU-a, uključujući Kinu, u području zdravlja i istraživanja poštuju etička načela Unije u pogledu darivanja organa te upotrebe dijelova i proizvoda ljudskog tijela u znanstvene svrhe; poziva relevantne institucije u državama članicama da ocijene i preispitaju uvjete suradnje s kineskim institucijama u području transplantacijske medicine, istraživanja i osposobljavanja;
 12. zahtijeva da kineske vlasti visokoj povjerenici UN-a za ljudska prava i mandatarima za posebne postupke Vijeća UN-a za ljudska prava odobre otvoren, neometan i smislen pristup Xinjangu; traži od kineske vlade da u tom pogledu surađuje s organizacijama UN-a; potiče Vijeće UN-a za ljudska prava da se prioritarno pozabavi pitanjem prisilnog uzimanja organa;
 13. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica, vladi i parlamentu Narodne Republike Kine te visokoj povjerenici UN-a za ljudska prava.
-

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0201

Kontinuirana represija političke oporbe u Kambodži

Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o kontinuiranoj represiji političke oporbe u Kambodži (2022/2658(RSP))

(2022/C 465/10)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Kambodži,
 - uzimajući u obzir prethodna izvješća i izvještaje posebnog izvjestitelja UN-a o stanju ljudskih prava u Kambodži,
 - uzimajući u obzir odluku Komisije od 12. veljače 2020. da se dio carinskih povlastica dodijeljenih Kambodži u okviru trgovinskog programa EU-a „Sve osim oružja” (EBA) ukine počevši od 12. kolovoza 2020.,
 - uzimajući u obzir Konvenciju Međunarodne organizacije rada o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje,
 - uzimajući u obzir izjavu Delegacije EU-a pri UN-u od 29. ožujka 2022. o interaktivnim dijalozima s posebnim izvjestiteljem za Kambodžu donesenu na 49. sjednici Vijeća UN-a za ljudska prava,
 - uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća UN-a za ljudska prava 48/23 od 11. listopada 2021. o savjetodavnim uslugama i tehničkoj pomoći Kambodži,
 - uzimajući u obzir zaključne napomene Odbora UN-a za ljudska prava od 30. ožujka 2022. o trećem periodičkom izvješću o Kambodži,
 - uzimajući u obzir Sporazum o suradnji između Europske zajednice i Kraljevine Kambodže potpisan u Luxembourg 29. travnja 1997. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir Sveobuhvatni kambodžanski mirovni sporazum od 23. listopada 1991., a posebno njegov članak 15. kojim se utvrđuje obveza poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda u Kambodži, među ostalim od strane međunarodnih potpisnika,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima od 10. prosinca 1948. i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima od 16. prosinca 1966.,
 - uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,
- A. budući da je Vrhovni sud Kambodže 16. studenoga 2017. najavio raspuštanje najveće oporbene stranke, Kambodžanske stranke nacionalnog spasa (CNRP);
- B. budući da je kambodžanska vlada, nakon što je Vrhovni sud raspustio CNRP, u očekivanju izbora 2018. provodila represiju nad članovima političke oporbe, zbog čega su ti pojedinci prisiljeni na egzil iz straha od proizvoljnog uhićenja ili odmazde; budući da se vladina represija nad neovisnim medijima, organizacijama civilnog društva i političkom oporbom koja je započela 2017. nastavila tijekom 2021. i 2022.;
- C. budući da je premijer Hun Sen gotovo neprekidno na vlasti već 37 godina, a vladajuća Kambodžanska narodna stranka ima apsolutnu moć nad državnim i zakonodavnim tijelima;

⁽¹⁾ SL L 269, 19.10.1999., str. 18.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- D. budući da se u Kambodži u lipnju 2022. održavaju lokalni izbori, a sljedeći opći izbori trebali bi se održati u srpnju 2023.; budući da je stanje ljudskih prava u Kambodži ususret lokalnim izborima u lipnju 2022. i nacionalnim izborima koji će se održati sljedeće godine doseglo kriznu točku jer vlada pod krinkom mjera povezanih s bolešću COVID-19 provodi pojačanu represiju nad političkom oporbom, novinarima, neovisnim medijima i civilnim društvom; budući da je kambodžansko Državno izborno povjerenstvo uklonilo više od 100 kandidata oporbene Stranke Sama Rainsyja^(?) s liste kandidata na lokalnim izborima u toj zemlji koji će se održati 5. lipnja 2022.;
- E. budući da su tijela vlasti, nakon što je u studenome 2020. izdan sudski poziv, 2021. započela masovna suđenja protiv više od 100 članova oporbe i boraca za ljudska prava zbog ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i mirnog okupljanja; budući da su nepravilnosti prisutne u tim suđenjima uključivale nedostatak vjerodostojnih dokaza, kršenje prava na pošteno suđenje i jamstva pravičnog postupka te suđenja u odsutnosti za nekoliko optuženika, čime su prekršena jamstva u pogledu ljudskih prava; budući da je trenutačno u zatvoru više od 60 boraca za ljudska prava, uključujući sindikalne vođe i aktiviste za zaštitu okoliša;
- F. budući da je u ožujku 2021. devet viših stranačkih vođa, uključujući Sama Rainsyja, u odsutnosti proglašeno krivima za „pokušaj počinjenja kaznenog djela” i „napada” u skladu s člancima 27. i 451. Kaznenog zakona te su osuđeni na 25 godina zatvora; budući da je Samu Rainsyju, Mu Sochui i drugim oporbenim političarima suđeno u odsutnosti jer im nije bilo dopušteno da se vrate u Kambodžu kako bi se branili na sudu;
- G. budući da je, dok su druga suđenja bila u tijeku, suđenje Kemu Sokhi, koji je pušten na slobodu uz jamčevinu pod strogim uvjetima, odgođeno za gotovo dvije godine unatoč opetovanim zahtjevima za nastavak suđenja; budući da je suđenje tom političaru ponovno započelo u siječnju 2022., ali bez izglednog završetka, čime mu je oduzeto njegovo temeljno pravo na političko sudjelovanje;
- H. budući da je vođa CNRP-a Kem Sokha uhićen u rujnu 2017. i da se i dalje suočava s izmišljenim optužbama za izdaju;
- I. budući da je Općinski sud u Phnom Penhu 17. ožujka 2022. osudio političke protivnike vladajuće stranke i izrekao im kazne zatvora u trajanju od 5 do 10 godina bez jamčevine; budući da je Općinski sud u Phnom Penhu istog dana osudio 20 oporbenih političara i aktivista na temelju nejasnih optužbi za „poticanje” i „urotu” te im je izrekao dugotrajne zatvorske kazne;
- J. budući da su u studenome 2021. Veourn Veasna, Voeung Samnang i Lanh Thavry, pristaše CNRP-a i izbjeglice koje je priznao visoki povjerenik UN-a za izbjeglice, prisilno vraćeni iz Tajlanda u Kambodžu i potom pritvoreni pod optužbom za poticanje društvenih nemira i kršenje zakona o bolesti COVID-19;
- K. budući da je u kolovozu 2021. sindikalni vođa Rong Chhun osuđen za „poticanje na počinjenje kaznenog djela ili izazivanje društvenih nemira”, zajedno s bivšim članovima političke oporbe Sar Kanikom i Tonom Nimolom, s kaznama zatvora u trajanju od 20 mjeseci do dvije godine i znatnom novčanom kaznom od 400 milijuna riela (gotovo 95 000 EUR); budući da su Rong Chun, Sar Kanika, Ton Nimol i drugi aktivisti koji su u to vrijeme bili uhićeni pušteni na slobodu u studenome 2021. uz uvjetnu kaznu i od tada su slobodni; budući da su žene koje su sudjelovale u mirnim prosvjedima opetovano i nerazmjerno ciljane vladinim naporima da ih se rasprši;
- L. budući da se više od 60 dokumentiranih političkih zatvorenika nalazi u istražnom pritvoru, dok se predstavnici političke oporbe, aktivisti zajednice i sindikalisti suočavaju s uhićenjima, pritvaranjem i nezakonitim zatvaranjem; budući da se od 2015. broj zatvorenika u kambodžanskim zatvorima više nego udvostručio i da se, prema podacima vlade, u kambodžanskim zatvorima sa službenim kapacitetom od 8 804 zatvorenika trenutačno nalazi 38 977 zatvorenika; budući da ta drastična prenapučenost predstavlja ozbiljno kršenje prava zatvorenika, koji često nemaju pristup čistoj vodi ili zdravstvenoj skrbi; budući da vlada također nije poduzela dostatne korake za sprečavanje većih izbijanja bolesti COVID-19 među zatvorskim stanovništvom;

^(?) CNRP je osnovan 2012. spajanjem Stranke Sama Rainsyja i Stranke ljudskih prava. Nakon prisilnog raspuštanja CNRP-a 2017. oživljena Stranka Sama Rainsyja postala je glavna oporbena stranka u Kambodži.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- M. budući da je, prema nekim izvješćima, tijekom posljednja dva mjeseca zatvoreno pet kandidata iz Stranke Sama Rainsyja; budući da su drugi kandidati bili prisiljeni povući svoje kandidature kako bi izbjegli progon na temelju lažnih optužbi kao što je optužba za urotu; budući da je vlada prethodno koristila slične optužbe kako bi se riješila oporbenih stranaka i kandidata; budući da su vlasti 2021. odbile registrirati Kambodžansku stranku nacionalnog srca, čiji je organizator trenutačno pod istragom Ministarstva unutarnjih poslova; budući da je tijekom proteklih nekoliko tjedana Državno izborno povjerenstvo, pod kontrolom Kambodžanske narodne stranke, zabranilo sudjelovanje znatnog broja kandidata iz Stranke Sama Rainsyja na predstojećim izborima; budući da su brojne presude dovele do poništenja čitavih izbornih lista u 11 općina;
- N. budući da je vlada u ožujku 2021. donijela novi opći zakon o mjerama za sprečavanje širenja bolesti COVID-19 i drugih teških, opasnih i zaraznih bolesti, kojim se omogućuju zatvorske kazne u trajanju do 20 godina i druge nerazmjerne kazne za kršenje mjera povezanih s bolešću COVID-19;
- O. budući da je vlada u veljači 2021. donijela pododluku kojom se postrožuje kontrola interneta i proširuje internetski nadzor korisnika interneta koji kritiziraju vladu; budući da je vlada u ožujku 2022. najavila odgodu provedbe pododluke na neodređeno vrijeme;
1. osuđuje kazneni progon oporbenih političara, sindikalista, boraca za ljudska prava, novinara, aktivista za zaštitu okoliša, studenata i drugih zbog izražavanja mišljenja, koje su organizirali premijer Hun Sen i njegova Kambodžanska narodna stranka; poziva kambodžanskog premijera i njegovu vladu da smjesta stanu na kraj svim oblicima zastrašivanja i uznemiravanja, uključujući sudsko uznemiravanje, članova oporbe, sindikalista, boraca za ljudska prava, medija i aktera civilnog društva; poziva sigurnosne snage da se suzdrže od upotrebe nepotrebne i prekomjerne sile protiv onih koji sudjeluju u mirnim prosvjedima;
 2. osuđuje raspuštanje CNRP-a i ponavlja svoj poziv da se odmah odbace optužbe protiv Kema Sokhe, Sama Rainsyja, Mu Sochua i drugih oporbenih dužnosnika; apelira na kambodžanske vlasti da odmah oslobode sve zatočenike savjesti, kao i zatvorenike koji su pritvoreni zbog obavljanja legitimnog rada ili ostvarivanja svojih prava, uključujući novinare, borce za ljudska prava aktiviste za zaštitu okoliša i sindikaliste; poziva kambodžanske vlasti da provedu neovisne istrage svih navoda o uznemiravanju, zastrašivanju, proizvoljnim uhićenjima te nasilju i mučenju protiv članova oporbenih stranaka i aktera civilnog društva te da počinitelje privedu pravdi;
 3. ističe da se suđenja članovima političke oporbe, aktivistima civilnog društva, borcima za ljudska prava, novinarima i običnim građanima provode u suprotnosti s međunarodnim standardima poštenog suđenja; poziva vladu da reformira politizirano pravosuđe, osigura pravo na pravičan postupak za sve te da smjesta i bezuvjetno pusti na slobodu sve političke zatvorenike; poziva kambodžanske vlasti da zaštite potpunu neovisnost i nepristranost pravosudnog sustava te da poduzmu učinkovite pravne i druge mjere za rješavanje dramatične prenapučenosti zatvora, među ostalim ukidanjem pritvora prije suđenja;
 4. potiče kambodžanske vlasti da osiguraju brzu i nepristranu istragu svih navoda o izvansudskim pogubljenjima, uključujući slučajeve Sina Khona i Kema Leyja, te da se počinitelji kazneno gone; poziva kambodžanske vlasti da poduzmu sve potrebne mjere za sprečavanje i zaustavljanje takvih ubojstava;
 5. izražava duboku zabrinutost zbog nazadovanja u području ljudskih prava u Kambodži s obzirom na predstojeće lokalne izbore u lipnju 2022. i nacionalne izbore 2023., uključujući ograničenja neovisnog izvješćivanja, kriminalizaciju slobode govora i *de facto* zabranu mirnog okupljanja; apelira na kambodžanske vlasti da stanu na kraj svim nezakonitim ograničenjima sudjelovanja ljudi u javnim poslovima i da osiguraju da sve političke stranke mogu provesti ravnopravnu, slobodnu i transparentnu izbornu kampanju, počevši s predstojećim lokalnim izborima 5. lipnja 2022. i nacionalnim izborima u srpnju 2023.;
 6. duboko je zabrinut zbog vladina internetskog nadzora i prijetnji slobodi govora i pravu na privatnost; poziva kambodžanske vlasti da ukinu zakon iz veljače 2022. o nacionalnom internetskom pristupniku kojim se vladi omogućuje praćenje svih internetskih aktivnosti i pokretanje sudskih postupaka protiv osoba koje izvješćuju o djelovanju vlade ili

četvrtak, 5. svibnja 2022.

policije; poziva kambodžansku vladu da stavi izvan snage sve represivne zakone, posebno zakon o političkim strankama, zakon o sindikatima i sve druge zakonodavne akte kojima se ograničavaju sloboda govora i političke slobode te zakone koji nisu u potpunosti u skladu s međunarodnim standardima i međunarodnim obvezama Kambodže;

7. izražava zabrinutost zbog pojačanog pritiska na aktiviste za zaštitu okoliša, uključujući aktiviste za pravo na zemljište, koji su posebno bili meta nedavno održanih masovnih suđenja; u tom kontekstu duboko žali zbog prijavljenog ubrzanja nezakonite sječe drva u zaštićenim šumama Kambodže tijekom pandemije i poziva EU i države članice da potiču međunarodnu koordinaciju kako bi se spriječio nezakoniti izvoz neovlaštene robe iz Kambodže;

8. podsjeća poduzeća sa sjedištem u EU-u na potrebu da provedu temeljitu dužnu pažnju u pogledu ljudskih prava i okoliša te da osiguraju da nemaju veze s političkim vođama ili vođama sigurnosnih snaga odgovornima za teška kršenja ljudskih prava i raspuštanje i naknadnu represiju oporbe u Kambodži, kao ni sa subjektima koji su u vlasništvu ili pod kontrolom tih vođa i subjekata koji imaju koristi od nezakonite sječe i jagme za zemljištem;

9. poziva EU, države članice i međunarodnu zajednicu da, s obzirom na ulogu Kambodže kao predsjednice Udruženja država jugoistočne Azije (ASEAN), iskoriste priliku za vršenje pritiska i poduzmu javne mjere kako bi pružili zaštitu aktivistima i borcima za ljudska prava te da podrže političke stranke u njihovoj borbi za ponovno otvaranje određenog političkog i građanskog prostora u očekivanju predstojećih zajedničkih izbora 5. lipnja 2022. i nacionalnih izbora 2023.; naglašava da najnoviji događaji dodatno potkopavaju vjerodostojnost kambodžanske vlade u provedbi pozitivnog programa za ljudska prava u regiji i kao predsjedateljice ASEAN-a;

10. ponavlja svoj poziv potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da pomno prati stanje u Kambodži, posebno kako bi se osiguralo da se stranka Sama Rainsyja ne raspusti pod izmišljenim izlikama kao što je raspušten CNRP;

11. ponavlja svoj poziv za uvođenje ciljanih sankcija i apelira na Vijeće da donese restriktivne mjere, uključujući zabrane putovanja i zamrzavanje imovine, protiv političkih vođa i vođa sigurnosnih snaga, kao i njihovih gospodarskih interesa, u skladu s globalnim režimom sankcija EU-a u području ljudskih prava, kako bi se sve osobe odgovorne za teška kršenja ljudskih prava te raspuštanje i naknadnu represiju nad oporbom u Kambodži privedi pravdi;

12. poziva Komisiju da pomno prati predstojeće lokalne izbore i da bude spremna upotrijebiti sve dostupne alate, uključujući potpunu obustavu statusa Kambodže kao korisnice dogovora EBA i druge sankcije, ako promatrači izbora pronađu dokaze o nepoštenim izborima;

13. potiče Komisiju da ustraje na jasno definiranim mjerilima za ljudska prava u svim svojim interakcijama s kambodžanskom vladom te da u svoju trajnu pojačanu suradnju s kambodžanskim vlastima uključi problematična pitanja istaknuta u ovoj rezoluciji, uključujući status Kambodže kao korisnice dogovora EBA; poziva Komisiju da pomno prati situaciju i da procijeni učinak djelomičnog suspendiranja carinskih povlastica u okviru programa EBA na najranjivije segmente civilnog društva;

14. poziva Komisiju da prati svu bilateralnu financijsku potporu kambodžanskoj vladi i osigura bilateralnu financijsku potporu kambodžanskim organizacijama civilnog društva i oporbenim strankama;

15. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, glavnom tajniku ASEAN-a te vladi, premijeru i Nacionalnoj skupštini Kambodže.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0202

Politika tržišnog natjecanja – godišnje izvješće 2021.

Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o politici tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2021. (2021/2185(INI))

(2022/C 465/11)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke od 101. do 109.,
- uzimajući u obzir relevantna pravila, smjernice, rezolucije, javna savjetovanja, komunikacije i dokumente Komisije na temu tržišnog natjecanja,
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 7. srpnja 2021. o politici tržišnog natjecanja za 2020. (COM(2021)0373) i radni dokument službi Komisije objavljen istog datuma kao popratni dokument (SWD(2021)0177),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2021. o politici tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2020. ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ECON-VII/015 o Izvješću Komisije od 7. srpnja 2021. o politici tržišnog natjecanja za 2020. (COM(2021)0373),
- uzimajući u obzir mjere koje je Komisija poduzela na temelju Rezolucije Parlamenta od 18. lipnja 2020. o politici tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2019. ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir komunikacije Komisije od 19. ožujka 2020., 3. travnja 2020., 8. svibnja 2020., 29. lipnja 2020., 13. listopada 2020., 28. siječnja 2021. i 18. studenoga 2021. o privremenom okviru za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji bolesti COVID-19 (C(2021)8442),
- uzimajući u obzir prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište (COM(2021)0223) koji je Komisija podnijela 5. svibnja 2021.,
- uzimajući u obzir prijedlog Komisije o prvom godišnjem izvješću o provjeri izravnih stranih ulaganja u Uniji od 23. studenoga 2021. ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir regulatorni paket koji uključuje prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (Akt o digitalnim uslugama) (COM(2020)0825) i prijedlog uredbe o pravednim tržištima neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima) (COM(2020)0842), koje je Komisija podnijela 15. prosinca 2020.,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitiju provedbu pravila o tržišnom natjecanju i osiguravanju pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 12. srpnja 2021. o evaluaciji Obavijesti Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice od 9. prosinca 1997. (SWD(2021)0199),

⁽¹⁾ SL C 67, 8.2.2022., str. 2.

⁽²⁾ SL C 362, 8.9.2021., str. 22.

⁽³⁾ Izvješće Komisije od 23. studenoga 2021. naslovljeno „Prvo godišnje izvješće o provjeri izravnih stranih ulaganja u Uniji” (COM(2021)0714).

⁽⁴⁾ SL L 11, 14.1.2019., str. 3.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir popratnu studiju priloženu evaluaciji Obavijesti Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice, koju je naručila Glavna uprava Komisije za tržišno natjecanje (GU COMP) i koja je objavljena u lipnju 2021. ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir izvješće posebnih savjetnika naslovljeno „Politika tržišnog natjecanja za digitalno doba”, koje je naručila Glavna uprava za tržišno natjecanje, a objavljeno je 2019. ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir izvješće naslovljeno „Consumer vulnerability across key markets in the European Union” (Ranjivost potrošača na ključnim tržištima u Europskoj uniji), koje je sastavljeno za Glavnu upravu Komisije za pravosuđe i zaštitu potrošača ⁽⁷⁾ i objavljeno 2016.,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 18. studenoga 2021. o politici tržišnog natjecanja za nove izazove (COM(2021)0713) i njezin Prilog,
- uzimajući u obzir komunikaciju i plan Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. prosinca 2021. naslovljen „Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022.” ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. prosinca 2021. naslovljenu „Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja” ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. prosinca 2021. o smjernicama za primjenu prava EU-a o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih pojedinaca (C(2021)8838),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020)0102) i njezinu komunikaciju od 5. svibnja 2021. o ažuriranju te strategije (COM(2021)0350),
- uzimajući u obzir Uredbu Komisije (EU) 2021/1237 od 23. srpnja 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u kojoj se navode određene kategorije potpora spojive s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisiji od 21. prosinca 2021. o odobrenju sadržaja Nacrta komunikacije Komisije o smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022. (C(2021)9817),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. listopada 2021. o smjernicama o državnim potporama za klimu, energiju i okoliš (CEEAG) ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 24/2020 naslovljeno „Kontrola koncentracija i protumonopolski postupci u EU-u koje provodi Komisija: potrebno je povećati nadzor nad tržištem”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 26. ožujka 2021. naslovljenu „Smjernice o primjeni mehanizma upućivanja iz članka 22. Uredbe o koncentracijama na određene kategorije predmeta” (C(2021)1959),

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-06/kd0221712enn_market_definition_notice_2021_1.pdf

⁽⁶⁾ Europska komisija, Glavna uprava za tržišno natjecanje, Montjoye, Y., Schweitzer, H., Crémer, J., „Competition policy for the digital era” (Politika tržišnog natjecanja za digitalno doba), Ured za publikacije, 2019., <https://data.europa.eu/doi/10.2763/407537>.

⁽⁷⁾ Europska komisija, Izvršna agencija za potrošače, zdravlje, poljoprivredu i hranu, „Consumer vulnerability across key markets in the European Union”: final report” (Ranjivost potrošača na ključnim tržištima u Europskoj uniji: završno izvješće), Ured za publikacije, 2016., <https://data.europa.eu/doi/10.2818/056024>.

⁽⁸⁾ SL L 243, 9.7.2021., str. 1.

⁽⁹⁾ SL C 80, 18.2.2022., str. 1.

⁽¹⁰⁾ SL C 508, 16.12.2021., str. 1.,

⁽¹¹⁾ SL L 270, 29.7.2021., str. 39.

⁽¹²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0441.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 9. srpnja 2021. o odobrenju sadržaja nacрта Uredbe Komisije o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja (C(2021)5026) i njezin Prilog, te Prilog Komunikaciji Komisije od 9. srpnja 2021. o Obavijesti Komisije koja se odnosi na smjernice o vertikalnim ograničenjima (C(2021)5038),
 - uzimajući u obzir prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi mehanizma za prilagodbu ugljika na granicama (COM(2021)0564) koji je Komisija podnijela 14. srpnja 2021.,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A9-0064/2022),
- A. budući da politika tržišnog natjecanja EU-a ima ključnu ulogu, posebno u vremenima neizvjesnosti i dvostruke transformacije, u osiguravanju učinkovitog tržišnog natjecanja za poticanje inovacija, otvaranja radnih mjesta, rasta, konkurentnosti i poduzetništva, postavljanja pravednih ekonomskih uvjeta, posebno poticanjem inovacija koje pomažu u razvoju novih tehnologija koje nam mogu pomoći da učinimo više uz nanošenje manje štete okolišu, te promicanju učinkovite raspodjele resursa, pružanju većeg izbora i pravednih cijena za potrošače te poticanju otpornosti jedinstvenog tržišta;
- B. budući da je svrha politike tržišnog natjecanja Unije osigurati zaštitu tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu; budući da politika tržišnog natjecanja nedvojbeno utječe na posebne ekonomske interese krajnjih korisnika koji kupuju robu ili usluge;
- C. budući da je Komisija brzo odgovorila na izbijanje krize uzrokovane bolešću COVID-19 tako što je utvrdila posebna pravila o tržišnom natjecanju, koja bi trebala ostati privremena;
- D. budući da se politikom tržišnog natjecanja poduzeća mora potaknuti na ulaganje i uvođenje naprednije digitalne infrastrukture i alata (npr. tehnologija u oblaku, mikroprocesori i umjetna inteligencija) te na učinkovitije proizvodne tehnologije koje manje onečišćuju okoliš;
- E. budući da je Komisiji potreban odgovarajući i učinkovit skup instrumenata, metoda i alata kako bi se osigurala stroga provedba politike tržišnog natjecanja, provela pravila tržišnog natjecanja te na odgovarajući način osigurala njihova ujednačena provedba, čime bi se doprinijelo ključnim političkim prioritetima; budući da Komisija mora djelovati nepristrano i objektivno kako bi očuvala vjerodostojnost politike tržišnog natjecanja EU-a;
- F. budući da je odgovarajući regulatorni okvir za politiku tržišnog natjecanja ključan za povećanje atraktivnosti cijelog tržišta EU-a za međunarodna poduzeća i ulagače koji žele poslovati u EU-u, kao i za poticanje snažnije proizvodne baze EU-a i otvaranje radnih mjesta u Uniji;
- G. budući da je politička neovisnost tijela nadležnih za tržišno natjecanje iznimno važna kako bi se zajamčile nepristranost i vjerodostojnost politike tržišnog natjecanja;
- H. budući da je uravnoteženo usklađivanje pravila Unije o tržišnom natjecanju s njezinim industrijskim i međunarodnim trgovinskim politikama ključno za vraćanje aktivnosti u lancu vrijednosti u matične zemlje i jačanje globalne konkurentnosti;
- I. budući da digitalna tržišta postaju sve koncentriranija i izložena su riziku od smanjenja ulaganja u inovacije i općenito povećanja poremećaja tržišta kao posljedice pogoršanja tržišne dinamike i rastuće tržišne snage;
- J. budući da su cijene energetske sirovine u Europi dosegle nezapamćeno visoke razine, pri čemu su cijene plina u jesen 2021. postale 400 % skuplje nego u proljeće iste godine, među ostalim zbog nedostatka globalnog tržišnog natjecanja na tržištu opskrbe plinom;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- K. budući da bi politika tržišnog natjecanja EU-a trebala biti prikladna za održivu dvostruku tranziciju;
- L. budući da su međunarodna razmjena i suradnja ključne za postizanje globalnih i ravnopravnih uvjeta tržišnog natjecanja; budući da politika tržišnog natjecanja EU-a mora biti stup na kojem se temelji cjelovitost i otpornost jedinstvenog tržišta te istodobno doprinosti postizanju prioriteta Unije, posebno omogućavanjem dvostruke digitalne i zelene tranzicije na koordiniran način;
- M. budući da su međunarodna suradnja i novi instrumenti kao što je Uredba o stranim subvencijama ključni kako bi se osiguralo da zemlje koje nisu članice EU-a nemaju poticaja za subvencioniranje poduzeća koja posluju u Uniji i narušavanje tržišnog natjecanja, u skladu s pravilima jedinstvenog tržišta kojima se zabranjuju takve prakse između država članica i poduzeća iz EU-a; budući da bi EU u tom pogledu trebao promatrati i pomno pratiti politike i prakse trećih zemalja i subjekata;
- N. budući da postoji potreba za boljom koordinacijom između ciljeva politike Unije u okviru zelenog plana i Pariškog sporazuma, s jedne strane, i pravila tržišnog natjecanja, s druge strane;

Opća razmatranja

1. Naglašava da je potrebno na odgovarajući način uzeti u obzir izazove koji proizlaze iz pandemije bolesti COVID-19 i da bi vodeće načelo trebalo biti razumno postupno ukidanje posebnih mjera potpore na progresivan i proporcionalan način, istodobno osiguravajući potpunu usklađenost s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju, štiteći ravnopravne uvjete na tržištu i konkurentnost naših poduzeća, posebno u pogledu industrijskih potreba EU-a; ističe da bi, kako gospodarski oporavak bude napredovao, mjere potpore trebale postupno postati konkretnije, prije njihova potpunog ukidanja; naglašava potrebu da se izbjegnu „učinci litice” i spriječe asimetrični oporavak i rizik od većih razlika unutar jedinstvenog tržišta;
2. ističe da je politika tržišnog natjecanja čiji je cilj osiguravanje ravnopravnih uvjeta u svim sektorima, čime se potiču inovacije i kvaliteta te pruža veći izbor potrošačima ključna za jamčenje pravilnog funkcioniranja jedinstvenog tržišta; skreće pozornost na štetne prakse koje proizlaze iz preporučenih politika maloprodajnih cijena, koje narušavaju unutarnje tržište i tržišno natjecanje među poduzećima;
3. naglašava da EU ne bi smio pretjerano ovisiti o globalnim lancima opskrbe, posebno u sektorima koji su utvrđeni kao važni za stratešku autonomiju te za otporno i održivo gospodarstvo, koji su se tijekom pandemije pokazali krhkim;
4. prima na znanje savjetovanje Komisije o smjernicama za primjenu prava EU-a o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih pojedinaca; poziva Komisiju da u smjernice uključi sve samostalne samozaposlene radnike, na internetu i izvan njega;
5. smatra da se povećanom konkurencijom na tržištu proizvoda smanjuju profitne marže i razine cijena, čime se doprinosi smanjenju inflacije;
6. poziva na razvoj učinkovitog sustava dobro prilagođenih i dopunskih regulatornih i provedbenih instrumenata za olakšavanje digitalne i zelene tranzicije, kao i u industrijskog razvoja i konvergencije promicanjem održivog ekonomskog rasta i stvaranja radnih mjesta u EU-u; navodi da dvostruka tranzicija mora biti proces u kojem dolazi do stvaranja radnih mjesta i prilika za poduzeća iz EU-a da steknu konkurentnu prednost u provedbi tranzicije, čime se jača konkurentnost EU-a; skreće pozornost na europski zakon o klimi, čiji se ciljevi zaista mogu postići samo privatnim i javnim ulaganjima;
7. pozdravlja činjenicu da se politika tržišnog natjecanja EU-a pokazala uspješnom u odgovoru na nova tržišna kretanja; poziva na snažnu i učinkovitu politiku tržišnog natjecanja i njezinu provedbu kako bi se gospodarstvu EU-a omogućilo da slijedi put prema oporavku i ostvari svoju dvostruku zelenu i digitalnu tranziciju na održiv, socijalno i teritorijalno uključiv način; ističe da se svim prilagodabama mora osigurati da politika tržišnog natjecanja EU-a nastavi poticati inovacije u dvostrukoj tranziciji i otpornost jedinstvenog tržišta te da se očuva visoko konkurentno socijalno tržišno gospodarstvo, pri čemu bi se trebalo osigurati da potrošači imaju koristi od poštenih cijena;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

8. naglašava da su mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) okosnica europskog gospodarstva jer čine 99,8 % svih poduzeća u EU-u; primjećuje da snažni doprinos stvaranju radnih mjesta i dodana vrijednost čine MSP-ove presudnim za osiguravanje gospodarskog rasta i socijalne integracije u EU-u; žali zbog toga što se unatoč mogućnostima za rast MSP-ovi mogu suočiti s poteškoćama u omogućavanju pristupa financiranju;

9. pozdravlja preporuke Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) iz 2021. u pogledu neutralnosti tržišnog natjecanja te poziva Komisiju da održi neutralnost tržišnog natjecanja u regulatornom okruženju unutarnjeg tržišta;

10. podsjeća da usluge predstavljaju najveći gospodarski sektor aktivnosti u EU-u u smislu bruto dodane vrijednosti i da jedinstveno tržište usluga znatno zaostaje za jedinstvenim tržištem robe; ističe potrebu za uklanjanjem preostalih neopravdanih prepreka uspostavi jedinstvenog tržišta usluga, među ostalim provedbom pravila o tržišnom natjecanju; u tom kontekstu pozdravlja zajedničku inicijativu o domaćim propisima o uslugama koju je Svjetska trgovinska organizacija usvojila kako bi se smanjila birokracija u trgovini uslugama;

11. podsjeća na izvješće Međunarodnog monetarnog fonda iz 2021. o tržišnom natjecanju, inovacijama i uključivom rastu, u kojemu se navodi da su tržišno natjecanje i rast utemeljen na inovacijama ključni za povećanje produktivnosti i potporu sveobuhvatnom rastu; napominje da se u izvješću navodi i da bi politike za potporu inovacijama mogle poboljšati dinamičnost poslovanja i smanjiti tržišnu moć.

12. ponovno potvrđuje potrebu za detaljnim preispitivanjem i učinkovitom provedbom postojećih instrumenata za tržišno natjecanje te, prema potrebi, za razvojem novih instrumenata prikladnih za istrage na digitalnim tržištima;

13. ističe da je potrebno na odgovarajući način odgovoriti na nove izazove povećanjem učinkovitosti istraga upotrebom novih instrumenata koji proizlaze iz računalnih metoda (npr. veliki podaci, umjetna inteligencija i strojno/duboko učenje) u provedbi politike tržišnog natjecanja;

14. smatra da bi se detaljno preispitivanje trebalo usredotočiti na očuvanje cjelovitosti jedinstvenog tržišta, promicanje održivog i uključivog gospodarskog rasta u korist potrošača i jačanje prava potrošača na internetu i izvan njega; međutim, drži da izvanredne mjere ni u kojem slučaju ne bi smjele postati prilika za usmjeravanje javnog financiranja, bilo nacionalnog bilo na razini EU-a, u kapitalizaciju poduzeća koja su ekonomski neodrživa ili koja nemaju stvarni strateški interes za javnost;

15. prima na znanje povećani oprez Komisije u provođenju pravila o državnim potporama u području oporezivanja i poziva Komisiju da i dalje bude na oprezu; napominje, međutim, da je Opći sud poništio nekoliko nedavnih odluka Komisije u istaknutim slučajevima tržišnog natjecanja u području oporezivanja; poziva Komisiju da iz presuda izvuče potrebne pouke kako bi se rizik od poništenja u budućim slučajevima u tom području sveo na najmanju moguću mjeru;

Odgovor politike na pandemiju bolesti COVID-19

16. prima na znanje šestomjesečnu obnovu privremenog okvira za mjere državne potpore, koji je uspostavljen kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 i osmišljen kako bi se ubrzao oporavak; naglašava da je to napravljeno zbog trajanja gospodarskih posljedica krize bolesti COVID-19 u nekoliko ključnih industrijskih sektora zbog pojave novih varijanti virusa; podsjeća da se programi državnih potpora izrađuju na razini država članica, što može stvoriti nejednake uvjete za poduzeća koja posluju na jedinstvenom tržištu; apelira na Komisiju da prati sve takve učinke narušavanja; potiče Komisiju da pomno prati i izbjegava moguću fragmentaciju europske industrijske strategije;

17. poziva Komisiju da što prije osigura pravovremenu procjenu privremenog okvira za državne potpore kako bi se Europskom parlamentu omogućilo da održi čvrstu političku raspravu utemeljenu na činjenicama te da u budućnosti radi na politici tržišnog natjecanja EU-a;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

18. napominje da su nacionalni planovi za oporavak i otpornost prikladni instrumenti za ubrzavanje oporavka i rješavanje strukturnih promjena u nacionalnim gospodarstvima; smatra da bi se mjere državnih potpora koje su dio nacionalnih planova za oporavak i otpornost trebale tretirati fleksibilno i kao prioritet; naglašava da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti ulaganjima u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost kako bi se omogućio srednjoročni razvoj privatnog sudjelovanja; podsjeća da se mjerama iz nacionalnih planova za oporavak i otpornost moraju poštovati svi zahtjevi utvrđeni Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost⁽¹³⁾, a posebno zeleni i digitalni stupovi;
19. pozdravlja planiranu evaluaciju pravila o zdravstvenim i socijalnim uslugama od općeg gospodarskog interesa (SGEI) kako bi se osiguralo da ta pravila ispunjavaju svoje ciljeve i da su svrsishodna; podsjeća da je građanima potrebno pružiti kvalitetne usluge od općeg gospodarskog interesa;
20. ponavlja da je dopuštanje državne potpore u kontekstu usluga od općeg gospodarskog interesa i dalje presudno za opstanak nekoliko zajednica u Europi, posebno u kontekstu državne potpore posvećene izoliranim, udaljenim ili perifernim regijama u Uniji;
21. naglašava poteškoće koje je pandemija stvorila u ugostiteljskoj industriji Unije; cijeni pomoć usmjerenu na taj sektor;
22. ističe da je važno da Komisija i države članice pokrenu plan za razdoblje nakon pandemije bolesti COVID-19 kako bi se postupno ukinula javna potpora koja se pruža u svjetlu pandemije te bolesti, uz državne potpore kojima se ne narušava tržište i koje su bolje usmjerene, kako se ne bi poremetili gospodarski oporavak, konkurentnost i rast te kako bi se osigurala visokokvalitetna radna mjesta; ističe da je znatan iznos državnih potpora dodijeljen za potporu poduzećima kako bi se ublažile posljedice mjera za suzbijanje pandemije; naglašava da je tijekom tog procesa potrebno uzeti u obzir dinamiku unutarnjeg tržišta kada velike države članice mogu pružiti više državnih potpora od manjih država članica, što može dovesti do fragmentacije jedinstvenog tržišta;
23. napominje da su mjere potpore odobrene tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 bile izvanredne i nužne u svjetlu dosad nezabilježene zdravstvene i gospodarske krize, ali da ta izvanredna razina javne potpore ne smije postati nova uobičajena razina;
24. naglašava potrebu da se u planu za razdoblje nakon pandemije bolesti COVID-19 uzmu u obzir mala i srednja poduzeća iz ruralnih i manje razvijenih područja, kojima treba omogućiti pristup širim tržištima, te da se uklone prostorni problemi koji proizlaze iz geografskih nedostataka, s ciljem pružanja jednake potpore takvim MSP-ovima, jednakih mogućnosti i uravnoteženog razvoja na cijelom jedinstvenom tržištu;

Politika tržišnog natjecanja u području provedbe i globalizacije

25. ističe važnost očuvanja konkurentnosti europskih poduzeća u kontekstu sve većeg globalnog tržišnog natjecanja, težnje prema uzajamnosti i jamčenja poštenog tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu; napominje da je pri odlučivanju o definiciji mjerodavnog tržišta u slučajevima tržišnog natjecanja i kontrole koncentracija potrebno pažljivo analizirati međunarodno okruženje; poziva Komisiju da razvije uključivu i sveobuhvatnu perspektivu na relevantnom tržištu kako bi se europskim poduzećima pružila prilika za učinkovito natjecanje u globaliziranom okruženju; naglašava potrebu za jednakim uvjetima na globalnoj razini;
26. naglašava važnost strukturiranog globalnog dijaloga i suradnje u provedbi politike tržišnog natjecanja, posebno u pogledu pitanja državnih potpora;
27. pozdravlja nastojanja Komisije da poboljša provedbu pravila jedinstvenog tržišta iz Direktive o ispitivanju proporcionalnosti za regulirane struke⁽¹⁴⁾ pokretanjem postupaka zbog povrede prava; poziva države članice da pri donošenju nacionalnih propisa pravilno provedu ispitivanje proporcionalnosti; ističe da bi nedostatak odgovarajuće provedbe pravila EU-a o ispitivanju proporcionalnosti naposljetku mogao dovesti potrošače u nepovoljan položaj zbog previsokih cijena, ugroziti razvoj inovativnih usluga ili čak dovesti do slabijeg pristupa uslugama;

⁽¹³⁾ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

⁽¹⁴⁾ Direktiva (EU) 2018/958 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. lipnja 2018. o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se reguliraju profesije (SL L 173, 9.7.2018., str. 25.).

četvrtak, 5. svibnja 2022.

28. pozdravlja prijedlog Komisije o novoj uredbi o stranim subvencijama kako bi se ograničili potencijalno negativni učinci na jedinstveno tržište, uklonili nedostaci u provedbi, zaštitili interesi Unije i stvorili jednaki uvjeti za europska trgovačka društva i sva poduzeća koja su aktivna na unutarnjem tržištu korištenjem instrumenata prava tržišnog natjecanja EU-a i njihovih ključnih sastavnica; naglašava važnost promicanja europskog regulatornog okvira kojim se potiču strana ulaganja i poslovanje međunarodnih poduzeća u EU-u;

29. naglašava da bi se pravila EU-a o državnim potporama trebala primjenjivati na sva poduzeća aktivna na jedinstvenom tržištu; naglašava da bi Unija trebala ostati otvorena za izravna strana ulaganja i skreće pozornost na ciljne politike i ulaganja za vraćanje radnih mjesta i poticanje pozitivnih socijalnih i ekoloških vanjskih učinaka; poziva Komisiju da na dosljedan način provede revizije koncentracija, provjeru izravnih stranih ulaganja i kontrolu stranih subvencija;

30. napominje da nacionalne porezne politike i mjere mogu utjecati na naplatu poreza u drugim državama članicama; ponavlja da bi se oporezivanje ponekad moglo koristiti za dodjelu neizravne državne potpore, čime bi se stvorili nejednaki uvjeti na unutarnjem tržištu te stoga naglašava da je Komisija preporučila da države članice ne dodjeljuju financijsku potporu poduzećima povezanim s poreznim oazama; podsjeća na poziv Vijeća Komisiji da razmotri kako riješiti negativne učinke koji proizlaze iz sudjelovanja ponuditelja koji se koriste poreznim oazama u svrhu izbjegavanja plaćanja poreza;

31. podsjeća da je prema rezultatima empirijske analize provedene u okviru studije OECD-a iz 2021. moguće da je financiranje po povlaštenim stopama pridonijelo prekomjernim kapacitetima u nekoliko sektora te da se čini da su subvencije negativno povezane s produktivnošću poduzeća; napominje da su nalazi OECD-a doveli i do znatne zabrinutosti zbog nedostatka transparentnosti u pogledu financiranja po povlaštenim stopama; smatra da bi se EU trebao usmjeriti na učinkovito ublažavanje tih negativnih posljedica stranih subvencija na unutarnjem tržištu, s obzirom na moguće negativne učinke regulacije, uključujući administrativno i regulatorno opterećenje, mjere odmazde i učinak na ulaganja i rast;

32. poziva Komisiju da nastavi strogo i nepristrano provoditi politiku tržišnog natjecanja, istodobno težeći kontinuiranom konstruktivnom dijalogu i suradnji u pogledu ključnih tehnoloških i gospodarskih pitanja s partnerima istomišljenicima i zainteresiranim stranama; ističe važnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u očuvanju tržišta i osiguravanju jednakih uvjeta za sve tijekom pandemije bolesti COVID-19; naglašava njihovu veću ulogu u pitanjima povezanim s ekonomijom platformi;

33. pozdravlja pokretanje Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a (TTC) i dijaloga o zajedničkoj politici tržišnog natjecanja, koje će nastojati produbiti gospodarske i transatlantske odnose utemeljene na zajedničkim vrijednostima; primjećuje da se promjena pravila EU-a u odnosu na poduzeća koja posluju na digitalnim platformama odražava u usporedivim zakonodavnim inicijativama i pojedinačnim istragama u SAD-u;

34. naglašava da namjenski sporazumi o suradnji s trećim zemljama u području politike tržišnog natjecanja mogu smisleno doprinijeti njezinoj učinkovitosti i prepoznaje važnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u provedbi i osiguravanju primjene politike tržišnog natjecanja EU-a;

Politika tržišnog natjecanja i državne potpore za nove izazove

35. pozdravlja pregovarački mandat Parlamenta o Aktu o digitalnim tržištima usvojenom na plenarnoj sjednici i naglašava da je Parlament spreman raditi na ubrzanom završetku pregovora o tom Aktu i stupanju na snagu novih pravila;

36. poziva Komisiju da osigura neometanu i brzu provedbu novih regulatornih mjera, osiguravajući pritom sinergije i izbjegavajući preklapanje s postojećim i budućim mjerama ili njihovo udvostručavanje;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

37. poziva Komisiju da osigura brzo i transparentno delegiranje regulatornih i provedbenih zadaća u okviru svojih službi kako bi se uklonile neučinkovitosti i administrativno opterećenje; ponavlja da ograničeni pristup relevantnim podacima može ometati ulazak sudionika na tržište; naglašava da se zbog digitalne transformacije povećava potreba za prilagodbom provedbe politike tržišnog natjecanja; naglašava da je potrebno osigurati posebno stručno znanje o digitalnim pitanjima; u tom pogledu poziva Komisiju da dodijeli dostatne i odgovarajuće ljudske i financijske resurse za organiziranje provedbe Akta o digitalnim tržištima; smatra da bi bolja koordinacija i provedba uključivanjem novog instrumenta u trenutni okvir tržišnog natjecanja trebala koristiti komplementarnim protumonopolskim predmetima i predmetima povezanim s Aktom o digitalnim tržištima na nacionalnoj razini ili razini EU-a;

38. poziva Komisiju da poboljša transparentnost postupka evaluacije državnih potpora, koji bi trebao uključivati jasna obrazloženja, opis državne potpore i mjerljive pokazatelje koji omogućuju ex post praćenje i evaluaciju; stoga naglašava da je potrebno ex post praćenje učinkovite provedbe prihvaćenih slučajeva državne potpore; smatra da bi trebalo objaviti i rezultate faze savjetovanja;

39. pozdravlja nedavnu presudu Općeg suda EU-a⁽¹⁵⁾ kojom se potvrđuje ocjena Komisije u pogledu zlorabe dominantnog položaja na tržištu i koja služi kao dokaz i primjer učinkovite primjene tradicionalnih pravila EU-a o tržišnom natjecanju u kontekstu digitalnog gospodarstva, posebno u pogledu Akta o digitalnim uslugama i interakcije globalnih digitalnih platformi s drugim europskim poduzećima; prima na znanje dugotrajan pravni postupak u protumonopolskim predmetima⁽¹⁶⁾ i očekuje da će novi alati dostupni u okviru Akta o digitalnim tržištima pomoći u bržem rješavanju ponašanja štetnog za tržišno natjecanje;

40. pozdravlja reviziju instrumenata prava tržišnog natjecanja EU-a kako je navedeno u Komunikaciji Komisije od 18. studenoga 2021.; podsjeća, međutim, da to ne bi trebalo isključiti razvoj novih alata ako su potrebni i da bi trebalo bolje iskoristiti postojeće alate; smatra da bi procjene tržišnog natjecanja trebalo prilagoditi provedbi politike tržišnog natjecanja EU-a i promjenjivoj dinamici tržišta;

41. pozdravlja odlučnost Komisije da riješi problem nepoštenih uvjeta kako bi se podržala transparentnost cijena i izbjegle nepoštene i nerazumne poslovne prakse; skreće pozornost na sve veću učestalost izrabljivačkih praksi i praksi isključivanja, kao što je davanje prednosti vlastitim proizvodima i uslugama;

42. podsjeća na preporuke⁽¹⁷⁾ Revizorskog suda, prema kojima bi Komisija trebala primjenjivati proaktivniji pristup tako da na dosljedan i ekonomičan način prikuplja i obrađuje informacije relevantne za tržište i bira predmete za ispitivanje na temelju jasno ponderiranih kriterija, na primjer primjenom sustava bodovanja; ističe da je u skladu s preporukama Revizorskog suda u novim pravilima potrebno poboljšati izvješćivanje o rezultatima provedbenih mjera umjesto usmjeravanja na izvješćivanje o aktivnostima;

43. podsjeća da bi ponašanje kojim se nastoji ostvariti dobit trebalo biti prihvaćeno i da se ne bi trebalo pretpostavljati da je ono protutržišno bez objektivnog razloga utemeljenog na činjenicama; podsjeća da je protutržišno ponašanje zabranjeno, a hiperkonkurentno ponašanje nije; ističe činjenicu da posebna ponuda koja privlači mnogo potrošača zbog svoje praktičnosti sama po sebi nije dovoljna osnova za zabrinutost; poziva Komisiju da razlikuje ta ponašanja u svrhu provedbe protumonopolskih pravila;

44. pozdravlja aktualnu reviziju pravila o državnim potporama čiji je cilj osigurati dosljednost s utvrđenim i novim regulatornim načelima koja su relevantna za dvostruku tranziciju;

45. naglašava da Komisija ocjenjuje slučajeve državne potpore na pojedinačnoj osnovi i ističe da bi trebalo povećati transparentnost postupka evaluacije predmeta u vezi s državnim potporama; priznaje da su važni projekti od zajedničkog europskog interesa bitan alat s obzirom na jasno i dobro dokumentirano postojanje tržišnih nedostataka; ponavlja da bi se državne potpore koje se dodjeljuju takvim projektima u pravilu trebale iskoristiti za istraživanje i razvoj;

⁽¹⁵⁾ Presuda Općeg suda od 10. studenoga 2021., *Google i Alphabet v. Komisija*, T-612/17, ECLI:EU:T:2021:763.

⁽¹⁶⁾ *Ibid.*

⁽¹⁷⁾ Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 24/2020, *Kontrola koncentracija i protumonopolski postupci u EU-u koje provodi Komisija: potrebno je povećati nadzor nad tržištem*, 19. studenoga 2020.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

46. prima na znanje planiranu reviziju pripadajućih dijelova Uredbe o općem skupnom izuzeću ⁽¹⁸⁾;

47. prima na znanje nove smjernice Komisije o pravilima o državnim potporama u području klime, zaštite okoliša i energetike (CEEAG) i njezine napore da se ojačaju smjernice iz 2014. kako bi ih se uskladilo s europskim zelenim planom te podržava donošenje novih smjernica za uravnoteženje ekonomske i ekološke održivosti; smatra da su ekološki održive državne potpore ključne za postizanje ciljeva EU-a u području klime, energije i zaštite okoliša, uz istodobno osiguravanje pravedne tranzicije; tvrdi da su javna i privatna ulaganja u tehnologije potrebne za zelenu tranziciju ključna za ostvarenje europskog zakona o klimi, a posebno za razvoj revolucionarnih inovativnih rješenja i relevantnih naprednih tehnologija potrebnih za postizanje cilja klimatske neutralnosti; naglašava da će razina ambicija paketa „Spremni za 55 %” zahtijevati da neki konkretni energetske sektori dobiju određenu razinu javne potpore kako bi se mogli nositi s tranzicijom;

48. poziva na to da se u smjernicama vodi računa o onima koji trpe zbog povećanja troškova energije, imajući na umu lančani učinak na gospodarstvo EU-a i njegovu vanjsku konkurentnost te socioekonomski učinak koji će porast cijena energije i gotove robe imati na građane EU-a;

49. pozdravlja novo poglavlje CEEAG-a o potpori za rano zatvaranje aktivnosti povezanih s ugljenom, naftnim škrljencem i tresetom; ističe da je postupno ukidanje ugljena jedan od najvažnijih pokretača dekarbonizacije i podsjeća na svoju rezoluciju od 20. listopada 2021. u kojoj je pozvao na uvođenje jasnih zaštitnih mjera u postupno ukidanje fosilnih goriva te je naglasio da bi te zaštitne mjere mogle uključivati obvezne datume zatvaranja; nadalje, podsjeća da se u toj rezoluciji navodi da pravila o državnim potporama ne bi smjela uzrokovati učinke ovisnosti o emisijama stakleničkih plinova ili im doprinostiti ili stvarati neupotrebljivu imovinu te traži od Komisije da prati i primjenjuje mjere za izbjegavanje učinaka ovisnosti kada je to moguće na način koji je u potpunosti u skladu s klimatskim ciljevima Unije, uz istodobnu zaštitu oporavka od krize uzrokovane bolešću COVID-19, otvaranja radnih mjesta u EU-u i konkurentnosti;

50. smatra da je uključivanje zelenih i digitalnih strategija ključno za potporu tranziciji EU-a; poziva Komisiju da uključi taj pristup u buduće uvjete za državne potpore u okviru svoje ocjene Uredbe o *de minimis* potporama po isteku ⁽¹⁹⁾; napominje da bi se gornje granice *de minimis* mogle preispitati, uzimajući u obzir ekonomsku stvarnost s kojom se suočavaju države članice, te istodobno priznaje ciljeve koje treba ostvariti u području okoliša, energetike i digitalne tranzicije;

51. zabrinut je zbog toga što se povezanost otočnih, perifernih i udaljenih regija u EU-u praktički prekida izvan sezone, na štetu stanovnika i poduzeća u tim regijama; poziva Komisiju da posveti dužnu pozornost odlukama o državnim potporama u pogledu povezanosti otočnih, perifernih i udaljenih regija EU-a, osobito zato što su one posebno teško pogođene pandemijom;

52. poziva na oprez u konsolidaciji zrakoplovne industrije EU-a, s obzirom na goleme iznose državnih potpora odobrenih određenim zračnim prijevoznicima EU-a, kako bi se zajamčilo da zračni prijevoznici neće moći eliminirati ili preuzeti manje konkurente u EU-u;

53. primjećuje da na određenim tržištima financijskih podataka djeluje više dobavljača i, iako niti jedan od njih nema dominantan tržišni udio, tržišno natjecanje je i dalje na niskoj razini; napominje da su se mjere za jačanje tržišnog natjecanja na tom tržištu pokazale nedostatnima;

54. uviđa da bi resursi dodijeljeni Glavnoj upravi za tržišno natjecanje Komisije (DG COMP) trebali odgovarati njezinom povećanom obujmu posla i rasponu zadataka; smatra da je potrebno osigurati posebno stručno znanje u kontekstu digitalnog gospodarstva;

⁽¹⁸⁾ SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

⁽¹⁹⁾ SL L 352, 24.12.2013., str. 1.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

55. naglašava da metaverse podliježe relevantnim zakonodavnim okvirima, kao što su okvir za privatnost i zaštitu podataka, digitalno zakonodavstvo i okvir tržišnog natjecanja; u tom pogledu poziva Komisiju da aktivno zajamči da poduzeća i subjekti koji rade na metaversu i u njemu poštuju navedene zakonodavne okvire;

56. žali zbog prethodnih „ubojitih preuzimanja” koja nisu bila obuhvaćena područjem primjene Uredbe EZ-a o koncentracijama⁽²⁰⁾;

Koncentracije

57. potiče Komisiju da pojača napore kako bi ispunila svoju obvezu revidiranja obavijesti o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava EU-a u području tržišnog natjecanja; napominje da je Komisija objavila poziv na očitovanje o reviziji i ažuriranju svoje obavijesti o utvrđivanju tržišta; naglašava da bi tu reviziju trebalo ažurirati i prilagoditi kako bi odražavala povećano globalno tržišno natjecanje, buduće stanje tržišnog natjecanja i dvostruku tranziciju, uključujući promjenjive tržišne značajke ekosustava digitalnog tržišta, višestrana tržišta, važnost podataka i tržišta na kojima je cijena jednaka nuli;

58. podsjeća da su podaci izvor znatne ekonomske moći i utjecaja i smatra da bi pri definiranju digitalnih tržišta trebalo uzeti u obzir nenovčane faktore;

59. poziva Komisiju da razmotri mogućnost revidiranja smjernica za koncentracije kako bi se uzeli u obzir izazovi industrijske konkurentnosti EU-a; pozdravlja ulogu Jedinice za prioritete i stratešku koordinaciju pri Glavnoj upravi za tržišno natjecanje Komisije (DG COMP) u korištenju stručnosti svih glavnih uprava Komisije tijekom istrage predmeta od strane Glavne uprave za tržišno natjecanje; vjeruje da bi se stručnost industrijske i sektorske strategije Komisije mogla ojačati kao potpora istražnim timovima Glavne uprave za tržišno natjecanje kako bi se utvrdila izvedivost i posljedice pravnih lijekova s obzirom na prioritete Komisije;

60. prepoznaje doprinos Uredbe EZ-a o koncentracijama pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i poziva Komisiju da nastavi promicati i provoditi njezina temeljna načela;

61. naglašava da cijena nije uvijek sveobuhvatni parametar za utvrđivanje tržišta u digitalnom gospodarstvu; ističe da na digitalnim tržištima na kojima je cijena jednaka nuli potrošači pristupaju proizvodima i uslugama u zamjenu za svoje podatke te su zauzvrat izloženi profiliranju i oglašavanju u kojima su funkcionalnosti kao što su kvaliteta, privatnost, obrada podataka i pozornost prikladniji parametri; podsjeća da ispitivanje povezano s cijenama nije jedina metoda dostupna Komisiji pri utvrđivanju mjerodavnog tržišta proizvoda;

62. naglašava da su tehnološka sredstva i prikupljanje osobnih podataka potrebni za personalizaciju na internetu i cjenovnu diskriminaciju opsežni te da se razvijaju brzo i teško ih je otkriti; podsjeća da internetska tržišta, platforme i društveni mediji mogu upotrebljavati tehnike analitike podataka i profiliranja kako bi poboljšali učinkovitost oglašavanja na razini pojedinačnih potrošača, personalizirali poredak ponuda ili promijenili cijene kako bi odražavale trošak prilagođavanja usluga pojedinačnim kupcima;

63. ponovno potvrđuje da su podaci ključni kada je riječ o digitalnom tržištu; stoga poziva Komisiju da na najbolji način iskoristi Akt o digitalnim tržištima i da osmisli dodatne zakonodavne prijedloge, na isti način kao i za Akt o podacima;

64. prihvaća smjernice Komisije o određenim aspektima članka 22. Uredbe EZ-a o koncentracijama; međutim, izražava zabrinutost zbog činjenice da ta inicijativa možda neće biti dovoljna za prilagodbu Uredbe potrebama modernih poslovnih modela, kao što su „ubojita preuzimanja” koja mogu ugroziti inovacije; poziva Komisiju da pojasni praktičnu primjenu svojih smjernica kako bi se osiguralo da njima mogu upravljati i nacionalna tijela i stranke koje se spajaju;

65. poziva Komisiju da preispita svoja pravila o koncentraciji i pripajanju kada je u pitanju procjena osobnih podataka; posebno poziva Komisiju da imovinu osobnih podataka u potpunosti razmotri i procjenjuje na isti način kao i svu drugu tradicionalnu fizičku imovinu kada odlučuje o digitalnim koncentracijama i pripajanjima; potiče Komisiju da zauzme šire

⁽²⁰⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 24, 29.1.2004., str. 1.).

četvrtak, 5. svibnja 2022.

stajalište prilikom ocjenjivanja digitalnih koncentracija i procjene učinka koncentracije podataka; napominje da pripajanje ciljanih subjekata s određenim resursima podataka može dovesti do koncentracije nadzora nad vrijednim resursima podataka bez mogućnosti replikacije i rezultirati boljim pristupom podacima za stranke koje se spajaju nego za njihove konkurente; naglašava da konsolidacija podataka koncentracijom može ojačati dominantan položaj ili omogućiti stjecatelju da iskoristi tržišnu snagu, a ponekad može potaknuti zabrinutost u pogledu uskraćivanja pristupa tržištu;

66. poziva Komisiju da se nadoveže na postojeće inicijative za povećanje suradnje između tijela za suzbijanje monopola i zaštitu privatnosti podataka kako bi se kontrolirala zlouporaba korporativnih podataka i spriječilo poduzeća da se koriste podacima potrošača za ostvarenje nepoštene konkurentske prednosti;

67. posebno primjećuje da pragovi prometa možda neće biti prikladni za otkrivanje svih slučajeva koje bi tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala preispitati u slučajevima koncentracije;

68. navodi da bi nacionalna tijela trebala moći koristiti informacije dobivene primjenom članka 12. Akta o digitalnim tržištima kako bi zatražila ispitivanje koncentracije u skladu s člankom 22. Uredbe o koncentracijama;

Borba protiv monopola i karteli

69. podržava opsežnu reviziju postojećeg režima vertikalnih sporazuma, prilagodbu pravila „sigurne luke” i usvajanje pravila za potrebe e-trgovine i poslovanja na platformama kako bi se spriječila tržišna ograničenja koja proizlaze iz dvojnih učinaka tih sporazuma, osiguravajući pritom usklađenost s trenutno formuliranim pravilima o digitalnim tržištima;

70. posebice smatra da su proteklih godina protumonopolski postupci trajali predugo, usporavali su prijeko potrebne odluke te su stoga negativno utjecali na učinkovitost provedbe prava tržišnog natjecanja, posebno u slučaju brzorastućih digitalnih tržišta; stoga ističe da su Akt o digitalnim tržištima, kao i protumonopolski postupci, iznimno potrebni;

71. prima na znanje da je Komisija pokrenula protumonopolske istrage o mogućem ponašanju protivnom tržišnom natjecanju u sektoru tehnologije internetskog oglašavanja; predlaže da Komisija provede analizu tržišta tog sektora u EU-u kako bi istražila pitanja koja utječu na tržišno natjecanje;

72. napominje da će se potrošački sektor interneta stvari u nadolazećim godinama znatno proširiti, ali uviđa da u tom sektoru i dalje postoje nedostaci, kao što je nedostatak interoperabilnosti, što bi moglo smanjiti tržišno natjecanje i izbor potrošača; poziva Komisiju da pripremi temeljitu analizu takvih mogućih učinaka na unutarnje tržište, uključujući analizu troškova i koristi za svaku regulatornu intervenciju; pozdravlja Komisijinu sektorsku istragu interneta stvari i poziva je da, po potrebi, poduzme daljnje mjere u pogledu standarda, prenosivosti podataka i pristupa podacima;

73. i dalje je duboko zabrinut zbog dalekosežne koncentracije u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima Europske unije; ponovo poziva Komisiju da hitno provede detaljnu analizu opsega i učinka nabavnih saveza i tako posebnu pozornost posveti jamčenju poštenog tržišnog natjecanja i veće transparentnosti u trgovačkim praksama supermarketa i hipermarketa, posebno kada takve prakse utječu na vrijednost robne marke i izbor proizvoda ili kada ograničavaju inovacije ili usporedivost cijena;

74. napominje da Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću⁽²¹⁾ i povezane vertikalne smjernice⁽²²⁾ nisu na odgovarajući način prilagođene nedavnim kretanjima na tržištu, posebno rastu internetske prodaje i internetskih platformi; također napominje da Komisija trenutno radi na svojem prijedlogu za bolju prilagodbu Uredbe i smjernica; ističe da postoje

⁽²¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 330/2010 od 20. travnja 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja (SL L 102, 23.4.2010., str. 1.).

⁽²²⁾ SL C 130, 19.5.2010., str. 1.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

razlozi za zabrinutost u pogledu sektora trajne robe, u kojemu se proizvođači izravno natječu s distribucijskom mrežom izmjenom ugovornih uvjeta odnosa vertikalne distribucije, čime se distributere stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, a mala i srednja poduzeća odvrću s tržišta; naglašava da digitalizacija sektora trajne robe također izaziva zabrinutost u pogledu tržišnog natjecanja; traži od Komisije da osigura da se pri svim budućim revizijama uzme u obzir zlouporaba sporazuma o selektivnoj distribuciji, označavanja i drugih mjera za sprečavanje kupnje, distribucije i preprodaje robe preko granica;

75. smatra da bi ustrajanje na razlici između održavanja preprodajne cijene, narušavanja tržišta i minimalne oglašene cijene, koja bi mogla biti dopuštena u određenim okolnostima i uvjetima, kako je utvrđeno u nacrtu smjernica revizije Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću (VBER), moglo biti alat za potporu MSP-ovima u preživljavanju u uvjetima agresivne cjenovne konkurencije na internetskim tržištima; u tu svrhu traži od Komisije da u smjernicama pojasni uvjete pod kojima minimalna oglašena cijena nije isto što i održavanje preprodajne cijene;

76. ponavlja svoj poziv Komisiji da riješi problem negativnog učinka teritorijalnih ograničenja opskrbe na tržišno natjecanje u cilju postizanja potpuno funkcionalnog jedinstvenog tržišta i iskorištavanja njegovih potencijalnih koristi za potrošače; ponavlja da do teritorijalnih ograničenja u opskrbi može doći zbog različitih praksi kao što su odbijanje opskrbe, prijetnja da će se prestati opskrbljivati određeni distributer, ograničavanje količine dostupne za prodaju, neobjašnjeno razlikovanje raspona proizvoda i cijena među državama članicama EU-a ili ograničavanje jezičnih mogućnosti za pakiranje proizvoda;

77. podsjeća na svoj prethodni poziv Komisiji da prati i ukloni svako neopravdano geografsko blokiranje ili druge prepreke prekograničnoj internetskoj prodaji koje i dalje postoje, kako je utvrđeno u prvom kratkoročnom preispitivanju Uredbe o geografskom blokiranju⁽²³⁾; prima na znanje pokretanje dijaloga s dionicima u tom kontekstu;

78. naglašava važnost suradnje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje (ECN); ističe da je njihov doprinos provedbi temelj Akta o digitalnim tržištima u njegovu sadašnjem obliku; poziva Komisiju da temeljito ocijeni provedbu Direktive (EU) 2019/1⁽²⁴⁾; pozdravlja prenošenje Direktive (EU) 2019/1 u nacionalno pravo u državama članicama, čime se nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlašćuju da učinkovitije provode politiku tržišnog natjecanja; naglašava da će ojačani kapaciteti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u pogledu istraga i donošenja odluka, kao i dostatne razine ljudskih i financijskih resursa, omogućiti bolju neovisnu i nepristranu provedbu pravila tržišnog natjecanja; preporučuje da se poveća analitički kapacitet tih nacionalnih tijela kako bi im se omogućilo bolje rješavanje problema koji proizlaze iz provedbe prava tržišnog natjecanja na digitalnim tržištima; nadalje preporučuje da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje surađuju na dijeljenju najboljih praksi i surađuju s drugim nadležnim tijelima kako bi zauzela multidisciplinarni pristup uklanjanju prepreka u provedbi jer protutržišno ponašanje također može utjecati na područja zaštite podataka ili prava o zaštiti potrošača;

79. naglašava važnost jamstava neovisnosti nacionalnih nadzornih tijela i tijela nadležnih za tržišno natjecanje te ponavlja sve veću potrebu za osiguravanjem učinkovitijih kanala komunikacije, informiranja i suradnje na razini EU-a; u tom pogledu naglašava potrebu da se tim tijelima osiguraju potrebni ljudski, financijski i tehnološki resursi kako bi pravilo izvršavali zadatke; naposljetku ističe važnost zadržavanja najstrožih zahtjeva transparentnosti i neovisnosti u pogledu mandata tih tijela, od mehanizama imenovanja do pravila za pristup informacijama;

80. naglašava da provedba mora ostati neovisna i imati koristi od učinkovitih alata za provjeru i odgovarajuće kvalificiranog osoblja kako bi se učinkovito rješavao sve veći broj zahtjevnijih slučajeva;

81. podsjeća da nije bilo moguće provesti detaljnu analizu Direktive 2014/104/EU⁽²⁵⁾ zbog kašnjenja u prenošenju i nedostatka relevantnih informacija o sudskim predmetima; međutim, poziva Komisiju da kontinuirano prati provedbu Direktive i objavljuje rezultate analize;

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata, SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1.

⁽²⁴⁾ SL L 11, 14.1.2019., str. 3.

⁽²⁵⁾ SL L 349, 5.12.2014., str. 1.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

82. smatra da bi Parlament trebao imati aktivnu ulogu u političkoj raspravi o politici tržišnog natjecanja; napominje da bi Parlament, kao promatrač, trebao biti više uključen u rad radnih i stručnih skupina, kao što je Međunarodna mreža za tržišno natjecanje i OECD, kako bi se stekao više saznanja o tom području i ostao u toku s razvojem događanja te bio bolje pripremljen za svoju ulogu suzakonodavca; naglašava da bi Parlament trebao sudjelovati na Tjednima tržišnog natjecanja EU-a i drugim sastancima na koje su pozvani predstavnici država članica; napominje da je Radna skupina za tržišno natjecanje korisno sredstvo za poticanje razmjena između Europskog parlamenta i Glavne uprave za tržišno natjecanje;

83. osuđuje neizazvanu i neopravdanu agresiju Rusije na Ukrajinu; pozdravlja izvanredne mjere koje EU uvodi kako bi pomogao ukrajinskom narodu; podržava mjere usmjerene na nevladine organizacije i poduzeća koja pomažu izbjeglicama koje bježe u Uniju iz ratom pogođenih zemalja;

84. poziva Komisiju da pomno prati situaciju i da po potrebi iskoristi potrebnu fleksibilnost okvira EU-a za državne potpore kako bi se državama članicama omogućilo da pruže potporu poduzećima i sektorima koji su najteže pogođeni aktualnom ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu i na koje će negativno utjecati sankcije nametnute Rusiji;

o

o o

85. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, nacionalnim parlamentima država članica te nacionalnim i, ako je primjenjivo, regionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0203

Prijetnje stabilnosti, sigurnosti i demokraciji u zapadnoj i saheljskoj Africi**Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o prijetnjama stabilnosti, sigurnosti i demokraciji u zapadnoj i saheljskoj Africi (2022/2650(RSP))**

(2022/C 465/12)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 16. rujna 2020. o sigurnosnoj suradnji EU-a i Afrike u području Sahela, zapadnoj Africi i Rogu Afrike ⁽¹⁾ te od 25. ožujka 2021. naslovljenu „Nova strategija EU-a i Afrike: partnerstvo za održiv i uključiv razvoj” ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. svibnja 2021. o stanju u Čadu ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenoga 2021. o kršenju ljudskih prava od strane privatnih vojnih i zaštitarskih društava, posebno grupe Wagner ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 17. veljače 2022. naslovljene „Provedba zajedničke sigurnosne i obrambene politike – godišnje izvješće za 2021.” ⁽⁵⁾ i „Provedba zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2021.” ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2022. o ruskoj agresiji na Ukrajinu ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir 41. sastanak Zajedničke parlamentarne skupštine Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP) i EU-a održan u Strasbourgu (Francuska) od 1. do 3. travnja 2022.,
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. godine,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.,
- uzimajući u obzir Protokol Gospodarske zajednice zapadnoafričkih država (ECOWAS-a) o demokraciji i dobrom upravljanju,
- uzimajući u obzir Program Afričke unije (AU) do 2063.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima narodâ,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o demokraciji, izborima i upravljanju,
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv korupcije koja je stupila na snagu 14. prosinca 2005.,
- uzimajući u obzir Sporazum o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane, potpisan u Cotonouu 23. lipnja 2000. ⁽⁸⁾ („Sporazum iz Cotonoua”) te njegove izmjene iz 2005. i 2010. ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ SL C 385, 22.9.2021., str. 24.

⁽²⁾ SL C 494, 8.12.2021., str. 80.

⁽³⁾ SL C 15, 12.1.2022., str. 166.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0482.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0040.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0039.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0052.

⁽⁸⁾ SL L 317, 15.12.2000., str. 3.

⁽⁹⁾ SL L 287, 4.11.2010., str. 3.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir Program održivog razvoja do 2030. i UN-ove ciljeve održivog razvoja, a posebno cilj br. 16 o promicanju pravednih, mirnih i uključivih društava za održivi razvoj,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 9. ožujka 2020. naslovljenu „Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom” (JOIN(2020)0004),
- uzimajući u obzir Strategiju za sigurnost i razvoj sahelske skupine zemalja G5 (sahelska skupina G5) iz rujna 2016., Okvir za integrirane prioritetne mjere iz veljače 2020., Savez za Sahel i Partnerstvo za sigurnost i stabilnost u Sahelu,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu članova Europskog vijeća i država članica sahelske skupine G5 od 28. travnja 2020.,
- uzimajući u obzir zajedničko priopćenje s drugog sastanka ministara vanjskih poslova Afričke unije (AU) i EU-a održanog 25. i 26. listopada 2021.,
- uzimajući u obzir konferenciju o Sahelu održanu u Parizu 17. veljače 2022.,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu sa šestog sastanka na vrhu Afričke unije i EU-a održanog 17. i 18. veljače 2022.,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 21. veljače 2022. o produljenju i jačanju provedbe koncepta koordinirane pomorske prisutnosti u Gvinejskom zaljevu,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (ZVSP) 2020/253 od 25. veljače 2020. o izmjeni Odluke (ZVSP) 2018/906 o produljenju mandata posebnog predstavnika Europske unije za Sahel ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 2590 (2021.) od 30. kolovoza 2021. o produljenju sankcija uvedenih Rezolucijom Vijeća sigurnosti 2374 (2017.) i produljenju mandata Panela stručnjaka za Mali do 30. rujna 2022.,
- uzimajući u obzir izvješće glavnog tajnika Vijeća sigurnosti UN-a od 11. studenoga 2021. o zajedničkim snagama sahelske skupine G5,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Opće skupštine UN-a A/ES-11/1 od 1. ožujka 2022. o agresiji na Ukrajinu,
- uzimajući u obzir Program UN-a za žene, mir i sigurnost,
- uzimajući u obzir priopćenje Vijeća Afričke unije za mir i sigurnost od 31. siječnja 2022. o stanju u Burkini Fasu,
- uzimajući u obzir komunikaciju predsjednika Komisije Afričke unije od 6. kolovoza 2021. nakon terorističkih napada na Burkinu Faso, Mali, Niger i Čad,
- uzimajući u obzir komunikaciju predsjednika Komisije Afričke unije od 24. siječnja 2022. o stanju u Burkini Fasu,
- uzimajući u obzir izvanredni sastanak na vrhu Tijela čelnika država i vlada ECOWAS-a od 3. veljače 2022. o političkoj situaciji u Burkini Fasu, Gvineji i Maliju,
- uzimajući u obzir izjavu potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josepa Borrella od 26. siječnja 2022. o Burkini Fasu,

⁽¹⁰⁾ SL L 209, 14.6.2021., str. 1.

⁽¹¹⁾ SL L 54 I, 26.2.2020., str. 9.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir rezoluciju Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a donesenu 21. lipnja 2017. o sigurnosnoj situaciji u sahelosaharskoj regiji,
 - uzimajući u obzir rezolucije Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a od 11. ožujka 2021. o demokraciji i poštovanju ustava u zemljama EU-a i AKP-a, od 28. rujna 2021. o ulozi koju parlamenti mogu imati u jačanju međunarodne sigurnosti te od 21. studenoga 2019. o utjecaju društvenih medija na upravljanje, razvoj, demokraciju i stabilnost,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da su u pogođenim regijama sve veće prijetnje od siromaštva, nedostatak pristupa osnovnim socijalnim uslugama, klimatske promjene, terorističke naoružane skupine, porast nasilja među zajednicama nad zemljištem i resursima, nesigurnost opskrbe hranom, raseljavanje ljudi i rodno uvjetovano nasilje doveli do složenog konteksta nestabilnosti i nesigurnosti;
- B. budući da Sahel i zapadna Afrika imaju ključnu ulogu kada je riječ o sigurnosti i stabilnosti cijelog afričkog kontinenta; budući da se sigurnosna situacija u tim regijama znatno pogoršala tijekom posljednjih godina, što predstavlja prijetnju regionalnoj i međunarodnoj stabilnosti; budući da je od pada Gadafijeva režima u Libiji 2011. nasilje u Sahelu u porastu te je zbog toga ta regija jedna od onih koje su najviše pogođene većom raširenošću nezakonitog malog oružja; budući da je Sahel jedna od najsiriromašnijih regija u svijetu;
- C. budući da je 2013. na zahtjev malijske vlade francuska vojska pokrenula operaciju Serval kako bi sa sjevera Malija istjerala džihadiste i druge vojne pobunjeničke skupine, koje su počele prodirati u središte Malija; budući da je francuska vojska uspješno ispunila cilj te misije;
- D. budući da su posljednjih godina pokrenute brojne međunarodne misije i inicijative, uključujući višedimenzionalnu integriranu misiju UN-a za stabilizaciju u Maliju (MINUSMA) 2013., misiju Europske unije za izgradnju kapaciteta u Nigeru 2012., misiju Europske unije za osposobljavanje u Maliju 2013., misiju Europske unije za izgradnju kapaciteta u Maliju 2014., operaciju Barkhane 2014., sahelsku skupinu G5 2014., zajedničke snage sahelске skupine G5 2017., Savez za Sahel 2017., Koaliciju za Sahel 2020. i operativnu skupinu Takuba 2020.; budući da su tijekom posljednjeg desetljeća afričke sigurnosne institucije rasporedile na tisuće članova osoblja u mirovne operacije na tom kontinentu; budući da tim intervencijama još uvijek nedostaje kapaciteta za rješavanje sigurnosnih izazova u regiji;
- E. budući da je tijekom borbe za sigurnost Sahela ubijeno više od 200 pripadnika mirovnih snaga UN-a i više od 50 francuskih vojnika u misijama Serval i Barkhane, kao i brojni afrički vojnici; budući da su brojni europski vojnici i vojnici UN-a ranjeni dok su bili razmješteni u toj regiji;
- F. budući da je unatoč brojnim mirovnim naporima zemalja Sahela i međunarodne zajednice stanje u toj regiji i dalje vrlo nestabilno; budući da su terorističke skupine, uključujući islamističke teroriste povezane s ISIL-om, kao što su Boko Haram i Islamska država u zapadnoafričkoj provinciji (ISWAP), povećale svoju prisutnost u regiji Sahela i zapadne Afrike te su odgovorne za masovna ubojstva, mučenja, seksualno nasilje, prisilne nestanke, pljačkanje i prisilna raseljavanja; budući da je 2020. zabilježen nagli porast ubojstava koja se pripisuju, među ostalim, islamističkom nasilju, pri čemu je, prema podacima Afričkog centra za strateške studije, evidentirano 4 250 smrtnih slučajeva; budući da je u sedam zemalja Sahela prisilno raseljeno više od 7,7 milijuna ljudi; budući da je u Sahelu trenutačno oko 3 milijuna interno raseljenih osoba;
- G. budući da su se humanitarne potrebe povećale zbog raznih i međusobno isprepletenih kriza; budući da 20 milijuna ljudi trenutačno treba hitnu humanitarnu pomoć u središnjem Sahelu; budući da se žene i djeca nalaze u posebno ranjivom položaju i posebno su pogođeni krizom;
- H. budući da se sigurnost, razvoj i zaštita temeljnih ljudskih prava međusobno podupiru te su potrebni za izgradnju trajnog mira; budući da će se takav održiv mir postići samo rješavanjem temeljnih uzroka nesigurnosti, uključujući siromaštvo, korupciju, glad i oskudicu resursa;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- I. budući da se priroda sigurnosnih izazova u zapadnoj Africi i Sahelu razlikuje među pojedinim zemljama; budući da ti izazovi uključuju aktivnosti terorističkih organizacija povezanih s međunarodnim džihadističkim mrežama, etničke i plemenske sukobe, konflikte zbog pristupa prirodnim resursima, izvansudske aktivnosti paravojnih postrojbi i sigurnosnih službi, oružane pobune, separatističke sukobe te političko i izborno nasilje;
- J. budući da su sigurnost Europe i Afrike međusobno usko povezane; budući da teroristi, oružane skupine, paravojne skupine i trgovci ljudima iskorištavaju niz složenih i isprepletenih izazova u regiji, kao što su siromaštvo, nedostatak pristupa osnovnim socijalnim uslugama, nesigurnost opskrbe hranom, krčenje šuma, uništavanje okoliša, slabe institucije, korupcija i nedostatak povjerenja u državu;
- K. budući da klimatske promjene imaju ozbiljne posljedice u toj regiji; budući da to može dovesti do daljnje destabilizacije; budući da postoji ozbiljan rizik pojave radikalizacije zbog gospodarske, socijalne i ekološke marginalizacije u zapadnoj Africi i Sahelu;
- L. budući da teret duga doprinosi ugrožavanju opće stabilnosti zemalja Sahela i zapadnoafričkih regija;
- M. budući da je pandemija bolesti COVID-19 dodatno oslabila kapacitet za rješavanje tih sigurnosnih izazova;
- N. budući da demokratsku konsolidaciju u zapadnoj i sahelskoj Africi dodatno ugrožavaju vojni državni udari, nedemokratske ustavne promjene, represija narodnih prosvjeda, restrikcije u pogledu slobode okupljanja, izražavanja i tiska te ograničenja nametnuta oporbenim strankama i političarima;
- O. budući da se, uz sigurnosne prijetnje, demokratska konsolidacija u zapadnoj i sahelskoj Africi dodatno narušava korupcijom, represijom narodnih prosvjeda i okupljanja, ograničenjima slobode izražavanja i medija, ograničenjima nametnutima oporbenim strankama i političarima, nepoštovanjem ograničenja trajanja predsjedničkog mandata i drugih ustavnih odredbi te izazovima u pogledu kapaciteta za osiguravanje uključivih i transparentnih izbora za raseljeno stanovništvo;
- P. budući da su EU, Afrička unija, ECOWAS i druge međunarodne organizacije u posljednjih 20 godina rasporedili misije za promatranje izbora diljem zapadnoafričkih i sahelskih zemalja; budući da su objavljena sveobuhvatna izvješća koja uključuju bitne preporuke za reforme, od kojih su samo neke provedene;
- Q. budući da su prema indeksu percepcije korupcije za 2021. razine korupcije u zapadnoj Africi neujednačene, pri čemu su Cabo Verde i Senegal među državama s najboljim rezultatima u antikorupcijskim reformama, dok Liberija, Mali i Nigerija pripadaju državama s najlošijim rezultatima;
- R. budući da su povećani sigurnosni izazovi i nezadovoljstvo javnosti vladama i međunarodnom zajednicom doveli do niza javnih prosvjeda u kojima se poziva na daljnje vladine reforme i poboljšanje sigurnosne situacije; budući da se već dugo čuju optužbe za korupciju i nepotizam usmjerene protiv regionalnih vlasti, što dovodi do stalnog pada povjerenja i zadovoljstva vladama i njihovim institucijama;
- S. budući da je opće stanje demokracije i sigurnosne suradnje u Sahelu uvelike nazadovalo kada su vojnici u Maliju i Burkini Fasu svrgnuli svoje vlade, i to u Maliju u kolovozu 2020. i ponovno u svibnju 2021., kada je vojska svrgnula onu istu vladu koju je prethodno postavila, te u siječnju 2022. kada je u Burkini Fasu izvršen državni udar; budući da je to odraz duboke krize u toj regiji;
- T. budući da su ECOWAS i Afrička unija u više navrata organizirali razmjene i posjete Maliju i Burkini Fasu kako bi posredovali među različitim akterima i postigli kompromise; budući da je ECOWAS u više navrata istaknuo važnost utvrđivanja jasnog vremenskog rasporeda za povratak provedbi demokratskih procesa, što uključuje skori datum za održavanje demokratskih izbora;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- U. budući da će nakon državnog udara u Gvineji u rujnu 2021. i uhićenja predsjednika Alpha Condéa, koji je nedavno pušten na slobodu, ta zemlja ostati isključena iz ECOWAS-a sve dok se ponovno ne uspostavi ustavni poredak; budući da su vojne vlasti dobile rok da 25. travnja 2022. dostave pojedinosti o svojem planu tranzicije; budući da su na taj datum zatražile novi rok za predstavljanje rasporeda tranzicije;
- V. budući da je poštovanje nacionalnog ustavnog poretka i vladavine prava jednako ključno za jamčenje mira i stabilnosti koliko i za borbu protiv terorizma i jamčenje vojne sigurnosti; budući da je poštovanje demokratskih načela, uključujući organizaciju transparentnih i uključivih izbora, ključno kako bi se zajamčilo da vlade imaju široke javne ovlasti; budući da građani podupiru istinske demokratske procese i nastoje pravedno sudjelovati u njima;
- W. budući da je sudjelovanje nacionalnih parlamenata u donošenju odluka o sigurnosnim pitanjima ključno za razvoj dugotrajne sigurnosti i društvene stabilnosti;
- X. budući da se sigurnost, razvoj i zaštita temeljnih ljudskih prava međusobno osnažuju i da su potrebni za izgradnju trajnog mira;
- Y. budući da sve manji prostor u kojem djeluju organizacije civilnog društva i ograničavanje slobode medija u nekim zemljama zapadne i sahelske Afrike predstavljaju ozbiljne izazove za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava;
- Z. budući da je Europska unija predana podupiranju sigurnosti i razvoja zapadne Afrike i regije Sahela političkim, diplomatskim i humanitarnim partnerstvima, uključujući, među ostalim, tehničku potporu reformi sigurnosnog sektora, vojno i policijsko osposobljavanje, izborne postupke i odgovornost te jačanje civilnog društva;
- AA. budući da je Afrička unija blizak partner EU-a kada je riječ o naporima koji se ulažu u mir i stabilnost; budući da se ciljevi regionalnih sigurnosnih aktera, uključujući ECOWAS i Afričke snage u pripravnosti Afričke unije, preklapaju s interesom EU-a da pomogne zemljama u poteškoćama u osiguravanju mira i blagostanja; budući da su čelnici EU-a i Afričke unije postigli dogovor o jačanju mirovne i sigurnosne suradnje na afričkom kontinentu; budući da su Memorandum o razumijevanju o miru, sigurnosti i upravljanju između Afričke unije i EU-a te Europski instrument mirovne pomoći osmišljeni za borbu protiv nestabilnosti, radikalizacije, nasilnog ekstremizma i terorizma kao i za primjenu integriranog pristupa za rješavanje cijelog ciklusa sukoba;
- AB. budući da sahelska skupina G5, koju podupiru EU i Afrička unija, pruža sigurnost i omogućava regionalni razvoj u cilju borbe protiv terorizma i ostvarivanja stabilnosti u Sahelu; budući da se sahelska skupina G5 suočava s izazovima u dokazivanju napretka i održavanju javne potpore; budući da su aktivnosti za sprečavanje sukoba, posredovanje, dijalog i pomirenje koje financira EU još uvijek ograničene;
- AC. budući da su svi naponi međunarodne zajednice uključivali vrlo snažne sastavnice reformi demokratskog i sigurnosnog sektora; budući da u većini zemalja u toj regiji nedostaje državnih kapaciteta za učinkovitu provedbu prijeko potrebnih reformi;
- AD. budući da prisutnost stranih privatnih vojnih i zaštitarskih poduzeća u zapadnoj Africi i dalje destabilizira sigurnosno i političko okruženje u toj regiji; budući da je tzv. skupina Wagner, skupina plaćenika za rusku vladu, prisutna u Maliju otkad ju je vojna hunta pozvala krajem 2021.; budući da se skupina Wagner navodno oslanja na rusku vojnu infrastrukturu, a rusko ministarstvo obrane uključeno je u financiranje, novačenje, obuku i zaštitu operativaca skupine Wagner; budući da se skupinu Wagner optužuje za teška kršenja ljudskih prava;
- AE. budući da su stručnjaci UN-a došli do zajedničkog zaključka da je skupina Wagner provodila teška i sustavna kršenja ljudskih prava u Srednjoafričkoj Republici, uključujući masovna izvansudska pogubljenja, proizvoljna pritvaranja, seksualno nasilje, pljačkanja, prisilne nestanke i mučenje tijekom ispitivanja;
- AF. budući da je Rusija aktivno širila, te i dalje širi, dezinformacije diljem Sahela kako bi delegitimizirala europske inicijative usmjerene na postizanje stabilnosti i sigurnosti kojima se želi pomoći toj regiji;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- AG. budući da su EU i njegove misije u području zajedničke sigurnosne i obrambene politike bili predmet kampanja dezinformiranja i da im je hitno potrebno osigurati sredstva za učinkovitu stratešku komunikaciju; budući da se u dezinformacijama čak optužuje francuska vojska za masovno ubojstvo u području Gossija u Maliju, iako dokazi pokazuju da su Malijci i stranci za koje se sumnja da pripadaju skupini Wagner skovali tu užasnu i obmanjujuću laž;
- AH. budući da su međunarodni akteri zbog višestrukih prepreka koje su postavljale malijske prijelazne vlasti zaključili da uvjeti za nastavak vojnog angažmana u Maliju više ne postoje;
- AI. budući da su se na zahtjev svojih afričkih partnera europski i međunarodni akteri dogovorili da će nastaviti sa zajedničkim djelovanjem protiv terorizma u regiji Sahel, uključujući Niger i Gvinejski zaljev, te da su započeli politička i vojna savjetovanja s njima radi utvrđivanja uvjeta za to zajedničko djelovanje do lipnja 2022.;
- AJ. budući da je stanje u Sahelu usko povezano sa stanjem u Gvinejskom zaljevu; budući da je piratstvo i dalje sigurnosna prijetnja u Gvinejskom zaljevu; budući da je Vijeće produljilo provedbu koncepta koordinirane pomorske prisutnosti u Gvinejskom zaljevu za dvije godine;
1. oštro osuđuje nasilje i gubitak života u zapadnoj Africi i regiji Sahel, uključujući zlostavljanja počinjena u kontekstu vojnih operacija, te izražava zabrinutost zbog rasta nestabilnosti u Sahelu, što ugrožava sigurnost i nestabilnost dotičnih zemalja i ima duboke regionalne i međunarodne posljedice; izražava solidarnost s obiteljima svih žrtava terorističkih napada diljem te regije te im izražava sućut; ponovno izražava snažnu potporu narodu zapadne i sahelske Afrike te njihovim težnjama za mirom, ljudskim pravima, sigurnošću, stabilnošću, gospodarskim razvojem te socijalnim i demokratskim napretkom; odaje priznanje zbog brojnih napora lokalnih i međunarodnih aktera, čiji je cilj poticanje mira i napretka diljem regije; uviđa da je sigurnosna situacija u Sahelu i dalje golem izazov te da mnogi civili pate zbog nedostatka sigurnosti i postaju žrtve terorističkih napada;
 2. naglašava da sveobuhvatan odgovor na izazove s kojima se suočavaju zapadna Afrika i Sahel zahtijeva koordinaciju između sigurnosnih, klimatskih, razvojnih i trgovinskih politika;
 3. izražava duboku zabrinutost zbog stanja demokracije u regiji Sahel i nedavnih državnih udara; poziva sve vođe državnog udara da odrede jasna ograničenja trajanja razdoblja političke tranzicije, da osiguraju brzu ponovnu uspostavu ustavnog poretka, vladavine prava i civilnih vlada te da omoguće organizaciju transparentnih i uključivih izbora;
 4. odlučno ponavlja svoje stajalište da će za svaku dugoročnu sigurnosnu i političku suradnju s akterima EU-a biti potrebni realistični rokovi za povratak demokraciji, uključujući jasne i mjerljive ključne etape; podsjeća da će u nedostatku takvih realističnih rokova svaka buduća suradnja s akterima EU-a biti dovedena u pitanje;
 5. konstatira da državni udari potkopavaju napore za jačanje vladavine prava i potvrđuju demokratski legitimitet vladinih mjera; podsjeća na to da istinsku demokratsku tranziciju i reformu moraju predvoditi civili i da se u okviru nje mora omogućiti potpuno i aktivno sudjelovanje organizacija civilnog društva, žena, mladih i oporbenih stranaka; potiče vlasti zapadne i sahelske Afrike da poštuju i štite slobodu medija te slobodu okupljanja, udruživanja i izražavanja;
 6. naglašava da su diljem regije potrebni istinski nacionalni dijalozi u kojima će sudjelovati svi sektori civilnog društva kako bi se utvrdila jasna buduća vizija demokracije, uključujući konkretne ciljeve koje će zajednički dogovoriti i dijeliti razni nevojni i nedržavni akteri; poziva međunarodnu zajednicu da pomogne olakšati takav dijalog tako što će ponuditi da djeluje kao posrednik;
 7. ističe da je jedinstvo najbolji način za rješavanje brojnih problema s kojima se regija suočava; stoga podržava mjere koje je najavila Afrička unija i mjere koje je poduzeo ECOWAS u cilju obrane demokracije i vladavine prava;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

8. poziva vojne vođe svih država Sahela da ispune svoje međunarodne obveze, uključujući potpuno poštovanje ljudskih prava; podržava napore ECOWAS-a na izradi plana za reforme i odgovornost u području ljudskih prava u cilju sprečavanja daljnjih kršenja ljudskih prava u okviru sveobuhvatnog napora za rješavanje različitih kriza;
9. podsjeća na to da se Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa ne podupire financiranje određenih operacija povezanih s vojnim sektorom ili sektorom državne sigurnosti niti onih koje mogu dovesti do kršenja ljudskih prava u partnerskim zemljama; prepoznaje višestruke izazove s kojima se suočavaju područja Sahela i Sahare, kao što su klimatske promjene, gospodarske krize i teroristički napadi; poziva Europu da pokaže veću solidarnost pružanjem političke i vojne potpore regiji, među ostalim preko Europskog instrumenta mirovne pomoći, vojnim osposobljavanjem dostatnim za obranu te razvojem i poštovanjem ljudskih prava; poziva sve države članice EU-a da ispunjavaju svoje obveze u pogledu zaštite ljudskih prava i da se suzdrže od isporuke oružja kojom bi se moglo potaknuti kršenje ljudskih prava u zapadnoj i sahelskoj Africi;
10. podsjeća na važnu ulogu koju mladi u Africi mogu imati u uspostavi prosperitetne budućnosti regije; poziva na veću uključenost i aktivno sudjelovanje žena u demokratskom donošenju odluka na svim razinama te u izgradnji mira i pomirenju; osuđuje upotrebu svih oblika seksualnog nasilja i zastrašivanja u sukobima;
11. naglašava da sve veće siromaštvo pruža socioekonomsku osnovu za nastanak kriminalnih i terorističkih skupina; naglašava da nedostatak pristupa stanovištvu ključnim javnim uslugama, kao što su voda, odvodnja, zdravstvo ili obrazovanje, predstavlja socioekonomske temelje za nastanak terorizma; ističe važnost obrazovanja kao temelja za poticanje gospodarskog rasta, stvaranje demokratskog društva i sprečavanje ekstremizma;
12. ističe ulogu nacionalnih parlamenata u uspostavi stabilnosti i demokratizaciji; poziva države ECOWAS-a da dodatno uključe nacionalna i regionalna demokratska tijela u pitanja koja se odnose na sigurnost; smatra da bi o svakoj takvoj intervenciji EU-a trebalo raspravljati u predmetnom nacionalnom parlamentu; poziva EU i zemlje ECOWAS-a da poboljšaju koordinaciju sigurnosti, razvoja, humanitarne pomoći i pomoći za potporu demokraciji kako bi se osigurao integriran pristup miru i sigurnosti za trajan održivi razvoj diljem regije;
13. ističe znatan doprinos EU-a i njegovih država članica u području razvojne suradnje i humanitarne pomoći te pozdravlja rad Saveza za Sahel na podupiranju razvojnih napora koje vode vlade sahelske skupine G5; poziva na potpunu operacionalizaciju sahelske skupine G5 i na tijesnu suradnju država članica EU-a s njom u tom pogledu izgradnjom financijskih kapaciteta, razmjenom vojne opreme i pružanjem učinkovite obuke u vojnim i civilnim operacijama;
14. naglašava da će za poboljšanje sigurnosne situacije u regiji biti potrebno riješiti temeljne uzroke nasilja i sukoba, uključujući siromaštvo, klimatske promjene, raseljavanje i nedostatak pristupa obrazovanju i prilika, što je sve pogoršano pandemijom bolesti COVID-19; uviđa da su temeljni uzroci nasilnog ekstremizma i terorizma složeni; ističe potrebu za osnaživanjem gospodarstava u regiji, poticanjem otvaranja radnih mjesta i postavljanjem temelja za održiv dugoročni razvoj; poziva EU da svoja ulaganja i razvojnu suradnju prilagodi uklanjanju temeljnih uzroka terorizma i nesigurnosti;
15. izražava duboku zabrinutost zbog naglog pogoršanja sigurnosti opskrbe hranom u zapadnoj i sahelskoj Africi, koje trenutno pogađa desetke milijuna ljudi zbog postojeće i sve veće ranjivosti poljoprivrednih prehrambenih sustava i lanaca opskrbe u tim regijama; naglašava da se zapadna Afrika i regija Sahel oslanjaju na opskrbu pšenicom iz Ukrajine; izražava iznimno duboku zabrinutost zbog zabrinjavajućih kratkoročnih i srednjoročnih posljedica za sigurnost opskrbe hranom u zapadnoj Africi i Sahelu, koje su potaknute ničim izazvanim ratom koji Rusija vodi protiv Ukrajine i posljedičnim zabrinjavajućim potencijalom rata da prouzroči novu i opasnu krizu čija su posljedica glad i loša ishrana;
16. prepoznaje prava zapadne Afrike i Sahela na neovisnost u opskrbi hranom kao sredstvo postizanja prehrambene sigurnosti i smanjenja siromaštva, pridavanja posebne pozornosti ženama i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, s ciljem osiguravanja opskrbe cjenovno pristupačnom i dostupnom hranom;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

17. prepoznaje da je EU vodeći svjetski donator u području humanitarne i razvojne potpore; poziva EU i njegove države članice da povećaju financijsku potporu i humanitarnu pomoć za hitne potrebe pogođenog stanovništva; žali zbog toga što nekoliko država članica EU-a nije postiglo cilj da 0,7 % svojeg bruto nacionalnog dohotka namijene za službenu razvojnu pomoć;

18. naglašava važnost omogućavanja slobodnog pristupa humanitarnoj pomoći i osnovnim uslugama u područjima sukoba, među ostalim za one koji žive na područjima izvan državne kontrole; podsjeća da sve strane moraju poštovati međunarodno humanitarno pravo kako bi se izbjegao svaki rizik od zlouporabe humanitarne pomoći; naglašava važnost toga da se isporuka humanitarne pomoći doživljava kao neutralna i nepristrana te da se zajamči sigurnost humanitarnih radnika;

19. pozdravlja napredak koji su neke zemlje postigle u iskorjenjivanju korupcije; potiče afričke zemlje i države članice EU-a da se bore protiv svih oblika korupcije; ističe vezu između korupcije i ekološkog kriminala, pojava koje su sve veća prijetnja postizanju ciljeva održivog razvoja; konstatira da je rješavanje problema nestabilnosti u regiji preduvjet za unapređenje globalne sigurnosti i postizanje napretka u postizanju ciljeva održivog razvoja; potiče EU i njegove države članice da iskoriste antikorupcijsku politiku pojačanom izgradnjom kapaciteta u pogledu kaznenih djela koja su u okviru EU-a, Interpola i Programa UN-a za okoliš prepoznata kao ekološki kriminal;

20. podsjeća da su klimatske promjene sve važniji čimbenik regionalne stabilnosti u zapadnoj Africi i Sahelu; poziva zapadnoafričke države i države Sahela da surađuju s državama članicama EU-a kako bi se uhvatile u koštac s negativnim posljedicama klimatskih promjena na sigurnost i stabilnost u regiji;

21. podsjeća na to da su snažne institucije nužne za borbu protiv terorizma i suočavanje s domaćim izazovima; ističe važnost ponovnog definiranja strategije za borbu protiv terorizma i nasilnog ekstremizma diljem predmetnih regija, u skladu s međunarodnim standardima, te poziva na to da se svi počinitelji takvih djela pozovu na odgovornost i privedu pravdi;

22. poziva nacionalna tijela diljem te regije da dekriminaliziraju seksualne aktivnosti između osoba istog spola i da zajamče prava pripadnika skupine LGBTI; naglašava da osobe koje bježe od progona jer pripadaju skupini LGBTI moraju imati pravo na međunarodnu zaštitu u EU-u;

23. ističe predanost EU-a sveobuhvatnom angažmanu u regiji u pogledu političke potpore, tehničke i financijske pomoći, posebno za reforme sigurnosnog sektora, vojno osposobljavanje te potporu zaštiti i jačanju civilnog društva, što je od presudne važnosti za otklanjanje sigurnosnih prijetnji; poziva ECOWAS i države članice EU-a da učinkovito provedu memorandum o razumijevanju o miru, sigurnosti i upravljanju;

24. naglašava da EU svojom humanitarnom i razvojnom pomoći nastoji spriječiti patnje civilnog stanovništva i poboljšati njegove osnovne životne uvjete; podsjeća da je održivi razvoj u Africi moguć samo kombinacijom ljudskog kapitala i vanjske razvojne pomoći; podsjeća da migracija ne bi smjela dovesti do odljeva mozgova; poziva Komisiju i države članice da u suradnji sa svojim međunarodnim partnerima i relevantnim međunarodnim institucijama hitno evaluiraju sve raspoložive načine za sprečavanje bilo kakvog neispunjavanja obveza plaćanja duga afričkih zemalja;

25. izražava potporu UN-ovu, EU-ovu i regionalnom angažmanu u zapadnoj Africi i Sahelu za održavanje mira, vojno osposobljavanje i tehničku pomoć, posebno s pomoću misija EU-a za osposobljavanje i izgradnju kapaciteta te inicijativa ECOWAS-a i Afričke unije;

26. duboko je zabrinut zbog velikog broja slučajeva veoma teškog kršenja ljudskih prava koje su počinile malijske sigurnosne snage, o čemu je izvijestio UN MINUSMA, što se prema humanitarnom pravu može smatrati ratnim zločinima; prima na znanje odluku potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o obustavi dijela osposobljavanja koje misija EU-a za osposobljavanje u Maliju i misija EU-a za izgradnju kapaciteta u Maliju provode među malijskim oružanim snagama i nacionalnom gardom te poziva na obustavu bilo kakve druge pomoći EU-a sigurnosnom sektoru Malija dok se ne privedu pravdi počinitelji svih zločina;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

27. potvrđuje da razne međunarodne misije nisu ostvarile svoj primarni cilj trajnog mira u regiji te da je stoga potreban proces promišljanja o mandatima i ulogama međunarodnih misija i politika; naglašava da bi u središtu revizije mandata i angažmana EU-a trebalo biti jačanje preventivne naravi suradnje sa zemljama zapadne i sahelске Afrike; potiče zemlje ECOWAS-a i EU da zajednički razviju novi pristup reformi sigurnosnog sektora i sigurnosnoj pomoći;
28. osuđuje dezinformacije o EU-u i njegovim misijama u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike; poziva EU da se opremi svim potrebnim sredstvima za učinkovitiju stratešku komunikaciju;
29. naglašava da bi europsku ili međunarodnu potporu trebalo smatrati samo dodatnom potporom nacionalnim i regionalnim naporima; podsjeća na to da zemlje domaćini moraju zadržati odgovornost za sve inicijative koje se poduzimaju na njihovom teritoriju; podsjeća da političko i društveno vodstvo stoga mora podupirati takve inicijative kako bi bile uspješne;
30. uviđa da je unatoč trajnim sigurnosnim izazovima postignut napredak u borbi protiv naoružanih islamističkih skupina; ponavlja da je potrebno boriti se protiv terorističke propagande i inicijativa za novačenje u okviru širih strategija za borbu protiv podložnosti terorizmu i novačenja; istodobno ističe potrebu za poticanjem pripadnika nasilnih ekstremističkih skupina na bijeg i za jačanjem napora za deradikalizaciju takvih boraca i njihovu reintegraciju u društvo;
31. oštro kritizira odluku malijske vlade da se ometa suradnja s europskim akterima, izraženu, među ostalim, otkazivanjem dvaju ključnih sporazuma 2. svibnja 2022., i to Sporazuma o statusu snaga kojim se utvrđuje pravni okvir za prisutnost francuskih snaga Barkhane i europskih snaga Takube u Maliju te ugovora o suradnji u području obrane između Malija i Francuske iz 2014.; oštro kritizira zahtjev Malija iz siječnja 2022. danskom i francuskom kontingentu da napuste njegov teritorij, kao i to što je njemačkom avionu odbijena dozvola za letenje u malijskom zračnom prostoru;
32. osuđuje sve izraženiju prisutnost ruske skupine Wagner pod pokroviteljstvom Kremlja u Sahelu; čvrsto vjeruje da je sudjelovanje skupine Wagner u zapadnoj Africi u suprotnosti s ciljem uspostave mira, sigurnosti i stabilnosti u toj regiji te da nije u skladu sa sigurnosnom i obrambenom suradnjom s EU-om; poziva sve zemlje da ispituju dosadašnje djelovanje skupine Wagner, posebno u Srednjoafričkoj Republici; izražava najdublju zabrinutost zbog širokog raspona kršenja ljudskih prava koje provodi ta skupina te zbog kršenja međunarodnog humanitarnog prava, o čemu se i dalje izvješćuje; oštro osuđuje zločine koje su u zapadnoj Africi i Sahelu počinili skupina Wagner i druga privatna vojna i zaštitarska društva;
33. poziva sve zemlje koje surađuju ili razmatraju suradnju sa skupinom Wagner da uzmu u obzir razvoj događaja u Ukrajini, gdje ruski režim vodi brutalan i nehuman rat uz očito kršenje međunarodnog prava; poziva sve države da odbace iluzije u pogledu krajnjih ciljeva svakog ruskog angažmana u svojim zemljama i da priznaju da su Rusija i njezina skupina Wagner usredotočene samo na vlastite interese te da će se koristiti svakom silom koju smatraju potrebnom, što se može vidjeti u Ukrajini i drugdje gdje ispašta civilno stanovništvo;
34. podsjeća da je sigurnosna situacija u Sahelu, obalnim državama zapadne Afrike i Magrebu usko povezana; traži da se ocijene nedostaci koji su doveli do toga da misije EU-a za osposobljavanje nisu ispunile predviđenu svrhu, koja je bila primjereno osposobljavanje oružanih snaga u partnerskim zemljama za borbu protiv džihadizma; poziva na to da se sljedeće misije EU-a za osposobljavanje provode na način kojim će se prevladati ti ozbiljni nedostaci;
35. ponavlja da bi u kontekstu preseljenja operacije Barkhane u Niger trebalo izvući pouke kako bi se preoblikovalo reagiranje s većim naglaskom na prevenciji i sveobuhvatnijim pristupom upravljanju, sigurnosti i razvojnoj pomoći;
36. naglašava da bi međunarodna zajednica trebala pojačati gospodarsku i političku suradnju sa zemljama koje su voljne provesti reforme i ostvariti rezultate kako bi služile kao regionalni uzori koji mogu imati ulogu u stabilizaciji cijele regije; pozdravlja napore koje su neke zemlje uložile u demokratizaciju; ističe činjenicu da regionalne priče o uspjehu, primjerice u obalnom području zapadne Afrike, mogu imati ulogu u stabilizaciji cijele regije te stoga smatra da je takve pozitivne primjere potrebno dodatno poticati i podupirati;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

37. ponavlja da su zaštita i sigurnost civila jedna od ključnih zadaća svake vlade i naglašava da treba poduzeti dodatne mjere kako bi se poboljšala zaštita civila; predlaže da bi takve mjere mogle uključivati metode nenaoružane civilne zaštite, koje je UN već uspješno uspostavio u okviru nekih drugih sukoba;

38. osobito napominje važnost osmišljavanja sigurnosnih strategija uz smisleno sudjelovanje žena, koje su nerazmjerno pogođene nesigurnošću i nasiljem, i mladih, čija će budućnost, kao i budućnost regije, ovisiti o pristupu obrazovanju i zapošljavanju kao sredstvu za održavanje mirnog razvoja i odvratanje od novačenja u džihadističke redove; poziva zemlje u regiji i međunarodnu zajednicu da nastave promicati provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2250 (2015.) o mladima, miru i sigurnosti te ponovno izražava potporu provedbi programa UN-a za žene, mir i sigurnost u regiji Sahel;

39. pozdravlja odluku Vijeća o produljenju i jačanju provedbe koncepta koordinirane pomorske prisutnosti u Gvinejskom zaljevu; poziva Vijeće da razmotri jačanje tog koncepta u Gvinejskom zaljevu zračnim sredstvima; poziva na veću uključenost i suradnju s obalnim državama Gvinejskog zaljeva preko Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i Europskog instrumenta mirovne pomoći;

40. pozdravlja ulogu koju misije za promatranje izbora imaju u podupiranju i jačanju demokratskog procesa; podsjeća da su države članice EU-a i zemlje diljem zapadne Afrike i Sahela pozvale službene promatračke misije te apelira na vlade zapadnoafričkih i sahelskih zemalja da to nastave činiti u okviru organiziranja transparentnih, uključivih i istinski konkurentnih izbora;

41. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću AKP-a i EU-a, Vijeću ministara AKP-a, članicama Afričke unije te tajništvima ECOWAS-a, Inicijative iz Accre i sahelske skupine G5.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0204

Tekuća saslušanja u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske**Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o tekućim saslušanjima u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske (2022/2647(RSP))**

(2022/C 465/13)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 2. i članak 7. stavak 1. Ugovora o Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2018. o prijedlogu kojim se Vijeće poziva da, u skladu s člankom 7. stavkom 1. Ugovora o Europskoj uniji, utvrdi da postoji očita opasnost da Mađarska teško prekrši vrijednosti na kojima se temelji Europska unija ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017. u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu vladavine prava u Poljskoj: Prijedlog odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava (COM(2017)0835),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2018. o odluci Komisije o aktiviranju članka 7. stavka 1. UEU-a u pogledu situacije u Poljskoj ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2020. o saslušanjima u tijeku u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. rujna 2020. o Prijedlogu odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2016. s preporukama Komisiji o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2020. o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2020. o stanju temeljnih prava u Europskoj uniji – Godišnje izvješće za godine 2018. 2019. ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2020. ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. srpnja 2021. o povredama prava EU-a i prava građana pripadnika zajednice LGBTIQ u Mađarskoj nakon izmjena zakona koje je donio mađarski parlament ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ SL C 433, 23.12.2019., str. 66.

⁽²⁾ SL C 129, 5.4.2019., str. 13.

⁽³⁾ SL C 270, 7.7.2021., str. 91.

⁽⁴⁾ SL C 385, 22.9.2021., str. 317.

⁽⁵⁾ SL C 215, 19.6.2018., str. 162.

⁽⁶⁾ SL C 395, 29.9.2021., str. 2.

⁽⁷⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 107.

⁽⁸⁾ SL C 81, 18.2.2022., str. 27.

⁽⁹⁾ SL C 99, 1.3.2022., str. 218.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 2021. o slobodi medija i daljnjem pogoršanju stanja vladavine prava u Poljskoj ⁽¹⁰⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. listopada 2021. o krizi vladavine prava u Poljskoj i nadređenosti prava EU-a ⁽¹¹⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2021. o prvoj obljetnici *de facto* zabrane pobačaja u Poljskoj ⁽¹²⁾,
 - uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije,-
 - uzimajući u obzir standardne modalitete saslušanja iz članka 7. stavka 1. UEU-a koje je Vijeće odobrilo 18. srpnja 2019.,
 - uzimajući u obzir odluku Kolegija povjerenika od 27. travnja 2022. da započne postupak protiv Mađarske u okviru Uredbe o uvjetovanju vladavinom prava ⁽¹³⁾,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, koje su utvrđene u članku 2. UEU-a, koje se odražavaju u Povelji EU-a o temeljnim pravima i koje su uvrštene u međunarodne sporazume o ljudskim pravima; budući da se na tim vrijednostima, koje su zajedničke državama članicama i na čije su se poštovanje dobrovoljno obvezale sve države članice, temelje prava koja uživaju osobe koje žive u Uniji;
- B. budući da se očita opasnost od teškog kršenja vrijednosti iz članka 2. UEU-a od strane države članice ne odnosi samo na pojedinačne države članice u kojima se takav rizik materijalizira, već utječe i na druge države članice, njihovo uzajamno povjerenje te samu prirodu Unije i temeljna prava njezinih građana na temelju prava Unije;
- C. budući da članak 7. stavak 1. UEU-a predstavlja preventivnu fazu koja Uniji pruža mogućnost intervencije u slučaju očitog rizika od ozbiljnog kršenja zajedničkih vrijednosti; budući da se u sklopu te preventivne mjere predviđa dijalog s dotičnom državom članicom, čija je svrha izbjeći moguću obustavu određenih prava koja proizlaze iz primjene Ugovorâ;
- D. budući da su Komisija i Parlament aktivirali članak 7. stavak 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske nakon utvrđivanja očite opasnosti od ozbiljnog kršenja vrijednosti na kojima se temelji Unija;
- E. budući da se praksa organiziranja saslušanja uvelike razlikovala ovisno o trenutnom predsjedništvu Vijeća; budući da je Vijeće dosad u okviru Vijeća za opće poslove organiziralo pet saslušanja o Poljskoj i tri o Mađarskoj;
1. prima na znanje saslušanja koja je Vijeće organiziralo u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a kao odgovor na prijetnje u Poljskoj i Mađarskoj vrijednostima utvrđenima u članku 2. UEU-a; žali zbog činjenice da saslušanja nisu dovela do poboljšanja vladavine prava, demokracije i temeljnih prava u Poljskoj i Mađarskoj te da se stanje u objema zemljama nastavilo pogoršavati otkad je pokrenut postupak iz članka 7. stavka 1. UEU-a, što je dokumentirano u brojnim izvješćima i izjavama Komisije i međunarodnih tijela, kao što su UN, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju i Vijeće Europe, te kako je potvrđeno brojnim presudama Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava;
2. poziva Vijeće da pokaže istinsku predanost postizanju značajnog napretka u tekućim postupcima iz članka 7. stavka 1. UEU-a u skladu sa svojim obvezama iz Ugovora o zaštiti vrijednosti utvrđenih u članku 2. UEU-a;

⁽¹⁰⁾ SL C 117, 11.3.2022., str. 151.

⁽¹¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0439.

⁽¹²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0455.

⁽¹³⁾ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije, (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.).

četvrtak, 5. svibnja 2022.

3. smatra da bi saslušanja trebalo organizirati dovoljno često i na prikladan način kao preduvjet za učinkovito korištenje postupka iz članka 7. stavka 1.; u tom pogledu pozdravlja što je francusko predsjedništvo nastavilo saslušanja u oba postupka; međutim, sa zabrinutošću primjećuje da se saslušanja unatoč ponovljenim zahtjevima Parlamenta ne održavaju redovito niti su organizirana na strukturiran i otvoren način; poziva buduća predsjedništva da redovito organiziraju saslušanja barem jednom tijekom predsjedništva; poziva Vijeće da osigura da se saslušanjima u okviru članka 7. stavka 1. UEU-a obuhvate novi razvoji događaja, uključujući one povezane s kršenjem temeljnih prava;
4. ponavlja kako postoji intrinzična veza između vladavine prava, demokracije i temeljnih prava te podsjeća Vijeća i Komisiju na svoj davno upućen poziv da se ustrajna kršenja demokracije i temeljnih prava svugdje u Uniji, uključujući napade na slobodu medija i novinare, manjine, migrante, prava žena, prava LGBTIQ+ osoba i slobodu udruživanja i okupljanja, uključe u ocjenu stanja vladavine prava u državama članicama;
5. poziva Vijeće da nakon svakog saslušanja objavi sveobuhvatan zapisnik i da Parlamentu dostavi odgovarajuće informacije; ističe da saslušanja moraju biti objektivna, utemeljena na činjenicama i transparentna te da države članice tijekom cijelog postupka moraju surađivati u dobroj vjeri u skladu s načelom lojalne suradnje iz članka 4. stavka 3. UEU-a;
6. naglašava da će saslušanja biti učinkovita samo ako Vijeće poduzme daljnje korake u vezi s njima i uputi konkretne preporuke dotičnim državama članicama, kako je predviđeno člankom 7. stavkom 1. UEU-a; potiče Vijeće da u svjetlu brzog pogoršanja stanja u objema zemljama brzo donese spomenute preporuke te da odredi jasne rokove za njihovu provedbu; ističe da za utvrđivanje očite opasnosti od teškog kršenja vrijednosti Unije u skladu s člankom 7. stavkom 1. ili za upućivanje konkretnih preporuka državama članicama nije potrebno postići jednoglasnost u Vijeću; predlaže da Komisija i Vijeće, ako se situacija nastavi pogoršavati, rasprave daljnje korake koje treba poduzeti za zaštitu vrijednosti utvrđenih u članku 2. UEU-a;
7. izražava duboku zabrinutost zbog toga što se standardnim modalitetima saslušanja iz članka 7. stavka 1. UEU-a ne jamči jednako postupanje prema Parlamentu i prema Komisiji; insistira na tome da Vijeće pozove Parlament na svoj formalni sastanak u skladu s pravom na inicijativu i načelom lojalne suradnje među institucijama iz članka 13. stavka 2. UEU-a; ponavlja svoj poziv Vijeću da Parlament odmah i u potpunosti obavještava u svakoj fazi postupka;
8. izražava žaljenje zbog činjenice da više predsjedništava Vijeća nije pronašlo vrijeme shodno za sastanak sa svim relevantnim odborima Parlamenta unatoč službenim pozivima da se to učini; poziva buduće ministre koji će predsjedati Vijećem za opće poslove da se najmanje jednom tijekom mandata dotičnog predsjedništva pojave pred relevantnim odborima Parlamenta kako bi EP informirali o spomenutim postupcima;
9. poziva sve države članice da poštuju nadređenost prava EU-a i preporučuje da Vijeće raspravlja o prijetnjama tom načelu u raznim tekućim postupcima iz članka 7. stavka 1.; smatra posebno neprihvatljivom činjenicu da Poljska i Mađarska kontinuirano ne provode velik broj presuda koje su donijeli Sud Europske unije i Europski sud za ljudska prava; apelira na Vijeće da to uzme u obzir pri procjeni očite opasnosti od teškog kršenja vrijednosti utvrđenih u članku 2. UEU-a;
10. poziva Komisiju da u potpunosti iskoristi sve alate koji joj stoje na raspolaganju za suočavanje s teškim kršenjem vrijednosti u Poljskoj i Mađarskoj koje su utvrđene u članku 2. UEU-a i na kojima se Unija temelji, u prvom redu ubrzane postupke zbog povrede prava i zahtjeve za privremene mjere pred Sudom kao i Uredbu o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava;
11. poziva Komisiju i Vijeće da se suzdrže od odobravanja nacionalnih planova Poljske i Mađarske u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost sve dok te zemlje ne postupe u potpunosti u skladu sa svim preporukama za pojedine zemlje u okviru europskog semestra koje se odnose na vladavinu prava i dok ne provedu sve relevantne presude Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava⁽¹⁴⁾; podsjeća na to da bi Komisija trebala upotrijebiti sve alate koji su joj na raspolaganju kako bi zajamčila da građani i stanovnici dotičnih država članica neće biti lišeni koristi koje imaju od sredstava EU-a zbog toga što njihove vlade krše vladavinu prava;

⁽¹⁴⁾ to uključuje, ali nije ograničeno na ispunjavanje svih 11 kriterija iz članka 19. i Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.);

četvrtak, 5. svibnja 2022.

12. smatra da je najnoviji razvoj događaja na tekućim saslušanjima u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u fokus ponovo stavio hitnu potrebu za mehanizmom Unije za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava, kako je Parlament predložio, u obliku međuinstitucijskog sporazuma i s trajnim političkim ciklusom u području demokracije, vladavine prava i temeljnih prava u institucijama EU-a; izražava žaljenje zbog toga što Komisija i Vijeće odbijaju započeti pregovore o tom međuinstitucijskom sporazumu kao i zbog činjenice da u posljednjih šest godina u tom smislu nije bilo napretka; ponavlja svoj poziv Komisiji i Vijeću da odmah započnu pregovore s Parlamentom o spomenutom sporazumu;

13. prima na znanje činjenicu da je Komisija 27. travnja 2022. slanjem pisane obavijesti konačno pokrenula službeni postupak protiv Mađarske u skladu s Uredbom o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava; očekuje od Komisije da što prije nastavi poduzimati daljnje korake te očekuje od Vijeća da se politički obveže da će uspješno, bez odgode i u svojstvu prioriteta okončati taj postupak;

14. sa zabrinutošću primjećuje da Komisija nije pokrenula takve postupke u vezi s Poljskom te je poziva na dodatne ocjene i djelovanje u skladu s Uredbom; nadalje, izražava žaljenje zbog toga što Komisija pri ocjenama u pogledu kršenja načela vladavine prava u državama članicama primjenjuje najuže tumačenje Uredbe; ona, naime, kao uvjet za aktiviranje mehanizma uvjetovanosti *de facto* isključuje ozbiljnu opasnost koja utječe na financijsko upravljanje Unije i njezine financijske interese; ponavlja da je Uredbom jasno utvrđeno da ugrožavanje neovisnosti pravosuđa predstavlja kršenje načela vladavine prava;

15. poziva ministre Vijeća za opće poslove da tijekom sljedećeg saslušanja u skladu s člankom 7. stavkom 1. o Mađarskoj, koje bi se trebalo održati krajem svibnja, u cijelosti uzmu u obzir nalaze Komisije iz njezine pisane obavijesti Mađarskoj; naglašava da bi nalazi Komisije sami po sebi trebali biti dovoljan razlog da Vijeće usvoji preporuke u sklopu postupka iz članka 7. stavka 1. UEU-a;

16. podsjeća na zaključke donesene nakon službenih putovanja Parlamenta u Budimpeštu od 29. rujna do 1. listopada 2021.⁽¹⁵⁾ i u Varšavu od 21. do 23. veljače 2022.⁽¹⁶⁾, u kojima se opisuju razna kršenja Mađarske i Poljske u domeni demokracije, vladavine prava i temeljnih prava, a naročito u pogledu neovisnosti pravosuđa, slobode medija, napada na aktere civilnog društva i daljnjeg nazadovanja u području prava pripadnika zajednice LGBTIQ+ i žena, kao i navodne upotrebe špijunskog softvera Pegasus; poziva Vijeće da u potpunosti iskoristi te zaključke u svojem radu na postupcima iz članka 7. stavka 1.;

17. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Komisiji, Vijeću te predsjednicima, vladama i parlamentima Poljske i Mađarske te vladama i parlamentima ostalih država članica.

⁽¹⁵⁾ Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Mission report following the ad-hoc delegation to Budapest, Hungary, 29 September-1 October 2021 („Izvjješće doneseno naon službenog putovanja ad hoc izaslanstva u Budimpeštu (Mađarska) od 29. rujna do 1. listopada 2021.”), 26. studenoga 2021.); https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-CR-699096_EN.pdf

⁽¹⁶⁾ Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Mission report following the joint LIBE-AFCO fact-finding mission to Warsaw, Poland, 21-23 February 2022 („Izvjješće o doneseno nakon zajedničkog službenog putovanja za utvrđivanje činjenica odbora LIBE i AFCO u Varšavu (Poljska) od 21. do 23. veljače 2022.”), 31. ožujka 2022., https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2022/03-31/Missionreport_EN.pdf

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0205

Trenutačno stanje u pogledu suradnje EU-a i Moldove**Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o trenutačnom stanju suradnje EU-a i Moldove (2022/2651(RSP))**

(2022/C 465/14)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Republici Moldovi i o zemljama Istočnog partnerstva,
 - uzimajući u obzir Sporazum o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane ⁽¹⁾, koji uključuje detaljno i sveobuhvatno područje slobodne trgovine te koji je u potpunosti stupio na snagu 1. srpnja 2016. (AA/DCFTA),
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. o provedbi Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Republike Moldove ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir da je Republika Moldova 3. ožujka 2022. podnijela zahtjev za članstvo u EU-u,
 - uzimajući u obzir Deklaraciju iz Versaillesa od 10. i 11. ožujka 2022.,
 - uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josepa Borrella od 29. travnja 2022. o nedavnim sigurnosnim incidentima u Pridnjestrovlju,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da je Republika Moldova nerazmjerno pogođena ruskim agresorskim ratom protiv Ukrajine, poglavito s obzirom na to da je od početka invazije pristiglo više od 450 000 izbjeglica te da ih je gotovo 100 000 ostalo, što predstavlja najveći broj po stanovniku u svim zemljama koje su primile izbjeglice iz Ukrajine, ali i s obzirom na prekinutu trgovinu te povećanje cijena energije i prijevoza;
- B. budući da je 3. ožujka 2022. Republika Moldova podnijela zahtjev za pristupanje EU-u, čime se potvrđuje dugogodišnja odlučnost moldavskih vlasti i velikog dijela stanovništva da unaprijede europsku integraciju Moldove;
- C. budući da su Europska unija i njezine države članice Republici Moldovi pružile financijsku i nenovčanu pomoć kako bi se suočila s posljedicama ruske invazije na Ukrajinu, uključujući 13 milijuna EUR humanitarne pomoći, 15 milijuna EUR za administrativnu potporu privremeno raseljenim osobama, 15 milijuna EUR za potporu misiji EU-a za pomoć na granici (EUBAM-u) između Moldove i Ukrajine te nenovčanu pomoć u okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu; budući da su se EU, njegove države članice, zemlje skupine G7 i druge države istomišljenice 5. travnja 2022. obvezali osigurati 659,5 milijuna EUR pri pokretanju platforme za potporu Moldovi; budući da je EU Moldovi dodijelio 60 milijuna EUR putem novog programa proračunske potpore kako bi se ublažio učinak rastućih cijena energije na najranjivije skupine;
- D. budući da je 17. ožujka 2022. sklopljen sporazum između EU-a i Moldove o suradnji u upravljanju granicama, kojim se Frontexu omogućuje da pruži potporu moldavskim vlastima u svakodnevnim aktivnostima koje se odnose na upravljanje granicama i sigurnost granica;
- E. budući da od početka ruskog rata protiv Ukrajine vlada zabrinutost zbog mogućih „napada pod lažnom zastavom” u Moldovi;

⁽¹⁾ SL L 260, 30.8.2014., str. 4.⁽²⁾ SL C 404, 6.10.2021., str. 136.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- F. budući da u pridnjestarskoj regiji u Republici Moldovi na terenu i dalje boravi najmanje 1 500 ruskih vojnika, uz dodatnih 5 000 pripadnika takozvanih Oružanih snaga Pridnjestrovlja;
- G. budući da je 22. travnja 2022. general-bojnik Rustam Minekajev, zamjenik zapovjednika ruskog središnjeg vojnog okruga, izjavio da je jedan od ciljeva aktualne ruske invazije na Ukrajinu stvaranje kopnenog koridora do pridnjestarske regije; budući da je general-bojnik Minekajev također lažno tvrdio da su u Pridnjestrovlju zabilježeni slučajevi ugnjetavanja stanovništva koje govori ruski jezik;
- H. budući da se 25., 26. i 27. travnja 2022. dogodio niz sigurnosnih incidenata u Pridnjestrovlju, uključujući napad granatama na zgradu takozvanog ministarstva državne sigurnosti u Tiraspolu, eksplozije koje su oštetile radijske stupove u selu Maiac i navodne pucnjeve ispaljene u blizini skladišta streljiva u Kobasni;
- I. budući da se u skladištu oružja u Kobasni, koja se nalazi u Pridnjestrovlju na granici između Ukrajine i Moldove, nalazi oko 22 000 tona streljiva i vojne opreme iz doba Sovjetskog Saveza, koji su pod nadzorom operativne skupine ruskih snaga (OGRF-a); budući da se, unatoč obvezama preuzetima 1999. i ponovno 2021., Ruska Federacija nije uspjela pobrinuti za to da se to oružje potpuno uništi; budući da i dalje postoji zabrinutost da bi se ta oprema mogla upotrijebiti u oružanom sukobu bilo u operativnom kapacitetu bilo za vršenje pritiska na moldavske i ukrajinske vlasti;
- J. budući da Rusija svoj izvoz plina u Moldovu koristi kao alat za promicanje gospodarskih i geopolitičkih interesa Kremlja u toj zemlji, u zadnje vrijeme umjetnim stvaranjem krize u opskrbi plinom u drugoj polovici 2021.;
- K. budući da je glavni izvor električne energije u Moldovi smješten u Pridnjestrovlju, u elektrani u vlasništvu ruskog poduzeća Inter RAO;
1. pohvaljuje veliku solidarnost građana Republike Moldove koji su otvorili vrata svojih domova i primili tisuće izbjeglica iz Ukrajine koje bježe od ruskog agresorskog rata, uništenja ukrajinskih gradova te zlodjela i ratnih zločina; pozdravlja napore koje su vlasti Republike Moldove poduzele kako bi pružile potporu ukrajinskim izbjeglicama;
 2. izražava uvjerenje da EU mora pokazati jednak stupanj solidarnosti s moldavskim narodom i što odlučnije podupirati napore te zemlje da se suoči s posljedicama ruskog agresorskog rata;
 3. podsjeća da upravljanje položajem gotovo 100 000 izbjeglica koje su pronašle utočište u Republici Moldovi ili im je ona tranzitna zemlja predstavlja sve veće financijsko opterećenje za moldavsku državu koja se već nalazi u nesigurnoj financijskoj situaciji zbog usporavanja gospodarskog rasta uzrokovanog pandemijom bolesti COVID-19 i povećanjem cijena goriva koje je umjetno uzrokovao Gazprom;
 4. konstatira da će Republici Moldovi, što dulje bude trajao ruski agresorski rat protiv Ukrajine, biti potrebna veća humanitarna, sigurnosna i društveno-gospodarska pomoć; pozdravlja činjenicu da su Europski parlament i Vijeće nedavno donijeli makrofinancijsku pomoć u iznosu od 150 milijuna EUR namijenjenu Republici Moldovi radi ispunjenja dijela njezinih potreba za vanjskim financiranjem; stoga poziva Komisiju da dodatno poveća financijsku i tehničku pomoć Moldovi, među ostalim putem novog prijedloga makrofinancijske pomoći; naglašava da je novi prijedlog makrofinancijske pomoći ključan jer je nedavno usvojeni paket Komisija izradila prije sukoba u Ukrajini; ustraje u tome da bi se novi prijedlog makrofinancijske pomoći trebao sastojati uglavnom od bespovratnih sredstava, a ne od zajmova, kako bi se stabiliziralo socioekonomsko stanje u Moldovi i ojačala opća otpornost te zemlje; naglašava da je plan gospodarskog oporavka Republike Moldove, u vrijednosti od gotovo 600 milijuna EUR, ključan za oporavak te države;
 5. pozdravlja činjenicu da su države članice EU-a, zemlje skupine G7, međunarodni partneri i zemlje istomišljenice uspostavili platformu za potporu Moldovi, čija je svrha mobilizacija i koordinacija međunarodne potpore, što je jasan znak predanosti Unije i njezinih partnera europskoj budućnosti Republike Moldove; potiče sve partnere koji djeluju u okviru te platforme da se pobrinu za pravodobnu uplatu svojih preuzetih obveza i da brzo povećaju financijska sredstva u slučaju da se potrebe Moldove promijene;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

6. poziva Komisiju da nastavi pružati humanitarnu pomoć putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu, koji je aktiviran 25. veljače 2022., kao i potporu za upravljanje granicama putem Frontexa i premještene misije Europske unije za pomoć na granici između Moldove i Ukrajine (EUBAM-a) te potporu za transfer osoba u države članice EU-a u kontekstu Platforme za solidarnost;
7. poziva Komisiju i Vijeće da prošire mandat misije EUBAM-a kako bi se odgovorilo na aktualnu krizu koja je posljedica dolaska velikog broja izbjeglica iz Ukrajine te kako bi se osiguralo da misija može pružiti značajnu potporu vlastima u prihvatu izbjeglica;
8. poziva Komisiju da iznese dodatne prijedloge usmjerene na osiguravanje potpune liberalizacije prometa i trgovine s EU-om, kao što su obustava uvoznih carina na sav moldavski izvoz u EU, povećanje kvota za moldavske poljoprivredne proizvode i olakšavanje pristupa tržištu rada u EU-u za Moldavce, s obzirom na poremećaje u lancima opskrbe i na izvoznim tržištima Republike Moldove;
9. naglašava da je Republika Moldova dosad imala važnu ulogu u sigurnosti i stabilnosti istočne granice EU-a u kontekstu humanitarne krize uzrokovane ruskim agresorskim ratom protiv Ukrajine;
10. ponovno upućuje poziv Komisiji i moldavskim vlastima da vode računa o specifičnim potrebama žena i djece, koji čine veliku većinu izbjeglica iz Ukrajine koje trenutačno borave u Moldovi; poziva Komisiju i države članice da uspostave posebne programe potpore za žene i djecu izbjeglice kojima prijeti rizik od trgovine ljudima, posebno specijaliziranu potporu žrtvama te vrste kaznenih djela, kao i rodno uvjetovanog nasilja;
11. pozdravlja zahtjev za članstvo u EU-u koji je Moldova podnijela 3. ožujka 2022.; poziva institucije EU-a da u skladu s člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji i na temelju zasluga Republici Moldovi dodijele status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u, a da u međuvremenu nastave raditi na njezinoj integraciji u jedinstveno tržište EU-a te da poboljšaju sektorsku suradnju; poziva Komisiju da čim prije dovrši svoju procjenu i da Moldovi pruži punu pomoć tijekom tog postupka;
12. naglašava, ne pokušavajući preudicirati sadržaj mišljenja Komisije, da su moldavske vlasti nesumnjivo na pravom putu jer su donijele ključne reforme, posebno u području demokracije, vladavine prava i ljudskih prava, kojima će se omogućiti da ta zemlja ispuni kriterije iz Kopenhagena koje moraju ispunjavati zemlje pristupnice te čiji je cilj puna primjena Sporazuma o pridruživanju, koji uključuje detaljno i sveobuhvatno područje slobodne trgovine (AA/DCFTA); potiče moldavske vlasti da nastave s reformama kojima će se poboljšati životi građana Moldove, a zemlja približiti europskim standardima;
13. poziva na to da se na sastanku Europskog vijeća u lipnju 2022. pošalje jasan i čvrst politički signal o europskom putu Republike Moldove;
14. ističe da su, slično kao i za Ukrajinu, konkretni izgledi pristupanja EU-u ključan element nade kojim će se održati moral moldavskog stanovništva tijekom ovog razdoblja iznimne nesigurnosti i materijalnih poteškoća;
15. poziva na pojačanu suradnju između država članica i moldavskih vlasti u provođenju istrage o bankovnim prijevarama iz 2014., a posebno u osiguravanju repatrijacije ukradene imovine i kaznenom progonu odgovornih;
16. poziva EU da pruži veću administrativnu i tehničku pomoć osnivanjem skupine za potporu Moldovi, slične postojećoj Skupini za potporu Ukrajini (SGUA), zahvaljujući kojoj će se povećati prisutnost osoblja EU-a u Moldovi i omogućiti da se pomoć slična onoj koju pruža SGUA proširi i na tu zemlju; smatra da u svjetlu nedavnog zahtjeva Republike Moldove za članstvo u EU-u postoji hitna potreba za osnivanjem te skupine za potporu;
17. naglašava da je neprihvatljivo da Rusija svoju opskrbu plinom koristi kao oružje kojim vrši politički pritisak na Republiku Moldovu kako bi utjecala na politički smjer i geopolitičku orijentaciju te zemlje, posebno nakon predsjedničkih izbora 2020. i parlamentarnih izbora 2021.;
18. poziva Komisiju i države članice da podrže Republiku Moldovu kako bi se zajamčila njezina energetska neovisnost, povezivost, diversifikacija i učinkovitost te kako bi se ubrzao razvoj obnovljivih izvora energije; poziva moldavske vlasti da ne odustaju od obveza koje je njihova zemlja preuzela kao članica energetske zajednice te da nastave provoditi treći energetska paket EU-a, naročito razdvajanje prijenosa i distribucije plina i električne energije;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

19. pozdravlja zaključke sa sastanka Europskog vijeća od 24. i 25. ožujka 2022., poziva države članice da zajednički kupuju prirodni plin, ukapljeni prirodni plin i vodik putem zajedničke platforme koja je dostupna i državama zapadnog Balkana i trima pridruženim zemljama Istočnog partnerstva; u tom kontekstu ponavlja svoj poziv na hitni embargo na uvoz ruskog plina; poziva moldavske vlasti i Komisiju da zajedno rade na izradi jasne procjene potreba Moldove za skladištenjem plina u nadolazećem razdoblju;
20. pozdravlja uspješna ispitivanja izolacije koja su nedavno provele Moldova i Ukrajina kako bi privremeno prekinule povezanost svoje elektroenergetske mreže s Rusijom i Bjelarusom, nakon čega je uslijedila njihova sinkronizacija s kontinentalnom europskom elektroenergetskom mrežom; apelira na institucije EU-a da iskoriste sredstva za hitne slučajeve kako bi se Moldova čim prije povezala s elektroenergetskom mrežom EU-a te da povećaju financijsku i tehničku potporu EU-a potrebnu kako bi se osigurala otpornost Moldove na takav vanjski pritisak u području energije;
21. izražava veliku zabrinutost zbog nedavnih događaja na teritoriju Pridnjestrovlja i osuđuje ih kao opasne provokacije do kojih je došlo u kontekstu vrlo nestabilne sigurnosne situacije; poziva na mir kako bi se očuvala sigurnost i dobrobit ljudi koji žive s obje strane rijeke Dnjestra i u susjednim zemljama; u tom pogledu pozdravlja smirenu i ograničenu reakciju vlasti u Kišinjevu, koje pomažu u promicanju okruženja pogodnog za mirno i trajno rješavanje sukoba;
22. ponovno izražava svoju čvrstu i nepokoljebivu potporu neovisnosti, suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Republike Moldove unutar njezinih međunarodno priznatih granica;
23. izražava zabrinutost zbog prijetnje koju za sigurnost i okoliš u regiji i širem području predstavlja streljivo uskladišteno u skladištu u Kobasni te poziva međunarodnu zajednicu da podupre nastojanja moldavskih vlasti da se to opasno oružje ukloni ili uništi;
24. odbacuje izjavu *de facto* vlasti u pridnjestarskoj regiji od 3. ožujka 2022. kojom se najavljuje okončanje procesa mirjenja i ponovno poziva na priznavanje takozvane neovisnosti Pridnjestrovlja te izražava zabrinutost zbog te izjave; poziva Rusku Federaciju da u potpunosti i bezuvjetno povuče svoje vojne snage i naoružanje iz pridnjestarske regije u Moldovi u skladu sa zahtjevima moldavskih vlasti ponovljenima u više navrata te poštujući suverenost i teritorijalnu cjelovitost Republike Moldove;
25. podsjeća na svoju potporu sveobuhvatnom, mirnom i trajnom političkom rješenju sukoba u Pridnjestrovlju na temelju suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Moldove unutar njezinih međunarodno priznatih granica, što bi trebalo podrazumijevati poseban status Pridnjestrovlja u održivoj moldavskoj državi i ne bi trebalo utjecati na europske težnje te zemlje; podsjeća na koristi i gospodarske mogućnosti za poduzeća i stanovništvo s obje strane rijeke Dnjestra nakon provedbe detaljnog i sveobuhvatnog područja slobodne trgovine na cijelom državnom području Republike Moldove;
26. pozdravlja nedavne inicijative i odluke o povećanju potpore u području sigurnosti, posebno pokretanjem političkog i sigurnosnog dijaloga na visokoj razini između EU-a i Moldove te znatnim mjerama pomoći u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći; podsjeća da je potrebno nastaviti jačati suradnju EU-a i Moldove u području sigurnosti i obrane te poziva obje strane da u potpunosti iskoriste relevantne platforme; poziva Vijeće i države članice da u svjetlu sigurnosnih izazova s kojima se Moldova suočava ponude hitnu pomoć za izgradnju kapaciteta oružanih snaga Republike Moldove;
27. pohvaljuje nedavne mjere moldavskih vlasti protiv ruske propagande, uključujući privremenu zabranu nekoliko ruskih internetskih stranica koje služe dezinformiranju u okviru proglašenog izvanrednog stanja i zabrane proruskih vojnih simbola; poziva Komisiju i moldavske vlasti da prošire doseg svojih aktivnosti informiranja na stanovništvo pridnjestarske regije u Republici Moldove;
28. potiče Komisiju, Europsku službu za vanjsko djelovanje i države članice da pomognu Moldovi u njezinoj kibersigurnosti i strateškoj komunikaciji kako bi se poboljšala njezina otpornost na moguće ruske napade te da podrže rad novinara i organizacija civilnog društva koji se bore protiv dezinformacija; poziva Komisiju i države članice da poduzmu daljnje mjere protiv vanjskog upletanja i dezinformacija te da u tom pogledu podrže Moldovu;
29. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te predsjednici, vladi i parlamentu Republike Moldove.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0206

Posljedice koje rat u Ukrajini ostavlja na žene**Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o posljedicama koje rat u Ukrajini ostavlja na žene (2022/2633(RSP))**

(2022/C 465/15)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 2. i 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i članke 8., 10., 78. i 83. Ugovora u funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Rimski statut Međunarodnoga kaznenog suda od 17. srpnja 1998.,
- uzimajući u obzir Ženevske konvencije, a posebno Ženevsku konvenciju (IV) o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata,
- uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a o uklanjanju nasilja nad ženama usvojenu 20. prosinca 1993.,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti od 31. listopada 2000. i popratne rezolucije: 1820 (od 19. lipnja 2008.), 1888 (od 30. rujna 2009.), 1889 (od 5. listopada 2009.), 1960 (od 16. prosinca 2010.), 2106 (od 24. lipnja 2013.), 2122 (od 18. listopada 2013.), 2242 (od 13. listopada 2015.), 2467 (od 23. travnja 2019.) i 2493 (od 29. listopada 2019.),
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o smanjenju slučajeva bezdržavljanstva od 30. kolovoza 1961.,
- uzimajući u obzir Globalni sporazum UN-a o izbjeglicama iz 2018.,
- uzimajući u obzir Opću preporuku br. 38 (2020.) Odbora UN-a za ukidanje diskriminacije žena od 6. studenog 2020. o trgovanju ženama i djevojčicama u kontekstu globalnih migracija,
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe od 11. svibnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija),
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba ⁽¹⁾ (Direktiva o privremenoj zaštiti),
- uzimajući u obzir Provedbenu odluku Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. travnja 2021. naslovljenu „Strategija EU-a za suzbijanje trgovine ljudima 2021. – 2025.” (COM(2021)0171),

⁽¹⁾ SL L 212, 7.8.2001., str. 12.⁽²⁾ SL L 71, 4.3.2022., str. 1.⁽³⁾ SL L 101, 15.4.2011., str. 1.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 23. ožujka 2022. naslovljenu „Prihvata osoba koje bježe od rata u Ukrajini: priprema Unije za zadovoljavanje potreba” (COM(2022)0131),
 - uzimajući u obzir Prijedlog direktive Komisije od 8. ožujka 2022. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (COM(2022)0105),
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2022. o ruskoj agresiji na Ukrajinu ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. travnja 2022. o zaštiti koju EU pruža djeci i mladima koji bježe od rata protiv Ukrajine ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. listopada 2020. o rodnoj ravnopravnosti u vanjskoj i sigurnosnoj politici EU-a ⁽⁶⁾,
 - uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku naslovljenu „Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost (GAP) III – ambiciozan plan za rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena u okviru vanjskog djelovanja EU-a” (JOIN(2020)0017),
 - uzimajući u obzir pitanje upućeno Komisiji o posljedicama koje rat u Ukrajini ostavlja na žene (O-000015/2022 – B9-0012/2022),
 - uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 2. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir Prijedlog rezolucije Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost.
- A. budući da je ruska invazija na Ukrajinu prisilila velik broj ljudi da pobjegnu iz te zemlje; budući da je prema podacima Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) od početka ruske agresije na Ukrajinu 24. veljače 2022. iz Ukrajine u EU pobjeglo oko 5 milijuna izbjeglica ⁽⁷⁾; budući da se procjenjuje da 90 % tih izbjeglica čine žene i djeca ⁽⁸⁾;
- B. budući da je još 7,1 milijun ljudi ⁽⁹⁾ raseljeno unutar same Ukrajine, uključujući žene i djecu kojima su potrebni zdravstvena i mentalna zdravstvena skrb, mogućnosti zapošljavanja, odgovarajuće školovanje za djecu i smještaj te zaštita od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja; budući da je 13,5 % tih sada raseljenih osoba već prošlo kroz iskustvo raseljavanja u razdoblju između 2014. i 2015.; budući da unutarnje raseljavanje opterećuje općine Ukrajine te da su posebno pogođene žene u regijama koje se smatraju tranzitnima; budući da je potrebno uspostaviti odgovarajuću potporu za općine koje prihvaćaju interno raseljene osobe;
- C. budući da žene često dolaze u EU sa svojom djecom ili djecom šire obitelji i prijatelja; budući da je dosad registrirano oko 2 300 maloljetnika bez pratnje; budući da se u izvješćima međunarodnih organizacija procjenjuje da je riječ o još većem broju slučajeva; budući da se djeca iz ustanova za skrb, npr. siročad, ne vode kao djeca bez pratnje; budući da najnovija izvješća pokazuju da je oko pola milijuna ukrajinskih civila prisilno deportirano, uključujući mnoge žene i djecu ⁽¹⁰⁾; budući da je više od 2 300 djece oteto i prisilno raseljeno u Rusiju; podsjeća da su prema Ženevskoj konvenciji zabranjeni „pojedinačni ili masovni prisilni transferi, kao i deportacije zaštićenih osoba s okupiranog teritorija [...]”;

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0052.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0120.

⁽⁶⁾ SL C 404, 6.10.2021., str. 202.

⁽⁷⁾ <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>

⁽⁸⁾ <https://www.unrefugees.org/emergencies/ukraine/>

⁽⁹⁾ <https://www.iom.int/news/71-million-people-displaced-war-ukraine-iom-survey>

⁽¹⁰⁾ <https://www.reuters.com/world/europe/moscow-has-deported-500000-people-russia-ukraine-lawmaker-says-2022-04-20/>

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- D. budući da je otprilike 2,8 milijuna osoba pobjeglo u Poljsku, oko 763 000 u Rumunjsku, 476 000 u Mađarsku, 346 000 u Slovačku, dok je velik dio izbjeglica nastavio je svoj put i dalje, u druge države članice. budući da je iz Poljske oko milijun izbjeglica nastavilo svoj put u druge države članice, dok ih je 1,5 milijun ostao u Poljskoj – Poljska je tako postala država EU-a s najvećim udjelom izbjeglica po glavi stanovnika; budući da je druga država s najvećim udjelom izbjeglica po stanovniku trenutačno Austrija, a da je zatim slijede Češka i Estonija ⁽¹¹⁾; budući da su žene bez kontakata u zemljama kao što je Poljska smještene u javnim spavaonicama i sportskim dvoranama; budući da je potrebno iz tih privremenih rješenja razviti ona sustavna kako bi se osiguralo da žene ne ostanu u javnim prihvatilištima, gdje se suočavaju sa siromaštvom i daljnjim traumama; budući da se treba hitno pobrinuti za iznalaženje sigurnog smještaja za žene, naročito trudnice, starije žene i žrtve seksualnog nasilja;
- E. budući da je oko 428 000 izbjeglica napustilo Ukrajinu bježeći preko Moldove; budući da u Moldovi i danas boravi oko 100 000 izbjeglica, što predstavlja veliko opterećenje za njezinu infrastrukturu i usluge; budući da su se u kontekstu platforme za solidarnost EU-a sedam država članica EU-a, Austrija, Francuska, Njemačka, Irska, Litva, Nizozemska i Španjolska, te usto Norveška, dosad obvezale primiti 14 500 osoba koje su u tranzitu u Moldovi;
- F. budući da su žene i djevojčice posebno ugrožene tijekom humanitarnih kriza i kriza raseljavanja; one, naime, i dalje u nerazmjernom broju trpe diskriminaciju na temelju rodnih normi i rodno uvjetovanog nasilja; budući da, iako su prvi izbjeglice iz Ukrajine uglavnom imali kontakte unutar EU-a, većina onih koji danas pristizu nemaju ni kontaktnu točku ni potpurnu mrežu u Uniji;
- G. budući da su građani EU-a, civilno društvo i države članice prema pristiglim izbjeglicama iz Ukrajine pokazali dosad neviđenu solidarnost; budući da je Vijeće Europske unije prvi put aktiviralo Direktivu o privremenoj zaštiti, kojom se korisnicima uz produljenje od najmanje jedne godine omogućuje dobivanje boravišnih dozvola kao i pristup zapošljavanju, prikladnom smještaju ili stanovanju, a po potrebi i socijalnoj skrbi ili sredstvima za život, zdravstvenoj i medicinskoj skrbi, a za maloljetnike obrazovanju, uz što se nudi i mogućnost spajanja obitelji;
- H. budući da je primjena Direktive o privremenoj zaštiti prilično neujednačena i da je najmanje osam država članica odlučilo da u njezino područje primjene neće uključiti osobe s dozvolama za dugotrajni boravak ni ostale državljane trećih zemalja u Ukrajini; budući da osobe s priznatim statusom izbjeglice u Ukrajini te drugi s istovjetnom zaštitom često ne mogu putovati unutar EU-a jer neke države članice ne priznaju njihove putne isprave; budući da je to vrlo problematično za žene koje prolaze kroz svoje drugo po redu raseljavanje ⁽¹²⁾;
- I. budući da su većinu napora za olakšavanje položaja izbjeglica, većinom žena, dosad uložile nevladine organizacije koje djeluju na terenu, civilno društvo i volonteri, ali i lokalna tijela i vlasti; budući da je potrebna stalna potpora kako bi se osigurala dobra suradnja između lokalnih zajednica i međunarodnih organizacija; budući da njihova koordinacija od početka sukoba i prvih izbjeglica postaje sve bolja; budući da u zemljama koje primaju izbjeglice velik dio organizacijskih zadataka obavljaju lokalna tijela; budući da države članice imaju pravnu obvezu osigurati zaštitu izbjeglica u skladu s međunarodnim pravom i pravom EU-a, uključujući Direktivu o privremenoj zaštiti, te stoga trebaju uložiti veće napore kako bi olakšale koordinaciju na terenu i zajamčile bolju raspodjelu zadataka;
- J. budući da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti položaju žena izbjeglica koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom, kao što su Romkinje, crnkinje, žene bez državljanstva, žene s invaliditetom, migrantice, žene koje se definira njihovom rasom i LGBTIQ+ osobe, uključujući transrodne žene čiji identitet možda nije priznat, posebno u Poljskoj i Mađarskoj, gdje su protiv pripadnika zajednice LGBTIQ+ poduzete mjere; budući da bi posebnu pozornost

⁽¹¹⁾ [https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine#:~:text=Share%20this%20page%3A-,Ukraine%20Situation%3A%20Moldova%20Refugee%20Border%20Monitoring,\(14%2D03%2D2022\)&text=Almost%20three%20million%20refugees%20have,displaced%20to%20Moldova%20\(UNHCR\)](https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine#:~:text=Share%20this%20page%3A-,Ukraine%20Situation%3A%20Moldova%20Refugee%20Border%20Monitoring,(14%2D03%2D2022)&text=Almost%20three%20million%20refugees%20have,displaced%20to%20Moldova%20(UNHCR))

⁽¹²⁾ <https://ecre.org/wp-content/uploads/2022/03/Information-Sheet-%E2%80%93-Access-to-territory-asylum-procedures-and-reception-conditions-for-Ukrainian-nationals-in-European-countries.pdf>

četvrtak, 5. svibnja 2022.

trebalo posvetiti ženama afričkog podrijetla koje se definira njihovom rasom i državljanima trećih zemalja na graničnim prijelazima; budući da diskriminacija i rodno uvjetovano nasilje s kojima se te skupine žena suočavaju na granicama često ostaju neprijavljeni i nedokumentirani, što znači da su i dalje nevidljivi;

- K. budući da su starije žene, osobito one koje nemaju kontaktnih točaka u EU-u, bez obiteljskih ili širih veza u zajednici često izložene riziku od izolacije; budući da su one posebno ranjive zbog jezičnih prepreka te nedostatka pristupa socijalnim i potpornim uslugama, uključujući pristup lijekovima i hrani;
- L. budući da su posljedice koje rat u Ukrajini ima po žene, uključujući one koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom, specifične te da produbljuju već postojeće nejednakosti; budući da se većina kućanstava u Ukrajini sada oslanja na žene te da su sada u nesigurnom i vrlo osjetljivom položaju zbog aktualne i velike nestašice u opskrbi hranom, vodom i energijom u Ukrajini;
- M. budući da su mnoge žene ostale u Ukrajini i da su mobilizirane kako bi se borile ili pružale potporu koja nije vojne prirode; budući da žene čine oko 15 % ukrajinske vojske i da se trenutačno na bojištu nalazi oko 300 000 žena; budući da su u Ukrajini zarobljene žene vojnici; budući da postoje naznake da su ukrajinske žene vojnici u zatočeništvu bile mučene, ponižene i podvrgnute seksualnom nasilju; budući da su izvješća o takvom zlostavljanju zabrinjavajuća; budući da je iznimno važno poštovati odredbe Ženevske konvencije o humanom postupanju prema ratnim zarobljenicima (članak 13.); budući da žene također čine drugu liniju obrane te da pružaju potporu koja nije vojne prirode kao i ključnu logistiku, između ostalog i pomoć pri evakuaciji civila; budući da je u Ukrajini ostalo žena koje ne smiju napustiti zemlju, kao što su one koje rade na kritičnoj infrastrukturi ili one koje ne žele ili nisu u mogućnosti napustiti zemlju;
- N. budući sve veći broj preživjelih neslužbeno izvještava o seksualnom nasilju povezanom sa sukobima, ali da i raste broj obavještajnih izvješća na tu temu; budući da je sve više izvješća o tome kako ruska vojska upotrebljava silovanja, seksualno uznemiravanje, mučenje, masovna pogubljenja i genocid kao ratno oružje protiv civilnog stanovništva u Ukrajini;
- O. budući da je korištenje seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja kao oružja ratni zločin te bi ga stoga trebalo kazneno goniti u skladu s odredbama međunarodnog prava i Rimskim statutom Međunarodnog kaznenog suda, posebno njegovim člancima 7. i 8., u kojima se silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća i prisilna sterilizacija ili bilo koji oblik seksualnog nasilja definiraju kao zločini protiv čovječnosti i ratni zločini te ih se izjednačava s mučenjem i drugim teškim ratnim zločinima, bez obzira na to provode li se takva djela sustavno tijekom međunarodnih ili unutarnjih sukoba, a to uključuje i djela povezana sa seksualnim i drugim oblicima nasilja nad ženama i djevojčicama;
- P. budući da je stvarnih rezultata izvršenja pravde na Međunarodnom kaznenom sudu za žrtve seksualnog nasilja i dalje malo te budući da su u tome području zabilježena ukidanja osuđujućih presuda (presuda protiv Jean-Pierrea Bembe iz Demokratske Republike Kongo);
- Q. budući da je nedostatak dostupnosti i pristupačnosti odgovarajućih usluga u slučaju rodno uvjetovanog nasilja za izbjeglice, među ostalim i u prihvatnim centrima, i dalje velik problem; budući da je od ključne važnosti da odgovor na tu krizu obuhvati sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja i usluge hitnog odgovora;
- R. budući da masovno raseljavanje i priljev izbjeglica zbog rata u Ukrajini stvaraju uvjete koji pogoduju porastu trgovine ljudima; budući da postoji velik broj neslužbenih izvješća o rizicima od trgovine ljudima čije su žrtve izbjeglice, posebno žene i djeca bez pratnje, koji su se našli u rukama trgovaca ljudima ili su prijavljeni kao nestali, pri čemu trgovci ljudima često zloupotrebljavaju ranjivu situaciju izbjeglica pretvarajući se da im nude usluge prijevoza, bilo automobilom s jedne ili druge strane granice, bilo na željezničkim ili autobusnim postajama;
- S. budući da se procjenjuje da se u Ukrajini trenutačno oko 80 000 žena treba poroditi; budući da teška situacija na terenu dovodi do nedostatka odgovarajućeg pristupa spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima za žene koje se još uvijek nalaze u toj zemlji; budući da pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima također postaje sve teži za izbjeglice koje dolaze u EU;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- T. budući da je ženama potreban pristup svim uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim zdravljem, uključujući kontracepciju, hitnu kontracepciju, zakonitu i sigurnu skrb u vezi s pobačajem, prenatalnu skrb i kvalificiranu pomoć tijekom poroda; budući da prepreke u Poljskoj i Mađarskoj ozbiljno otežavaju pristup hitnoj kontracepciji zbog zahtjeva za izdavanje recepta; budući da u slučaju Poljske, Rumunjske i Slovačke postoje gospodarske prepreke pristupu takvim temeljnim uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava jer nisu pokrivena javnim zdravstvenim osiguranjem ili programima subvencija, što dovodi do znatnih troškova za izbjeglice koje moraju same platiti puni trošak ili zatražiti od lokalnih organizacija civilnog društva pomoć u pokrivanju tih troškova; budući da je u Poljskoj na snazi gotovo potpuna zabrana pobačaja;
- U. budući da zagovornici i nevladine organizacije primaju stotine poziva trudnih žena koje bježe iz Ukrajine i koje ne mogu prekinuti trudnoću zbog *de facto* zabrane pobačaja u Poljskoj; budući da medicinski pobačaj u ranoj trudnoći u Slovačkoj nije zakonit, a u Mađarskoj nije dostupan; budući da su ruski agresori tijekom sukoba silovali brojne žene te da su pristup hitnoj kontracepciji, postekspozicijskoj profilaksi te sigurnom i zakonitom pobačaju u Ukrajini kao i u zemljama domaćinima i tranzitnim zemljama od ključne važnosti; budući da sve zemlje domaćini, uključujući Poljsku, moraju ispuniti svoju obvezu, među ostalim u skladu s nacionalnim pravom, da ženama koje su zatrudnjele nakon silovanja zajamče pristup skrbi povezanoj s pobačajem; budući da su usluge spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava ključne zdravstvene usluge i da bi države članice svima trebale osigurati pristup tim uslugama, uključujući pristup sigurnoj i zakonitoj skrbi i uslugama povezanim s pobačajem u svim okolnostima;
- V. budući da se ukrajinskim zakonodavstvom dopušta zamjensko majčinstvo, a Ukrajina čini više od četvrtine svjetskog tržišta zamjenskog majčinstva te se procjenjuje da se u toj zemlji svake godine tim putem rodi od 2 000 do 2 500 djece; budući da se zbog rata zamjenske majke suočavaju s velikim poteškoćama u nastavku trudnoće u uvjetima koji pogoduju njihovoj dobrobiti, kao i u pristupu zdravstvenim uslugama tijekom trudnoće, poroda i puerperija; budući da su neke agencije za zamjensko majčinstvo zatražile od zamjenskih majki da ne bježe iz Ukrajine prije poroda; budući da je novorođenčad posebno ranjiva i da rat otežava namjeravanim roditeljima da da preuzmu roditeljsko pravo, a javnim institucijama da prema potrebi preuzmu skrbništvo i skrb u odgovarajućim uvjetima;
1. ponovno najoštrije osuđuje nezakonitu, neizazvanu i neopravdanu vojnu agresiju i invaziju na Ukrajinu te osuđuje sve ratne zločine počinjene protiv civilnog stanovništva, uključujući protiv žena i djevojčica u svoj njihovoj raznolikosti;
 2. ponavlja svoj poziv institucijama EU-a da u skladu s člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji i na temelju zasluga rade na tome da se Ukrajini čim prije dodijeli status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u te da u međuvremenu nastave raditi na njezinoj integraciji u jedinstveno tržište EU-a u skladu sa Sporazumom o pridruživanju kako bi se na odgovarajući način zaštitile ukrajinske žene i djevojčice;
 3. pohvaljuje solidarnost koju su građani EU-a, civilno društvo, države članice i sam EU pokazali prema Ukrajini i osobama koje bježe iz Ukrajine; ističe da se od početka rata ulažu napore za rješavanje položaja žena izbjeglica koje bježe iz Ukrajine, i to preko organizacija civilnog društva koje djeluju na terenu, posebno lokalnih ženskih organizacija, kao i volontera, lokalnih vlasti te lokalnih i nacionalnih vlada, posebno onih iz susjednih država članica i zemalja, kao i međunarodnih organizacija;
 4. naglašava da je svaka vrsta diskriminacije, uključujući onu na temelju nacionalnosti, boravišnog statusa, uvjerenja ili vjere, rase, boje kože, etničke pripadnosti, spola, dobi, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, socioekonomskog podrijetla, genetskih osobina, invaliditeta ili jezika, neprihvatljiva i da se mora aktivno sprečavati;
 5. traži od Komisije da zajamči ispravnu i potpunu provedbu Direktive o privremenoj zaštiti u svih 27 država članica i da se pobrine za to da žene izbjeglice koje bježe od rata u Ukrajini u potpunosti uživaju prava koja su u njoj sadržana, posebno u pogledu zdravstvenih usluga, majčinstva, skrbi o djeci i pristupa tržištu rada; smatra da bi Parlamentarni odbor EU-a i Ukrajine za pridruživanje, u skladu sa svojim ažuriranim mandatom, trebao imati ulogu praćenja primjene te direktive u državama članicama koje graniče s Ukrajinom; poziva na neometanu i ujednačenu provedbu kako bi se osigurala ujednačena primjena Direktive o privremenoj zaštiti za državljane trećih zemalja s dozvolom za dugotrajni boravak i druge skupine državljana trećih zemalja koji bježe od rata u Ukrajini;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

6. oštro osuđuje upotrebu seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja kao ratnog oružja i naglašava da je to ratni zločin, kao što je i seksualno i rodno uvjetovano nasilje u tranzitnim centrima u Ukrajini i diljem EU-a; izražava zabrinutost zbog sve većeg broja izvješća o trgovanju ljudima, seksualnom nasilju, iskorištavanju, silovanju i zlostavljanju s kojima se suočavaju žene i djeca koji bježe iz Ukrajine i dolaze u Europu; poziva države članice EU-a da se pozabave posebnim potrebama žena i djevojčica u prihvatnim centrima te da zajamče da su usluge u slučaju rodno uvjetovanog nasilja te načini upućivanja i mehanizmi za podnošenje pritužbi odmah dostupni u zajednicama na jezicima i u formatima koji su dostupni svim skupinama; poziva EU te zemlje domaćine i tranzitne zemlje da zajamče pristup uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, posebno hitnim kontracepcijskim sredstvima, postekspozicijskoj profilaksi i skrbi povezanoj s pobačajem, među ostalim i žrtvama silovanja; poziva EU i njegove države članice da pruže potporu lokalnim, nacionalnim i međunarodnim organizacijama koje pružaju usluge i sklonište za žrtve rodno uvjetovanog nasilja među ženama i djevojčicama izbjeglicama;

7. pozdravlja činjenicu da su Komisijinim prijedlogom direktive o rodno uvjetovanom nasilju obuhvaćene žene koje bježe od oružanih sukoba, kao i zahtjevi za pružanje posebne potpore; napominje da su raseljavanje i priljev izbjeglica iz rata u Ukrajini uglavnom rodno uvjetovani; poziva EU da donese rodno osjetljiv odgovor na krizu i da prednost da zaštiti od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te da svim izbjeglicama koje bježe iz Ukrajine, uključujući one koji su još uvijek u toj zemlji, omogućiti pristup osnovnim uslugama spolnog i reproduktivnog zdravlja;

8. ističe potrebu za specijaliziranom potporom za žene i djevojčice koje su bile žrtve nasilja ili koje su svjedočile nasilju i seksualnom zlostavljanju te poziva države članice da uspostave tu vrstu programa potpore s odgovarajućom podrškom i savjetovanjem u području psihološkog i mentalnog zdravlja kako bi im se pomoglo da prevladaju svoje traumatično iskustvo; naglašava potrebu za uspostavom odgovarajućih mehanizama izvješćivanja i dokumentiranja u Ukrajini i EU-u, među ostalim u cilju koordinacije prikupljanja svjedočanstava žrtava, kako bi se predmeti za kazneni progon doveli pred Međunarodni kazneni sud i počinitelji priveli pravdi; poziva EU da podupre te napore financijskim sredstvima te stručnim znanjem i logistikom; naglašava važnost uspostave platforme za bilježenje slučajeva seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja povezanog s ratom, među ostalim i kako bi se osigurali odgovarajući uvjeti za to, kao što su specijalizirani usmeni prevoditelji;

9. snažno osuđuje i izražava zabrinutost zbog deportacije, prijevoza i premještanja ukrajinskih žena i njihove djece u Rusiju, o čemu uvelike izvještavaju mediji i skupine za ljudska prava; naglašava da je to u suprotnosti sa Ženevskim konvencijama; inzistira na tome da se svi ukrajinski građani koji su prisilno deportirani u Rusiju odmah vrate u Ukrajinu;

10. izražava zabrinutost za dobrobit i zbog lokacije osoba koje su ruske snage stavile u zatvor, posebno zatvorenica, s obzirom na njihovu jedinstvenu izloženost posebnim vrstama rodno uvjetovanog nasilja; stoga poziva Međunarodni odbor Crvenog križa da preuzme odgovornost za utvrđivanje lokacije zatvorenica i da zajamči da se prema njima pravedno i humano postupa;

11. naglašava da je ženama i djevojčicama potreban stalan pristup uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim zdravljem tijekom sukoba i raseljavanja, uključujući pristup sigurnom porođaju, uslugama planiranja obitelji, zakonitom i sigurnom pobačaju ili kliničkoj obradi u slučaju silovanja; poziva na to da se na raspolaganje stave financijska sredstva za pružanje ključnih i spasonosnih usluga u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u skladu s paketom UN-a o minimalnim početnim uslugama; pozdravlja prijedlog Komisije da se u zemljama domaćinima osiguraju centri za trijažu kako bi se izbjeglicama pružila hitna zdravstvena skrb i osigurao njihov hitan transfer u druge države članice EU-a; ističe da ti centri za trijažu trebaju utvrditi vremenski osjetljive potrebe u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, kao što su hitna kontracepcija, zakonita i sigurna skrb u vezi s pobačajem i hitna porodnička skrb, kao i stručnjake za seksualno i rodno uvjetovano nasilje; poziva Komisiju i države članice da se koriste dodatnim mjerama, fondovima i mehanizmima EU-a kako bi odgovorile na potrebe Ukrajinaca u području zaštite od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, posebno zahtijevajući uključivanje proizvođača za spolno i reproduktivno zdravlje u Mehanizam Unije za civilnu zaštitu i slanjem osnovnih zdravstvenih kompleta izbjeglicama, uključujući kontracepcijska sredstva i komplete za spolno i reproduktivno zdravlje u sklopu humanitarnih paketa i konvoja u Ukrajinu i susjedne tranzitne zemlje ili zemlje domaćine, posebno kada je to potrebno kako bi se prevladala nacionalna ograničenja u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

12. naglašava da je trgovina ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i u druge svrhe i dalje jedan od najvećih rizika za žene i djecu koji bježe iz Ukrajine i koji su u posebno ranjivom položaju; napominje da su i prije rata ukrajinske žene bile među najčešćim žrtvama trgovine ljudima u EU-u; potiče države članice da ženama i djevojčicama izbjeglicama zajamče sigurnost i slobodu od seksualnog iskorištavanja, među ostalim osiguravanjem sigurnog i koordiniranog prijevoza među državama članicama; snažno potiče države članice i EU da brzo identificiraju i kazneno gone mreže trgovine ljudima koje profitiraju od seksualnog iskorištavanja žena i djevojčica izbjeglica; ponavlja da prostitucijom uzrokuje trgovinu ženama u ranjivom položaju; potiče EU da podupre ulaganje Ukrajine u podizanje razine osviještenosti i preventivne mjere protiv trgovine ljudima na ukrajinskoj strani, primjerice širenjem informacija o tim rizicima; naglašava da se zamjenske majke nalaze u osobito ranjivom i nesigurnom položaju; snažno ustraje u tome da život žena predstavlja prioritet i da ih ne bi trebalo sprečavati da napuste Ukrajinu ako to žele; podsjeća da je seksualno iskorištavanje u svrhu zamjenskog majčinstva i reprodukcije neprihvatljivo te da se njime krše ljudsko dostojanstvo i ljudska prava;

13. osuđuje praksu zamjenskog majčinstva koja žene diljem svijeta može izložiti izrabljivanju, posebno one koje su siromašnije i ranjive, primjerice u kontekstu rata; traži od EU-a i njegovih država članica da posebnu pozornost posvete zaštiti zamjenskih majki tijekom trudnoće, poroda i puerperija te da poštuju sva njihova prava, kao i prava novorođenčadi;

14. ističe ozbiljan utjecaj zamjenskog majčinstva na žene, njihova prava i zdravlje, negativne posljedice za rodnu ravnopravnost i izazove koji proizlaze iz prekograničnih posljedica te prakse, kao što je bio slučaj sa ženama i djecom pogođenima ratom protiv Ukrajine; traži od EU-a i njegovih država članica da istraže dimenzije te industrije, društveno-gospodarski kontekst i položaj trudnica, kao i posljedice za njihovo fizičko i mentalno zdravlje te za dobrobit dojenčadi; poziva na uvođenje obvezujućih mjera za rješavanje problema zamjenskog majčinstva kojima se štite prava žena i novorođenčadi;

15. pozdravlja činjenicu da je Komisija aktivirala suradnju u okviru mreže nacionalnih izvjestitelja za trgovinu ljudima i, u tom pogledu, policijsku suradnju u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući na platformi EMPACT, te raspoređivanje timova Eurobola u zemlje koje graniče s Ukrajinom; poziva na to da se ti napori podupru dostatnim financijskim sredstvima na razini EU-a;

16. pozdravlja zajednički plan od deset točaka predstavljen ministrima unutarnjih poslova 28. ožujka 2022. koji obuhvaća plan Komisije za snažniju europsku koordinaciju u pogledu prihvata osoba koje bježe od rata protiv Ukrajine; napominje da se u okviru plana od deset točaka predlažu standardni operativni postupci i smjernice za prihvata i potporu djece te transfer maloljetnika bez pratnje; pozdravlja razvoj zajedničkog plana za borbu protiv trgovine ljudima u okviru 10 točaka koji se temelji na strategiji EU-a za borbu protiv trgovine ljudima (2021. – 2025.), pod vodstvom koordinatora EU-a za suzbijanje trgovine ljudima; traži njezino brzo donošenje; poziva na dodatna ulaganja u mjere za suzbijanje trgovine ljudima u Ukrajini, kao što je besplatni broj telefonske linije za pomoć na razini EU-a posebno namijenjen žrtvama izbjeglica ili osobama kojima prijete opasnost od trgovine ljudima ili seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, koji je nadziran u Ukrajini;

17. poziva Komisiju i države članice da poboljšaju koordinaciju na graničnim prijelazima i u prihvatnim objektima te da osiguraju točnu registraciju izbjeglica i njihov pristup potrebnoj dokumentaciji; pozdravlja program registracije volontera koji pomažu izbjeglicama kako bi se pratile osobe koje pružaju pomoć; poziva Komisiju da dodatno pojača napore u pogledu prevencije i rješavanja kaznenih djela s kojima bi se žene izbjeglice mogle suočavati, kao što su trgovina ljudima, seksualno i rodno uvjetovano nasilje, iskorištavanje i zlostavljanje; naglašava da je trgovina ljudima svih vrsta, posebno u svrhu seksualnog iskorištavanja od strane svodnika, vlasnika javnih kuća i korisnika seksualnih usluga, ali i u druge svrhe, jedan od najvećih rizika za žene izbjeglice i djecu koja bježe iz Ukrajine; poziva policijske snage država članica i Eurobol da prate i provode kampanje za podizanje razine osviještenosti na tranzitnim točkama kojima se koriste trgovci ljudima, kao što su željezničke i autobusne postaje, benzinske postaje, autoceste ili zračne luke, preko kojih mogu krijumčariti svoje žrtve, kao i u prihvatnim centrima za izbjeglice u kojima žrtve mogu biti meta;

18. potiče države članice da iskoriste pomoć koju nude agencije EU-a u pogledu prihvata žena izbjeglica; naglašava potrebu za platformom za registraciju na razini EU-a za osobe koje podnose zahtjev za privremenu zaštitu, kao što je predložila Komisija, koja je posebno potrebna kako bi se podržali napori koje maloljetnici bez pratnje ulažu u pronalaženje članova obitelji i spajanje s njima, ali i u pogledu osoba kojima prijete trgovina ljudima, kao što su žene i djevojčice;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

19. poziva Komisiju da brzo pripremi i uvede ujednačene smjernice za prihvat i potporu djeci, posebno djevojkama i starijim ženama, među ostalim tijekom postupaka za transfer djece bez pratnje, pružanje privremene alternativne skrbi i spajanje djece s članovima obitelji;

20. naglašava da države članice domaćini pružaju potporu milijunima izbjeglica koji bježe iz Ukrajine, posebno ženama i djeci, što utječe na njihove socijalne i zdravstvene usluge te usluge skrbi o djeci i obrazovne usluge; stoga poziva Komisiju da provede detaljnu analizu potreba i prilagodi postojeće politike, uključujući financijske instrumente kao što su strukturni fondovi, uz zadržavanje rodno osjetljivog pristupa; poziva Komisiju da što je više moguće podrži države članice u tom zadatku, posvećujući posebnu pozornost ženama i djevojčicama; pohvaljuje napore koje države članice ulažu u podjelu odgovornosti putem Platforme za solidarnost i potiče daljnje jačanje te suradnje;

21. napominje da je ključno da žene izbjeglice što prije dobiju pristup sredstvima za život, uključujući mogućnost rada i ostvarivanja prihoda; poziva na osiguravanje posebnih programa i tečajeva jezika, kao i na univerzalni pristup skrbi o djeci, kako bi se olakšala integracija na tržištu rada EU-a;

22. naglašava da se uzimaju u obzir potrebe žena koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom zbog svojeg rasnog ili etničkog podrijetla, invaliditeta, nacionalnosti, seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili izražavanja, uključujući one koje su doživjele seksualno nasilje, posebno pružanjem sigurnih i primjerenih uvjeta prihvata ili skrbi te osiguravanjem da na graničnim prijelazima nema diskriminacije; ističe potrebu za prikupljanjem i analizom podataka razvrstanih po spolu, dobi, invaliditetu, nacionalnosti i odredištu (ako je poznato) kako bi se podržalo kratkoročno i dugoročno planiranje odgovarajućih usluga i objekata; poziva Komisiju da zajamči da se Romkinje koje bježe iz Ukrajine ne diskriminiraju i da se mogu kretati unutar EU-a; poziva države članice da u provedbi Direktive o privremenoj zaštiti osiguraju njihovu zaštitu;

23. pozdravlja financiranje EU-a za izbjeglice koje bježe iz Ukrajine, među ostalim putem programa Pomoć za oporavak za koheziju i europska područja (REACT-EU), Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI) i Djelovanje kohezijske politike za izbjeglice u Europi (CARE), čime bi se državama i regijama EU-a omogućilo pružanje hitne potpore osobama koje bježe od ruske invazije na Ukrajinu; traži da ta sredstva budu rodno osjetljiva; ustraje u tome da bi Parlament trebao nadzirati način na koji se sredstva troše, posebno u zemljama u kojima se trenutačno krši vladavina prava, kao što su Poljska i Mađarska; ponavlja da je načelo rodno osviještene politike i izrade rodno osjetljivog proračuna jedno od temeljnih načela EU-a;

24. ističe da je organizacijama civilnog društva potrebna veća izravna financijska i materijalna potpora EU-a i njegovih država članica kako bi se olakšala koordinacija na terenu i osigurala bolja raspodjela različitih odgovornosti; poziva Komisiju i države članice da poboljšaju koordinaciju humanitarne pomoći u suradnji s civilnim društvom i međunarodnim organizacijama, uključujući UNHCR, UN Women, Fond Ujedinjenih naroda za stanovništvo, Svjetsku zdravstvenu organizaciju i druge agencije UN-a, kao i s Međunarodnom organizacijom za migracije i Međunarodnim odborom Crvenog križa, te da osiguraju trenutačan i izravan pristup financiranju za organizacije civilnog društva koje pružaju pomoć ukrajinskim izbjeglicama, posebno za rodnu ravnopravnost, spolno i reproduktivno zdravlje i prava te organizacije za prava žena i borce za ljudska prava, u svim državama članicama tranzita i prihvata izbjeglica, a posebno u zemljama koje nameću ograničenja za spolno i reproduktivno zdravlje i prava; snažno potiče Komisiju i države članice da uključe organizacije civilnog društva te da se s njima i lokalnim vlastima savjetuju o dostupnosti i načinu na koji se sredstva troše i dodjeljuju;

25. poziva institucije EU-a i države članice da se blisko savjetuju s organizacijama koje se bore za prava žena, djevojčica i marginaliziranih skupina, posebno na terenu, ali i pri donošenju političkih odluka povezanih s tim ratom; poziva na pružanje posebne potpore i zaštite borkinjama za ljudska prava koje su još uvijek aktivne u Ukrajini;

26. naglašava golem rad nevladinih organizacija i aktivističkih skupina na pružanju pomoći ženama u pristupu spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima te činjenicu da njihovi članovi riskiraju vlastitu slobodu, kao što je Justyna Wydrzyńska, koja je u skladu s poljskim drakonskim zakonom protiv pobačaja optužena zbog toga što je drugoj ženi osigurala pilule za medicinski pobačaj; poziva Komisiju da zaštiti borkinje za ljudska prava od svih progona s kojima bi se mogle suočiti te da im pruži potporu;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

27. ističe posebne poteškoće s kojima se suočavaju LGBTIQ+ obitelji pri prelasku granica; ističe da postoji rizik da djeca istospolnih parova budu razdvojena od jednog ili oba roditelja; poziva države članice da pri provedbi Direktive o privremenoj zaštiti uzmu u obzir *de facto* partnerstva i obitelji;
28. podsjeća na tešku situaciju i prepreke transrodnim osobama, uključujući transrodne žene ili transrodne i interseksualne žene kojima je u putovnicama naveden muški spol, koje ne mogu pobjeći iz Ukrajine; podsjeća da transrodne osobe čiji se osobni dokumenti ne podudaraju s njihovim identitetom ne mogu proći kroz interne kontrolne točke i mogu biti isključene iz mjera civilne zaštite; ističe da prihvatni kampovi koje su za njih osnovali volonteri i civilno društvo nemaju dovoljno kapaciteta za smještaj svih osoba; naglašava da transrodne osobe imaju poteškoća u pristupu hormonskom liječenju; podsjeća da je Svjetska zdravstvena organizacija takve terapije i druge posebne lijekove za transrodne i interseksualne osobe klasificirala kao ključne te bi ih stoga trebalo uključiti u pakete humanitarne pomoći; stoga poziva Komisiju da u tom pogledu pruži financijsku potporu i koordinacijsku pomoć EU-a; poziva EU da od Ukrajine zatraži pojednostavljenje postupaka kako bi se tim ženama omogućilo da pobjegnu iz Ukrajine; poziva države članice EU-a da osiguraju odgovarajuće lijekove nakon što te žene prijeđu granicu;
29. smatra da je potrebno uspostaviti odgovarajuću potporu općinama u Ukrajini koje su domaćini interno raseljenim osobama kako bi se tim osobama omogućilo da ostanu u svojoj zemlji prije nego što im situacija dopusti povratak kući; pozdravlja napore Komisije u pogledu potreba interno raseljenih žena i djevojčica;
30. podsjeća na Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti te na sve naknadne rezolucije UN-a i poziva na njihovu provedbu; ustraje u tome da se žene u svojoj njihovoj raznolikosti i marginalizirane skupine uključe u sprečavanje sukoba, njihovo rješavanje, posredovanje i mirovne pregovore na svim razinama te stoga poziva institucije EU-a da osnuju radnu skupinu u koju su uključene žene i civilno društvo na terenu; poziva na to da se Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) pruži pomoć u obliku fondova za osposobljavanje žena i nevladinih organizacija u Ukrajini kako bi im se omogućilo sudjelovanje u rješavanju sukoba i ponovnoj izgradnji nakon sukoba; poziva institucije EU-a i države članice da u svojim naporima da okončaju taj rat posebnu pozornost posvete rodnoj ravnopravnosti;
31. ističe tešku situaciju s kojom se suočava Moldova u pogledu svoje opterećene infrastrukture i usluga; pozdravlja obveze za premještanje u okviru Platforme za solidarnost kako bi se Moldovi pomoglo u njezinim naporima da prihvati izbjeglice koje bježe iz Ukrajine; poziva države članice i Komisiju da nastave ulagati napore kako bi pružile daljnju pomoć Moldovi podjelom odgovornosti i pružanjem posebne pomoći kako bi se zadovoljile potrebe žena i djevojčica izbjeglica;
32. nalaže svojoj predsjednici da ovu rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Ujedinjenim narodima, Vijeću Europe te predsjedniku, vladi i parlamentu Ukrajine.
-

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0207

Utjecaj ruske nezakonite vojne agresije protiv Ukrajine na sektore prometa i turizma EU-a
Rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o utjecaju ruske nezakonite vojne agresije protiv Ukrajine
na sektore prometa i turizma EU-a (2022/2643(RSP))

(2022/C 465/16)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2022/334 od 28. veljače 2022. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir akcijski plan naslovljen „Strateški kompas za sigurnost i obranu – za Europsku uniju koja štiti svoje građane, vrijednosti i interese te doprinosi međunarodnom miru i sigurnosti”, kako ga je odobrilo Vijeće 21. ožujka 2022. i prihvatilo Europsko vijeće 25. ožujka 2022.,
 - uzimajući u obzir neformalni sastanak ministara prometa održan 8. travnja 2022.,
 - uzimajući u obzir Globalni kompakt o izbjeglicama iz 2018.,
 - uzimajući u obzir Izjavu iz Versaillesa koju su 11. ožujka 2022. donijeli čelnici država ili vlada EU-a,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2022. o ruskoj agresiji na Ukrajinu ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. ožujka 2022. o potrebi za hitnim akcijskim planom EU-a u cilju osiguravanja sigurnosti opskrbe hranom unutar i izvan EU-a s obzirom na rusku invaziju na Ukrajinu ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. travnja 2022. o zaključcima sa sastanka Europskog vijeća od 24. i 25. ožujka 2022., uključujući najnoviji razvoj događaja u vezi s ratom u Ukrajini te sankcije EU-a protiv Rusije i njihovu provedbu ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. travnja 2022. o zaštiti koju EU pruža djeci i mladima koji bježe od rata protiv Ukrajine ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir Plan od 10 točaka za smanjenje korištenja nafte, koji je donijela Međunarodna agencija za energiju,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir Prijedlog rezolucije Odbora za promet i turizam,
- A. budući da je EU donio pet paketa sankcija kao odgovor na nezakonitu, ničim izazvanu i neopravdanu rusku ratnu agresiju na Ukrajinu;
- B. budući da se očekuje da će novi val sankcija teže pogoditi Rusiju u sektorima cestovnog i pomorskog prometa;
- C. budući da je Rusija 28. veljače 2022. kao odmazdu najavila zabranu upotrebe ruskog zračnog prostora koja utječe na zrakoplove iz 36 zemalja, uključujući države EU-a;
- D. budući da je Europsko vijeće smanjilo nacrt proračunske linije za vojnu mobilnost u okviru Instrumenta za povezivanje Europe sa 6,5 na 1,69 milijardi EUR u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027.;

⁽¹⁾ SL L 57, 28.2.2022., str. 1.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0052.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0099.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0121.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0120.

četvrtak, 5. svibnja 2022.

- E. budući da je, s obzirom na to da je ukrajinski zračni prostor zatvoren, otprilike 3,3 % zračnog putničkog prometa u Europi zaustavljeno, uz putničke letove između Rusije i Europe, koji su 2021. činili 5,7 % ukupnog europskog prometa;
- F. budući da je 2020. u lukama država članica EU-a zabilježeno oko 8 848 pristajanja oko 535 plovila koja plove pod ruskom zastavom;
- G. budući da se stanje u Crnom i Azovskom moru pogoršalo s obzirom na to da ruska mornarica blokira regiju i da su dijelovi tih mora proglašeni ratnim područjem, čime se prepoznaje sigurnosni rizik za prolazak pomorskog prometa;
- H. budući da je u tom području ruska mornarica izvršila napade na plovila čiji su vlasnici ili kojima upravljaju subjekti iz EU-a;
- I. budući da ukrajinski i ruski pomorci čine 14,5 % svjetske pomorske radne snage i da se flote EU-a u velikoj mjeri oslanjaju na njih;
- J. budući da raste zabrinutost u vezi s općom sigurnošću i operabilnošću željezničkog i pomorskog prometa prema Ukrajini i iz nje;
- K. budući da posljednjih mjeseci bilježimo trend rasta cijena goriva i da se stanje pogoršalo zbog ruske nezakonite ratne agresije na Ukrajinu te budući da gorivo predstavlja jedan od najvećih troškova za prijevoznike i korisnike prijevoza;
- L. budući da će trenutačna situacija imati dodatne teške posljedice na turistička odredišta u mnogim zemljama EU-a nakon dvije godine pandemije koja je već imala razarajući učinak na taj sektor;
- ponovno ističe svoju najoštriju osudu ratne agresije Ruske Federacije protiv Ukrajine, kao i sudjelovanja Bjelorusa u tom ratu, te zahtijeva od Rusije da odmah prekine sve vojne aktivnosti u Ukrajini i bezuvjetno povuče sve snage i vojnu opremu s cijelog međunarodno priznatog teritorija Ukrajine;
 - pozdravlja dosad nezabilježene i sve strože sankcije EU-a protiv Rusije kao odgovor na rusku agresiju protiv Ukrajine i poziva EU da nastavi razmatrati i donositi dodatne učinkovite sankcije u prometnom sektoru kako bi se ometalo financiranje Putinova ratnog stroja; ističe da je ovo prvi put da su sankcije EU-a protiv Rusije izričito usmjerene na prometni sektor;
 - podsjeca da je promet strateško sredstvo EU-a za pružanje solidarnosti i potpore Ukrajini i njezinu napaćenom narodu u pogledu logistike, humanitarne pomoći te evakuacije i mobilnosti izbjeglica;
 - oštro osuđuje namjerne napade ruskih snaga na prometnu infrastrukturu u Ukrajini, čime se ukrajinskim vlastima otežava evakuacija civila i prijevoz osnovnih proizvoda i potrepština ljudima kojima je to potrebno; apelira na EU da Ukrajini pruži financijsku pomoć kako bi joj se pomoglo da obnovi svoju prometnu infrastrukturu;
 - pozdravlja mjere koje je Komisija donijela kako bi pomogla državama članicama, prijevoznicima i radnicima u tom sektoru da nastave obavljati prijevoz te kako bi se podržao prijevoz izbjeglica iz Ukrajine i humanitarne pomoći; uviđa hrabrost radnika u sektoru prometa u Ukrajini koji riskiraju svoje živote tako što i dalje rade na prijevozu ljudi i robe;
 - pozdravlja operativne smjernice koje je Komisija donijela kako bi osigurala tranzit Ukrajinaca bez valjanih dokumenata u prijevoznim sredstvima prijevoznika iz EU-a;
 - pohvaljuje europske prijevoznike zbog toga što su ukrajinskim građanima ponudili besplatan prijevoz vlakom, autobusom, brodom i zrakoplovom te brojne inicijative udruga i pojedinaca diljem EU-a kojima se osigurava besplatan prijevoz robe i ljudi prema ukrajinskoj granici i od nje; naglašava da si mnogi Ukrajinci koji su voljni vratiti se u svoju zemlju ili koji pokušavaju doći do smještaja u drugoj državi članici ne mogu priuštiti cijenu karte; poziva željezničke prijevoznike da i dalje omogućuju Ukrajincima slobodan pristup vlakovima bez prethodne rezervacije, kao i nerezerviranim sjedalima;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

8. ističe da aktualni sukob te odmazda Rusije zbog sankcija EU-a utječu i na prometni sektor EU-a, koji je ozbiljno poremećen u pogledu svih vrsta prijevoza;
9. ističe činjenicu da su povećanje cijena goriva i poremećaji u logističkim i opskrbnim lancima među glavnim posljedicama koje utječu na sve vrste prijevoza i stvaraju veliku nesigurnost na tržištima;
10. smatra da bi trebalo podupirati prijevoznička poduzeća sa sjedištem u EU-u i u vlasništvu EU-a koja su povezana s ruskim tržištem kada svoje prijevozne djelatnosti preusmjeravaju izvan Rusije;
11. poziva Komisiju da hitno provede gospodarsku i socijalnu procjenu posljedica rata na sve vrste prijevoza na tržištu EU-a te da, prema potrebi, brzo predstavi mjere potpore, uključujući daljnje zakonodavne i/ili financijske mjere, kako bi se ublažili negativni učinci i osigurali dobro funkcioniranje, ravnopravni uvjeti i pošteno tržišno natjecanje za europske prometne sektore;
12. naglašava da kriza ne bi smjela dovesti ni do kakvog privremenog ili trajnog narušavanja prava radnika u prometnom sektoru;

Zračni promet

13. izražava zabrinutost zbog ozbiljnog utjecaja sukoba na sektor zrakoplovstva kad je riječ o operativnim troškovima, zbog čega su i putnički i teretni promet skuplji; naglašava da je kombinacija sankcija i zabrana zračnog prometa prisilila zrakoplovne kompanije da obustave ili preusmjere svoje letove; nadalje ističe da maksimalna potrebna produljenja rute kako bi zrakoplovi izbjegli ruski i bjeloruski zračni prostor variraju od tri do četiri sata u svakom smjeru, što dovodi do problema u opskrbi gorivom (dodatna zaustavljanja za sobom povlače dodatne troškove) i duljeg radnog vremena posade od onog predviđenog propisima EU-a;
14. ističe da su Ukrajina i Rusija među vodećim proizvođačima titanija, ključnog metala koji se upotrebljava u proizvodnji zrakoplova, te da bi aktualni sukob uskoro mogao utjecati na opskrbu;
15. poziva Komisiju da ocijeni i, prema potrebi, predstavi strategiju potpore zračnim prijevoznicima iz EU-a i njihovoj radnoj snazi, koje je najprije teško pogodila pandemija bolesti COVID-19, a sada i zabrana prelijetanja preko zračnog teritorija Rusije i Bjelorusa, visoke cijene goriva i pad potražnje; međutim, naglašava da je potrebno zajamčiti jednake uvjete i pošteno tržišno natjecanje među zračnim prijevoznicima, posebno pri pružanju financijske potpore;
16. žali zbog činjenice da je Rusija odobrila zakon kojim se zahtijeva ponovna registracija zrakoplova iznajmljenih od stranih poduzeća u ruski registar zrakoplova, čime očito krši pravila međunarodnog civilnog zrakoplovstva (Čikaška konvencija); insistira na tome da se takva krađa ne može tolerirati i zahtijeva da se predmetni zrakoplovi odmah vrate njihovim zakonitim vlasnicima; pozdravlja odluku Komisije da na sigurnosni popis zračnih prijevoznika uvrsti ruske prijevoznike koji upravljaju zrakoplovima obuhvaćenima tom ponovnom registracijom s obzirom na to da ruske vlasti nemaju kapacitet za nadzor sigurnosti u pogledu plovidbenosti za stotine ponovno registriranih zrakoplova; naglašava da će isključivo ruske vlasti biti odgovorne za ugrožavanje života vlastitih građana pri stavljanju tih ukradenih zrakoplova u promet na ruskom zračnom teritoriju, a da pritom ne mogu ispuniti potrebne sigurnosne zahtjeve;
17. zahtijeva nastavak djelovanja EU-a kako bi spriječilo da se plaćenici iz skupine Wagner i strani borci iz Sirije itd. lako uključuju na bojište u Ukrajini i čine zločine protiv civilnog stanovništva; stoga traži od Visokog predstavnika da posebno zahtijeva da vlade Turske, Gruzije, Azerbajdžana i Iraka, kao i vlade srednjoazijskih republika, zatvore svoj zračni prostor za sve ruske, iranske ili sirijske vojne ili charter zrakoplove ili sve redovne zračne prijevoznike koji prevoze takve plaćenike; zahtijeva da EU na crnu listu stavi sve zračne prijevoznike za koje se sumnja da sudjeluju u takvom prijevozu;

Pomorski promet

18. pozdravlja treći stup petog paketa sankcija Komisije protiv Rusije u vezi sa zabranom pristupa lukama EU-a plovilima koja plove pod ruskom zastavom i plovilima kojima upravljaju ruski subjekti; smatra da bi Europska agencija za pomorsku sigurnost u tom pogledu mogla imati važnu ulogu u pružanju jasnog popisa ruskih plovila kojima će biti zabranjeno pristajati u lukama EU-a, uzimajući u obzir plovila koja su zamijenila zastavu ili koja su ponovno registrirana nakon 24. veljače 2022.;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

19. međutim, traži da se poduzme i više od tih mjera kako bi se spriječilo njihovo zaobilaženje i da se svim brodovima, bez obzira na to tko je njihov vlasnik ili tko upravlja njima, uskrati pristajanje u lukama EU-a ako duž svoje rute pristaju i u ruskim lukama, osim ako je to potrebno zbog opravdanih humanitarnih razloga; pozdravlja dobrovoljnu odluku nekoliko najvećih svjetskih brodarskih poduzeća sa sjedištem u Europi da do daljnega zaustave sva zaključenja prijevoza tereta u Rusiju i iz nje;
20. zahtijeva da se svim brodovima koji žele pristati u luci EU-a zabrani opskrba pogonskim gorivom u ruskim lukama ili s ruskim brodova za opskrbu gorivom na moru;
21. smatra da bi Europska agencija za pomorsku sigurnost u tom pogledu trebala pružiti smjernice o ujednačenoj primjeni takvih sankcija kako bi se održali jednaki uvjeti za luke EU-a;
22. traži od vlada i nadležnih javnih tijela, i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, da preuzmu svoje odgovornosti i planiraju dovoljno osoblja i resursa kako bi se zajamčila neometana primjena mjera te izbjegla daljnja kašnjenja u već narušenom lancu opskrbe;
23. konstatira da je u predmetnim regijama trenutačno blokiran velik broj brodova; ponavlja pozive Komisije i država članica da hitno zajamče sigurnost i zaštitu u međunarodnom pomorskom prometu na tom području te da se posebno zajamči sigurnost pomoraca; poziva na hitnu opskrbu brodova ključnim zalihama koje su potrebne njihovim pomorcima te na uvođenje plavog sigurnog pomorskog koridora kako bi se omogućila sigurna evakuacija pomoraca i brodova iz visokorizičnih i zahvaćenih područja u Crnom i Azovskome moru;
24. žali zbog toga što u posljednje vrijeme brojne plutajuće morske mine ugrožavaju živote pomoraca i putnika, kao i međunarodne trgovinske tokove u Crnom moru, te traži međunarodnu potporu naporima razminiranja obalnih zemalja;
25. izražava zabrinutost zbog utjecaja na međunarodni pomorski promet, logistiku, lance opskrbe i cijene goriva, posebno u pogledu cijena prijevoza tereta, u pomorskom sektoru;

Željeznički promet

26. žali zbog toga što zasad ne postoji izravna zabrana željezničkog prijevoza u suradnji s Ruskim željeznicama; napominje, međutim, da su Ruske željeznice dodane na popis pravnih subjekata i tijela koji podliježu financijskim ograničenjima;
27. ističe da vlakovi i dalje mogu prometovati kroz Rusiju, posebno teretni vlakovi koji prometuju između Europe i Kine; napominje, međutim, da sukob ima dramatičan utjecaj na protok željezničkog prijevoza tereta između Azije i Europe, što stvara nesigurnost za poduzeća koja se bave željezničkim prijevozom i prijevozom tereta;
28. naglašava da teretni vlakovi nailaze na fizičke prepreke, pri čemu su tisuće vagona zapele u kolonama na granici Ukrajine i država članica EU-a; poziva Komisiju da podrži Ukrajinu u njezinim nastojanjima da disperzira prometne tokove te da uspostavi nove veze i ubrzane trgovinske rute, što je posebno hitno kad je riječ o prijevozu kvarljive robe kao što je pšenica; u tom pogledu pozdravlja inicijativu „Getreidebrücke”, u okviru koje ukrajinski željeznički prijevoznici i željeznički prijevoznici iz EU-a surađuju kako bi osigurali ulazak poljoprivrednih proizvoda i strojeva u Ukrajinu i izlazak iz nje; isto tako, pozdravlja napore Rumunjske da obnovi nekoristene željezničke pruge koje povezuju Rumunjsku s Ukrajinom i koje bi mogle dodatno smanjiti pritisak na prometne putove u Ukrajinu i iz nje; smatra da bi EU trebao poticati i olakšavati takve inicijative;
29. poziva Komisiju da podrži Ukrajinu i njezine napore za jačanje željezničkih veza između Ukrajine i EU-a;
30. pozdravlja herojstvo ukrajinskih željezničkih radnika koji, unatoč stalnoj prijetnji svojim životima, predano rade na evakuaciji ukrajinskog stanovništva iz ratnih zona, neprekinutom dostavljanju pošte, mirovina, lijekova te humanitarnih i prehrambenih proizvoda, prijevozu vlasništva nacionalnih poduzeća, institucija i organizacija u sigurne regije Ukrajine te osiguravanju nastavka međunarodne trgovine i aktivnih diplomatskih kontakata na najvišoj razini;
31. smatra da su ruski napad na Ukrajinu i posljedične potrebe za prijevozom unutar EU-a naglasili potrebu za povećanjem kapaciteta željezničkog sustava EU-a kako bi mogao prihvatiti više putnika i tereta; stoga poziva države članice da ubrzaju standardizaciju, usklađivanje i interoperabilnost željezničkih sustava u svim državama članicama te poziva Komisiju da nastavi pratiti provedbu i preostale nedostatke;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

32. poziva Komisiju da odmah započne pregovore s Ukrajinom o liberalizaciji međunarodnog željezničkog prijevoza tereta i prijevoza tereta unutarnjim plovnim putovima kako bi se osigurali prometni pravci i zajamčili neprekinuti lanci opskrbe poljoprivrednim proizvodima i drugim proizvodima za Europu i ostatak svijeta;

33. ističe heroizam nekolicine bjeloruskih željezničkih radnika koji su sabotirali razmještanje ruskih snaga koje napadaju Ukrajinu i poziva sve građane u Rusiji i Bjelarusu da slijede njihov primjer civilnog otpora toj okrutnoj ratnoj agresiji;

Cestovni promet

34. pozdravlja mjere koje je Komisija poduzela kako bi osigurala povratak europskih vozača kamiona iz zone sukoba te cestovni prijevoz robe u Ukrajinu i Moldovu;

35. pozdravlja nedavne sankcije kojima se poduzećima za cestovni prijevoz s poslovnim nastanom u Rusiji i Bjelarusu zabranjuje cestovni prijevoz robe na teritoriju Europske unije jer će se njima znatno ograničiti mogućnosti ruske industrije da nabavi ključnu robu;

36. ističe da bi se prijevoz robe u Ukrajinu i u pogranične države članice s velikim priljevom izbjeglica mogao suočiti s regulatornim preprekama; pozdravlja korake koje je Komisija poduzela kako bi pojasnila i potaknula države članice da primijene određene mjere kojima se olakšava cestovni prijevoz koji se obavlja u iznimnim okolnostima nastalima zbog ruske agresije na Ukrajinu, kao što su izdavanje privremenih kartica vozača ukrajinskim vozačima koji prometuju u EU-u i koji se ne mogu vratiti u Ukrajinu kako bi obnovili svoje istekle kartice, usvajanje privremenih izuzeća od pravila o vremenu vožnje i odmora uz istodobno osiguravanje dobrobiti i sigurnosti vozača, izuzimanje od plaćanja cestarina za prijevoz koji se smatra uslugom u hitnoj situaciji i izuzeća od izdavanja odobrenja za prijevoz svih proizvoda potrebnih za medicinsku skrb; ističe činjenicu da su ukrajinski vozači kamiona u Europi pod velikim pritiskom zbog rata u njihovoj zemlji; poziva Komisiju da provede strategiju za pomoć vozačima kamiona iz Ukrajine da se ponovno spoje sa svojim obiteljima raseljenim u Europskoj uniji te da se pobrine za to da države članice pruže pomoć vozačima kojima je ona potrebna;

37. poziva Komisiju da nastavi istraživati načine za podržavanje prijevoza putnika ili bilo koje vrste robe prema Ukrajini i njezinim susjednim zemljama u EU-u i iz njih kao humanitarne pomoći te da osigura potrebnu pomoć u pogledu cestarina, pristojbi za korištenje infrastrukture, pristupa vikendima, oporezivanja itd.;

38. podržava trenutačno sklapanje sporazuma o cestovnom prijevozu robe između Europske unije i Ukrajine te poziva Komisiju i države članice da odmah počnu primjenjivati taj sporazum na privremenoj osnovi;

39. podržava prijedlog Komisije da sklopi sporazume o prijevozu s Ukrajinom i Moldovom djelomičnom liberalizacijom cestovnog prijevoza za njihove prijevoznike, čime će se omogućiti preusmjeravanje važne izvozne robe s morskih ruta koje su trenutačno nedostupne zbog ruske vojne agresije, te da poveća upotrebu morskih luka EU-a za izvoz i uvoz robe u Ukrajinu i iz nje; u tom pogledu snažno podupire brzu obnovu prethodno napuštenih željezničkih i plovnih veza, posebno između Ukrajine i Rumunjske;

40. naglašava ključnu važnost otvaranja zelenih prometnih koridora prema Ukrajini i iz nje kako bi se Ukrajini osigurali svi potrebni resursi za povećanje poljoprivredne proizvodnje (npr. pesticidi, gnojiva i sjeme) te kako bi se omogućila daljnja razmjena poljoprivrednih proizvoda s Ukrajinom;

Mreža TEN-T i vojna mobilnost

41. pozdravlja Komunikaciju Komisije o proširenju transeuropske prometne mreže (TEN-T) na susjedne treće zemlje i poziva na to da se trenutačna revizija mreže TEN-T iskoristi kako bi se usredotočilo na znatno povećanje ulaganja u infrastrukturu prometnih veza sa zapadnim Balkanom, Moldovom, Gruzijom i Ukrajinom; nadalje, traži od Komisije, Vijeća i Parlamenta da zajedno razmotre tekuću reviziju mreže TEN-T kao priliku za preispitivanje novih zemljovida mreže TEN-T, kako je predloženo u prosincu 2021., te da predlože dopunu za Ukrajinu, Moldovu i Gruziju, posebno s ciljem prilagodbe potpuno novoj situaciji u pogledu prometnih potreba koja je nastala kao posljedica nezakonite ratne agresije Rusije na Ukrajinu; također traži od Komisije da predloži Prometnu zajednicu EU-a i „istočne Europe” ili „Istočnog partnerstva”, uključujući Okvir ulaganja za istočnu Europu, koji bi se djelomično mogao modelirati po uzoru na Prometnu zajednicu sa zapadnim Balkanom;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

42. naglašava potrebu za postavljanjem mnogo ambicioznijih ciljeva u pogledu projekta EU-a za vojnu mobilnost i u tom pogledu pozdravlja angažman država članica EU-a u ubrzanju tekućih napora za poboljšanje vojne mobilnosti diljem EU-a;

43. ponovno izražava snažno žaljenje zbog odluke Europskog vijeća da drastično smanji konačnu omotnicu za novouspostavljenu proračunsku liniju za vojnu mobilnost u okviru Instrumenta za povezivanje Europe (CEF II) za razdoblje 2021. – 2027. pri usvajanju iznosa u višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. te žali zbog toga što ta pogreška sada ugrožava našu zajedničku europsku sigurnost; poziva Komisiju da pronade i predstavi rješenja za znatno povećanje proračunske linije za vojnu mobilnost u okviru instrumenta CEF II te u tom pogledu predlaže mobilizaciju neiskorištenih sredstava u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost; naglašava da je važno zajamčiti da se aspekti vojne mobilnosti temeljito procjenjuju i rješavaju i u pogledu infrastrukture i u pogledu financiranja kako bi se osigurala optimalna prekogranična suradnja i mobilnost unutar Unije; u tom pogledu poziva Komisiju da predloži ciljanu potporu za velike infrastrukturne projekte kojima se bolje povezuju sve države članice i da poveća povezanost prometne infrastrukture sa zapadnim Balkanom, Moldovom, Gruzijom i Ukrajinom; posebno traži jačanje sve glavne infrastrukture s dvojnomo namjenom koja vodi do istočne granice Unije;

44. poziva Komisiju da u državama članicama EU-a osigura potrebna financijska sredstva za razvoj infrastrukture s dvojnomo namjenom koja ima stratešku ulogu u zadovoljavanju sadašnjih i budućih potreba; naglašava potrebu za poboljšanjem kapaciteta EU-a za procjenu i kontrolu vlasništva i ulaganja u području strateške infrastrukture kao ključnog aspekta za jamčenje sigurnosti EU-a i naših građana;

45. poziva Komisiju da dodatno razradi inicijativu Global Gateway kako bi se potaknula zajednička infrastrukturna ulaganja, posebno u zemljama koje s nama dijele univerzalne vrijednosti; umjesto da to područje prepusti autokracijama, Europa mora ponuditi i gospodarski privlačnu i vrijednosnu alternativu za ulaganja u infrastrukturu u siromašnijim trećim zemljama; u tom bi nastojanju Europa trebala udružiti snage s drugim velikim demokracijama kao što su SAD, Ujedinjena Kraljevina, Kanada, Australija, Japan ili Južna Koreja;

Rast cijena energenata u prometnom sektoru

46. naglašava da bi kombinacija viših cijena energije i prijevoza utjecala na sve građane, a posebno na kućanstva s niskim prihodima, uz povećani rizik od siromaštva u pogledu prijevoza; nadalje, ističe činjenicu da viši troškovi goriva za zračni, cestovni i pomorski promet izravno utječu na konačne cijene robe i usluga te da povećanje cijena goriva utječe na oporavak turizma od pandemije;

47. pozdravlja komunikaciju Komisije naslovljenu „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” i podržava potrebu za time da Europa brzo postane energetska neovisna o ruskim izvorima energije, što istodobno može postati prilika za ubrzanje energetske tranzicije; međutim, žali zbog toga što Komisija još nije riješila pitanje povećanja cijena goriva za prijevoznike; poziva Komisiju da detaljno analizira gospodarski učinak cijena goriva na promet i mobilnost u EU-u te da donese dodatne mjere kako bi se odgovorilo na rastuće cijene u prometu u skladu s europskim zelenim planom;

48. pozdravlja izvanredne mjere koje je donijelo nekoliko država članica s ciljem ublažavanja povećanja cijena goriva, kao što je privremeno smanjenje poreza, te poziva Komisiju da osmisli usklađene i zajedničke kriterije na razini EU-a te da nacionalnim tijelima olakša usvajanje tih mjera;

49. poziva Komisiju, a posebno nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, da provedu mjere u skladu s Planom od 10 točaka za smanjenje korištenja nafte, koji je donijela Međunarodna agencija za energiju, uključujući proširenu upotrebu mogućnosti rada od kuće, nedjelje bez automobila u gradovima, daljnje promicanje javnog prijevoza, mikromobilnost, pješaćenje i vožnju biciklom, povećanu zajedničku uporabu automobila, promicanje učinkovite vožnje za teretne kamione i isporuku robe, korištenje brzih i noćnih vlakova umjesto zrakoplova, gdje je to moguće, izbjegavanje poslovnog zračnog prijevoza ako postoje alternativne mogućnosti te jačanje uvođenja električnih i učinkovitijih vozila;

četvrtak, 5. svibnja 2022.

50. naglašava hitnu potrebu za znatnim povećanjem domaće proizvodnje, opskrbe i skladištenja obnovljivih goriva/energije u Uniji te za daljnjim povećanjem diversifikacije opskrbe energijom u Europskoj uniji, uključujući i kratkoročni uvoz alternativnih goriva, među ostalim putem lučkih terminala EU-a za UPP kao prijelazno gorivo, uz istodobno izbjegavanje učinaka ovisnosti i neupotrebljive imovine te u skladu s klimatskim ciljevima EU-a; nadalje ističe potrebu za jačanjem energetske povezanosti među državama članicama, posebno između Pirenejskog poluotoka i ostatka Europe;

51. smatra da bi se trebale promicati sinergije i komplementarnosti mreža TEN-T i TEN-E te istodobno u potpunosti osigurati postojeće i buduće mogućnosti financiranja i razine financiranja za razvoj mreže TEN-T;

Turizam

52. naglašava da je aktualna kriminalna agresija Rusije na Ukrajinu ostavila golem trag na turističkoj industriji, posebno u pograničnim područjima; turisti odbijaju putovati u određene države članice EU-a, kao što su Poljska, Rumunjska, Slovačka, Bugarska ili baltičke države, zbog blizine granice s Ukrajinom i zbog straha od rata; unatoč vlastitim problemima, turistički sektori navedenih zemalja pomažu izbjeglicama iz Ukrajine; stoga poziva na donošenje zajedničke europske turističke politike, a posebno akcijskog plana s učinkovitom financijskom potporom za pomoć tom sektoru i odredištima koja su najviše pogođena kako bi prevladali najnovije krize prouzročene bolešću COVID-19 i ruskom kriminalnom agresijom protiv Ukrajine;

53. ponavlja svoju snažnu potporu uspostavi europskog mehanizma za upravljanje krizama za turistički sektor EU-a kako bi se primjereno i brzo odgovorilo na krize velikih razmjera, kao što su pandemije, ratovi, humanitarne krize i posljedice klimatskih promjena; naglašava da je važno uključiti rješenja za financiranje kratkoročnih financijskih manjkova koji proizlaze iz takvih kriza te osigurati srednjoročne i dugoročne okvire i strategije;

54. ističe da će porast troškova energije i prehrambenih proizvoda, koji je dodatno pogoršan zbog rata, višestruko povećati troškove za turistička poduzeća i cijeli lanac vrijednosti, a posebno za mala i srednja poduzeća koja se već bore za opstanak nakon dvije godine pandemije; stoga poziva države članice da poreznim politikama, a posebno poreznim olakšicama, osiguraju potrebnu pomoć, a Komisiju da iskoristi sredstva EU-a kako bi se poboljšala likvidnost malih i srednjih poduzeća; u tom pogledu naglašava da će oporavak sektora biti dodatno odgođen i poziva Komisiju i države članice da zadrže postojeću javnu potporu, među ostalim odgađanjem otplate nastalih obveza;

55. ističe da je zbog pandemije bolesti COVID-19 i trenutačne ratne krize u Ukrajini na vidjelo izašla hitna potreba za osnivanjem „Agencije EU-a za turizam”; smatra da je koordinacija nužna za oporavak turističke industrije EU-a kao kratkoročno rješenje te da bi trebalo brzo uspostaviti poseban odjel za turizam u okviru jedne od postojećih agencija koji bi trebao biti zadužen za stvaranje novog „turističkog brenda EU-a” kojim bi se Europa promicala kao sigurno, održivo i pametno odredište za sve; poziva na zajedničku kampanju EU-a za promicanje Europe kao odredišta s ciljem privlačenja turista na odredišta koja najviše ovise o ruskim i ukrajinskim turistima;

56. poziva države članice da pruže potporu hotelima i uslugama kratkoročnog najma u EU-u koji primaju ukrajinske izbjeglice;

57. pozdravlja činjenicu da turistička poduzeća već zapošljavaju ukrajinske izbjeglice i traži od Komisije da podupre te mjere uspostavom privremenog financijskog programa EU-a za rješavanje problema nedostatka radne snage u turizmu, što je važan problem u turističkom sektoru nakon pandemije;

o

o o

58. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

utorak, 3. svibnja 2022.

III

(Pripremni akti)

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2022)0129

Izbor članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, stavljanju izvan snage Odluke Vijeća (76/787/EZUČ, EEZ, Euratom) i Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima priloženog toj Odluci (2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))

(2022/C 465/17)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Deklaraciju od 9. svibnja 1950. u kojoj se predlaže uspostava Europske zajednice za ugljen i čelik (EZUČ) kao prvi korak k federaciji Europe,
- uzimajući u obzir Akt o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima („Izborni akt“), priložen Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976., kako je izmijenjena Odlukom Vijeća 2002/772/EZ, Euratom od 25. lipnja i 23. rujna 2002. ⁽¹⁾ te Odlukom Vijeća (EU, Euratom) 2018/994 od 13. srpnja 2018. ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Ugovore, a posebno članke 2., 3., 9., 10., 14. i članak 17. stavak 7. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) te članke 8., 20., 22. i članak 223. stavak 1. i članak 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te članak 2. Protokola br. 1 o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir Protokol br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 93/109/EZ od 6. prosinca 1993. o utvrđivanju detaljnih aranžmana za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament za građane Unije koji borave u državi članici čiji nisu državljani ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o izbornom postupku za Europski parlament, a posebno svoju Rezoluciju od 15. srpnja 1998. o nacrtu izbornog postupka u kojem su sadržana zajednička načela za izbor članova Europskog parlamenta ⁽⁴⁾, Rezoluciju od 22. studenoga 2012. o izborima za Europski parlament 2014. ⁽⁵⁾, Rezoluciju od 4. srpnja 2013. o unapređenju praktičnih rješenja za održavanje izbora za Europski parlament 2014. ⁽⁶⁾ te Rezoluciju od 11. studenoga 2015. o reformi izbornog zakona Europske unije ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ SL L 283, 21.10.2002., str. 1.⁽²⁾ SL L 178, 16.7.2018., str. 1.⁽³⁾ SL L 329, 30.12.1993., str. 34.⁽⁴⁾ SL C 292, 21.9.1998., str. 66.⁽⁵⁾ SL C 419, 16.12.2015., str. 185.⁽⁶⁾ SL C 75, 26.2.2016., str. 109.⁽⁷⁾ SL C 366, 27.10.2017., str. 7.

utorak, 3. svibnja 2022.

- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 13. ožujka 2013.⁽⁸⁾ i od 7. veljače 2018.⁽⁹⁾ o sastavu Europskog parlamenta,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2020. o analizi europskih izbora⁽¹⁰⁾,
 - uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada⁽¹¹⁾, a posebno njezine članke 13., 21. i 31.,
 - uzimajući u obzir Okvirni sporazum o odnosima između Europskog parlamenta i Europske komisije od 20. listopada 2010.,
 - uzimajući u obzir informativno izvješće Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o stvarnim pravima osoba s invaliditetom da glasaju na izborima za Europski parlament usvojeno na plenarnoj sjednici 20. ožujka 2019.⁽¹²⁾ i njegovo dodatno mišljenje o potrebi da se osobama s invaliditetom zajamči stvarno pravo glasanja na izborima za Europski parlament usvojeno 2. prosinca 2020.⁽¹³⁾,
 - uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD), koju je EU ratificirao 2010. i koju su ratificirale sve države članice, te njezin članak 29. o sudjelovanju u političkom i javnom životu,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.” (COM(2021)0101),
 - uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 3. prosinca 2020. o akcijskom planu za europsku demokraciju (COM(2020)0790),
 - uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima (Povelja), a posebno njezine članke 11., 21., 23. i 39.,
 - uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava, a posebno njegovo načelo 1.,
 - uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, a posebno njegov članak 25.,
 - uzimajući u obzir rad Međuparlamentarne unije u području rodne jednakosti, a posebno njezin akcijski plan za rodno osviještene parlamente,
 - uzimajući u obzir govor o stanju Unije 2021. u kojem je Ursula von der Leyen najavila da će 2022. biti godina mladih,
 - uzimajući u obzir prijedlog Komisije o europskoj godini mladih 2022.,
 - uzimajući u obzir članke 46. i 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ustavna pitanja (A9-0083/2022),
- A. budući da od 1976., kad je Izborni akt utro put za izbor predstavnika u Europskom parlamentu neposrednim općim izborima, Europski parlament stalno traži reformu europskog izbornog zakona i teži ostvarenju istinskog, ujednačenijeg europskog izbornog postupka;
- B. budući da je Ugovor iz Lisabona omogućio pozitivan korak naprijed potvrdivši pravo Europskog parlamenta da izradi prijedlog izbornog akta i svog sastava;
- C. budući da su se ostale važne promjene u Ugovoru iz Lisabona posebno odnosile na tekst članka 14. UEU-a, u kojem se navodi da je Parlament sastavljen od predstavnika građana Unije, a ne naroda država članica, te se upućuje na ulogu Parlamenta u izboru predsjednika Komisije, pri čijem bi se izboru trebali uzeti u obzir rezultati izbora za Europski parlament;

⁽⁸⁾ SL C 36, 29.1.2016., str. 56.

⁽⁹⁾ SL C 463, 21.12.2018., str. 83.

⁽¹⁰⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 98.

⁽¹¹⁾ SL L 317, 4.11.2014., str. 1.

⁽¹²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/hr/our-work/opinions-information-reports/information-reports/real-right-persons-disabilities-vote-european-parliament-elections-information-report>

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/hr/our-work/opinions-information-reports/opinions/need-guarantee-real-rights-persons-disabilities-vote-european-parliament-elections-additional-opinion>

utorak, 3. svibnja 2022.

- D. budući da je postupak za izbore 2014. bio presedan za ulogu Parlamenta u izboru predsjednika Europske komisije; budući da taj postupak nije mogao postati dio opće reforme europskog izbornog zakona, što je doprinijelo stvaranju političke pozadine za neočekivanu neprimjenu načela vodećeg kandidata nakon europskih izbora 2019.; budući da bi vodeći kandidat čiji je europski politički subjekt dobio najveći broj mjesta najprije trebao biti zadužen za stvaranje koalicijske većine u novoizabranom Parlamentu u pogledu imenovanja kandidata za predsjednika Komisije; budući da bi se u slučaju nemogućnosti postizanja koalicijske većine zadatak trebao dodijeliti sljedećem vodećem kandidatu; budući da Parlament očekuje od predsjednika Europskog vijeća da se savjetuje sa spomenutim čelnicima europskih političkih subjekata i klubova zastupnika radi doprinosa postupku imenovanja te smatra da bi se taj postupak mogao formalizirati političkim sporazumom između europskih političkih subjekata i međuinstitucijskim sporazumom između Parlamenta i Europskog vijeća;
- E. budući da neke postojeće zajedničke odredbe u sadašnjem Europskom izbornom aktu upućuju na to kako postići potrebna poboljšanja, uključujući ona kojima se predviđa izbor kandidata na temelju proporcionalne zastupljenosti koristeći pritom sustav glasovanja za listu ili sustav pojedinačnog prenosivog glasa, sloboda uspostave izbornih jedinica na nacionalnoj razini, uvođenje najvišeg izbornog praga od 5 % u nacionalnim izbornim jedinicama kako bi se zajamčilo funkcioniranje Parlamenta; te da se članovima zabrani dvostruki mandat u nacionalnom parlamentu i Europskom parlamentu;
- F. budući da su, unatoč određenim koracima za definiranje zajedničkih standarda izbornih postupaka za Europski parlament, danas europski izbori i dalje uglavnom uređeni nacionalnim propisima te su stoga potrebna dodatna poboljšanja kako bi se uspostavio uistinu ujednačen postupak za europske izbore;
- G. budući da je odaziv birača na europskim izborima 2019. bio najviši od svih izbora za Europski parlament posljednjih 20 godina; budući da stopa sudjelovanja prikriva velike razlike među državama članicama; budući da je veći odaziv na izbore pozitivan signal koji pokazuje da se građani Unije, a posebno najmlađe generacije, sve više zanimaju za razvoj europske integracije, kao što su pokazali i rezultati posebnog istraživanja Eurobarometra od 9. ožujka 2021.; budući da ta stopa i dalje znači da je sudjelovala samo polovica građana; budući da povećano zanimanje za europske izbore ukazuje na to da građani Unije zahtijevaju brzo djelovanje Unije u području klimatskih promjena, gospodarskog oporavka, zaštite ljudskih prava i vladavine prava, migracija i uloge Europske unije u međunarodnim odnosima; budući da je potrebno uložiti napore u komunikaciju kako bi se povećao interes građana za europska pitanja i ulogu europskih političkih stranaka i zaklada u tom pogledu;
- H. budući da se trend sve većeg odaziva birača može poboljšati ako se ojača veza između birača i kandidata kao i njihova odgovornost te ako se potakne dimenzija Unije;
- I. budući da funkcionirajući izborni sustav omogućuje izgradnju povjerenja i potpore među stanovništvom te jača uvjerenje građana Unije da glasovanjem mogu promijeniti društvo na demokratski način;
- J. budući da je postupak odobrenja Odluke Vijeća (EU, Euratom) 2018/994 od 13. srpnja 2018. od strane država članica još u tijeku, ali ne isključuje potrebne promjene u izbornom sustavu Unije;
- K. budući da bi sve veći politički zamah mogao pružiti priliku da se uvedu snažniji elementi i odredbe kojima se jača europska dimenzija izbora;
- L. budući da bi se odgovarajući pristup reformi Europskog izbornog zakona trebao temeljiti na poštovanju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti te uvođenju zajedničkih minimalnih standarda;
- M. budući da bi cilj reforme izbornog postupka za Europski parlament trebao biti povećanje demokratske i transnacionalne javne rasprave i dimenzije europskih izbora te demokratskog legitimiteta postupka donošenja odluka u Uniji, jačanje građanstva Unije, poboljšanje funkcioniranja Europskog parlamenta i upravljanja Unijom,

utorak, 3. svibnja 2022.

povećanje zakonodavnog rada Europskog parlamenta te njegove legitimnosti davanjem istinskog prava inicijative, jačanje načela jednakosti biračkog prava i jednakih mogućnosti, osobito u odnosu žena i muškaraca, poboljšanje učinkovitosti sustava za provedbu europskih izbora i približavanje članova Europskog parlamenta biračima, osobito onim najmlađima;

- N. budući da se u Preporuci br. 16 Europskog panela građana i građanki 2 o europskoj demokraciji/vrijednostima i pravima, vladavini prava i sigurnosti u okviru Konferencije o budućnosti Europe poziva na donošenje izbornog zakona za Europski parlament kojim bi se uskladili izborni uvjeti (dob za glasanje, datum izbora, zahtjevi za izborne jedinice, kandidate, političke stranke i njihovo financiranje) te kako bi europski građani imali biračko pravo za različite stranke na razini Europske unije, od kojih se svaka sastoji od kandidata iz više država članica, te da tijekom dostatnog prijelaznog razdoblja građani i dalje mogu glasovati za nacionalne i transnacionalne stranke;
- O. budući da se u izvješću „Youth Ideas” (Izvješće o idejama mladih) objavljenom kao ishod Europskog skupa mladih (EYE) od 22. do 23. listopada 2021. predlaže upotreba transnacionalnih lista na kojima bi birači dobili popis nacionalnih kandidata i dodatne liste s kandidatima iz svih država članica; budući da se tim izvješćem također podupire provedba postupka vodećeg kandidata;
- P. budući da se u trećem privremenom izvješću višejezične digitalne platforme Konferencije o budućnosti Europe navodi da je stvaranje transnacionalnih izbornih lista na razini EU-a jedan od prijedloga o kojima se češće raspravljalo i ideja koja uživa široku potporu;
- Q. budući da se u političkom dogovoru na sredini razdoblja pod nazivom „Naši prioriteti za Europljane” koji su 17. siječnja 2022. podržali članci klubova zastupnika EPP-a, S&D-a i Renew poziva na postupak vodećeg kandidata u kombinaciji s transnacionalnim listama s dovoljnim brojem mjesta za sljedeće europske izbore;
- R. budući da se načela proporcionalnosti i jednakih mogućnosti moraju uzeti u obzir u pogledu manjina koje su nedovoljno zastupljene u Europskom parlamentu; budući da je otprilike 20 od 705 članova Europskog parlamenta izjavilo da pripadaju manjini (=2,8 %) ⁽¹⁴⁾; budući da Venecijanska komisija priznaje ulogu zajamčenih rezerviranih mjesta za članove nacionalnih manjina, nižih izbornih pragova u proporcionalnim izbornim sustavima za stranke koje predstavljaju nacionalne manjine ili određivanja izbornih jedinica u cilju povećanja sudjelovanja manjina u postupku donošenja odluka ⁽¹⁵⁾;
- S. budući da je mogućnost razvoja ujednačenog izbornog postupka koji se temelji na neposrednim općim izborima utvrđena u Ugovorima od 1957.;
- T. budući da bi se sve većim usklađivanjem postupka izbora za Europski parlament u svim državama članicama promicalo pravo svih građana Unije na ravnopravno sudjelovanje u demokratskom životu Unije, čime bi se ojačala i politička dimenzija europske integracije;
- U. budući da europske političke stranke doprinose stvaranju europske političke svijesti te bi stoga trebale imati snažniju ulogu u kampanjama za izbore za Europski parlament kako bi povećale svoju vidljivost i pojasnile na koji način glas za određenu nacionalnu stranku utječe na veličinu europskog kluba zastupnika u Europskom parlamentu i imenovanje predsjednika Komisije;
- V. budući da su udruženja birača ili izborni subjekti koji ne pripadaju nekoj europskoj političkoj stranci pozvana na sudjelovanje u kampanjama za izbore za Europski parlament kako bi se povećala uključenost građana u izborni postupak;

⁽¹⁴⁾ Na temelju podataka Međukluba Europskog parlamenta za tradicionalne manjine, nacionalne zajednice i jezike.

⁽¹⁵⁾ Zbirka mišljenja i izvješća Venecijanske komisije o izbornim sustavima i nacionalnim manjinama CDL-PI(2019)004, posebno njezino Izvješće o izbornom pravu i nacionalnim manjinama CDL-INF (2000).

utorak, 3. svibnja 2022.

- W. budući da se postupak imenovanja kandidata za izbore za Europski parlament uvelike razlikuje među državama članicama i strankama, posebno kad je riječ o transparentnosti, demokratskim standardima i standardima za rodnu ravnopravnost; međutim, budući da su otvoreni, transparentni i demokratski postupci odabira kandidata kojima se poštuje rodna ravnopravnost neophodni za izgradnju povjerenja u politički sustav;
- X. budući da se rokovi za konačno formiranje izbornih lista prije održavanja europskih izbora uvelike razlikuju među državama članicama te se trenutačno kreću od 17 do 83 dana; budući da se time kandidati i birači diljem Unije dovode u neravnopravan položaj kad je riječ o vremenu koje imaju za kampanju odnosno da razmisle o tome kome da daju svoj glas na izborima;
- Y. budući da se rokovi za finalizaciju popisa birača prije europskih izbora znatno razlikuju među državama članicama i mogli bi otežati razmjenu informacija o biračima među državama članicama (kojom se nastoji spriječiti dvostruko glasovanje) ili je čak i onemogućiti;
- Z. budući da bi se osnivanjem izbornih jedinica na razini Unije u kojima bi kandidati za predsjednika Komisije bili nositelji izbornih lista svake političke grupacije uvelike ojačala europska demokracija i povećao legitimitet izbora predsjednika Komisije te njegova ili njezina odgovornost; budući da bi to moglo doprinijeti izgradnji europskog političkog prostora i istinski temeljiti izbore za Europski parlament na europskim pitanjima, a ne na pitanjima od isključivo nacionalnog interesa;
- AA. budući da su na neformalnom sastanku održanom 23. veljače 2018. šefovi država i vlada odlučili nastaviti razgovore, kao i tehnički, pravni i politički rad, o pitanju transnacionalnih lista koje se uspostavljaju za izbore 2024.;
- AB. budući da neke države članice svojim građanima ne omogućuju da glasuju u inozemstvu, a među onima koje to omogućuju znatno se razlikuju uvjeti za priznavanje biračkog prava; budući da bi se jednakost biračkog prava poboljšala kad bi se svim građanima Unije koji borave izvan Unije omogućilo da sudjeluju na izborima; međutim, budući da države članice trebaju bolje koordinirati svoje administrativne sustave kako bi se spriječilo da birači glasuju u dvije različite države članice;
- AC. budući da mnoge osobe s invaliditetom žele glasovati na biralištu; budući da u 12 država članica nacionalni propisi ne omogućuju prijelaz s birališta dodijeljenog na temelju mjesta boravišta na drugo koje je prikladnije s obzirom na invaliditet birača; budući da se u članku 29. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom izričito navodi da se države članice obvezuju osigurati da osobe s invaliditetom mogu učinkovito i u potpunosti sudjelovati u političkom i javnom životu na ravnopravnoj osnovi s drugima; budući da bi trebalo ukloniti sve prepreke aktivnog i pasivnog biračkog prava za osobe s invaliditetom, posebno pravne prepreke za odrasle osobe s poteškoćama koje su proglašene poslovno nesposobnima i zajamčiti pristupačnost tijekom cijelog izbornog postupka, uključujući alternativne sustave sudjelovanja radi ostvarivanja biračkog prava, prije svega dopisnim glasovanjem;
- AD. budući da bi na razini Unije trebalo uspostaviti izbornu tijelo kao mrežu jedinstvenih kontaktnih tijela država članica, koje bi djelovalo kao neovisno tijelo i osiguravalo pravilnu primjenu Europskog izbornog zakona jer bi se tako olakšao pristup informacijama o pravilima za europske izbore, pojednostavio postupak, upravljalo zajedničkom izbornom jedinicom i ojačao europski karakter tih izbora;
- AE. budući da bi dopisno glasovanje moglo omogućiti sudjelovanje više birača i učinkovitiju provedbu europskih izbora te ih učiniti privlačnijim za birače ako se pritom zajamče najviši standardi zaštite podataka te zadrži glasovanje na biralištima kao standard; budući da države članice mogu pružiti dodatne alate za glasovanje kako bi potaknule sudjelovanje, kao što su glasovanje preko opunomoćenika, elektroničko glasovanje ili glasovanje putem interneta, u skladu sa svojim nacionalnim tradicijama; budući da su mnoga nacionalna tijela za zaštitu digitalnih sloboda izrazila zadržku u pogledu glasovanja na internetu; budući da glasovanje putem interneta znači veće poteškoće u pogledu temeljnih načela kojima se uređuju izborni postupci (tajnost glasovanja, osobna i slobodna narav glasovanja, pouzdanost izbornih postupaka, učinkovito praćenje glasovanja i naknadna kontrola izbornog suca); budući da se te poteškoće mogu prevladati zajedničkim regulatornim okvirom i postupkom u kojem su zajamčeni najviši standardi zaštite podataka, integriteta izbora, transparentnosti, pouzdanosti i tajnosti glasovanja;

utorak, 3. svibnja 2022.

AF. budući da je člankom 7. stavkom 1. Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima od 20. rujna 1976. utvrđeno da je „dužnost člana Europskog parlamenta nespojiva s onom člana Komisije”;

1. predlaže reformu izbornog postupka radi konkretnog oblikovanja europske javne sfere predlaganjem zajedničkih minimalnih standarda i zakonodavnih promjena uoči europskih izbora 2024.;

2. smatra da je ključno poboljšati transparentnost i demokratsku odgovornost Parlamenta jačanjem europske dimenzije izbora, posebno pretvaranjem europskih izbora u jedinstvene europske izbore i to osobito uspostavom izborne jedinice na razini Unije umjesto skupa od 27 odvojenih nacionalnih izbora, kako se trenutačno organiziraju europski izbori;

3. smatra da bi europske političke stranke, udruženja birača i ostali europski izborni subjekti trebali imati važniju ulogu u postupku europskih izbora, da bi trebali biti jasno vidljivi biračima te da bi im trebalo pružiti odgovarajuću potporu i financijska sredstva kako bi im se omogućilo da ispune svoju ulogu;

4. podsjeća da zbog različitih izbornih kultura postoji niz različitih izbornih sustava i različitih biračkih prava diljem Unije; smatra da zajednički minimalni demokratski standardi u europskom izbornom zakonu mogu promicati istinsku javnu europsku raspravu i osigurati jednakost građana Unije, među ostalim u pogledu: biračkog prava, prava registracije stranke, udruženja birača ili drugih izbornih subjekata te prava kandidiranja na izborima; pristupa glasačkim listićima, imenovanja kandidata, uključujući rodnu ravnopravnost; pristupačnost glasanja za sve građane, posebno za osobe s invaliditetom; ili u pogledu onog što se događa na dan izbora;

5. poziva na uspostavu zajedničkog okvira s referentnim vrijednostima i minimalnim standardima za izborna pravila diljem Unije te predlaže da se naglasak stavi na snažnu koordinaciju s nacionalnim mjerama prilikom provedbe njegovih ključnih prijedloga;

6. poziva institucije Unije da uzmu u obzir prioritete koje su utvrdili građani Unije u kontekstu Konferencije o budućnosti Europe;

7. uviđa ulogu Komisije kao posrednice u institucijskim pregovorima o reformi europskog izbornog zakona između Europskog parlamenta i Vijeća; smatra da je bitno uspostaviti konstruktivan dijalog s Komisijom, među ostalim kako bi se ocijenili zaključci europske mreže za suradnju u području izbora osnovane 2019. i pronašlo nadahnuće u tim zaključcima;

8. naglašava veze između predloženih mjera za preispitivanje Izbornog akta i Poslovnika Europskog parlamenta, Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 i Akcijskog plana Europske komisije za demokraciju iz prosinca 2020., a posebno elemenata kao što su:

— način na koji su izbori uređeni pravilima koja se primjenjuju samo u određenoj jurisdikciji ili koja možda nisu formulirana uzimajući u obzir internetski prostor bez granica,

— suradnja među regulatornim tijelima država članica koju treba pojačati,

— transparentnost u političkom oglašavanju i komunikaciji koja bi se trebala odražavati i u odredbama Izbornog zakona;

9. smatra da je rodna ravnopravnost ključan element za poboljšanje zastupljenosti na izborima; pozdravlja općenito poboljšanje rodne ravnopravnosti na posljednjim izborima, ali naglašava da postoje znatne razlike među državama članicama, pri čemu u nekima u Parlament nije izabrana nijedna žena; poziva na uvođenje mjera kojima će se korištenjem tzv. zebra lista ili kvota zajamčiti jednake mogućnosti za žene i muškarce da budu izabrani, a da se pritom ne krše prava nebinarnih osoba;

10. žali zbog toga što većina nacionalnih i jezičnih manjina obično nije zastupljena u Europskom parlamentu; u tom pogledu ističe prepreku koju izborni pragovi u praksi predstavljaju za stranke koje predstavljaju manjinske zajednice koje djeluju u pojedinim nacionalnim izbornim jedinicama ili u velikim, gusto naseljenim izbornim jedinicama; stoga smatra da bi se europskim izbornim zakonom trebala predvidjeti mogućnost izuzeća od nacionalnih pragova za subjekte koji predstavljaju priznate nacionalne i jezične manjine;

utorak, 3. svibnja 2022.

11. smatra neophodnim da europske i nacionalne političke stranke i udruženja birača te ostali europski izborni subjekti usvoje demokratske, informirane i transparentne postupke odabira kandidata za Europski parlament, među ostalim i vodećeg kandidata te osiguraju izravno sudjelovanje pojedinačnih građana koji su članovi stranke, uključujući, ali ne isključivo, za izbor delegata; smatra da bi takav demokratski odabir trebao biti popraćen potrebnim informacijama o sposobnostima i uspješnosti potencijalnih kandidata;
12. smatra da bi svim europskim glasačima trebalo biti dopušteno da glasuju za svojeg preferiranog kandidata za predsjednika Komisije te da bi vodeći kandidati, koje imenuje europska politička stranka, europsko udruženje birača ili drugi europski izborni subjekt sa zajedničkim izbornim programom trebali imati mogućnost kandidature u svim državama članicama na listama na razini Unije;
13. poziva europske političke stranke, europska udruženja birača i europske izborne subjekte da predlože svoje kandidate za mjesto predsjednika Komisije najmanje 12 tjedana prije dana izbora; smatra da bi trebalo zajamčiti obvezujuće demokratske postupke i transparentnost u odabiru; očekuje da će kandidati biti stavljeni na prvo mjesto odgovarajuće liste izborne jedinice na razini Unije;
14. poziva na povećanje vidljivosti europskih stranaka, europskih udruženja birača i ostalih europskih izbornih subjekata preko medijskih kampanja te na glasačkim listićima i svim izbornim materijalima; utvrđuje da bi tijekom izborne kampanje nacionalne stranke i udruženja birača trebali navesti svoju pripadnost europskim političkim strankama ili ostalim europskim izbornim subjektima te odgovarajućem vodećem kandidatu;
15. napominje da bi koordinirana medijska strategija na europskoj razini kako bi se osiguralo praćenje i nadgledanje europskih izbora pomogla povećati zanimanje građana za njih;
16. očekuje od čelnika europskih političkih stranaka i klubova zastupnika da se na temelju rezultata europskih izbora i većine u novoizabranom Parlamentu dogovore o zajedničkoj indikaciji Europskom vijeću u pogledu imenovanja kandidata za predsjednika Komisije; očekuje od predsjednika Europskog vijeća da se savjetuje s navedenim čelnicima europskih političkih subjekata i klubova zastupnika kako bi se informirao o postupku imenovanja; smatra da bi se taj postupak vodećeg kandidata mogao formalizirati političkim dogovorom između europskih političkih tijela i Međuinstitucijskim sporazumom između Parlamenta i Europskog vijeća;
17. predlaže uvođenje prakse da zainteresirani parlamentarni klubovi zastupnika sklope „sporazum za parlamentarni saziv” kako bi se zajamčilo političko djelovanje u skladu s ishodom europskih izbora i kako bi se prije imenovanja Komisije osigurala većina u Parlamentu;
18. smatra da bi se uvođenjem izborne jedinice na razini Unije iz koje bi se izabralo 28 članova Europskog parlamenta a da to ne utječe na broj predstavnika u Europskom parlamentu, koji se biraju u svakoj državi članici i u kojima bi kandidati za predsjednika Komisije bili nositelji izbornih lista svake političke grupacije, ojačala demokratska i transnacionalna dimenzija europskih izbora; smatra da je cilj uspostave izborne jedinice na razini Unije ostvariv ako se osigura rodna ravnopravnost te zemljopisna ravnoteža i pritom zajamči da manje države članice ne budu u nepovoljnom položaju u odnosu na veće države članice; u tom pogledu predlaže uvođenje obvezujuće zemljopisne zastupljenosti na listama za izbornu jedinicu na razini Unije i potiče europske političke stranke, europska udruženja birača i druge europske izborne subjekte da na listama na razini Unije imenuju kandidate iz svih država članica;
19. naglašava da je uspostava izborne jedinice na razini Unije iz koje se članovi biraju na temelju transnacionalnih lista u skladu s Ugovorima, a posebno s člankom 14. stavkom 2. UEU-a; smatra da potpora ujednačenom europskom izbornom zakonu s listama na razini Unije i obvezujućem sustavu vodećih kandidata dobiva politički zamah;
20. smatra da su liste na razini Unije poluga koja se može upotrijebiti za postizanje reprezentativnosti i stvaranje učinkovitih europskih političkih stranaka i pokreta;
21. predlaže uvođenje zajedničkih odredbi o rashodima povezanim s europskom izbornom kampanjom za svaki subjekt kojem je dopuštena predaja kandidacijskih lista za članove Europskog parlamenta u izornoj jedinici na razini Unije; poziva na snažnu koordinaciju s predstojećom revizijom Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 o tom pitanju;

utorak, 3. svibnja 2022.

22. smatra da se sredstva koja europske političke stranke i ostali izborni subjekti prime iz općeg proračuna Europske unije ili bilo kojeg drugog izvora mogu koristiti za financiranje kampanja koje europski izborni subjekti vode u kontekstu izbora za Europski parlament na kojima oni ili njihovi članovi sudjeluju; smatra da financiranje i ograničavanje izbornih troškova u nacionalnim izbornim jedinicama trebaju biti regulirani nacionalnim pravilima svake države članice;
23. podsjeća da najniža dob za kandidaturu u 27 država članica varira od 18 do 25 godina i da najniža dob za ostvarivanje prava glasa varira od 16 do 18 godina; poziva na uvođenje jedinstvene, usklađene dobi za pasivno i aktivno biračko pravo diljem država članica i preporučuje im da uvedu minimalnu dob za glasanje od 16 godina, ne dovodeći u pitanje postojeće ustavne odredbe kojima se utvrđuje minimalna dob za biračko pravo od 18 ili 17 godina; smatra da bi priznavanje biračkog prava u dobi od 16 godina odražavalo trenutačna prava i obveze koje europska mladež već ima u nekim državama članicama;
24. predlaže uvođenje mogućnosti privremene zamjene članova na roditeljskom, očinskom, roditeljskom i dugotrajnom bolovanju;
25. smatra da su transparentnost izbornog postupka i pristup pouzdanim informacijama ključni elementi za podizanje europske političke svijesti i osiguravanje odaziva na izbore koji je dovoljno visok da bi predstavljao mandat od biračkog tijela; ističe da građani trebaju biti dovoljno unaprijed obaviješteni, odnosno 12 tjedana prije izbora, o kandidatima koji se kandidiraju na europskim izborima i o pripadnosti nacionalnih političkih stranaka ili političkih udruženja jednoj od europskih političkih stranaka ili europskih političkih udruženja;
26. predlaže da se poduzmu mjere i uspostave zaštitne mjere kako bi se izbjeglo strano uplitanje u izborni proces;
27. naglašava da se rokovi za finalizaciju popisa birača prije europskih izbora znatno razlikuju među državama članicama; predlaže utvrđivanje europskog popisa birača i zajedničkog standarda za uspostavu i finalizaciju nacionalnih popisa birača najkasnije 14 tjedana prije dana izbora, kako bi informacije o biračima bile točnije i kako bi se pojednostavila njihova razmjena među državama članicama te kako bi se olakšalo sprečavanje dvostrukog glasanja i osiguralo da takvo dvostruko glasanje, neovisno o tome je li rezultat administrativne pogreške ili kršenja izbornog zakona, podliježe učinkovitim, proporcionalnim i odvratajućim kaznama na nacionalnoj razini i rezultira donošenjem korektivnih mjera od strane država članica;
28. predlaže osnivanje Europskog izbornog tijela zaduženog za koordinaciju informacija o europskim izborima, praćenje provedbe zajedničkih standarda europskog izbornog prava te rješavanje sporova o tim zajedničkim standardima, upravljanje europskim popisom birača, proglašenje izbornih rezultata i nadziranje razmjene informacija o glasanju građana Unije izvan njihove matične zemlje; smatra da bi takvo tijelo moglo olakšati učinkovitu razmjenu informacija, a posebno razmjenu najboljih praksi među nacionalnim tijelima; predlaže da jedna od temeljnih zadaća Europskog izbornog tijela bude upravljanje registrom izbornih lista za izbornu jedinicu na razini Unije; poziva proračunska tijela da osiguraju da Europsko izorno tijelo ima dovoljno sredstava za ispunjavanje svojih zadaća;
29. predlaže utvrđivanje zajedničkih minimalnih standarda kako bi se uspostavili jedinstveni zahtjevi za sastavljanje izbornih lista;
30. smatra da je neophodno olakšati pristup glasanju na europskim izborima i zajamčiti da svi koji imaju biračko pravo mogu to pravo ostvariti, uključujući građane Unije koji žive izvan svoje zemlje podrijetla bez stalnog boravišta, stanovnike zatvorenih smještajnih jedinica, beskućnike i zatvorenike; poziva države članice da svim građanima osiguraju pristup informacijama i glasanje na ravnopravnoj osnovi, uključujući osobe s invaliditetom, dopuštajući, na primjer, najam prilagođenih prostora kada javne strukture nisu prilagođene;
31. poziva države članice da uvedu mjere za povećanje pristupačnosti izbora za građane s invaliditetom koje se odnose, među ostalim i prema potrebi, na informacije o glasanju i registraciji, birališta, glasačke kabine i uređaje te glasačke listiće; preporučuje provedbu odgovarajućih mjera prilagođenih njihovim nacionalnim postupcima glasanja kako bi se građanima s invaliditetom olakšalo glasanje, kao što su mogućnost odabira birališta, zatvorenih birališta na ključnim lokacijama i upotreba pomoćnih tehnologija, formata i tehnika kao što su Brailleovo pismo, veliki tiskani i zvučni podaci, taktilne matrice, lako čitljive informacije i komunikacija na znakovnom jeziku; poziva države članice da osobama s invaliditetom prema potrebi i na njihov zahtjev dopuste pomoć pri glasanju preko osobe po vlastitom izboru;

utorak, 3. svibnja 2022.

32. poziva države članice da uvedu zajedničke zahtjeve kako bi se svim građanima Unije koji žive ili rade u trećoj zemlji priznalo pravo da glasaju na izborima za Europski parlament;
33. smatra da je potrebno uvesti dopisno glasovanje za glasače koji na dan izbora ne mogu doći na birališta te da bi na taj način provedba europskih izbora postala učinkovitija i privlačnija biračima u posebnim ili iznimnim okolnostima; poziva države članice da razmotre mogućnost uvođenja dodatnih alata za poboljšanje, kao što su prethodno fizičko glasovanje i glasovanje preko opunomoćenika te elektroničko glasovanje i glasovanje putem interneta, u skladu s vlastitim nacionalnim tradicijama, uzimajući u obzir preporuke Vijeća Europe u tim područjima i uz odgovarajuće zaštitne mjere kako bi se osigurala pouzdanost, integritet, tajnost glasovanja, pristupačnost za osobe s invaliditetom, transparentnost u osmišljavanju i uvođenju elektroničkih i internetskih sustava, mogućnost ručnog ili elektroničkog prebrojavanja bez ugrožavanja tajnosti glasovanja i zaštita osobnih podataka u skladu s primjenjivim pravom Unije;
34. smatra da bi uspostavom zajedničkog europskog dana glasovanja paneuropski izbori postali usklađeniji te stoga predlaže da dan europskih izbora bude 9. svibnja, bez obzira na to koji je to dan u tjednu, uz mogućnost da taj dan postane državni praznik; smatra važnim da prvi službeni nepotpuni izborni rezultati budu objavljeni istodobno u svim državama članicama na dan izbora u 21:00 sat po srednjoeuropskom vremenu (CET);
35. smatra da je važno osigurati da se nakon svakih izbora sastavi izvješće o provedbi kako bi se ocijenilo funkcioniranje europskih izbora i po potrebi predložila poboljšanja;
36. predlaže reformu Ugovora kako bi se utvrdila spojivost dužnosti člana Europske komisije i dužnosti člana Europskog parlamenta za razdoblje između osnivanja Parlamenta i izbora Komisije;
37. poziva na reformu Ugovora, a posebno članka 223. UFEU-a, tako da o odredbama potrebnima za izbor članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima ne odlučuje Vijeće jednoglasno uz nacionalne ratifikacije, nego kvalificiranom većinom u Vijeću;
38. usvaja priloženi prijedlog i podnosi ga Vijeću;
39. nalaže svojoj predsjednici da ovu zakonodavnu rezoluciju i priloženi prijedlog prosljedi Europskom vijeću, Vijeću, Komisiji te parlamentima i vladama država članica.
-

utorak, 3. svibnja 2022.

PRILOG ZAKONODAVNOJ REZOLUCIJI

Prijedlog

UREDBE VIJEĆA

o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom i Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima priloženog toj Odluci

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 223. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europskog parlamenta,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir suglasnost Europskog parlamenta,

u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Akt o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima ⁽¹⁾ („Izborni akt”) priložen Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom ⁽²⁾ stupio je na snagu 1. srpnja 1978. te je poslije izmijenjen Odlukom 2002/772/EZ, Euratom ⁽³⁾ i Odlukom Vijeća (EU, Euratom) 2018/994 ⁽⁴⁾.
- (2) U skladu s člankom 223. stavkom 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), odredbe potrebne za izbor članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima utvrđuje Vijeće odlučujući jednoglasno u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta na temelju prijedloga koji izrađuje Europski parlament.
- (3) Člankom 8. UFEU-a uspostavlja se načelo rodno osviještene politike prema kojemu bi Unija trebala težiti uklanjanju rodne nejednakosti i promicanju ravnopravnosti u svim svojim aktivnostima.
- (4) Ugovorom iz Lisabona Europskom parlamentu nije samo dodijeljeno pravo inicijative u vezi s odredbama o izboru njegovih članova, nego je promijenjena i priroda mandata članova Europskog parlamenta, pa su oni postali izravni predstavnici građana Unije. To su temeljne promjene koje bi se trebale odražavati u moderniziranom europskom izbornom zakonu uvođenjem novih elemenata kojima se nastoji povećati demokratski legitimitet i točnije odražavati širina uloge i nadležnosti Europskog parlamenta.
- (5) Unatoč odredbama Izbornog akta, izbori za Europski parlament uvelike se organiziraju u skladu s nacionalnim pravilima koja se znatno razlikuju među državama članicama, zbog čega postoji niz različitih izbornih sustava. Izbori za Europski parlament održavaju se na različite dane i glasuje se za nacionalne stranke s nacionalnim kandidatima na temelju nacionalnih programa. Zahvaljujući usklađivanju tih različitih izbornih sustava donošenjem ujedinjenijeg europskog izbornog zakona utemeljenog na jasnim zajedničkim načelima i pravilima osigurala bi se jednakost za sve građane Unije i ojačala europska javna sfera.

⁽¹⁾ SL L 278, 8.10.1976., str. 5.

⁽²⁾ Odluka Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976. (SL L 278, 8.10.1976., str. 1.).

⁽³⁾ Odluka Vijeća 2002/772/EZ, Euratom od 25. lipnja i 23. rujna 2002. o izmjeni Akta o izboru predstavnika Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, koji je priložen Odluci 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom (SL L 283, 21.10.2002., str. 1.).

⁽⁴⁾ Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2018/994 od 13. srpnja 2018. o izmjeni Akta o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, priloženog Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976. (SL L 178, 16.7.2018., str. 1.) nije na snazi.

utorak, 3. svibnja 2022.

- (6) Izborni pragovi dio su političkog sustava u mnogim državama članicama i doprinose razvoju stabilne dinamike vlade i oporbe u parlamentima. Kako bi se zaštitilo pošteno političko natjecanje, ti pragovi ne bi smjeli prelaziti 5 %.
- (7) Izborni pragovi ne bi trebali utjecati na izgled priznatih nacionalnih i jezičnih manjina da sudjeluju u političkom životu Unije i da budu zastupljene u Europskom parlamentu. Priznate nacionalne ili jezične manjine trebale bi imati pravo na izuzeće od svih pragova koji su predviđeni na nacionalnoj razini. Izuzeća od nacionalnih pragova trebala bi se primjenjivati i na političke stranke ili udruženja birača koji se kandidiraju na europskim izborima u četvrtini država članica i koji u svojim glasačkim listićima navode imena i logotipe europskih subjekata kojima su pridruženi.
- (8) U skladu s člankom 17. stavkom 7. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) kandidata za predsjednika Komisije predlaže Europsko vijeće, uzimajući u obzir europske izbore, a zatim ga bira Europski parlament. Kako bi se to pravo ostvarilo na odgovarajući način, europska javna sfera trebala bi se razvijati tako da svi europski birači mogu navesti svog preferiranog kandidata za predsjednika Komisije. Zato vodeći kandidati koje imenuje europska politička stranka, europska udruženja birača ili ostali europski izborni subjekti moraju imati mogućnost podržati zajednički izborni program u svim državama članicama. Kako bi se osigurala većina u Parlamentu prije imenovanja Komisije, zainteresirane parlamentarne skupine trebale bi uspostaviti praksu sklapanja „sporazuma za parlamentarni saziv” kojima se osigurava političko postupanje u skladu s europskim izborima. U okviru postupka koji bi trebao biti formaliziran na temelju političkog dogovora između europskih političkih subjekata, vodeći kandidat čiji je europski politički subjekt dobio najveći broj mjesta najprije bi trebao biti zadužen za stvaranje koalicijske većine u novoizabranom Parlamentu u pogledu imenovanja kandidata za predsjednika Komisije. U slučaju nemogućnosti postizanja koalicijske većine, zadatak bi se trebao dodijeliti sljedećem vodećem kandidatu. Kako bi pružio informacije u postupku imenovanja, predsjednik Europskog vijeća trebao bi se savjetovati s navedenim čelnicima europskih političkih subjekata i parlamentarnih klubova. Postupak vodećeg kandidata mogao bi se formalizirati političkim dogovorom između europskih političkih subjekata i Međuinstitucijskim sporazumom između Parlamenta i Europskog vijeća;
- (9) Uz nacionalne izborne jedinice trebalo bi osnovati izbornu jedinicu na razini Unije u kojoj su kandidati za predsjednika Komisije nositelji izbornih lista svake političke grupacije, kako bi se poboljšala demokratska i paneuropska dimenzija europskih izbora. Na tu izbornu jedinicu na razini Unije trebala bi se primjenjivati detaljna i jasna pravila kojima se osigurava da popis kandidata poštuje načela rodne ravnopravnosti i geografske proporcionalnosti i reprezentativnosti, a posebno da se u potpunosti uzmu u obzir interesi malih i srednjih država članica.
- (10) Europske političke stranke, europska udruženja birača i drugi europski izborni subjekti imaju ključnu ulogu u poticanju istinske europske političke rasprave. U skladu s člankom 10. stavkom 4. UEU-a, „političke stranke na europskoj razini doprinose stvaranju europske političke svijesti i izražavanju volje građana Unije.” Stoga bi europske političke stranke, europska udruženja birača i ostali europski izborni subjekti trebali imati važniju ulogu u procesu europskih izbora. Stoga bi im trebalo omogućiti da u potpunosti sudjeluju u europskim izbornim kampanjama i podnose liste na razini Unije kako bi bili poznati i vidljiviji biračima, kako na glasačkim listićima tako i u materijalima za kampanju i publikacijama.
- (11) Uvjeti za odabir kandidata i podnošenje kandidatura trebali bi biti razumni, pravedni, demokratski i razmjerni te bi trebali poštovati načela utvrđena Kodeksom dobre prakse u izbornim pitanjima Europske komisije Vijeća Europe za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija). Osim toga, u akcijskom planu za europsku demokraciju⁽⁵⁾ Komisija se obvezala promicati pristup demokratskom sudjelovanju, što podrazumijeva uključivost i jednakost u demokratskom sudjelovanju, kao i rodnu ravnotežu u politici i donošenju odluka. U svojoj strategiji za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.⁽⁶⁾ Komisija je navela da su jednake mogućnosti sudjelovanja ključne za predstavničku demokraciju na svim razinama. Rodna ravnopravnost te demokratski i transparentni postupci i utemeljene odluke

⁽⁵⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o akcijskom planu za europsku demokraciju (COM(2020)0790).

⁽⁶⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.” (COM(2020)0152).

utorak, 3. svibnja 2022.

o odabiru kandidata za izbore za Europski parlament, uključujući vodećeg kandidata, ključni su elementi za osiguravanje jednakih uvjeta za sve europske izborne subjekte te za jačanje reprezentativnosti i demokracije. Radi jednakosti ta bi se načela trebala primjenjivati na sve liste kandidata na izborima za Europski parlament u nacionalnim izbornim jedinicama i u izornoj jedinici na razini Unije.

- (12) Transparentnost izbornog postupka i pristup pouzdanim i pravodobnim informacijama o biračima i kandidatima važni su za pouzdanost izbornog procesa, podizanje europske političke svijesti i snažan odaziv birača na izbore. Važno je olakšati razmjenu informacija o biračima među državama članicama kako bi se izbjeglo dvostruko glasovanje. Nadalje, građane Unije trebalo bi znatno prije izbora obavijestiti o kandidatima koji se kandidiraju na izborima za Europski parlament i, prema potrebi, o pripadnosti nacionalnih političkih stranaka nekoj europskoj političkoj stranci. Stoga je potrebno uspostaviti europski popis birača i obvezne rokove za sastavljanje popisa birača na europskoj i nacionalnoj razini te lista kandidata.
- (13) Europsko izorno tijelo koje ima neovisan mandat i koje se sastoji od članova s potrebnim stručnim znanjem i iskustvom ključno je za upravljanje izbornom jedinicom na razini Unije. Ključne zadaće Europskog izbornog tijela trebale bi uključivati praćenje provedbe ove Uredbe i rješavanje sporova u pogledu zajedničkih standarda europskog izbornog zakona; upravljanje europskim popisom birača; proglašenje izbornih rezultata; te osiguravanje učinkovite razmjene informacija i najboljih praksi među nacionalnim tijelima.
- (14) Kako bi se osiguralo da europski izborni subjekti imaju dovoljno sredstava za prenošenje svojih poruka i političkih programa građanima Unije, izborna kampanja u izornoj jedinici na razini Unije trebala bi dobiti odgovarajuća financijska sredstva.
- (15) Kako bi se potaknulo sudjelovanje birača na izborima za Europski parlament, države članice trebale bi omogućiti dopisno glasovanje te bi mogle omogućiti fizičko glasovanje unaprijed i glasovanje preko opunomoćenika. Uzimajući u obzir preporuke Vijeća u tom pogledu te kako bi se u potpunosti iskoristile mogućnosti koje nudi tehnološki razvoj, države članice također bi mogle dopustiti elektroničko glasovanje i glasovanje putem interneta, istodobno osiguravajući dostupnost elektroničkih i internetskih sustava, pouzdanost rezultata s pomoću mogućnosti prebrojavanja, tajnost glasovanja, zaštitu osobnih podataka, u skladu s primjenjivim pravom Unije, te potpunu transparentnost u osmišljavanju i uvođenju elektroničkih i internetskih sustava; kao i osiguravanje pristupačnosti za osobe s invaliditetom i sve građane.
- (16) Građani Unije imaju pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije, posebno glasovanjem ili kandidaturom na izborima za Europski parlament. Aktivno i pasivno biračko pravo te pristup informacijama i glasovanju također bi trebalo osigurati na ravnopravnoj osnovi za sve građane, uključujući osobe s invaliditetom. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere kako bi se svim građanima Unije omogućilo ostvarivanje prava glasa na izborima za Europski parlament, uključujući one koji borave ili rade u zemljama izvan Unije, koji nemaju stalno boravište, koji su beskućnici, koji služe zatvorsku kaznu u Uniji ili oni koji žive u zatvorenim smještajnim jedinicama kao što su bolnice, psihijatrijske ustanove i druge ustanove za zdravstvenu skrb, umirovljenički domovi i domovi za starije osobe ili smještajne ustanove za osobe s invaliditetom. Konkretno, države članice trebale bi uvesti odgovarajuće mjere kako bi osobe koje žive u zatvorenim smještajnim jedinicama mogle ostvariti svoje pravo glasa. Pri osiguravanju pristupa informacijama, materijalima za glasovanje i mogućnostima glasovanja trebalo bi uzeti u obzir posebne potrebe osoba s invaliditetom.
- (17) Najniža dob za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava razlikuje se u 27 država članica i kreće se od 16 do 18 godina. Trebalo bi uvesti jedinstvenu usklađenu dob za aktivno i pasivno biračko pravo u cijeloj Uniji kako bi se osigurala jednakost i izbjegla diskriminacija u pristupu tom najtemeljnijem građanskom i političkom pravu. Ne dovodeći u pitanje postojeće ustavne odredbe kojima se utvrđuje minimalna dob za glasovanje od 18 ili 17 godina, najniža dob za glasovanje trebala bi biti 16 godina. Minimalna dob za kandidiranje trebala bi biti 18 godina. Bez obzira na njihovu poslovnu sposobnost, sve osobe s invaliditetom trebale bi uživati politička prava na ravnopravnoj osnovi s drugima.

utorak, 3. svibnja 2022.

- (18) Rokovi za predaju lista kandidata za izbore za Europski parlament i za uspostavu biračkih popisa prije europskih izbora znatno se razlikuju među državama članicama. Kako bi se osiguralo da kandidati i birači diljem Unije imaju jednako vrijeme za vođenje kampanje ili promišljanje te kako bi se olakšala razmjena informacija među državama članicama o biračima, rokovi za podnošenje lista kandidata i uspostavu popisa birača trebali bi biti isti u cijeloj Uniji.
- (19) Kako bi se osiguralo da europske političke stranke, europska udruženja glasača i ostala europska izborna tijela budu dovoljno vidljiva, potrebna su jasna i transparentna pravila o kampanjama i službenim izbornim materijalima. Takva pravila omogućila bi europskim političkim strankama, europskim udruženjima birača i ostalim europskim izbornim subjektima da se koriste svim oblicima javne komunikacije te materijalima za izbornu kampanju. Takvim bi se pravilima europskim političkim strankama, europskim udruženjima birača i ostalim europskim izbornim subjektima trebalo omogućiti da navedu svoju pripadnost u svim oblicima javne komunikacije, materijalima za izbornu kampanju i službenim izbornim materijalima kao što su glasački listići. Države članice trebale bi osigurati da se jednako postupi prema europskim političkim strankama, europskim udruženjima birača i ostalim europskim izbornim tijelima te da imaju jednake mogućnosti u izbornim kampanjama za izbornu jedinicu na razini Unije.
- (20) Izbornim aktom iz 1976. uspostavljeno je zajedničko izorno razdoblje, a države članice dobile su ovlast da odrede točan datum i vrijeme izbora unutar tog razdoblja. Za istinski paneuropske izbore potreban je zajednički europski dan glasanja. Izbori za Europski parlament trebali bi se održavati 9. svibnja, na Dan Europe, kad se obilježava obljetnica Schumanove deklaracije od 9. svibnja 1950. Europsko izorno tijelo trebalo bi proglasiti rezultate izbora koji se trebaju objaviti u *Službenom listu Europske unije*.
- (21) U slučaju da član Europskog parlamenta izabran iz nacionalnih izbornih jedinica, podnese ostavku, umre ili mu se mandat oduzme, upražnjeno mjesto koje iz toga proizlazi popunjava se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Upražnjena mjesta članova Europskog parlamenta izabranih iz izborne jedinice na razini Unije popunjava sljedeći kandidat s relevantne liste. Također bi trebale biti moguće privremene zamjene u slučajevima roditeljskog, očinskog, roditeljskog dopusta i teške bolesti člana Europskog parlamenta.
- (22) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebale dodijeliti provedbene ovlasti u vezi s tehničkim zahtjevima, uključujući format i podatke koji se trebaju dostaviti za uspostavu europskog popisa birača. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾.
- (23) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno utvrđivanje odredbi potrebnih za izbor članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima u skladu s ujednačenim izbornim postupkom u okviru izborne jedinice na razini Unije i prema načelima zajedničkim svim državama članicama, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njezina opsega i učinka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet

U ovoj Uredbi utvrđuju se odredbe potrebne za izbor članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima u skladu s ujednačenim izbornim postupkom za izbornu jedinicu na razini Unije i prema načelima koja su zajednička svim državama članicama.

(7) Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „politička stranka” znači udruženje građana koje ima političke ciljeve i koje je priznato ili osnovano u skladu s pravnim poretkom barem jedne države članice u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾; uključujući one koji namjeravaju osnovati europsku koaliciju nacionalnih političkih stranaka i/ili nacionalnih udruženja birača ili joj se pridružiti radi podnošenja kandidacijskih lista i provođenja kampanje za izbornu jedinicu na razini Unije;
2. „udruženje birača” znači udruženje građana koje ima političke ciljeve i koje nije osnovano kao politička stranka, nego je registrirano kao udruženje građana u skladu s važećim nacionalnim odredbama, uključujući one koji namjeravaju osnovati europsku koaliciju nacionalnih političkih stranaka i/ili udruženja birača ili joj se pridružiti kako bi predalo kandidacijsku listu i vodilo kampanju za izbornu jedinicu na razini Unije;
3. „europska koalicija nacionalnih političkih stranaka i/ili udruženja birača” znači izorno savezništvo nacionalnih političkih stranaka i/ili udruženja birača koji su registrirani u najmanje četvrtini država članica, što se po potrebi zaokružuje na najbliži cijeli broj, koji podnosi kandidaturu i vodi kampanju u izornoj jedinici na razini Unije;
4. „europska politička stranka” znači političko savezništvo nacionalnih političkih stranaka koji ima političke ciljeve i registriran je pri Tijelu za europske političke stranke i europske političke zaklade u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 u svrhu podnošenja kandidacijske liste i vođenja kampanje za izbornu jedinicu na razini Unije;
5. „europsko udruženje birača” znači transnacionalno udruženje građana registriranih u najmanje četvrtini država članica, koje predstavlja najmanje 0,02 % stanovništva s pravom glasa u relevantnim državama članicama, a koje ima političke ciljeve, ali nije osnovano kao europska politička stranka, te je priznato u svrhu podnošenja kandidacijske liste i vođenja kampanje u izornoj jedinici na razini Unije;
6. „europska izborna koalicija” znači izorno savezništvo dviju ili više europskih političkih stranaka i/ili europskih udruženja birača koji u izornoj jedinici na razini Unije sastavlja popis kandidata i vodi kampanju te kojemu se mogu pridružiti nacionalne političke stranke i/ili nacionalna udruženja birača, pod uvjetom da nisu pridruženi europskoj političkoj stranci;
7. „političko savezništvo” znači strukturirana suradnja između političkih stranaka i/ili građana u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014;
8. „europski izborni subjekt” znači europska koalicija nacionalnih političkih stranaka i/ili udruženja birača, europska politička stranka, europsko udruženje birača, europska izborna koalicija ili političko savezništvo;
9. „lista na razini Unije” znači lista kandidata koju europski izborni subjekt predaje u izornoj jedinici na razini Unije.

Članak 3.

Nacionalne odredbe

Izborni postupak za izbor članova Europskog parlamenta uređuje se ovom Uredbom. Pitanja koja nisu obuhvaćena ovom Uredbom uređuju se u svakoj državi članici njezinim nacionalnim odredbama.

Te nacionalne odredbe ne smiju utjecati na proporcionalnost sustava glasanja.

One u svakom slučaju osiguravaju poštovanje demokratskih standarda, što dovodi do demokratskih i razmjernih zahtjeva za registraciju političke stranke ili udruženja birača te za podnošenje kandidacijskih lista za nacionalne izborne jedinice i izbornu jedinicu na razini Unije.

⁽⁸⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada (SL L 317, 4.11.2014., str. 1.).

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 4.

Aktivno biračko pravo

1. Svaki građanin Unije s navršenih 16 godina, uključujući osobe s invaliditetom bez obzira na njihovu poslovnu sposobnost, ima pravo glasati na izborima za Europski parlament ne dovodeći u pitanje postojeće ustavne odredbe kojima se utvrđuje minimalna dob za glasovanje od 18 ili 17 godina.
2. Nijedan građanin Unije ne smije glasovati više puta na izborima za članove Europskog parlamenta u nacionalnim izbornim jedinicama ili u izornoj jedinici na razini Unije.
3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da dvostruko glasovanje na izborima za Europski parlament bude podložno učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznama.

Članak 5.

Pasivno biračko pravo

1. Svaki građanin Unije s navršenih 18 godina ima pravo kandidirati se na izborima za Europski parlament u nacionalnoj izornoj jedinici ili u izornoj jedinici na razini Unije ili u oboje.
2. Građanin Unije koji ima pravo kandidirati se na izborima za Europski parlament smije biti kandidat samo u jednoj nacionalnoj izornoj jedinici te biti samo na jednoj listi za nacionalnu izornu jedinicu ili listi na razini Unije.

Članak 6.

Ostvarivanje aktivnog biračkog prava

1. Države članice osiguravaju da svi građani Unije, uključujući one koji žive ili rade u trećoj zemlji, osobe bez stalnog boravišta, osobe koje žive u zatvorenim smještajnim jedinicama, beskućnici ili koje odslužuju zatvorsku kaznu u Uniji, mogu ostvariti svoje pravo glasovanja na izborima za Europski parlament.
2. Kad je riječ o građanima koji služe zatvorsku kaznu u Uniji, prvim stavkom ne dovode se u pitanje nacionalno pravo ili sudske odluke donesene u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 7.

Pristupačnost

1. Države članice osiguravaju da svi građani, uključujući osobe s invaliditetom, imaju jednak pristup relevantnim materijalima, glasačkim prostorima i biračkim mjestima.
2. Na temelju svojih nacionalnih sustava glasovanja države članice uspostavljaju odgovarajuće aranžmane kako bi se osobama s invaliditetom olakšalo samostalno i tajno ostvarivanje prava glasa.
3. Države članice osiguravaju da osobe s invaliditetom na zahtjev dobiju pomoć pri glasovanju od osobe po vlastitom izboru.

Članak 8.

Dopisno glasovanje

1. Države članice osiguravaju dopisno glasovanje na izborima za Europski parlament, među ostalim za građane koji žive u trećoj zemlji, te donose mjere kojima se osigurava dostupnost dopisnog glasovanja, posebno za osobe s invaliditetom. Države članice donose sve potrebne mjere kako bi osigurale pouzdanost i tajnost glasovanja te zaštitu osobnih podataka u skladu s važećim pravom Unije.
2. Države članice mogu predvidjeti dodatne mogućnosti glasovanja s fizičkim glasovanjem unaprijed, glasovanjem preko opunomoćenika i glasovanjem putem elektroničkih i internetskih sustava.

U slučaju elektroničkog glasovanja, glasovanja putem interneta i glasovanja preko opunomoćenika države članice poduzimaju sve mjere koje su potrebne da bi se zajamčili pouzdanost, integritet, tajnost glasovanja, transparentnost u osmišljavanju i uvođenju elektroničkih i internetskih sustava te mogućnost ručnog ili elektroničkog prebrojavanja, a da se pritom ne ugrozi tajnost glasovanja i zaštita osobnih podataka u skladu s primjenjivim pravom Unije.

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 9.

Uspostava nacionalnih popisa birača i europskog popisa birača

1. Radi otkrivanja i izbjegavanja dvostrukog glasovanja na izborima za Europski parlament, rok za uspostavu i finalizaciju popisa birača u svakoj državi članici je najkasnije 14 tjedana prije dana izbora kako je navedeno u članku 19. stavku 1. Pogreške u popisu birača mogu se ispraviti do dana izbora.
2. Za potrebe uspostavljanja europskog popisa birača nadležna nacionalna tijela dostavljaju Europskom izbornom tijelu sve potrebne podatke u skladu s člankom 18. Kriteriji za registraciju u nacionalnom popisu birača uređeni su nacionalnim odredbama.
3. Komisija donosi provedbene akte kojima se utvrđuju tehnički zahtjevi, uključujući format i podatke koje treba dostaviti za uspostavu europskog popisa birača za provedbu stavka 2. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 29.

Članak 10.

Načela odabira kandidata

1. Sve političke stranke, udruženja birača, izborna savezništva i europski izborni subjekti koji sudjeluju na izborima za Europski parlament pri odabiru svojih kandidata za izbore za Europski parlament moraju poštovati demokratske postupke, transparentnost i rodnu ravnopravnost mjerama čiji je cilj osigurati da sve osobe koje ispunjavaju uvjete imaju jednake mogućnosti biti izabrane te da sastav Europskog parlamenta odražava raznolikost Europske unije. Rodna ravnopravnost postiže se ovisno o izbornim sustavima država članica, a u svakom slučaju u izbornoj jedinici na razini Unije, upotrebom zebra lista ili kvota, a da se pritom ne krše prava nebinarnih osoba.
2. Član političke stranke, udruženja birača ili europskog izbornog tijela može nadležnom nacionalnom tijelu ili Europskom izbornom tijelu podnijeti obrazloženu pritužbu zbog nepoštovanja demokratskih postupaka, kriterija transparentnosti i rodne ravnopravnosti utvrđenih u ovom članku.

Članak 11.

Podnošenje kandidacijskih lista

1. Rok za podnošenje kandidacijskih lista za izbore za Europski parlament je 12 tjedana prije dana izbora kako je navedeno u članku 19. stavku 1.
2. Najkasnije 12 tjedana prije dana izbora europski izborni subjekti dostavljaju Europskom izbornom tijelu dokument u kojem se utvrđuje da su svi kandidati suglasni s uvrštavanjem na listu na razini Unije. Taj dokument sadržava puna imena kandidata i brojeve osobne iskaznice ili putovnice. Kandidati ga potpisuju i u njemu se navodi datum i mjesto potpisivanja.

Članak 12.

Izborni sustav

1. Izbori su opći neposredni te su ravnopravni, slobodni i tajni. Svaki birač ima dva glasa, jedan za izbor članova Europskog parlamenta u nacionalnim izbornim jedinicama i jedan za izbor članova Europskog parlamenta u izbornoj jedinici na razini Unije.
2. Članovi Europskog parlamenta biraju se kao predstavnici građana Unije na temelju proporcionalne zastupljenosti u nacionalnim izbornim jedinicama i u izbornoj jedinici na razini Unije.
3. U nacionalnim izbornim jedinicama članovi Europskog parlamenta biraju se na temelju bilo kojeg nacionalnog sustava proporcionalne zastupljenosti koji obično upotrebljavaju države članice.
4. U izbornoj jedinici na razini Unije članovi Europskog parlamenta biraju se s pomoću sustava zatvorenih lista.

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 13.

Izborni prag

1. Države članice mogu odrediti minimalni izborni prag za raspodjelu mjesta. Na nacionalnoj razini taj prag ne smije biti viši od 5 % valjanih danih glasova.
2. Za nacionalne izborne jedinice koje imaju više od 60 mjesta, postavlja se prag koji ne smije biti niži od 3,5 % valjanih glasova danih u dotičnoj izbornoj jedinici.
3. Pragovima iz stavaka 1. i 2. ne dovode se u pitanje izuzeća predviđena nacionalnim pravom za političke stranke ili udruženja birača koji predstavljaju priznate nacionalne ili jezične manjine.
4. Od nacionalnih pragova utvrđenih u stavku 2. izuzimaju se političke stranke ili udruženja birača, registrirana u četvrtini država članica koja ostvare najmanje milijun glasova diljem Unije, a koji u svojem nacionalnom glasačkom listiću uključuju jedinstveno ime i logotip europskog izbornog subjekta kojem su pridruženi, a koji su prema potrebi prilagođeni jezicima dotičnih država članica.
5. Ne postoji najniži prag za dodjelu mjesta za izbornu jedinicu na razini Unije iz članka 15.

Članak 14.

Nacionalne izborne jedinice

U skladu sa svojom specifičnom nacionalnom situacijom i ne dovodeći u pitanje članak 15., svaka država članica može uspostaviti jedinstvenu izbornu jedinicu za izbore za Europski parlament ili podijeliti svoje izbornu područje na drugačiji način, a da se time općenito ne utječe na proporcionalnu prirodu sustava glasovanja.

Države članice mogu osnovati izborne jedinice s jednim članom koje predstavljaju jezične ili etničke manjine, prekomorske državljane, najudaljenije regije ili prekomorska područja u skladu s nacionalnim propisima, bez utjecaja na proporcionalnost sustava glasovanja.

Članak 15.

Izborna jedinica na razini Unije

1. Uspostavlja se jedna izborna jedinica koja se sastoji od cijelog teritorija Europske unije iz koje se bira 28 članova Europskog parlamenta na prvom izboru članova Europskog parlamenta nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

Za kasnije izbore članova Europskog parlamenta veličina izborne jedinice na razini Unije određuje se Odlukom Europskog vijeća o utvrđivanju sastava Europskog parlamenta.

2. Izborima u izbornoj jedinici na razini Unije ne dovodi se u pitanje broj članova Europskog parlamenta izabranih u svakoj državi članici.
3. Svi europski izborni subjekti u skladu s člankom 2. mogu Europskom izbornom tijelu podnijeti liste na razini cijele Unije.
4. Svaki europski izborni subjekt može podnijeti samo jednu listu na razini Unije. Nacionalne stranke i nacionalna udruženja birača mogu podržati samo jednu listu na razini Unije.
5. Na glasačkim listićima s listama za izbornu jedinicu na razini Unije nalazi se ime i logotip odgovarajućeg europskog izbornog subjekta.
6. Za potrebe sastavljanja liste na razini Unije mjesto boravišta kandidata koji žive u trećoj zemlji je njihovo posljednje boravište prije odlaska iz Europske unije. Za kandidate koji su rođeni i borave u trećoj zemlji, mjesto boravišta za potrebe sastavljanja liste na razini Unije je mjesto države članice čiji je kandidat državljanin.

utorak, 3. svibnja 2022.

7. Liste za izbornu jedinicu na razini Unije obuhvaćaju onoliko kandidata koliko ima mandata navedenih u stavku 1.
8. Liste na razini Unije sastavljaju europski izborni subjekti u skladu s načelima utvrđenima u članku 10. stavku 1.
9. Kako bi se osigurala zemljopisna ravnoteža, liste na razini Unije podijeljene su na odjeljke s tri mjesta. Svako od tih triju mjesta popunjava se jednim kandidatom iz svake od triju skupina država članica kako je utvrđeno u Prilogu I. i prikazano u Prilogu II.
10. Redosljed kandidata s boravištem u bilo kojoj državi članici u svakoj od tri skupine država članica iz Priloga I. razlikuje se u svakom odjeljku liste s tri mjesta sve dok se ne dođe do mjesta na listi koje odgovara količniku ukupnog broja mjesta i broja dva, a po potrebi se zaokružuje na sljedeći cijeli broj.
11. Ukupan broj stanovnika država članica izračunava Komisija (Eurostat) na temelju najnovijih podataka koje dostavljaju države članice u skladu s metodom koja je utvrđena Uredbom (EU) br. 1260/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾.
12. Raspodjela mjesta na listama na razini Unije na temelju zbirnih rezultata u izornoj jedinici na razini Unije provodi se u skladu sa sustavom D'Hondt, kako slijedi:
 - (a) broj glasova koje su kandidati dobili poredan je u stupcu od najvišeg do najnižeg;
 - (b) broj glasova koji je svaki kandidat dobio dijeli se s 1, 2, 3 itd., dok se ne dođe do broja jednakog broju mjesta koja se biraju u toj izornoj jedinici, i navodi se u tablici sličnoj onoj iz Priloga III. Mjesta se dodjeljuju kandidatima koji ostvare najviše omjere u tablici koji se navode padajućim redosljedom;
 - (c) ako dva mjesta različitih lista imaju isti količnik, mjesto se dodjeljuje listi s najvećim ukupnim brojem dobivenih glasova. Ako dva kandidata imaju isti broj glasova, prvi takav slučaj rješava se ždrijebom, a zatim se mjesta dijele naizmjenično.
13. Europske i nacionalne javne radiotelevizijske kuće omogućuju vrijeme za izbornu promidžbu proporcionalno rezultatima prethodnih izbora u izornoj jedinici na razini Unije te osiguravaju minimalno vrijeme za izbornu promidžbu za svaku listu na razini Unije.

Članak 16.

Financiranje izbornih kampanja europskih izbornih tijela

Odredbe poglavlja IV. i V. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 primjenjuju se mutatis mutandis na financiranje izbornih kampanja europskih izbornih subjekata.

Članak 17.

Zajedničke odredbe o izbornim kampanjama

1. Izborna kampanja počinje najranije osam tjedana prije dana izbora.
2. U izornoj kampanji poziva se birače na glasovanje na izborima za Europski parlament te se pritom koristi tiskani ili digitalni materijal i drugi oblici javne komunikacije, medijsko oglašavanje i javna događanja. Materijali za izbornu kampanju sadržavaju logotip i poveznicu na manifest ili program europskog izbornog subjekta kojoj nacionalna stranka pripada.
3. Materijali za izbornu kampanju dostupni su osobama s invaliditetom.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) br. 1260/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o europskoj demografskoj statistici (SL L 330, 10.12.2013., str. 39.).

utorak, 3. svibnja 2022.

4. U nacionalnim izbornim jedinicama glasački listići koji se koriste za izbore za Europski parlament moraju biti ujednačeni, osiguravati jednaku vidljivost imena, pokrata, simbola i logotipa, ako postoje, nacionalnih političkih stranaka i/ili nacionalnih udruženja birača, kao i europskih izbornih subjekata ako su im pridruženi, te moraju sadržavati popis imena kandidata i, prema potrebi, njihovih zamjenika redoslijedom kojim su uvršteni na odgovarajuće izborne liste.
5. Pravila za dostavljanje izbornih materijala glasačima za izbore za Europski parlament ista su kao ona koja se primjenjuju za nacionalne, regionalne i lokalne izbore u dotičnoj državi članici.
6. Države članice osiguravaju jednako postupanje prema europskim izbornim subjektima kao i prema nacionalnim strankama i nacionalnim udruženjima birača te jednake mogućnosti u pogledu izborne kampanje za izbornu jedinicu na razini Unije.
7. Države članice provode europsko razdoblje izborne šutnje od 48 sati prije dana izbora, tijekom kojeg se birači ne smiju pitati o njihovim namjerama glasovanja.

Članak 18.

Tijela za kontakt

1. Svaka država članica imenuje tijelo za kontakt koje je odgovorno za razmjenu podataka o biračima potrebnih za sastavljanje europskog popisa birača u skladu s člankom 9. stavkom 2. te o kandidatima s odgovarajućim tijelima u drugim državama članicama i s Europskim izbornim tijelom osnovanim u skladu s člankom 28.
2. Tijelo za kontakt iz stavka 1., u skladu s važećim pravom Unije o zaštiti osobnih podataka, najkasnije šest tjedana prije dana izbora kako je definirano u članku 19. stavku 1. počinje prenositi tim partnerima i Europskom izbornom tijelu podatke navedene u člancima 9. 10. Direktive Vijeća 93/109/EZ ⁽¹⁰⁾ o građanima Unije koji su, u državi članici čiji nisu državljani, upisani u nacionalni popis birača ili europski popis birača ili se kandidiraju.

Članak 19.

Dan izbora

1. Izbori za Europski parlament održavaju se 9. svibnja posljednje godine parlamentarnog saziva, kako je navedeno u članku 20. (dan izbora).
2. Tijekom radnog vremena birališta i pola sata prije otvaranja birališta zabranjene su sve političke aktivnosti na biralištima ili u njihovoj blizini, ne dovodeći u pitanje bilo koju aktivnost organiziranu za proslavu Dana Europe u državama članicama.
3. Izbori u svim državama članicama završavaju tog dana u 21:00 sat po lokalnom vremenu. Kako bi se uzela u obzir vremenska razlika, izbori za Europski parlament mogu se održati 8. svibnja posljednje godine parlamentarnog saziva u prekomorskim zemljama i područjima Unije.
4. Države članice objavljuju službene ili privremene rezultate prebrojavanja glasova tek nakon zatvaranja birališta u skladu sa stavkom 3. u državi članici čiji su birači posljednji glasovali.
5. Države članice mogu dan izbora proglasiti nacionalnim praznikom.

Članak 20.

Utvrđivanje i objava izbornih rezultata

1. Europsko izborno tijelo proglašava izborne rezultate u izornoj jedinici na razini Unije i u nacionalnim izbornim jedinicama tim redoslijedom, a na temelju informacija koje dostave tijela za kontakt.
2. Službeni rezultati izbora objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

⁽¹⁰⁾ Direktiva Vijeća 93/109/EZ od 6. prosinca 1993. o utvrđivanju detaljnih aranžmana za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament za građane Unije koji borave u državi članici čiji nisu državljani (SL L 329, 30.12.1993., str. 34.).

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 21.

Parlamentarni saziv i mandat

1. Petogodišnji saziv za koji se članovi Europskog parlamenta biraju počinje na otvaranju prve sjednice nakon svakih izbora (parlamentarni saziv).
2. Mandat svakog člana Europskog parlamenta počinje i završava u skladu s parlamentarnim sazivom (mandat).

Članak 22.

Sazivanje Parlamenta

Uz obvezu utvrđenu u članku 229. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europski parlament se bez prethodnog sazivanja sastaje prvog utorka po isteku razdoblja od jednog mjeseca od dana izbora.

Članak 23.

Provjera valjanosti mandata

Europski parlament provjerava valjanost mandata članova Europskog parlamenta.

U tu svrhu uzima u obzir rezultate koje su službeno objavile države članice, a proglasilo Europsko izborno tijelo.

Članak 24.

Nespojivost

1. Obnašanje dužnosti člana Europskog parlamenta nespojivo je sa sljedećim funkcijama:
 - člana vlade države članice,
 - člana nacionalnog ili regionalnog parlamenta ili skupštine sa zakonodavnim ovlastima,
 - člana Europske komisije,
 - suca, nezavisnog odvjetnika ili tajnika Suda Europske unije,
 - člana Izvršnog odbora Europske središnje banke,
 - člana Revizorskog suda,
 - Europskog ombudsmana,
 - člana Gospodarskog i socijalnog odbora,
 - člana Odbora regija,
 - člana odbora ili drugih tijela osnovanih na temelju Ugovora o funkcioniranju Europske Unije ili Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju u svrhu upravljanja sredstvima Unije ili izvršavanja stalne zadaće izravnog upravljanja,
 - člana Upravnog vijeća, Upravnog odbora ili zaposlenika Europske investicijske banke,
 - aktivnog dužnosnika ili službenika institucija Europske unije ili specijaliziranih tijela povezanih s njima ili Europske središnje banke.
2. Svaka država članica može na nacionalnoj razini donijeti pravila o nespojivosti s obnašanjem dužnosti člana Europskog parlamenta.
3. Članovi Europskog parlamenta na koje se stavci 1. i 2. počnu primjenjivati tijekom parlamentarnog saziva zamjenjuju se u skladu s člankom 27.

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 25.

Vanjske parlamentarne aktivnosti

Nakon izbora članovi Europskog parlamenta imenuju općinu i po potrebi regiju u svojoj državi članici boravišta iz koje će obavljati vanjske parlamentarne aktivnosti.

Članak 26.

Osobno i neovisno glasovanje

1. Članovi Europskog parlamenta glasuju kao pojedinci i u svoje ime. Ne obvezuju ih nikakve upute i nemaju obvezujući mandat.
2. Članovi Europskog parlamenta uživaju povlastice i imunitete koji se na njih primjenjuju na temelju Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske Unije, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji, Ugovoru o funkcioniranju Europske unije i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju od trenutka službene objave njihova izbora u Europski parlament.

Članak 27.

Upraznjena mjesta

1. Mjesto je upražnjeno ako mandat člana Europskog parlamenta završi zbog ostavke ili smrti tog člana ili povlačenja njegova mandata.
2. U slučaju smrti, ostavke ili povlačenja mandata člana Europskog parlamenta izabranog u izbornoj jedinici na razini Unije, predsjednik Europskog parlamenta o tome odmah obavješćuje Europsko izborno tijelo.

Upraznjeno mjesto popunjava sljedeći kandidat s kandidacijske liste na kojem je prvobitno izabran član koji je preminuo, podnio ostavku ili čiji je mandat povučen.

3. Podložno drugim odredbama ove Uredbe svaka država članica utvrđuje odgovarajuće postupke za popunjavanje mjesta koja su upražnjena tijekom parlamentarnog saziva do kraja tog razdoblja.
4. Ako se pravom države članice izričito predviđa povlačenje mandata člana Europskog parlamenta, taj mandat prestaje u skladu s tim pravnim odredbama. Nadležna nacionalna tijela o tome obavješćuju Europski parlament.
5. Ako mjesto ostane upražnjeno zbog ostavke ili smrti, predsjednik Europskog parlamenta o tome odmah obavješćuje nadležna tijela dotične države članice i Europsko izborno tijelo.
6. Ako Parlament objavi da je upražnjeno mjesto člana izabranog iz izborne jedinice na razini Unije, predsjednik o tome obavještava Europsko izborno tijelo i poziva ga da bez odgode to mjesto popuni za preostali dio mandata.

Upraznjena mjesta članova Europskog parlamenta izabranih iz izborne jedinice na razini Unije popunjava sljedeći kandidat s odgovarajuće liste, u skladu s redoslijedom prvenstva.

7. Parlament može, na zahtjev dotičnog člana i uz suglasnost dotične države članice ili Europskog izbornog tijela, predložiti privremenu zamjenu dotičnog člana u slučaju roditeljskog, očinskog ili roditeljskog dopusta ili dopusta zbog teške bolesti.

Ako je mjesto privremeno upražnjeno zbog bilo kojeg od razloga navedenih u prvom podstavku, dotičnog člana privremeno na razdoblje od šesnaest tjedana zamjenjuje sljedeći kandidat s odgovarajućeg popisa, koji može odlučiti hoće li popuniti to upražnjeno mjesto. Odbijanje popunjavanja upražnjenog mjesta ne dovodi do gubitka položaja na odgovarajućem popisu za buduća upražnjena mjesta. Razdoblje od šesnaest tjedana može se produžiti.

utorak, 3. svibnja 2022.

Članak 28.

Europsko izborno tijelo

1. Ovime se osniva Europsko izborno tijelo za:
 - (a) osiguravanje ispravne provedbe ove Uredbe te provođenje i praćenje izbornog postupka u izornoj jedinici na razini Unije;
 - (b) definiranje postupka koji se primjenjuje na pritužbe na temelju članka 10. stavka 2. u pogledu izborne jedinice na razini Unije;
 - (c) izvršavanje svih funkcija povezanih s izbornim postupkom u izornoj jedinici na razini Unije i povezuje se s tijelima za kontakt iz članka 18.;
 - (d) provjeru ispunjavaju li europski izborni subjekti uvjete za podnošenje lista na razini Unije u skladu s člankom 15.;
 - (e) upravljanje europskim popisom birača;
 - (f) proglašenje izbornih rezultata u skladu s člankom 20.;
 - (g) odlučivanje o svim sporovima koji mogu proizaći iz odredaba ove Uredbe, osim onih koji proizlaze iz nacionalnih odredaba na koje upućuje ova Uredba.

Europsko izborno tijelo može pružiti pomoć i u slučaju poteškoća povezanih s tumačenjem lista koje dostave nacionalna tijela.

2. Europsko izborno tijelo je neovisno i obavlja svoje dužnosti u potpunosti u skladu s ovom Uredbom.
3. Europsko izborno tijelo objavljuje liste na razini Unije jedanaest tjedana prije dana izbora.

Uspostavlja i upravlja registrom različitih lista na razini Unije koje podnose europski izborni subjekti. Podaci iz registra objavljuju se.

Europsko izborno tijelo u svojim odlukama u potpunosti uzima u obzir temeljno aktivno i pasivno biračko pravo.

4. Svaka država članica imenuje jednog člana Europskog izbornog tijela, izabranog među profesorima prava ili političkih znanosti i drugim stručnjacima u izbornim sustavima na temelju njihovih profesionalnih kvaliteta i poštujući rodnu ravnost. Članovi Europskog izbornog tijela zasebnim glasovanjem običnom većinom izabiru predsjednika, potpredsjednika i tajnika. Europsko izborno tijelo nastoji donositi odluke jednoglasno. Ako odluku nije moguće donijeti jednoglasno, Europsko izborno tijelo odlučuje običnom većinom glasova.

Svi članovi Europskog izbornog tijela neovisni su u obavljanju svojih dužnosti. Članovi ne traže i ne dobivaju upute od bilo koje institucije ili vlade ili bilo kojeg drugog tijela, ureda ili agencije. Ne smiju biti članovi ili bivši članovi Europskog parlamenta, nacionalnih parlamenata ili nacionalnih vlada. Osim toga, ne smiju imati izborni mandat niti biti sadašnji ili bivši zaposlenici bilo koje institucije EU-a ili bilo koje europske političke stranke ili europskog udruženja birača ili bilo koje europske političke zaklade.

Članovi Europskog izbornog tijela imenuju se na mandat od pet godina koji se može jednom produžiti.

5. Europsko izborno tijelo predstavlja predsjednik koji osigurava provedbu svih odluka Europskog izbornog tijela.

Predsjednik Europskog izbornog tijela mora se suzdržavati se od svih radnji koje nisu spojive s prirodom njegovih dužnosti.

Ako član Europskog izbornog tijela, uključujući predsjednika, više ne ispunjava uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti, najmanje 3/5 članova tog tijela može ga razriješiti dužnosti na temelju izvješća u kojem se obrazlaže prijedlog za razrješenjem.

utorak, 3. svibnja 2022.

Petogodišnji mandat Europskog izbornog tijela počinje dvije i pol godine nakon početka parlamentarnog saziva. Prvi mandat Europskog izbornog tijela počinje što je prije moguće nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

Mjesto u Europskom izbornom tijelu upražnjeno zbog ostavke, umirovljenja, razrješenja ili smrti popunjava se u skladu s istim postupkom kao i za prvobitno imenovanje.

6. Europsko izorno tijelo ima pravnu osobnost i potrebne urede, osoblje, službe i objekte za administrativnu potporu koji su mu potrebni za obavljanje njegovih funkcija.
7. Europsko izorno tijelo u roku od devet mjeseci nakon europskih izbora podnosi Europskom parlamentu izvješće o organizaciji europskih izbora i provedbi ove Uredbe te o postizanju njezinih ciljeva.
8. Troškovi Europskog izbornog tijela, uključujući naknade za njegove članove, financiraju se odobrenim sredstvima iz općeg proračuna Unije.

Odobrena proračunska sredstva moraju biti dostatna da osiguraju puno i neovisno djelovanje Europskog izbornog tijela. Nacrt proračunskog plana Europskog izbornog tijela je javan i predsjednik ga podnosi Europskom parlamentu. Europski parlament prenosi na predsjednika Europskog izbornog tijela dužnosti dužnosnika za ovjeravanje u vezi s navedenim odobrenim sredstvima.

Članak 29.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 30.

Stavljanje izvan snage

1. Stavlja se izvan snage Akt o izboru članova Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, kao i Odluka Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom kojom je utvrđen taj Akt.
2. Upućivanja na Akt stavljen izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu.

Članak 31.

Odredba o preispitivanju

Najkasnije godinu dana nakon svakog europskog izbora Europski parlament, nakon savjetovanja s Europskim izbornim tijelom, predstavlja izvješće o sveukupnom funkcioniranju ove Uredbe popraćeno, prema potrebi, zakonodavnim prijedlogom za izmjenu ove Uredbe.

Članak 32.

Stupanje na snagu

1. Ova Uredba proizvodi učinke od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon što je države članice odobre u skladu sa svojim ustavnim zahtjevima.
2. Države članice obavješćuju Glavno tajništvo Vijeća o završetku svojih nacionalnih postupaka.

—

utorak, 3. svibnja 2022.

PRILOG I.

TABLICA – 27 DRŽAVA ČLANICA EU-a PO KATEGORIJAMA STANOVNIŠTVA

Kategorije	Država članica	Ukupna populacija
Skupina A (37,9 milijuna – 83,1 milijuna)	Njemačka	83 166 711
	Francuska	67 320 216
	Italija	59 641 488
	Španjolska	47 332 614
	Poljska	37 958 138
Skupina B (6,9 milijuna – 19,3 milijuna)	Rumunjska	19 328 838
	Nizozemska	17 407 585
	Belgija	11 522 440
	Grčka	10 718 565
	Češka	10 693 939
	Švedska	10 327 589
	Portugal	10 295 909
	Mađarska	9 769 526
	Austrija	8 901 064
Bugarska	6 951 482	

utorak, 3. svibnja 2022.

Kategorije	Država članica	Ukupna populacija
Skupina C (0,5 milijuna – 5,8 milijuna)	Danska	5 822 763
	Finska	5 525 292
	Slovačka	5 457 873
	Irska	4 964 440
	Hrvatska	4 058 165
	Litva	2 794 090
	Slovenija	2 095 861
	Latvija	1 907 675
	Estonija	1 328 976
	Cipar	888 005
	Luksemburg	626 108
	Malta	514 564

Izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en>

utorak, 3. svibnja 2022.

PRILOG II.

Praktičan primjer liste na razini Unije u kojoj se koristi skupina od tri kategorije s 28 mjesta.

A1, A2, A3, A4, A5, B1, B2, B3, B4, B5, B7, B8, B9, B10, C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C8, C9, C10, C11, C12 su primjeri kandidata iz država članica po kategorijama stanovništva

Primjer liste na razini Unije		
Odjelci	Mjesto na listi	Kandidati iz
Odjeljak 1.	1	A1
	2	B7
	3	C7
Odjeljak 2.	4	B10
	5	C5
	6	A3
Odjeljak 3.	7	A2
	8	C3
	9	B7
Odjeljak 4.	10	B5
	11	C3
	12	A4
Odjeljak 5.	13	A5
	14	C12
	15	B9
Odjeljak 6.	16	A4
	17	A2
	18	B2
Odjeljak 7.	19	B3
	20	A1
	21	B8

utorak, 3. svibnja 2022.

Primjer liste na razini Unije		
Odjelci	Mjesto na listi	Kandidati iz
Odjeljak 8.	22	C1
	23	C2
	24	B4
Odjeljak 9.	25	A5
	26	C8
	27	B1
Odjeljak 10.	28	B7

utorak, 3. svibnja 2022.

PRILOG III.

Praktičan primjer – D'Hondtova metoda

Praktičan primjer: 1 000 000 valjanih danih glasova u izbornoj jedinici koja bira pet članova.

A (350 000 glasova), B (300 000 glasova), C (150 000 glasova), D (100 000 glasova), E (70 000 glasova), F (30 000 glasova)

Podjela	1	2	3	4	5
A	350 000	175 000	116 666	87 500	70 000
B	300 000	150 000	100 000	75 000	60 000
C	150 000	75 000	50 000	37 500	30 000
D	100 000	50 000	33 333	25 000	20 000
E	70 000	35 000	23 333	17 500	14 000
F	30 000	15 000	10 000	7 500	6 000

Stoga A dobiva 2 mjesta, B dobiva 2 mjesta i C dobiva 1 mjesto.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0130

Izmjena priloga IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 Europskog parlamenta i Vijeća o postojanim organskim onečišćujućim tvarima *I****Amandmani koje je donio Europski parlament 3. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni priloga IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 Europskog parlamenta i Vijeća o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (COM(2021)0656 – C9-0396/2021 – 2021/0340(COD))** ⁽¹⁾

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2022/C 465/18)

Amandman 1**Prijedlog uredbe****Uvodna izjava 2.***Tekst koji je predložila Komisija*

- (2) Na sedmom sastanku Konferencije stranaka Konvencije, koji je održan od 4. do 15. svibnja 2015., dogovoreno je da se pentaklorfenol te njegove soli i esteri („pentaklorfenol“) uvrste u Prilog A Konvenciji. Na devetom sastanku Konferencije stranaka Konvencije, koji je održan od 29. travnja do 10. svibnja 2019., dogovoreno je da se dikofol te perfluorooktanska kiselina (PFOA) te njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u Prilog A Konvenciji. Imajući na umu te izmjene Konvencije te kako bi se osiguralo da se otpadom koji sadržava te tvari gospodari u skladu s odredbama Konvencije, potrebno je izmijeniti i priloge IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 tako da se pentaklorfenol, dikofol i perfluorooktanska kiselina (PFOA), njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u te priloge i da se navedu njihove odgovarajuće granične vrijednosti koncentracije.

Izmjena

- (2) Na sedmom sastanku Konferencije stranaka Konvencije, koji je održan od 4. do 15. svibnja 2015., dogovoreno je da se pentaklorfenol te njegove soli i esteri („pentaklorfenol“) uvrste u Prilog A Konvenciji. Na devetom sastanku Konferencije stranaka Konvencije, koji je održan od 29. travnja do 10. svibnja 2019., dogovoreno je da se dikofol te perfluorooktanska kiselina (PFOA) te njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u Prilog A Konvenciji. Imajući na umu te izmjene Konvencije te kako bi se osiguralo da se otpadom koji sadržava te tvari gospodari u skladu s odredbama Konvencije, potrebno je izmijeniti i priloge IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 tako da se pentaklorfenol, dikofol i perfluorooktanska kiselina (PFOA), njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u te priloge i da se **također** navedu njihove odgovarajuće granične vrijednosti koncentracije.

⁽¹⁾ Predmet se vraća nadležnom odboru na međuinstitucijske pregovore u skladu s člankom 59. stavkom 4., četvrtim podstavkom (A9-0092/2022).

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 2
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 3.

Tekst koji je predložila Komisija

- (3) Pentaklorfenol je prethodno bio naveden u prilogima IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²³⁾ kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2019/636 ⁽²⁴⁾, pri čemu je u Prilogu IV. bila navedena vrijednost od 100 mg/kg, a u Prilogu V. vrijednost od 1 000 mg/kg. Uredba (EZ) br. 850/2004 stavljena je izvan snage Uredbom (EU) 2019/1021, ali pentaklorfenol je nenamjerno izostavljen iz te uredbe. Stoga je potrebno izmijeniti priloge IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 kako bi se u njih uključio pentaklorfenol.

⁽²³⁾ Uredba (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i izmjeni Direktive 79/117/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 7.).

⁽²⁴⁾ Uredba Komisije (EU) 2019/636 od 23. travnja 2019. o izmjeni priloga IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (SL L 109, 24.4.2019., str. 6.).

Izmjena

- (3) Pentaklorfenol je prethodno bio naveden u prilogima IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²³⁾ kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2019/636 ⁽²⁴⁾, pri čemu je u Prilogu IV. bila navedena vrijednost od 100 mg/kg, a u Prilogu V. vrijednost od 1 000 mg/kg. Uredba (EZ) br. 850/2004 stavljena je izvan snage Uredbom (EU) 2019/1021, ali pentaklorfenol je nenamjerno izostavljen iz te uredbe. Stoga je potrebno izmijeniti priloge IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 kako bi se u njih **sada** uključio pentaklorfenol.

⁽²³⁾ Uredba (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i izmjeni Direktive 79/117/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 7.).

⁽²⁴⁾ Uredba Komisije (EU) 2019/636 od 23. travnja 2019. o izmjeni priloga IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (SL L 109, 24.4.2019., str. 6.).

Amandman 3
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 4.

Tekst koji je predložila Komisija

- (4) Prilozi IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 već sadržavaju granične vrijednosti koncentracije za sljedeće tvari ili skupine tvari: (a) zbroj koncentracija tetrabromodifenil etera, pentabromodifenil etera, heksabromodifenil etera, heptabromodifenil etera i dekabromodifenil etera (uz iznimku za potonju tvar, koja nije navedena u Prilogu V. toj uredbi); (b) heksabromociklododekan; (c) alkane C10-C13, kloro- (kratkolančani klorirani parafini) (SCCP-i); i (d) poliklorirane dibenzo-p-dioksine i dibenzofurane (PCDD-i/PCDF-i). U skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/1021, prikladno je izmijeniti granične vrijednosti koncentracije iz Priloga IV. za te tvari kako bi se njihove granične vrijednosti prilagodile **znanstvenom i tehničkom napretku**. Kako bi se osigurala dosljednost s popisom polibromiranih difenil etera (PBDE-i) u Prilogu IV. Uredbi (EU) 2019/1021, tvar dekabromodifenil eter trebala bi se uključiti u PBDE-e navedene u trećem stupcu Priloga V. toj uredbi.

Izmjena

- (4) Prilozi IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 već sadržavaju granične vrijednosti koncentracije za sljedeće tvari ili skupine tvari: (a) zbroj koncentracija tetrabromodifenil etera, pentabromodifenil etera, heksabromodifenil etera, heptabromodifenil etera i dekabromodifenil etera (uz iznimku za potonju tvar, koja nije navedena u Prilogu V. toj uredbi); (b) heksabromociklododekan; (c) alkane C10-C13, kloro- (kratkolančani klorirani parafini) (SCCP-i); i (d) poliklorirane dibenzo-p-dioksine i dibenzofurane (PCDD-i/PCDF-i). U skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/1021, prikladno je izmijeniti granične vrijednosti koncentracije iz Priloga IV. za te tvari kako bi se njihove granične vrijednosti prilagodile **u skladu sa znanstvenim i tehničkim napretkom**. Kako bi se osigurala dosljednost s popisom polibromiranih difenil etera (PBDE-i) u Prilogu IV. Uredbi (EU) 2019/1021, tvar dekabromodifenil eter trebala bi se uključiti u PBDE-e navedene u trećem stupcu Priloga V. toj uredbi.

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 4
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 5.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (5a) Povjerenstvo za razmatranje postojanih organskih onečišćujućih tvari (POPRC) predložilo je da se perfluoroheksan sulfonska kiselina (PFHxS), njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u Prilog A Konvenciji bez posebnih izuzeća ^(5a) nakon dovršetka procjene rizika i upravljanja rizikom za te tvari. Odluka o uključivanju PFHxS-a, njezinih soli i njoj srodnih spojeva trebala bi se donijeti na Stockholmskoj konvenciji COP-10, koja je prvotno bila zakazana za srpanj 2021., a sada se očekuje da će se održati u lipnju 2022. zbog negativnog razvoja pandemije bolesti COVID-19 u mnogim europskim zemljama. Stoga je, s obzirom na ciljeve Konvencije, primjereno, na temelju trenutačne procjene učinka ^(5b) i kako bi se osiguralo da se otpadom koji sadržava te tvari gospodari u skladu s odredbama Konvencije, već izmijeniti priloge IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 tako da se perfluoroheksan sulfonska kiselina (PFHxS), njezine soli i njoj srodni spojevi uvrste u te priloge i da se navedu njihove odgovarajuće granične vrijednosti koncentracije. Komisija bi trebala zajamčiti da se te izmjene priloga IV. i V. odražavaju u ostalim prilogima Uredbi (EU) 2019/1021 kako bi se osigurala dosljednost.

^(5a) POPRC-15/1.

^(5b) SWD(2021)0300.

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 5
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 6.

Tekst koji je predložila Komisija

- (6) Predložene granične vrijednosti koncentracije u prilogama IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 utvrđene su s pomoću iste metodologije koja je upotrijebljena za utvrđivanje graničnih vrijednosti koncentracije u okviru prethodnih izmjena priloga IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004. **Predloženim graničnim vrijednostima** koncentracije **trebao bi se postići** cilj visoke razine zaštite zdravlja ljudi i okoliša povezane s uništavanjem ili nepovratnom transformacijom predmetnih tvari. U tim graničnim vrijednostima trebao bi se u obzir uzeti i širi cilj politike – postizanje **klimatski neutralnog** i kružnog gospodarstva, utvrđen u europskom zelenom planu ⁽²⁶⁾.

⁽²⁶⁾ COM(2019)0640.

Izmjena

- (6) Predložene granične vrijednosti koncentracije u prilogama IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 utvrđene su s pomoću iste metodologije koja je upotrijebljena za utvrđivanje graničnih vrijednosti koncentracije u okviru prethodnih izmjena priloga IV. i V. Uredbi (EZ) br. 850/2004. **Predložene granične vrijednosti** koncentracije **trebale bi se temeljiti na načelu predostrožnosti kako je utvrđeno u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i težiti uklanjanju, gdje je to izvedivo, ispuštanja postojanih organskih onečišćujućih tvari u okoliš kako bi se postigao** cilj visoke razine zaštite zdravlja ljudi i okoliša povezane s uništavanjem ili nepovratnom transformacijom predmetnih tvari. U tim graničnim vrijednostima trebao bi se u obzir uzeti i širi cilj politike – postizanje **cilja nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš, povećanje recikliranja, smanjenje emisija stakleničkih plinova, razvoj ciklusa netoksičnih materijala u kojima se zabranjene tvari ne bi smjele ponovno uvoditi na tržište EU-a aktivnostima recikliranja**, i kružnog gospodarstva, utvrđen u europskom zelenom planu ⁽²⁶⁾.

⁽²⁶⁾ COM(2019)0640.

Amandman 6
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 6.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

- (6a) **Granične vrijednosti koncentracije iz priloga IV. i V. Uredbi (EU) 2019/1021 trebale bi biti koherentne i doprinijeti provedbi komunikacije Komisije od 14. listopada 2020. pod nazivom „Strategija održivosti u području kemikalija – Prelazak na netoksični okoliš”, kojom se predlaže sveobuhvatni skup mjera za rješavanje problema uporabe perfluoroalkilnih tvari i polifluoroalkilnih tvari i onečišćenja tim tvarima.**

Izmjena

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 7
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 6.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (6b) *Kako bi se spriječilo miješanje kontaminiranog otpada s ostalim vrstama otpada ili materijalima te kako bi se osigurala bolja sljedivost i učinkovita obrada otpada koji sadržava postojane organske onečišćujuće tvari, potrebno je izbjeći bilo kakvu nedosljednost između odredbi o otpadu koji sadržava postojane organske onečišćujuće tvari izvorno utvrđenih u Uredbi (EZ) br. 850/2004, koja je sada stavljena izvan snage Uredbom (EU) 2019/1021, i naknadno utvrđenih odredbi. Komisija bi stoga trebala procijeniti je li primjereno razvrstati otpad koji sadržava bilo kakve postojane organske onečišćujuće tvari koje premašuju granične vrijednosti koncentracije tih tvari utvrđene u Prilogu IV. Uredbi (EU) 2019/1021 kao opasni otpad te, ako je to primjereno, donijeti zakonodavni prijedlog o izmjeni Direktive 2009/98/EZ ili Odluke 2014/955/EU ili oboje, kako je prikladno;*

Amandman 8
Prijedlog uredbe
Članak 1.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Članak 1.a

„Komisija procjenjuje je li primjereno izmijeniti Direktivu 2008/98/EZ o otpadu ili Odluku Komisije 2014/955/EU ^(1a), ili oboje, kako bi se u njoj priznalo da otpad koji sadržava bilo kakve postojane organske onečišćujuće tvari koje premašuju granične vrijednosti koncentracije tih tvari utvrđene u Prilogu IV. Uredbi (EU) 2019/1021 valja razvrstati kao opasni otpad te, ako je to prikladno, na temelju procjene te najkasnije 18 mjeseci nakon stupanja na snagu tog zakonodavstva, donosi zakonodavni prijedlog o izmjeni Direktive ili Odluke ili oboje, kako je prikladno.

^(1a) Odluka Komisije od 18. prosinca 2014. o izmjeni Odluke 2000/532/EZ o popisu otpada u skladu s Direktivom 2008/98/EZ.

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 9**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 1. – podtočka a – tablica**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog IV. – tablica

Tekst koji je predložila Komisija

„Pentaklorfenol, njegove soli i esteri	87-86-5 i ostali	201-778-6 i ostali	100 mg/kg
Dikofol	115-32-2	204-082-0	50 mg/kg
Perfluorooktanska kiselina (PFOA), njevine soli i njoj srodni spojevi	335-67-1 i ostali	206-397-9 i ostali	1 mg/kg
			(PFOA i njegove soli),
			40 mg/kg
			(spojevi srodni PFOA-u);

Amandman

„Pentaklorfenol (PCP), njegove soli i esteri	87-86-5 i ostali	201-778-6 i ostali	100 mg/kg
Dikofol	115-32-2	204-082-0	50 mg/kg
Perfluorooktanska kiselina (PFOA), njevine soli i njoj srodni spojevi	335-67-1 i ostali	206-397-9 i ostali	0,1 mg/kg
			(PFOA i njegove soli),
			20 mg/kg
			(zbroj spojeva srodnih PFOA-u)”

utorak, 3. svibnja 2022.

Perfluoroheksan sulfonska kiselina (PFHxS), njezine soli i njoj srodni spojevi	355-46-4 i ostali	355-46-4 i ostali	0,1 mg/kg
			(PFHxS i njegove soli),
			20 mg/kg
			(spojevi srodni PFHxS-u);

Amandman 10**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 1. – podtočka b – tablica**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog IV. – tablica

Tekst koji je predložila Komisija

„Alkani C10-C13, kloro- (kratkolančani klorirani parafini) (SCCP-i)	85535-84-8	287-476-5	1 500 mg/kg”
---	------------	-----------	---------------------

Izmjena

„Alkani C10-C13, kloro- (kratkolančani klorirani parafini) (SCCP-i)	85535-84-8	287-476-5	420 mg/kg”
---	------------	-----------	-------------------

Amandman 11**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 1. – podtočka c – tablica**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog IV. – tablica

Tekst koji je predložila Komisija

„Tetrabromodifenil eter C12H6Br4O	40088-47-9 i ostali	254-787-2 i ostali	Zbroj koncentracija tetrabromodifenil etera, pentabromodifenil etera, heksabromodifenil etera, heptabromodifenil etera i dekabromodifenil etera:
Pentabromodifenil eter C12H5Br5O	32534-81-9 i ostali	251-084-2 i ostali	
Heksabromodifenil eter C12H4Br6O	36483-60-0 i ostali	253-058-6 i ostali	

utorak, 3. svibnja 2022.

Heptabromodifenil eter C ₁₂ H ₃ Br ₇ O	68928-80-3 i ostali	273-031-2 i ostali	
Bis(pentabromofenil) eter (dekabromodifenil eter; dekaBDE) C ₁₂ Br ₁₀ O	1163-19-5 i ostali	214-604-9 i ostali	
			(a) do [Ured za publikacije: unijeti datum dan prije datuma u sljedećoj točki], 500 mg/kg
			(b) <i>od [Ured za publikacije: unijeti datum pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] 200 mg/kg ili, ako je veći, zbroj koncentracija tih tvari ako su prisutne u smjesama ili proizvodima, kako je utvrđeno u Prilogu I. četvrtom stupcu točki 2. za tvari tetrabromodifenil eter, pentabromodifenil eter, heksabromodifenil eter, heptabromodifenil eter i dekabromodifenil eter.</i>

Amandman

„Tetrabromodifenil eter C ₁₂ H ₆ Br ₄ O	40088-47-9 i ostali	254-787-2 i ostali	Zbroj koncentracija tetrabromodifenil etera (C₁₂H₆Br₄O), pentabromodifenil etera (C₁₂H₅Br₅O), heksabromodifenil etera (C₁₂H₄Br₆O), heptabromodifenil etera (C₁₂H₃Br₇O) i dekabromodifenil etera (C₁₂Br₁₀O):
Pentabromodifenil eter C ₁₂ H ₅ Br ₅ O	32534-81-9 i ostali	251-084-2 i ostali	
Heksabromodifenil eter C ₁₂ H ₄ Br ₆ O	36483-60 i ostali	253-058-6 i ostali	
Heptabromodifenil eter C ₁₂ H ₃ Br ₇ O	68928-80-3 i ostali	273-031-2 i ostali	
Bis(pentabromofenil) eter (dekabromodifenil eter; dekaBDE) C ₁₂ Br ₁₀ O	1163-19-5 i ostali	214-604-9 i ostali	

utorak, 3. svibnja 2022.

			(a) do [Ured za publikacije: unijeti datum dan prije datuma u sljedećoj točki] 200 mg/kg Komisija preispituje tu vrijednost koncentracije i, prema potrebi i u skladu s Ugovorima, donosi zakonodavni prijedlog radi smanjenja te vrijednosti najkasnije [Ured za publikacije: unijeti datum pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].
			(b) <i>Briše se.</i> "

Amandman 12**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 1. – podtočka d – tablica**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog IV. – tablica

Tekst koji je predložila Komisija

„Poliklorirani dibenzo-p-dioksini i dibenzofurani (PCDD/PCDF) te poliklorirani bifenili slični dioksinu (dl-PCB-i)			5 µg/kg⁽²⁾
--	--	--	------------------------------

(²) Granična vrijednost izračunava se kao zbroj PCDD-a, PCDF-a i dl-PCB-a u skladu s faktorima ekvivalentne toksičnosti (TEF-ovi) utvrđenima u tablici u dijelu 2. trećem odlomku Priloga V.”;

Amandman

„Poliklorirani dibenzo-p-dioksini i dibenzofurani (PCDD/PCDF) te poliklorirani bifenili slični dioksinu (dl-PCB-i)			1 µg/kg⁽²⁾
--	--	--	------------------------------

(²) Granična vrijednost izračunava se kao zbroj PCDD-a, PCDF-a i dl-PCB-a u skladu s faktorima ekvivalentne toksičnosti (TEF-ovi) utvrđenima u tablici u dijelu 2. trećem odlomku Priloga V.”;

utorak, 3. svibnja 2022.

Amandman 13**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 1. – podtočka e – tablica**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog IV. – tablica

Tekst koji je predložila Komisija

„Heksabromociklodekan (4)	25637-99-4, 3194-55-6, 134237-50-6, 134237-51-7, 134237-52-8	247-148-4 221-695-9	500 mg/kg ”
---------------------------	--	---------------------	--------------------

Amandman

„Heksabromociklodekan (4)	25637-99-4, 3194-55-6, 134237-50-6, 134237-51-7, 134237-52-8	247-148-4 221-695-9	(a) do [Ured za publikacije: unijeti datum dan prije datuma u sljedećoj točki], 200 mg/kg
			Komisija preispituje tu vrijednost koncentracije i, prema potrebi i u skladu s Ugovorima, donosi zakonodavni prijedlog radi smanjenja te vrijednosti na 100 mg/kg najkasnije [Ured za publikacije: unijeti datum pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].”

Amandman 14**Prijedlog uredbe****Prilog I. – stavak 1. – točka 2. – podtočka a – podtočka iv. (nova)**

Uredba (EU) 2019/1021

Prilog V. – Dio 2. – tablica

*Tekst koji je predložila Komisija**Izmjena*

Perfluoroheksan sulfonska kiselina (PFHxS), njezine soli i njoj srodni spojevi: 50 mg/kg (PFHxS i njegove soli), 2 000 mg/kg (spojevi srodni PFHxS-u).”;

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0131

Zajednički sustav poreza na dodanu vrijednost (PDV): produljenje razdoblja primjene neobveznog mehanizma prijenosa porezne obveze u odnosu na isporuke određene robe i usluga podložnih prijeveri te primjene mehanizma brze reakcije na prijeveru u vezi s PDV-om *

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu direktive Vijeća o izmjeni Direktive 2006/112/EZ u pogledu produljenja razdoblja primjene neobveznog mehanizma prijenosa porezne obveze u odnosu na isporuke određene robe i usluga podložnih prijeveri te primjene mehanizma brze reakcije na prijeveru u vezi s PDV-om (COM(2022)0039 – C9-0053/2022 – 2022/0027(CNS))

(Posebni zakonodavni postupak – savjetovanje)

(2022/C 465/19)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog koji je Komisija uputila Vijeću (COM(2022)0039),
 - uzimajući u obzir članak 113. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na temelju kojeg se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0053/2022),
 - uzimajući u obzir članak 82. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A9-0128/2022),
1. prihvaća prijedlog Komisije;
 2. traži od Komisije da provede procjenu učinaka mehanizma prijenosa porezne obveze prije daljnjeg produljenja razdoblja njegove primjene;
 3. poziva Vijeće da ga obavijesti ako namjerava odstupiti od teksta koji je Parlament prihvatio;
 4. traži od Vijeća da se s njim ponovno savjetuje ako namjerava bitno izmijeniti tekst koji je Parlament prihvatio;
 5. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta prosljedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0132

Primjena odredaba schengenske pravne stečevine u području Schengenskog informacijskog sustava u Republici Cipru *

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o Prijedlogu odluke Vijeća o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u području Schengenskog informacijskog sustava u Republici Cipru (COM(2021)0472 – C9-0350/2021 – 2021/0266(NLE))

(Savjetovanje)

(2022/C 465/20)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije Vijeću (COM(2021)0472),
 - uzimajući u obzir članak 3. stavak 2. Akta o pristupanju iz 2003., na temelju kojeg se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0350/2021),
 - uzimajući u obzir članak 82. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0082/2022),
1. prihvaća Prijedlog Komisije;
 2. poziva Vijeće da ga obavijesti ako se namjerava udaljiti od teksta koji je Parlament prihvatio;
 3. traži od Vijeća da se s njim ponovno savjetuje ako namjerava bitno izmijeniti tekst koji je Parlament prihvatio;
 4. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću i Komisiji.
-

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0133

Imenovanje člana Revizorskog suda – Lefteris Christoforou**Odluka Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o predloženom imenovanju Lefterisa Christoforoua za člana Revizorskog suda (C9-0042/2022 – 2022/0802(NLE))****(Savjetovanje)**

(2022/C 465/21)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 286. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u skladu s kojim se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0042/2022),
 - uzimajući u obzir članak 129. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0132/2022),
- A. budući da se Vijeće pismom od 10. veljače 2022. savjetovalo s Europskim parlamentom u vezi s imenovanjem Lefterisa Christoforoua na mjesto člana Revizorskog suda;
- B. budući da je Odbor za proračunski nadzor ocijenio kvalifikacije predloženog kandidata, posebno u smislu uvjeta navedenih u članku 286. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; budući da je, u okviru tog ocjenjivanja, odbor zaprimio životopis kandidata kao i njegove odgovore na pismeni upitnik koji mu je upućen;
- C. budući da je u tom odboru 21. travnja 2022. održano saslušanje kandidata tijekom kojeg je on dao uvodnu izjavu, a zatim odgovarao na pitanja članova odbora;
1. daje pozitivno mišljenje o prijedlogu Vijeća da se Lefterisa Christoforoua imenuje članom Revizorskog suda;
 2. nalaže svojoj predsjednici da ovu Odluku prosljedi Vijeću i, radi obavijesti, Revizorskom sudu te drugim institucijama Europske unije i revizijskim institucijama država članica.

utorak, 3. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0134

Imenovanje člana Revizorskog suda – George Marius Hyzler

Odluka Europskog parlamenta od 3. svibnja 2022. o predloženom imenovanju Georgea Mariusa Hyzlera na mjesto člana Revizorskog suda (C9-0043/2022 – 2022/0803(NLE))

(Savjetovanje)

(2022/C 465/22)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 286. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u skladu s kojim se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0043/2022),
 - uzimajući u obzir članak 129. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0130/2022),
- A. budući da se Vijeće pismom od 10. veljače 2022. savjetovalo s Europskim parlamentom u vezi s imenovanjem Georgea Mariusa Hyzlera na mjesto člana Revizorskog suda;
- B. budući da je Odbor za proračunski nadzor ocijenio kvalifikacije predloženog kandidata, posebno u smislu uvjeta navedenih u članku 286. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; budući da je, u okviru tog ocjenjivanja, odbor zaprimio životopis kandidata kao i njegove odgovore na pismeni upitnik koji mu je upućen;
- C. budući da je u tom odboru 21. travnja 2022. održano saslušanje kandidata tijekom kojeg je dao uvodnu izjavu, a zatim odgovarao na pitanja članova odbora;
1. daje pozitivno mišljenje o prijedlogu Vijeća da se Georgea Mariusa Hyzlera imenuje članom Revizorskog suda;
 2. nalaže svojoj predsjednici da ovu Odluku prosljedi Vijeću i, radi obavijesti, Revizorskom sudu te drugim institucijama Europske unije i revizijskim institucijama država članica.

srijeda, 4. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0142

Jačanje mandata Europol: suradnja s privatnim stranama, obrada osobnih podataka i potpora za istraživanje i inovacije *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 4. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europol s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europol u području istraživanja i inovacija (COM(2020)0796 – C9-0401/2020 – 2020/0349(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2022/C 465/23)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2020)0796),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 88. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0401/2020),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 11. veljače 2022. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0290/2021),
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. prima na znanje izjave Komisije priložene ovoj Rezoluciji, koje će biti objavljene u seriji C *Službenog lista Europske unije*;
 3. prima na znanje izjavu Vijeća priloženu ovoj Rezoluciji, koja će biti objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*;
 4. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 5. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

srjeda, 4. svibnja 2022.

P9_TC1-COD(2020)0349

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 4. svibnja 2022. radi donošenja Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europol s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europol u području istraživanja i inovacija

(S obzirom da je postignut sporazum Parlamenta i Vijeća, stajalište Parlamenta odgovara konačnom zakonodavnom aktu, Uredbi (EU) 2022/991.)

srijeda, 4. svibnja 2022.

PRILOG ZAKONODAVNOJ REZOLUCIJI

Izjave Komisije o Uredbi (EU) 2022/991 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾**Izjava Komisije o provedbi mehanizma kojim Europol predlaže izdavanje upozorenja u Schengenskom informacijskom sustavu**

Kao dio evaluacije koju će Komisija provesti u skladu s člankom 68. stavkom 3. Uredbe (EU) 2016/794, tri godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 Komisija će izvijestiti o operativnom učinku novog mehanizma uspostavljenog na temelju članka 4. stavka 1. točke (r) Uredbe (EU) 2016/794. U skladu s tim mehanizmom Europol može na temelju podataka koje je primio od trećih zemalja ili međunarodnih organizacija državama članicama predlagati da u interesu Unije u Schengenski informacijski sustav unose informativna upozorenja o osobama umiješanima u terorizam ili teški i organizirani kriminal. Komisija će provesti tu evaluaciju na temelju izvješća koja će Europol dostaviti o prijedlozima za upozorenja u Schengenskom informacijskom sustavu i o naknadnim upozorenjima koja su države članice unijele u Schengenski informacijski sustav.

Izjava Komisije o odnosima Europola i Ureda europskog javnog tužitelja

Komisija smatra da se odredbama o odnosima između Europola i Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“), kako su utvrđene u članku 20.a Uredbe (EU) 2016/794, ne mogu ograničiti obveze Europola koje proizlaze iz članka 24. stavka 1. Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 te se stoga tumače i primjenjuju u skladu s potonjim člankom.

Izjava Komisije o odredbama o suradnji Europola s trećim zemljama

U pogledu pravila o suradnji Europola s trećim zemljama Komisija napominje da je za svaki prijenos osobnih podataka iz Europola u treću zemlju na temelju „pravno obvezujućeg instrumenta“ potreban međunarodni sporazum u skladu s člankom 218. Ugovora, kako je već predviđeno člankom 25. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EU) 2016/794. Komisija napominje i da svaki prijenos osobnih podataka iz Europola u treću zemlju na temelju Europolove procjene odgovarajućih zaštitnih mjera mora ispunjavati zahtjeve utvrđene sudskom praksom ⁽²⁾ Suda Europske unije, pa stoga Europol mora ustanoviti je li razina zaštite podataka u trećoj zemlji u osnovi istovjetna u smislu zaštite podataka. Omogućavanje prijena podataka na temelju takve procjene bez prethodne suglasnosti Europskog nadzornika za zaštitu podataka iz članka 25. stavka 6. Uredbe (EU) 2016/794 dovest će do rizika od naknadne intervencije Europskog nadzornika za zaštitu podataka na temelju različite procjene mjera za zaštitu podataka te bi stoga moglo negativno utjecati na suradnju u području izvršavanja zakonodavstva.

Izjava Komisije o jačanju suradnje Europola i Interpola

Komisija podsjeća da u tekućim pregovorima o sporazumu o suradnji između Europske unije i Međunarodne organizacije kriminalističke policije (ICPO-INTERPOL) te u skladu s pregovaračkim smjernicama koje je dalo Vijeće ⁽³⁾ Komisija nastoji ojačati suradnju između Europola i Interpola uzimajući u obzir razvoj događaja u borbi protiv terorizma, prekograničnog i transnacionalnog teškog organiziranog kriminala, kao i trenutačne operativne potrebe i mandat Europola. Komisija nastoji osigurati, u skladu s pregovaračkim smjernicama koje je dalo Vijeće ⁽⁴⁾, da sporazum bude pravna osnova za ovlašćivanje Europola za pristup relevantnim Interpolovim bazama podataka za obavljanje njegovih zadaća.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2022/991 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europola s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europola u području istraživanja i inovacija (SL L 169, 27.6.2022., str. 1.).

⁽²⁾ Mišljenje 1/15, *Sporazum između Unije i Kanade o prijenu i obradi podataka iz popisa imena putnika*, EU:C:2017:592 (26.7.2017.); presuda od 6. listopada 2015. u predmetu *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650; presuda od 16. srpnja 2020. u predmetu *C-311/18 Schrems II*, EU:C:2020:559.

⁽³⁾ Odluka Vijeća (EU) 2021/1312 od 19. srpnja 2021. o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu o suradnji između Europske unije i Međunarodne organizacije kriminalističke policije (ICPO-INTERPOL).

⁽⁴⁾ Odluka Vijeća (EU) 2021/1312 od 19. srpnja 2021. o odobravanju otvaranja pregovora o sporazumu o suradnji između Europske unije i Međunarodne organizacije kriminalističke policije (ICPO-INTERPOL).

srjeda, 4. svibnja 2022.

Izjava Vijeća o Interpolovim crvenim tjeralicama, u okviru donošenja Uredbe (EU) 2022/991 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾

U kontekstu postojeće suradnje EU-a i Interpola Vijeće pozdravlja napredak koji je Interpol ostvario u uspostavi unutarnjih mehanizama kojima se prije objave i širenja crvenih tjeralica procjenjuju eventualna kršenja Interpolova ustava. Države članice nastavit će podupirati Interpol u tim naporima i pozdravljaju činjenicu da je predstavnik Interpola na razini radne skupine Vijeća iznio obavijesti o tim naporima poduzetima u Interpolu kako bi se spriječila zlouporaba crvenih tjeralica zbog političkih razloga ili kršenje ljudskih prava te pozivaju na kontinuiranu i redovitu razmjenu informacija o tom pitanju između Interpola i njegovih ‚nacionalnih središnjih ureda‘ radi dodatnog podizanja svijesti o mjerama koje države članice trebaju poduzeti u suradnji s Interpolom. Vijeće će nastaviti podupirati Interpol u promicanju postojećih Interpolovih standarda i postupaka za kvalitetu i usklađenost podataka i redovito će pozivati Interpol na obavješćivanje Vijeća na razini radne skupine.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2022/991 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europolu s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europolu u području istraživanja i inovacija (SL L 169, 27.6.2022., str. 1.).

srijeda, 4. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0143

Strane subvencije kojima se narušava unutarnje tržište *I**

Amandmani koje je donio Europski parlament 4. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište (COM(2021)0223 – C9-0167/2021 – 2021/0114(COD))⁽¹⁾

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2022/C 465/24)

Amandman 1**Prijedlog uredbe****Uvodna izjava 2.**

Tekst koji je predložila Komisija

- (2) Istodobno, poduzetnici mogu dobiti subvencije od trećih zemalja **kojima se osiguravaju javna sredstva** koja se zatim upotrebljavaju, primjerice, za financiranje gospodarskih djelatnosti na unutarnjem tržištu u bilo kojem gospodarskom sektoru, kao što su sudjelovanje u natjecanjima za javnu nabavu ili stjecanje poduzeća, uključujući ona sa strateškom imovinom poput ključne infrastrukture i inovativnih tehnologija. Takve subvencije trenutačno ne podliježu pravilima Unije o državnim potporama.

Izmjena

- (2) Istodobno, poduzetnici mogu dobiti subvencije od trećih zemalja koja se zatim upotrebljavaju, primjerice, za financiranje gospodarskih djelatnosti na unutarnjem tržištu u bilo kojem gospodarskom sektoru, kao što su sudjelovanje u natjecanjima za javnu nabavu ili stjecanje poduzeća, uključujući ona sa strateškom imovinom poput ključne infrastrukture i inovativnih tehnologija. Takve subvencije trenutačno ne podliježu pravilima Unije o državnim potporama. **Slična se sporna pitanja odnose na poduzeća u državnom vlasništvu.**

Amandman 2**Prijedlog uredbe****Uvodna izjava 2.a (nova)**

Tekst koji je predložila Komisija

- (2a) **Iako bi ovom Uredbom trebali biti obuhvaćeni svi gospodarski sektori, Komisija bi posebnu pozornost trebala posvetiti sektorima od strateškog interesa za Uniju i kritičnim infrastrukturama, kao što su one navedene u članku 4. stavku 1. točki (a) Uredbe (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća.**

Izmjena

⁽¹⁾ Predmet se vraća nadležnom odboru na međuinstitucijske pregovore u skladu s člankom 59. stavkom 4., četvrtim podstavkom (A9-0135/2022).

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 3
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 5.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(5a) *Ova bi Uredba trebala biti dosljedna i usklađena s postojećim instrumentima, kao što su Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004^(1a), Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća^(1b), Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća^(1c) ili Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća^(1d). U svojoj primjeni različitih instrumenata Komisija bi trebala obratiti pozornost na osiguravanje učinkovite razmjene potrebnih informacija kako bi se zaštitio sveobuhvatan pristup.*

^(1a) Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (SL L 24, 29.1.2004., str. 1.).

^(1b) Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

^(1c) Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79 I, 21.3.2019., str. 1.).

^(1d) Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz trećih zemalja tržištu javne nabave Unije i postupcima koji doprinose pregovorima o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz Unije tržištima javne nabave trećih zemalja (Instrument za međunarodnu nabavu – IMN) (SL L ...).

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 4
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 6.

Tekst koji je predložila Komisija

- (6) Trebalo bi utvrditi pravila i postupke za istrage stranih subvencija kojima se stvarno ili potencijalno narušava unutarnje tržište te bi ta narušavanja prema potrebi trebalo otkloniti. Stranim subvencijama moglo bi se narušiti unutarnje tržište ako poduzetnik koji ostvaruje korist od strane subvencije obavlja gospodarsku djelatnost u Uniji. Ovom bi se uredbom stoga trebala utvrditi pravila za sve poduzetnike koji se bave gospodarskom djelatnošću u Uniji. S obzirom na važnost gospodarskih djelatnosti koje obavljaju MSP-ovi i njihov doprinos ostvarenju ključnih ciljeva politike Unije, posebna se pozornost posvećuje utjecaju ove uredbe na njih.

Izmjena

- (6) Trebalo bi utvrditi pravila i postupke za istrage stranih subvencija kojima se stvarno ili potencijalno narušava unutarnje tržište te bi ta narušavanja prema potrebi trebalo otkloniti. Stranim subvencijama moglo bi se narušiti unutarnje tržište ako poduzetnik koji ostvaruje korist od strane subvencije obavlja gospodarsku djelatnost u Uniji. **Pravilna primjena i provedba ove Uredbe trebala bi doprinijeti otpornosti unutarnjeg tržišta na poremećaje prouzročene stranim subvencijama i time ojačati otvorenu stratešku autonomiju Unije.** Ovom bi se uredbom stoga trebala utvrditi pravila za sve poduzetnike koji se bave gospodarskom djelatnošću u Uniji. S obzirom na važnost gospodarskih djelatnosti koje obavljaju MSP-ovi i njihov doprinos ostvarenju ključnih ciljeva politike Unije, posebna se pozornost posvećuje utjecaju ove uredbe na njih.

Amandman 5
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 7.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (7a) **S obzirom na to da su relevantna tijela država članica sastavni dio primjene ove Uredbe, države članice trebale bi se pobrinuti za to da njihova tijela učinkovito surađuju i koordiniraju s Komisijom u primjeni ove Uredbe. U tu bi svrhu Komisija trebala moći uspostaviti strukturiranu suradnju radi razmjene informacija i koordinacije.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 6
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 9.

Tekst koji je predložila Komisija

- (9) Trebao bi postojati financijski doprinos koji su izravno ili neizravno **dodijelila javna tijela** treće zemlje. Taj se financijski doprinos može dodjeljivati kroz javne ili privatne subjekte. Financijski doprinos javnog subjekta trebalo bi utvrditi na temelju pojedinog slučaja uzimajući u obzir značajke relevantnog subjekta te pravno i gospodarsko okruženje koje prevladava u zemlji u kojoj subjekt posluje, uključujući ulogu vlade u gospodarstvu. Financijski doprinosi mogu se dodijeliti i kroz privatni subjekt ako se njegove aktivnosti mogu pripisati trećoj zemlji.

Izmjena

- (9) Trebao bi postojati financijski doprinos koji su izravno ili neizravno **dodijelile** treće zemlje. Taj se financijski doprinos može dodjeljivati kroz javne ili privatne subjekte. Financijski doprinos javnog subjekta trebalo bi utvrditi na temelju pojedinog slučaja uzimajući u obzir značajke relevantnog subjekta te pravno i gospodarsko okruženje koje prevladava u **trećoj** zemlji u kojoj subjekt posluje, uključujući ulogu vlade u gospodarstvu **te treće zemlje**. Financijski doprinosi mogu se dodijeliti i kroz privatni subjekt ako se njegove aktivnosti mogu pripisati trećoj zemlji. **Mjere potpore koje su ekonomski istovjetne financijskom doprinosu također bi se trebale smatrati financijskim doprinosom. Takav financijski doprinos mogao bi uključivati situaciju u kojoj korisnik ima povlašten pristup svojem domaćem tržištu, posebno putem isključivih ili posebnih prava, kao i selektivne de jure ili de facto iznimke od primjenjivih pravila, ili ekvivalentnih mjera, za pružanje dobara ili usluga u trećoj zemlji dodijeljeno nacionalnim pravom ili ima prednost domaćeg ograničenog tržišta zbog prevladavajućih pravnih i gospodarskih uvjeta. To bi moglo dovesti do umjetne konkurentske prednosti koja bi se mogla iskoristiti na unutaršnjem tržištu te time pogoršati narušavajući učinak bilo koje subvencije.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 7
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 10.

Tekst koji je predložila Komisija

- (10) **Takav bi financijski** doprinos trebao donijeti korist poduzetniku koji se bavi gospodarskom djelatnošću na unutarnjem tržištu. Financijski doprinos od kojeg korist ostvaruje subjekt koji se bavi negospodarskim djelatnostima ne smatra se stranom subvencijom. Postojanje koristi trebalo bi utvrditi na temelju komparativnih referentnih vrijednosti, kao što su investicijska praksa privatnih ulagača, stope za financiranje koje se nude na tržištu, usporedivi porezni tretman ili odgovarajuća naknada za određenu robu ili uslugu. Ako izravno usporedive referentne vrijednosti nisu dostupne, postojeće referentne vrijednosti mogu se prilagoditi ili se mogu utvrditi alternativne referentne vrijednosti na temelju općeprihvaćenih metoda procjene.

Izmjena

- (10) **Financijski** doprinos trebao **bi** donijeti korist poduzetniku koji se bavi gospodarskom djelatnošću na unutarnjem tržištu. Financijski doprinos od kojeg korist ostvaruje subjekt koji se bavi negospodarskim djelatnostima ne smatra se stranom subvencijom. Postojanje koristi trebalo bi utvrditi na temelju komparativnih referentnih vrijednosti, kao što su investicijska praksa privatnih ulagača, stope za financiranje koje se nude na tržištu, usporedivi porezni tretman ili odgovarajuća naknada za određenu robu ili uslugu. Ako izravno usporedive referentne vrijednosti nisu dostupne, postojeće referentne vrijednosti mogu se prilagoditi ili se mogu utvrditi alternativne referentne vrijednosti na temelju općeprihvaćenih metoda procjene. **Transferna cijena može donijeti korist i smatrati se ekvivalentnom financijskom doprinosu ako to nije u skladu s uobičajenim tržišnim uvjetima.**

Amandman 8
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 11.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (11a) **Smatra se da je strana subvencija dodijeljena u trenutku kada korisnik ima pravo na primanje subvencije. Stvarno plaćanje subvencije nije nužan uvjet kako bi se subvencija obuhvatila područjem primjene ove Uredbe.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 9
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 14.

Tekst koji je predložila Komisija

- (14) Pri primjeni tih pokazatelja Komisija može uzeti u obzir različite elemente poput veličine subvencije u apsolutnom iznosu, u odnosu na veličinu tržišta ili u odnosu na vrijednost ulaganja. Na primjer, koncentracijom u kontekstu koje se stranom subvencijom pokriva znatan dio kupovne cijene ciljnog poduzetnika vjerojatno će se narušiti tržišno natjecanje. Slično tome, strane subvencije koje pokrivaju znatan dio procijenjene vrijednosti ugovora koji se dodjeljuje u postupku javne nabave vjerojatno će uzrokovati narušavanje tržišnog natjecanja. Čini se vjerojatnijim da strana subvencija dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja ako se dodjeljuje za operativne troškove, nego ako se dodjeljuje za troškove ulaganja. Može se smatrati da je manje vjerojatno da će se narušavanje tržišnog natjecanja uzrokovati stranim subvencijama koje se dodjeljuju malim i srednjim poduzećima nego onima koje se dodjeljuju velikim poduzećima. Nadalje, trebalo bi uzeti u obzir obilježja tržišta, poput prepreka ulasku na tržište, a posebno uvjete tržišnog natjecanja. Strane subvencije koje dovode do prekomjernog kapaciteta održavanjem neisplative imovine ili poticanjem ulaganja u proširenje kapaciteta koji se inače ne bi ni izgrađivali vjerojatno će **uzrokovati narušavanja** tržišnog natjecanja. Manja je vjerojatnost da će se narušavanja tržišnog natjecanja uzrokovati stranom subvencijom korisniku koji pokazuje nizak stupanj aktivnosti na unutarnjem tržištu koja se mjeri primjerice u vidu prometa ostvarenog u Uniji, nego stranom subvencijom korisniku koji ima znatno veću razinu te aktivnosti. **Naposljetku**, kao opće pravilo trebalo bi se smatrati da nije vjerojatno da će se stranim subvencijama koje ne premašuju 5 milijuna EUR narušiti unutarnje tržište u smislu ove uredbe.

Izmjena

- (14) Pri primjeni tih pokazatelja Komisija može uzeti u obzir različite elemente poput veličine subvencije u apsolutnom iznosu, u odnosu na veličinu tržišta ili u odnosu na vrijednost ulaganja. Na primjer, koncentracijom u kontekstu koje se stranom subvencijom pokriva znatan dio kupovne cijene ciljnog poduzetnika vjerojatno će se narušiti tržišno natjecanje. Slično tome, strane subvencije koje pokrivaju znatan dio procijenjene vrijednosti ugovora koji se dodjeljuje u postupku javne nabave vjerojatno će uzrokovati narušavanje tržišnog natjecanja. Čini se vjerojatnijim da strana subvencija dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja ako se dodjeljuje za operativne troškove, nego ako se dodjeljuje za troškove ulaganja. Može se smatrati da je manje vjerojatno da će se narušavanje tržišnog natjecanja uzrokovati stranim subvencijama koje se dodjeljuju malim i srednjim poduzećima nego onima koje se dodjeljuju velikim poduzećima. Nadalje, trebalo bi uzeti u obzir obilježja tržišta, poput prepreka ulasku na tržište, a posebno uvjete tržišnog natjecanja. Strane subvencije koje dovode do prekomjernog kapaciteta održavanjem neisplative imovine ili poticanjem ulaganja u proširenje kapaciteta koji se inače ne bi ni izgrađivali **ili kupovali** vjerojatno će **prouzročiti narušavanje** tržišnog natjecanja. Manja je vjerojatnost da će se narušavanja tržišnog natjecanja uzrokovati stranom subvencijom korisniku koji pokazuje nizak stupanj aktivnosti na unutarnjem tržištu koja se mjeri primjerice u vidu prometa ostvarenog u Uniji, nego stranom subvencijom korisniku koji ima znatno veću razinu te aktivnosti. **U obzir se može uzeti i razvoj gospodarske aktivnosti kako bi Komisija mogla poduzeti mjere ako je razina aktivnosti određenog poduzeća niska, no očekuje se da bi se mogla znatno povećati. Komisija bi u svojoj procjeni narušavanja trebala moći razmotriti ima li treća zemlja učinkovit sustav kontrole subvencija koji je barem istovjetan sustavu u Uniji i kojim bi se smanjila vjerojatnost narušavanja unutarnjeg tržišta u smislu ove Uredbe u slučaju subvencija koje dodjeljuje takva treća zemlja. Komisija bi stoga trebala poticati treće zemlje da razviju takve sustave kontrole subvencija, među ostalim sklapanjem i provedbom bilateralnih sporazuma koji uključuju suštinske odredbe o jednakim uvjetima te poticanjem trećih zemalja da poštuju međunarodne obveze subvencija i usklade se s Unijom u pogledu inicijativa o poboljšanju međunarodnih pravila o subvencijama**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

i neutralnosti tržišnog natjecanja, posebno unutar WTO-a. Kao opće pravilo trebalo bi se smatrati da nije vjerojatno da će se stranim subvencijama koje ne premašuju 4 milijuna EUR narušiti unutarnje tržište u smislu ove uredbe. **Komisija bi trebala izraditi i objaviti smjernice s dodatnim pojedinostima za procjenu narušavajuće prirode subvencije kako bi se svim sudionicima na tržištu pružila pravna sigurnost. U smjernicama bi se također trebali pružiti primjeri i tipični slučajevi subvencija koje narušavaju, odnosno koje ne narušavaju tržište.**

Amandman 10

Prijedlog uredbe

Uvodna izjava 16.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(16) Komisija bi trebala uzeti u obzir pozitivne učinke stranih subvencija na razvoj relevantne subvencionirane gospodarske djelatnosti. Komisija bi te pozitivne učinke trebala odvagati u odnosu na negativne učinke stranih subvencija u pogledu narušavanja unutarnjeg tržišta kako bi prema potrebi utvrdila odgovarajuću kompenzacijsku mjeru ili prihvatila obveze. To uspoređivanje može dovesti i do zaključka da ne bi trebalo uvesti kompenzacijske mjere. Za kategorije stranih subvencija za koje se smatra da će najvjerojatnije dovesti do narušavanja unutarnjeg tržišta manje je vjerojatno da će imati više pozitivnih od negativnih učinaka.

(16) Komisija bi trebala **moći** uzeti u obzir pozitivne učinke stranih subvencija na razvoj relevantne subvencionirane gospodarske djelatnosti **na unutarnjem tržištu i njezine doprinose postizanju ciljeva javne politike, uključujući socijalne i okolišne ciljeve.** Komisija bi te pozitivne učinke trebala odvagati u odnosu na negativne učinke stranih subvencija u pogledu narušavanja unutarnjeg tržišta kako bi prema potrebi utvrdila odgovarajuću kompenzacijsku mjeru ili prihvatila obveze. **Uspoređivanjem bi se trebali uzeti u obzir kratkoročni i dugoročni učinci te slijediti opći cilj uklanjanja poremećaja prouzročenih stranim subvencijama. Komisija bi u svojoj analizi trebala uzeti u obzir opća načela koja se primjenjuju u procjeni usklađenosti državne potpore s jedinstvenim tržištem.** To uspoređivanje može dovesti i do zaključka da ne bi trebalo uvesti kompenzacijske mjere. Za kategorije stranih subvencija za koje se smatra da će najvjerojatnije dovesti do narušavanja unutarnjeg tržišta manje je vjerojatno da će imati više pozitivnih od negativnih učinaka. **Komisija bi također trebala uzeti u obzir pozitivne učinke subvencija dodijeljenih za otklanjanje ozbiljnih nacionalnih ili globalnih poremećaja u gospodarstvu kao što su oni prouzročeni globalnom zdravstvenom krizom. Komisija bi trebala izraditi smjernice za primjenu testa ravnoteže, među ostalim i o tome koji će se kriteriji primjenjivati.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 11
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 20.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (20a) *Poduzetnik koji je predmet istrage mogao bi ponuditi ili bi Komisija mogla zahtijevati od predmetnih poduzetnika da obavijeste Komisiju o svojem sudjelovanju u budućim postupcima javne nabave u Uniji tijekom odgovarajućeg razdoblja. Podnošenje takve obavijesti ili odgovor ili izostanak odgovora Komisije ne mogu dovesti do legitimnih očekivanja poduzetnika koji sudjeluje u postupku javne nabave da Komisija ne smije kasnije pokrenuti istragu o mogućim stranim subvencijama za poduzetnika koji sudjeluje u postupku javne nabave.*

Amandman 12
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 21.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (21) Komisija bi trebala imati ovlast da na vlastitu inicijativu ispita sve informacije o stranim subvencijama. U tu je svrhu potrebno uspostaviti postupak koji se sastoji od dvaju koraka, a to su prethodno ispitivanje i temeljita istraga.

- (21) Komisija bi trebala imati ovlast da na vlastitu inicijativu ispita sve informacije o stranim subvencijama. U tu je svrhu potrebno uspostaviti postupak koji se sastoji od dvaju koraka, a to su prethodno ispitivanje i temeljita istraga. **Komisija bi trebala objaviti smjernice o kriterijima za pokretanje takvog postupka. Komisija bi trebala moći djelovati na temelju informacija primljenih od bilo kojeg relevantnog izvora, uključujući države članice i poduzetnike ili socijalne partnere diljem EU-a. Komisija bi u tu svrhu trebala uspostaviti kontaktnu točku.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 13
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 22.

Tekst koji je predložila Komisija

- (22) Komisiji bi trebalo dati **odgovarajuće** istražne ovlasti za prikupljanje svih potrebnih informacija. Stoga bi trebala imati ovlast da zatraži informacije od bilo kojeg poduzetnika ili udruženja poduzetnika tijekom cijelog postupka. Uz to, Komisija bi trebala imati ovlast izreći novčanu kaznu ili odrediti periodične penale zbog toga što tražene informacije nisu pravodobno dostavljene ili je riječ o nepotpunim, netočnim ili obmanjujućim informacijama. Komisija bi isto tako mogla uputiti pitanja državama članicama ili trećim zemljama. Nadalje, Komisija bi trebala imati ovlast za posjete u svrhu utvrđivanja činjenica u prostorijama poduzetnika u Uniji ili, podložno suglasnosti **poduzetnika i** predmetne treće zemlje, u prostorijama poduzetnika u trećoj zemlji. Komisija bi isto tako trebala imati ovlast donositi odluke na temelju raspoloživih činjenica ako predmetni poduzetnik ne surađuje.

Izmjena

- (22) Komisiji bi trebalo dati **prikladne** istražne ovlasti **i resurse** za prikupljanje svih potrebnih informacija. Stoga bi trebala imati ovlast da zatraži informacije od bilo kojeg poduzetnika ili udruženja poduzetnika tijekom cijelog postupka. Uz to, Komisija bi trebala imati ovlast izreći novčanu kaznu ili odrediti periodične penale zbog toga što tražene informacije nisu pravodobno dostavljene ili je riječ o nepotpunim, netočnim ili obmanjujućim informacijama. **Kako bi se ojačao odvratajući karakter ove Uredbe, trebala bi postojati mogućnost da se, ako je to potrebno, usporedno primjene kompenzacijske mjere, obveze, novčane kazne i periodični penali.** Komisija bi isto tako mogla uputiti pitanja državama članicama ili trećim zemljama. Nadalje, Komisija bi trebala imati ovlast za posjete u svrhu utvrđivanja činjenica u prostorijama poduzetnika u Uniji ili, podložno suglasnosti predmetne treće zemlje, u prostorijama poduzetnika u trećoj zemlji. Komisija bi isto tako trebala imati ovlast donositi odluke na temelju raspoloživih činjenica ako predmetni poduzetnik ne surađuje.

Amandman 14
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 26.

Tekst koji je predložila Komisija

- (26) Komisija bi trebala imati odgovarajuće instrumente kako bi osigurala učinkovitost preuzetih obveza i kompenzacijskih mjera. Ako predmetni poduzetnik ne postupi u skladu s odlukom s obvezama, odlukom o uvođenju kompenzacijskih mjera ili odlukom o uvođenju privremenih mjera, Komisija bi trebala imati ovlast izricanja novčanih kazni i određivanje periodičnih penala.

Izmjena

- (26) Komisija bi trebala imati odgovarajuće instrumente kako bi osigurala učinkovitost preuzetih obveza i kompenzacijskih mjera. Ako predmetni poduzetnik ne postupi u skladu s odlukom s obvezama, odlukom o uvođenju kompenzacijskih mjera ili odlukom o uvođenju privremenih mjera, Komisija bi trebala imati ovlast izricanja novčanih kazni i određivanje periodičnih penala **dovoljno odvratajuće prirode. Komisija bi pri izricanju takvih novčanih kazni i periodičnih penala trebala uzeti u obzir slučajeve ponovljene neusklađenosti. Komisija bi trebala preispitati učinkovitost mjera.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 15
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 31.

Tekst koji je predložila Komisija

- (31) Ako prag za prijavu nije dosegnut, Komisija bi **mogla** zahtijevati prijavljivanje potencijalno subvencioniranih koncentracija koje još nisu provedene ili prijavu potencijalno subvencioniranih ponuda prije dodjele ugovora o javnoj nabavi ako smatra da koncentracija ili ponuda, zbog njezina utjecaja na Uniju, zaslužuje ex ante ispitivanje. Komisija bi isto tako trebala imati mogućnost da na vlastitu inicijativu provede ispitivanje već provedenih koncentracija ili dodijeljenih ugovora o javnoj nabavi.

Izmjena

- (31) Ako prag za prijavu nije dosegnut, Komisija bi **trebala** zahtijevati prijavljivanje potencijalno subvencioniranih koncentracija koje još nisu provedene ili prijavu potencijalno subvencioniranih ponuda prije dodjele ugovora o javnoj nabavi ako smatra da koncentracija ili ponuda, zbog njezina utjecaja na Uniju, zaslužuje ex ante ispitivanje. Komisija bi isto tako trebala imati mogućnost da na vlastitu inicijativu provede ispitivanje već provedenih koncentracija ili dodijeljenih ugovora o javnoj nabavi.

Amandman 16
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 32.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

- (32a) *U kontekstu mehanizma ex ante preispitivanja koncentracija, predmetni poduzetnici trebali bi moći zatražiti konzultacije s Komisijom prije prijavljivanja na temelju dobre vjere isključivo kako bi dobili smjernice o tome jesu li dosegnuti formalni pragovi za prijavu.*

Izmjena

- (32a) *U kontekstu mehanizma ex ante preispitivanja koncentracija, predmetni poduzetnici trebali bi moći zatražiti konzultacije s Komisijom prije prijavljivanja na temelju dobre vjere isključivo kako bi dobili smjernice o tome jesu li dosegnuti formalni pragovi za prijavu.*

Amandman 17
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 35.

Tekst koji je predložila Komisija

- (35) Trebalo bi osigurati da se u odnosu na sve poduzetnike koji sudjeluju u postupku javne nabave poštuju načela javne nabave, odnosno proporcionalnost, nediskriminacija, jednako postupanje i transparentnost, bez obzira na istrage koje su pokrenute ili se trebaju pokrenuti u skladu s ovom Uredbom.

Izmjena

- (35) Trebalo bi osigurati da se u odnosu na sve poduzetnike koji sudjeluju u postupku javne nabave poštuju načela javne nabave, odnosno proporcionalnost, nediskriminacija, jednako postupanje i transparentnost, bez obzira na istrage koje su pokrenute ili se trebaju pokrenuti u skladu s ovom Uredbom. **Ovom Uredbom ne dovode se u pitanje direktive 2014/23/EU, 2014/24/EU i 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu primjenjivih obveza u području okolišnog, socijalnog i radnog prava.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 18
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 36.

Tekst koji je predložila Komisija

- (36) Stranim subvencijama kojima se uzrokuje ili bi se moglo uzrokovati narušavanje postupka javne nabave trebalo bi smatrati strane subvencije kojima se poduzetniku omogućuje podnošenje ponude koja je neopravdano povoljna u odnosu na predmetne radove, robu ili usluge. Ta narušavanja stoga bi trebalo procjenjivati na temelju netaksativnog skupa pokazatelja koji je prethodno opisan u uvodnim izjavama 13. i 14. te pojma neopravdano povoljne ponude. Na temelju tih pokazatelja trebalo bi se moći odrediti kako se stranom subvencijom narušava tržišno natjecanje jer se poboljšava konkurentni položaja određenog poduzetnika i omogućuje mu se da podnese neopravdano povoljnu ponudu. Poduzetnicima bi trebalo omogućiti da dokažu da ponuda nije neopravdano povoljna, među ostalim navođenjem elemenata iz članka 69. stavka 2. Direktive 2014/24/EU. Zabrana dodjele trebala bi se primjenjivati jedino ako se ne može opravdati povoljan karakter ponude za koju se dodjeljuju strane subvencije, a na temelju te ponude bi se dodijelio ugovor te poduzetnik koji je podnio ponudu nije ponudio da će preuzeti obveze koje se smatraju primjerenima i dostatnima za potpuno i djelotvorno otklanjanje narušavanja.

Izmjena

- (36) Stranim subvencijama kojima se uzrokuje ili bi se moglo uzrokovati narušavanje postupka javne nabave trebalo bi smatrati strane subvencije kojima se poduzetniku omogućuje podnošenje ponude koja je neopravdano povoljna u odnosu na predmetne radove, robu ili usluge. Ta narušavanja stoga bi trebalo procjenjivati na temelju netaksativnog skupa pokazatelja koji je prethodno opisan u uvodnim izjavama 13. i 14. te pojma neopravdano povoljne ponude. Na temelju tih pokazatelja trebalo bi se moći odrediti kako se stranom subvencijom narušava tržišno natjecanje jer se poboljšava konkurentni položaja određenog poduzetnika i omogućuje mu se da podnese neopravdano povoljnu ponudu. Poduzetnicima bi trebalo omogućiti da dokažu da ponuda nije neopravdano povoljna, među ostalim navođenjem elemenata iz članka 69. stavka 2. Direktive 2014/24/EU. Zabrana dodjele trebala bi se primjenjivati jedino ako se ne može opravdati povoljan karakter ponude za koju se dodjeljuju strane subvencije, a na temelju te ponude bi se dodijelio ugovor te poduzetnik koji je podnio ponudu nije ponudio da će preuzeti obveze koje se smatraju primjerenima i dostatnima za potpuno i djelotvorno otklanjanje narušavanja. **Donošenje odluke o zabrani dodjele ugovora dovodi do isključenja predmetnog poduzetnika iz sudjelovanja u postupku javne nabave.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 19
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 37.

Tekst koji je predložila Komisija

- (37) Uzimajući u obzir narav ex ante mehanizma ispitivanja za koncentracije i dodjelu ugovora o javnoj nabavi te potrebu za pravnom sigurnošću u pogledu tih posebnih transakcija, Komisija ne može ponovno na vlastitu inicijativu ispitati koncentraciju ili natječaj javne nabave koji su prijavljeni i procijenjeni u skladu s odgovarajućim postupcima. Međutim, financijski doprinosi o kojima je Komisija obaviještena u postupku prijave mogu biti relevantni i izvan okvira koncentracije ili postupka nabave. Kako bi prikupila informacije o stranim subvencijama, Komisija bi trebala imati mogućnost pokretanja istrage u pogledu određenih gospodarskih sektora, određenih vrsta gospodarskih djelatnosti ili upotrebe određenih instrumenata stranih subvencija.

Izmjena

- (37) Uzimajući u obzir narav ex ante mehanizma ispitivanja za koncentracije i dodjelu ugovora o javnoj nabavi te potrebu za pravnom sigurnošću u pogledu tih posebnih transakcija, Komisija ne može ponovno na vlastitu inicijativu ispitati koncentraciju ili natječaj javne nabave koji su prijavljeni i procijenjeni u skladu s odgovarajućim postupcima. Međutim, financijski doprinosi o kojima je Komisija obaviještena u postupku prijave mogu biti relevantni i izvan okvira koncentracije ili postupka nabave. Kako bi prikupila informacije o stranim subvencijama, Komisija bi trebala imati mogućnost pokretanja istrage u pogledu određenih gospodarskih sektora, određenih vrsta gospodarskih djelatnosti ili upotrebe određenih instrumenata stranih subvencija. **Komisija bi trebala moći koristiti informacije dobivene takvim istraživanjima tržišta kako bi preispitala određene transakcije u okviru postupaka na temelju ove Uredbe.**

Amandman 20
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 43.

Tekst koji je predložila Komisija

- (43) Provedba ove Uredbe u Uniji trebala bi biti usklađena s pravom Unije i Sporazumom o WTO-u te biti u skladu s obvezama preuzetima na temelju drugih sporazuma o trgovini i ulaganjima čije su stranke Unija ili države članice.

Izmjena

- (43) Provedba ove Uredbe u Uniji trebala bi biti usklađena s pravom Unije i Sporazumom o WTO-u te biti u skladu s obvezama preuzetima na temelju drugih sporazuma o trgovini i ulaganjima čije su stranke Unija ili države članice. **Ovom Uredbom ne bi se trebao dovoditi u pitanje razvoj multilateralnih pravila za rješavanje problema subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 21
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 43.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (43a) *Kako bi se potaknuo razvoj multilateralnih pravila za rješavanje problema subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje i njihovih temeljnih uzroka, potrebno je uspostaviti dijalog s trećim zemljama. Ako Komisija otkrije ili sumnja da postoje sustavne strane subvencije kojima se narušava tržišno natjecanje, trebala bi moći započeti dijalog s predmetnom trećom zemljom kako bi istražila mogućnosti za prestanak ili izmjenu subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje radi uklanjanja njihovih učinaka narušavanja na unutarnjem tržištu. Ako je bilateralnim sporazumom između Unije i treće zemlje predviđen mehanizam savjetovanja kojim su obuhvaćene sustavne strane subvencije kojima se narušava tržišno natjecanje iz područja primjene ove Uredbe, taj bi se mehanizam trebao upotrebljavati za olakšavanje dijaloga s trećim zemljama. Komisija bi također trebala moći nastojati ostvariti prestanak ili izmjenu stranih subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje postavljanjem tog pitanja na relevantnim međunarodnim forumima ili u suradnji s ostalim trećim zemljama na koje utječu iste sustavne strane subvencije kojima se narušava tržišno natjecanje ili sa zainteresiranim trećim zemljama. Taj dijalog ne bi trebao spriječiti Komisiju da pokrene ili nastavi istrage u skladu s ovom Uredbom niti bi trebao predstavljati alternativu kompenzacijskim mjerama. Komisija bi bez odgode trebala obavještavati Europski parlament i Vijeće o relevantnim zbivanjima.*

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 22
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 47.

Tekst koji je predložila Komisija

- (47) Radi osiguranja jednakih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti **u skladu s člankom 291. Ugovora**. Te bi ovlasti trebalo izvršavati kako bi se utvrdili oblik i sadržaj prijave koncentracija i financijskih doprinosa u kontekstu postupaka javne nabave, pojedinosti o objavljivanju, oblik i sadržaj zahtjeva u pogledu transparentnosti, izračun rokova te uvjeti i rokovi za obveze i detaljna pravila o postupovnim koracima u istragama koje se odnose na postupke javne nabave. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

Izmjena

- (47) Radi osiguranja jednakih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti. Te bi ovlasti trebalo izvršavati kako bi se utvrdili oblik i sadržaj prijave koncentracija i financijskih doprinosa u kontekstu postupaka javne nabave, pojedinosti o objavljivanju, oblik i sadržaj zahtjeva u pogledu transparentnosti, izračun rokova te uvjeti i rokovi za obveze i detaljna pravila o postupovnim koracima u istragama koje se odnose na postupke javne nabave. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. **Komisija bi se prvi put trebala koristiti tim provedbenim ovlastima najkasnije jednu godinu od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.**

Amandman 23
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 47.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- (47.a) **Komisija bi trebala imati mogućnost za uspostavu pojednostavljenog postupka u okviru kojeg postupka s određenim koncentracijama ili postupcima javne nabave na temelju toga da je manje vjerojatno da će oni dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu zbog stranih subvencija.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 24
Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 48.

Tekst koji je predložila Komisija

- (48) Kako bi se i dugoročno jamčili jednaki uvjeti na unutarnjem tržištu te osiguralo pravilno obuhvaćanje slučajeva koji se istražuju i temeljem prijava i po službenoj dužnosti, **Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora** u vezi s izmjenom pragova za prijavu koncentracija i postupaka javne nabave, uz izuzimanje određenih kategorija poduzetnika iz obveze prijavljivanja na temelju ove Uredbe te izmjenu rokova za prethodno ispitivanje i temeljitu istragu prijavljenih koncentracija ili prijavljenih financijskih doprinosa u okviru postupka javne nabave. Kad je riječ o financijskim doprinosima u kontekstu postupka javne nabave, **ovlast za donošenje takvih akata trebala bi se izvršavati uzimajući u obzir interese MSP-ova. Posebno je važno da Komisija tijekom pripreme tih akata provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu od 13. travnja 2016. o boljoj izradi zakonodavstva** ⁽⁴⁷⁾. **Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće trebali bi primiti sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te bi njihovi stručnjaci sustavno trebali imati pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.**

⁽⁴⁷⁾ Međuinstitucijski sporazum Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije od 13. travnja 2016. o boljoj izradi zakonodavstva (SL L 123, 12.5.2016., str. 1.).

Izmjena

- (48) Kako bi se i dugoročno jamčili jednaki uvjeti na unutarnjem tržištu te osiguralo pravilno obuhvaćanje slučajeva koji se istražuju i temeljem prijava i po službenoj dužnosti, **Komisija bi trebala ocijeniti funkcioniranje i učinkovitost ove Uredbe, uključujući pragove za obavješćivanje utvrđene u člancima 18. i 27., najkasnije dvije godine nakon njezina stupanja na snagu i svake tri godine nakon toga te tu ocjenu predstaviti u obliku izvješća Europskom parlamentu i Vijeću. To bi izvješće trebalo uključivati procjenu je li potrebna izmjena ove Uredbe. Ako se u izvješću predlaže izmjena Uredbe, ono može biti popraćeno zakonodavnim prijedlogom, posebno u vezi s izmjenom pragova za prijavu koncentracija i postupaka javne nabave, uz izuzimanje određenih kategorija poduzetnika iz obveze prijavljivanja na temelju ove Uredbe, čime se uvode niži pragovi za prijavu za određene ekonomske sektore ili diferencirani pragovi za različite vrste ugovora o javnoj nabavi, te izmjenu rokova za prethodno ispitivanje i temeljitu istragu prijavljenih koncentracija ili prijavljenih financijskih doprinosa u okviru postupka javne nabave. Kad je riječ o financijskim doprinosima u kontekstu postupka javne nabave, **trebalo bi provesti ocjenu tako da se njome uzimaju u obzir interesi MSP-ova. Komisija bi također trebala iskoristiti kvantificiranu analizu troškova i koristi te ex ante analizu učinka na ulaganja i dobrobit potrošača. Tijekom ocjene Komisija bi trebala razmotriti stavljanje izvan snage ove Uredbe ako smatra da je zbog razvoja multilateralnih pravila za rješavanje problema subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje ova Uredba postala potpuno suvišna.****

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 25

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

(1) Ovom se Uredbom utvrđuju pravila i postupci za istragu stranih subvencija kojima se narušava unutarnje tržište i za otklanjanje takvih narušavanja. Takva narušavanja mogu nastati u odnosu na bilo koju gospodarsku djelatnost, a osobito u koncentracijama i postupcima javne nabave.

Izmjena

(1) Ovom se Uredbom utvrđuju pravila i postupci za istragu stranih subvencija kojima se narušava unutarnje tržište i za otklanjanje takvih narušavanja **s ciljem osiguravanja ravnopravnih uvjeta za sve**. Takva narušavanja mogu nastati u odnosu na bilo koju gospodarsku djelatnost, a osobito u koncentracijama i postupcima javne nabave.

Amandman 26

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 2. – točka a – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

(a) financijski doprinos obuhvaća:

Izmjena

(a) financijski doprinos obuhvaća, **među ostalim**:

Amandman 27

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 2. – točka a – podtočka i.

Tekst koji je predložila Komisija

i. prijenos sredstava ili obveza, kao što su dokapitalizacija, bespovratna sredstva, zajmovi, jamstva za zajmove, fiskalni poticaji, prijeboj operativnih gubitaka, nadoknada financijskih obveza koje nameću javna tijela, oprost duga, zamjena duga za vlasnički udio ili reprogramiranje duga;

Izmjena

i. prijenos sredstava ili obveza, kao što su dokapitalizacija, bespovratna sredstva, zajmovi, jamstva za zajmove, fiskalni poticaji, **porezna izuzeća**, prijeboj operativnih gubitaka, nadoknada financijskih obveza koje nameću javna tijela, oprost duga, zamjena duga za vlasnički udio ili reprogramiranje duga;

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 28**Prijedlog uredbe****Članak 2. – stavak 2. – točka a – podtočka ii.***Tekst koji je predložila Komisija*ii. odricanje od prihoda koji su inače dospjeli; **ili***Izmjena*

ii. odricanje od prihoda koji su inače dospjeli;

Amandman 29**Prijedlog uredbe****Članak 2. – stavak 2. – točka a – podtočka ii.a (nova)***Tekst koji je predložila Komisija***ii.a neprimjereno plaćena posebna ili isključiva prava; ili***Izmjena***Amandman 30****Prijedlog uredbe****Članak 2. – stavak 2. – točka a – podtočka iii.***Tekst koji je predložila Komisija*iii. pružanje robe ili usluga ili kupnju robe i **usluga;***Izmjena*iii. pružanje robe ili usluga ili kupnju robe **ili usluga, osim ako se takvo pružanje ili kupnja obavljaju na temelju konkurentnog, transparentnog, nediskriminirajućeg i bezuvjetnog natjecajnog postupka;****Amandman 31****Prijedlog uredbe****Članak 3. – stavak 1. – uvodni dio***Tekst koji je predložila Komisija*

(1) Smatra se da je došlo do narušavanja unutarnjeg tržišta ako bi se stranom subvencijom mogao poboljšati konkurentski položaj predmetnog poduzetnika na unutarnjem tržištu i ako se na taj način subvencijom stvarno ili potencijalno negativno utječe na natjecanje na unutarnjem tržištu. Narušavanje unutarnjeg tržišta utvrđuje se na temelju pokazatelja koji **mogou uključivati** sljedeće:

Izmjena

(1) Smatra se da je došlo do narušavanja unutarnjeg tržišta ako bi se stranom subvencijom mogao poboljšati konkurentski položaj predmetnog poduzetnika na unutarnjem tržištu i ako se na taj način subvencijom stvarno ili potencijalno negativno utječe na natjecanje na unutarnjem tržištu. Narušavanje unutarnjeg tržišta utvrđuje se na temelju pokazatelja koji **uključuju, među ostalim,** sljedeće:

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 32

Prijedlog uredbe

Članak 3. – stavak 1. – točka c

Tekst koji je predložila Komisija

(c) položaj poduzetnika i predmetnih tržišta;

Izmjena

(c) položaj poduzetnika, **uključujući njegovu veličinu**, i predmetnih tržišta, **a posebno procjenu djeluje li predmetno poduzeće pod vlasništvom, kontrolom ili političkim nadzorom ili vodstvom tijela treće zemlje**;

Amandman 33

Prijedlog uredbe

Članak 3. – stavak 1. – točka d

Tekst koji je predložila Komisija

(d) razinu gospodarske djelatnosti predmetnog poduzetnika na unutarnjem tržištu;

Izmjena

(d) razinu **i razvoj** gospodarske djelatnosti predmetnog poduzetnika na unutarnjem **tržištu i na njegovu domaćem** tržištu;

Amandman 34

Prijedlog uredbe

Članak 3. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) Nije vjerojatno da će se stranom subvencijom narušiti unutarnje tržište ako je njezin ukupni iznos tijekom bilo kojeg uzastopnog razdoblja od tri fiskalne godine bio manji od 5 milijuna EUR.

Izmjena

(2) Nije vjerojatno da će se stranom subvencijom narušiti unutarnje tržište ako je njezin ukupni iznos tijekom bilo kojeg uzastopnog razdoblja od tri fiskalne godine bio manji od 4 milijuna EUR.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 35**Prijedlog uredbe****Članak 3. – stavak 2.a (novi)**

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2.a) Komisija može razmotriti ima li treća zemlja uspostavljen sustav za preispitivanje subvencija za koji je Komisija utvrdila da pruža jamstva u pravu i u praksi, je li razina zaštite od neopravdanih državnih intervencija u tržišne sile i nepoštenog tržišnog natjecanja barem jednaka razini zaštite u Uniji, je li subvencija odobrena u okviru tog sustava i čini li se da je to odobrenje relevantno i u pogledu učinaka na unutarnjem tržištu.

Amandman 36**Prijedlog uredbe****Članak 3. – stavak 2.b (novi)**

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2.b) Kako bi se osigurala učinkovitost i transparentnost, Komisija objavljuje smjernice o primjeni ovog članka najkasnije 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe, uključujući objašnjenja i primjere primjene svakog pokazatelja. Komisija redovito ažurira te smjernice u bliskoj suradnji s državama članicama te obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

Amandman 37**Prijedlog uredbe****Članak 4. – stavak 1. – točka 2.a (nova)**

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2.a) subvencija za financiranje izvoza koju dodjeljuje treća zemlja koja nije potpisnica Sporazuma OECD-a o službeno podupiranim izvoznim kreditima;

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 38

Prijedlog uredbe

Članak 4. – stavak 1. – točka 2.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2.b) strane subvencije poduzetniku koji djeluje u sektoru u kojem postoji strukturni višak kapaciteta;

Amandman 39

Prijedlog uredbe

Članak 5. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1) Ako je to opravdano, Komisija **određuje** ravnotežu između negativnih učinaka strane subvencije u smislu narušavanja unutarnjeg tržišta i pozitivnih učinaka na razvoj relevantne gospodarske djelatnosti.

(1) Ako je to opravdano, Komisija **može odrediti** ravnotežu između negativnih učinaka strane subvencije u smislu narušavanja unutarnjeg tržišta i pozitivnih učinaka na razvoj relevantne gospodarske djelatnosti **na unutarnjem tržištu**.

Amandman 40

Prijedlog uredbe

Članak 5. – stavak 2.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2.a) Najkasnije 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija objavljuje smjernice o primjeni ovog članka, među ostalim o kriterijima koji se koriste za određivanje ravnoteže. Komisija redovito ažurira te smjernice u bliskoj suradnji s državama članicama te obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

Amandman 41

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1) **Kako** bi se otklonilo narušavanje unutarnjeg tržišta koje je stvarno ili potencijalno uzrokovano stranom subvencijom, **Komisija može uvesti kompenzacijske mjere. Osim toga, predmetni poduzetnik može ponuditi preuzimanje obveza.**

(1) **Ne dovodeći u pitanje članak 5., Komisija uvodi kompenzacijske mjere kako** bi se otklonilo narušavanje unutarnjeg tržišta koje je stvarno ili potencijalno uzrokovano stranom subvencijom, **osim ako je prihvatila obveze koje je ponudio** predmetni poduzetnik u skladu sa stavkom 1.a.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 42

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 1.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1.a) Komisija može prihvatiti obveze koje je ponudio predmetni poduzetnik ako takve obveze u potpunosti i učinkovito otklanjaju poremećaje na unutarnjem tržištu. Prihvatanjem takvih obveza Komisija ih čini obvezujućima za poduzetnika u odluci s obvezama u skladu s člankom 9. stavkom 3. Komisija prati ispunjava li poduzetnik dogovorene obveze.

Amandman 43

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2) Obvezama ili kompenzacijskim mjerama u potpunosti se i učinkovito otklanjaju narušavanja unutarnjeg tržišta uzrokovana stranim subvencijama.

(2) Obvezama ili kompenzacijskim mjerama u potpunosti se i učinkovito otklanjaju narušavanja unutarnjeg tržišta **stvarno ili potencijalno** uzrokovana stranim subvencijama.

Amandman 44

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 3. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(3) Obveze ili kompenzacijske mjere mogu se sastojati od sljedećeg:

(3) Obveze ili kompenzacijske mjere mogu se sastojati, **među ostalim**, od sljedećeg:

Amandman 45

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 3. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(a) pružanja pristupa, pod poštenim i nediskriminacijskim uvjetima, infrastrukturi **koja je stečena** ili **podržana** stranim subvencijama kojima se narušava tržišno natjecanje, osim ako je takav pošten i nediskriminacijski pristup već predviđen zakonodavstvom koje je na snazi u Uniji;

(a) pružanja pristupa, pod poštenim i nediskriminacijskim uvjetima, infrastrukturi **ili postrojenju koji su stečeni** ili **podržani** stranim subvencijama kojima se narušava tržišno natjecanje, osim ako je takav pošten i nediskriminacijski pristup već predviđen zakonodavstvom koje je na snazi u Uniji;

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 46

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 3. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) smanjenja kapaciteta ili prisutnosti na tržištu;

Izmjena

(b) smanjenja kapaciteta ili prisutnosti na tržištu, **među ostalim privremenim ograničenjem komercijalne aktivnosti na unutarnjem tržištu;**

Amandman 47

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 3. – točka ha (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

(ha) zahtijevanja od predmetnih poduzetnika da obavijeste Komisiju o svakom sudjelovanju u budućim postupcima javne nabave u Uniji tijekom odgovarajućeg razdoblja ako je procijenjena vrijednost ugovora o javnoj nabavi ispod pragova utvrđenih u članku 27.

Amandman 48

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 3. – točka hb (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

(hb) zahtijevanja od predmetnih poduzetnika da prilagode svoju upravljačku strukturu.

Amandman 49

Prijedlog uredbe

Članak 6. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija

(4) Komisija **može nametnuti** zahtjeve u pogledu prijavljivanja i transparentnosti.

Izmjena

(4) Komisija **nameće** zahtjeve u pogledu prijavljivanja i transparentnosti.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 50
Prijedlog uredbe
Članak 6. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija

(5) Ako poduzetnik ponudi preuzimanje obveza kojima se u potpunosti i učinkovito uklanja narušavanje unutarnjeg tržišta, Komisija ih može prihvatiti i učiniti obvezujućima za poduzetnika u odluci s obvezama u skladu s člankom 9. stavkom 3.

Izmjena

Briše se.

Amandman 51
Prijedlog uredbe
Članak 6. – stavak 6.

Tekst koji je predložila Komisija

(6) Ako predmetni poduzetnik predloži povrat strane subvencije, zajedno s odgovarajućom kamatnom stopom, Komisija prihvaća taj povrat kao preuzetu obvezu ako može utvrditi da je povrat transparentan i **učinkovit**, uzimajući u obzir rizik od izbjegavanja mjera.

Izmjena

(6) Ako predmetni poduzetnik predloži povrat strane subvencije, zajedno s odgovarajućom kamatnom stopom, Komisija prihvaća taj povrat kao preuzetu obvezu **samo** ako može utvrditi da je povrat transparentan i **da se njime učinkovito i adekvatno ispravljaju narušavajući učinci**, uzimajući u obzir rizik od izbjegavanja mjera.

Amandman 52
Prijedlog uredbe
Članak 7. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Komisija može na vlastitu inicijativu ispitati informacije iz bilo kojeg izvora o stranim subvencijama za koje se navodi da narušavaju tržišno natjecanje.

Izmjena

Komisija može na vlastitu inicijativu ispitati informacije iz bilo kojeg izvora o stranim subvencijama za koje se navodi da narušavaju tržišno natjecanje, **među ostalim od država članica i poduzetnika ili socijalnih partnera diljem Unije.**

Komisija uspostavlja kontaktnu točku preko koje se te informacije mogu povjerljivo prijaviti.

Komisija obavješćuje javno tijelo o svim poduzetim daljnjim mjerama.

Nadležna javna tijela prikupljaju podatke i razmjenjuju ih s Komisijom.

Komisija objavljuje smjernice o kriterijima za pokretanje ispitivanja po službenoj dužnosti najkasnije 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 53

Prijedlog uredbe

Članak 8. – stavak 2. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) obavješćuje predmetnog poduzetnika; i

Izmjena

(b) obavješćuje predmetnog poduzetnika **i, po potrebi, države članice**; i

Amandman 54

Prijedlog uredbe

Članak 8. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Ako Komisija nakon početne ocjene zaključi da ne postoje dostatni razlozi za pokretanje temeljite istrage, bilo zbog nepostojanja strane subvencije ili zbog toga što ne postoje naznake stvarnog ili mogućeg narušavanja unutarnjeg tržišta, ona zaključuje prethodno ispitivanje i obavješćuje predmetnog poduzetnika.

Izmjena

(3) Ako Komisija nakon početne ocjene zaključi da ne postoje dostatni razlozi za pokretanje temeljite istrage, bilo zbog nepostojanja strane subvencije ili zbog toga što ne postoje naznake stvarnog ili mogućeg narušavanja unutarnjeg tržišta, ona zaključuje prethodno ispitivanje i obavješćuje predmetnog poduzetnika **te predmetne države članice i Europski parlament.**

Amandman 55

Prijedlog uredbe

Članak 9. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) Ako Komisija utvrdi da je strana subvencija dovela do narušavanja unutarnjeg tržišta u skladu s člancima **od 3. do 5., može uvesti** kompenzacijske mjere („odluka s kompenzacijskim mjerama”).

Izmjena

(2) Ako Komisija utvrdi da je strana subvencija dovela do narušavanja unutarnjeg tržišta u skladu s člancima **3. i 4. i ne dovodeći u pitanje članak 5., uvodi** kompenzacijske mjere („odluka s kompenzacijskim mjerama”), **osim ako ne prihvati obveze u skladu sa stavkom 3.**

Amandman 56

Prijedlog uredbe

Članak 10. – stavak 1. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

Komisija može poduzeti privremene mjere:

Izmjena

Komisija može poduzeti privremene mjere, **među ostalim tijekom razdoblja prethodnog ispitivanja, u sljedećim slučajevima:**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 57
Prijedlog uredbe
Članak 10. – stavak 1.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Privremene mjere vremenski su ograničene i mogu se produljiti ako i dalje postoji naznaka učinaka narušavanja ili ozbiljnog rizika od znatne i nepopravljive štete za tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu.

Amandman 58
Prijedlog uredbe
Članak 12. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1) **Komisija može provoditi** potrebne inspekcije poduzetnika.

(1) **Kako bi obavljala svoje dužnosti u skladu s ovom Uredbom, Komisija provodi, po potrebi,** potrebne inspekcije poduzetnika.

Amandman 59
Prijedlog uredbe
Članak 12. – stavak 2. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(a) stupiti u sve prostorije i **na** sva **zemljišta** predmetnog poduzetnika;

(a) stupiti u sve prostorije, **na sva zemljišta** i u sva **prijevozna sredstva** predmetnog poduzetnika;

Amandman 60
Prijedlog uredbe
Članak 13. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Kako bi obavila zadaće koje su joj dodijeljene ovom Uredbom, Komisija može provoditi inspekcije na državnom području treće zemlje pod uvjetom da je **predmetno poduzeće dalo svoj pristanak i da je** vlada treće zemlje službeno obaviještena te da je pristala na inspekciju. Članak 12. stavci 1., 2. i 3. točke (a) i (b) primjenjuju se analogno.

Kako bi obavila zadaće koje su joj dodijeljene ovom Uredbom, Komisija može provoditi inspekcije na državnom području treće zemlje pod uvjetom da je vlada treće zemlje službeno obaviještena te da je pristala na inspekciju. Članak 12. stavci 1., 2. i 3. točke (a) i (b) primjenjuju se analogno.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 61

Prijedlog uredbe

Članak 15. – stavak 1. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

(1) Komisija **može** odlukom **izreći** novčane kazne i **odrediti** periodične penale ako predmetni poduzetnik ili udruženje poduzetnika namjerno ili iz nehaja:

Izmjena

1. Komisija odlukom **izriče** novčane kazne i **određuje** periodične penale ako predmetni poduzetnik ili **predmetno** udruženje poduzetnika namjerno ili iz nehaja:

Amandman 62

Prijedlog uredbe

Članak 15. – stavak 5. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

(5) Ako predmetni poduzetnik ne postupi u skladu s odlukom s preuzimanjem obveza u skladu s člankom 9. stavkom 3., odlukom kojom se određuju privremene mjere u skladu s člankom 10. ili odlukom o uvođenju kompenzacijskih mjera u skladu s člankom 9. stavkom 2., Komisija odlukom može odrediti:

Izmjena

5. Ako predmetni poduzetnik **ili udruženje poduzetnika** ne postupi u skladu s odlukom s preuzimanjem obveza u skladu s člankom 9. stavkom 3., odlukom kojom se određuju privremene mjere u skladu s člankom 10. ili odlukom o uvođenju kompenzacijskih mjera u skladu s člankom 9. stavkom 2., Komisija odlukom može odrediti:

Amandman 63

Prijedlog uredbe

Članak 18. – stavak 3. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) ako u koncentraciji preuzeto poduzeće ili barem jedno od poduzeća koja se spajaju ima poslovni nastan u Uniji i ostvaruje ukupni promet u Uniji od najmanje **500** milijuna EUR; i

Izmjena

(a) ako u koncentraciji preuzeto poduzeće ili barem jedno od poduzeća koja se spajaju ima poslovni nastan u Uniji i ostvaruje ukupni promet u Uniji od najmanje **400** milijuna EUR; i

Amandman 64

Prijedlog uredbe

Članak 18. – stavak 3. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) ako su predmetni poduzetnici u koncentraciji u tri kalendarske godine prije prijave **primili** ukupni financijski doprinos od trećih zemalja u iznosu većem od 50 milijuna EUR.

Izmjena

(b) ako su **svi** predmetni poduzetnici u koncentraciji u tri kalendarske godine prije prijave **dobili** ukupni financijski doprinos od trećih zemalja u iznosu većem od 50 milijuna EUR.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 65

Prijedlog uredbe

Članak 18. – stavak 4. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) ako sam zajednički pothvat **ili barem jedno od njegovih matičnih poduzeća** ima poslovni nastan u Uniji i ostvaruje ukupni promet u Uniji od najmanje **500** milijuna EUR; i

Izmjena

(a) ako sam zajednički pothvat ima poslovni nastan u Uniji i ostvaruje ukupni promet u Uniji od najmanje **400** milijuna EUR; i

Amandman 66

Prijedlog uredbe

Članak 18. – stavak 4. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) ako su sam zajednički pothvat i njegova matična poduzeća od trećih zemalja u tri kalendarske godine prije podnošenja prijave **primili** ukupni financijski doprinos u iznosu većem od 50 milijuna EUR.

Izmjena

(b) ako su sam zajednički pothvat i njegova matična poduzeća od trećih zemalja u tri kalendarske godine prije podnošenja prijave **dobili** ukupni financijski doprinos u iznosu većem od 50 milijuna EUR.

Amandman 67

Prijedlog uredbe

Članak 19. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija

(4) Ako predmetni poduzetnici ne ispune svoju obvezu podnošenja prijave, Komisija **može ispitati** koncentraciju za koju postoji obveza podnošenja prijave u skladu s ovom Uredbom zahtijevajući prijavu te koncentracije. U tom slučaju Komisija nije vezana rokovima iz članka 23. stavaka 1. i 4.

Izmjena

(4) Ako predmetni poduzetnici ne ispune svoju obvezu podnošenja prijave, Komisija **ispituje** koncentraciju za koju postoji obveza podnošenja prijave u skladu s ovom Uredbom zahtijevajući prijavu te koncentracije. U tom slučaju Komisija nije vezana rokovima iz članka 23. stavaka 1. i 4.

Amandman 68

Prijedlog uredbe

Članak 19. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija

(5) Komisija može zatražiti prethodnu prijavu bilo koje koncentracije koja ne podliježe obvezi prijavljivanja u smislu članka 18. u bilo kojem trenutku prije njezine provedbe ako sumnja na to da su predmetni poduzetnici mogli **ostvariti korist od stranih subvencija** u razdoblju od tri godine prije nastanka koncentracije. Za potrebe ove Uredbe takva se koncentracija smatra koncentracijom koja podliježe obvezi prijavljivanja.

Izmjena

(5) Komisija može zatražiti prethodnu prijavu bilo koje koncentracije koja ne podliježe obvezi prijavljivanja u smislu članka 18. u bilo kojem trenutku prije njezine provedbe ako sumnja na to da su predmetni poduzetnici mogli **dobiti strane subvencije** u razdoblju od tri godine prije nastanka koncentracije. Za potrebe ove Uredbe takva se koncentracija smatra koncentracijom koja podliježe obvezi prijavljivanja.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 69

Prijedlog uredbe

Članak 27. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) Za potrebe članka 28. smatra se da strani financijski doprinos koji se mora prijaviti u postupku javne nabave EU-a nastaje ako je procijenjena vrijednost te javne nabave jednaka ili veća od **250** milijuna EUR.

Izmjena

(2) Za potrebe članka 28. **ove Uredbe** smatra se da strani financijski doprinos koji se mora prijaviti u postupku javne nabave EU-a nastaje ako je procijenjena **ukupna** vrijednost te javne nabave, **izračunana u skladu s odredbama iz članka 5. Direktive 2014/24/EU i članka 16. Direktive 2014/25/EU**, jednaka ili veća od **200** milijuna EUR.

Amandman 70

Prijedlog uredbe

Članak 28. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) Obveza prijavljivanja stranih financijskih doprinosa u skladu s ovim stavkom odnosi se na gospodarske subjekte, skupine gospodarskih subjekata iz članka 26. stavka 2. Direktive 2014/23/EU, članka 19. stavka 2. Direktive 2014/24/EU i članka 37. stavka 2. Direktive 2014/25/EU, glavne podugovaratelje i glavne dobavljače. Podugovaratelj ili dobavljač smatra se glavnim (podugovarateljem ili dobavljačem) ako **njegovo sudjelovanje osigurava ključne elemente izvršenja ugovora i u svakom slučaju ako** ekonomski udio njegova doprinosa premašuje **30** % procijenjene vrijednosti ugovora.

Izmjena

(2) Obveza prijavljivanja stranih financijskih doprinosa u skladu s ovim stavkom odnosi se na gospodarske subjekte, skupine gospodarskih subjekata iz članka 26. stavka 2. Direktive 2014/23/EU, članka 19. stavka 2. Direktive 2014/24/EU i članka 37. stavka 2. Direktive 2014/25/EU, glavne podugovaratelje i glavne dobavljače. Podugovaratelj ili dobavljač smatra se glavnim (podugovarateljem ili dobavljačem) ako ekonomski udio njegova doprinosa premašuje **20** % procijenjene vrijednosti ugovora.

Amandman 71

Prijedlog uredbe

Članak 28. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Za skupine gospodarskih subjekata, glavne podugovaratelje i glavne dobavljače glavni gospodarski subjekt osigurava podnošenje prijave.

Izmjena

(3) Za skupine gospodarskih subjekata, glavne podugovaratelje i glavne dobavljače glavni gospodarski subjekt osigurava podnošenje prijave. **Glavni gospodarski subjekt nije odgovoran za informacije koje su pružili njegovi glavni podugovaratelji ili glavni dobavljači.**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 72**Prijedlog uredbe****Članak 28. – stavak 6.***Tekst koji je predložila Komisija*

(6) Ako Komisija misli da je poduzetnik možda **primio** strane subvencije u razdoblju od tri godine prije podnošenja ponude ili zahtjeva za sudjelovanje u postupku javne nabave, u bilo kojem trenutku prije dodjele ugovora može zatražiti prijavljivanje stranih financijskih doprinosa koje je taj poduzetnik primio u bilo kojem postupku javne nabave koji se ne mora prijaviti u skladu s člankom 27. stavkom 2. ili koji je obuhvaćen područjem primjene stavka 5. ovog članka. Nakon što Komisija zatraži prijavljivanje takvog financijskog doprinosa, taj se financijski doprinos smatra stranim financijskim doprinosom koji se prijavljuje u postupku javne nabave.

Izmjena

(6) Ako Komisija misli da je poduzetnik možda **dobio** strane subvencije u razdoblju od tri godine prije podnošenja ponude ili zahtjeva za sudjelovanje u postupku javne nabave, u bilo kojem trenutku prije dodjele ugovora može zatražiti prijavljivanje stranih financijskih doprinosa koje je taj poduzetnik primio u bilo kojem postupku javne nabave koji se ne mora prijaviti u skladu s člankom 27. stavkom 2. ili koji je obuhvaćen područjem primjene stavka 5. ovog članka. Nakon što Komisija zatraži prijavljivanje takvog financijskog doprinosa, taj se financijski doprinos smatra stranim financijskim doprinosom koji se prijavljuje u postupku javne nabave.

Amandman 73**Prijedlog uredbe****Članak 29. – stavak 2.***Tekst koji je predložila Komisija*

(2) Komisija **provodi** prethodno ispitivanje najkasnije **60** dana nakon što je primila prijavu.

Izmjena

(2) Komisija **dovršava** prethodno ispitivanje najkasnije **40** dana nakon što je primila prijavu.

Amandman 74**Prijedlog uredbe****Članak 29. – stavak 4.***Tekst koji je predložila Komisija*

(4) Komisija može donijeti odluku o zatvaranju temeljite istrage najkasnije **200** dana nakon što je primila prijavu. U iznimnim okolnostima taj se rok može produljiti nakon savjetovanja s predmetnim javnim naručiteljem ili naručiteljem.

Izmjena

(4) Komisija može donijeti odluku o zatvaranju temeljite istrage najkasnije **120** dana nakon što je primila prijavu. U iznimnim okolnostima taj se rok može produljiti **za 20 dana** nakon savjetovanja s predmetnim javnim naručiteljem ili naručiteljem.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 75

Prijedlog uredbe

Članak 31. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Ugovor se može dodijeliti poduzetniku koji podnosi izjavu u skladu s člankom 28. prije nego što Komisija donese bilo koju od odluka iz članka 30. ili prije isteka roka utvrđenog u članku 29. stavku 4. jedino ako je evaluacijom ponude utvrđeno da je predmetni poduzetnik u svakom slučaju dostavio ekonomski najpovoljniju ponudu.

Izmjena

(3) Ugovor se može dodijeliti poduzetniku koji podnosi izjavu u skladu s člankom 28. prije nego što Komisija donese bilo koju od odluka iz članka 30. ili prije isteka roka utvrđenog u članku 29. stavku 4. **ove Uredbe** jedino ako je evaluacijom ponude utvrđeno da je predmetni poduzetnik u svakom slučaju dostavio ekonomski najpovoljniju ponudu, **kako je definirano u članku 67. stavku 2. Direktive 2014/24/EU i članku 82. stavku 2. Direktive 2014/25/EU. Informacije koje se odnose na strane subvencije kojima se narušava tržišno natjecanje, uključujući svaku sumnju da je dana lažna izjava, mogu se prijaviti Komisiji.**

Amandman 76

Prijedlog uredbe

Članak 31. – stavak 6.

Tekst koji je predložila Komisija

(6) U svim slučajevima javni naručitelj ili naručitelj obavješćuje Komisiju o svakoj odluci koja se odnosi na ishod postupka javne nabave.

Izmjena

(6) U svim slučajevima javni naručitelj ili naručitelj **bez nepotrebne odgode** obavješćuje Komisiju o svakoj odluci koja se odnosi na ishod postupka javne nabave.

Amandman 77

Prijedlog uredbe

Članak 31. – stavak 7.

Tekst koji je predložila Komisija

(7) Načela kojima se **rukovodi javna nabava**, uključujući proporcionalnost, zabranu diskriminacije, jednako postupanje i transparentnost primjenjuju se u odnosu na sve poduzetnike uključene u postupak javne nabave. Istraga stranih subvencija u skladu s ovom Uredbom ne smije dovesti do toga da javni naručitelj ili naručitelj prema predmetnom poduzetniku postupa na način koji je suprotan tim načelima.

Izmjena

(7) Načela kojima se **rukovođe postupci javne nabave**, uključujući proporcionalnost, zabranu diskriminacije, jednako postupanje i transparentnost, **kao i ispunjavanje obveza u provedbi ugovora povezanih s primjenjivim zakonskim propisima i standardima ili rukovođenjem u području okoliša te socijalnog i radnog prava**, primjenjuju se u odnosu na sve poduzetnike uključene u postupak javne nabave. Istraga stranih subvencija u skladu s ovom Uredbom ne smije dovesti do toga da javni naručitelj ili naručitelj prema predmetnom poduzetniku postupa na način koji je suprotan tim načelima.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 78**Prijedlog uredbe****Članak 32. – stavak 2.***Tekst koji je predložila Komisija*

(2) Osim toga, Komisija može predmetnim poduzetnicima odlukom izreći novčane kazne koje ne prelaze 1 % njihova ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini ako namjerno ili nepažnjom dostave netočne ili obmanjujuće informacije u prijavi u skladu s člankom 28. ili u dodatku uz prijavu;

Izmjena

2. Osim toga, Komisija može predmetnim poduzetnicima odlukom izreći novčane kazne koje ne prelaze 1 % njihova ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini ako namjerno ili nepažnjom dostave netočne ili obmanjujuće informacije u prijavi **i izjavama** u skladu s člankom 28. ili u dodatku uz prijavu;

Amandman 79**Prijedlog uredbe****Članak 33. – stavak 1.***Tekst koji je predložila Komisija*

(1) Prijavljeni financijski doprinos u kontekstu koncentracije u skladu s člankom 19. može biti relevantan i ponovno se procjenjivati u odnosu na drugu gospodarsku djelatnost.

Izmjena

1. Prijavljeni financijski doprinos u kontekstu koncentracije u skladu s člankom 19. može biti relevantan i ponovno se procjenjivati **na temelju ove Uredbe** u odnosu na drugu gospodarsku djelatnost.

Amandman 80**Prijedlog uredbe****Članak 33. – stavak 2.***Tekst koji je predložila Komisija*

(2) Prijavljeni financijski doprinos u kontekstu postupka javne nabave skladu s člankom 28. može biti relevantan i ponovno se procjenjivati u odnosu na drugu gospodarsku djelatnost.

Izmjena

2. Prijavljeni financijski doprinos u kontekstu postupka javne nabave skladu s člankom 28. može biti relevantan i ponovno se procjenjivati **na temelju ove Uredbe** u odnosu na drugu gospodarsku djelatnost.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 81

Prijedlog uredbe

Članak 34. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

(1) Ako dostupne informacije potkrepljuju opravdanu sumnju da bi strane subvencije u određenom sektoru, za određenu vrstu gospodarske djelatnosti ili na temelju određenog instrumenta subvencije mogle narušiti unutarnje tržište, Komisija **može provesti** istraživanje tržišta u vezi s određenim sektorom, pojedinom vrstom gospodarske djelatnosti ili upotrebom predmetnog instrumenta subvencije. Tijekom tog istraživanja tržišta Komisija **može zatražiti** da predmetni poduzetnici ili udruženja poduzetnika dostave potrebne informacije te može provesti potrebne inspekcije. Komisija od države članice ili treće zemlje može zatražiti i dostavu informacija.

Izmjena

(1) Ako dostupne informacije potkrepljuju opravdanu sumnju da bi strane subvencije u određenom sektoru, za određenu vrstu gospodarske djelatnosti ili na temelju određenog instrumenta subvencije mogle narušiti unutarnje tržište, Komisija **provodi** istraživanje tržišta u vezi s određenim sektorom, pojedinom vrstom gospodarske djelatnosti ili upotrebom predmetnog instrumenta subvencije. Tijekom tog istraživanja tržišta Komisija **zahtijeva** da predmetni poduzetnici ili udruženja poduzetnika dostave potrebne informacije te može provesti potrebne inspekcije. Komisija od države članice ili treće zemlje može zatražiti i dostavu informacija.

Amandman 82

Prijedlog uredbe

Članak 34. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) Komisija **može objaviti** izvješće o rezultatima istraživanja tržišta u određenim sektorima, određenim vrstama gospodarskih djelatnosti ili određenim instrumentima subvencioniranja te **pozvati** zainteresirane strane na iskazivanje mišljenja.

Izmjena

(2) Komisija **prema potrebi objavljuje** izvješće o rezultatima istraživanja tržišta u određenim sektorima, određenim vrstama gospodarskih djelatnosti ili određenim instrumentima subvencioniranja te **poziva** zainteresirane strane na iskazivanje mišljenja.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 83
Prijedlog uredbe
Članak 34.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Članak 34.a

Dijalog s trećim zemljama

1. *Ako nakon istrage tržišta u skladu s člankom 34. Komisija otkrije da postoje strane subvencije kojima se sustavno narušava tržišno natjecanje ili ako druge dostupne informacije potvrđuju razumnu sumnju o tome da takve subvencije postoje, Komisija u ime Unije može započeti dijalog s predmetnom trećom zemljom kako bi istražila mogućnosti za prestanak ili izmjenu subvencija radi uklanjanja njihovih učinaka narušavanja na unutarnjem tržištu.*
2. *Taj dijalog ne sprečava Komisiju da poduzme daljnje mjere na temelju ove Uredbe, uključujući pokretanje ili nastavak ispitnih postupaka ili primjenu privremenih ili kompenzacijskih mjera.*
3. *Komisija može zatražiti prestanak ili izmjenu subvencija kojima se sustavno narušava tržišno natjecanje, među ostalim i postavljanjem tog pitanja na bilo kojem relevantnom međunarodnom forumu.*
4. *Komisija može započeti savjetovanje ili suradnju, u ime Unije, s bilo kojom trećom zemljom na koju utječu iste subvencije kojima se sustavno narušava tržišno natjecanje ili sa zainteresiranom trećom zemljom radi prestanka ili izmjene tih subvencija. To može uključivati, prema potrebi, koordinaciju u relevantnim međunarodnim forumima i koordinaciju u odgovoru na subvencije kojima se sustavno narušava tržišno natjecanje.*
5. *Komisija bez odgode obavještava Europski parlament i Vijeće o relevantnim zbivanjima.*

Amandman 84
Prijedlog uredbe
Članak 35. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1) Ovlasti Komisije iz članka 9. podliježu roku zastare od deset godina, počevši od dana kada je predmetnom poduzetniku dodijeljena strana subvencija. Svaka radnja koju poduzme Komisija u skladu s člancima 8., 11., 12. ili 13. u odnosu na stranu subvenciju prekida zastaru. Nakon svakog prekida rok zastare počinje teći iznova.

(1) Ovlasti Komisije iz članka 9. podliježu roku zastare od deset godina, počevši od dana kada je predmetnom poduzetniku dodijeljena strana subvencija. Svaka radnja koju poduzme Komisija u skladu s člancima 8., 11., 12., 13. ili 34. u odnosu na stranu subvenciju prekida zastaru. Nakon svakog prekida rok zastare počinje teći iznova.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 85

Prijedlog uredbe

Članak 40. – stavak 3.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(3a) *Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjena Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća ^(1a).*

^(1a) *Uredba (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o pristupu gospodarskih subjekata robe, i usluga iz trećih zemalja tržištu javne nabave Unije i postupcima koji doprinose pregovorima o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz Unije tržištima nabave trećih zemalja (Instrument za međunarodnu nabavu – IMN) (SL L ...).*

Amandman 86

Prijedlog uredbe

Članak 40. – stavak 7.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(7) Istraga na temelju ove Uredbe ne provodi se, a mjere se ne nameću i ne održavaju ako bi ta istraga ili te mjere bile u suprotnosti s obvezama Unije koje proizlaze iz bilo kojeg mjerodavnog međunarodnog sporazuma koji je sklopila. Konkretno, na temelju ove Uredbe ne poduzimaju se nikakve mjere koje bi predstavljale posebnu mjeru protiv subvencije u smislu članka 32.1. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama. Ova Uredba ne sprečava Uniju da ostvari svoja prava ili ispuni svoje obveze na temelju međunarodnih sporazuma.

(7) Istraga na temelju ove Uredbe ne provodi se, a mjere se ne nameću i ne održavaju ako bi ta istraga ili te mjere bile u suprotnosti s obvezama Unije koje proizlaze iz bilo kojeg mjerodavnog međunarodnog sporazuma koji je sklopila. Konkretno, na temelju ove Uredbe ne poduzimaju se nikakve mjere koje bi predstavljale posebnu mjeru protiv subvencije u smislu članka 32.1. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama **koju je odobrila treća zemlja koja je članica Svjetske trgovinske organizacije**. Ova Uredba ne sprečava Uniju da ostvari svoja prava ili ispuni svoje obveze na temelju međunarodnih sporazuma.

Amandman 87

Prijedlog uredbe

Članak 42. – stavak 1. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(a) oblik, sadržaj i postupovne pojedinosti prijava koncentracija u skladu s člankom 19.;

(a) oblik, sadržaj i postupovne pojedinosti prijava koncentracija u skladu s člankom 19., **uključujući mogući pojednostavljeni postupak**;

srijeda, 4. svibnja 2022.

Amandman 88**Prijedlog uredbe****Članak 42. – stavak 1. – točka b**

Tekst koji je predložila Komisija

(b) oblik, sadržaj i postupovne pojedinosti prijava stranih financijskih doprinosa u postupcima javne nabave skladu s člankom 28.;

Izmjena

(b) oblik, sadržaj i postupovne pojedinosti prijava stranih financijskih doprinosa u postupcima javne nabave skladu s člankom 28., **uključujući mogući pojednostavljeni postupak**;

Amandman 89**Prijedlog uredbe****Članak 42. – stavak 1.a (novi)**

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1a) Prvi takav provedbeni akt ili akti kojima su obuhvaćeni svi elementi iz stavka 1. donose se najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

Amandman 90**Prijedlog uredbe****Članak 44.**

Tekst koji je predložila Komisija

*Izmjena***Članak 44.****Briše se.****Delegirani akti**

(1) Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata za potrebe:

(a) izmjene pravila za prijave utvrđenih člancima 18. i 27. u kontekstu Komisijine prakse u prvih pet godina primjene ove Uredbe i uzimajući u obzir djelotvornost primjene;

srijeda, 4. svibnja 2022.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(b) izuzimanja određenih kategorija predmetnih poduzeća iz obveze prijavljivanja u skladu s člancima 19. i 28. u kontekstu Komisijine prakse u prvih pet godina primjene ove Uredbe, u slučaju da ta praksa omogućuje utvrđivanje gospodarskih djelatnosti u kojima nije vjerojatno da strane subvencije narušavaju unutarnje tržište;

(c) izmjene rokova za ispitivanje i temeljite istrage kako je utvrđeno u člancima 24. i 29.

(2) Delegirani akti iz stavka 1. donose se u skladu s člankom 45.

Amandman 91

Prijedlog uredbe

Članak 45.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Članak 45.

Briše se.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

(1) Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

(2) Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 44. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

(3) Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 44. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

(4) Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

srijeda, 4. svibnja 2022.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(5) Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

(6) Delegirani akt donesen u skladu s člankom 44. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Amandman 92

Prijedlog uredbe

Članak 46. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Najkasnije u roku od **pet godina** od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni **ove Uredbe, popraćeno, ako to Komisija smatra primjerenim, odgovarajućim zakonodavnim prijedlozima.**

Izmjena

1. Najkasnije u roku od **dvije godine** od stupanja na snagu ove Uredbe, **i svake tri godine nakon toga**, Komisija **preispituje i ocjenjuje funkcioniranje i učinkovitost ove Uredbe** te podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o **njezinoj primjeni. To preispitivanje uključuje procjenu pragova za prijavu utvrđenih u člancima 18. i 27. i njihovih učinaka na sposobnost Komisije da učinkovito provede ovu Uredbu.**

Amandman 93

Prijedlog uredbe

Članak 46. – stavak 1.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

1.a **Ako se u izvješću preporučuju izmjene ove Uredbe i ako Komisija to smatra primjerenim s obzirom na svoju praksu tijekom primjene ove Uredbe i uzimajući u obzir učinkovitost primjene, izvješće može biti popraćeno relevantnim zakonodavnim prijedlozima, uključujući:**

srijeda, 4. svibnja 2022.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

- a) kako bi se izmijenili pragovi za prijave utvrđeni u člancima 18. i 27.;
- b) kako bi se određene kategorije predmetnih poduzeća, kao što su investicijski ili mirovinski fondovi koji djeluju u dobroj vjeri, izuzele iz obveze prijavljivanja u skladu s člancima 19. i 28., posebno ako Komisijina praksa omogućuje utvrđivanje gospodarskih djelatnosti u kojima nije vjerojatno da strane subvencije narušavaju unutarnje tržište;
- c) kako bi se utvrdili posebni pragovi za prijavljivanje za određene gospodarske sektore ili različiti pragovi za različite vrste ugovora o javnoj nabavi, posebno ako praksa Komisije omogućuje utvrđivanje gospodarskih djelatnosti u kojima je vjerojatnije da će strane subvencije narušiti unutarnje tržište, među ostalim u pogledu strateških sektora i kritične infrastrukture;
- d) kako bi se izmijenili rokovi za ispitivanje i temeljite istrage utvrđeni u člancima 24. i 29.
- e) kako bi se ova Uredba stavila izvan snage ako Komisija smatra da su multilateralna pravila za rješavanje problema subvencija kojima se narušava tržišno natjecanje ovu Uredbu učinila potpuno suvišnom.

Amandman 94

Prijedlog uredbe

Članak 47. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

(1) Uredba se primjenjuje na strane subvencije dodijeljene tijekom **deset** godina prije datuma primjene ove Uredbe ako takve strane subvencije narušavaju unutarnje tržište nakon početka primjene ove Uredbe.

Izmjena

(1) Uredba se primjenjuje na strane subvencije dodijeljene tijekom **sedam** godina prije datuma primjene ove Uredbe ako takve strane subvencije narušavaju unutarnje tržište nakon početka primjene ove Uredbe.

srijeda, 4. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0197

Neulaganje prigovora na delegirani akt: prijelazne odredbe za potvrde o inspekciji izdane u Ukrajini**Odluka Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 8. travnja 2022. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2021/2306 u pogledu prijelaznih odredaba za potvrde o inspekciji izdane u Ukrajini (C(2022)02164 – 2022/2637(DEA))**

(2022/C 465/25)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Delegiranu uredbu Komisije (C(2022)02164),
 - uzimajući u obzir pismo Komisije od 11. travnja 2022. kojim se od Parlamenta traži da izjavi da neće ulagati prigovor na Delegiranu uredbu,
 - uzimajući u obzir pismo Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj predsjedniku Konferencije predsjednika odbora od 20. travnja 2022.,
 - uzimajući u obzir članak 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 38. stavak 8. točku (a) podtočku ii., članak 46. stavak 7. točku (b) i članak 57. stavak 3.,
 - uzimajući u obzir članak 111. stavak 6. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir preporuku za donošenje odluke Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir da nisu uloženi nikakvi prigovori tijekom razdoblja utvrđenog u članku 111. stavku 6. trećoj i četvrtoj alineji Poslovnika, koje je isteklo 3. svibnja 2022.,
- A. budući da je Ruska invazija na Ukrajinu 24. veljače 2022. izniman i nezapamćen izazov za kontrolna tijela i kontrolne ustanove koji su priznati u svrhu izvoza ekoloških proizvoda iz Ukrajine u Uniju te budući da su u Ukrajini također poremećene poštanske usluge;
- B. budući da određena kontrolna tijela i kontrolne ustanove koji su u Ukrajini priznati za izvoz ekoloških proizvoda u Uniju ne mogu izdati potvrde o inspekciji s kvalificiranim elektroničkim pečatom (e-pečat) kako je propisano člankom 5. stavkom 3. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2306 ⁽²⁾ jer nisu sva takva kontrolna tijela i kontrolne ustanove opremljeni e-pečatom;
- C. budući da kontrolna tijela i kontrolne ustanove zbog trenutačnih poremećaja poštanskih usluga u Ukrajini ne mogu iskoristiti ni mogućnost izdavanja potvrde o inspekciji u papirnatom obliku u skladu s prijelaznom odredbom iz članka 11. stavka 1. Delegirane uredbe (EU) 2021/2306;
- D. budući da je zbog važnosti osiguravanja kontinuiteta izvoza ekoloških proizvoda koji napuštaju Ukrajinu u EU, Komisija u Delegiranoj uredbi (EU) 2021/2306 predložila da se kontrolnim tijelima i kontrolnim ustanovama u Ukrajini omogućiti da do 30. lipnja 2022. izrađuju i podnose potvrde o inspekciji u sustavu TRACES u elektroničkom obliku bez e-pečata;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 (SL L 150, 14.6.2018., str. 1.).

⁽²⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2306 od 21. listopada 2021. o dopuni Uredbe (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća pravilima o službenim kontrolama u pogledu pošiljaka ekoloških proizvoda i proizvoda iz prijelaznog razdoblja namijenjenih uvozu u Uniju te o potvrdi o inspekciji (SL L 461, 27.12.2021., str. 13.).

srijeda, 4. svibnja 2022.

- E. budući da bi se zbog ruske invazije na Ukrajinu i potrebne hitne reakcije ova Uredba trebala primjenjivati retroaktivno od 24. veljače 2022.;
1. izjavljuje da ne ulaže prigovor na Delegiranu uredbu;
 2. nalaže svojoj predsjednici da ovu Odluku proslijedi Vijeću i Komisiji.
-

četvrtak, 5. svibnja 2022.

P9_TA(2022)0198

Prijelazna pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 5. svibnja 2022. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju prijelaznih pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda odobrenih u skladu s Direktivom 2001/82/EZ i Uredbom (EZ) br. 726/2004 (COM(2022)0076 – C9-0054/2022 – 2022/0053(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2022/C 465/26)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2022)0076),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 2., članak 114. i članak 168. stavak 4. točku (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0054/2022),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 23. ožujka 2022. ⁽¹⁾,
- nakon savjetovanja s Odborom regija,
- uzimajući u obzir da se predstavnik Vijeća pismom od 27. travnja 2022. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članke 59. i 163. Poslovnika,
 1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

P9_TC1-COD(2022)0053

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 5. svibnja 2022. radi donošenja Uredbe (EU) 2022/... Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju prijelaznih pravila za pakiranje i označivanje veterinarsko-medicinskih proizvoda odobrenih ili registriranih u skladu s Direktivom 2001/82/EZ ili Uredbom (EZ) br. 726/2004

(S obzirom da je postignut sporazum Parlamenta i Vijeća, stajalište Parlamenta odgovara konačnom zakonodavnom aktu, Uredbi (EU) 2022/839.)

⁽¹⁾ Još nije objavljeno u Službenom listu.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije
Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR